
PRACTICA
NOVA
CHAMPERII
VENICE
1505

Practica noua

Aggregatoris Lugdunẽsis domini
Simphoriani champerij de om
nibus morborum generibus
ex traditionibus grecorũ:
latinorum: arabum:
penorum ac recen
tium auctorum.
Aurei libri
qnque.

Item eiusdem Aggregatoris liber de
omnibus generibus febrium.

¶ In laudẽ Aggregatoris Lugduñ. opis vtilissimi collecti a Symphoriano champerio Illustrissimi Antonij ducis Lothoringie ac Barri primario medico Philesij vogesigene.

Diuersi infestant mortalia corpora morbi:
Hinc eadem varijs sunt medicanda modis.
Mille mali species medicamina mille requirũt.
Nec prosunt vno pharmaca facta modo.
Unde extãt varijs tot scripta volumina linguis:
Artis apollinee que documenta tenent.
Ut prompto nequeat numero cõprẽdere quisq̃
Innumerabilium nomina sola virum.
Scripsit enim latie gens Attica mixta caterue:
Et peni: ac Arabes: deniq3 turba recens.
Olim terrigenis celo turbare tonantem.
Aggressis ossam Pelius ipse tulit.
Portentosa quidem moles se attollere in altũ
Ac admiranda est surgere visa strues.
Sed labor omnis erat (si vera est fabula) cassus:
Tanti conatus proq3 fuere nihil.
Nã iuga mille licet superaddita mõtibus essent:
Celica non tetigit vertice regna strues.
Crediderim facile sua vota implesse gygantes:
Sciuissent tantos si superesse libros.
Ad quos voluendos hominis non sufficit etas:
Etas vel Pylio non minus ampla sene.
Acer Alexandri vt Bucephalus: ac Apullei
Terga asinus solo codice pressa trabant.
Et q2 tam imensam labor est euoluere syluam:
Ne queat in prompto q̃squis habere libros.
Hinc studiosorum collegit captus amore:
Nobile Chãperius Symphorianus opus.
Champerius gallo passim celebratus in orbe:
Cuius ⁊ externis laus bene nota plagis.
Nocturne faciens dispendia multa lucerne:
Nec modico euoluens mille labore libros.
Ex quibus egregiã cõportans esse Epitomen:
Descripsit triplici queq3 notanda modo.
Sensa latinorum ⁊ grecorum prima videntur:
Penorũ ac Arabũ hinc vltima turba recẽs.
Ipse gregatorem Lugdunensem vocitauit:
Indendum patria nomen ab vrbe trahens.
Sese etenim tanto Lugdunum iactat alũno
Urbs vetus: antiqua nobilitate nitens.
Quẽ clarus p̃nceps Lothoringe Antonius ore
Asciuit medicum constituitq3 suum.
Ut mens in sano maneat sibi corpore sana:
Postq3 iuuentutem leta senecta bonam.
Champerio meritas debet persoluere grates
Omnis phebei docta cateruа chori:
Et crebris summum precibus pulsare tonantẽ:
Nestoreos illi det superare dies.
Augeat vt studijs vastum melioribus orbem:
Hec etenim in votis est pia cura suis.

Uale.

¶ Prologus dn̄i Symphoriani Champerij Illustrissimi principis dn̄i ducis Calabrie Lothoringie ꝛ barri ꝛ c̄. primarij physici in Aggregatorē lugdunensem: Ad clarissimos viros Salomonē de dubellis auratū eqtem Andreā brıellū. Albertū de podio. Petruz tremoletū. ꝛ Ludouicū burgēsez: regie maiestatis cōsiliarios ꝛ medicos dignissimos.

Medicina artiū pclarissima: duob⁹ potissimū istrumētis: rōne. vz. ꝛ experimēto venat ꝛ adipiscitur. Ex quoꝝ viculo secta illa medicalis nr̄e facultatis gignit: q̄ ꝛ se curior: ꝛ vetustissimo ruz sapiētissimorūqꝫ iudicio rōnabiliō existit: quaz logicā. i. rōnabilē vocam⁹. Quippe tres potissimū medicoꝝ hēres p̄scis seculis obseruate phibent: vt Galeno nr̄o in sectarū li⁹ placuit. Empica p̄ᵃ. Cui⁹ auctores solis empys ƀ est experimētis ptēti: corpa nr̄a ꝛ pseruare ꝛ curare ꝓfitebant. Scd̄a methoica: quā sole rōnes: abiecto oī experimētoꝝ magisterio pficiebāt. Et logica tertia: q̄ nec rōnē respuit: nec oino est experimētoꝝ exps: verū vtrūqꝫ in vnū cōnectēs: ꝛ rōnē admittit: ꝛ empys vtit. Sicqꝫ ex ꝑoribus hec vna cōflat: q̄ nihil intactū relinqt: quo ad tuēda releuādaqꝫ a lāguorib⁹ humana corpa opus sit. Hui⁹ mirabilis ac ꝑpe diuie artis auctores an̄ Hippocratē plīmos fuisse. Neminē tn̄ an̄ eū vl' logica: id est rōnabili vsum fuisse. vel ipsaz exactā posteritati reliqsse cōperio. Eapropter q̄tū nobis cōsuluerit ille pr̄ medicoꝝ Hippocrates cous. Et propterea quātis laudib⁹ honorib⁹ ac pconys veniat excolēdus: nō est dictu facile: vtpote q iactis fundamētis: ꝛ affixa radice: posteris oib⁹ speculādē: lustrāde ac recipiēde vitatis attulit occasionē. Cui si ob sedatā sua mira excellentiqꝫ prudētia i attica vrbe pestē: erecta aliqn̄ fuerit (vt hystorici tradūt) dicataqꝫ aurea statua: quā nemo illexis genib⁹ inhonoratā trāsgredi auderet. Quid nos ampli⁹: si lex pmitteret: An eū gēmali donare sufficeret: Nō ꝑfecto nisi publicis ac ꝑpe diuinis honorib⁹ eū attollē licet. Hic antiqssim⁹ auctoꝛ q̄uis ƀ vno ab oib⁹ cōmēdet: pꝛpeqꝫ diuin⁹ phibeat: q mira q̄dā breuitate vsus: hādictis non admiscuerit lime luculēt: multa tn̄ sic arcta hac in sua breuitate: ꝛ expssaqꝫ reliqt: vt lōga expositiōe idiguerint. Eapropter nō incōsulte aly pmulti doctissimi gdē: ꝛ eiusdē facultatis bn̄meriti: eādez: ampliare augere: ac (vt ita loqr) q̄tū humana fert ifirmitas ficē curauerūt. Et lōge an̄ ceteros Gal. nr̄ pergamensis: quē medicoꝝ pncipē: qꝫ pᵃ in ea facultate sibi vēdicauit ptes cōi vocabulo appellam⁹. Scriptitauit hic tāta in his lr̄is: vt eius monumēta: Tortelius auctoꝛ est: ad. cl. volumia facile ascēderit. Quātū cū ƀ pleriqꝫ aly greci: quoꝝ latini nō pauci optimi emulatores fuere: in hac arte iterp̄tāda insudarit: suis lucubratiōib⁹ res in plano est. Ab his studiosissimi arabes ac peni: mlta depromentes: q̄tū in ea valuerint: ƀ vno clarum existit: q cū grecis ꝛ latinis de huiusce artis gloria decertare audēt: nec cedere cogūt. De quoꝝ nūo Isaac Ebemarā Salamōis fili⁹ nulli eoꝝ secūdus multis ac gl'osis scriptis clarissimā ꝛ facile pmea

Duo istra artis medicinalis.

Tres secte medicorū.

Ante hippocratem nemo logicā sectaz habuit.

Laudes hippocratis.

Aurea statua dicata est hippo. in vrbe attica.

Galen⁹ medicoꝝ princeps scripta reliqt cl. volumia.

Arabes cum grecis d' glia artis medicinalis certāt.

Isaac Ebemarā fili⁹ adoptiuus regis arabum.

bilē reddidit medicinā. Quē sequuti Rasi pen⁹: Halyabbas: Serapio: pnceps isup Aboaly: ac aly pmulti: in medicinis nōnulla egregia quidē: imo copiosissima chartis mādarūt. Hoc oēs recētiorib⁹ nr̄is placuit imitari. Grecos qdez pinde ac parētes pcipuos: Arabes Ꝟo ꝛ penos velut grauissimos splēdidissimosqꝫ iterp̄tes. Quoꝝ oiuz ꝛ grecoꝝ latinoꝝūue ꝛ arabū aut penoꝝ ac recētiū opa cū varia sint ꝛ multa valde: in multisqꝫ ꝑpe iter se dissidētia: que oia nō min⁹ difficile eēt legē q̄ tediosuz. Tuz ob eoꝝ plixitatē: quoꝝ lectiōi etatiu⁹ diuturnissimi viri decursus vix satis eēt. Tuz ob vēdicādoꝝ: aut poti⁹ cōpiundoꝝ tātoꝝ ac tā diuersoꝝ voluminū penuriā. ꝑpterea optimū duxi: nec minus mea snīa vtile: opus ex hoꝝ sentētys aggregatū breue qdē: sꝫ cōpēdiū ꝯflare. in quo canones dogmataqꝫ pcipua pro egritudinib⁹ oibus effugādis sanandisqꝫ: quas humanū corpus ab occipitio ad talū vsqꝫ recipit: recolligē cōstitui. Jureqꝫ ƀ a nobis nō cū leui labore editū: lugdunēsis Aggregatoris noie isigni re placuit: vt sic ego q ex lugduno antiqssima gallie celtice vrbe oriūdus ibiqꝫ educat⁹ sum: hūc nostrū laborē ex antiqssimoꝝ auctorū mētib⁹ collectū: antiqssime vrbis titulo: optima q̄drātura illustrarē. Cuius sectio pᵃ erit in libros partiales. v. liber in singula capita scidet. Singulūqꝫ caput tribus. ꝟ. terminabit. Quoꝝ pmus grecoꝝ ꝛ latinoꝝ electos sermōes: cuilibet egritudini peculiares: memorabit. Scd̄s qd de his peni. i. afri: qdqꝫ arabes cēsuerint paucis explanabit. Terti⁹ recētiū: qs modernos icōpto vocabulo appellāt ꝯsueuim⁹: auctoꝝ potiōes ꝯfectiōes electuaria vnguēta malagmata ceteraqꝫ hꝰ remedia siue iteri⁹ sumēda: siue extrisec⁹ approximāda: recēsēdo caput ipm claudet. Mirari fortasse qspiā nō desinēt: vt q pcipuoꝝ arabū snīas afferre scōo. ꝟ. pollicit⁹ sum: bonū Halyabbatē pleriqꝫ reticuerim: quē nr̄i pinde ac vetustissimū doctissimūqꝫ: semꝑ iudicarunt. Cui respōdeo me Halyabbatis lectura plurimū oblectatū fuisse: instadasseqꝫ frequēter. Uerū dum in visendis pariter Isaac opib⁹ incūberē: loc⁹ occurrit in. iiij. febriū capite de diebus qbus fit crisis: vbi se aliqn̄ pāthegni edidisse ad illō crebre lectorē remittēs fatet. Cū aūt frequēter ad pāthegni illo suo ꝯsilio accesseriz: q̄sieriz insuꝑ. qd Halybbati in dispositiōe regali mēti eēt. In ambobus easdē ꝑrsus snīas: eadē pene verboꝝ serie: in eisdēqꝫ capitulis notatas reperiēs: iudicaui hec fuisse eiusdē auctoris opa: immo vnū idēqꝫ vnius auctoris opus: posteriorēqꝫ a ꝑore hāc ditissimā traditionē abstulisse. Et Halyabbatē potius ab Isaac q̄ ediuerso: ꝑpterea q Halyabbas Rasim memorat. Rasis crebe Isaac sermōes suo operi cōtinētis annectit. vn̄ clarū reliquit Isaac lōge an̄ Halyabbatē scripsisse. Et ꝑptera Halyabbati satisfactū eē: cū Isaac in pāthegni auctoritate vsi fuerim⁹. Quibus ambobus succedēs. Cōstātinus monachus: ꝛ ipso falso sib' opus pāthegni: qd Isaac fuit: sibi ascripsit. Nec putet qs Cōstātinū solū pāthegni nomē ab Isaac deprompsisse vt multis placuit: illūqꝫ traductiōi sue Halyabbatis superposuisse: sicqꝫ noie regalis dispositiōis mutato illud opus in quo interp̄tatis officio tantū functus est: sibi destinasse: nō opus Isaac. Etenim Isaac. vbi in se. libro lectorē ad pāthegni viaticūqꝫ quoꝝ ipse auctoꝛ ē: mādat. Si ad illa accesseris repies pfecto sermones locaqꝫ secūda simul vt direxit pmis cōuenire: nihilqꝫ dissidy interesse. Quare aūt oēm Ꝟboꝝ maiestatē facundiaz eloquqꝫ latini phaleras relinquēs quotidianū planeqꝫ rudē sermonē in hac editiōe elegeriz: si pconteris: nō incōsulte hoc actū esse scias. Sunt etenim nostri medici hac tēpestate plurimū incōpti: qbus satis est: immo ex idustria eos delectat tri⁹ ac rudis sermo magis q̄ latinoꝝ

Voluminum pluralitas difficilis ꝛ tediosa.

Quare vocauit hoc opus aggregatoris lugdunē. Diuisio opis libros capita ꝛ paragraphos.

Quat auctores arabū numero preter-misit halyabbatem.

Idē opus pāthegni ꝛ regal dispositiōis.

Halyabbas abstulit ab isaac opus regalis dispōnis.

Cōstātin⁹ monach⁹ falso sibi scripsit pāthegni ꝛ viaticū Isaac.

Medici nr̄i tpis icompti sunt ꝛ barbarie delectant.

vocabuloꝝ obseruãtia: nõ satis aduertentes tã imẽsam tãqꝫ pclarã artẽ barbarie flagitiosissimũ esse: ac penitus nobilissimã facultatẽ infamare. Preterea cũ ⁊ priscoꝝ theorias emperiasqꝫ in vnũ cõgregare. Eandẽqꝫ vboꝝ seriẽ: qua ⁊ ipsi vel vsi sunt vel traducti in mediũ adducere ꝯstituerim: coactus hunc humilẽ stilũ obseruare cõpellor. Reliquũ est clarissimi doctores vt qui doctrina ac litteris pclaros omnes semper magni habere vestra humanitate solet is: sicuti ⁊ vos longe añ ceteros doctissimi iãdiu p regie maiestatis ꝯseruatiõe delecti estis hoc opꝰ vestris genys: vestrisqꝫ mineruis dicatũ directũ ac deuotũ: ab emuloꝝ oblatratibꝰ ac maledictis phibeatis: vt vestro auspitio tutũ: in lucẽ ⁊ propatula prodeat.

Laus doctissimoꝝ phicorũ qbus suũ opus dicat.

¶ Domini Symphoriani Chãperij serenissimi Ducis Calabrũ ⁊ Lothoringoꝝ ⁊c. Medici primarij opus Aggregatoris Lugdunensis de morbis particularibus a capite vsqꝫ ad pedes. Liber primus.

Caput prohemiali primum.

Qui humanos regit actꝰ: ⁊ cũcta gubernat: ille adsit ꝓpitius: ac felix nobis in cuiꝰ nominis gloriã: nostraꝝ lectionũ letũ auspicemur exordiũ. Studiũ cũctoꝝ mortaliũ pcipuũ eẽ dꝫ: vt noscãt atqꝫ declinẽt que mala cernanẽ ⁊ noxia: asciscãt ⁊ amplexenẽ: que bona sunt ⁊ salutaria. Quibus rebꝰ maxie opus eẽ intelligo: si qs phiaꝫ: ac medicine artẽ laudaturus sit: vtrãqꝫ ꝓculdubio: ⁊ excellẽtissimã oĩuꝫ ⁊ humano generi salutarẽ. Est enim phia vt greci tradunt vere laudatarũ oĩuꝫ ꝓcreatrix q̃dã ⁊ mr̃ artiũ: ⁊ donũ oĩum longe pclarissimuꝫ: ab imortali deo diuinitus cõcessum mortalibus: lux vera illustrãs hoĩuꝫ mẽtes: cui tanq̃ regine assistunt reliqꝫ oẽs: ⁊ veluti ancille vtqꝫ pedisseque obsequunẽ. Quid de medicinali sapiẽtia mlta: Hec illiꝰ comes: hec vernacula soror: ⁊ vera phie astipulatrix est: que vna disciplinarũ maxime fuit oĩuꝫ humano generi salutaris: ⁊ magnis priscis quoqꝫ tẽporibꝰ celebrata pconys: que primũ celeberrimo auctore teste Plinio inuẽtores suos celo dicauit. hec eniꝫ pp summã eius vtilitatẽ: tanti estimari a veteribus cõsueuit: vt pro Ciceronis snia: Deoꝝ imortaliũ sit iuẽtio cõsecrata: vt Apollinẽ: quẽ tanti faciebat antiqtas eiusce artis inuentorẽ primũ fuisse tradant: quẽ secutus Aesculapius: Medicinaꝫ quoqꝫ vehemẽter auxit. Uerũ (vt omittã pscos illos: q pmi vel inuenisse hãc artẽ: vel perditã reuocasse: vel cultaꝫ amplificasse phibenẽ: Podaliriũ: Machaoneꝫ: Orpheũ: Museũ: Hesiodũ: tũ Hippocratẽ coũ: Galenum pergamenũ: pclarũ Auicennã hispalenseꝫ: Asclepiadeꝫ: Herasistratuꝫ: aliosqꝫ pene innumerabiles: q maxie admiratiõis sunt habiti: quos laudare mali q̃ cũ ceteris cõparare) ad gallos nr̃os ⁊ italos recẽtioris memorie medicos veniã. Gloriaẽ Gallia Celtica Bernardo Gordonio. Gloriaẽ Joãne tornamira. Belgica Gallia Jacobo de ptibꝰ ⁊ Joãne de sancto amãdo. Pataniũ Petro ebano. Florẽtia Thadeo suo ⁊ Trusiano: Christophoro de honestis: ⁊ Bertucio bononia. Foꝝ iuly Jacobo. verona Gerardo bolderio Joãne herculano: nec parũ ẽt amico nr̃o Alexandro bñdicto. Aly pterea ppl'i alys. Sena vo vna iprimis iure gloriari possit duobꝰ luminibꝰ vgone bẽtio: ⁊ Bartolo tureo: quoꝝ igeniũ tota admiraẽ italia. Sũt ⁊ aly hodie tã apõ italos q̃ gallos: quos possum mõstrare: sꝫ nolo blãdiri viuẽtibꝰ. Medicina igr̃ res est sacra. Naꝫ ⁊ si nobilis: ⁊ pulcherrima oĩum illa cognitio est: que ⁊ nobilitate subiecti: ⁊ splẽdore pstat: ⁊ certitudie quadã dem r̃atiõis añcellit: iure medicina plerisqꝫ alys añponẽda est: q̃ diuũ opificiũ. i. hoĩeꝫ ⁊ totiꝰ humani corporis secreta rimaẽ: fabricã pclarissimã pscrutaẽ: ⁊ cõpagẽ eius diue cõpõnis totã patefacit hoĩeꝫ. i. verã dei ꝯditoris imaginẽ seruat: tueẽ: iuuat: lãguẽti salutẽ atqꝫ incolumitatẽ prestat: ⁊ qd vere diuũ est: mortuos quodãmõ mediciali ope a pnicie: atqꝫ ab iteritu vẽdicat: ⁊ oĩa pspicuis: ⁊ certissimis documẽtis oñdit. hãc q vere: ⁊ salubriter pfiteẽ: sũmis sũt honoribꝰ efferẽdi: ⁊ oĩ laudꝫ decorãdi.

Mater artiũ phia ⁊ reruꝫ laudataꝝ procreatrix.

Comes ⁊ soror phie ⁊ astipulatrix est medicina.

Quos iuẽtores celo dicauit.

Medicina deoꝝ iuẽtio.

Primi medici.

Medici galli.

Medici itali.

Medicina res sacra est.

Homo imago dei.

¶ De sectis medicorum. Cap. II.

Et quoniã de medicine gñibus incidit mẽtio: nõ icõgruũ mihi vr̃: qm̃ greci termini sunt ea hic in mediũ afferre atqꝫ iterptari. Tripartita igr̃ est medicia: q̃d ã est logices seu rõnalis. Alia methodice. Tertia Empirice, vti Ausoniꝰ gallus duobꝰ carminibꝰ cõplexꝰ est. Triplex quoqꝫ forã medẽdi. Que logos ⁊ methodos: cuiqꝫ expientia nomẽ. Logice vel rõnalis latie ꝓfessores (vt inqt Celsus) hec esse necia ꝓponũt. Abditarũ ⁊ morbos cõtinẽtiũ cãrũ notitiã. Deide euidẽtiũ. post hec ẽt nãliũ actionũ: nouissime partiũ interiorũ. Jnde logicus medicus: qui ⁊ domaticꝰ dr̃. Empirice vo: qm̃ empiria expientiã significat: inde nomẽ accepit. inde Empirici de qbus Celsus ita loquiẽ. Cõtra hi qui se empicos ab experiẽtia nominãt: euidẽtes qdẽ cãs vt necias amplectunẽ: obscurarũ vo cãrũ ⁊ nãliũ actionũ qõnẽ iõ supuacuã eẽ ꝯtendũt: qm̃ incõprehẽsibilis nã sit: nõ posse vo cõprehendi patere ex eoꝝ qui de his disputarũt discordia: cũ de ista re: neqꝫ inter sapiẽtie pfessores: neqꝫ inter ipsos medicos ꝯueniat. hec ille. Tertia aũt spẽs methodice itermedia est: ac veluti in cõfinio vtriusqꝫ: collocata dũ sit quedã quasi via: que cõtemplatrix est eorum que in morbis cõmunis. Methodos eniꝫ via breuis dicitur. inde methodicus medicus: quem perperam methoicũ vocitant.

Tripartita medicina est.

Triplex medẽdi forma.

Corneliꝰ celsus in proemio libri.

Methodice sect pncipes.

¶ Medicorum alia secta. Cap. III.

Medicinã pleniꝰ nãlis hystorie li. xxix. in tres ptes diuidit: ⁊ fuisse tres sectas medicoꝝ ostẽdit. Primaꝫ dicit Cliuicẽ que victu ⁊ venenis corporibꝰ medeẽ. Alia tatralepticen q̃ vnguẽtis. Et empicẽ vel meliꝰ Empiricen de qua dictũ est. Corneliꝰ aũt celsus ita tripartiẽ. vna est que victu. Altera que medicamentis. Tertia que manu medeẽ. Primã id est dieteticã. Scdãꝫ pharmacẽticen. Tertiã. id est chirugicẽ greci nominarũt. hec ille. Chirugia est medicina manualis. Dietetica victu medetur. Pharmacẽtice vo medicamẽtis. Hippocrates cous tẽplo Aesculapy cremato: vt Uarro perhibet: medicinaꝫ eaꝫ instituit: que cliuice vocitata est. Debet aũt inqt Antoniꝰ musa: medicꝰ dieticꝰ ⁊ cliuicꝰ scire q̃tuor tpa cãrũ oĩuꝫ febriũ. vt initio: augmẽto: statu: ⁊ declinatiõe. Cliuicus maxime dꝫ intelligere pulsus arteriarum: ⁊ indicia vrine. Jn his siquidem intelligitur genus febris: ⁊ origo causaqꝫ: ⁊ temporis ratio: vite mortisqꝫ professio.

Medicine diuisio sm plinium.

Cornelij celsi diuisio.

Hippocrates pnceps cliuice secte.

Antoniꝰ musa Julij cesaris medicꝰ.

¶ De rationali medicina quã logicen vocant. Cap. IIII.

Rationales seu logici rõcinanẽ ⁊ conãtur rerũ cãs pscrutari duce scia q̃ triplici ꝓcedere ordie phibeẽ. Prio a finis notiõe: q̃ fit p resolutionẽ. Scdã ex cõpositione eoꝝ que p resolutionẽ inuẽta sunt. Tertia ex diffinitiõe dissolutiõis: quã ꝓprie vocãdã doctrinã Heraclides erythreꝰ putat. Eã vo q̃ p cõpõnẽ ipsi attẽtarũt Herophily: ⁊ nõnulli Erasistraty Ataleusqꝫ atheniẽsis. Añ Gal. ab ea notiõe que a fine sumẽt initiũ nemo scripsit: vñ trñ artes oẽs via quadã doctrine cõsistũt. At de medicine quidẽ inuentione hactenus tũc qd sit inspiciamus.

De medicine triplici ordie.

¶ Medicine

¶ Medicine diffinitio. Cap. V.

Galeni diffõ in pmo tegni Sanũ corp⁹. Egrum. Neutrum.

MEdicina sciētia est sanorũ: ⁊ egrorum ⁊ neutrorũ: vt sciētie nomen cõiter: nõ vtiqz peculiariter sit intelligendũ. Sanũ aũt ⁊ egrũ ⁊ neutrũ ita accipiēdũ: vt singula trifarie dicant vt corpus: vt cã: vt signũ. Alij viã quādã esse aiunt medicinã qua cognoscit si corpus astrictũ est digerēdũ ẽe: si laxum cõtinēdũ. si ℞o mixtũ vitiũ hʒ: occurrēdũ subinde vehementiori malo: ⁊ al'r acutis morbis medēdũ: al'r vetustis: al'r icrescētib⁹: aliter subsistentibus: aliter iam ad sanitatẽ inclinãtibus.

¶ De subiecto medicine. Cap. VI.

Subiectũ ⁊ fine medicie. Diuidit medicina in inspectiuã seu theoricam ⁊ actiuã: id est practicam.

SIcut ars oĩs suũ hʒ subiectũ ⁊ finẽ: ita medicina subiecta quidẽ corpora: ⁊ medelas: finẽ ℞o sanũ corpus efficere. Diuidit autẽ a plerisqz medicina in ptẽ inspectiuã ⁊ actiua. At inspectiuã rursum distribuũt in physiologicam: ethyologicã: ⁊ semiomaticã. Actiuã porro in sanãdi viã medicandiqz rationẽ. Has ptes adhuc subdiuidũt: vt physiologicũ in elemēta: cõplexiones: que tēperamēta quoqz appellamus: po^ea: humores mēbra. Ethyologicũ in pcedētia impiũ habētia: ⁊ cõprehēsoria. Jtidẽ etiã semiomaticũ in memoriã reuocatiuũ: ⁊ discretiuũ inqz futurorum deprehensionem. Sanandi aũt via in tuendam pueritiã: etatẽ mediam: ⁊ senilẽ: horũqz victũ opportunũ. Medicãdi aũt rõ in medicamine victum: ⁊ manus operam: quã chirurgiã dixere greci.

Alie diuisiões medicie.

¶ De corporis humoribus. Cap. VII.

Quatuor humani corpis humores.

HUmanum corpus quatuor cõstare elementis receptũ a cũctis est. sanguine inquã pituita seu flegmate: flaua ⁊ atra bile. hec (vt nr̃i theologi ferũt) ante primi hominis culpã tãta armonia cõtinuata erat: vt ex ipsis neqz mors: nec morb⁹: neqz molestie quicq̃z emergeret. At soluta hominis in deuʒ obedientia soluta est ⁊ humorũ huiusmodi pax: dissipata cõcordia. Cum igitur sibi hec elementa constiterint: cõquieuerintqz: tum sanus homo esse perhibet. Cum ℞o inuicē sese protrudunt redũdantia: ⁊ subtractione: tum demum mortales morbo oblanguescunt: redundante aut subtracto humore: altero humore imperante: altero aũt oppresso. Est etiam cum duo miscentur elementa: vt in synocho febre: seu continua. nẽpe flaua bilis cũ sanguine miscet: fitqz tumultus animali ingens: ⁊ morb⁹ intolerabilis: vt etiã pulsus in ipsa quatuor diuidat elementa: principiũqz illinc nãciscat. Proinde qui mortales ingẽtes ac celeres motus hñt pulsuũ: id ex imperio habeant humorũ flaue inquã bilis: ⁊ sanguinis. Qui ℞o molliter aliquo pacto atqz clemētius mouentur: id propter pituite ⁊ atre bilis esse deprehenditur incrementum.

Cãe egritudinum. Cãe sanitatꝫ.

¶ De sanguine. Cap. VIII.

De humore sanguineo.

SAnguis primus iter oẽs humores q̃tuor: que in humano sunt corpore calidior est ⁊ humidior: aeris nãm referens: ceteros in sese cõmixtos humores cõtinens. Qui si supet: hoies tradũt pleriqz medici: inter quos pcipuus Hippocrates: esse hñ sperantes: innoxios: simpliciores: moderatos. Diuiduntur humores ipsi in etates quatuor. Redundante nãqz pituita cuʒ sanguine pueris perhibetur ad. xiiij. vsqz annos. inde bilis flaua cum sanguine dominatur ad annos. xxviij. inde ad annos. xlij. pars magna sanguinis cum atra bili exhibet imperium. inde ad supremam vsqz etatem pituita: moriente corpore: seclusoqz spiritu in sese redeũt elementa.

Humorum etates.

¶ De cholera seu flaua bili. Cap. IX.

Chol'a ignis proprietatem imitatur.

FLaua ℞o bilis calida ⁊ sicca est: ignis proprietatẽ imitat: cum externo calore pserti accēdit. vapore eniʒ vniuersa perturbat: vt in perniciosa causonide cõspicimus. Si ℞o flaua bilis supet hoĩes: vel ei vicina bilis rufe: iracundos: ingeniosos: acutos: leues: macilentos: bene valideqz concoquentes reddit. hos humores peculiaria conceptacula continent. vene sanguinem: stomachus pituitam: in iecore vesica felleʒ: lien ℞o atram bilem continet.

Mores cholerici.

¶ De pituita. Cap. X.

FLegma frigidũ ⁊ humectũ est: aque vim possidẽs. Si homines superet cito canescētes: necnõ cogitabũdos: meticulosos reddet. Hic quoqz nõ alienuʒ fuerit oñdere Dioclis medici cõmotioneʒ ad Antigonũ regẽ quã insignis medicus Paulus Egineta operi suo putauit inserendã. ⁊ Antoni⁹ musa Augusti tpe florens secutus existimauit recensendã. Quoniaʒ inqt regẽ amãtissimuʒ disciplinarum diu viuere cupere debemus: putaui cõmonēdũ vñ ortus morborum esset hominibus: de qbus signis deprehēdi possent: necnõ eis occurrere. Hyberno ergo tpe qñ tum affluit pituita: vñ distillatiões vue delectio: tonsille: tussis: ⁊ id genus alia cõmouemur vti calidis ⁊ maceratis cibis: synapi: apio: eruca: pipere: plurima exercitatione plus ceteris tpibus: caput purgãdũ. Uerno tpe crescit sanguis: febris de humorib⁹ nascit extrarys. iõ refrigerãtibus vtendũ ẽe putant ⁊ amaris ⁊ arefaciētibus: ⁊ que aliũ citēt: tepidũ potandũ. Estate bilis ruffa alitur que acutas excitat febres: causon: cõtinuã: tertianã. vtēdũ ergo frigidis ⁊ suauibus ⁊ bene olētibus que facile concoquant. Bibenduʒ frigiduʒ ⁊ aqua multa dilutũ vinũ: a coitu abstinendũ venerís quo virt⁹ vtriusqz stomachi minuit infringiturqz ac subit corporis tremor. Autumno alitur bilis atra. vnde stomachi pituita febresqz. Auget fel. citãda ergo aluus. euomere aliquãdo prodest: venerẽ nõ affectãdaʒ putãt. Qui per hyemẽ atrocius egrotãt: aduentante vere pleruqz moriunt: qz quos humores noxios cogebat contrahebatqz frigus: eos calor relaxat: ⁊ qz defluere nõ queũt: iam dilabantur necesse est.

Pituita õ natura est aq. Dioclis opinio ad regeʒ antigonum. Paulus egineta.

Regimen ⁊ dieta hyem̃.

Dieta veris.

Dieta estatis.

Dieta autũni.

¶ De melãcholia quã latini atram bilẽ vocant. Cap. XI.

Atre bilis natura. Auctor. Sicce habitudinis corpa acrior medicamento leduntur.

ATra bilis sicca ⁊ frigida est terre nãʒ cõtinẽs. hec subdolos: tacite iracũdos: auaros: timidos: tristes: somniculosos: sepe inuidos facit. Et si humores oẽs sanguis ρrineat: qui vna per oẽs venarũ riuulos: plus minusue pro corporis habitudine diffundi in singulas corporis partes recta ratione comprehendimus: qui mēbris alimoniã subministrant adeo necessary vt eorũ quocunqz aut per vim aut sponte priuet bõ: eũ in perniciẽ agi certũ sit: vt atra bili tota reddita: per venas itaqz ⁊ meatulos quoscũqz alimentũ refudãs: queãdmodum aqua per crudiusculũ vas futile dũ apponit humor: aut simile fit ⁊ demũ vnit: vt ℞bis Galeni vtar: in carnẽ cõuertitur: aut aliud similare membrũ. Ex calore frigore cõsistẽs: ex quo fit vt caro ab igne resoluat. Calor enĩ nõ ex quolibet carnẽ facit: nec quolibet modo aut tẽpore: ſʒ ex materia apta: ⁊ vt apte ⁊ cum apte effici potest.

¶ Corpis hũani diuiſo ꝫ antiqs. Cap. XII.

Auctor. Natiua caliditas humido tempera to gaudet.

DIuidimus inquit Diocles humanũ corp⁹ in quatuor. caput: thoraca: vētrẽ: atqz vesicã. Cũ ergo caput lãguor aliqs inuaserit: signa hec apparebunt

Auctor. Percussio cerebro vel mẽbrana biliosus vomitꝰ insequit̃ ac nerui distẽdunt̃.

supercilioꝝ grauitas. oculoꝝ tenebre. dolor capitis vł oculoꝝ: pulsatus tipoꝝ: tinnitus auriũ oculi lachrymosi: acies obtusa. narium obstructio: dentium gingiue sublate fiunt. Cũ hec signa apparebũt: caput purgandũ erit: medicamine quidẽ nullo: ſʒ hoc modo. hyssopi vł origani capita ꝯterito: in aceti vncias duas: aque vnciã dulcis: postridie coquito: vt ad vnciã mõ redeant: inde ieiunus gargariçato: ꝛ tepidũ ore cõtineto: quo ad oĩs extrarius humor e capite in terrã effluat: aliquot id facito diebus: cũ facies: linteo calido caput tegito. Preterea ꝛ cũ mastice eq̃li pondere trita aquã calidã dato vt in calido gargariçet cubiculo. Dato ꝛ synapi tritũ eodẽ mõ gargariçãduʒ. At negligẽtibus eueniũt oculoꝝ imbecilitas: auriuʒ dolor: in collo strume: cerebri oppressio: suffocatio: vua angina: fluxus capilloꝝ: pectoris stridor: vlcera capitis: vox minuitur: dẽtium dolor oritur: nares opplentur.

Accidẽtia pectoris.

De accidentibus pectoris. Cap. XIII.

CUm circa pectꝰ aliq̃ cã mala gignit̃ egritudo: hec signa erumpũt: sudor per totũ corpus nedũ circa thoracem: lingua crassescit: salsescũt amarescunt ve sputa: viridescit latus: dolent scapule: dolores nulla apparente causa insurgunt: frequenter oscitat̃: vigilie sequunt̃: suffocationes: sitis non quiescit̃ satis ex sententia: insomnis: rigor pectoris: brachioꝝ manuũ tremor pruritus corporis: tussis arida. Hũc languorem ita curato vt p̃mo cibus potusq; sumat̃ tẽperatꝰ: ac mediocris ꝑferti in cena. postridie eius diei ieiunus vomitũ citet. qḋ q̄ velit p̃us radiculas tenues mãducet: nasturciuʒ mẽthã: synapi: portulacã: ide aquã tepidã cũ aceto potet: atqʒ ita vomat. Curã negligẽtibꝰ laterũ dolor insurgit ꝛ pulmõis: bilis atra: febres acute: deliriũ: lethargia: lienis vitiũ epatis lãguor. singultus: pl̃ima iter dormiẽdũ iges.

Accidẽtia vẽtris.

De ventris languoribus. Cap. XIIII.

Auctor. Morbi ventriculi iextrincabiles.

CUm venter languet hec se efferunt signa. dolor intestinorũ fastidiũ ꝛ totiꝰ corpis vexatio. cibus ꝛ potus amarꝰ videt̃. olfatꝰ amittit̃. labor in toto corpe: febricule pauce: splenis ardor. Curato ita victu citra medicamẽ. plus eniʒ ꝓdest ꝛ tutior est via cuicunqʒ morbo medearis. betarũ pauca folia in mulsa decocta allia ve cocta vel maluacea folia. vel lapati vel colliculos agrestes. Cũcta eniʒ hec aluũ subducũt. Qḋ si magis adhuc velis vrtice admisceto dilutionẽ in oĩ decoctiõe. suauior nãqʒ ꝛ citra periculũ est: vtilis Xo leuis brassica in aqua multa decocta: huius succus potus cum melle ꝛ sale: vt sint acetabula q̃tuor aut ciceris aut erui: aqua cocta eodẽ pota modo ieiuno ore sumat̃. Negligẽtibus eueniunt ventris profluuiũ: tormina: lenitas intestinorum: ileus: tertiana febris: ischias: podagra: apoplexia: sideratio: hemorroides: morbus articularis.

Imbecillum hominẽ reddunt obiter egre sanant̃.

Auctor. Ex iliacis dolorihus vomitiões ꝛ singultus crebri ac deliratio dirũ auguriuʒ faciunt.

Vesice passiones.

De passionibus vesice. Cap. XV.

CUm in vesica morbꝰ est: hec signa comitari solẽt: pauco cibo satiat̃: crebra ructatio: inflatio totiꝰ corporis: color inuisus: somnus grauis: liuida vrina cuʒ dolore fit: tumor dolorqʒ circa colõ. Cũ talia signa eruperint: occurrendũ est morbo excitantibꝰ vrinã: aromatibus tutissimis: feniculi ꝛ apij radices madefaciẽ de vino albo bñ olenti quotidie matutino tp̃e cũ aq̃ potandi bini cyathi: dauci quoqʒ: myrre: elenij quodcunqʒ hoꝝ tibi habueris. ꝓsunt eniʒ oĩa: aquã pota ciceratiam cũ vino: oleris quoqʒ atri radicẽ ꝛ graminis: paucula piperis grana cuʒ pastinaca: ꝛ petroselino. in aqua coque: inde mãduca. vel imitte ẽt piperis aliquãtulũ in vinum album: vt ieiunus potet. Negligẽtibꝰ eueniũt lienis dolor: aqua inter cutẽ. iecinoris dolor: calculi nascũtur renũ dolor stranguria: ventris tumor: stomachus non concoquit.

Tẽpora egritudinum.

De morborum temporibus. Cap. XVI.

MOrbi quatuor habẽt tp̃a. p̃nm: ascẽsum: acumẽ: ꝛ declinationẽ. in his queritur p̃nm ꝛ reliq̃. nã nisi morbi nãm ꝑsagiamus ꝛ tẽporis mutationeʒ: nõ satis idoneã adhibere curã poterimꝰ. Principiũ morbi est: cũ natura nõ ampliꝰ opponit̃ superata ab ea: que gignit morbũ materia. Ascensus est cũ dolores capiunt incremẽtuʒ ꝛ febris intẽdit̃: doloresq; exulcerãt. Acies seu acumen cũ hec oĩa tp̃s custodiũt: neqʒ maius neqʒ minus. Declinatio seu decessio: cũ dolores: difficultas anhelitꝰ ꝛ si ita euenit tussis cũ febri in corpore diu agant̃. hic intẽdẽda medico acies in egri pariter ꝛ morbi nãm. Hippocrates in continuis tenuissimũ victũ esse oportere ducit: ne qua inter concoquendum perturbatio orta augeat morbuʒ.

Ascensus. Acies. Declinatio.

Presagia seu ꝓnostica vel p̃notiõ medicorũ.

Presagia medicorum ex Hippocrate. Cap. XVII.

QUarto die in febricitãtibꝰ e naribꝰ stillãs sanguis: taʒ malũ q̃ʒ bonum põt portendere. Vbi nedũ cesset febris si labiũ aut naris: aut supciliũ ꝯhat̃: si nõ cernat: si nõ audiat eger nimia imbecilitate: ꝓxima mors est. Si rigor inciderit necduʒ febre abeunte iã imbecillo: lethale signũ est. Quibus nõ cessante febre sp̃ũs difficultas accesserit ꝛ amẽtia: lethale est. Quibꝰ in febribus vł alijs morbis a proposito lachryman t̃ oculi: nihil alienũ est. si nõ a ꝓposito: alienũ. Dolores ꝛ ꝑssiones humeri in cubita fluentes sanguinis missio tollit. In acutis morbis cum febri fracte respirationes: malũ. In acutis morbis ꝑtiũ extremarũ frigiditas: malũ. In sudore horror: nõ cõmodũ. Si febris nõ a bili ortũ hẽat: aq̃ m̃lta calida capiti infusa febris liberatio est. In nõ cessantibꝰ febribꝰ si exteriora frigescãt: interioraqʒ estuent sitisqʒ sit: lethale est. hec Hippocrates. Idẽqʒ porro q̄bꝰ in q̄t in febribus hecticis fiũt rigores difficultatẽ crisis hñt. q̄bꝰ accessiões fiũt qua hora abiuit febris: crastino die eadẽ hora difficultas crisis: in q̄bꝰ ꝑsertiʒ febribus abscessus in articulos ꝛ maxillas irruperũt. Si in febre tumores nõ fuerit: ꝛ in gutture ꝯfestim suggillatio exorit̃ lethale est. Guttur dolẽs subitariã indicat ꝑniciẽ. Si ex febri collũ distorquet̃: vt vix se queat cõuertere in collo tumor: lethale est. Febres nõ cessantes si tertio die validiores fiãt magis ꝑiculose que h̃ mõ relinquũt significãt imunẽ a ꝑiculo. Quibꝰ in febribꝰ iter dentes glutinosa fiũt: his valide fiũt febres. Quibꝰ tusses aride irrũpũt in febre causode nõ admodũ sitibundi sunt. Febres inguinalibꝰ quos bubones greci vocãt: malũ exceptis quotidianis. Captũ a causo rigore adueniẽte liberatio subsequit̃. A spasmo: vel tetano captũ: febris adueniẽs liberat ab egritudine. Febris in diebꝰ imparibus nisi abierit recidiua esse consueuit. Frigidi sudores cũ acuta febre irrũpentes: mortẽ significãt proximaʒ Sudores febricitãtes si inceperint boni ꝛ tertiani: ꝛ q̄ntani: ꝛ septimani: ꝛ nouani: ꝛ vndecimani: ꝛ q̃terdecani: ꝛ vigesimiseptimani: ꝛ trigesimiq̃rtani. Hi nãqʒ sudores morbos iudicãt: si ita non habeãt: laborẽ significãt ꝛ morbi lõgitudinẽ: ꝛ recidiuã. Febricitanti sudor adueniens febre non cessante malum.

De motu: sensu: sanguine nãli ꝛ vitali. Cap. XVIII.

DIstribuunt̃ aũt inter se inuicẽ tria hec: vena: arteria: neruus. De tribus oriunt̃ p̃ncipijs aĩal regẽtibꝰ. Ex cerebro q̄dẽ motꝰ ꝛ sensus p̃nm est neruꝰ. Ex iecore aũt sanguis. Cuiꝰ fouẽdi vena vas sanguinis.

sanguinis. Ex corde qđ vitale p̄nm est. vas spūs arteria. hec sane p̄sentaneo iter se iuicē fruunt adiumēto. Uena sigdē fomētū neruo suggerit: ⁊ arterie. arteria porro nālez vene calorē ⁊ vitalē exhibet spiritū. Quāobrē nō est arteriā inuenire sine tenui sanguine: neqꝫ venā sine fumido ⁊ vaporoso spū. Diducit ⁊ corripit arteria harmonia quadā atqꝫ rōne: mot⁹ p̄nm a corde sumēs: sꝫ diducta ex herētib⁹ venis tenuē attrahit sanguinē: q euaporās vitali spūi suppetit alimētū. Rursus correpta estū: q in ipa est emittēs p vniuersū corp⁹: ac meat⁹ ipellit. Nā cor gc gd purulētū: ⁊ glutinosū hꝫ: p os ⁊ nasū euaporaria educ.

De pulsus ortu. Cap. XIX.

Pulsus is vocat mot⁹ vitalisqꝫ po cuius cor est p̄nm: p̄cipueqꝫ ei⁹ sinister vētriculus spiritalis noiat⁹. Jngenitāqꝫ sibi vitalē caliditatem oi corporis particule per arterias distribuit: sicut iecur per venas alimētū. Proinde estuāte corde cōfestim totum corpus contra naturam exestuat: ⁊ frigente friget.

De virtutibus que in membris sunt. Cap. XX.

Naturales ptātes sunt q̄tuor: appetēdi: retinēdi: expellēdi: ⁊ distribuēdi. Quelibet siquidē aīalis particula: suū ad se nāliter trahit alimētū: ⁊ tractū retinet: ⁊ retētū in suā trāsmutat substātiā: ⁊ supfluū expellit. Jnde totū corp⁹ capit incremētuꝫ. Secernit aūt atqꝫ extrudit supfluū per excremētū feculētius: ⁊ per vrinā: per vomitū: per sudores: per os: per nares: per aures: per oculos: per respirationē: perqꝫ sparsa per corpus spiramēta. Jnstrumēta altilis sunt os: stomach⁹: vēter: iecur: vene oēs: intestina: biles ambe: ⁊ renes. Os p̄m vētriculo p̄parat alimētū: in tenues ipm ptes dētibus ⁊ lingua discindēs. Deinde obuersatū ⁊ cōcoctū alimētuꝫ a stomacho in vētrē demittit: qđ excipiēs aluus: separat vtile ⁊ membris accōmodatū a lapidoso ⁊ materioso: ⁊ eo qđ inutile sit mēbris: ⁊ vtile gdē in humores: succosqꝫ transmutās id remittit ad iecur per venas emūgentes: ⁊ ad iecur in riuulorꝫ modū adducētes. Sūt aūt hmōi vene: que a vētre alimētū ad iecur eliciūt: pinde atqꝫ radices: que ex terra ad stipites euehunt alimenta. Assimilat nāqꝫ aluus terre: que alimētū suppetit stipitib⁹: vt radicib⁹ vene. Ceterū ab aluo humorē excipiēs iecur ipꝫ cōcogt: sibiqꝫ silēz facit. Sanguis p lienē purgat: ⁊ vesicaꝫ fellis exceptricē: ⁊ renes. Liene gdē terrestre: ⁊ feculētū attrahēte. sibiqꝫ alimētū cōparāte. Uesicula xo bilis exceptrice acutū ex alimēto: qđ in hūorib⁹ ꝯtinet colligēte.

Finis libri primi.

Liber scđs Aggregatoris Lugduneñ. domini Simphoriani Champerij.

De cephalea caput primum.

Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. I.

Hunc de corporis humani capite morbisqꝫ loq̄mur: a xtice summo exorsi: ad imas vsqꝫ deuecti plātas noia mō referētes: nisi speciosuꝫ dictu atqꝫ necessariū sese nobis dicētib⁹ offeret: qđ p̄termissu nefariū eē videat: nō vt resectorꝫ mēbrorꝫ referamus hystoriā quā plēs nobis pdiderūt. At nr̄a tēpestate insignis medicus oratorqꝫ celebris Alex. bñdict⁹ nr̄i amātissimus: q vt est acuti ingenij doctria bñ armat⁹ ita nō minus diserte: q̄ꝫ grauiter anathomicē corpis hūani totā cognoscēdā tradidit: ad quā lectorē mittēdū existimam⁹. Nostrū seq̄mur institutū cūcta vtilr pstrigēdo. Quā admonēte nos Plinio: sum⁹ ad nāliū defectuū nr̄i corpis mētionē adducti: pseq̄mur iceptū ⁊ hūane vite morbos nō inutili curiositate narrem⁹. His. n. enūatꝫ itelliges pene ipoſſe eē hoiēꝫ viuē sine morbo. Nā corpis ⁊ aī valitudies id cōe hñt q sanitas in vtroqꝫ vno mō attigit. vtus eni aī: ⁊ sanitas corpis in q̄dā tēperie hec humorꝫ: illa passionū est sita. Tēperies aūt mediū quoddā est: ac mediū vno mō attigit: sic linea recta vno mō fit: flexa plurib⁹. ⁊ signū a sagittario vno mō tāgit: plurib⁹ aūt nō tāgit: ppea vt 2o ethi. meminit Aristo. Pythagorici dixerūt malū ad ifiniti: bonū ad finiti nām attigē. Una ḡ tēperie corp⁹ bñ valet: male aūt ppe infinitis: qđ ex ipsis vocabulis cōstat. Sanitas eni vno vocabulo exp̄mit: ac morbi noia ppe ifinita sortiunt. Adeoqꝫ q̄tidie morborꝫ nūs iualescit: vt medici ⁊ gdē doctissimi atqꝫ pitissimi in eis discernēdis ambigui falsa plerūqꝫ p xis accipiāt. sꝫ de antiqs pauca e multis in mediū afferam⁹. Capitis ptes exteriores his noib⁹ vocant. Sūmū eni capitis xtex dr̄ q aliqbus duplex repit. .y. macrobij ⁊ biuertices dn̄r. Bregma deide siue sinciput in frōtē xgit: qđ ifantib⁹ palpitat. Frōs postea ⁊ oppom occipitiū eq̄mētū capillorꝫ ad sūmū xticē bregma didēs: bina vtrinqꝫ tipora: aures: oculi: anguli exteriores paropie iterioresqꝫ q fōtes dn̄r vñ lachrymarū pfluuiū. Et Eon oclorꝫ magn⁹ ambit⁹. Supcilia quorꝫ mediū mesophrīū dr̄ a polluce. Palpebre in qbus linee rhitides ⁊ cilia: gene deide: malc: nasus: ethm⁹. Nariū interceptū: globolus: pterigia: siue phene: bucce mystax labia: os: mētū: q̄ oia faciē nūose varietatꝫ efficiūt. Jn capite aūt interdū acut⁹ ⁊ pestifer morb⁹ est: quē cephaloen greci vocāt. Cui⁹ note sunt: horror calidus: neruorꝫ resolutio: oculorꝫ caligo: mētis alienatio: vomitus: sic vt vox supp̄mat: vl̄ sanguis ex narib⁹ cursus: sic vt corp⁹ frigescat aīa deficiat p̄ter hec dolor itolerabil̄: maxie circa tipora vl̄ occipitiū. iterdū aūt in capite lōga ibecillitas: sꝫ neqꝫ grauis neqꝫ piculosa: p hois etatē est. Jnterdū grauior dolor: sꝫ breuis neqꝫ tñ mortifer⁹: q vel vino vl̄ cruditate vel frigore vel igne aut sole ꝯhit. Hiqꝫ oēs dolores (vt Celsus ingt) modo in febre: modo sine hac sunt: modo in toto capite: modo in parte: interduꝫ sic vt oris quoqꝫ p̄ximā partē excruciēt. Preter hec etiaꝫ inuenit genus qđ pōt lōgū esse: vt humor cutē inflat: eaqꝫ itumescit ⁊ p̄mēti digito cedit. Hydrocephalō greci appellāt.

De cephalea ex traditione arabū ⁊ penorū. §. II.

Cephalea dr̄ dolor capitis iueterat⁹ qñ est p totuꝫ caput: hemicranea aūt appellat dolor in medietate capitis. Monopagia xo dolor in aliq̄ pte capitis. Clau⁹ aūt in q̄cūqꝫ pte mima sit fixus. Cephalea xo recipit diuisiōes plēs. Diuidit. n. fꝫ loca ⁊ tpa: ⁊ fꝫ cās suas māles siue efficiētes. Scđm loca: qr gdā est dolor ex craneū existēs sic in pelliculis ⁊ in carne sup̄ craneuꝫ exñtib⁹. Aliqñ iter pelliculas sub craneo vl̄ in medulla cerebri. Jtē dolor capitis qñqꝫ fit fꝫ viā crisis: ⁊ qñqꝫ añcedit febrē vl̄ cōcomitat vl̄ sequit. Jtē dolor capitis qñqꝫ est morbus p se: ⁊ nō cāt⁹ ab aliq̄ morbo: qñqꝫ cātur ab alio morbo: qñqꝫ ab aliq̄ hūore. Jtē dolor capitis qñqꝫ ē ex sola mala cōplōne cū hūoris vitio: qñqꝫ ex mala cōplōne sine hūoris vitio: ⁊ qñqꝫ ex cā exteriori: qñqꝫ iteriori. Et est aliqñ ex cā existēte iuxta caput: sic de cā p̄uata capitis: qñqꝫ de cā remota in alijs ptib⁹ ꝯtēta sic in stomacho vl̄ epate: vel in ceteris ptib⁹. Aliqñ aūt dolor capitis est a morbo ꝯsili: qñqꝫ est ex officiali. Oēs aūt ille cāe ⁊ diuisiōes sua hñt ppria signa: q̄dā tñ accipiunt ab idicio patiētis: sicut signa cephalee ex cā exteriori vt ex calore aeris: vl̄ frigore: vl̄ vigilijs: vl̄ somno multo: vel ex casu: vel ex pcussione: vel clamore ⁊ vsu cibariorꝫ acutorꝫ: vt

Plinius.

Corporis ⁊ aī valitudies in quo consistant.

Capitꝫ ptes.

Cephalic dolorisqꝫ capitꝫ diuisiones.

est vinũ foꝛte:poꝛri vel alea vel nuces ⁊ cetera fumosa.
Quedã aũt cephalea hꝫ signa a dispõne totius coꝛpis:sic
que fit a cã intra:vt que fit a repletiõe humoꝝ furiosoꝝ:
calidoꝝ vt q̃ fit a febribꝰ:vl'a crisi:vl'a mala cõplexiõe
vl'a moꝛbo officiali:vt est oppilatio vl' ꝯstipatio:que de
grossis humoꝛibꝰ nascit̃ ⁊ viscosis. Jlla aũt que ex mala
cõplexiõe sola nascit̃:tot recipit diuersitates ⁊ diuisiões:
in quot mala cõplexio diuidi põt.sic põt intelligi de ce/
phalea humoꝛali. Jste aũt egritudies maxie discernũtur
ꝑ vꝛinas:⁊ maxie ꝑ circulũ ⁊ q̃nula in supficie vꝛine cõ/
tẽta. Quedã aũt cephalee sũt cũ pulsatõe i tpibꝰ:⁊ he vi
dent̃ eẽ ex mlta sanguis ebullitiõe:vl'ex mlta vẽtosita/
te. Alia aũt est recẽs:⁊ hec est facilis ad dissoluẽdũ:q̃daꝫ
vero est iueterata:⁊ appellat̃ galeata:⁊ hec est pessima ad
curãdũ.hꝫ eniꝫ pessima accidentia.vñ oculi ⁊ nerui coꝝ
mltũ patiunt̃:⁊ sensus debilitant̃:imo ꝑmixtio rõnis ali
qñ ide ꝓuenit.hmõi g̃ cephaleã freq̃ter icurrũt hoies
assueti cibis fumosis nã:sic sũt nuces:poꝛri:⁊ res pigues:
⁊ hoies assueti mltũ caput coopire.nõ eni tã foꝛte est ca/
put:qn per assuefactionẽ nimie coopture debilitet̃ cere/
brũ:⁊ fiat tenerꝰ ⁊ debilꝰ.ꝙ si aliqs ꝯsueuerit paulatiꝫ
desistat:⁊ dissuescat in tẽperato aere. Si ex sanguie sit ce
phalea:caloꝛẽ patit̃ in capite:q̃uitatẽ in frõte:oculoꝝ ru/
bescũt vene cũ tota facie:⁊ vene faciei sũt plene:vꝛina ru
bea ⁊ piguis:⁊ coꝛpꝰ molle:⁊ pulsus mollis. Si ex chole
ra rubea ifra nares nimiũ hꝫ caloꝛẽ:⁊ in lingua siccitatẽ:
vigilie ⁊ sitis nõ desunt:⁊ maioꝛ doloꝛ est in dextra pte.
Si ex cholera nigra in sinistra pte erit doloꝛ cũ frigoꝛe:
vigilyꝫ ⁊ grauitate. Si de flegmate sustinet grauedinẽ ⁊
spũs q̃uẽ retẽtionẽ cũ q̃rela:⁊ doloꝛẽ in occipitio. Cõstã
tinus aucte Hale. Nosse opꝫ caput diuidi in q̃tuoꝛ ptes.
Sãguis in frõte dñat̃:cholera rubea in dextra parte.fle/
gma in occipite:cholera nigra in sinistra.in qbꝰ modis co
gnoscẽdis medicꝰ opã dabit. Opꝫ aũt ituerí etatẽ:⁊ egro
tãtis ꝯsuetudinẽ:⁊ vñ doloꝛ natꝰ sit. Si sit ex capite cõ/
siderãdũ est ex q̊ fit hũoꝛe. Si ex sanguie vl' cholera ru/
bea:icidat̃ cephalica:nisi etatis ꝯrietas vl'tpis ꝯsuetudis
⁊ vtutis occurrat. Si g̊ ad flõmãdũ scarificemꝰ:plẽa pal
ma ab vtriusqꝫ pedis calcaneo. Que vero ꝓsunt cholẽ ru/
bee ꝓsũt ⁊ sanguini. Que vero fl'ati ⁊ cholẽ nigre ꝓderũt.

Capitis egritudines ꝑ vꝛinas discernũtur. — *Cephalee alia partitio.* — *Cephalee sanguinee signa.* — *Cephalee cholerice signa.* — *Cephalee flegmatice signa.* — *Capitis sectio.*

¶ Cura cephalee ex traditione scriptoꝛum recentiũ quos
neoticos vocant. .§.III.

Cephalicoꝝ dieta.

Dieta in cephalea ⁊ doloꝛe capitis sit tẽpe/
rata:vt sunt carnes pulloꝝ:ꝑdices:fa
siani:turdi merule:alaude ⁊ mioꝝ auiũ:capꝛio
li:annualis:agni:poꝛcoꝝ extrema.s.pedes ⁊ au
res cũ agresta.pisces squamosi aq̃ dulcis bñ currẽtis:lu/
pi:lucy:darci:ꝑtice:daurace. Salsamẽta:parũ cimini.pe
tro.cũ aceto vl' agresta. Uinũ bñ lymphatũ. Exercitiũ sit
mediocre:multũ eni iuuat ad fumositatũ respirationeꝫ.
Nemo tñ plectoꝛicꝰ mltũ moueat̃:qꝛ cito putrescẽt mã:
⁊ deueniret ad febꝛẽ vl'apostema. Declinãtia ad frigidi/
tatem sunt poꝛtulace:lactuce:scariole:malue:pꝛuna:pira
cocta:⁊ põa cocta:cucurbita:cucumẽs:melões. ¶ Ema/
gogũ sanguinẽ mũdificãs ⁊ cholerã purgãs sic fit. ℞.ce/
terac.politrici:adiãtos:capilloꝝ veneris:hypericõ:scolo
pẽdrie:seminũ frigidoꝝ maioꝝ mũdatoꝝ.pꝛunoꝝ.vio/
larũ:iuiubarũ.añ.℥.j.bulliãt in aq̃ in cuiꝰ colatura resol/
uat̃ cassie fistule:tamarindoꝝ.añ.ʒ.vj.aut.℥.j.mãne q̃na
te.ʒ.iy.colet̃ in cuiꝰ colatura dissolue reubarbari electi.ʒ.
y.vel loco reubarbari:mirabolanoꝝ citrinoꝝ.℥.5.⁊ stet
tota nocte sub diuo. Mane cũ syrupo violato vl'aq̃ ꝑdi/
cte decoctiõis cũ tota suba accipiat̃. ¶ Jn ꝯfectiõe cola/
gogi addat̃ absinthiũ istis in pª colatura ⁊ herbe magis
frigide. Jn zª se.lactuce:poꝛtulace:papaueris albi:⁊ loco
reubarbari vl'mirabolanoꝝ põt poni scamõee.℈.j.ꝭm
tñ vtutẽ patiẽtis. Jstud emagogũ vel colagogũ:qꝛ parũ
differũt:põt dari singulis mẽsibꝰ repletis cholera ⁊ san/
guie siue sit in capite siue in stomacho.ẽt in tertiana sim
plici ⁊ duplici ⁊ in calefactiõe epatis:sꝫ nõ cũ scamonea
mã idigesta. Jn cholera prassina ⁊ eruginosa dat̃ trifera
saracenica cuꝫ reubarbaro ⁊ ꝑdicto colagogo:ita ꝙ ap/
ponat̃ zª ps colagogi ꝑꝑ adustionẽ. Si g̃ egritudo sit ex
sanguie celebꝛata minutiõe ⁊ emagogi datiõe:dẽtur ele/
ctuaria q̃ cũ modificẽt ⁊ eiꝰ feruoꝛẽ tẽperẽt:vt diapꝛu/
nis simplicis:çuccharũ rof.⁊ viol'.diaceraceos diarodõ
abbatis:diapapaueris:triasanð.diacitonitẽ frigidũ rosa/
ta nouella cũ syrupo viol'.⁊ cõposito ex herbis frigidis
vel oxyçaccara vl'syrupo acetoso. Sãguisuga iponat̃ in
vena frõtis aut in pñºnasi iter duo supcilia aut i fine nasi
⁊ ħ si oculoꝝ palpebꝛe q̃ues sint:doloꝛẽ tollit. ¶ Jn do
loꝛe ex cholera digesta mã cũ syrupis dict̾ post purget̃
cũ colagogis vel medicinis dictis. Tertia die det̃ rubea
in sero. Quarta minuat̃ de cephalica dextri bꝛachy:post
radat̃ caput. Deide sequant̃ vnctiões emplastra ⁊ cete/
ra adiutoꝛia. Ungat̃ g̃ caput cũ oleo rof.vl'viol'.⁊ aceto
⁊ succo sempuiue:coꝛrigiole:plãtaginis poꝛtulace:succo
vuaꝝ imaturaꝝ:aut cũ puluere sandaloꝝ:rosaꝝ:papa/
ueris:hedere terrestris tẽperatis cuꝫ mucilagine psily.
Jn doloꝛe foꝛtissimo adiũgẽdũ est opiuꝫ. Fomẽtatiões
fiãt cũ aqua decoctiõis herbarũ frigidarũ ⁊ arboꝝ. Et si
doꝛmire nequerit cũ oleo viol'.opiũ distẽperemꝰ:⁊ caput
iungat̃ cũ oleo mãdragoꝛe. A vino abstinẽdi sunt si foꝛti
laboꝛẽt doloꝛe.⁊ frixis ⁊ salsis ⁊ assatis. Et fomẽtatiões
nõ adhibeant̃:nisi bñ certificato reumate nõ eẽ in cã:nec
cõponi.ꝙ si sit priꝰ curet̃ reuma deinde doloꝛ:alr doloꝛ
augmẽtaret̃:⁊ moꝛbꝰ maioꝛ vel diuersi introducerent̃.
¶ Doloꝛe existẽte de fl'ate digerat̃ mã cũ oxymelle cõ/
posito ex radice feniculi:petro.raffani. Apiuꝫ in doloꝛe
capitis ⁊ causis metricis apponi nõ dꝫ. Hariofili:calamẽ
ti:ruthe:oꝛigani betonice ex his fiat oxymel:⁊ det̃ oxy/
mel sqlliticũ vel raffaninũ vel aliqð oxymel diureticũ ⁊
electuariũ. Si est g̊ ex fl'ate nãli det̃ diantos:pliris:dia/
margaritõ. Si est ex salso diãtos cũ diapꝛunis eq̃lr:vel
rosata cũ diaceraseos. Jncisiuis frigidis vt syrupo aceto
so ⁊ oxymelle simplici. Si ex dulci:eodẽ mõ. Si ex ace/
toso vl' vitreo. digerat̃ cũ oxymelle sqllitico: diacimino:
diãtos:diacalamẽto.⁊ in oĩbus oxymel ponat̃ thimus ⁊
rosmarinꝰ. Mã digesta cũ pill'is aureis:vl'arabicis:vel
cũ bñdicta.vel pigra:vel cũ fl'agogo vel hydrogogo qð
idẽ est. Qð sic fit. ℞.rað.feniculi:petro.apy:dauci:carui:
añ.℥.j.absinthy.si vis. M.j.qꝛ purgat fl'a ⁊ chol'aꝫ idif/
ferẽter. Polipody.℥.5.se.diureticoꝛuꝫ calidoꝝ añ.ʒ.y.si
volueris ꝙ purget ꝑ vꝛinã coquãt̃ colent̃ colatur̃ admi/
sceat̃.℥.5.mirabolaꝝ.kebuloꝝ dimittant̃ tota nocte sub
diuo:⁊ mane apponat̃ syrupꝰ vl'oximel.⁊ deposita actua
li friditate offerat̃. Põt addi huic colatur̃ agaricꝰ. Jn do
loꝛe fcõ ex mel'ia digerat̃ mã cuꝫ oxymelle simplici:vel
sqllitico:vl'diuretico queãdmodũ i q̃rtana de mel'ia nã
li. Et eodẽ mõ fiãt purgatiões:stuphe:⁊ opiataꝝ exhibi/
tiões:vl' cũ melagogo.qð sic fit. ℞.se.fenicl'i:petro.apy.
añ.ʒ.iy.thimi epithimi:senc:cuscute .añ.℥.j.5. ex his põt
fieri oxymel. Si vis facẽ ꝯfoꝛtatiuũ appone gariofi.pl/
pis:macis:cipi ireos. coꝛticis fraxini:cardamomi:nucis
muscate ⁊ similia ꝭm ꝙ tibi vꝛ:vl'ex illis solis quassatis
fiat decoctio in vino vel aq̃ vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ vniꝰ:⁊
colent̃ colature addat̃ mirabolanoꝝ indoꝝ.℥.5.⁊ in ma
ne offerant̃ vel in lib.5.colature ponant̃.ʒ.y.5. indoꝝ.in
alia.ʒ.5.lapidis laçuli.dimittantur tota die sub diuo. Jn
crastio in auroꝛa offerat̃ resolutio mirabolanoꝝ. Et cuꝫ
ductꝰ fuerit ad tres assellatiões:⁊ attracti fuerit hũoꝛes:
det̃ alia ps:vt humoꝛes attractos ꝑ cõpꝛessionẽ educat.
Jstud

Cephalicoꝝ dieta. — *Emagogũ in cephalea.* — *Colagogum in eadem.* — *Cephalee sanguinee congruentia.* — *Cephalee flegmatice cõpetẽtia.* — *Digestiua cephalice flegmatice.* — *Euacuatiua eiusdem.* — *Degestiua euacutiua cephalice melancholice.*

Istud pōt dari sanis:lapsis:⁊ egris melicis de mēse i mē sem:⁊ ēt febricitātib⁹ fe.q̄rtana ⁊ delicatis. Et si addant̄ p̄dicte decoctiōi sgnāti ⁊ cētauree an̄ melior erit. Purgata mā stuphet̄ cū herbis dictis i cura flatis:qb⁹addimus lauri ⁊ hedē arboree.an̄.ʒ.j.iunipi:calamēti:origani:arthemisie.an̄.ʒ.j.s.Exeūti a stupha offerat̄ metridatū vel tyriaca cū vino decoctiōis germādrce.Si ex multitudie cibo⁊ ⁊ potuū doleat:vomit⁹ puocet̄:⁊ digestio ɔfortet̄:⁊ aliqd oleum cal'm aurib⁹ infundat̄:fricatio fiat circa pedes:⁊ lotio aque frigide vel aceti circa testiculos.Et cura ebriosorum eis subueniat.

De emicranea quā nouity Emicraneā vocāt. Cap. II.

Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§.I.

Ex Galeno deprōpta sūt.

Cura cephalagie ⁊ emicranee ex Archigene.

Auctor emicranea non emigranea. nō enim granea: sed granos vel granion dī caluaria. ē mor b⁹ quo dimidia ps capitis laborat.

Morbus dolorē imēsuz afferēs fit i media cerebri pte quē vocāt emicranicū:⁊ freq̄nter in ipiodū poxismuz agit. Fit aūt ex influxu vapo⁊:vl' hūo⁊:vl' multo⁊:vel frido⁊:vl' calo⁊.Et aliqb⁹ qdez ex caluariā doloris sensus affici ɔtingit. Aliqb⁹ v̄o ad capitis itima penetrat.Aliq porro circa tipo⁊ musc'los vehemēter dolēt. Cognitiōes aūt ex eis q̄ de cephalea dicta sunt ɔyciāt̄.Antiquā ⁊ difficulter solubilē cephalagiā vl' emicraneā a p̄mordio curare ɔuenit a sanguis p venā detractione vl' purgatiōe clystē p̄us deyciēdo. Dubiū aūt non est qn sanguie abūdātes expediat leuare sanguinē a vena detrahēdo:vitiosō aūt succo affluētes purgare:atq3 ita localib⁹ vtēdū adminiculis pfricādo:tū vestimēto:tū digitis dimidiā frōtis ptē p̄sertiz:que sunt ad musculū timporū calefiat.an̄ tp̄s poxismi h̄ faciēdo,post poxismum v̄o vtēdū que emicranica vocitant̄.Calore.n.multo in dolorib⁹ signte ɔtineri qppiā refrigerās:cū calor excesserit vtēdum est satis calefaciētib⁹:misceat̄ vtrisq3 ɔfirmātiū qd qualitatē hēat stipticā.Optimū aūt calefaciēs est vnguētū qd euforby vnciā hēat vnā cere vncias tres:olei dulcissimi librā:illinito aūt h̄ ptē frōtis dimidiā cū musculo tipo⁊. Lōge aūt vtilissimū est ad fridas affectiones:vt sepius an̄ balneū sel' vtare a dolore v̄uās incolumen hos iuuat:ita lāguētes ēt in aurē ifusuz tepidū oleū euforby sensim iniectū vt satis sit in librā olei dragmas imittere.iiy. euforby. Nāli aūt q̄dā rōne vl' ptāte facit euforbiūz languorib⁹ emicranicis ip̄m cū aceto dissoluēdo.Si igit̄ dextrū tp̄s doleat:pungito sinistrū.si doleat sinistrū vngito dextrū:⁊ cōfestim sedabit̄ dolor. Aliud.terre interna dissoluito:⁊ pungito tp̄s lāguēs mirifice ɔferet.

Unguentum Galeni.

Archigenis remedium.

Aliud Archigenis.sticadis herbā coquēdo cū aq̄:vel hydromelle dato cephalargicis ⁊ emicranicis:vtpote solū maximūq3 adiumētū. Aliud eiusdē ad oēm capitis languorē.Cerui os exurēdo ⁊ dissoluēdo cū rosaceo illinito locū.vl' ocimū dissoluēdo iponito:vl' mēthā cū aceto dissoluēdo illinito bis i die.Aut lapatū agrestē ⁊ cicidas piter dissoluito circū illinito timpora:⁊ frōtē:⁊ statiz mitigabis. Aliud ad oēz capitis dolorē.Sterc⁹ hyrūdinū an̄q̄ i terrā cadat cū luto in nido cōperto aspge aceto in vase ligneo ⁊ illinito. Aliud pyrathos capre(qd ē sterc⁹ ip̄a⁊)dissoluito illinito ⁊ alligato h̄ facito mane ⁊ i meridie:⁊ medebere.

Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

Joānis Serapionis opinio.

Fit qn̄q3 egritudo praua dolorosa i medietate capitis:aliqn̄ i dextro:aliqn̄ in sinistro:⁊ fit fortis i cōmissura extēsa i lōgitudine capitis:⁊ accidit s̄m plimū cū piodo. Huius egritudis cā est eleuatio vaporis hūo⁊:aut pp multitudinē eo⁊:q̄uis sint tēpati:aut pp cal'itatē eo⁊:aut ipo⁊ū friditatē q̄uis sint pauci.Et ex eis sūt q sentiūt dolorē in lacertis timpo⁊ suo⁊ q̄si tēdant̄. Et i qbusdā eo⁊ sūt q sentiūt dolorē vehemētē adeo donec ipsi nō tolerāt:vt cadāt sup eos man⁹ oino. Cā aūt in illo est q̄r hec occasio est egritudo pāniculi ɔtinētis craneū capitis p̄ter q̄ cutis sit vacua a dolore.Eleuatio aūt ho⁊ vapo⁊ ⁊ hūo⁊ fit in venis ⁊ a laurida.i.in venis grossis : aut in arterys:aut in vtrisq3 sil'.Et fortasse expellūt mēbra q̄ sūt itra craneū.s. cerebrū ⁊ velamina supfluitates q sūt i eis ad exteriora:⁊ fortasse eleuāt̄ ad caput ex reliq̄ corpe vapores ⁊ hūores mali. Cōfectio epithimatis ad emicraneā ⁊ dolorez capitis cal'z. ℞.se.iusqami:se.lactuce:sief memithe:rosarū sandal'.faufel:rad.mādragore:opium fiāt ex eis collyria ⁊ distillet̄ ex eo in aurē cum oleo ros.⁊ aceto vini pauco.

Cōfectio Rasis in libro diuisionū.c.17

Cōfectio caputpurgy ad dolorē capitis ⁊ emicraneā calidā ad dolorē auriū cū cal'itate ⁊ pulsatiōe. ℞. opy:cāphore.an̄.fiāt ide collyria sil'ia lēti ⁊ dissoluat̄.j.aut.y.in oleo viol'.⁊ distillet̄ i aurē ⁊ nasuz ⁊ ē bonū exptū.

Alia eiusdē.

Cōfectio epithimatis ad dolorē capitis frigidū ⁊ emicraneā ex vētositate grossa:⁊ dolorē auris fridū. ℞.castorei:euforby:opy:storacis liqde:pipis fol'.ruthe:calamēti:synapis. an̄.fiāt trocisci ⁊ embrocēt̄:⁊ dissoluāt̄ i oleo:⁊ sit oleū costinū aut nardinū:⁊ dissoluat̄ cū aliq̄ de illis:⁊ distillent̄ in aurē q̄ est in latē doloris.

Cōfectio eiusdē Ras alia.

Auicēna ponit empl'z cuiusdā mulieris narratū p aliq̄s medicos qd ē efficax:⁊ fit ex decoctiōe rad.cucumeris asinini ⁊ absinthio i oleo ⁊ aq̄ ⁊ ex decoctione fit embroca:⁊ ex suba rerū fit emplastrū.

Auicēna fo. ci p̄ma tertij canonis.

Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

Pillule regie in emicranea

Pillule ad emicraneā. ℞. mirabolanoruz citrino⁊:kebulo⁊ : indo⁊. an̄.ʒ.y. croci oriētalis:masticis. an̄.℈.iiy.scamonee.ʒ.s.aloes epatici ad pōdus oiuz.tēpera cū succo feniculi:da eūti dormitū s̄m v̄tutē patiētis.pigra ēt valet multū. Aliqn̄ ē dolor capitis cū molestatōe magna vt ifirmus q̄si sentiat pcussiōes ⁊ malleatōes i capite:nec vocē: nec sonitū:vl' lumē:nec splēdorē pati possit:qd ex duab⁹ causis ɔtigit:vt ex chol'a rub.vl' ex vētositate grossa si caput debile sit.Si ex cho.ru.est cal'itas cū pcussiōe nimia. Ex vētositate g̃uitas ⁊ tintinositas.Morb⁹ hic fit ex humorib⁹ adherētib⁹ craneo. Aliqn̄ i supiorib⁹ cranei:vt cutis tacta dolet.Et nota q̄ radix papaue.masticata humores capitis p nares purgat. Pill'e capitales. ℞.scamonee:masticis:absinthy.an̄.ɔfice cū suc⁹ absinthy. Alie capitales valētes capiti. ℞.aloes:collogn.absinthy:succi feniculi:masti.scamo.an̄.pipis lōgi:cētauree:basiliconis: bethonice:herbe pforate:origa':vngule caballine:filicis: osmōde:hyringo⁊:rad.saluie.an̄.tēpera cū suc.absinthy vl' fenil'' da.v.vl'.vy. Abstineāt a cymino:aniso:⁊ aromatib⁹:q̄r subleuāt vapores. Utat̄ tn̄ vino odorifero ⁊ veteri.

Pillule cochie.i.capitales.

De vertigine seu scomaticis ex possidonio ex Archigene. Caput. III. .§.I.

Quid v̄tigo ⁊ scothonia

Auctor Vertiginosis senibus appoplia facile iminet.

Vertigo est morb⁹ capitis tenebrositatē inducēs q grece scothomia dī: qd a v̄bo greco scothome deducit̄:qd est v̄tigior. Turbo ēt latie dī. Cal'is.n.⁊ acutis vaporib⁹ad caput ascēdētib⁹:⁊ i cerebro aialē sp̄m v̄tētib⁹:p̄m qdē obtusitates q̄dā i ocl'is pcreant̄:ide ēt in aurib⁹ tinnit⁹ ɔtinui:⁊ audiēdi difficultates. Precipue h̄ euenit circa cibo⁊ ɔcoctiones exurgētib⁹ ex somno:intēsa autem egritudine fiunt oculoruz vertigines:⁊ tenebre oboriunt̄:vt sibi videant̄ cūcta spectare vertiginosa:idq3 accidit:cū ppere sedilibus exurgūt aliqua antecedēte incōcoctione.Diuturno aūt languore leui de causa obtenebrant̄:adeo vt aliqn̄ cadāt:p̄cipue circūuertunt̄:qd alys fit m'ltis ɔuersionib⁹:h̄ illis vna:ac si quē aliū circūuolui videāt:obtenebrāt̄:⁊ si turbinē vl' qduis aliō rotari pspexerint:idē subeūt:viuēdi siqdez sp̄us circūuoluto incidit turbini. Mouet̄ ip̄e quoq3 illo circūlato:atq3 ita ineq̄lē ⁊ turbulētū ⁊ inordinatū humorē ⁊ sp̄us efficit motum. Ignari aūt egritudie ɔsueta cohibēdo excremēta ⁊ incō-

coctiones:ꝛ iuges estuatões:ꝛ ebrietates lãguorẽ efficiũt. Comitat̃ aũt ipsos alui retẽtio:ꝛ ob h̃ multa spiritalitas ꝛ tenuiũ vrinaꝝ:ꝛ paucarũ excremẽtũ materia caput occupãte:vtplurimũ sũt graciles:ꝛ in omni iniectione turbidi. Si igit̃ sanguinolẽtiora videbimnr nobis in ocl'is spectare ad vesaniã sũt accõmodatiores. Sinaũt purpureũ spectem⁹:ad comitialẽ morbũ. Potẽtia igr̃ valida exñte: ꝛ nihil aliđ aduerset̃:sanguis est detrahẽdus:si egritudis p̃n^{m}sit:ꝛ si ẽt itercedẽs tp̃s aliqđ. in sanguis aũt detractione cernẽdũ ne ꝯglobatim exhauriam⁹ ob eam cãm:que euenit collabẽdi:q̃re multis est vtẽdũ ablationib⁹ex interuallo. Inter efficaciora aũt purgamina purgari solẽt ꝯcoctũ feniculũ oxymelle:hẽat ẽt diaphenicon:ꝛ ruthe:ꝛ scamonee cõpõnes:ꝛ anagargarismatꝭ ex origano ꝛ oxymel. Inde ẽt narib⁹ cyclamini vel rađ. bliti:si ꝑdurarit secato ad timpora sup̃ aures arterias p̃us s̃bducẽdo aluũ hiera: vl' clystẽ. Nutrimñta sint boni hũoris:q̃ facile digerãt̃:sine flatu ꝓsus bona stõcho:ꝛ aluo bona:q̃ vrinã ꝓuocẽt. Uinũ paucum ꝛ albũ ꝛ tenuissimũ:nec admodũ vetus. His cõgruunt alieminosa suapte natura lauacra, maxima ꝟo ꝛ prima ꝛ vltima horum custodia.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

Isaac in viatico.

VErtigo ꝛ scothomia visus est corruptela: ꝛ subito apparent patiẽtibus oĩa q̃si volubilia nebulosa seu tenebrosa. Cã istorũ nimia est humorum abũdantia cum vẽtositate mixta:humores isti cum vẽtositate mouent̃:vel fumo in capite de quolibet mẽbro sicut stõcho ascẽdẽte. ¶ Joãnes Dam̃. Pedes infirmi in aq̃ cal'a sunt ponendi:a vino abstineãt:caulibus:lentibus:lactucis ꝛ similibus. ¶ Auicẽna. Que ex ipsa fortis est:sil'is est epilepsie. verũtñ non fit cũ spasmo sicut epil'ia. Et v̇tigo q̇dẽ frequẽs ꝓp̃e i decrepitis nũtiat apopl'iaz. Et q̃ñq3 soluit v̇tiginẽ soda accidẽs. Et scias ꝙ scotomia ꝛ v̇tigo cũ ꝓlõgãt̃: tũc egritudo est frida. Cũq3 ꝑoxism⁹excitat̃:tũc adiuua cũ fricatõe iferioꝝ extremoꝝ. Scothomiã ꝟo ꝛ v̇tiginẽ factas ꝑꝑ vacuitatẽ stõchi sedat acceptio bucellaꝝ infusaꝝ in rob fructuũ stipticoꝝ. ¶ Halyabbas. ex hũore fit fl'atico q in venis adunat̃:q̃ cerebrũ circũ obãbulabãt:aut chol'ico hũore:aut sanguineo q i venis est:nec dissolui põt. voluiturq3 in venis circa cerebrũ:ꝛ fit abinde v̇tigo:aut ex grossã vẽtositate q̃ his ꝯcludit̃ venis:nec dissolui põt:s3 circũuoluitur cerebro ꝛ v̇tiginẽ parit. Fit ẽt ex opp̃ssione q̃ cerebri accidit ꝓre alicui⁹ carnei ossis ex ꝯfractiõe:aut alia q̃uis cerebrũ opp̃mẽte cã. ¶ Joãnes Serapio. Cog̃scit̃ ꝙ est ꝑ cõitatẽ ex malitia digõnis:ꝛ ex dolore q est in stõcho:ꝛ ex destructiõe desidery ꝛ ex debilitate aie:ꝛ nausea:ꝛ ex cõmotõe dolorꝭ q̃ñq3:ꝛ q̇ete ei⁹ alia vice. Et fortasse accidit vertigo ex hũore frigido q annexus est cerebro. Inq̇t Joãnes. Aut ex humoribus cholericis. ꝛ differentia q̇dez est inter egritudinez vertiginis ꝛ sodam:ꝙ soda nõ quiescit velociter:ꝛ vertigo quiescit velociter.

Joãnes Damascenus.

Auicẽna fen p̃ma tertij canonis.

Halyabbas de v̇tigine.

Serapio p̃° breui.ca.13.

¶ Ex traditione auctorum recentium:Cura. .§. III.

Pillule diacastoree.

IN scothomia ex vitio cerebri minutio fiat de cephalica si nihil obuiauerit:ꝛ dent̃ hierapigra ꝛ hiera Gal. hiera fortissima:aurea ꝛ rubea i sero. Et obthalmicũ narib⁹fiat:ꝛ pill'e diacastoree bine dissolute cũ vino narib⁹inyciant̃:vl' succ⁹ cucumerꝭ agrestis cu3 aq̃ tepida instillet̃:vl' hierapigra. due sint ꝑtes aloe ꝛ 3ª aromatica. si sit ex stõcho catarticũ dare op3:ꝛ vomitũ ꝓuocem⁹:ꝛ a cibis idigestibilib⁹ ꝛ mel'icis ꝛ iflationẽ faciẽtib⁹ꝛ nocturnis cibis ꝓhibem⁹:ꝛ a cibis grossis vt caulib⁹ leguminibus ꝛ forti vino. Cibis digestibilib⁹ vtant̃: vt pullis:ꝑdicibus:auiculis i aq̃ nõ degẽtib⁹:piscib⁹ asp̃atilib⁹:carnib⁹ annualis agni:lactentis hedi:brodio cicerũ rubeoꝝ:ouis sorbilib⁹. ¶ Si sit ex chol'a vtant̃ pill'is ꝯfectis ex q̃titate aromaticaꝝ sp̃eꝝ ad q̃ru3 põdus ponat̃ reubarbari:ꝛ ad põdus reubarbari ꝛ sp̃eꝝ põat̃ aloe lotũ:ꝛ ꝯficiat̃ cũ suc. absinthy:vl' cũ melle ad ꝯs̃uationẽ. vl' dent̃ pill'e regis sicilie q̃ visu3 clarificãt:auditũ ꝯfirmãt:sp̃ũalia cõfortãt:singulas sup̃fluitates a capite ꝛ stõcho expellunt:sanitatẽ custodiũt:sine oĩ imutatione diete ter vl' q̃ter ducũt. ℞. calami aroma^{ci}:cima^{mi}:cubebe:nucis mus̃. spicenar. macis:carpobalsami:epithimi:viol'. açari:gariofiloꝝ:mastícis:oiu3 myrabolanoꝝ. añ. ʒ. ij. turbith:collogñti. añ. ℥. iij. agarici:sene:reubarb. añ. ℥. 5. aloes cicrotini ad põdus oiu3. ꝯfice cũ oxymelle vt meli⁹ s̃uent̃. da. v. vij. vl'. ix. s̃m tenorẽ v̇tutꝭ sel' aut bis in hebđa:vtant̃ diãthos:diamargaritõ diagariofilatũ. ¶ Ois cib⁹eoꝝ ꝯdiat̃ cũ sale sacerdotali qđ sic fit. ℞. sal'. ℥. j. satureie:maiorane:origani : pipis ʒ̃. ix. carui:coriãdri:cymini:cinamo^{i}:çinçib. añ. ʒ. ij. puluericẽt̃:ꝛ puluis vsui res̃uet̃. ¶ Sal marcelli exꝑtũ ad oẽs hũores capitꝭ flegma de cerebro educit:hydropicis:sciaticis:arteticis:podagricis mire subuenit. ℞. sal' armoniaci tosti. ℥. xij. pipis nigri. ℥. v. cymini:çinçibe. pipis albi:feniculi:cinamomi. añ. ℥. iiij. gariofili. galange. çedoarie:cubebe:cardamomi. añ. ℥. ij. hyssopi:thimi:origani:carui:anisi:apij:petro. leuistici. añ. ℥. j. 5. tere ꝛ in puluerem redige. Eo oĩ p̃ãdio vtat̃ loco sal'. ¶ Digerẽtia. ℞. syrupi de sticađ. ℥. j. oxymell'. ℥. 5. fiat decoctio simpliciũ ducẽtiũ ad caput. ¶ Caput purgia. ℞. aq̃ maiora. lib. j. aceti sq̇llitici ℥. ij. ꝛ misceant̃. ¶ Ad idẽ. ℞. aceti sq̇llitici. lib. j. puluerꝭ origani:pyretri:macropipis:synapis. añ. ʒ. 5. misceãt̃ ꝛ est forte. ¶ Ad idẽ exꝑtũ. ℞. folia herme:morsus galline:ꝛ fricent̃ nares ꝛ faciet fluẽ humiditatẽ. Et in caputpurgys ꝛ gargarismis d3 apponi aliq̇d sal':vt cerebrũ stimulet.

¶ De lethargo ex traditiõe grecoꝝ ꝛ latinoꝝ. Cap̃. IIII.

¶ Ex Archigene ꝛ possidonio. .§.I.

LEthargus interdũ ꝑ furioso ponit̃: ꝛ frenetico. Horatius. vt lethargicus hic cũ sit pugil ꝛ medicu3 vrget: videturq3 letharg⁹ nõ absil'is frenesi de quo loq̇t̃ Archigenes. In frenesi difficilis somn⁹ p̃õpta ad oẽ3 audaciã mens est:vt i h̃ marcor ꝛ inexpugnabilis pene dormiẽdi necitas. Lethargi bina sunt p̃ncipia. Quib⁹ q̇dẽ circa p̃cordia ꝛ intestina p̃mi lãguores in parẽ morbũ cerebrũ agũt:q̇b⁹ circa cerebrum inceperit ꝛ q̇b⁹ statim a p̃n° morb⁹ obuenit:q̇bus porro ex dilapsu aliq̃ acutarũ egritudinũ p̃sertim a frenitide vehemẽtius ob stuporẽ imittẽtia medicamina refrigeratis dilapsus in lethargũ efficit̃. Jã ꝟo sepissime ẽt a synocho febri delapsus i lethargũ est:atq3 ex alys cõpl'imis egritudinib⁹: in q̇b⁹ p̃cipue exhaustiones pl'es sũt ꝯsecute:q̃ñq3 aũt ẽt in lõgis febrib⁹ꝯtigit i ꝑiodũ ipsos somno demergi ꝛ ꝯsopiri sicut sepe in amphimerinis cõtingit febrib⁹:ꝛ hemitriteis:est ꝛ in q̃rtanis. Et aly q̇dẽ cũ spasmo ꝛ ꝯ̃ctiõe neruoꝝ iferũt̃. Aly ex aggregatiõe:ꝛ vnã q̇dẽ demersionẽ sustinẽt:in q̃ postremo ꝑiculũ subeũt. Aly i ꝑiodis deferũt̃ ꝛ rursus reuocãt̃. Cõsiderãda itaq3 ẽ sp̃es delatiõis:q.n. ꝑ ꝑiodũ somno ꝯsopiũt̃ manifestiorẽ h̃ñt pulsu3. Qui ꝟo morbũ h̃ñt mimũ:ꝛ difficulter mobilẽ:hi ẽt exꝑecti aliena efficiũt ꝛ obliuiosi efficiũt̃. Qui ꝟo i ꝑiodũ nihil h⁹ sustinẽt:ꝛ hi cũ q̃ui ꝛ sublata respiratõe deferũt̃:vt stertãt: ꝛ cõpũctões ꝛ gemit⁹referat exp̃ssos dolorꝭ:neq3 afferre queat recũbẽtes ꝙ ꝑs rõnal' oblesa sit. Aly aũt q̇etissime videt̃ ꝯsopiri:ꝛ q̇busdã mẽbra ꝯstringũt̃:ꝛ ruge:ꝛ pallor subest alys diffũdunt̃ circa vigores ꝑoxysmoꝝ. Hoc q̃ lãguore occupatꝭ:h̃ ꝯsidẽt. reuellit̃ hypocũdriũ:ꝛ cogit̃ alu⁹ ꝛ vi excitati ab ꝯsidẽtib⁹rursus i somno rapiũt̃:ꝛ ipis aduenit obliuio:freq̃nt̃ ad migẽdũ festinãt:exhibito eis scaphio:ip3 manu tenẽdo obliuiscũt̃. Intẽso ãt ac ꝑseuerãte

malo:totū corp⁹ turbidū tanq̄ morticinuz euadit.supini ꝓstrati ad pedes defluūt ꝓycie̅do man⁹ ⁊ crura. Nares q̄busdā distillāt:ipis os diducit̄:iferior gena reside̅s ⁊ de/pressa spectat̄:lāguores ḡ lethargū ꝯsecuti hi sunt. ¶ Me/dia iter frenetide̅ ⁊ lethargū egritudo:que spe̅s est amen tie ⁊ mētis alienationis:hāc ꝑo medici vocare ꝯsueuerūt Catochen ⁊ Catalepsin:que in hūore magis accidit mel'i/co:piculosior aūt hic morb⁹ est lethargo. In febrib⁹ aūt si ꝯsil'is ē lethargo:⁊ aliqñ q̄dē vident̄ dormire:aliqñ aūt i/cōcussā hn̄t cilia:aut ocl'is freq̄nter obnutāt serādo ⁊ rese rādo. Aut intēti ⁊ emissitys intuent̄ oculis:⁊ tanq̄ cōcre/tos ⁊ imobiles tenēt oculos:ac si manū ocl'is obiectes nō cōtuēt:obmutescūt ⁊ carēt sensu:neq̄ audiūt:neq̄ respō dēt. Ferūt aūt man⁹ suas aliqñ in caput ⁊ oculos ⁊ nasuz tanq̄ pigrescētes nō cū sensu:pulsus exigui:turbidi parū admodū absunt vt deficiāt:flatus qñq̄ dēsus:qñq̄ rar⁹: ⁊ ex iteruallis q̄busdam vehemēter respirāt:alui ⁊ vrine astrictio nō ab ariditate. Hn̄t siq̄dē hūorē ⁊ multū (ac vt paucis ꝯcludā) neq̄ oino sil'es sūt freneticis:neq̄ lethar/gicis. ¶ Alia aduenit egri^do^ fridis ⁊ hūidis:iuadētib⁹ cere brū hūorib⁹:q̄ Carus dr̄:cū hebeti febre:ꝯseq̄t aūt sensus alienatio : ⁊ imobilitas totius corpis cū detrimēto ꝑnci/paliū actionū:deducunt̄ omnifariā oculi. Differt carus a lethargo ꝙ in lethargo interrogati respōdent : neq̄ oino muti manēt. At Caro circūuēti somno ꝓfundissimo deti/nent̄:qui cōpuncti sentiūt q̄dē:sed nec loquunt̄:neq̄ ocu los diducunt. Cura horū sit:vt lethargicorum.

De catoche ⁊ catalepsi.

De egritudi/ne que carus appellatur.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§. II.

Serapio p° treui. ca.17.

QUandoq̄ accidit cerebro apā ex hūo/re fl'atico putredo faciente euenire febrē:⁊ accidit ex illo obliuio:⁊ subeth: qđ est q̄r subeth nō accidit nisi qm̄ febris nocet actioni ꝑtis sensibilis que est illic adeo donec non recipit passionē nec euigilat:⁊ obliuio nō accidit nisi qm̄ ꝑs qua fit imaginatio ledit̄ ꝑ febrē q̄re nō attēdit. Et intētio q̄dē obliuionis est:q̄r nō recipit res que sunt in ꝯuatione:neq̄ accipit eas. Et cū vis curationē subeth ⁊ alienationis:opz vt ꝯsideres i eis que dixerūt antiq̄.s.in ṽtute ⁊ arte ⁊ acq̄/sitione ⁊ etate ⁊ compl'one ⁊ regione:⁊ que illis sunt sil'ia. ¶ Auicēna. lethargia dr̄ apā fl'aticū factū intra craneuz. Et hāc egritudinē comitat̄ obliuio. Et cū lethargia est in suba cerebri:subeth est fortior:⁊ difficultas motuum ma ior. Si aūt est in velaminib⁹:dolor est fortior:⁊ motus le uiores. Hec egritudo pl'imū gn̄at̄ a comestione ceparū:⁊ a repletione nimia stōchi ⁊ multitudine pot⁹:⁊ multitudi ne comestiōis fructuū. ¶ Cōstātin⁹. Perfectio memorie ⁊ facilitas recordationis subalē:cerebri puppis stabilita/tē ⁊ ei⁹ innuit ꝑfectionē. E ꝯ hoiez obliuiosuz ⁊ dure itelli gētē necesse est faciāt:qđ fit cū in puppi cerebri humores nascunt̄ fl'atici:q̄ fere nihil hoꝝ ꝑtermittūt memorie. Si ex vicino sit tꝑe cū multa oscitatione ⁊ oris aꝑtione:neq̄ meminerint:os claudē ex multa fl'atis friditate ⁊ hūidita te cū in puppi cerebri suꝑat:⁊ aiatū spm̄ suffocat. hec ifir/mitas vocat̄ lethargia. Galen⁹ tn̄ vocat frigidā frenesim: que sepi⁹ ꝯtingit senib⁹ in fridis ⁊ humidis regionib⁹. Si aūt patiat̄ puppis cerebri de fl'ate ⁊ de chol'a rubea cō/mixtis:reddit̄ infirmus q̄si mortuus:oculos tn̄ hz aꝑtos: aīa nullā molestationē tolerat. Quiescit cuz flegma infri/gidet̄ ⁊ humectet̄. exꝑgiscit̄ ⁊ ex siccitate ac acredine cho lere rubee. ¶ Est ⁊ alia spe̅s que stupor mētis dr̄:⁊ est q̄/si somnus oculis clausis:qđ fit duob⁹ modis:vel eni infir mus nimiū est somniculosus vl' paꝝ. Nimia somniculo/sitas trib⁹ modis ꝯstat:vl' de sola hūiditate:sic ebriosi pa tiūt̄:vl' de sola friditate:sic in niuē vl' glaciē cadētes susti/nēt:vl' de vtroq̄:sicut in apopleticis videm⁹ ⁊ lethargi/cis. Scđa ꝑua.s.somniculositas nō est somn⁹ sz q̄si pigri/tātis dormitio:qđ nō ꝯtingit nisi ex defectione ⁊ dissolu/tione virtutis. Et hec infirmitas vix aut nunq̄ curatur.

Auicēna fen prima tertij ca/pitulo [illegible]

Isaac in via/tico libro p° capite.14.

Idē Cōstātin⁹ lib. codē ca.15.

De stupore mentis.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

LEthargus seu lethargia oppressio est cerebri cū oppressione eua/porationū. Et est passio puppis cerebri obliuio nem mētis inducēs:que aliqñ est ꝑa:aliqñ non ꝑa. Uera aūt fit ex fl'ate:nō ꝑa ex fl'ate ⁊ chol'a mixtis. Fit aūt aliqñ cū apāte:⁊ tūc cū febre. Cū aūt fit sine apāte:fit sine febre vt in senib⁹. Accidit aūt i febre vt q̄tidiana cō/tinua:⁊ apātib⁹ ꝑipleumonie ⁊ hemitriteo minori ex tra/ductione māe ad puppim. Si chol'a est anteriorē ꝑtē pe/tit:vt in frenesi ꝑꝑ sil'itudinē:chol'a i illa ꝑte magis nutri/tur. Si flegma ad posteriorē ꝑtez:que fl'atica est. ¶ Si/gna ḡ apātis in posteriori cellula sūt:febris ꝯtinua:somn⁹ multus:obliuio: vocati vix rn̄dēt:oris aꝑtionē vix memi nerūt claudere:qđ ex multa friditate ⁊ humiditate fl'atis ꝯtingit. Si aūt ex solo fl'ate sit:signa flegmatis simplicis apparebunt:vt vrina turbida quasi subiugalium:pulsus mollis:magn⁹:estuosus:somn⁹ ꝓfundus: anhelit⁹ tardus ⁊ defectus. Si sit ex fl'ate mixtis accn̄tia sunt ꝑmixta:vt mō vigilāt:mō graui somno opp̊mant̄:vrina choleratior ⁊ pulsus velocior. ¶ Signa mortalia:cū limiditate faciei tremor mēbroꝝ ⁊ faciei:sudor in capite solo:sanguissuga apposita nō adheret. Si ḡ sit ex fl'ate in loco iaceat lumi/noso:patiēs trahat̄ per capillos ⁊ barbā. vtat̄ colloquys multis:fiāt fricationes fortes pedū ⁊ manuū cū sale ⁊ ace to sq̄llitico:fum⁹ fetidus in narib⁹ apponat̄:vt rutha:ly/ciniū extinctū:fum⁹ capilloꝝ vstoꝝ aut cornu cerui ⁊ gal bani. In nulla aūt lethargia apponant̄ reꝑcussiua a ꝑn^o: ne augmētet̄ friditas ⁊ stupor:sz raso capite fiāt inūctio/nes mediocriter cal'e:sic de castoreo distemꝑato cū succo apy ⁊ feniculi. ¶ A ꝑn^o fiat clystē mollificatiuū si ꝯstipa tus sit:deinde mordicatiuū. ¶ Mollificatiuū fit ex mal/ua:violis brāca vrcina:bismalua decoctis in aq̄:cui⁹ cola/ture admisceat̄ furfur triticeū:⁊ fricet̄ inter man⁹:⁊ iterū colet̄:colature admisceat̄ oleuz violaꝝ vel cōe ⁊ fiat cly/stere. ¶ Mordicatiuū fit ex absinthio abrotano:calamē to:origano mētha mercuriali decoctis in aq̄ marina vel salsa:in cui⁹ colatura resoluat̄ furfur triticeū:⁊ iteꝝ colet̄: in cuius colatura ponant̄ mellis.℥.iij.sal' gēme.ʒ.ij.⁊ iny/ciat̄. Et in clysteri pn̄t poni medicine cal'e:vt hn̄dicta:dia finicon ꝭm discretionē medici. Si corp⁹ sit plectoricuz:⁊ fortis est patiēs:fiat flōmia de cephalica:sz tn̄ multū ꝯsi/derāda est ṽt⁹:⁊ dispositio:⁊ cōplexio egri. Et lz tn̄ patiēs nō sit fortis:extrahat̄ sanguis a naribus cū setis porcinis. Sāguisuge frōti apponant̄. Inūgant̄ nares ⁊ palatū cuz aurea alexādrina distēperata cū vino cal'o. Nihil violētū vel vehemēter cal'm naribus vel palato apponat̄:ne ex forti dissolutione spūs aialis suffocet̄. Nulla ḡ fiat violē/ta sternutatio:nec sepe. pōt aūt fieri ex pipe:castoreo cuz oleo violaꝝ vel lacte mulieris tēperatis vel puluere ru/the. Epithimata fiāt ex mediocriter cal'is:vt camomilla: melliloto:anheto:apio:castoreo cū sil'ib⁹. Et si fiat balneū caput aq̄ nō tāgat̄:molestiā eni magnā iferret. In lethar gia sine febre det̄ dieta cal'a ⁊ sicca:post purget̄ flegma: postea det̄ tyriaca maxie si cerebrū turbatuz fuerit. Po/stea fiat empl'm de synapi:euforbio:distēꝑata cuz aceto. In lethargia aūt cū feb. nō vti multū cal'is:nec purgatio/nib⁹ fortib⁹ nisi in declinatione debem⁹. Debet aūt dieta esse declinās ad cal'm cū sit tēperata. ¶ El'iuz ad memo riā restaurādū ⁊ cerebrū ꝯfortādū. ℞. cynamomi rosaꝝ violaꝝ:çinçi.cardamomi. an̄.ʒ.j.anthos:dragagāti:balsa mite:maiorane:corticis citri:cyperi:ligritie. an̄.℥.j.sgnāt i

Signa apo/stematis i po/steriori cellu/la cerebri.

Cura lethar/gie.

Clystere mol/lificatiuum.

Mordicati/uum clystere.

spice: gariofiloꝝ: cubebe: foliȷ: pbistici: galāge: sene: spodiȷ: coralli: masticis: macropipis: storacis calamite: serici inci si. añ. ʒ. ij. musci. ℈. 5. syrupi rosati qd̓ sufficit ⁊ zuccharo fiat electuarium in forma liquida aut solida.

De frenetide siue frenesi. Caput. V.

Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. I.

De frenesi ⁊ insania siue melia.

Frenitis siue frenesis est morbus ledēs mētem ⁊ ad insaniā furorēqȝ deducēs. A potu frenos: a mēte ⁊ parte rōnalis aīe. i. deturbatio mentis: ⁊ ex cordis vitio nasci a qbusdā putať. Serenus ꝟo samoniacus. Ex cerebri vitio frenesis furiosa mouetur: Amissaqȝ refert frondens amētia vires. latine delyrium dicit̄. Inde freneticus qui eo vitio laborat: qui latine delyrus vel mente captus dici pōt. ¶ Sunt tñ tria insanie gña.

Tria insanie genera.

Incipiā ab īsania que ⁊ acuta ⁊ in febre est greci frenesim appellāt. Illud inter omnia scire opȝ interdum in accessione egros desipere ⁊ aliena loq. Qd̓ nō quidē leue est: neqȝ incidere pōt: nisi in febre vehemēti: non tñ eque pestiferꝝ est. Nā plerūqȝ breue eē ɔsueuit: leuatoqȝ accessionis impetu ꝓtinus mens redit. Scōm gen⁹ insanie est qd̓ spatiū lōgius recipit: qꝛ fere sine febre īcipit: leues deinde febriculas excitat ⁊ cōsistit in tristitia: quā videť bilis atra cōtrahere. Tertiū insanie genus est ex his lōgissimum adeo vt vitā ipsam nō impediat: qd̓ robusti corꝑis esse cōsueuit. Huius aūt ipsius spēs due sunt. Nam qdaȝ imaginibus nō mēte falluntur: qualē insanientē Aiacem vel Orestē poetarū fabule ferūt: quidā animo desipiūt. Hec sunt tria insanie genera: de qbus vide Celsuȝ in 3° cap. 18.

De frenitide ex posidonio.

¶ Frenitis inflāmatio circa cerebri tuniculas cum febri acuta cōminutionē ac distractionē inferēs intelligentie ⁊ mentis. Raro autē frenitis a ꝑncipio se conijcit febri. In multis fere incipit a die qnto vel sexto: vl̓ adhuc seriuscule eodē ferme periculo succēsa: ꝑinde aliȷ quidē dic septimo. Aliȷ nono abalienari detrahiqȝ incipiūt.

Frenesis dr̄ie

¶ Differentie aūt frenetidis plures quidē veruȝ maxime ꝑncipales tres. Aut enim phantasticū solum oblesuȝ: in ipsis ꝟo custoditur rationale ⁊ memorie cōceptaculū: aut rationale solum offendit̄: conseruať aūt phantasticuȝ ⁊ memoria. Aut ēt phātastici ⁊ rōnalis est offendiculū: sed memoria ɔseruať. Memoria ꝟo deleta in febrilibus egritudinib⁹ pariter vtplimū aboleť ēt rōnalis ⁊ phātasticū. Anteriore ergo cerebri ꝑte oblesa phātasticū dūtaxat offenditur. Media ꝟo aluo offensa cerebri auersio fit rōnalis: parte ꝟo que ad neruulum posterioris cerebri tēdit oblesa: vis recordādi amittit̄: cum ipsa frequēter duo reliqua. Quibuscūqȝ igit̄ offensuȝ est phātasticuȝ: hi iudicant recte: at imagines cōcipiūt alienas. Quib⁹ aūt oblesum rōnale solum mēte vidēt recte: at male iudicāt. Cōuenit igit̄ parti magis offense adminiculari ⁊ ne qdē qcq̄ȝ alioꝝ negligē.

Ex traditione penorum ⁊ arabum. §. II.

Cōstātin⁹ li° ꝑmo viatici capite. 108.

Frenesis calidū est apostema in qbusdā cerebri pelliculis: quā semꝑ sequunť vigilie ⁊ alienationes. Aliqñ etiā apostema est in cerebri substātia: qd̓ pessimum est ⁊ molestissimū. Nascit̄ duob⁹ modis: vel ex incēsione cholere rubee cerebrū ascēdentis: vel de sanguinis ebullitione in corde: cuius fumus cū ascēderit cerebruȝ fit apostema: deinde vigilie ⁊ alienatiōes comitanť ⁊ dolores. Frenesis que ex qualibet alia passione nascit̄: vel est ex diaphragmatis apate: vel ex stomachi passione: siue ex matrice: ex quoꝝ colligātia per neruos cerebrū patit̄. Mēbris quoqȝ his in pristinū statū redeūtibus: ⁊ cerebrū sanať: ⁊ alienatio illa que ex stomachi cōtingit vitio paulatim augmētať: postq̄ȝ qescit dolor febris extinguit: morbus tñ nō dimittit̄ qꝛ in cerebri suba esse certificať: vnde eoꝛuȝ flatus debilis est: ⁊ rarus. Alienatio aūt illa que ex augmēto febris acute est ex fumo est caput ascēdēte acuto ⁊ pūgēte: febre qescēte ⁊ alienatio qescit. Si ecōtrario certificať apostema esse in cerebro vel in ipsi⁹ pelliculis. Galenus enim inqt. Alienationē sequunť acuti humores pūgitiui ꝑter maniā ⁊ mel'iam: que trib⁹ modis est: vel in cerebri suba: vel in stōcho: ⁊ sibi ꝑtinētibus: sicut hypocūdria cū inflanť. Ex chol'a eniȝ nigra in phātasmatib⁹ ⁊ in aliȷs accñtib⁹ est diuersa: si tñ in quodā comitať. vt Hippocrates in aforismis testať. Si timor alicui imoreť sine causa passio ei⁹ est mel'ica: vñ oēs hanc passionē hñtes sine cā semꝑ sunt tristes: q interrogati cur tristanť: non hñt qd rñdeāt. Aliȷ mortē timēt: vel quālibet aliā rē patiunť irrationabilē. Aliȷ mortē amāt ⁊ nimiū eandē desiderāt. Galen⁹ in lib. passionū. nō est inqt mirādū si chol'a nigra in fundo rōnabilis aīe dñeť ⁊ timorē ⁊ tristitiā: aut mortis suspitionē patianť: cū in corporib⁹ exterioribus nihil obscuritate sit timidius. vñ si aliqd obscuruȝ rōnalis aīe ꝑtē coopiat: necesse est vt patiēs timeat: qꝛ secum portat vñ timeat. Qd̓ ergo nos exteri⁹ ex obscuritate huiꝰ aeris patimur: necesse est vt ex chol'a nigra: cū ad cerebruȝ veniat: mel'ici patianť: vel cū ascēdat ei⁹ fum⁹ sicut in hypocūdriatis videmus. ¶ Auicēna. Mel'ica est cuȝ malitia estimationis ⁊ cogitatione corrupta ⁊ timore ⁊ qete: nec est in ipsa agitatio vehemēs. Mania ꝟo tota est agitatio ⁊ saltus ⁊ inqsitio ⁊ lupinositas ⁊ aspect⁹ cui nō assimilať aspect⁹ hoīs: imo lupoꝝ. Et cū mania vtplimū nō est febris sȝ karabit⁹ nō euacuať ab ea. Mania canina est in q̄ est associatio vehemēs ⁊ amicitia cū obediētia ⁊ ɔueniētia sil' ⁊ in ipsa nō est crudelitas ɔtētionis sicut ī mania lupina. Et hāc. s. caninā plimuȝ nō resoluūt nisi hemorroides ⁊ varices. Et dr̄ mel'ia mutatio estimationū ⁊ cogitationū a cursu nāli ad corruptionē ⁊ timorē ⁊ ad malitiā. Et nō dr̄ mel'ia nisi cui⁹ euēt⁹ est a chol'a nigra nō adusta. Et multotiēs fit ꝑmutatione ex epil'ia. Multiplicať qnō ipsi⁹ in eo cui⁹ cor est vehemēter cal'm ⁊ cerebrū ipsi⁹ est humidū. Et hec egritudo plus accidit viris: sȝ in mulieribus est deterior. Et spēs iste. s. mel'ie sunt indefinite. i. indeterminate. ¶ Rasis. Qñ aliquē febris ɔclusa ɔtinua inuaserit cū forti capitȷ ⁊ oculoꝝ grauedine: ⁊ ī facie atqȝ oculis vehemēs fuerit rubedo ⁊ capitis dolor ⁊ horror luminis affuerint: ⁊ in pulsu velocitas: ⁊ frequentie supfluitas inueniant̄: signa frenesis certissima iudicabunť. Qꝛ si lingua nigra aut citrina fiat: ⁊ ꝑmisceať intell's ⁊ multū fuerit alienatus: ⁊ vigilauerit multū: iaȝ frenesis ꝑfecta erit. Et cuȝ alicui cogitationes male sine cā manifesta acciderint: ⁊ timor ⁊ tristitia ī eo ꝑualuerint: mel'ie ꝑn^m in eo erit. Cū aūt res ad h̓ deuenerit: vt ēt ea que cogitare cepit ore ꝓmat: ꝟbaqȝ sua atqȝ act⁹ ꝑmisceat: iā mel'ia ꝑfecta est. ¶ Halyabbas. frenesis aut ex mala cōpl'one fit cal'a que cerebro ⁊ ipȝ opiēti ⁊ circūuoluēti accidit opimēto: aut ex cal'o qd̓ ī opimēto fit cerebri apate: vl' in ipso cerebro: aut si q̄ in venis cerebri sūt chol'e fuerint multiplicate. Et que ex apate fit: difficilior ē ⁊ fortior. Apa āt cal'ȝ aut ex chol'a rubea fit aut ex sanguine ⁊ aliquotiēs aliqd admisceť flegmaticis. ¶ Isaac frenesis absolute dr̄ apa cal'ȝ nascēs in pelliculis cerebri ex ebullitiōe sanguinis in corde exñtis: quā cōsequunť vigilie ⁊ alienatio: ⁊ nōnunq̄ȝ frenesis est apostema in vētriculis cerebri qd̓ est peius ⁊ molestius.

Ex traditione auctorum recentium. §. III.

Causa frenesis vtplimū est incensio chol'e rubee in vētriculis cerebri exñtis: ⁊ ebullitio sanguis cordis: qꝛ sanguis ī corde bulliēs cū chol'a rubea emit-

ctt fumū ad caput:generatqȝ apa calm ꝛ cholicū. Hec est cā vere frenesis:que est ꝑ se morbꝰ ꝛ nō ꝑ aliū. Quidā arbitrati sunt ꝙ fumꝰ qdā ebulliēte cordis sanguine ad caput ascēdēs cal's sit ꝛ humidus:qḋ falsuȝ est. Fumus eni ad caput saliēs si fuerit humidus eliquabit̄:ꝛ inferius ducet̄:ꝛ in pectoris ꝯcauitatē descēdet. Si aūt illiꝰ fumi humiditas ad pectꝰ descēsa sit:in diaphragmate apa gñabit:ꝛ pleuresis nūcupabit̄. Pars ꝟo fumi que i capite remā sit dissoluta ꝑ poros cū sudore ꝛ fumo egrediet̄. Sed frenesis que fit ex ebullitione sanguinis nō est silī mō:qꝛ fumus q orit̄ est cal'issimus ꝛ siccissimꝰ de gñe chol'e quī ad cerebrū ascēdēs nullā hȝ humiditatē qua possit eliquare ꝛ inferius ad diaphragma descēdere vt illic gñet apa. vñ necesse est cerebro inuiscet̄:ꝛ apa gñet:qḋ frenesis dr̄. Differt eni frenesis a pleuresi:qꝛ cā frenesis est de fumo cal'o igneo ꝛ sicco. Causa ꝟo pleuresis fumus cal's ꝛ sanguinolētus. Proinde antiq frenesim feb. appellauerūt causon:ꝛ pleuresim febrē acutā. Est ꝛ alia spēs frenesis accñtal'r aliū sequēs morbū:sic̄ frenesis que fit ꝑꝑ pleuresim:que fit duobꝰ modis. Uno mō ꝑꝑ fumū cal'm ꝛ humiduȝ ad cerebrū ascēdētē. Alio mō ꝑꝑ neruoꝝ colligantiā quā cerebrū hȝ cū diaphragmate:quēadmodū cerebrū patit̄ ex passione stōchi ꝛ mr̄icis ꝑꝑ colligātiā neruoꝝ quā hȝ cuȝ eis. ❡ Uñ aliqñ frenesis fit ꝑꝑ putredinē que est de flegmate:qꝛ cū putrefit ascendit fumus ad caput ꝛ gñat frenesim. Et aliqñ fit ꝑ vstionē chol'e ꝛ mutatione eiꝰ ad cholerā nigrā. Hoc genꝰ frenesis pessimū est ꝛ difficile ad curandū. Et qꝛ disputatio nr̄a est de acuta febre cuȝ frenesi: dōm est ꝙ ipsa frenesis fit ꝑꝑ cholerā rubeaȝ in cerebro bulliētē ꝛ ad cerebrū ascēdētē:dicamꝰ ergo eiꝰ sigñones. Hec frenesis vera pl'imū iuuenibꝰ accidit cū labores magnos faciūt:ꝛ eoꝝ cōplexio cal'a est ꝛ sicca:ꝛ tp̄s estiuū:ꝛ regio ꝛ aer cal'a ꝛ sicca. Sȝ opȝ nos intelligē:qꝛ cū quedā res aliā supat:extinguit̄ ꝟtus rei que vincit̄:sicut videmꝰ fieri in ebrietate. Fumus eni vini cooperit ꝛ vincit lumen mētis ꝛ ꝟtutē ꝛ actionē sensus ꝛ volūtary motꝰ. Sil'i mō fit in hoc morbo:qꝛ cū extraneus calor nāleȝ cooperit ac vincit calorē:lumē ꝛ splēdorē eiꝰ extinguit:ꝛ facit constipationē stuporē atqȝ defectionē. Habet eni hec egritudo hec accñtia que sunt ab ea separabilia:nec ei accidūt nisi cū febris augmētat̄:hȝ ēt alia que sūt inseparabilia:sicut dolor capitis ꝛ spūs angustia:ꝛ cū statꝰ febris appropinquat ad eū veniūt accñtia:sicut sitis nimia:ꝛ siccitas oris ꝛ palati:lingue asꝑitas ꝛ nigredo:ꝛ angustia:ꝛ cordis tremor:stupor ꝛ defectio:mutatio faciei a nāli ad innālē colorē:sicut ad citrinitatē:si cā frenesis sit chol'a rubea in cerebro bulliēs:aut in ruborē:si cā eius fuerit ebullitio sanguinis in corde exñtis. ꝙ si patiēs hec in estiuo tp̄e fuerit: calor illius erit pūgitiuus ꝛ intolerabilis in toto corpore: ꝛ alienationes ꝛ vigilie eis sepe gñant̄ ꝛ cetera accidētia que dicta a nobis sunt in liᵒ febriū de causone. ❡ Sed in mel'ia que est sine febre signa ꝑncipy eius sunt existimatio mala:timor sine causa:velocitas ire:dilectio solitudinis:tremor:vertigo:sonitus:tinnitus:ꝛ ꝓp̄e myrachius. Spēs iste idefinite sūt. qdā eoꝝ timēt casuȝ celi sup se:qdam ꝙ terra absorbeat eos:qdam latrones timēt:aliq lupos ne ad eos ingrediant̄. Qñqȝ res ꝓp̄e hñt in hos impressionē:ꝛ cū hoc qñqȝ imaginant̄ res coraȝ oculis suis que nō sunt sane:ꝛ qñqȝ imaginant̄ seipsos reges factos: aut lupos:aut demones:aut aues:aut instrumenta artificialia. Quidā eoꝝ sūt q ridēt ꝛ ꝓp̄e quoꝝ mel'ia est sanguinea:qꝛ imaginant̄ res placidas. Quidā sunt q plorant ꝓp̄e quoꝝ mel'ia est pura:ꝛ qdā diligūt mortē:ꝛ qdam eoꝝ abhorrēt. Et aliqñ cā mel'ie est in cerebro ꝑ essentiā: aliqñ facta est cōitate totius corporis:aliqñ cā est in splene:aliqñ in stōcho:aliqñ est in myrach. Cholera nigra faciēs mel'iaȝ:cū ipsa est cū sanguine tūc ipsa est cū gaudio: ꝛ comitat̄ ipsum tristitia vehemēs. si aūt est cū flegmate: tūc ipsa est cū pigritia ꝛ paucitate cal'itatis ipsiꝰ ꝛ qete. si est cū chol'a:est cum agitatione ꝛ lesione:ꝛ demonio:ꝛ est sil'is manie. si ꝟo fuerit chol'a nigra pura:tūc cogitatio in ipso erit pl'ima:audacia erit minor nisi moueat̄ ꝛ irascat̄. Et hȝ oblīu cuiꝰ nō obliuiscit̄. ❡ Curatio eiꝰ ita fiēda est. Si vides venas plenas tūc chol'a nigra est sanguinea. flobothoma ergo ex nigra:imo opȝ vt ꝰm dispōneȝ oēm a flōmia incipias nisi timor vehemētis debilitatis affuerit. opȝ vt flōmiā amplifices:aliqñ vt nō affluat subtile ꝛ retineat̄ grossum ꝛ inde augeat̄. Cōsidera qḋ duoꝝ lateruȝ capitis sit grauiꝰ:ꝛ flōma cephalicā eiusdē lateris. Qñqȝ erit neciuȝ tibi vt flobothomes basilicā:ꝛ ante flōmiā venarū frōtis minus:plus cum inuenis signa cōia. deinde si iuenis humorē mel'icū declinare ad frigꝰ:euacua cū pill'. factis ex epithimo ꝛ aloe:ꝛ icipe a digōne. ❡ Pill'. ex epithimo ꝛ aloe in ꝑnᵒ leues in qbꝰ est epithimū:deinde cuȝ decoctione epithimi ꝛ agarici:deinde postea si nō ꝯferūt administra hieras magnas. lapis laçuli iuuat. lapis armenus. pill'. facte ex eis iuuāt. administratio dictaꝝ medicinarū in aq̄ casei. Si nō ꝯferunt reitera curā:in omni euacua cū subtilibus. Expertū est potare infrascriptā triferā epithimi. ℞. trifere. ʒ. ij. epithimi. ʒ. j. hiere. ʒ. ß. Omni mēse euacua cum hieris magnis donec remoueat̄ egritudo. Odoramēta bona. vȝ. muscꝰ:ambra:iuuāt ꝛ humectationes. aqua decoctionis absinthy iuuat etiā. ❡ Digestiuū vsuale. ℞. seri caprini aquarū acetose. aā. ℥. j. succi foliorū blitis. ℥. j. ß. lupuloꝝ: absinthy. aā. ℥. j. çucchari albissimi ℥. j. ß. istū accipiat debite calidū. eo vtat̄ quatuor diebꝰ cōtinuis. ❡ Aliud. ℞. syrupi de pomis. ℥. j. de biçātys. ℥. ß. de epithimo. ʒ. iij. aquaꝝ acetose. ℥. ij. lupulorū:buglosse. aā. ℥. j. misce. Istud assumat debite cal'm post cenā ꝑ octo horas. ❡ Solitiuū minoratiuū. ℞. cassie electe. ℥. j. diascene. ʒ. ij. tamarindoꝝ. ʒ. j. aquaꝝ lupuloꝝ:buglosse. endo. aā. ℥. ij. fi. potio. istud accipiat ꝑ octo horas post finē cene cal'm. ❡ Solutiuū eradicatiuū. ℞. solitiuū supscriptuȝ: adde reubarbari electi. ʒ. j. epithi. ʒ. j. ß. spice gna. iij. mellis passulaꝝ. ℥. ß. reubarbaꝝ priꝰ minutim incisuȝ. deinde leuiter trituratū ꝛ nō pistatū infundat̄ in dictis aqs ꝑ horas. xij. deinde optime exprimat̄ ꝛ colet̄:vltimo reliqua addant̄:ꝛ fiat potio:ꝛ assumat cal'm. ❡ Cōfectio ꝯfortatiua. ℞. gēmaꝝ electuary de gēmis sine speciebꝰ. aā. ʒ. j. speꝝ diarodō abbatis:trocisci de reubar. aā. ℈. j. radicū capparoꝝ speꝝ tria sandaloꝝ. se. acetose. aā. ʒ. ß. çucch. albissimi. ℥. vj. misce:ꝛ cū aq̄ acetose fi. ꝯfectio solida in morsellis. ʒ. iij. ꝑ morsello:accipiat morsellū in mane diebꝰ alternis:ꝛ post assūptiōeȝ stet ieiunꝰ horꝭ tribꝰ. Hec digestiua ꝛ solutiua ꝛ ꝯfortatia valēt ꝯ accñtia mel'ica ꝛ chol'ica. ❡ In cura frenesis flōmet̄ ꝑ de basilica patiens:ꝛ si adhuc sufficiat ꝟtꝰ fiat flōmia de vena i medio frōtis:sȝ ꝰm Alex. de illa q̄ est in sūmitate nasi:vl' intromissis setis por coꝝ ꝑ nares fluxus sanguis ꝓuocet̄. Hoc aūt facto a ꝑnᵒ: raso capite suppone oleū rosatū cū aceto fortissimo infrigidato in niue:deinde folia stiptica supponant̄ vt sunt folia plātagꝭ. lāceolate. vl' ēt caul'. ꝛ salicis. Ponant̄ i domo obscura picturis vacua:qꝛ picturas multū diligit intueri: sꝑgant̄ folia salicis:myrte:rosᷓ. ꝛ oia aromatica frida ꝑ domū:odoret cāphorā. In frōte capitꝭ pone opiū:si ꝟtꝰ sit fortis. si debil' sit:opiū caue:vtat̄ syrᵒ papaue. bibat aquā ordei cū se. papaueris. ❡ Postq̄ȝ feceris hec fiat clystē. ℞. absinthiū:maluā:viol'. se. frida mūdata cū aq̄ decoctiōis istoꝝ fricet̄ furfur ꝛ colet̄:i colatura pōat̄. ℥. ß. diaprunis vl' oxymel'. laxatiui. ʒ. j. sal'gē. ad q̄ȝtitatē. ℥. ß. misceat̄ ꝛ ß fiat sepe. lapso aūt spatio. xxiiij. horaꝝ:iā ꝑt opinari apa eē collectū in prora ꝛ appropinquare ad hoc ꝙ cōfirme-

Uere frenesis cā.

Frenesis accidentia.

De melācho que mltas causas.

Cura melancholie.

Hec digestiua ꝛ solutiua valēt qñ hō ē cholericus.

Cura frenesis.

tur.cū mā sit velocis motus: ꝛ si sit instātia vigiliarꝫ resol
uētib⁹ insistaṫ: vt cū succo apij: vel accipiam⁹ catulū sciſ/
sum ꝛ calidū supponam⁹: vel galluꝫ cū interiorib⁹ suis ꝑ
mediū scissuꝫ. hoc fiat pluries: hoc eni attrahit mām ꝛ at/
tractā cōbibit: talia tñ attractiua in pͥn° caueanṫ: ꝛ magis
repcussiuis vtanṫ. Si aūt vtus fuerit debili: vt nec clystē:
nec flōmiā possit tolerare: solis suppositorijs est vtēdū. p̄
lenitiuis: ꝛ postea mordicatiuis. Dieta xͦo si virtus sit for
tis aut nulla sit: aut tenuissima donec videaṫ frenesis re/
mitti ꝛ feb. alleuiari: ꝛ tunc erit dieta ingrossanda: ꝛ post
quartum dieꝫ ꝛ ad minus post septē vinū exhibeatur.

¶ De epilepsia seu comitiali morbo. Cap. V.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. §. I.

Comitialis morbus seu maior mor/
b⁹: multis noib⁹ ab aucto/
ribus medicis appellari solet. Aliq sacrū: alij
epilepsiā: alij lunaticum: alij aūt herculeū: ꝙ
hercules eū morbū passus sit: noiarūt: alij ca/
ducū morbū maluerūt appellare. vñ Serenus ait. Et su
biti morbi spēs cui nomen ab illo: ꝙ fieri nobis suffragia
iusta recuset. Sepe eteniꝫ mēbris atro languore caducis.
Cōsiliuꝫ ppl'i labes horrēda diremit. Ipse de⁹ memorat
dubie ꝑ tēpora lune. Cōceptū talis quē sepe ruina profu/
dit. Morbus iste inter notissimos est. hō subito ꝯcidit: ex
ore spume mouenṫ: deinde interposito tp̄e ad se redit: ꝛ
ꝑ seipꝫ ꝯsurgit: id gen⁹ sepi⁹ tā viros q̄ꝫ feminas occupat:
vt Celso placet. Morbusqꝫ ipse aut recēs ꝯsumit: aut du
rat vsqꝫ ad vltimū vite diē. Et lunaticus dr̄: ꝙ eū ꝗ iterlu
nio nat⁹ est: hūc morbū fere pati cōpertū est. Comitialis
aūt idcirco dict⁹ est: ꝙ h̄ morbo laborātes in comitijs ma
xime detegi solebat. Interrūpebanṫ comitia quo die ali/
qs ꝯcidisset. Erāt aūt comitia ꝯuēt⁹ ppl'i a sil'itādo ita ap
pellata. Sacruꝫ iō dcm̄ volūt q̄si execrabile: eo ꝙ sputo
eū solem⁹ abominari: alij dicūt: iōqꝫ ꝙ sacrā ꝑtē corꝑis. i.
cerebrū occupat. Et iō ēt grece hieranosos. i. sacra passio
dr̄. Inde venit Epileticus: ꝗ vulgo caducus dr̄: quo voca/
bulo vtiṫ Firmicus mr̄nus sepe. Hermani hūc morbū sc̄i
Ualēti. vocāt: ꝛ nos galli morbū sc̄i Io. vocam⁹. ¶ Sūt
comitialis morbi tres dr̄ie. oiuꝫ aūt iporꝫ cōe est cerebrū
oblāguescere: aut in ipso p̄ ꝯsistēte lāguore: vl' ꝑ ꝯsil'eꝫ vē
tris oris egritudinē: raro aūt fit 3ª spēs morbi cōmitialis
a ꝑte aliq̄: cui insederit lāguoris exordiū: siue sentiat ipse
egrotās in caput īscēdētē morbū. Perspexi ingt Aeti⁹
in puero pͥnᵐ affectionis a memoria factū: hinc tp̄e subse/
quēti in copā ꝑuenisse: ac lūbos ꝛ spinā ad ceruicē in ca/
put vsqꝫ ꝯscēdisse. Cūqꝫ capiti inhesisset nō vlteri⁹ ꝓser/
psisse. Idē solet accidere vbi a scorpio qspiā cōpūct⁹ sit:
aut a virulēto aliq̊ attract⁹. Quidā eni a scorpio cōpūctus
aiebat se videri grādinib⁹ sauciari: eratqꝫ tot⁹ frigore suffu
sus: sudorqꝫ obrigebat: vix tādē oblatis adiumētis euasit
icolumis. ¶ Fieri igr̄ nō ipol'e est vt i mēbro aliq̊ pͥnˡⁱ h9
gignaṫ eētia citra cāꝫ aliquā extrinsecus inuehētē: eāqꝫ
p̄sertim cū in ꝑte neruosa ꝯsederit: ꝯtinue vim remittit in
pͥnᵐ. Si diuellas magnū digitū pedis ipsi⁹ in q̄cūqꝫ ꝑtē:
ꝛ ex fluēte sanguine labia ꝓlapsi illinias: ꝯfestim suscita/
biṫ. ¶ Ne ꝯtinue cadāt ingt Archigenes. eryngij mōta/
ni nominati: cuius folia angusta ꝛ minora: ꝛ flores aurei
coloris oculi faciē hn̄tes: hui⁹ radiceꝫ incidito ꝛ diligēter
cribellato: ex eo dato acetabuluꝫ ad dies. v. mellis imit/
tēdo quātū satis sit: vt crassitudinē habeat: idqꝫ facito ad
365. dies. nā ad annū ita faciēdo nō sines morbū inuadē.
¶ Ingt Esculapius. Oxallida seu oxilapathum p̄cipue
viridē pl'imū dato quotidie a pͣ luna ad. 30. vsqꝫ dies. ipa
aūt oxallis herba viridis data cū vino insaniētib⁹: in sta/
tum adducit suū nālēꝫ. Arguit epilepticos suffumigatio:
qua ꝯseruanṫ: bitumen: gagates lapis: cornu caprillum: ꝛ
odor caprini epatis tosti: ꝛ iecur ipsum mansum.

Serenus.

Quid comi/tia.

De comitiali morbo ex galeno.

Ex dydymo.

Ex Archigene.

Ex esculapio

¶ Ex traditione penorum: ꝛ arabum. §. II.

Epilepsia nō est nisi spasmus corꝑis to/
tius: verūtñ nō est semꝑ: ꝛ est
cū nocumēto actionuꝫ mēbrorꝫ p̄ncipalium. Et
fortasse accidit cū lesione stōchi: ꝛ i qbusdā mē/
bris cū lesione aliorꝫ mēbrorꝫ sicut manuum ꝛ
pedū. Paulus xͦo algēti dixit se vidisse hāc egritudinē ac/
cidisse ex mr̄ice: ꝛ illō fuit in muliere p̄gnāte: ꝛ postq̄ꝫ ipa
peꝑit qeuit egritudo. Gn̄aṫ aūt hec egritudo s̄m intētio/
nē Galeni ex humore q oppilat meatus vētriculorꝫ cere/
bri. humor xͦo iste grossus s̄m pl'imū est viscosus fl'aticus
ꝛ fortasse est i modico decliuis ad chol'aꝫ nigrā: ꝛ s̄ꝫ sniaꝫ
Aristo. nō gn̄aṫ nisi ex vētositate grossa q̄ oppilat meat⁹
vētriculorꝫ cerebri: ꝛ ꝓhibet ipsaꝫ subtilitatē penetrare: ꝛ
dare mēbris motū. ꝑꝑ illō ḡ epilepsia accidit subito: ꝛ qe
scit subito. Qō est qꝛ vētositas est velocis mot⁹. ¶ Cōstā/
tinus p̊ viatici. Epilepsia apopl'ie est vicina. locus eni est
idē: ꝛ mā vñ nascunṫ: frida est ꝛ grossa. Sed tñ apopl'ia
totius vtutis ꝑ mēbra discurrētis ablatiua est. Epilepsia
xͦo cū motu est disturbatio: vñ medici epilepsiaꝫ vocant
apoplexiā paruā. Que trib⁹ ex causis est: vl' ex fl'aticis hu
morib⁹: vel melācholicis nascētib⁹ in ꝓra cerebri: vel ex
vētositate frida ꝛ grossa dn̄ante cerebro: vl' ex humorib⁹
cuiꝫ alij mēbro dn̄antib⁹ sicut stōcho: cū eniꝫ hūor aliqs
nasciṫ in his mēbris fumus ei⁹ ꝑ neruos ascēdit ad cere/
brū: grossitudine cui⁹ vie oppilanṫ spūs aialis: vñ cadu/
cus morb⁹ cōcreaṫ sine vllis accn̄tib⁹ ańtibus ꝛ ore spu/
māt. Epilepsiā que ex hūorib⁹ in prora cerebri fit: timor
ꝛ grauitas capitis p̄cedunt ꝛ pigritia atqꝫ tenebrositas in
oculis. Accidētia vl'ia sensus ablatiua ꝛ volūtarij motus
sunt hec: mens cito corrūpiṫ ꝛ patiēs spasmaṫ: sꝫ tñ cito sa
naṫ. Aliqñ ꝛ egestio ꝛ pollutio hanc passionē comitanṫ: ꝛ
vrina p̄ter volūtatē emittiṫ. Hec passio semꝑ tꝑib⁹ venit
determinatis: vñ Galen⁹. Epilepsia que crescēte luna ve/
nit suā māꝫ sigt hūidissimā. ¶ Auicēna. Multotiēs sen
tit epilepticus aliqd eleuari ex pollice pedis sui: aut alte/
rius ꝑtis qō est sicut vētositas frida ꝛ tēdit xͦsus cerebrū
ipsi⁹. Cū ḡ ꝑuenit ad cor ꝛ cerebrū ipsi⁹ incurrit epil'iaꝫ.
Et nos testificamur nos vidisse res mirabiles in hac egri
tudine. Etiā epilepsia fieri pōt ꝑꝑ xͦmes ascarides. Et q/
dam modus epilepsie cōposit⁹ cū syncopi noiaṫ p̄focatio
mr̄icis. Epilepsiā s̄m pl'imū ańcedit spasm⁹: deinde post
ip̄ꝫ fit epilepsia: ꝛ illō qm̄ si ꝯfirmaṫ spasm⁹ est epil'ia. mo
tus sternutationis est q̄si mot⁹ epil'ie leuis: ꝛ epil'ia est q̄si
sternutatio multa ꝛ fortis. Et cū accidit epilepsia pl'imuꝫ
est ex flegmate. Et epilepsia mel'ia fortꝫ est ꝛ deterior. Et
hn̄s epilepsiā post. 25. annos moriṫ cū ea. Epilepsia autē
mulierū ꝛ infantiū ꝛ omniū quorꝫ est sanguis paucus: est
parua ꝓpter constrictionem venaruꝫ. ꝛ coitus plurimus
ꝛ delitie ꝛ qes ꝛ paucitas exercitij est ex causis epilepsie.

Serapio[n] ... mo breu[iarii] capi. 23.

Constā[tinus] p̊mo [pantegni?] capi. 2[...]

Auice[na] ... p̊ia te[rtij?] ... nonie.

¶ Ex traditione auctorum recentium. §. III.

Epilepsia hūor est fridus hūidus q̊ vē/
triculi cerebri nō ꝑfecte oppi
lanṫ: ꝓhibēs aiaꝫ ad declarādā actionē quo ad
nā vias cerebri ex illo humore exoppilauerit.
Uulg⁹ xͦo dic̄ accubatū ꝛ irā dei eē: ꝛ aliqñ ꝯcomitaṫ stu
por cū ipsa: aliqñ ꝑmutaṫ ad paralysim sic̄ ꝛ apopl'iaꝫ: ꝛ
paralysim multotiēs p̄cedit stupor. Et spasmus nō necio
ꝯiungiṫ epilepsie: vt qñ epilepsia est i subto in quo virt⁹
est ipotēs ad expellēdā mām ad extremitates neruoruꝫ
ꝛ origines: vt qñ cā epilepsie est vapor aut mā subtilis
substātie ꝛ nō multū acute q̄litatis quorꝫ nō est causare
spasmuꝫ. ¶ Cura epilepsie qñ est in pͥn°. Digestinū. ℞.
syrupi de sticados. ℥. j. oxymellis simplicis. ℥. ſ. aquarum
maiorane. ℥. j. ſ. saluie. ℥. j. acetose. ℥. ſ. misce. Minoratiuū

Cura e[pilep]sie hn̄[s] princi[pio]

℞.pill'.de hiera descriptaꝝ in recepta īfrascripta:agari. añ.℈.j.çinçib.grana.ij.agaricus infundaẜ in oxymelle simplici:deinde misce:ꝛ fiāt pillule.vij.Pill'.de hiera de qbus supra.℞.specieꝝ de hiera pigra partē.j.aut de hiera Saleni maiori.aloes succotrini electi ptes duas:misce ꝛ cū syrupo de sticados fiat magdaleō p pill'is.¶ Eradicatiuū solutiuū.℞.pill'.fetidarū de hiera de qb⁹ sup: agarici.añ.℈.j.çinçibe.grana.ij.misce vt in p̊ minoratiuo.s.infundēdo agaricū in oxymel.simplici.Solutiuū facile.℞.pill'.elefanginaꝝ.℈.ij.agarici.℈.j. agaric⁹ infundaẜ in oxymel.simplici:deinde misce ꝛ fiāt pill'. Cerebri ꝛ neruoꝝ ꝯfortatiuū ꝛ cārū tā añcedētis q̄ꝫ ꝯiūcte digestiuū ꝛ resolutiuū.℞.rad.peonie.℈.ij.spēꝝ diamusci dul'.ʒ.j.ß.cassielignee.℈.ß.çucchari albissimi.℥.vj.pistāda pistenẜ:deinde oīa sil' misce ꝛ cū aqua maiorane ꝛ saluie.añ.fiat cōfectio solida in morsellis.ʒ.iij.p quolibet.¶ Aliud cerebri ꝯfortatiuū efficacius.℞.spēꝝ diābre.℈.j.ß.ossis de corde cerui.℈.j.radicis peonie.℈.ij. carpobalsami:gallie muscate.añ.ʒ.ß.lingue arietis.℈.j. çuccharri albissimi.℥.viij.pulueriçāda pul'.ꝛ fiat ꝯfectio vt supra.¶ Aliō efficacius.℞.rad.vitis albe radicū aristologie rotūd.añ.℈.j.rad.ādacoche.rad.pētaphilō.añ. ℈.ß.spi.epithimi.añ.ʒ.ß.se.plātag.ʒ.ij.corral'.rub.ʒ.j.pulueriçāda pul'. deinde ex oib⁹ simul mixtis fiāt pill'.vij. p.ʒ.¶ Digestiuū vsuale.℞.aq̄ꝝ bethonice:saluie.añ. ℥.j.maio.℥.j.ß.rad.peonie.pulueriçate grana.ij.çucchari albissimi.ʒ.ij.misce. Caputpurgiū ꝛ cerebri ꝯfortatiuū. ℞.aq̄ꝝ maiorane.℥.j.succi folioꝝ blitis.℥.ß.nigelle.℈. ß.peonie.℈.j.māne electe.℥.ß. oīa misceanẜ.Cerebri cōfortatiuū.℞.tyriace andromachi.ʒ.j.ß. Cerebri ꝛ nuche cōfortatiuū.℞.vnguēti de bdellio mesue.℥.j. corallorū rub.℈.ij.se.plātagini.℈.j.oleoꝝ lilioꝝ alboꝝ.℥.j.spice ℥.ß.laudani:qō sufficit ad oīa simul tenacitatez faciēdā: cere noue qō sufficit p vnguēto molli:pulueriçanda pulueriçenẜ:ꝛ fiat vnguentū ad lētū ignē.¶ Cura epilepsie confirmate in qua pōt dari syrupus talis.℞.syrupi de sticados.℥.j. oxymellis squillitici.℥.ß. aque saluie:aque maiorane. añ.℥.j.ß. pulueris seminis peonie.ʒ.ß. misce. Pillule efficaces.℞.pillulaꝝ de hiera maiori:cochiaꝝ: agarici.añ.℈.j.salis gēme grana.ij.misce ꝛ cū electuario ido qō suffic̄ ad icorpandū formenẜ pill'e.vij.Pill'e faciles.℞.pillulaꝝ de hiera simplici.℈.ij.agarici.℈.j.salis gēme.gra.j.misce:ꝛ formenẜ pill'.cū dcō electuario.Cōfectio.℞.myrabolanos kebulos conditos nūo.ij.diamusci dulcis.ʒ.iij.diacastorei.ʒ.ß.aromatiçenẜ cū seminibus nigelle:siseleos:peonie.añ.qō suffic̄ ad aromatiçādū.Clystere.℞.mercurialis.M.j.ß.malue.M.j.sticados:maiorane:radicū feniculi:petro.centauree minoris. añ.M.ß.se.cartami.ʒ.iij.cassiefist.hierepigre.añ.℥.ß.çucchari ru.℥.j.vitellū oui.j.olei anheti.℥.iij. herbe radices semina bulliāt sufficienter:deinde optime exprimanẜ ꝛ colenẜ:vltio duob⁹ cyathis dicte colature reliq̄ oīa addanẜ ꝛ fiat clystere.¶ Masticatoriū.℞.siseleos.ʒ.j. masticis.ʒ.ß.nucis muscate.℈.j.pyretri.ʒ.j. cere qō sufficit ad icorpandū misce ꝛ fiāt pill'.pue:olfaciat ruthā sepissime.Masticet sepe solū masticē.¶ Caputpur.℞. aq̄ maiorane.℥.ij.pulueris rad.ireos.ʒ.ij.nucis mus.℈. j.misce.Sūmū remediū est mutare aerem humidū in siccū vt Auicēna p^a tertij capi.ij.de epilepsia ꝛ Hippocrates.ij.afo.Analentia seu cathalentia eādē habēt curā cū p̄dictis ꝛ cū scothomia ꝛ dolore capitis ex cā remota. In nulla epilepsia dꝫ dari opiata nisi stomacho inanito ꝛ purgato.Omne eniꝫ antidotum excepto sale sacerdotali ꝛ marcelli ꝛ diacydonitem ꝛ similibus confortatiuis stomacho inanito conuenit exhiberi.

¶ De incubo ꝛ succubo. Caput.VII.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. .§.I.

Incubare dicunẜ ij qui dormiunt ad accipiēda responsa. Vergilius. Pellibus incubit stratis. incubare ēt p coire accipiẜ:vñ incubi dicti sunt syluani ꝛ fauni:quos improbos q̄ñqꝫ fuisse mulieribus cōpertuꝫ est ꝛ earū appetisse ꝛ peregisse cōcubitū. ¶ Itē qdā eē demones quos nōnulli clusios nūcupāti hos nōnulli existimāt spūs esse elemēto aereo corporatos. Nā vt hꝫ elemētū ēt cū agitaẜ flabello:sensu corpis: tactuqꝫ sentiẜ.ita hos demones hāc ēt pati libidinē posse:vt qñ pñt sentiētib⁹ feminis misceanẜ.Demones qdā scripserūt aīas hoīum eē:ꝛ ex hoibus fieri lares:si meriti boni sint. Lemures seu laruas:si mali.Demones.n.aliqñ humana corpora sunt ingrediētes:vel viuētia adhuc: vel iā mortua:ꝛ sub humana spē mō ineūtes mulieres: q incubi dñr:mō se viris subijciētes q vocanẜ succubi.

Poetarum figmēta de incubis ꝛ succubis.

¶ Ex traditione theologorum. .§.II.

Incubus ab incubādo dictus est:eo scꝫ q̄ appareat phātasma graue incubare hoī in somnis ac si cū eo cubaret:qō phātasma hoīes dormiētes f̄m plimū reputāt eē demonē:qō vt volūt theologi:aliqñ est verū:sꝫ min⁹ post aduētū chri:cū antea cū hoibus magis cōuersarenẜ. Propter qō sciēdū de intētione Augu. 15.de ciui. dei:q̄ reperiunẜ demones q dñr incubi ꝛ succubi. Immo vn⁹ ꝛ idē est incubus:postea succubus.Vñ demon aliqñ suscipit formā quā ex aere ꝯficit:colorē eni suscipit per multā ꝯdēsationē sicut aqua per ꝯgelationē.Assumit ḡ formā alicui⁹ mulieris cū aliquo viro ꝯsuete:ꝛ cū illo succubo vir coit putans coire cū muliere cui⁹ formā demon assumpsit:cum demon sit succubās in modū mulieris:ꝛ recipit sperma: qō ꝯseruat:ꝛ factus postea incubus accipiēs formaꝫ viri alicui mulieri cōsueti:ꝛ secū coiens interdū ipsaꝫ impregnat. Nec est dōm inde genitū esse filiū demonis:sꝫ viri cui⁹ sperma recipit:qō postea in matrice iniecit:sicut nec impregnata in lauello f̄m q̄ recitat Auerrois peperit filiuꝫ lauelli:sꝫ eius qui spermatiçauerat in lauello. Et hoc modo affirmāt multi fuisse genitos gigātes:quoꝝ maior copia fuit ante diluuiū q̄ꝫ post. Legiẜ eni in hystoria beati Bernardi q̄ demon siue incubus annis plibus cū muliere quadā dormiuit etiā marito mulieris in eodeꝫ lecto cōdormiēte.hoc tñ nefas ignorāte. Itaqꝫ tandeꝫ mulier penitētia ducta volēs deinceps licētiare ꝛ expellere incubū:nō potuit:vbi beato Bernardo ꝯquerēs qui ipm demonē ardētib⁹ cādelis excōicauit ꝛ sic mulierē liberauit ab incubo. Itē btūs Aug⁹.15.lib.de ciui.dei ait. Creberrima fama est:multiqꝫ experti sunt:vel ab illis qui exptos se audisse affirmāt syluanos atqꝫ faunos:quos vulgo icubos vocant:improbos sepe mulieribus extitisse:ꝛ earuꝫ appetisse ꝛ peregisse concubitum. Itē in hystorijs Arcturi regis britānie sepius leguntur hui⁹ accidisse.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum medicoꝝ. .§.III.

Incubus describiẜ ab Auicēna p^a tertij tractatu 5° capite ꝓprio sic. Incub⁹ est egritudo in qua homo sentit cuꝫ somnū ingrediẜ phātasma graue sup se cadēs ꝛ cōprimēs ipm ꝛ angustiaẜ ei⁹ spūs:ꝛ intersecaẜ vox ipsi⁹ ꝛ motus eius ꝛ fortasse p̄focaẜ pp poroꝝ oppilationes:ꝛ cū ab ipo sepaẜ excitat eū subito. Rasis penus cū huic nō succurritur qñ assiduus fit ꝛ multiplicaẜ:pducit ad epiliam:ꝛ fit ab assiduatione multitudinis sanguinis in corpore. Et signa ei⁹ sūt rubedo oculoꝝ:ꝛ diminutio somni.¶ Et cura ei⁹ est vētosatio cruris assidua post flobothomiā saphene:ꝛ mi-

Auicēna p^a tertij.

Rasis in lib° diuisionū. c.8.

Cura incub⁹

noratio cibi: ⁊ dimissio vini. Et fit ex dn̄io flegmatis: ⁊ signa eius sunt tarditas sensuuz: ⁊ multitudo sputi: ⁊ mucilagines: pigritia corporis: ⁊ mollificatio ei⁹. Et cura eius est cura epilepsie flegmatice.

¶ Ex traditione auctorum recentium. §. IIII.

Incubus est egritudo q̄ sensibiliter ledit opationes. Si eniz accipiat̄ incubus pro oppilatione est egritudo in via. Si x̄o accipiat̄ pro istis actionib⁹ lesis scilz motu: anhelitu: ⁊ voce: q̄tuis sit actio vel actiones lese: ⁊ p consequēs accn̄s egritudinis: est tn̄ egritudo ex eo q̄ motus impeditus ipedit anhelitū: ⁊ anhelitus ipedit vocē. Sentit aūt homo cū somnū ingredit̄ phātasma graue cadēs sup ip̄m ⁊ cōprimēs ipsum: qd̄ phantasma ſm plurimū existimāt esse demonē pp̄ opinionē vulgariū q̄ demones de nocte ambulēt: ⁊ cū hominibus cōiungant̄ ipsos ledētes. illud enim nocumētū pceptū in somno facit hominē sic iudicare.

Cura incubi

¶ Patiētes incubū excitari debēt vt calor ad iteriora decurrēs exteriora petat: poros apiat ⁊ spiritus effundant̄: ⁊ ventositas ⁊ fumus ꝯclusus ꝯsumatur ⁊ euanescat: plenitudini obuiet. Pallor autē ⁊ pauor in his piculosi sūt. Periculosi⁹ āt est si sine somno cadāt aut quasi suffocent̄: ⁊ post accessionē ad sensuz nō redierint: ⁊ corpus tremebundū inueniat̄ vt sudor frigidus a stomacho vel capite cū nimia pulsatione cordis. Facies eoꝝ aqua irroretur: ⁊ pede vel manu trahant̄: vociferētur quousqz ad rectitudinem sensus ducantur. Reliqua fiant vt in epilepsia.

¶ De apoplexia. Caput. VIII.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. I.

Atonitus dr̄ stupidus: ⁊ ſz Seruiū cui casus vicini fulminis ⁊ sonitus tonitruum dant stuporē. Et fit aliqn̄ ex morbo: hoc est ex pcussione quā sepe mors sequit̄: hec grece apoplexia siue apoplexis dr̄. Hic morbus etiā dr̄ syderatio: q̄r cuz repētino quodā impetu eueniat: nō cā aliqua inferiori: s̄z e celo vi q̄dā syderis puenire putat̄. Hic dr̄ ēt Epiplexia: Astrobolia: inde syderati: id est sydere percussi: ⁊ syderationē passi. Inde ēt Apopletici: latine attoniti: quoꝝ. vz. ⁊ corpus ⁊ mēs stupet ictu fulminis vel morbo.

Diuus Hieronymus.

¶ Scribit diuus Hiero. Ualētinianū imperatorē subiti sanguinis eruptione mortuum esse: que grece Apoplexis dr̄. Inde scribit in epitaphio Nepotiani. Et ad prefid. de cōtēptu seculi. Persuasuz aūt vulgo est eū q̄ repētina morte corruit: euenire id gutta sanguis e capite in cor delata. His (vt vult Celsus) sanguis mittendus est. verato quoqz albo; vel alui ductiōe vtēdū. Tūc exhibēde fricationes: ⁊ ex media materia mime pingues cibi q̄dā ēt acres ⁊ a vino abstinēdū.

Ex Archigene d' apoplia.

¶ Archigenes inq̄t: Apoplexie morb⁹ ingens natura est ⁊ celeriter graue. Primū quidē alicuius mēbri paralysi lōgitudinē tēporis vel totius corporis destitutiōe. vel intelligētie obscuritate euenit: magis q̄dē senibus ⁊ per hyemē ⁊ statu frigido ⁊ in magnis incoctionibus succensionibusqz ingentibus ⁊ imoderatis vinolentijs. Talia nāqz habitū refrigerāt (ac vt paucis dicā) huic egritudini succūbentes viuūt morte cōtaminati vl' oino citra sensus.

De apoplia ex Galeno.

¶ Apopl'ia (inq̄t Galen⁹) morbus est quo attoniti euadūt hoīes: quoꝝ corp⁹ ⁊ mēs stupet. Fit interdū ictu fulminis: interdū morbo. Sane resolutio neruoꝝ frequēs vbiqz morb⁹ est: s̄z interdū tota corpa: interdū ptes infestat veteres auctores illud apoplexeā h̄ palysim noiarūt: sunt q̄ vtrūqz vocitēt paralysim. Apoplexia repente ortū indicat suū humorē crassuz: vel frigidū vel glutinosuz alueolis cerebri dominātioribus inhesisse implesseqz ipsos. nō fit ex distēperātia toti⁹ ipsius essentie. Magnitudinez aūt periculi cōijcio ab respiratiōis detrimēto. Cū eniz multū impeditā videris respirationē: vt vix suū obtineat locū: nō exiguā cōijcito esse egritudinē ex cerebri affectiōe. Est sane apoplexia (vt diximus) fere sensus ablatio: ⁊ totius corporis cōcussio: atqz immobilitas cuz principaliū mēbroꝝ detrimēto statim eueniēs.

Cura ex arch[igene]

¶ Primū (inq̄t Archigenes) corpus oleo calo perūgēdū est: caput x̄o asp̄gēdū rosaceo cū aceto: in aceto x̄o precoquendū serpillum: vel spōdilū: ⁊ olfatui castoreū admouendum. Succus panacis de galbane. Deducēdo aūt os mellicratū instillādū est precipue penna oleo cyprino: vel irino: vel narcissino aspergēdo immitte ipsuz: ⁊ vomitus irritādus: ⁊ anus ppetuo perungēdus: rutha ⁊ cumino cū nitro ⁊ melle spūm puocando. Qr̄ si hec non psint vtēdū clysteribus ex coctione furfuruz ⁊ cucumeris agrestis radice ⁊ centaurio: nitroqz ⁊ melle. His peractis sanguis est detrahēdus pronuntiando periculum: ⁊ ex dextra sit manu.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arbarum. §. II.

Cōsti[l] ⁊ via[ticus]

Si omnes vētriculi cerebri impleantur humiditate solius sanguinis siue flegmatis seu mixtoꝝ cū alijs humorib⁹: ⁊ ex hac mā̄ oppilētur ventriculi cerebri totius corporis sensus atqz motus auferunt̄: ⁊ est quasi nō itelligens: nō vidēs nec audiēs: ⁊ quasi exanimatus: oēs enim sensus aīe corrūpunt̄ nisi solū mot⁹ thoracis in anhelitu: qui si auferat̄ efficit̄ infirmitas molestior ⁊ peior: hāc infirmitatē phi apoplexiā magnā vocant.

Rasis diuision

¶ Rasis penus apoplexia fit ex sanguine: ⁊ signa sunt rubedo maxillarū ⁊ faciei: ita vt sit quasi suffocatus: ⁊ exuberatio alguidegi ⁊ venaꝝ. Et cura ei⁹ est flobothomia ambaꝝ cephalicarū sil' in hora vna: ⁊ assiduatio vētosaꝝ positarū sup̄ crus: ⁊ minoratio cibi: ⁊ dimissio vini ⁊ lactis: ⁊ assiduatio balnei. Et fit ex humorib⁹ crudis flegmaticis. Et signa sunt mollificatio corporis: albedo coloris: ⁊ multitudo mucilaginis ⁊ sputi. Et cura ei⁹ est hiera diacollogn. cū cochie: ⁊ hiera ruffini: ⁊ enemata calida ⁊ acuta ⁊ olfatus plantarum calidarū ⁊ odoriferarū ⁊ musci ⁊ gallie: odorare ruthā ⁊ castoreū ⁊ gargarismus cū synapi ⁊ syrupo acetoso: ⁊ hierapigra: ⁊ sternutatio cū pipere ⁊ castoreo ⁊ cōdisi: ⁊ similibus.

Serapio breui[s]

¶ Serapio. Scias q̄ apoplexia accidit qn̄ leditur origo neruoꝝ: ⁊ ledunt̄ cuz ea mēbra corporis oīa: quare destruit̄ motus eoꝝ ⁊ ipsoꝝ sensus cuz nocumēto opationū oīum mēbroꝝ p̄ncipaliū. Causa hui⁹ egritudinis est flegma frigidū grossuz implēs vētriculos cerebri ⁊ p̄hibēs spiritū animalez penetrare. Et scit̄ q̄ hui⁹ humor coartat̄ in vētriculis cerebri p̄ncipalib⁹: in hac egritudine nō sanat̄ sanatione integra: s̄z redit ad paralysim. Qd̄ est: q̄r si esset in nō p̄ncipalib⁹ vētriculis sicut est epilepsia: nā mūdificaret eam velociter.

Auic. tertij c[anonis]

¶ Auicēna. Aliqn̄ accidit vt hō apoplexiā incurrat: ⁊ nō fit dr̄ia inter ipsuz ⁊ mortuū: deinde reuiuiscit ⁊ sanat̄. Et pp̄ter hoc volunt vt tardet̄ sepultura ambigui. 72. horis ad min⁹. Apoplexia x̄o resoluit̄ ſm plimuz ad paralysim. Si apoplexia accidit cū cal'itate ex siccitate cōpl'onis tūc est res praua. Egritudo que est ꝯria cōpl'oni nō accidit nisi pp̄ magnaz causam. Et raro apoplexia accidit a calidicate. Apopleticus clamat in aduētu eius. Cū seni acciderit vertigo concomitās iterata: tūc illud nūtiat apoplexiā. Repletio x̄o apostematis est ex specieb⁹ apoplexie parue: que cū apoplexia fuerit febris: tūc illic erit apostema ſm plurimū. Potus eoꝝ sit aq̄ mellis pura cuz speb⁹.

Halyab[bas]

¶ Halyabbas hoc aūt accn̄s curationi difficile est: imo incurabile si fortis sit passio nec facile sanat̄ si debilis: in paralysim ⁊ fa-

clei trāsit ꝯtorsionē. Queādmoduꝫ Hippocrates in afo/rismoꝛuꝫ libro loquitur dicens Apoplexia si fortis sit cu/rari nequit: ⁊ si debilis facile non est.

¶ Ex traditione auctorum recentium. §. III.

Apoplexia tres hꝫ gradus: in quadam est repletio oium ventricu/loꝛū ⁊ panniculoꝝ ⁊ totalr: ⁊ hec est maioꝛ. In quadā 2o est repletio oiuꝫ sꝫ nō totalr oia sunt repleta: sꝫ ꝺm maioꝛē coꝝ partē: ⁊ hec est media. In ter/tia 3o oēs panniculi humiditatē hñt extraneā: sꝫ nō sunt repleti nisi ad mediū vel citra: ⁊ hec est minoꝛ. Pria 2o est moꝛtalis: qꝛ virt9 regitiua cerebꝛi extinguit: nec aliqd recipit de vitali spiritu a coꝛde: qꝛ vie sunt penitus clau/se: ⁊ coꝝ anhelitus vix pcipit: vocē hñt penitus strāgula/toꝝ: neqꝫ spuma potest exire: neqꝫ pñt suspirare. In me/dia 2o anhelit9 est inoꝛdinat9 magis exiens p os ꝙ per nares: ⁊ hñ spumāt. Hec aūt non euacuat a timoꝛe ma/gno: qꝛ si sanat difficilime sanat. Nō eniꝫ alr pōt curari nisi per mutationē in aliū moꝛbū. In minoꝛi 2o suspiria sunt oꝛdiata: ⁊ cū facilitate spirāt: ⁊ hec facili9 curat. Qui plurimū vtunt flobotbomia: ⁊ medicis calidis resoluēti/bus in senectute incurrūt apoplexiā: qꝛ talia faciunt hu/moꝛes leuiter moueri: qui moti in senectute ⁊ nō expulsi cerebꝛū cōpꝛimūt ⁊ ledūt. hñtes 2o cōplexionē ⁊ etateꝫ humidā: ⁊ eoꝝ regimē ⁊ coꝛpus humidū citius incurrūt apoplexiā: ⁊ maxie si sit cōis frigiditas. Apoplexia que venit in decremēto lune minus molesta eē ꝯsueuit. Si apopleticus desiderat sibi multos cibos ⁊ potus afferri diuersos ⁊ statiꝫ visos abominat: moꝛtē significat: si nō spes curatiōis hñficio medicine postulabit. Si ex san/guine statim minuat de vena cephalica si foꝛtis sit: qꝺ ēt summū remediū est in oi apoplexia de quocūqꝫ humo/re coꝛpe exñte plectoꝛico. Et si de alio hūoꝛe ꝙ sanguie: purgādi sunt foꝛtibus medicinis calefaciētibus ⁊ dissol/uētibus ⁊ attrahētibus humoꝛes a cerebꝛo: vt hiera foꝛ/tissima Galeni: theodoꝛicū: stomaticbū laxatiuū cū colo/quintida. Dent pillule si sit ex flegmate. ℞. aloes eufoꝛ/by añ. foꝛment cū succo poꝛri. Preceperūt enim antiq in maioꝛibus moꝛbis foꝛtioꝛibus vti medicinis. Coꝛpoꝛe ergo mundificato si fieri pōt: vel si nō statim dentur ty/riace in accessione ad potādū. ʒ. ij. vel potio sancti pauli cū vino decoctionis castoꝛei. Uomitus aūt ꝓuocet cuꝫ eufoꝛbio castoꝛeo pyretro digitis vel penna in oꝛe mis/sis. Blāca data multū valet coꝛpe existēte foꝛti. silr pillu/le fetide. Si g flobotbomiā nec catarticuꝫ suscipere pōt pp defectū etatis vel vtutis timoꝛē inducētis: poterit ad localia trāscurrere. Capite g abꝛaso fiat emplastrum de synapi distēperato cū foꝛtissimo aceto admixto castoꝛeo vel eufoꝛbio. Fiat ēt emplastrū apitiuū ex fenugreco fur/fure triticeo in modico vino coctis. Inunctio fiat cū vn/guētis calidis apitiuis dissolutiuis acutis cū eufoꝛbio ca/stoꝛeo pyretro: vel de succo apij cū puluere eufoꝛbij: vel succo rutbe: nasturcij: saluie: cū pdictꝭ. Sternutatiōes fiāt cū pyretro castoꝛeo: elleboꝛo ⁊ silib9. Succus cētauree ⁊ vtice occipitio cū sale apponant. Gargarismata fiant cū pyretro eufoꝛbio ⁊ silibus. Clystere fiat attractiuum moꝛdificatiuū ⁊ laxatiuum de folijs malue: blete: radice cucumeris agrestis: oleo ⁊ melle: ⁊ vt antiqui volunt de elleboꝛo: mercuriali: aceto: ⁊ aq̄ bullitis apposito furfure ⁊ sale armoniaco: oleo ⁊ melle. Ungatur anus cum felle tauri. Suppositoꝛium fiat de. ʒ. ij. nitri: ⁊. ʒ. j. ʒ. castoꝛei: scamonee. ʒ. ʒ. in omnibus autem his semper fiat proces/sus a debilioꝛibus ad foꝛtioꝛa. Coꝛnu caprinum combu/stum: vel assa fetida naribus applicentur. Et omnia ista de minoꝛi aut media apoplexia intelligimus. Maioꝛeꝫ enim ꝺm Hippocrateꝫ soluere impossibile est. Notatu dignum est ꝙ in apoplexia ⁊ paralysi ⁊ spasmo de re/pletione summa cura est ꝓuocatio febꝛis: dieta aūt sit calida ⁊ sicca vinum excellentissimum in declinatione.

¶ De paralysi. Cap. IX.

¶ Ex traditione grecoꝛum ⁊ latinoꝛum. §. I.

Paralysis neruoꝛuꝫ est dissolutio tre/moꝛē inducēs ⁊ manus p/cipue reddēs inutiles: tanto ꝑteruioꝛ moꝛ/bus quāto ⁊ latere minus pōt: ⁊ mēbꝛi ma/gis necessarij vsum excludit. Uidēs eniꝫ nā creasse se hoiem nudū: imbecillē: ac inopē: man9 excogi/tauit: vt hoc vno instrumēto munimētoꝛuꝫ: que pecudi/bus dederat defectum suppleret eiqꝫ sartiret. Paraly/sis grece: dissolutio neruoꝛum latine dicitur: ⁊ grece her/niplexia: hoc est semiapoplexia: cum alteram tm̄ coꝛpo/ris partem id malum inuasit: dum eniꝫ totū coꝛpus apo/plexia dicitur. nunc vtrūqꝫ teste Celso paralysis appel/latur ⁊ acuitur antepenultima. inde paralyticus dicit. hi ⁊ greco vocabulo cliuici dicūtur. vnde in euangelio legi/mus. petronellā cliuicā factā. ꝭ est paralyticā. ⁊ in lecto decūbenteꝫ. Diuus Hieronym9 in epitaphio fabiole vī/diaꝫ facē iter paralyticū ⁊ clinicū: dū inqt quē nuduꝫ ⁊ paralyticū ⁊ clinicū nō fabiole vestimēta texerūt. Uerū apud Hieronymū Cypꝛia. Itēqꝫ Pliniū nō legit clinic9 sꝫ clunic9: vt sint q moꝛbosi sunt in clunib9 atqꝫ lāguētes. Clunes aūt ptes posterioꝛes significāt. Clunic9 aūt medi/cus dī qui medicamētis curat languētes: a lectis egrotā/tiū quos frequētat: dict9. ide ⁊ clinice medicine gen9. Cū/ctoꝛū qdē neruoꝝ sensu pariterqꝫ motu deleto apople/xia noiat: in alterutra pte dextra sinistraue si ꝯtigat pa/ralysis a grecis: syderatio a latinis noiatur ptis eius cui obuenit. hic aūt iuadit moꝛb9 humoꝛib9 multis ⁊ tenaci/bus ⁊ crassis neruos opientibus: qbus ꝯ ꝓpositū nostrū motus efficiunt. Nō dubiū ergo qn educēdus exhaurie/dusqꝫ sit humoꝛ: neqꝫ in his cōmodi9 possis iuenire pn̄ ꝙ a sanguis e vena detractiōe. Qꝺ si aduerset etas vel habit9 tps ⁊ institutio: ⁊ iā pteritus victus reliquaqꝫ que sanguinis e vena ꝓhibēt detractionē: moderataꝫ cōue/nit esse ablationē ne refrigeret. Nā frigiditas cū aridita/te moꝛbū efficit: qre solū mā per sanguinis detractioneꝫ cōminuēda pcipue senioꝛib9. Fiat aūt ablatio a ptib9 sa/nioꝛib9. Potus paralyticis de quo ita Archigenes in epi/stola ad Marsum ait. Est aūt pstās remediū a me ma/gnopē appꝛobatū ad hꝰ affectiōes ℞. Castoꝛei rutbe agre/stis seminis: pyretri: acoꝛi ana obolus: piperis grana. x. cū hydꝛomelle cyatoꝛuꝫ. ij. dato dimidiū p. Cū fuerit ꝯfir/matioꝛ totū. Aduerte cyatuꝫ hꝛe cerates. iij. cū acetabuli mēsurā significat. Interiꝫ tegēda sunt mēbꝛa pelliceo te/gmine aspergendo oleo cucumerino vel gleucino etate grādioꝛibus ēt castoꝛeū inspergendū. Expedit aūt istau/rare aspsionē. sitqꝫ cibi ꝙ fieri possit paucitas minima: sint soꝛbitiones halice: pultis ⁊ ptisane succi. a sanguinis detractione cuꝫ abierint dies aliquot. Aluus primū sub/ducatur clysteribus: inde ex aloe ⁊ polypodio ⁊ collogn/tide aspergendo purgandum. Conuenit autem etiam hiera Archigenis p viribus sumpta post purgationem. Perunctiōes sunt potentissime. Aluus sit ppetuo soluta.

De paralysi ex archigene.

Ex epistola archigēis ad marsum sin/gulare reme/dium.

¶ Ex traditione penoꝛum ⁊ arabum. §. II.

Natura diuisit cerebꝝ in duas ptes. s. ante/ri9 ⁊ posteri9: tm̄ sic lineā rectā. Cū g accidit aliqd ex accñtibus: ⁊ nocet lateri vni: efficit latus reliquū per operationem suā natu/raleꝫ absqꝫ nocumēto. Et pp illud creati sunt duo oculi: ⁊ due nares: ⁊ duo vasa cerebꝛi: ⁊ duo testiculi ⁊ que illis

Serapio p9 breuiarij ca/pi. 25.

sunt fil'ia. Cuȝ ergo vincit humor viscosus sup̱ duo vasa cerebri: tūc non accidit cū illo nisi apoplexia sicut diximus in illis que p̃missa sunt. Si aūt resoluat̃ hoc: ⁊ declinet humor ad latus debilius: sequit̃ illud egritudo paralysis. Propter illud ergo mollificant̃ nerui oēs. neruos ꝟo qui in altero existūt latere nō cōsequit̃ nocumentū. opȝ ergo in p̃n° huius egritudinis ne administrentur ex medicinis que euacuāt violēter: qm̃ humor nō est digestus: ⁊ est adhuc in p̃n°.

Rasis in lib. diuisionū capi. 13.

¶ Rasis. Paralysis est duaruȝ specierꝝ quarꝝ vna fit ex dominio flegmatis sup̱ caput: ⁊ signa eius sunt signa apoplexie flegmatice. Et cura eius est sicut cura illi⁹. Et species eius scd'a fit successiōe ꝑcussiōis aut casus: ⁊ signa ei⁹ sunt ꝙ mollificat̃ totū corp⁹: aut aliq̃ mēbra eius post illud. Cū ergo remanet mollificatio ꝑm suā dispositionē ⁊ nō minuit̃: tūc nō est ei cura oino: ⁊ qñ minuit̃ ⁊ nō remanet ꝑm dispositionē suā: tūc curatio eius est vt emplastret̃ sup̱ locuȝ vbi fuit ꝑcussio cū emplastris calidis: ⁊ inungat̃ cōprimēdo cū oleis calidis sicut oleū de oliuis: in cuius. ℥. j. sint dissolute castorei. ʒ. ij. ⁊ euforbij. ʒ. j. ⁊ sicut hoc emplastrū. ℞. cere. ʒ. v. ⁊ olei de lilio ⁊ de narcisco. añ. ʒ. xxx. myrre ⁊ opoponacis. añ. ʒ. v. castorei. ʒ. iij. euforbij. ⁊ pondus. ʒ. ij. aggregent̃ oīa ⁊ fiat emplastrū ex eis in latere altero.

Auicēna fen scd'a tertij canonis.

¶ Auicenna. Paralysis absolute significat illud qd̕ significat mollificatio in quocūqȝ mēbro sit. Proprie aūt significat id qd̕ est cōe vni⁹ duarꝝ partiū corpis in latitudine. Et si cōicaret vtrisqȝ lateribus simul ⁊ cum hoc mēbris capitis esset apoplexia. Et aliqñ est paralysis que est crisis in egritudinibus acutis. s. in apostemate cerebri cū febre ꝯtinua qua ꝑmutat̃ mã ad neruos. Et qd̕cūqȝ mēbrorꝝ mollificatorꝝ ⁊ paralyticorꝝ ꝑm colorē relig corporis existēs nō minorat̃: neqȝ extenuat̃: est de quo maior est habenda fiducia q̃ȝ illud qd̕ diuersum est ab hoc. Paralysis ꝟo veniēs a remotiōe spōdiliū mortifera est ꝑm plurimū: sȝ que fit ab ictu nō ꝯterente neruos vehementer qñqȝ sanat̃: si aūt supfluat non est spes vt sanet̃. Ad paralysim ꝟo fit ꝑmutatio ex apoplexia: epilepsia: cholica: prefocatiōe matricis ⁊ febrib⁹ longis ꝑm semitā crisis. Et dī ꝙ cū vrina īfantis est viridis: nūciat paralysim aut spasmū. Opȝ aūt vt si intētio tua in egritudinibus neruorum qñ. s. stupore: spasmo: tremore paralysi: ⁊ saltu: intētio posterioris ꝑtis cerebri. Studeas vt facias cōpati famē: ⁊ lōgā sit intolerare. Et aqua melior est eis q̃ȝ vinū. Uinū eniȝ mãs in neruos penetrare facit: ⁊ plurimū qdē ipsius qñqȝ acrescit in corporib⁹ eorꝝ: ⁊ fit acetū. Acetū aūt est ex reb⁹ que neruis sunt nocibiliores. Et opȝ vt ponant̃ medicine sup̱ p̃n^m neruorꝝ mouētiū mēbrū: nã positio earꝝ sup̱ mēbrū paralyticū nō affert iuuamētū de quo sit curādū. Et opȝ vt clystericent̃ clysteribus fortibus: ⁊ collyria fortia supponant̃: ⁊ eorꝝ mãe ad inferiora inclinent̃ qñqȝ plures eorꝝ iuuant̃ cū his que infrigidāt ⁊ cōfortāt ⁊ ꝓhibēt mãs fluere: ⁊ cū medicantur calidis augmentat̃ egritudo. Et qñ aggregantur paralysis ⁊ febris in aliquo: tūc oxymel cū çucharo rosato est conueniens medicamen in illa hora. Et nō ꝓperes in vsu medicinarum fortium in principio rei: immo tarda vsqȝ ad quartum ⁊ septimum.

¶ Ex traditione auctorum recentium. §. III.

Paralysis est oppilatio neruorꝝ sensibiliū vel motiuorꝝ ⁊ eorum relaxatio: mēbra a sensu vel motu p̃uans voluntario vł' vtroqȝ. Oppilant̃ eniȝ nerui sensibiles ⁊ motiui ex humore flegmatico vel sanguineo vel melancholico supra ipsos fluēte ⁊ relaxāte. Ad qd̕ notanduȝ ꝙ quēadmodū nucha oritur a pãniculis cerebri. s. pia matre ⁊ dura: ita nerui a nucha. Ex filis ergo pie matris ⁊ dure fit nucha: etiã filis vlteri⁹ procedētibus generant̃ nerui ⁊ vene: ⁊ vlterius ꝓgredientibus cōtexit̃ coriū. In oibus ergo his sunt lōgitudinales ⁊ latitudines ⁊ texentes idest trãsuersantes. Sensibiles aūt vt volūt qdã fili oriunt̃ a prima parte capitis: motiui a posteriori. Sȝ q͛ in nucha coadunant̃ in neruis cuȝ oriant̃ a nucha: mixti sunt ⁊ coadunati. vñ nerui sensibiles oēs sunt motiui. Uerūtamē neruorꝝ dicūt esse diuersitatē: qm̃ pars interior orit̃ siue cōtexit̃ ex filis interioris pãniculi: exterior exterioris. Unde ꝑm interiorē recipit sensuȝ: ꝑm exteriorē motū. Et ꝑm oppilationeȝ factū interius vel exterius (vt dicūt) aufert̃ sensus vł' motus: vel ꝑm diuersitatē humoris fluētis: ⁊ diuersitatē filorū recipientiū: est diuersitas egritudinū. Quãdo aūt humiditas indefinita fluit sup̱ neruos oppilat ipsos: vñ impedit̃ transitus spiritus ⁊ claritas. Fuerūt aūt qui dixerunt nullū neruū concauū nisi opticū sensum ⁊ motū subito fieri. Trãsitū aūt spirituū cū sint corporei nō posse esse subitū: quare spiritus nō deferre sensum ⁊ motū. Dixerunt ergo hoc per irradiationē aīe per claritatē neruoruȝ. Si ergo vmbrosa mã oppillet neruos: prohibetur trãsitus virtutis illuminãtis mēbra: quare cadit sensus ⁊ motus. Et hoc idē patet si mēbruȝ aliqd̕ oppilet̃ inter epar ⁊ membruȝ nutriendū: prohibet̃ virtus imutatiua peruenire ad ipsuȝ: quare nō nutriet̃. grossuȝ eniȝ impedit transitū subtilis. Alij aūt ꝑm hoc videt̃ supflua esse generatio spirituū cū sine spiritibus virtutes cōpleãtur. sȝ dicimus huiusmodi irradiationē nihil aliud eē q̃ȝ spiritus irradiatos. Eorꝝ ergo generatio ēt est ꝯtinua: ⁊ motus iperceptibil'r velox vt patet in visu. Sȝ cū nutrimētuȝ mēbri nō ipediat trãsitū spiritus quare nec humor oppillãs vī impedire. Membrū eniȝ ex quo generat̃ ēt nutrit̃: ēt ex quo nutrit̃ oppilat̃. Sȝ ad hoc dicēdū ꝙ nutrimētū mēbri simile est in essentia membro ⁊ qualitati: quare nō impedit: humor aūt non digestus etiã si material'r possit esse nutrimētū cū nō sit essentie cōplete substantial'r nec formal'r a nutrimēto est alienus: quare nec ꝓationē nãe suscepit: nec digestionem. vñ vmbrositate ⁊ grossitudie trãsitū ibibet.

Diuisio paralysis.

¶ Paralysis alia mortificationis: ⁊ alia remollitiōis. Paralysis mortificationis hȝ fieri ex melancholia vel oppressiōe neruorꝝ sensibilium id est cū amittit̃ sensus vel minorat̃. Principaliter paralysis remollitionis ex flegmate vel sanguine vł' oppilatione neruorꝝ motiuorꝝ. i. cū motus p̃ncipal'r diminuitur. De sola eniȝ cholera negt eē paralysis.

Diuisio a[lia]

Itē paralysis alia vniuersalis: alia ꝑticularis. Uniuersalis est que mediã corpis ꝑtē vniuersal'r occupat. A lesiōe eniȝ ꝑtis denoiat̃ paralysis. Particularis paralysis est que fit in aliqua ꝑte corpis; vt facie: lingua: manu: vesica: stomacho: pede. Paralysis autē sepissime fit ex flegmate: raro ex melancholia. rarissime ex sanguine. Accipiãt cognitiōes ex quo humore fuerit palysis ex etate: tp̃e: regiōe: ⁊ habitudie p̃cipue.

Dicta in paralysi.

¶ Regimē totū in palysi ⁊ ꝓprie nutriēs general'r sit calidū ⁊ siccū in p̃mo vsqȝ ad 2^m inclusiue ad libitū ⁊ ꝑm necessitatē: ⁊ ipsuȝ nō trãscendat 2^m gradū. Singulo die vētris b̃nficiū habeat: aut natural'r aut artificial'r.

Clystē in principio paralysis.

¶ Clystere lenitiuū. ℞. brodij pulli optie pinguis cōplete decoctiōis. ℥. xij. vitellos ouorꝝ. ij. numero. olei liliorꝝ alborꝝ. ℥. iiij. pulueris çucchari. ℥. j. salis cōis. ʒ. ij. misce. ⁊ fiat clystere. ⁊ pōt addi cassiefistule. ℥. j. hiere pigre. ℥. ß. vtatur isto clysteri semel in hebdomada vel amplius. Et si esset tp̃s calidū loco olei liliorꝝ ponat tantūdē olei oliuarꝝ.

Aliud efficacius enema.

¶ Aliō efficaci⁹. ℞. foliorꝝ blitꝭ. M. j. ß. mercurialis. M. j. ß tica. saluie. añ. M. ß. vitelluȝ oui. j. cassiefistule.

cassiefistule.ʒ.j.bierapigre:çucchari rub.an̄.ʒ.ſ.olei lilio/
rum alboꝝ.ʒ.iij.salis cōmunis.ʒ.ij.herbe iste bulliāt in
aqua fluuiali qd̄ sufficit pro debita quātitate:deide opti/
me exprimatur ⁊ coletur vltimo.ʒ.xij.cola ture reliqua
addātur ⁊ fiat clystere.

Solutiuum.

¶ Solutiuū materierum cōmu/
niū vtuti familiare.℞.cassiefistule.ʒ.ſ.aque saluie:qd̄ suf
ficit ad ipsaꝫ cassiā mūdificādā ab arillis suis:⁊ ad eādē
dissoluēdā ꝑportiōe misce:⁊ fiat potio:stet ieiun⁹ horis
quatuor:⁊ pro ferculo comedat blitis cū boragine ⁊ feni/
culo:⁊ carnes hedi pulli vel vituli aut similes. Aliud effi
cacius solutiuū.℞.māne electe.ʒ.j.aq̄ saluie qd̄ sufficit ⁊
fiat potio vt p̄us.

Digestiuuꝫ.

¶ Digestiuuꝫ facile ⁊ vsuale.℞.aque
mellis facte ꝫꝫ canones ad hoc qd̄ sufficit pro decoctiōe
ifrascriptoꝝ triū.saluie ptes.ij.maiorane ptē.ſ.rorisma/
rini parteꝫ vnā.incidant minutim ⁊ simul bulliant vsqꝫ
ad cōsumptionē tertie partis:⁊ vltimo colent ⁊ accipiat
calidū in aurora plurib⁹ diebus cōtinuis.⁊ post stet ieiu/
nus horis quatuor.

Diuersiuuꝫ.

¶ Diuersiuū.Extrema fricent cum
pāno suauiter calido per horā an̄ cibū.Si iterū vult me/
dicamen efficacius tūc.℞.syrupi de sticad.ʒ.j.oxymel/
lis simplicis.ʒ.ſ.aque sal uie.ʒ.j.ſ.aquaꝝ hyssopi:absin/
thij.an̄.ʒ.j.misce.post ꝯo debitaꝫ assumptionē alterius
digestiuoꝝ suprascriptoꝝ sumat dosim ex pillulis sequē
tib⁹.℞.pillaꝝ elephāginaꝝ:agarici.an̄.℈.j.salis gem/
me:çinçibe.an̄.grana.j.misce.⁊ cū syrupo de sticad. for/
ment pillu.vij.

Caputpurgium.

¶ Caputpurgiū per nares attrahēduꝫ.
℞.aque maiorane.ʒ.ij.pulueris nucis muscate.℈.j.mel
lis.ʒ.ij.misce.

Digestiuum.

¶ Digestiuū familiare.℞.aque saluie.ʒ.j.
aque maiorane.herbe hyssopi: absinthij.an̄.ʒ.j. pulueris
nigelle.ʒ.ſ.çucchari al.ʒ.ij.aut mellis.ʒ.iij.misce.

Solutiuum.

¶ So
lutiuū vsuale ⁊ facile.℞.pillulaꝝ suprascriptarū q̄titа/
teꝫ ad libitū.

Cerebri confortatiuum.

¶ Cerebri confortatiuū suffumiget came/
ra ex thure.Hūc ꝯo fumū a lōge recipiat ⁊ nō radios di
rectos:aut suffumiget cū auibus cypri artificialib⁹:vl' li/
gno aloes ad libitū.

Aliud.

Cerebri cōfortatiuū vt supra.℞.cu/
bebarū.ʒ.j.ſ.cardamomi.ʒ.j. nigelle torrefacte.ʒ.iij.mi/
sce.deinde ligent in sindone graneo subtili ⁊ raro.Istaꝫ
mixturā odoret crebro ⁊ proprie stomacho ieiuno.

Aliud.

Cere
bri ꝯfortatiuū ⁊ cordis.℞.tyriace debite fermētate.ʒ.j.
ſ.aque saluie.ʒ.ij.misce.Istā tyriacā assumat stomacho
ieiuno in aurora p.x.horas post cenā:⁊ post ipsi⁹ assum/
ptionē stet ieiunus horas.vij.⁊ interim dormiat:sed non
ampli⁹ duab⁹horis.Aliud.℞.acori nutriti ꝫm canones.
ʒ.ſ.Aliud.℞.diacori.ʒ.iij.

Solutiuum.

¶ Solutiuū aliud facile.℞.
pillu.alsaieret agarici.an̄.℈.j.salis gemme.çinçib.an̄.g̃.
j.misce.⁊ cū syrupo de sticad.fiāt pillule.vij.Istaꝝ pillu
laꝝ assumat ab vna ad duas dieb⁹cōtinuis aut interpo/
latis in sero dū vadit dormitū:⁊ aliq̄n an̄ cenā.

Cerebri confortatiuum.

¶ Cere/
bri visus stomachi ⁊ epatis ꝯfortatiuū.℞.mirabolanuꝫ
kebulū cōditū numero.j.hunc assumat in aurora diebus
ad libitū.¶ Aliud efficacius cerebri ꝯfortatiuū.℞.flo/
rū saluie viridis qd̄ sufficit ꝑ cōserua delectabili: mellis
electi lib.ij.specieꝝ diamusci dulcis.ʒ.j.misce. deide fiat
cōserua ꝫm canones.

Nuche confortatiuum.

¶ Cerebri nuche ⁊ neruoꝝ cōfor/
tatiuū.℞.oleoꝝ lilioꝝ alboꝝ.ʒ.ij. spice camomille.an̄.
ʒ.j.specieꝝ diamusci dulcis.ʒ.ij. misce.Ex hac vnctione
vngant nucha spōdilia colli ⁊ oia spōdilia spine:⁊ ēt mē
bra lesa.

Eradicatiuum.

¶ Solutiuū eradicatiuum.℞.specieꝝ hierapi
gre Galeni pillulaꝝ fetidaruꝫ.agarici.an̄.℈.j.salis gem/
me.grana.j.çinçibe.grana.ſ.misce:⁊ cuꝫ electuario indo
qd̄ sufficit ad incorporanduꝫ forment pillule.vij. pro.ʒ.
istaꝝ sumat.℈.ij.in aurora.Et in termino quinqꝫ hora/
rū post ipsaꝝ pillulaꝝ assumptioneꝫ assumat pro laua/
tiuo vnū cyatuꝫ aque ordei excorticati calidu ꝫ sine çuc/
charo:deinde post vnā horā prādeat istas pillulas assu/
mat post completā assumptionem digestiui supradicti.

Oleū de serpentibus.

¶ Cōfectio olei de serpentibus ex quo fit vnguētū pre/
cipuū in paralysi.⁊ fit ex serpētibus rufis amputatis ca/
pitibus ⁊ caudis spatio quatuor digitorum interioribus
proiectis reliquis in olla positis supra quā sit olla posita
perforata in fundo bene sigillet in medio:ne aqua itret
os olle supioris bn̄ claudat in caldario in aqua bulliēte
ponat.Distillando distillabit pinguedo cui addat radix
capparis succus cētauree:castorei ⁊ similia:⁊ fiat vnguē
tuꝫ precipuuꝫ in paralysi remollitiōis.Cētaurea in vino
⁊ oleo cocta valet.Similiter sinapis ⁊ eius semen.Post
debitā purgationē singulis.xv.diebus offerat tyriaca ꝑ/
dicto mō.⁊ singulis mēsibus stupha de calamēto:origa/
no:saluia:ꝯsolida maiore:nasturcio:ꝑmula veris:lauēdu
la.Exeunti a stupha det aliq̄ ꝯserua vt acori supradicti.

¶ De spasmo:thetano:stupore:tremore ⁊ saltu. Cap.X.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§.I.

GReci spasmū dicūt:nos neruoꝝ rigorē.
illi thetanū:nos neruoꝝ distentio/
nē.Thetan⁹ ceruicis est morb⁹ q rectā ⁊ im/
mobilē ceruicē rigore neruoꝝ intēdit. ⁊ qui
hūc morbū patiunt:thetanici ⁊ latie obstipi
vocant:ex quo genere opiscothonos ⁊ emproscothonos
sunt.Opiscothonici sunt qui rigore ceruicis iflexibili la/
borāt:⁊ caput scapulis intēdit.Opichen eniꝫ retro signi/
ficat:⁊ tonos intētio vel rigor.Plinius lib.xxvj.cap.xiij.
In spasticis tremulis opiscothonicis alemoe radix bibi/
tur ex aq̄ mulsa.Sūt aūt pastici (vt trāseūter exponā)
quibus aliqd intus cōuulsum est. Emprescothonos ꝯo
est vbi mentum pectori ex neruoꝝ rigore annexum est.
Emproschen eniꝫ an̄ significat.Spasmus mēbri est pa/
tiētis abbreuiatio:⁊ in lōgo imminutio a naturali quāti/
tate.hocqꝫ aut in toto fit corꝑe ⁊ vocat thetan⁹:atqꝫ hoc
vt mēbrū ab vtroqꝫ equal'r extendat latere:fitqꝫ rectuꝫ
⁊ in nullā declinat oīno partē:⁊ spasmus qui nō extēdit
ex mēbri in vtrūqꝫ latus distētione.Cū statiꝫ a p̄ncipio
aut nō multo post p̄ncipiū egritudinis gignūtur spasmi
⁊ expectant ortūqꝫ expletionis habuerint cū sudoribus
multis p̄cedētib⁹ vel vomitibus.vel ventris eductioni/
bus:vl' sanguis magna cōstiterit eruptio:⁊ cū alicui hu/
mectantiuꝫ cōfestiꝫ cōtigerit cunctas diuelli ptes reple
tiōe fieri necesse est.Si aūt ex febribus exurēs aduenit
spasmus in vehementi totius corporis ariditate p̄cipue
neruosis aduenit ptibus:estqꝫ huiusmodi maximoꝝ cā
maloꝝ ⁊ ꝑpe remediuꝫ nō admittēs.Cū igit an̄ corpis
ptes intēdit emproscothonus vocitat:cū ꝯo pone opi/
scothonus at cū eque:vt in pteꝫ equaleꝫ eque intēdatur:
thetan⁹ noiat.In vehemēti itaqꝫ ariditate spasmos:ne/
mo vnq̄ medicat⁹ est.At ex multitudine vel inflamma
tu factas multi sunt medicati.affluentiā exhauriēdo:in/
flammatū suis ⁊ idoneis curādo adminiculis. Fit auteꝫ
spasmus:ac residet in vomitibus vehemēter diuulsoꝝ.
succurrit his centuarei tenuis succus:seseli cuꝫ oxymelle
vel oxycrato:castoreū ꝯo nō solū potū:ſꝫ ēt extrinsecus
perunctū ꝯuenit.Hec aūt ꝑferimus eis qui obliuiōe se/
pulti sunt.

De thetano aut spasmo ex archigene.

¶ Capiunt (ait Archigenes) etiaꝫ morbo ali
ter q̄ dictū sit:⁊ absautiatiōib⁹:mulieres quoqꝫ in abor/
tu.Qui aūt in percussiōe thetani fiunt:nō admodū sane/
scūt:neqꝫ infantib⁹ neqꝫ senibus thetanic⁹ aduenit mor/
bus.Infantes nāqꝫ comitialis morbus potius infestat:
quare nō est negligendū: ſꝫ e vena sanguis detrahēdus:
presertim si in percussione thetanus fiat.Est aūt auferē/
duꝫ quantū satis:nō equidē ad anime vsqꝫ defectū:nu/
triendusqꝫ eger pauca halica cū mellicrato:exiguum sit
qd̄ prebet.Unctiōes aūt ⁊ astrictiōes admittant.Inde

etiā cataplasmata languentibus sunt locis admouenda:
q̄ calliādi ⁊ distrabēdi vim habeant: necnon consiliādi:
presertiꝫ musculis qui ad cerucē ⁊ maxillas ⁊ spinā intē
duntur admouenda. Omniū aūt efficacissimū est casto/
reum leuigatum datū vno coclearío. post hec perunctio/
nes ani vtiles ex rutha ⁊ oppoponace. Oppitulat̄ etiam
immissio olei ex rutha cū terebentina. dāde est etiā ipsi⁹
archigenis hiere. ʒ. ij. cum castoreo eque cū ptisane succo
⁊ melle. Jnde aliqua aliorum danda: ipsum quoqꝫ per
sese castoreum exhibendum.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§. III.

Isaac primo viatici capi. xxiiij.

SPasmus ⁊ thetanus sunt non volūta/
ry motus: quos mēbra volū
tarium motum habētia patiunt̄ pp̄ repletionē
neruorum vel inanitioneꝫ eoꝝ. Est autem tri/
plex: vel enim spasmus est anterior: vel posterior: vel tm̄
thetanus: q2 spasmus thetan⁹. H. thetanus a spasmo spe/
cificat̄: sed tamen in membris non apparet spasmus: q2
ante ⁊ retro equaliter nerui constrigunt̄: vnde hoc nomē
proprie sortit̄. ¶ Haliabbas. Omniū aūt haꝝ origo di/
uersitatū: aut ex repletione est: aut ex euacuatiōe: aut fri/
gida mala complexione: aut ex calido certe apostemate
qđ in neruis fit. Et attende qm̄ passiōes he. s. paralysis ⁊
faciei contortio apoplexia spasmus ex repletione: peio/
res sunt ⁊ vehemētiores tūc cū iuuenibus ⁊ pueris esta/
te fiūt. Que eteniꝫ has faciūt passiōes cāe cōplexiōibus
eoꝝ minime cōueniunt. Minus aūt male sunt que seni/
bus ⁊ hieme fiunt pp̄ passioneꝫ eoꝝ cōplexionibus ⁊ tē/
porib⁹ ꝯueniētiā. hec Hali. ix. theorice. ¶ Auicēna spas/
mus. est egritudo neruosa qua mouentur lacerti ad sua
pncipia: ⁊ inobediētes sunt in dilatione. Materialis xo
spasmus multotiēs accidit ꝟm semitā pmixtionis mate/
rie: sicut successione squinantie pleuresis ⁊ sirçen. Spas/
mus cū dominio siccitatis accidit: vt cōtrahat̄ longitu/
do ⁊ latitudo equaliter: colligit̄ igit̄ ad seipsum sicut est
dispositio coꝛꝫ positi ante ignē. Spasmus qui nō ppor/
tionatur ad materiā est cā rei impediētis a qua nerui fu/
giunt ⁊ cōgregant̄ ad expellendū ipsam: ⁊ cā ista est do/
lor. Et omnis quideꝫ spasmus sequēs vulnus est morta/
lis. Et cui accidit quartana raro accidit ei spasmus. nā se
cur⁹ est ab eo. Et cū corpus in spasmo declinat ad ante/
riora: tunc spasmus est in lacertis anterioribns: ⁊ cuꝫ ad
posteriora: tūc est in posteriorib⁹. Thetanus aūt est egri/
tudo officialis prohibens virtutē motiuaꝫ a cōtractione
mēbrorū: de aptitudine quorū est vt contrahant̄ pp̄ no/
cumentū in lacertis ⁊ neruis. Thetanus aūt ꝟm virtutē
est contrarius spasmo: ⁊ ingredit̄ in genus spasmi introi/
tu cōtrarioꝝ in genere vno: ⁊ eius cōparatio ad causam
vnā est eueniens casu cōtrarioꝝ. Cū duo spasmi in dua/
bus partibus cōtrarijs aggregant̄: fit thetanus sicut est
an̄ ⁊ retro. Tremor est morbus officialis pp̄ defectū vir
tutis motiue a motu lacertorum ꝟm continuitatē ipsius
grauitati. Et cōmouent̄ motus volūtarij cū motib⁹ non
voluntarijs: id est a grauitate mēbri factis. Tremor aūt
est nocumētū in v̄tute motiua: sicut stupor est lesio in sen
sibili. Et tremor q̄dē in senib⁹ medicamie nō remouet̄.
Stupor aūt morbus est officialis faciēs euenire in sensu
tactuali nocumētū. Cuꝫ pseuerat stupor ⁊ plongat̄: per
ducit ad mollificationē: aut epilepsiā vł spasmū vel alcu
çen vel paralysim cōmunē. Ex curis cōferētibus stupo/
ri est exercitiū illi⁹ mēbri ⁊ assiduatio motus eius. Sal/
tus id est iectigatio: est motus lacertosus: ⁊ q̄nqꝫ mouet̄
cū eis cutis adherēs. Et accidit saltus ex accidētib⁹ ani/
malib⁹ plurimū: vt gaudio: ira tristicia. ¶ Serapio. Sal
tus fit ex vētositate grossa vaporosa: que igredit̄ in mē/

Haliabbas. ix. theorice.

Auicēna fen secūda tertij canonis.

Serapio primo breuiarij capi. xxxij.

brū ⁊ facit ipm accidere. Sꝫ significat qđ est ex humore
grosso illud qđ testificat̄. Qđ est q2 salt⁹ fit ex vētositati/
bus vehemētis frigoris in corpibus frigidis flegmaticis
⁊ in tēporibus frigidis: ⁊ in regionib⁹ que similant̄ istis.
Quapropter nō est inter curationē huius egritudinis: ⁊
tremoris dr̄ia. ¶ Rasis. Cura stuporis est flobothomia
⁊ minoratio cibi: ⁊ cōpleta cura est sicut cura paralysis
que est ex frigore. Tremor aūt fit pp̄ casuꝫ virtutis post
egritudinē. Et cura eius est additio in cibo ⁊ somno ⁊ in
rebus odoriferis. Et fit ex assiduatiōe vini. Et cura eius
est abolere vinū: ⁊ assiduatio sudoris in balneo. Et fit ex
dominio flegmatis. ⁊ debilitate neruoꝝ. Et cura est cu/
ra paralysis que est ex frigore. ¶ Cura etiaꝫ torture est
sicut cura paralysis cū gargarismo ⁊ masticatiōe thuris
⁊ administratione nucis muscate ⁊ retētione eius in ore
suo: ⁊ vaporetur cū aceto in quo bullituꝫ est calamentū:
⁊ vngatur cōprimendo cum oleo narciscino aut de lilio
tepidis. ⁊ tendatur cutis frontis ad inferiora: ⁊ ligetur.

Rasis in libro diuisionum capi. xv.

Cura torture ꝟm Rasim.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§. IIII.

SPasmus est cōtractio neruoꝝ motuꝫ
volūtariū impediēs. Cū eni
pp̄ plenitudinē vel eoꝝ inanitioneꝫ cōtrahant̄
ppter lesioneꝫ ingressam sup ipsos retrahunt̄
ad suū pn̄m. Un̄ ꝟm antiquos. Spasmus est ꝯtractio vł
extētio neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ in collo p̄cipue ⁊ ceruice exi/
stentiū. Et notatu dignū est ꝙ nerui a pāniculis cerebri
oriunt̄. A neruis lacerri. A lacertis fila: que faciūt chor/
dā. Fit aūt ppria in lacertis mediātib⁹ q̄bus defert̄ mo/
tus. Un̄ dico contra aliquos ꝙ septē lacerti veniētes in
pfunditateꝫ sensus gustus pficiūt. Lacerti enim solū in
lingua seruiūt ad faciēdū motū vt sit habilis ꝟm volūta
tē mouētis ad formationē sermonis. Spasmus aūt ali⁹
est de inanitiōe. Ali⁹ de repletiōe. Spasm⁹ de inanitiōe
nō curat̄: q2 nerui aridi humectari nō pn̄t nisi mediāte
humore. Digestio eniꝫ nō est nisi a calido ⁊ humido. hu/
midū deficit ⁊ exhalāte hūido simul exhalat qđ ꝟm nāꝫ
est calor. Deficiente ergo calido ⁊ hūido deficit digestio:
ergo ⁊ nutrimētū. Deficiēte nutrimēto cadit virtus: q̄re
⁊ vita cū fundet̄ in calido ⁊ hūido. Si ex repletiōe fue/
rit spasmus: ⁊ sanguis fuerit in cā flobothomet̄ de vena
mediana: vel apponant̄ vētose cū scarificatiōe circa col/
luꝫ ⁊ occiput: ⁊ postea inungat̄ collū ceruix: ⁊ spina cum
oleo ruthaceo: ⁊ det̄ eis mel cuꝫ castoreo. Aliq tn̄ nō po/
nūt ventosas: vtere tn̄ eis ꝟm ꝙ videbit̄ dispositio egri.
Jeiunare dꝫ p triduū oīs spasmosus de repletiōe. Si xo
ex alijs humorib⁹ sit vt flegmate ⁊ melācholia: purget̄
humor in cā quē vrina demōstrabit cū hierapigra ⁊ bn̄/
dicta: vel dent̄ pilluł. sequētes. ℞. castorei ase fetide. pe/
tro. serapini. an̄. ⁊ forment̄ pillu. vij. p. ʒ. cū syrupo de sti
cad. da vt videbit̄. ēt valet. ℞. piperis: opij. an̄. da cū vi/
no: in pauca tn̄ dosi. Ungant̄ cū vnguētis calidis ⁊ siccis
vt martiaton ⁊ aragō oleo ruthaceo. Uesica plena oleo
sup locū dolentē ponat̄. Det̄ eis diacastoreū. ꝙ si nō ha/
beas: distēpera castoreū cū melle ⁊ exhibe: vel castoreū
cū rutha Saccellatio fiat cuꝫ sale torrefacto. Sternuta/
tiōes ⁊ gagarismata ⁊ inunctiōes fiāt vt in capite de pa/
ralysi docuimus. Et nutriat̄ cibis subtilibus ⁊ tenuiter.
¶ Cura thetani est vt spasmi. Sꝫ in cura tremoris ⁊ ie/
ctigatiōis: q2 fiūt ex figidis humorib⁹. Castoreū cū vino
calido iuuat: p̄cipue si cū nausea fiat addita lauēdula vł
saluia ¶ Cōfortatiua gn̄aliter dare ꝯuenit vt diamarg.
gariofił. diāthos: diaciminū: diasatiriū: ⁊ vinū aromaticū
cū specieb⁹ cōfortatiuis cōditū. Ungat̄ cū marciaton ⁊
aragon cū oleo laurino vel iuniperino. Et maxie articuli
cū sale confricent̄. Fomentet̄ aqua marina: decoctione
agni casti

De generatione ex scriptis modernorum [partly cut off]

Cura spasmi de repletione.

Rasis in libro diuisionum capi. xv.

Cura tremoris.

agni casti bethonice:sauine. fiant balnea sulphurea ⁊ nitrosa.purgentur cuz blancha:aut benedicta cum hermodactylorum puluere.Et si sit ex sanguie flobotbometur:⁊ fiant alia que diximus in paralysi.

De catarro seu distillatione coriça ⁊ bracho. Cap.XI.

Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§.I.

Distillatio morbꝰ est qñ humor distillat ex capite cū nocumēto: que grece castagmos dr̄:ſm nōnullos catarrus:coriça:brachus.Distillationes meminit diuus Hieronymus ꝯtra ruffinū dicēs. Nemo eni vnq̄ȝ carnē suā odit.regio morbo laborātes:pthithisi:⁊ camere:⁊ distillationibus mortē vite p̄ferāt:⁊ sua oderint corpora.Grauedo ēt significat distillationez humoris ex capite:que teste Celso:nares claudit:vocē obtūdit:tussiȝ siccā mouet que grece Coriça dr̄. Hippocrates xͦo distillatiōes oēs ⁊ grauedinē noiat coriças. Aliqñ tn̄ grauedo accipit̄ p corpe:⁊ capitis grauitate somnolēta. Grauedinosi dicunt̄ nō solū (teste Cicerone in q̄rta tuscul.) qui grauedine īfestant̄:ſȝ ēt qui p̄cliuiores sunt ad hūc morbū. Reuma vel reumatismꝰ dr̄ eruptio siue fluxus a reo qđ est fluo. Pliniꝰ lib.xxviii.capi.viii.Elephāti sanguis p̄cipue naris fluxiōes oēs quas reumatismos vocāt sistit.

De grauedine ex eis que scripsit Galenus.

Grauedinis ⁊ distillatiōis cā est cerebrū. In frigiditatibꝰ nāq̄ȝ actū ad distēperamētū:in ossibus aūt estuās ⁊ succēsuȝ calore:cūq̄ȝ plus vini ⁊ austeri sumptū est:replet̄ caput:lauacraq̄ȝ calidiora subiuit:⁊ larga caloris suffusio subiuit caput p̄sertiȝ calidū nutrimentūq̄ȝ in vētre accēsuȝ ⁊ nō sedēs in caput impetū facit:plenū caput deorsuȝ porro humorē transmittit: ⁊ si qdē in nares ea defluit redūdātia:coriçaȝ eū morbū vocāt greci:grauedinē nostri:vñ grauediosi q ei morbo obnoxii: sinaūt in guttur morbū efficit vuā appellatū gignit:qđ greci vocant catarrū:distillationē nostri.hic morbus circa gurgulionē ꝯsistit:aliogn in tumorē ꝯsurgit.Expeditissima igitur est in nares osq̄ȝ fluxus delatio:est etiā cuȝ in oculos irrūpit:aliqñ ēt in aures. In os aūt delationē suscipit ēt stomachus:⁊ aspera arteria necnō guttur: humectatum aūt guttura defluētibus in ipsuȝ a capite humoribꝰ. Primo qdē raucā efficit vocē:postea xͦo pusillā reddit:qđ si augeat̄ itēdaturq̄ȝ malū:tota vox amittit̄:coalescit nāq̄ȝ cū gutture ipsa aspera arteria.Et si defluxus acutus sit: nō in vocē mō pernicies ad dicta mēbra peruenit:ſȝ etiā molestissima quedā penetrat abrosio nā huiusmodi cuiusmodi sepe cutis diuinitus euadit citra cām aliquā exteriorē.ita aūt ēt pulmo ipis exulcerat̄:⁊ morbꝰ pthithoe a grecis:a nostris vomica dici solet qbusdaȝ:alii satis dicūt tabē appellari sinaūt in stomachū ⁊ vētrē defluxus cōuertat̄:qui frigidus sit:in frigidā distēperātiā corpora perducit.Si xͦo calidus:calidaȝ exulcerat:id quoq̄ȝ postea aliqñ:a principio aūt appetitus offendit:⁊ cōcoctionis:si ergo defluxus frigidus sit:sero cōcoquit̄ ac etiā nō concoquit̄ acutosq̄ȝ efficit appetitus: qui si corrūpat̄ in corruptionē pulmēta perducit:vel pruritus:ructusq̄ȝ remittit vel sonoros vel acidos vel alterius alicuius qualitatis cuiusuis.Eligma ad distillationez mellis.℥.ii.butyri recentis.℥.coquēdo:ac diuidēdo in duas partes lingendum dato in quibus eductione opus est.

Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

Rasis in lib. diuisionū capi.xviii.

Catarrus aut fit cuȝ febre:aut absq̄ȝ febre.Et cura eiꝰ est q cū febre. flobotbomia:deide sumere in potu aquā ordei cū viol.conditus ⁊ oleo amigdalarum.Et cura eius qui est sine febre:est cum decoctione hyssopi minoris:⁊ caueat ab eis que sunt salita ⁊ pōtica ⁊ salsa.Coriça aūt fit ex frigiditate adueniēte capiti:⁊ cura eius est vt vaporet̄ cū milio calefacto:aut pāno calefacto: ⁊ introitus balnei in quo nō madefiat caput suū cū aqua:⁊ proiiciat sup corpꝰ suū ⁊ pedes aquā calidā plurimū:⁊ vngat pedes suos cū sambuco: ⁊ dimissio vini:⁊ abscissio cursus ex naso per suffumigationē cū chartis de panno: aut cū pāno:aut cū thure:aut cū xiloaloes.Et fit ex calefactione adueniēte capiti ex sole:aut aere austrino ⁊ signa eius sunt pruritus:⁊ mordicatio:⁊ rubedo in oculis.Et cura eius est balneatio in aqua tepida munda dulci: ⁊ suctio olei viol.cū naribꝰ ⁊ olfatus cāphore:⁊ aqua rosaꝝ:⁊ abscissio cursus q fit ex naso cū sulphure infuso in aceto ex quo fiat suffumigatio:⁊ suffumiget̄ cū cāphora supra vitreatū ⁊ attrabat humorositatez veniētē ad nares:vt nō descēdat ad pectꝰ aut ad pulmonē aut guttur cū emunctiōe:q2 in h̄ est expulsio nocumenti catarri ab istis mēbris:⁊ vaporet caput cū aq̄ calida:⁊ attrabat per nares vaporē eius.⁊ multiplicet emunctionē ⁊ nō dormiat sup ceruicē:⁊ dimittat vti longo somno.

Haliabbas. ix.theorice.

Haliabbas.Est aūt catarrus superfluitatū humidarū fluxus ⁊ descēsus a cerebro ad nares ⁊ gurgulionē meri ⁊ guttur canalēq̄ȝ pulmōis.Et si sup̄fluitas hec ad nares descēderit coriça vocat̄:ꝙ si ad guttur ⁊ pulmōis canalē.opimētūq̄ȝ illa inuoluens aspauerit:raucedo fiet ⁊ tussis leuis. Qđ si ad pectꝰ ⁊ pulmonē pessima fit ab ide tussis. Catarri aūt ex calor̄ fiūt quēadmodū estate capiti accidit ex solis ardore:aut frigore quēadmodū fit in hieme ex aeris frigore.

Ex traditione auctorum recentium. .§.III.

Contra reumatis ⁊ catarri dispositionem valet regimē in sex rerū nō nālīū administratiōe: vt in fluxu subtili ad pectus sit q̄litate igrossatiuū ⁊ infrigidatiuū:ſȝ remissius infrigidatiuū q̄ȝ igrossatiuū.

Digestiuum.

Digestiuū.℞.syrupi de sticad.oxymellis cōpositi.añ.℥.iii.misce:ſȝ dosis sit.ʒ.ii. cū decoctiōe cubebarū:nucis muscate:anisi masticis:⁊ ciperi.

Solutiuum. Trazea.

Solutiuū.℞.pillu.cochiaꝝ.ʒ.j.Traçea ꝯfortatiua.℞.triū piperū.ʒ.j.çinçibe.℈.ii.gariofiloꝝ galange sticados.añ.ʒ.j. cubeba:nucis muscate.añ.ʒ.ß.anisi.ʒ.iii. coriādri.ʒ.ii.çucchari qđ sufficit.sit dosisˡ in ieiunio vnū coclear vsq̄ȝ ad dies q̄tuor:postea xͦo potet modicū vini subtilis.

Cerotum.

Cerotū.℞. laudani.℥.j.aloes.℥.ß.pulueris pulegii:calamēti:sticados.añ.ʒ.j.macis:corticis citri.añ.℈.ß.incorporent̄ oia simul addito modico aceti:⁊ applicet̄ parti capitis abrase.Unguētū pro stomacho in casu isto.℞.masticis.℥.j.aloes.ʒ.ß.cinamomi: gariofiloꝝ.añ.ʒ.j.ligni aloes folii.añ.ʒ.ß.olei nardini:cere qđ sufficit p vnguēto.ex isto actu calido vngat̄ stomachus ieiunus.

Cōtra catarrum subtilē.

Si sit catarrus subtilis ⁊ aquosus diuertat̄ ⁊ fricent̄ suauiter ⁊ tpe paruo stomacho ieiuno habito vētris bñficio:cū pāno lineo brachia a cubito infra:⁊ tibie a genu ifra.

Balneum.

Balneent̄ eedē ptes vt ifra.℞.viol.M.ii.ordei excorticati.℥.j.milii.℥.iiii.rosarū.M.j.ß.foliorum vitis. M.ii.folioꝝ cardamomi.M.j.ß.misce ⁊ bulliant ⁊ fiat lotio.Ualent vētose sicce ⁊ apponant̄ modis ⁊ ordinibꝰ qbus supra fit lotio.Attrabant̄ calida p nares ad libituȝ stomacho ieiuno.

Attractiuū p nares.

Attractiuū p nares.℞.succi cauliū.℥.ii. succi anagali.℥.j.succi celidonie.℥.ß.myrre.ʒ.ii. sarcocole.ʒ.j.aq̄ꝝ ordei viol.maiorane.añ.℥.j.misce. Aquā teneat in ore ad libitū.

Pillule ꝓhibētes fluxuȝ.

Aliud prohibēs fluxū.℞.boli ar. terre sigillate.añ.ʒ.j.mirtilorū pa.alb.añ.ʒ.ß.amidi.ʒ.j. olibani.℈.j.spice.℈.ii.misce: ⁊ cuȝ syrupo de myrto qđ sufficit forment̄ pille ad quātitatē auellane.teneat in ore inter gēnā ⁊ maxillā:⁊ p̄prie in nocte.

Contra brāchū vinū saluiatum.

Cōtra brāchū.Colluat sibi os stomacho ieiuno ⁊ in mane cū vino saluiato: ⁊ hoc semel in hebdomada:⁊ nō calido tpe:⁊ sit ex vino

nigro medie vinositatis ꝯm hūc modū factuȝ. ℞. saluie. M. j. st icad. M. ȝ. mellis electi. ȝ. ij. pulueris nucis muscate. ȝ. j. vini nigri mediocriter vinosi lib. iij. saluia ⁊ sticados minutiȝ ꝯcisa bulliāt in vino vsqȝ ad ꝯsumptionē quarte partis: ⁊ in fine addanť pulue. misce ⁊ vsui serua.

¶ De lichen seu mētagra siue pudēdagra: quā nostri neapolitanū morbum vocant: itali vero gallicū. Cap. XII.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§. I.

Lichen grece dr̄: que latine mētagra dr̄. vt hȝ Plini⁹ lib. xxvj. cap. j. verba eius sunt. Sensit ⁊ facies hoium nouos: oiumqȝ euo p̄ore icognitos nō italie mō: verūetiā vniuͥse ꝑpe europe morbos. Grauissimū ex his lichenas greco noie latie qm̄ a mēto fere oriebať: ioculari p̄m lascivia: vt est ꝑcax nā mľtoꝝ in alienis miserijs: mox ⁊ vsurpato vocabulo Mentagrā. Tu ne dicas lichena vt alij faciūt: qꝺ itē maluȝ lichenas dicūt. Celsus papulas noiat. Galenus in libro qui diffinitiōes medicinales inscribiť: lichen ita diffinit. Lichen est asperitas cutis cū magno pruritu. Hunc morbū nonnulli ita describūt. Morbus neapolitanus seu lichen: est pustule ex varia humoꝝ corruptiōe generate ꝑꝑ nimiā aeris in calore atqȝ humiditate ꝑsertiȝ intēperiē: pudēda p̄m: deinde reliquū corp⁹ cū magno plerūqȝ dolore occupātes. Est eni morbi genus grauissimū: occupat plerūqȝ totos vult⁹: oculis dūtaxat exceptis: ⁊ in collo pectusqȝ: ac manus fedo vitis furfure descēdit. Tyberij p̄m Cesaris p̄ncipatu hic morb⁹ in italiā irrepsit: cōtagiōe ei⁹ per quēdā ꝑsinū egdē romanū q̄storiū scribaȝ ex asia iportata. Nec femine vel serui: aut ex infima plebe hoies id maluȝ sensere: sȝ ꝑceres osculādi maxie ꝯsuetudine. Aduenerūtqȝ ex egypto hmōi morboꝝ patente medici hanc solā curā ꝑfitētes ingēti suo lucro. Cōstat sane Maniliū cornutū legatū. Agtanie sextertia ducēta ad eius morbi curā expedisse. Aliq hūc morbū Miliū vocitāt. Et nos dicim⁹iter epidimias: h̄ est morbos populatiȝ vagātes: debere cōnumerari. Hec xͦo aut diuina ira: vt theologi sentiunt: aut vi astroꝝ vt astrologi opinanť: vel ex certa aeris intēperie: quēadmodū medici arbitranť: eueniūt. Hos medicos hac p̄te sequentes cās nature ꝑximiores nōnulli assignāt. Illud satis cōstant anno quo Mentagra cepit pullulare magnā aquarū per vniuersam fere Europā fuisse exuberātiā. Testis est italia: que p̄ma id malū sensit in qua tybris ita itumuit vt tota sit facta roma nauigabilis. Quā rē Pōponi⁹ let⁹ nr̄i tp̄is poeta celeberrimus elegāti tetrasticho publica colūna ipresso designauit. Uersus.

Tempore Alexandri sexti: nonisqȝ decembris
Intumuit tybris bis senas circiter vlnas.
Insula queqȝ domus facta est medijsqȝ repente
Circumducta vijs equabat cymba fenestras.
Deucalioneo vix tm̄ tempore tellus
Diluuium passa est: latuit cum tota sub vndis.

Nō aliter eni q̄ȝ in romano Tybris: in agro mātuano ⁊ Ferrariēsi padus in coloniēsi rhen⁹. In venetia Athesis. In gallia lugdunēsi Rhodanus: Arar ⁊ liris. In gallia agtanica Garūna: Girōna ⁊ Dordōna. In gallia belgica Mosa: Mosella. In parisiēsi agro Sequana. ⁊ in hispania Iberus: Bethis: Mineus ⁊ Tag⁹ extra solitos limites exundarūt. Tactis deniqȝ imbrib⁹ annus ille vbiqȝ maduit: vt terris exide humētibus atqȝ stagnātib⁹ minus mirādū sit estiuū aerē ad illā venisse intēperiē calidaȝ. s. ⁊ humidā: quā philosophi atqȝ medici oiuȝ putredinuȝ matrē eē cōsitenť. Similē vel peiorē aliqn̄ fuisse ea. s. tēpestate qua Gotthi italiā bellis infestabant: ex qua ingens orta est pestilētia. Quidā medici decepti similitudine elephantiasiȝ esse putauerūt. Alij aūt ipetiginē seu volaticā dicūt. Alij esse speciē lepre affirmarunt. Reliqui Saphati speciē eē maluerūt. Alij bothor. Alij achores. alij phani. alij ꝑsidracia ⁊ exanthemata esse opinati sunt. Nos aūt si aliqn̄ fuerit morbus iste: lichen seu mētagran aut pudēdragā appellare maluimus. Penis eniȝ cutis qua itegiť nō simplex est: sȝ neruose nāe: sensumqȝ tactus plurimū possidet. Ob eā cām venereo ꝯctu nou⁹ vel saltē medicis ignotus p̄oribus syderū pestifero aspectu morb⁹ neapolitan⁹ seu lichen ad nos ex oriēte irrepsit: tāta oiuȝ mēbroꝝ feditate: cruciatibusqȝ nocte ꝑsertiȝ vt leprā aliogn isanabilē siue elephātiosin horrore superet: nō sine vite ꝑnicie. Hec pestis reliquas ꝑuincias iā ifestauit: que ēt ꝑsanatis facile repullulat: magna oiuȝ medicorum ambage. Ex occidente venere emperici qui magno questu vrbes circūierunt: ⁊ id tm̄ profitentes.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§. II.

Scias ꝙ cā ipetiginis que accidit in forma faciei: ⁊ tota sup̄ficie corporis extrinseca: est v̄tus nāe qn̄ expellit sup̄fluitates malas: ⁊ remouet eas a mēbris p̄ncipalib⁹ ad exteriora. Et cā faciēs māȝ est humores acuti subtiles: q ꝑmiscēt hūores terrenos grossos. Et ꝑꝑ illud declinat hec egritudo ad duo latera simul: qm̄ acuitas humoꝝ: ⁊ eoꝝ subtilitas ponit mām acutā velocis excitatiōis. Et grossitudo hūoꝝ terrenoꝝ: ⁊ tarditas eoꝝ ꝯrie sunt ei qꝺ dicimus: ⁊ ponūt egritudinē difficilis motus ⁊ tarde sanationis. Si ergo vincentes in hac egritudine sunt humores acuti: tūc ipsa morať tp̄e paruo: ⁊ resoluiť velociter. ꝙ si in ea vincūt humores terrestres: tūc spatiū eius est longuȝ ⁊ cū labore resoluiť. Si aūt humores oēs in ea sunt equales: tūc egritudo est media in mora sua ⁊ curatione.

¶ Rasis. Impetigo est res silis sabaphati sicce: cui cōfert assiduatio inunctiōis: ⁊ vt fricet̄ vehemēter: deinde liniať cū oleo ⁊ oibus lenificātibus: ⁊ cōfert ēt vt fricet̄ cū acetositate citri: ⁊ liniať cū achatia ⁊ aceto ⁊ armoniaco: ⁊ ꝯfert ei oleū de tritico: ⁊ oleū de corticibus nucū viridiū. Cūt aūt antiquať: ⁊ fit sabaphati: indiget sanguisugis ⁊ fricatiōe ⁊ omni cura a sabaphati antiq. ¶ Cōstantinus. Impetigo duobus modis fit: vel eniȝ est equalis in superficie corporis: ⁊ fit de cholera nigra ⁊ fece sanguinis: aliquando cum prurigine vel superficietenus cōbusta cuius color est citrinus: vel rubori continuus aut cōtiguus: ⁊ est furfurea fissa ⁊ pruriginosa: nascens de materia melancholica vel cholerica nimis incensa.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

Impetigo est que vulgo velatica diciť: ꝯm alios fedatio cutis serpens cum pruritu: ꝯm alios sicca ⁊ aspera scabies: ⁊ prominens. Alij desiniūt morbuȝ similē scabiei squamosuȝ corpusqȝ dehonestātē. Cassius xͦo felix: vt allegat Simō ianuēsis ita dicit. Impetiginē greci lichenas dicūt. latini çernas. Nascunť ex melancholico humore: rotūdo schemate in sup̄ficie cutis cū ingēti pruritu. dicit ⁊ Serpiginē dici: cū serpere ceperit: ⁊ dr̄ impetigo ab ipetu: vn̄ samonicus. Si xͦo vitium est qꝺ ducit ab impetu nomē: hoc matutina poteris cohibere saliua. Impetiginis aūt quatuor species ponit Celsus: quas qui volet apud Corneliū legat. Aliq morbū neapolitanū elephantiā dicūt esse nō impetiginē. Plini⁹ loquēs de elleboro ait. Medeť ingt elephātie albe ⁊ lepris. Preterea de elephātiasi dixit lib. xxvj. capi. j. Hunc morbuȝ vsqȝ ad tēpora magni Pōpei nunq̄ȝ fuisse in italia: deide breui restinctū fuisse. De elephātiasi loquiť Lucretius lib.

vj. sub

vj.sub his v̄sibus.Est elephas morbus qui pp flumina nili Nascit̄ egypto in media:neqȝ p̄terit vnquā.Mesue aūt tractatu de medicinis solutiuis capi.de confectione Hamec inqt. Cōfert egritudinib⁹ cutis sicut est scabies: morphea:lepra:cācer:elephantia ꝛ impetigo. Qui autez hūc morbū elephantiasim esse affirmāt:ita diffiniūt.

Elephātiasis diffinitio.

Elephātiasis est passio crassa ꝛ pustulosa dispgibilis p̄cipue ꝑm corp⁹extrema colorē hn̄s ꝑm oculoꝝ albedinē:emittens aliquantulā supfluitatē liuidā:ꝛ male olentē:ex flegmate grosso: aut ex nigra chola ꝓueniēs:dictaqȝ ad similitudinē elephātis.

Ex quo humore generetur elephantiasis.

Cā igit̄ elephātiasis cōiuncta:vt in hac diffinitiōe dr̄:est cholera nigra: aut flegma grossum actu talē egritudinē faciētia.esto ꝙ multotiēs.G.nomiet melācholicū sanguinē.Ubi est aduertēdū ꝙ merito hꝰ cāe ꝯiūcte ex itētiōe Galeni venari possumus elephātiasis drīam. Nam si ex ipso flegmate ꝓueniat: elephātiasis alba generat̄.Et ꝓpterea apud auctores multotiens inuenit̄ elleboꝝ mederi elephātiasi albe. Ubi v̄o a nigra cholera admixta sanguini eueniat subrubee elephātiasis species accipient̄ vt de cholera nigra.

Galenus.

℄ Galenus. Inqt eniz qn̄ niger humor q̄litatib⁹ sobri⁹ fuerit sanguini cōmixt⁹ sub rubeā elephātiasim opat̄.Jtidē dicam⁹ si a nigra cholera ꝓueniāt:tūc subnigrā egritudinē operatur.Jstaꝝ aūt egritudinū ꝛ specieꝝ pª est min⁹ maligna: lȝ crassiores ꝛ pinguiores efficiat pustulas: que tūc tp̄is plurimū inuadit:relique v̄o maligniores existunt.

Paulus.

Sed apud Paulū elephas ex melācholico ꝛ feculētiori ꝛ q̄si luto sanguinis aut flaua cholera aut bile vtrisqȝ vltra modū adustis fit:nec mentionē facit de flegmate:quo fit vt diuersimode accipiāt elephātiasiȝ.

Dieta horū.

℄ Dicam⁹nūc trāseunter curā huius morbi siue fuerit licen siue impetigo aut elephantiasis.Quātū ad dietā cibi ꝛ potus ꝛ debitaȝ administrationē oīum que sub rebus nō n̄alibus cōtinētur. Regant̄ ꝛ dietent̄ queādmodū in scabie impetigine: cācro:lepra: ꝛ morbis melācholicis ab auctorib⁹ ample scribit̄.Tn̄ vnū moneo:vt tales hac egritudine laborantes vtant̄ tenui dieta:ꝛ qn̄ cōmodius fieri pōt:tāto subtiliet̄ magis:inspectis semp etate maxime ꝛ virtute ac cōsuetudine.

Digestiuum.

℄ Quātū aūt ad medicinalia.Quecūqȝ digerunt flegma grossum aut nigrā cholerā sunt cōueniētia: ꝛ talia sunt buglossa:borago:fumusterre sparagus:lupulus:pimpinela:scolopēdria:lauēdula:ꝛ huiusmodi.Diuȝ istoꝝ aut aliquoꝝ fiat decoctio cū iniectione çucchari ꝛ accipiat̄ per octo dies.ℨ.iiij.aut.v.in mane.Aliq cū p̄dictis faciūt bullire mirabolanum chebulū:aut induȝ: aut imittunt folliculos sene.

Digestiuum.

℄ Digestiuū vsuale. ℞. syrupi de fumo terre:mellis rosati colati.an̄.ℨ.j.aquaꝝ endiuie lupuloꝝ ꝛ buglosse.an̄.ℨ.j.misce:fiat syrup⁹.aromatiçet̄ cū pulue diacapparis.℈.ij. det̄ vt supra. Solutiuū. ℞. hermodactyloꝝ mirabolanoꝝ chebuloꝝ indoꝝ.an̄.ʒ.j. floꝝ buglosse ꝛ boragis.an̄.M.ß. bulliāt in octo vncijs aque scolopēdrie aut lupuloꝝ: ꝛ si fuerit parū febriens endiuie:ꝛ facta decēti decoctiōe. ℞.agarici albi ꝛ electi. ʒ.j.salis gēme.℈.ß. ꝛ īfundant̄ ꝯdecēti tp̄e in.ℨ.ij.p̄dicte decoctionis ꝛ fiat expssio cui addat̄ diacatoliconis.ℨ.ß. diasiniconis.ʒ.ij.mellis rosati colati.ℨ.j.ꝛ misceāt̄ simul cū p̄dicta decoctōe.Poterimus vti electuario Hamec ꝛ alijs quibuscūqȝ flegmatis grossi aut nigre cholere eductiuis.Aduertendū tn̄ est ꝙ euacuationē eradicatiuā oȝ flobothomia p̄cedere virtute ꝛ etate ꝯsentiētibus.Pillule Galeni quas mirabiles appellat. ℞. çinçiberis mirabolanoꝝ indoꝝ kebuloꝝ corticū cucumeris asinini:vel loco ei⁹ elacterij iterioris colognthide:salis idi.hermodactyloꝝ:hierepigre:satiriōis.an̄.ptes equales:serapini:ad duplū vni⁹ p̄dictoꝝ ꝛ nō diuȝ:pistent̄ pistāda subtiliter ꝛ fiat massa pro pill'is cū aqua endiuie:ꝛ fiāt pillule.vij. pro.ʒ.da aliqn̄ duas:aliqn̄ vnā:aliqn̄ tres:quaꝝ vsus sit de tertio in tertiū ꝑm virtutē patiētis.Camomilla:oleuȝ anetinū.euiscus valent ꝯtra dolorē mēbroꝝ in isto morbo.Cassiafistula multū valet in mitigādo dolores exterius applicata.

Unguentuȝ.

℄ Unguētū. ℞.saponis albi ꝛ minuti ꝛ in parua folia redacti.ℨ.iij. m'totiēs loti in succo endiuie ꝛ plātagis:deide bulliat in succo lapatij acuti vsqȝ ad lenē spissitudinē. Preterea. ℞.masticis thuris.an̄.ʒ.iij.armoniaci sulphuris: vini nitri.an̄.ʒ.j.cū cera ꝛ paruȝ olei camomille fiat vnguētū. Modus aūt administrationis est vt vna die vtant̄ hac vnctione:alia die lauent̄ cuȝ aq̄ in qua decocta fuerit malua ꝛ excorticatū ordeū aut farina lupinoꝝ.Sūt tn̄ multi qui volentes citius euadere in hac egritudine vtunt̄ infrascripta vnctione per q̄nqȝ dies coopiētes se in lecto quoad plurimū sudant:vtētes tn̄ bona dieta.

Aliud vnguētum.

℞.resine pini:thuris masticis:tartari albi lythargirij auri argēti viui olei laurini olei vulpini:olei abietis:cuscute:succi pomoꝝ arancioꝝ. an̄.ℨ.ij.axungie porcine colate.ℨ.vj. redigantur omnia simul miscendo in formaȝ vnguenti.Ab hac tamen vnctione caueāt qui sunt debilis cōplexionis:ꝛ potius sophistica inuenit̄ q̄ȝ vera:nam vidi plures recidiuasse vt prius.

℄ De oculoruȝ morbis curationibus eorum.Cap.XIII.

℄ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. .§.I.

OCulus (vt in metaphysica inqt Aristoteles) ad rerū sciētiā plurimū cōfert. Nā lōge plures q̄ȝ ceteri sensus rerū differētias nobis ostēdit. Democritus tamē vt altius contemplaretur : sibi oculos eruit: ꝛ sciēdi desiderio maluit tiresia esse q̄ȝ strabo Sic enim teste Uarrone nuncupatus est quidam qui centūtrigintaquinqȝ millia passuū peruidebat: ꝛ ex lilybeo Sicilie promōtorio numerū nauiū exeuntē ex carthaginis portu classe deprehēdebat.Oculi certe sicut plurimū ꝓsunt corpori ꝛ sciētie:ita plurimū nocēt cōsciētie. Propterea dicit̄ in psal. Auerte oculos meos: ne videant vanitatē. Et propheta dicit. Morteȝ per fenestras:id est peccata per sensus ascendere.

Psalmi. cxviij. Hiere.ix.ca.

Oculi:vt ad vitia transeamus : ex omnibus animalibus soli homini diuerso colore visunt̄: ceteris in suo cuiqȝ genere preterq̄ȝ in eqs similes : sicut ꝛ vni deprauant̄:vn̄ strabonū ꝛ pecoꝝ cognomina.hec eniȝ vitia nutritū indiligentia sepe ꝯhunt̄. Mediocres oculi:optimi ab oīb⁹ habent̄.Crassis tenuibusqȝ mēbranis ꝯstat oculus:callose eniȝ firmoqȝ māe pp frigora:colores ꝯstituunt̄. Jn his hūida saliua ppetua est:qm̄ lubrici:ac mobiles pp occursantia eē debēt:ꝛ lachrymarū inde copia iugiter emanat:vel vi vel spōte:frigore vl'impetu.Circa pupillū nigrū variat ob id iris a q̄busdā vocat̄:que atri coloris cernit̄:vl'nigri glauci cerulei cesijqȝ: nōnullis ruffi fului caprini:qui optimos mores indicāt:ꝛ clari⁹ cernere existimant̄.Et modicus quoqȝ situs optimoꝝ moꝝ idiciū est sic q̄bus mediocriter cōniuēt:q v̄o rigidi sunt ipudētiā notāt:q nimiū cōniuēt incōstātiā significāt. At ex morbis vt in attonitis rigēt. Jn oculis animus ipse ihabitare credit̄:ob id osculant̄:ita animū ipm attigere existimātes. Oculoꝝ alij nisi ex longinquo cōtuent̄:alij nisi ꝓpe ad mota cernūt:hi lusciosi siue nictalope dicunt̄.Quidā noctu expgefacti paulisper aliqd cōtuent̄ cati more:mox paulatim tenebris se adducētibus nihil cernūt:multis a somno protinus apti oculi scintillare videntur .Oculoꝝ cura varia fere est: ꝛ multiplex. Quando quidē membrū etiam ipsum:oculus inquā nō simplex est:sed varie compositus:tunicis ꝛ humoribus: pretereaqȝ cilijs ornatus. Natura nāqȝ a cerebro dela

tos neruos in oculoꝝ regionẽ:opticos greca voce nũcupatos:ꝙ se visui suggerãt:atqȝ pariter cũ ipsis trãsmittẽdo p̄tẽ cerebrũ ambiẽtiũ duaꝝ tunicularꝝ:que meringes vocitant̃: augẽdo:ac veluti dilatando ipsis in oculo tuniculis esse largita est. Intima autẽ tunica:quã vocant greci amphiblistroidẽ:ex optico.neruo a nã ꝓducta est. Ab ea porro porrecta tunica rhagoide nũcupata:a tenui meringe exorta:que ad pupillã circuloso insignita foramine est.harũ autez ambarũ que exterior tunica ceratoides appellata ex crassa meringe ortũ ducit.Omniũ extima alba est:que forinsecus ossi capitis obuoluta:ortũ hȝ ex adiacẽtibus oculo corporibus. Humida in oculo sunt tria:in loco intimo cõprehẽsuz cauitate amphiblistroides tunice:qḋ hyelloides a grecis noiat̃. Uitro nãqȝ tuz substãtia:tũ colore cõsimile est. Foris aũt in fine amphiblioſtroidis,tunice crystalloides humiduz est:qḋ discoides:⁊ phacoides vocitat̃:sil'e sigdẽ colore crystallo est. figura ꝟo lenti extra circũfundit̃ oboides humiduz:qḋ tã colore:ꝙȝ substãtia simile sit tenui albugini:qḋ in ouis est. Qḋ igit̃ oiuz intimũ est:hyelloides humidũ ad alenduz crystalloides cõparatũ est. Forisecus aũt circũfusuz oboides ad id intingẽdũ ꝓductũ est:⁊ ne ꝑmittat oculũ a luce solis obledi. Cilia ꝟo cõsederũt in tunica:que epipephycos appellata. Hoꝝ singula morbũ ab oculo arcẽt. m'ta ãt m'torũqȝ auctoꝝ collyria ad id apta sũt:nouisqȝ etiã nũc mixturis tẽperari p̃nt cũ lenia medicamenta ⁊ modice reꝑmẽtia facile ⁊ varie misceant̃. Est igit̃ philonis collyriũ qḋ hȝ ceruse elote: spõdy:gũmi:papaue.lachryme cõbuste singulorũ.ʒ.j. Illud scire opȝ:hic quoqȝ oia medicamẽta singula per se teri:deinde mixta iteruz adiecta paulatiz vel aqua vel alio humore.

Philonis collyrium. Cleonis nobile collyriũ.

⸿ Cleonis nobile admodũ collyriũ:papaueris lachryme fricte:croci:gũmi:singuloꝝ.ʒ.j.ʃ.qbus conterunt̃:adycit̃ rose succus. ⸿ Aliud eiusdẽ valẽtius squame eris:qḋ scomoma appellãt.℈.ij. croci.ʒ.j.spody.℈.iiij.plũbi ⁊ eloti ⁊ cõbusti.ʒ.j.gũmi tãtũdẽ.Eius.

Aliud.

⸿ Aliud quoqȝ ad idez est maxie vbi multa pituita ꝓfluit. Castorei.ʒ.ij. croci.ʒ.ij.ʃ.aloes.ʒ.ij.myrre.℈.ij.lycy.ʒ.j.cadmie curate.℈.iiij.stibis tantũdẽ achatie succi.ʒ.j.ʃ.qḋ miscuit:ligduz in pixidicula seruat̃.

Theodotij additio.

⸿ Theodotus ꝟo huic cõpositioni adiecit papaueris lachryme cõbuste.℈.ij.eris cõbusti:⁊ eloti.ʒ.j.nucleos palmaꝝ cõbustos.℈.iiij.gũmi.ʒ.j.ʃ. Nilei collyriũ oiuz optimũ:id hȝ nardi idici:papauerꝭ lachryme:singuloꝝ.ʒ.j.gũmi.℈.iiij.croci.ʒ.j.ʃ.folioꝝ roſ.recẽtiũ.ʒ.ij.Que vel aqua pluuiali vel vino leni subaustero coquũt̃.

Phyletos collyrium.

⸿ Phyletos collyriũ ad pustulas oculoꝝ id hȝ myrre:papaueris lachryme:singuloꝝ.ʒ.j.plũbi eloti terre samie: q̃ escera vocat̃:dragagãte singuloꝝ.℈.iiij.stibis cocti: amyli singuloꝝ.ʒ.j.ʃ.spody eloti:ceruse elote: singuloꝝ.ʒ.j.⁊.℈.ij.Que aqua pluuiali excipiunt̃. Usus collyrij:vel ex ouo vel ex lacte est.

⸿ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

Cõstãtin⁹ li. ij.viatici.c.j.

Obthalmia est calidũ apostema nascẽs sup pelliculas albugis oculoꝝ:cuius cã interior est vel exterior. Exterior ꝟo est maior vel minor:cã eniz eius est fumus: calor solis: siue puluis. Interior est ex humorib⁹ ad cõiunctiuã tunicã cõfluẽtibus:vñ oculi patiunt̃ apostema: sicut ⁊ cetera corpis mẽbra. Cã est defectio recipientiuz mẽbroꝝ:id est oculoꝝ:⁊ abũdantia humoꝝ a capite manantiũ.

De pannis in oculis. De sanguine in oculis.

⸿ Panni in oculis ⁊ albugines fiũt ex vulneribus vel pustulis:quoꝝ vtrũqȝ est curabile. ⸿ Fiũt aũt ex humoribus inter vueã ⁊ crystallinũ se locãtib⁹ ⁊ coagulãtibus:qui si sint subtiles succus papaueris ruffi sufficit ad medicãdũ. Crustula est sanguis qui ad cõiunctiuã a suis descẽdit arterys cũ ipse crepuerint. Fit autẽ duobus modis.s.ex oculi ꝑcussione ⁊ fissura cõiunctiue: vel ex apostemate in ꝯiũctiua ⁊ nõ ex sui fissura.

De lachrymis.

⸿ Lachryme cãz exteriorẽ nõ hñtes ex humoribus a capite descẽdẽtibus ad oculos eẽ itelligunt̃. Hi humores per venas cranei descẽdẽtes subteriores: siue supiores q cũ sint sup corneã infirmus patit̃ tetenositatẽ in frõtis venis ⁊ tiporũ. Si ex venis sint subteriorib⁹ fiũt lachryme cũ sternutationibus. Si ꝟo videat̃ ꝙ sint ex venis cranei superiorib⁹: vene in tiporibus vel post auriculas incidant̃: ⁊ super frõtẽ desiccatiuũ cataplasma apponamus.

De amittentibus visum occasu solis.

Sunt qdaz a vespere in antea nõ vidẽtes:qbus vena cephalica est incidẽda ⁊ dãda hierapigra:⁊ leni cibo nutriẽdi sunt. abstineãt a cena in nocte. Hui⁹ passiõis cã est motus humoris multũ grossi: vñ spũs ingrossant̃:⁊ visus obscuratur.hec sepe accidit in eis q hñt oculos debiles nigros ⁊ paruos ⁊ spiritũ visibilẽ debilez:accidit ẽt ex egritudine diuturna.

Rasis in visionibus. De debilitate visus.

⸿ Rasis debilitas visus fit ex humiditate:⁊ signa ei⁹ sunt ꝙ addit̃ post comestionẽ ⁊ somnũ ⁊ sacietatez nauseatiuã ꝓprie ⁊ fit ex siccitate:⁊ signa eius sunt ꝙ sit fortis cũ fames adest:⁊ in meridie:⁊ alleuiat̃ somni hora ⁊ comestiõis. Et fit ex stomachi lesiõe absqȝ egritudine in oculo:⁊ signa ei⁹ sunt ꝙ nõ est semꝑ:imo fit fortis cum est sacietas nauseatiua:⁊ destruit̃ oino in tp̃e famis.

De fistula accidente in lachrymali. Serapio secundo breuiarij cap.

⸿ Fistula in lachrymali fit ex humiditate currẽte ex lachrymali. ⸿ Serapio. Scias ꝙ vngula est additio nerualis in tunica cõiũctiua icipiẽs a lachrymali maiori. Et dilatat̃ vsqȝ ad nigredinem oculi. Et qñ magnificat̃ valde coopit pupillã ⁊ ꝓhibet visuz.ꝙ si vngula indurat̃ ⁊ magnificat̃ ⁊ ꝑteryt ei tp̃s lõgũ:tũc ei⁹ curatio est cũ medicinis acutis q̃ abstergũt sic̃ es adustũ:⁊ sal armõiac⁹:⁊ calcadis:⁊ radix lily.

Auicẽna iij. tertij nonis.

⸿ Auicẽ. Imagiatiões sũt colores q sentiunt̃ corã visu acsi ipi sint mixti in aere. Et cã in eis est statio rei nõ puie iter glacialẽ ⁊ iter ea q̃ vident̃. Cuz aũt vides imaginationes remoueri ⁊ redire ⁊ addi ⁊ minui:scias ꝙ nõ sunt aquose. Et qñ cõtinuat̃ sanitas oculi eius q hȝ imaginatiões sex mẽsibus est ſm plurimuz in securitate. Et ꝯfert in p̃n⁰ aq̃ flobothomia arteriaꝝ p⁹aurẽ. Et hierapigra ẽ mirabil' iuuamẽti. ⁊ sil'r pill'e auree.

⸿ Ex traditione auctorum recentium. .§.III.

Obthalmia ꝟa est apa calidũ ꝯiũctiue:⁊ hec vt pl'imũ fit a mã sanguinea vel cholerica. Si ex m'titudie sanguis: signa ei⁹ sunt vehemẽtia rubedinis oculorũ:⁊ magnitudo iflãmationis:⁊ multitudo tẽtiõis. Et cura ei⁹ est flobothomia cephalee ex manu opposita oculo ifirmi:⁊ collyriũ albũ rasis.⁊ distillatio in eo cum lacte:⁊ si fuerit multitudo lippitudinis:tũc puluis albus rasis.

Cura obthalmie.

Si sit ex cholera:signa sunt apostema:inflatio:tentio:⁊ lippitudo:⁊ cursus lachrymaꝝ minora ⁊ adustio in oculis:⁊ punctura sicut punctio acus ⁊ spine. Et cura eius est solutio vẽtris cũ aqua fructuũ:⁊ cũ decoctiõe mirabolanoruz:⁊ assiduatiõe emulsiõis lactis in eo:⁊ effusiõis ei⁹ in eũ : ⁊ distillet̃ in eo mucillago psily: ⁊ mucillago seminis cydonioꝝ:⁊ collyrium cãphoratũ ⁊ opiatũ:⁊ si dolor sit fortis: ⁊ cõprimant̃ pedes ei⁹:⁊ fricent̃ ⁊ ligent̃ man⁹ eius ⁊ pedes cum ligatura forti.

Syrupus.

⸿ In obthalmia fi.iste syrupus. ℞.radices feniculi:petro.añ.℥.j.eufragie: maiora.betonice:celidonie.añ.M.j.se.anisi:feniculi:cinnamomi.añ.ʒ.ʃ.çucchari lib.j.fiat syrupus:dosis.℥.j.ʃ.cũ aqua decoctionis maiorane.

Solutiuum.

Sumpto syrupo purget̃ cum pillul.cochys Almãsorꝭ:⁊ cũ pill'.aureis Nicolai.añ.℈.j.ʃ. postea sumat semel in septimana.ʒ.j.aut.ij.pill'aꝝ lucis maioris ſȝ Mesue.

Puluis.

Fiat hic pul'.q̃ vtat̃ in cibis suis. ℞. eufra.℥.j.çinçi.cinnamõi.se.anisi:sileris mõtãni maiora. sicce.

Puluis. Caputpurgium.

sicce.añ.ʒ.ß.gariofiloꝝ cardamomi. añ.ʒ.j.fiat puluis:lauet frequēter ocl'os,cū aq̄ decoctiōis feni^li. ¶ Fiat caputpurgiū cū succo blitis ⁊ succo maiorane dissoluto in vino.

Medicamen Galeni.

¶ In pncipio obthalmie fride placet mihi medicamen Galeni qḋ sic fit. ℞.sarcocoll'.ʒ.x.se.lini.ʒ.j.aloes.ʒ.ij.spume maris:croci.añ.ʒ.ß.succi celidonie. ʒ.iij.terant̄ oia vt alcohol:vel bulliāt in vino cū aqua rosaꝝ:⁊ colet̄ ⁊ ponatur intus in oculū ⁊ grossa suba sup oculū.

Solutiuū in panno.

¶ Cōtra visus debilitatē ex pāno. ℞.pillulaꝝ lucis minorꝛ Mesue.℈.ij.agarici.℈.j.salis gēme çinçib.añ.granū.j.misce cū syrupo de sticados:⁊ succi feniculi.añ. reformēt̄ pill'e.vij. iste pillule dent̄ ꝑm canones.

Cōfortatiuū visus.

¶ Cōfortatiuū visus ⁊ oculos clarificās. ℞.succoꝝ celidonie. ʒ.ß.ruthe. ʒ.iij.feniculi:rosaruꝫ:berbene. añ.ʒ.ß. çucchari cādi pulueriçati.ʒ.ij. misce.De istis succis pone in oculis actu frigidis duas vl' tres guttas tpe cal'o vel recēti tpe cal'o tepidis stōcho ieiuno p horā ante cibū.

Collyriū pannuꝫ delens.

¶ Mollitiuū ⁊ pānū delēs in oculo. ℞.sanguinis colūbe extracti a vena que est sub ala sinistra p flōmiā de isto sanguine eger imponi faciat i oculum octo dieb⁹ ꝯtinuis quater in die:post dies octo transeat ad infrascripta. ℞.succoꝝ feniculi. ʒ.ß.berbene celidonie ruthe.añ.ʒ.j.rosaꝝ.ʒ.j.ß.anthimonij.℈.ß.coralloꝝ rub.℈.j.croci.gra.j.çucchari cādi pulueriçāda pul'.⁊ fiat collyriū:vtat̄ tepido nō frido nec cal'o:semel in die duas aut tres guttas imponēdo.

Aliud forti⁹ priori.

¶ Pannū ipsuꝫ delens forti⁹ priori. ℞.succoꝝ absinthij.ʒ.ß. feniculi.ʒ.j.radicis acori pulueriçate.ʒ.ß.basilicōis.℈.ß.anthimonij.℈.j.aloes succotrini.ʒ.ß.mellis electi.ʒ.j.pulueriçentur pul'.deinde oia simul misce vt supra.

Digestiuū in cataracta.

¶ Cōtra cataractā nō cōfirmataꝫ digestiuuꝫ. ℞.syrupi de sticados. ʒ.j.oxymellis sqlltici. ʒ.ß.aquaꝝ feniculi.ʒ.ij.eufragie.ʒ.j.misce:⁊ assumat sicut sumunt̄ digestiua. ¶ Solutiuū eradicatiuuꝫ. ℞. pill'.de hiera simplici.pill'.cochiaꝝ agarici electi.añ. ℈.j.çinçib. gra.ij.agaricus incisus infundat̄ in oxymelle sqllitico qḋ sufficit:⁊ fiāt pil'.vij.⁊ assumat mō eradicantiū.

Ad dilatatio nem vue.

¶ Collyriū ad dilatationē vue ex ꝑcussione. ℞.thucie:croci:myrre .añ.ʒ.j.ꝯficiant̄ cū succo feniculi ruthe ⁊ maiorane:fac collyriū.

Ad pustulaꝫ oculi.

¶ Ad pustulā oculi cū sanie. ℞.vini albi.ʒ.ij.gariofiloꝝ.ʒ.ij.aloes.ʒ.ß.mellis.ʒ.ß.stent in infusione ad solem per duos dies.Postea colet̄ subtilissime ⁊ mittat̄ in oculuꝫ mane ⁊ sero.

Ad sebel.

¶ Ad sebel. ℞.thucie lapidis emathitis.añ.ʒ.j.ponant̄ in panno subtili:⁊ postea ponant̄ in pane crudo.vꝫ.in medio panis:⁊ postea i furno:⁊ postea extrahat̄:⁊ ponat̄ in aq̄ rosaꝝ ⁊ colet̄:⁊ iteꝝ ponat̄ in aq̄ rosaꝝ ⁊ exiccet̄:⁊ addat̄ çucchari albi.ʒ.ij.fiat pul'.

Ad vngulaꝫ.

¶ Ad vngulā ꝑm Rasim scḋo ꝯtinētis valde bonuꝫ. ℞.thuris minuti optime triti.ʒ.ß.aspgat̄ sup aqua cal'a:⁊ dimittat̄ sic p horas duas:postea collyriçet̄ ⁊ ponat̄ in oculuꝫ. Valet etiā cinnamomū ⁊ cyminū ad vngulā ⁊ ponit Auicēna scḋo cano.

Ad imaginationes.

¶ Ad imaginationes valet fumus croci bulliti i vino ⁊ aq̄ recipiēdo illḋ ad ocl'os.

Cōfectio ad lachrymas.

¶ Cōfectio lachrymas ꝯstrigēs destruēs fl'a:cerebrū calefac:dolorē ⁊ emicraneā expellit:ocl'os apit:supcilia:releuat:clarificat mirabil'r lumē:⁊ adiuuat illos q nō expedite loquūt̄. ℞.olibani:casto^r:nucis musca.gariof.cardamo^r croci:fol'.lauri:spice nardi:se.anheti:se.apij:se.basilicōis:carui alexādrini:⁊ feni^li.añ.ʒ.j.nepite:pulegij:se.ruthe:hyssopi.añ.ʒ.ij. se.iusqami:papauerꝛ albi:cāphore.añ.ʒ.j.ß.hec oia terant̄ subtiliter:⁊ cribellent̄ ꝑter olibanum qḋ dꝫ bullire in bono melle dispumato:⁊ liq̄facto olibano cū melle remoueat̄ ab igne:⁊ ꝓiciat̄ in alio vase:⁊ spēs ꝑdictas sil'r ꝓicias:⁊ ducas vsquequo cuꝫ melle bene incorporent̄:⁊ in vase vitreo reseruet̄.

Puluis pro recupatio visus.

¶ Puluis pro recupatione visus. ℞.nucis muscate:ligni:aloes:sileris mōtani:masticis:eufragie:carui:croci:anisi:feniculi.añ.ʒ.iij.fi.puluis:⁊ sumat̄ in cibis.

Puluis gētilis mirabilis.

¶ Puluis quē ordiauit Gētilis ad debilitatē visus:⁊ est mirabilis iuuamēti. ℞.eufragie:bethonice:se.anisi:cinamomi:feniculi:çinçib.cardamomi:se.petro.sileris mōtani:origani:cubebe.añ.ʒ.ij.gariofilorum.℈.j.fiat puluis quo vtatur patiens in cibis ⁊ extra cibum.

¶ De egritudinibus aurium. Caput.XIIII.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§.I.

AUres semper patēt:qm̄ sensus is ēt dormiētibus necessarius est:vt a somno excitemur.Somn⁹(vt Platoni placet) per aures cerebrūq; ⁊ sanguinē vsq; ad aiaꝫ penetrat. In sedē iecoris. Aristoteles ꝟo ab aurib⁹ meatus ad occipitis partē penetrāt:sicut oculorūꝫ ad venas circa cerebrū sparsas tēdūt.Alibi olfaciēdi ingt audiēdiq; meatus ꝯtingūt aerē externuꝫ pleni spūs natiui:ortiq; a corde tēdant ac desinant ad venulas cerebro cōiūctas.Quidā phi auditū portā mētis vocauerūt. Auditus enim teste Aristotile discipline sensus est. Et qui eo carēt disciplinā nō captiuati:qui ꝟo audiūt:etsi ceci sunt: plurima ⁊ discere ⁊ docere apti sunt.Dydymus cecus vir l'ratissimus:⁊ sacre scripture sac'a doctissim⁹ tpe Antonij abbatis floruit in egypto.Beda quoq; in oi disciplina ⁊ in sacra lege apprime erudit⁹ cecus fuit.

Ad auriū dolores.

¶ Auriuꝫ dolores ob refrigerationē fiūt:que a vētis fit:vel aqs frigidis: vl' medicaminib⁹ in qbus lauant̄:⁊ ex ardore vl' ex cutis meatu vl' introrsus ex neruo auditili:significat̄ dolor ⁊ ex spū suffloso meatū nō hn̄s.

Ad dolores ex frigore.

¶ Frigore solo factū dolorē calefaciētia statiꝫ curāt.Cepa igit̄ vl' alleū ebulliēs i oleo medet̄ cūctis refrigerationib⁹.sunt q euforbiū admoduꝫ paucū multo oleo admixto vtant̄:aut pipe accuratissime dissoluto cū vino ⁊ oleo.Prodest aūt etiā amaracinuꝫ:⁊ optima nardus:⁊ laurinū oleū:⁊ rutha oleo cocta dulcissimo p'imū cōfert.Cū aūt medicaminosa aqua in meatuꝫ auris infusa fuerit:statim oleū infundere ꝓdest abluēdo aurem ⁊ molli lana macerando: prodest etiam multum si oui tenue:⁊ albumen ifundas cū lacte mulieris tepidū imittēdo.Cūcta nāq; adhibeāt̄ mediocriter cal'a. Iuuat aūt ipsos ēt adeps anserina.Plurimū nāq; p os exugens attrahit aquā:vel calamo exugēdo vel canali istilla succū cepe cuꝫ adipe anserina: id nāq; valde parat.At si qs eo pede subsultet:ac eo lateris succussu moueat̄.vñ auris dolor vexat:facile aq̄ excutit̄.

Ad auriū dolores ex crassis humorib⁹.

¶ Si aūt dolor cū pōdere capitis fuerit:crassi ⁊ pituitosi in cā sūt doloris hūores:id poteris ex ante victu deꝑhēdere. Nitrū igit̄ atq; Aphronitrū auricularib⁹ medicaminib⁹ admiscebis:albū quoq; ⁊ nigrū elleboꝝ amigdalaq; amara:⁊ aristologiaꝫ:⁊ cucumeris agrestis:⁊ bryonie radicē:⁊ cētaurij magni radicē:⁊ parui comā:⁊ irim:cassiā:ac ꝓrsus cūcta amara sine morsu ac molestia purgāt meat⁹ ⁊ abstergēt secātq; oppilata ex crassis hūorib⁹.

Apollonij ad subitos sonitus.

¶ Apollonij medicamē ad subitos sonit⁹:⁊ sibilos in aurib⁹ factos. Acetū acutissimū calefacito:⁊ instillato:vel acetū cū rosacco calefacto ⁊ infundito.Si ꝑdurarit cuminū ruthā:anhetū:⁊ git coquito cuꝫ aceto imittēdoq; rosaceū vtere.

Ad audiēdi difficultateꝫ.

¶ Quibus ꝟo obest audiēdi difficultas:purgādi sunt hiera:vl' ex aloe:⁊ collogntide cataputijs. Rursus ois piscis fel infusuꝫ iuuat:⁊ ꝑdicis ⁊ capre. Ubi ꝟmes orti sunt:ꝓtrahēdi oriculario specillo sunt. Si lōgi⁹ medicamētis enecādi. Cauēdūq; ne postea nascant̄:ad vtrūq; ꝓficit albū veratrū cuꝫ acoro cōtritū.Elui aurē opꝫ vino in quo marubiū decoctū sit.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

Serapio 2° breui.cap.12.

EGritudinum que in auribus fiunt: alia est cuius causa est malitia complexionis tm̄.Et alia est cuius causa est oppilatio. Et alia est que fit ex ventosita-

tibus grossis qbus nō est penetratio. Et alia est que fit ex apate. Et alia est que fit ex vlcere qđ est in foramine auditus. Jn pl'ib⁹ aūt hoꝝ accidūt ꝓpter illud dolores in mēbro de supfluitate sensus. ¶ Cōstantin⁹. Passio auditus triplex esse videt̃. Uel enim ex toto aufert̃: ꝛ surditas vocat̃: vel pars solū aufert̃: ꝛ auditus fit grauitas: vel fit extra nām: sicut cū audit̃ molēdini sonus: siue cuiuslibꝫ rei sibilus. Si ex apate vel alijs supradictis careāt auricule: tñ sonitū videant̃ retinere: intelligendū est ex grossa esse vētositate: vel ex viscosis humorib⁹: vel ex auditus defectione: vel qualibet alia re intercidēte. Aliqñ etiā patiunt̃ ex acumine sui sensus. Si ex grossa sit vētositate ꝯtinuū erit: si ex grossis sit humorib⁹ vl' viscosis grauitas īfirmo gignit̃: nō tñ tam grauis sicut prior. Aliqñ auricule ex cōplexionis patiunt̃ mutatione in frigiditatē: siue calorē vel de reb⁹ interius nascētibus sicut humorib⁹: vel de exteriorib⁹: sicut aeris frigiditate vel caliditate. Ex calore sentit ardorē nimiū: ꝛ refrigerat̃ frigore aeris: ꝛ ecōtrario in frigido. Et aliqñ auricule patiunt̃ ex sanie. Si aūt doluerit nimis a medicaminib⁹ incipiat̃ dolorē extinguētibus. Si sanguis subito ꝛ sine dolore ab aurib⁹ exeat: nec aliqđ aliud extrinsecus siue intrinsecus antecedat: intelligit̃ cā esse in capite quā nā laborat expellere. ¶ Auicēna. Nocumēta auditus qñqꝫ accidūt ꝑm semitā crisiuꝫ: ꝛ ꝑm semitā ꝑmutationis mãe in fine egritudinū acutaꝝ: ꝛ qñqꝫ remanet post recessionē febris grauitas capitis: ꝛ qñqꝫ fit nocumentū qđ est huius capituli. Jn dolore ꝯo ꝛ grauitate cōmunicāt omnia: que sunt ex apate: ꝛ mā vbicūqꝫ sint. Et ne intēdes ad curationeꝫ eius adhibēda stiptica ꝛ appocrustica in ꝑncipio: īmo adiuues ad trahenduꝫ materiam ad apostemata cum omni ingenio etiam cum vētosis si non fuerit velocis attractionis.

Jsaac lib. ij. viatici ca. 7.

Auicēna fen quarta tertij.

¶ Ex traditione auctoꝝ recentium. .§. III.

PAssiones ples accidūt aurib⁹: aut in auditu: aut ī sibilo: aut in tinnitu: aut ī dolore: aut in sanie: aut in qualibꝫ pte ꝑter nāꝫ ibidē ꝯtētā: vt apate: vel sol'one ꝯtinuitatis. Jste aūt passiones cās hñt ꝓprias in aure: aut in cerebro: aut in toto corpore. Adest g̊ nocumētū in aurib⁹: vel ex passione: vel ex cōpassione. Si ergo fiat ex cōpassione: vt si causa in cerebro sit: vel in toto corpore: significatur ex nocumēto alioꝝ sensuū ꝛ motuū: ꝛ ex mala cōplexione: vel dispositione corporis ꝛ grauedine capitis ꝛ dolore. Si autē sit ex ipsa auriū passione: nō opꝫ ꝙ in alijs apprehensiuis ꝛ motiuis aliqđ sit nocumētum. Hoc circa aures cōiter est prenotandū. Jn manatione saniei ex aure singulo die beneficiū habeat vētris saltē semel: ꝛ si nō nāliter saltē artificialiter cū enemate infrascripto. Nō stet ī lecto ampli⁹ nouē horis ꝛ in hieme nō dormiat plus septē horis. Aerē cohabitet siccū ꝛ debite caliditatis. Portet caput ꝯueniēter cal'm ꝛ magis in nocte ꝗꝫ in die. Nō teneat aures obturatas ꝛ ꝓprie de nocte: sed solū coopꝑtas. Jaceat de nocte sup aure vnde fluit sanies: exercitet̃ ꝯueniēter ꝛ ꝓprie stomacho ieiuno mane ꝛ sero: euitet melācholias iuxta posse: vtat̃ gaudio virtuoso. ¶ Enema diuersiuū ꝛ materieꝝ cōmuniū eductiuū. ℞. folioꝝ blitis maluaruꝫ. añ. M. j. mercurialis. M. ij. saluie: sticados. añ. M. s. floꝝ camomille. ℥. s. seminū fenugreci. ʒ. vj. vitellū oui. j. cassiefistule ℥. j. hierepigre: çucchari rub. añ. ℥. s. olei cōis. ℥. iij. salis. ʒ. j. ꝛ fiat clystere vt decet ꝑm artē. ¶ Solutiuū minoratiuū materierū in capite ꝛ stōcho peccātiū vsuale ꝛ facile. ℞. pillu. de hiera simplici. ℈. ij. salis gēme çinçib. añ. gra. j. agarici. ℈. j. Jstud solutiuum assumat in aurora: deinde dormiat ꝑ horā tm̃. Quib⁹ pillulis potest vti a trib⁹ ad. v. ad libitū oib⁹ dieb⁹. x. cū modis suis. ¶ Digestiuū dicte mãe ꝛ cerebri ꝯfortatiuū. ℞. aquaꝝ saluie violaꝝ. añ. ℥. j. çinçibe. albi. ʒ. j. aque maiorane. ℥. j. istud digestiuuꝫ assumat cal'm per octo dies. ¶ Aliud solutiuū ꝛ eradicatiuū. ℞. pillu. de hiera simplici Hale. ℈. ij. agarici. ℈. j. misce: ꝛ cum diafinicone qđ sufficit fiāt pill'. vij. Jstud sumat in aurora mō quo supra quod solutiuum accipiat tm̃ semel post digōnē. ¶ Lotio a capite diuersiua brachioꝝ ꝛ cruriū. ℞. floꝝ camomille: mellilotí. añ. M. ij. saluie. M. j. sticados. M. j. s. violaꝝ. ℈. j. lactuce. M. s. misce. ꝛ bulliāt insufficiēti aqua ad tertie partis cōsumptionē: ꝛ lauētur brachia a cubito infra: ꝛ crura a genu īfra oī die semel aut bis ad libitū ante prandiū: vel cenā. vtat̃ dieb⁹ alternis tota hebđa singuli mēsis: ꝛ vti incipiat die sequēti diē assumptōis solutiui eradicatiui. ¶ Medicine ponēde in aure aqua fluit sanies. ℞. aq̄ mellis. ℥. iij. aloes thuris. añ. ℈. ij. myrre. ℈. s. Jsti⁹ aque duas aut tres guttas tepidas ponat in aurē ꝑ horā ante cenā dieb⁹ alternis: deinde teneat aurē obturatā per vnā aut duas horas: ꝛ post aureꝫ deobturet: deinde dormiat cū aure coopꝑta: sed foramine deobturato. ¶ Mixtura. ℞. aluminis vsti mellis. añ. ʒ. j. misce inuoluat̃ tēta cū mixtura cū tēta linea ꝛ breui: ꝛ in aurem ponat̃ per horā ante cenā cū modis in impositione aque suprascripte: deinde cū vadit dormituꝫ extrahat tentaꝫ ab aure qua vtat̃ diebus sex: intermissis in spatio lx. dierum ꝛ ea vtatur reiterando. ¶ Mixtura alia. ℞. olei amigdalaꝝ amaraꝝ. ℥. ij. myrre. ℈. s. croci. grana. iij. aloes. ℈. j. misce: dum presumptio est futuri doloris auris: tūc istius olei tepidi duas aut tres guttas in aureꝫ ante cenā imponat cū modis descriptis in vsu aque mellis: quo oleo solū vtatur ꝑcedentibus digestiuo ꝛ solutiuo ꝛ enemate suprascriptis: ꝛ dolore presente aut ꝑsumptiuo de ꝓximo fieri. ¶ Ad vlcera in aure sumat̃ ꝑm Rasim sarcocolle: thus: myrra: spuma maris: baurach: bolū armenum scoria ferri: flos eris ꝛ aloes: deinde abluat̃ cū aqua ꝛ aceto tribus vicibus: post inuoluat̃ lyciniū cuꝫ melle in medicamine ꝛ ponat̃ in ea: de medicamine fiāt collyria: ꝛ cum necesse fuerit distillet̃ in eam semel cū aqua mellis: deinde administretur lyciniū. ¶ Quādo egredit̃ sanguis ex aure absqꝫ percussione ꝛ vlcere: distillet̃ in ea succus porri permixtus cum aceto: aut succus granati elixati cum aceto: aut dissoluat̃ in aquā mellis in quo sunt mel ꝛ sarcocolla: ꝛ si fuerit antiquum sume scoriā ferri: ꝛ infunde in aceto mēse vno ꝛ sit acetū apud te: ꝛ effundat̃ ex eo in aureꝫ ex qua egredit̃ humiditas. ¶ Et qñ fit dolor in aure ex paruis animalibus ingrediētibus in eaꝫ: distillet̃ in ea aqua in qua dissoluta sint aloe ꝛ succus folioꝝ capparis: aut succus absinthij: aut acetū forte: ꝛ sit totuꝫ calefactū. Cū ergo sedat̃ dolor: ꝛ remanet grauitas fac eū sternutare cū condisi: ꝛ retine ambas nares ꝛ iam infusuꝫ sit ante illud oleū tepidū. Et simil'r est cura vermis in aure. ¶ Ad sibilum auriū post purgationē distillet̃ frequēter in aure hoc medicamen. ℞. succi porri. ℥. j. succi maiorane: suc. ruthe. añ. ℥. s. castorei. ℈. j. musci granū. j. misceant̃ oīa ꝛ bene incorporent̃: ꝛ tepefiāt qñ distillet̃. ¶ Ad dolorem auris vehementem. ℞. farine fabarum. ℥. ij. decoquantur in vino cocto ꝛ deponantur desuper. ¶ Ad surditatem syrupus. ℞. acori: sticados arabici: passulaꝝ. añ. ℥. s. liquiritie radicum feniculi: cinnamomi. añ. ʒ. ij. mellis lib. s. fiat syrupus. Sumpto syrupo per sex dies: purgetur cum pillulis cochijs Almansoris. ʒ. j. deinde omni septimana sumat. ʒ. j. haꝝ pillularuꝫ. ℞. cinamomi çinçib. xilobalsami: carpobalsami: acori. añ. ʒ. s. spice croci. añ. ℈. j. rosaruꝫ rubea. ʒ. s. aloes succotrini ꝛ epatici. añ. ʒ. iij. fiant pillule cū succo feniculi: sumat sero quādo vadit ad lectū alleuiata cena. Facta ꝑma purgatiōe incipiat omni

Enema diuersiuum.

Solutiuum.

Digestiuum.

sero qñ vadit dormitū sumere.ʒ.j.hui⁹ mixtionis. ℞.pliris arcoticō.ʒ.ij.diamargaritonis.℥.j.misceant̄:ꝛ nō bibat cū ea.cōtinuet lōgo tpe. Facta pma purgatione:incipiat distillare in aurē hec. ℞.vini subtilis paruz dulcis vrine pueri.aā.℥.j.bulliāt cū.℥.j.mellis:ꝛ si cū hoc nō videt̄ fieri sufficiēs abstersio addat̄ parum vnguēti egyptiaci ſm Mesue.Qñ aūt existimatum fuerit ꝙ mūdificatio facta fuerit:fiat hoc medicamen. ℞.olibani sarcocolle:myrre aloes.aā.ʒ.j.dissoluat̄ cū vino ꝛ cū lycinio ponat̄ in aure.

Ad dolorez auris.

¶ Ad dolorē auris postꝗ̄ trāsiuit pncipiū:oleū de cortlcibus ouoꝝ cōmendat̄ ab Auençoar:cui debes credere.

Emplastruz.

¶ Item emplastruz farine seminis altee:floꝝ camomille.aā.℥.ij.coquantur in vino dulci:ꝛ postea accipiat̄ cepe valde coctum:ꝛ misceat̄ cum his:ꝛ ponatur desuper.

¶ De egritudinib⁹ nasi:dētiū:gingiuaꝝ:ꝛ oris. Cap.XV.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. .§.I.

EMinentior faciei pars est nasus: cartilaginosus:ab osse incipit qd̄ est inter supcilia:ꝛ vnum nominamus:qui in globulū desinit:mouet̄ in homine labroꝝ superioꝝ motu:in canib⁹ sua neruoꝝ syrigia mouent̄:ꝛ cōtrahunt̄:hac parte aerē attrabimus reddimusqꝫ:hinc sternutamēta ciunt̄:quoniā ad cerebrū certā viā hꝫ.polippus ꝛ carcimomata nasum infestant. Nariū vena si incidit̄ adeo sanguinez indesinenter qñqꝫ fundit:vt sistendi motus nō sit. ¶ Dentem ab edēdo quidā appellatū volūt quasi edente. Alij aūt alr̄ dedu ctum esse volūt. ¶ In dentiuz aūt dolore qui ipse quoqꝫ maximis tormentis annumerari pōt:a medicis remedia plurima accepta sunt:in quibus vide Celsum in 6° capite 9°. Sed agrestiū exprimento cognitū est:cuz dens dolet: herbā menthastruz cū suis radicib⁹ velli debere:ꝛ in peluem conyci:supraqꝫ aquā infundi:colariqꝫ iuxta sedentē hominē vndiqꝫ veste cōtectū:tum in peluē candentes silices demitti:sic vt aqua tegant̄:hominēqꝫ eū hiante ore vaporē excipere:vndiqꝫ inclusuz. Nam ꝛ sudor plurim⁹ sequit̄ ꝛ per os cōtinēs pituita defluit:idqꝫ sepe longiorē sepe annuā valitudinē bonaz pstat.

Ad dētiū dolorē remediū

Ad narium vlcera.

¶ Ulcera aūt que in meatibus nasi simpliciora curāt. Andronius:Pasionqꝫ:ꝛ Polydes:ꝛ Antonius musa:ꝛ bythimus:aliqñ quidē vino dulci:pastillos dissoluēdo:qñqꝫ austero:aliqñ ex aceto vinoso vel acuto iuxta casus morbi:inuenerūt medicaminū vsus. Archigenes aūt pinguibus in talibus vsus est plūbi scoriā dissoluēdo cū vino vetere ꝛ myrtino cuiuslibet equa parte coxit vase testaceo in prunis assidue mouendo:cūqꝫ spissiculatū lubricūqꝫ fuerit medicamen tollit in pyxida plūbeam ibiqꝫ custodit. Oribasi ad narium vlcera. Lythargiry.ʒ.vj.plumbi vsti ꝛ loti.ʒ.iiij.myrre:aloes.aā.ʒ.ij.cicidia.ʒ.cum vino myrtino vtere. ¶ Aliud eiusdē ad simpliciora nasi vlcera. lythargiry.ʒ.vj. ceruse ʒ.viij.corticis pomi punici.ʒ.iiij.alumis scissi. ʒ.iij.vino. dissolue:ꝛ myrtinū imitte oleum:custodi in plumbeo vase ꝛ vtit̄.

Ad sanguinis eruptiones e naribus ex Apollonio

¶ Apollonius aūt in nariū sanguinis eruptione pollicē pedis digitū ingt liga pacabisqꝫ multā:queqꝫ cohiberi non possit sanguinis eruptionē.gestet̄ aqua pluuia frigida in ore:cucurbiculaz in occipite:imo admoue cum ablatione. Intestinis magnā admoue cucurbiculaz si dextra pars sanguinem pfundit iecori.si aūt sinistra spleni.

Ad cūcta in labijs vlcera.

¶ Ad cuncta in labijs vlcera ex vitiosaqꝫ consuetudine. Ostrea exusta dissolutissima insparge. Quidā etiam non exusta sꝫ dissolutissima aiūt indidisse:ꝛ assecutos qd̄ volebant.

Medicamē [illegible]cussis dolē [illegible]qꝫ dentibus.

¶ Ad motos dētes:ꝛ cruentas gingiuas medicandas:sistetqꝫ pfluentē pituitā ꝛ dentes albos reddit. Aluminis scissi.℥.iiij.mastiches.℥.libani.ʒ.iiij. foliorꝫ.ʒ.iij.ß. immittito porro in dentem dolore affectum:ac cōtineto quo ad os sputo imbuat̄:tum expuat̄. ¶ Ad malas sine tabe ꝛ imotas custodiēdas bryonie albe racemorum succi:libra ꝛ dimidia:mori corticis radicis.℥.vj. coque:vt ad dimidium redeat:datoqꝫ calidum in ore cōtinenduz:qui eo vtetur dolore nullo affligetur dentium.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

Isaac lib. ij. viatici ca. xx.

ALiquando homines fetores in naribus patiunt̄ horrendos: qui multipliciter esse vidētur:vel enim ex humoribus salsis ꝛ fetidis a capite descēdentibus: seu ex alijs nō salsis humoribus:ꝛ vulnerib⁹ pustulis seu apostematib⁹ exeūtibus fetētib⁹ generant̄. Aliqñ sanguis e naribus fluit:ꝛ aliqñ est vtilis ꝛ aliqñ nō vtilis:vt in causone ꝛ frenesi ꝯtingit ꝛ in menstruis ꝛ catarris calidis ex motu nature ꝛ sanguinis. Non bonus est fluxus si ex nimio calore in corpore interiori:qui cum bulliat fumum ascēdere facit ad capitis superiores:ꝛ implens venas crepat ꝛ eas currere facit: aliqñ in venis per se crepatiꝫ fluxus fit sanguinis. Et labia aliqñ fissuras: aliqñ pustulas patiunt̄ seu vulnera:qd̄ ex acutis contingit humoribus:ꝛ his subueniendū est cum oleo rosato vel violato:ꝛ cuz cera ꝛ oleo rosato. Si pustule sint humide rosa sicca cū gūma tēperata labia vnge cuz sandalis rub.rosa:gūma arabica:cerusa tēperata cū aq̄ rosaꝝ. Si multa sit cōcauitas axūgia anseris capre:vel medulle bouine labia inungat.

Auicēna fen sexta tertij canonis.

¶ Auicēna. Os est vas vl'e locutionis in hoie ꝛ vociferationis:in reliquis animalibus que vociferant ex sufflatu. Lingua aūt est ex instrumētis ꝯuersionis cibi masticati:ꝛ incisio vel sculptura vocis:ꝛ extractio litteraꝝ:ꝛ discretio gustus. Et aspitas qdē lingue seqt̄ siccitatē:ꝛ planities sequit̄ humiditatē. Et opportunius quidē bibunt̄ appropriata lingue post cibū. Et qñqꝫ apostemat̄ lingua propter potū venenoꝝ:sicut fungoꝝ ꝛ opij. Et quidam erat cui apostema erat in lingua:ꝛ somniauit se tenere in ore succū lactuce ꝛ fecit ꝛ sanatus est integre. Et qñ apparent in febre acuta bothor nigre in lingua:morit̄ infirm⁹ in die secundo. Et flobothomia cōfert omnibus egritudinibus oris calidis. Si aūt causa fetoris oris est humor cholericus putrefactus in stōcho aut in toto corpore:tūc non est aliquid magis conferens ei ꝗ̄ chrysomilla humida in ieiuno.

Idē Auicē. fen. vij. eiusdez canonis.

¶ Dentes aūt sunt ex summa ossium:quibus inest sensus propter illud qd̄ venit ad eos ex neruis a cerebro pcedentibus leuibus. Et accidit dētibus stupor:ꝛ est species doloꝝ eorum. Et accidūt species apostematū:ꝛ illud nō est mirum. Omne enim qd̄ recipit extēsionem cū augmento nutrimenti nō elongat̄ quin recipiat extensionez cum superfluitate. Porri enim vehemēter nocēt dentib⁹ ꝛ gingiue pprietate sua. Si dolor est in dente remouetur cū eradicatione:ꝛ quādo est in neruo quādoqꝫ remouet̄ cū eradicatione ꝛ qñqꝫ nō. Stridor dentiū in somno est ei sicut spasmus:ꝛ qñ multiplicat̄ indicat apoplexiaz aut epilepsiā:aut spasmū:aut vermes in ventre: ꝛ iste est habens vicissitudines. Congelatio est stupor quidā accidēs denti ppter causam retentā: que est stiptica aut pontica proueniens ab intus vel ab extra:ꝛ qñqꝫ fit ex imaginatione estimatiua cū psens est ille qui masticat acetuz masticando cū trāsmissione.

Idē Auicē. fen. viij. eiusdez canonis.

¶ Idē Auicēna fen 8ª. Cuz aūt gigiua nō cessat supari ꝛ apat̄:ꝛ nō sanat̄:tūc idiget cauterio. Duo labia creata sunt ad coopiēdū ꝛ os ꝛ dētes: ꝛ ad decorē ꝛ ad retinēdū saliuā:ꝛ i hoib⁹ ad loquēdū.

Rasis lib. diuisionū. c. 40.

¶ Rasis. Fluxus sanguis nariū fit pp crisim:ꝛ signa ei⁹ sunt:fit post aliquā febriū acutaꝝ:ꝛ nō opꝫ vt restringat̄ nisi superfluat:ꝛ fit sine febre pp acuitatez sanguinis q egredit̄ ex eis:ꝛ signa ei⁹ sunt:ꝙ aduenit paulatim:ꝛ est vehemētis subtilitatis:ꝛ fit pp multitudinē sanguis in corpe:qua

re rumpunt̄ vene ⁊ arterie que ſub cerebro ſunt:⁊ eſt difficilis forſitan in quo non valet cura:⁊ ſigna eiꝯ ſunt ꝙ fit poſt dolorē capitis vehementē ⁊ rubedo in facie ⁊ oculis dominās:⁊ ꝓcipue qui multū vtit̄ vino:⁊ minorat extractionē ſanguinis ⁊ venit cū impetu vehemēti:⁊ qñqꝫ confert in eo vt diſtillet̄ in naſo aqua niuis.

Ad dolorem naſi.

℄ Cōfectio medicaminis auferētis dolorē naſi. Myrra:gallia:colcotar: corticis granatoꝝ:calamus aromaticus:gariofil̄:⁊ terant̄ ⁊ humectet̄ naſus cū lycinio infuſo in vino odorifero:deinde ſufflet̄ in eū ⁊ inuoluat̄ lyciniūꝫ ⁊ intromittat̄ in naſum.

Ad fluxū ex naribus.

℄ Cōfectio medicaminis ad fluxū ſanguinis ex naribus. Aloes thus balauſtie calx viua:puluis molendini: gipſum:galle:terātur cū alcohol:⁊ ſufflet̄ in naſum:⁊ mittatur in naſum lyciniū.

Ad fetorem oris.

℄ Ad fetorē oris. ℞. extremitatū myrti humide:cinnamomi:emblici:cyperis:ſpice:corticis citri:folioꝝ ſquinātī:maſticis.añ.gallie gariofilorū nucis muſcate:cubebe:çinçib.añ.ꝑs.5.aggregent̄ cū paſſis enucleatis que ſint duplū totius:⁊ ſumat̄ ex eo ſicut nux cuꝫ vino odorifero:⁊ ſit poſt vomitū ⁊ ſolutionem vētris aliquotiens:⁊ abſtineat a cibis viſcoſis:⁊ pinguibꝯ.

Ad grauitatem lingue.

℄ Confectio medicaminis ad grauitatē lingue. Sal armoniacꝯ: pyretruꝫ:ſtaphiſagria:ſynapis:piper:acorus. añ.terant̄ ⁊ fricet̄ cū eis ſub lingua: ⁊ ſupra ipſam in die multotiens.

Ad vuulā cadentem.

℄ Confectio ad vuulā cadentē:galle:balauſtie:ſal armoniacū.añ.⁊ ſufflent̄ ſuꝑ ipſam ⁊ ponant̄ ſuꝑ coclearïuꝫ ⁊ eleuet̄ cum ea.

Ad dentes confectio.

℄ Confectio tyriace ad dētes exꝑta:aſſe: opij:myrre:caſtorei.añ.cōficiant̄ cū melle. ℄ Confectio faciēs ſtare dētes ne corrodant̄:impleant̄ corallo ⁊ maſtice.

Ad gingiuas.

℄ Cōfectio dentifricij ſtringentis gingiuas ⁊ dētes conferēs rubedini eoꝝ:balauſtie:ſpodij roſe cōtrite:carmeſich:alumen.añ.fiat vt ſupra gingiuam adhereant.

℄ Ex traditione auctorum recentium. .§.III.

NAſus vocat̄ organū olfatus qḋ ex quatuor cōponit̄:ſcꝫ ex qbuſdā carūculis neruoſis a ꝓra capitis deſcēdētibus:que ſunt ſil̄es capitibꝯ mamillarum ⁊ he carūcule ꝓncipale ⁊ ꝓpriū ſunt organū. Scōm eſt os cōcauū per cuius concauitatē ingredit̄ aer ferens odorē. Tertiū eſt cartilagines colligētes ⁊ cōformātes illū aerē cū odore. Quartū eſt lacertus per quē attrahitur ⁊ inſufflat̄ ⁊ exufflat̄ aer. Cartilagines aūt appellant̄ nares:hoꝝ aūt quatuor collectio dicit̄ naſus. Galenꝯ 5° de ſimplici medicina dicit ꝙ nullū eſt excellētius remediū ꝙ̄ cōpoſitio ex aloe ⁊ thure. Incorporent̄ eniꝫ adinuicē cū albumine oui, dicit ꝙ excedit omne remediū ad retētionē ſanguinis:nō aūt eſt timēdū de aloe:⁊ ſi aperiat orificia venaꝝ:hoc hꝫ ſolū veritatem exhibitū per interius:per exterius hꝫ virtutē glutinatiuā.

Ad fluxum ſanguinis narium.

℄ Succꝯ etiā baſilicōis a ꝓprietate curat attrahēdo euꝫ per nares:vel cū lycinis appoſitus. Stercus etiā aſininū exiccatū ⁊ in puluerē redactū:⁊ inſufflādo in nares. Etiaꝫ valet lymacia cū teſta aſſata:⁊ in puluerē redacta:⁊ inſufflata in nares:vl̄ incorporatus in albumine oui ⁊ intinctꝯ vt ſupra.

Ad dolorem dentium remedia.

℄ Jtē valet burſa paſtoris circa dolorē dentiū a mā frigida. ꝑmo ſoluat̄ cū pillu.cochij. Calefactoriuꝫ cū pānicio camomilla:aceto abſinthio:milio:ſale:multuꝫ valet. Collutio cū vino cal'o vel aceto bullitionis ſandarace:aut pyretri calamēti:origani:piperis:ſynapis:multū valet. Liniat̄ dens in quo eſt dolor cū tyriaca. Fiat etiaꝫ collutio oris cū aceto bullitionis collogntide aut alleorū: aut pyretri:aut ſaxifragie:aut corticum radicū capparis: aut ex aceto qḋ multū bullierit i teſta collogntide.

Contra fetorem naſi.

℄ Ad fetorē naſi ⁊ humorē vel putredinē exiſtentē intus. ℞. centauree minoris. M.j.bulliat in vino vel aqua tādiu quouſqꝫ exiccet̄:poſtea mittat̄ in naſum ⁊ eſt remediū Auēçoar.

Ad fetorem oris remedia

℄ Ad fetorē oris lauet̄ os cū aceto decoctionis menthe balauſtie:vel leuiſtici:vel maratri ⁊ pāno bene aſpero fricent̄:ne qd ibi remaneat. Granuꝫ ſalis ore ieiuno oī mane teneat̄. Tyriaca cū metridato admixto ſucco menthe illiniat̄ os. Utat̄ pillulis in oī fetore oris ſtōchum rectificātibus:⁊ fetorē palliātibꝯ. ℞. gariofilati:nucis muſcate:cinamomi:macis:añ.ʒ.vij.ſandali rub.ʒ.vj.cubebe. ʒ.v.cardadomi.ʒ.iiij. ligni aloes. ℥.j.gallie muſcate. ʒ.v. fac puluerē tēpera cū ſucco mēthe forma pillulas in modum ciceris:vnā teneat vel duas ſub lingua. ℄ Jteꝫ fiat puluis de aloe optimo:⁊ diſtēperet̄ cū ſucco abſinthij in modū ſyrupi:de hoc accipiat mane tria coclearia:quibus acceptis accipiat alia tria ſtatiꝫ de melle:qḋ fiat quotidie. hoc ſolo multi creati ſunt.

Ad orē vitio

℄ Qñ fetor oris fit vitio dentiū:dētes fricent̄ cū puluere cornu cerui cōbuſti. vel. ℞. cācroꝝ fluuialiū:ſpēs aromaticas ⁊ cāphoraꝫ. Gñal'r oīa electuaria aromatica ⁊ cal'a placēt ꝯ fetorē oris.

Cōtra grauitatem lingue

℄ Cōfectio ꝯtra grauitatē lingue. ℞. çinçib. galāge.añ.ʒ.j.macis: nucis muſcate:cardamomi:croci:xiloaloes:çedoarie:doronici.añ.ʒ.j.ſpice gariofi.beē albi ⁊ rub.añ.℈.j.pineaꝝ mūdatarū.℥.5.ſe.aniſi:feniculi.añ.℈.ij.muſci ambre.añ. g.iij.pulueris çucchari lib.j.diſſoluat̄ çuccharū in aq̄ decoctionis acori:⁊ fiat cōfectio in vaſe. ℄ Cōfectio ad idē. ℞. cinnamomi.℥.5.gariofilo.croci.añ.℈.ij.macis:cardamomi.añ.ʒ.5.nucis muſcate. ℈.j.fiſticoꝝ. ℥.paſſulaꝝ:pinearū mūdatarū.añ.℥.vj.çucchari albi lib.j.fiat cōfectio. aromatiçet̄ cū ambre bone.gra.iij. ℄ Pillule quas quādoqꝫ ſumat in hebdomada. ℞. aſſari:ſalis gēme:foliorū ſene.añ.ʒ.j.myrre:macis. añ. ℈.vj.aloes ſuccotrini. ʒ.v. fiant pillule cum ſucco feniculi.

℄ Finitur Liber Secundus.

℄ Liber Tertius eiuſdeꝫ Aggregatoris.

℄ De ſynanche:quaꝫ noſtri corrupto vocabulo ſquinantiam vocant. Caput.I.

℄ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§.I.

SYnanche grece: latine angina dicit̄:que vulgo peperaꝫ ſquinātia dicit̄:qḋ nec latinū nec grecum puto. Ueruꝫ Synantia locus eſt vbi due valles cōueniunt. Eſt igit̄ angina apoſtema gutturis:ꝙ angat ⁊ ſtrāgulet fauces. a multis etiā tonſille dicunt̄. Plinius autē differētiā facere videt̄. Synāche aūt dicit̄ a ſyn ⁊ ancho: qḋ nos anga dicimus. hoc etiaꝫ morbo ſues infeſtantur.

℄ Galenꝯ ait. Qualiſcūqꝫ morbꝯ in gula venerit ⁊ inflatione ſua ſpūm tenuerit:ſynātia.i.ſuffocatio vocāda erit.

Cauſe angine ex Areteo ⁊ Archigene

℄ Cauſe multe inquit. Areteus ſunt angine:ꝓcipua eſt refrigeratio ex multo eſtu: ⁊ plage ⁊ oſſa piſciū cum faucibus inheſerint:potuſqꝫ frigidi. Archigenes inquit. Occulte cauſa angine eſt intēti nerui delati ad ſtomachum malum hoc ſuſtinētes membris inferioribus:pulmone inꝗꝫ ⁊ corde reſpirādi ꝓncipio eſtuātibus. perturbatis autem arterijs:alijs adiacētibus imittunt partibus:neqꝫ ea grauantur ꝙ in his languoris cauſa diſtemperantia ſit non anguſtie.

Ex Archigene.

℄ Boni igit̄ inquit Archigenes:in his ſunt vomitus:qui ex elacterio ⁊ ſquama eris cū melle illite. Ego aūt inquit hos ab occulte angina ex ſynapi gargariçando leuaui exhauſiqꝫ ſubito in balneum perducēs:atqꝫ ita a ꝑiculo liberaui:cū ꝑs ea dolens tanꝗꝫ lapis eſſet.

Ex Areteo

℄ Areteus aūt inqt. Principiuꝫ ſit infra vmbilicū occurrendo ad latera:⁊ ſcapulas cōtinue transferēdo a loco in locum deducēdo ex ſuperius in inferna cucurbiculā:qḋ ſi ſuffocatio admodū ꝓperauerit:cum aqua tere ſynapi:qḋ leuigatū pone linteo. ⁊ pectori impoſito ex his cōmixtioneꝫ ſynapi:nitrū:hyſſopū:ſqllā toſtā:ſulphur extinctū:cūcta

cū melle sint:datoqꝫ coclearīū lingendū. Archigenes aūt ingt humanuꝫ stercus:sani hominis capito:⁊ arefacito:⁊ linteo ligato:⁊ exurito:⁊ dissoluito cuꝫ mellicrato datoqꝫ potatū:hoc presentaneū remedium est eis qui suffocant̄. Antonius musa Cesaris Augusti medicus:caninū stercus sumit ⁊ arefacit:discit:⁊ colat:⁊ vtit̄ in anginis illiniēdo cū melle penitissima:vt deglutiat eger. Hoc validius eē nō putat remediuꝫ. Sume ingt Martia.eris exusti.ʒ.ij. calcanti.ʒ.xij.myrre.ʒ.j.elacterij a fronitri singuloruꝫ.ʒ.j. fellis taurini.ʒ.iiij.assumēdo cum melle illinito pēna q̄ꝫ possis penitissime. Medicamē Esculapij ad tōsillas ita fiat cicidū olfacioꝝ.ʒ.iiij.diphrygis.ʒ.j.myrre.ʒ.ij.croci. ʒ.iij.ʒ.mellis quātū sufficiat sine vlcere tōsillas corrripit. Cunctis enim hoībus exigue sunt carnes a nā ꝑducte ab vtraqꝫ fanciū parte.ipse ꝯseruate intra suā mēsurā nālēꝫ molesti nihil ingerūt.Cū xō morbi ꝓpetate aucte fuerit: supraqꝫ nālēꝫ suū modū excreuerint:tuꝫ potū difficilēqꝫ anhelitū faciūt.Antiades a grecis a nr̄is tōsille noīate:vt plīmū citra ardorē sūt:⁊ parū augent̄:est ēt cū inflāmāt̄.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

SQuinantia passio aliqn̄ est ex humoribus a capite ad guttur descēdētib⁹. Aliqn̄ eadē die mortificās: vel 2ª: vel 3ª: qꝛ eni est pacuta ⁊ mortifera:ideo hoīeꝫ subito mortificat ⁊ suffocat. Inde sqnātia est vocata:qꝛ angustat flatū:vt infirm⁹ neqꝫ cibū possit:neqꝫ potū recipe: vel si recipiat paruissimū est:humores aūt descendentes sanguinolēti sūt vl' cholici: vl' flegmatici: vel salsi: vl' viscosi. Ex melia enim nunq̄ꝫ hoc apostema fit:qꝛ hic morbus cito ꝓualet cū sit pacutissimus. Sed melia ꝑ longū tēpus opat̄: vn̄ impossibile est esse de nigra chola. Flatus squinanticoꝝ ꝓprie est longus:causa sue longitudinis est strictura gutturis:qꝛ cū q̄ꝫtū sibi sufficiat aerē in impetu trahere sibi non valeat: longo spatio necesse est vt expleat: anhelitus ergo breuis laudabile signū est sqnāticis. Unde Hale. Pessimū est genus squinantie qd̄ infirmū ad orthomiā insegtur:neqꝫ nimiū dolorē vel angustiaꝫ fecisse videt̄ exterius. In gula siue in collo si tumor nō apparet neqꝫ rubor:minor in pessimitate est. Si cuꝫ tumore ⁊ rubore in gula ⁊ collo facit dolorē nimiuꝫ minor est in gradu tertio:cuius nō minus dolor neqꝫ flatus angustiosus: hic ergo nō in gutture:ſꝫ in collo:vel in gula:vl' in vtroqꝫ est. ¶ Auicēna. Ex prefocationib⁹ quedā flegmatica est magis incolumis: ⁊ eius sanatio est velocior ⁊ facilior: ⁊ qn̄qꝫ ꝓlongat̄.xl.dieb⁹. Et omne apostema ꝓfocatiuum aut interficit:aut mutat̄ mā̄ ei⁹ aut collectionē facit ⁊ suppuratur. Et oīs sqnanticus q moꝛit̄:spasmat̄ imprimis. Oportet vt euacuet̄ i ꝓncipio vniuscūqꝫ illoꝝ mā̄ faciēs illud cum flōmia ⁊ solutione vētris:⁊ vt attrahat̄ mā̄ ad partē diuersaꝫ saltē cū vētosis super loca lōginqua opposita ei:⁊ ligatione extremitatū dolorosa. Et nō postponat̄ flōmia vene que est sub lingua:imo opꝫ vt aperiatur illa in eadē die:saltē in dispōne separationis ꝓdicte ſcꝫ flobothomie.intellige hūc canonē:vt nō sit repletio i toto:ſꝫ sit sugfluitas tm̄ in parte gutturis. Et ex eis que sunt vehemētis iuuaminis est iceptio administrationis clysterioꝝ fortiū:nisi febris ꝓhibeat:tūc enim sit ꝯtentus clysterib⁹ leuib⁹. Et cū deglutitio sit difficilis ponant̄ vētose super collū apud spondilē scd̄am:⁊ dilatet̄ meatus:⁊ deglutiat illud qd̄ sorbet ex cibis:cūqꝫ illud cōpleuerit remoueantur vētose. Et qn̄qꝫ intromittit̄ in gutture cannula facta de auro aut argento:⁊ sil'ibus adiuuādo ad inspiranduꝫ. ¶ Mesue. Sinanchia terminat̄ ſm vnū triū modoruꝫ: aut enim resoluit̄:aut suppurat̄:aut ꝑmutat̄. Sed cuꝫ ad maturationē ꝓuētū fuerit:tūc ad apātis apertionē studēdum est cū medicamētis ꝓprie aggregātibus intētiones duas apertionis ſcꝫ ⁊ lenificationis. Ubi gr̄a sicut ex medicamētis acutis sicut balaustia:aut stercus hyrūdinum misceat cuꝫ aliquo eoꝝ qd̄ est sicut succus herbe albedustar:qm̄ est sublimis. Rerum aūt aperientiū apationem hui⁹ sunt:sal armoniacū ꝓprie:⁊ baurach:myrra assa fetida:stercus canis albi q diu pastus est ossib⁹:stercus hyrūdinis. Et si adhuc nō aperiat̄ ex istis currēdū ad apertionē ei⁹ cū ferro. Et sunt scindētes h⁹ apata cū vnguib⁹ postq̄ꝫ imiserint digitos in guttur.cū aūt manare ceperit sanies:locet̄ sup faciē suā ⁊ liniat̄ guttur ipsius:⁊ palatuꝫ fricando ipsum digitis cū melle vel sale pauco:⁊ frequententur gargariçationes ex eis ⁊ mundificetur locus.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§.III.

GUttur spatiū dicit̄ superius cāne pulmonis:que est via anhelitus:supra quā depēdet vuula. In radice enim lingue duo sunt foramina:vnū est via cibi:⁊ dicit̄ mery siue hysophagus:⁊ aliud qd̄ est via anhelitus:⁊ dicit̄ epiglotū siue guttur. In hoc ergo loco qn̄qꝫ ingredit̄ vel aggregat̄ cibus:vn̄ segtur strāgulatio:qn̄qꝫ infigit̄ spina:vel arista: vel os:vel aliquid ꝯsimile:vel sanguisuga:⁊ aliquādo ibi apostema generat̄:vel cōpressio;vel coartatio:vnde impedit̄ vox:vel destruit̄:vel patiens suffocat̄. Hec omnia cōmunia sunt gutturi ⁊ hysophago:qꝛ guttur deseruit mēbris spūalibus:sicut hysophagus vel mery mēbris nutritiuis. In hac passione ꝓhibet̄ aer intrare ad pulmonem: que aliquādo accidit propter medicinas venenosas pulmonē cōprimentes:aliqn̄ ꝓpter nimiā frigiditatē ꝯstringentē:aliqn̄ ꝓpter apostema qd̄ est in gutture vel hysophago:vel ꝓpter nimiā siccitatem lacertoꝝ patit̄: vnde via aeris oppilat̄:vel ꝓpter dislocationē spondiliū colli: vnde via aeris ⁊ cibi coartat̄. Operatio xō gutturis pōt impediri ꝓpter apostema: qd̄ oppilat meatus gutturis: aliqn̄ ꝓpter cōpressionem ⁊ dislocationē spondiliū colli: aliqn̄ ꝓpter malā cōplexionē siccam ⁊ humidam:vnde debilitat̄ virtus motiua lacertoꝝ. Hoc apostema ſcꝫ sqnanticū quadripartitū est:aut eniꝫ est in lacertis exterioribus gutturis ⁊ lōge ab orificio superiori cāne:vn̄ apparet rubor magnus versus pectus:aut est in lacertis superioribus gutturis versus orificium sugius:vnde apparet rubor ⁊ tumor in ore:aut est in lacertis intrinsecis mery quibus cibus deglutit̄:vnde coartat viaꝫ aeris ꝓpter vicinitatē:vel in illa distantia que est inter illa duo foramina:⁊ hec est oībus magis periculosa: qm̄ oppilat vtrāqꝫ viā:hec duo vltima sensui nō apparēt. Sinanchia aūt in qua os tenet̄ apertū ⁊ lingua manet extēsa:magis est periculosa: ⁊ interficit qn̄qꝫ in prima die ⁊ raro durat vsqꝫ ad quartū:⁊ dicit̄ canina:⁊ nō recipit curā. Omnes auteꝫ sinanchie frequētius accidūt in vere:⁊ maxime si principium veris sit frigidum. Omnis sinanchia in febre acuta est magis periculosa:qꝛ impedit̄ euentatio qn̄qꝫ magis est necessaria. ¶ Item omnis sināchia sugueniens in die cretica est periculosa. Sināchia que nō apparet interius in ore:nec exterius in collo cognoscit̄ per constrictioneꝫ anhelitus:vel qn̄ bibit̄ aqua redūdat ad nares:⁊ per tumorē ⁊ rubore oculoꝝ:⁊ per rigitudinē lingue:⁊ per difficultateꝫ motus eius:⁊ qꝛ vox exit per nares:⁊ est gracilis vox sil'is voci catuloꝝ:⁊ collū rigiduꝫ est. Si ꝑ os spuma exeat mortalis est:vel si anguli oculoꝝ fiāt nigri:vel virides:si pulsus occultet̄:⁊ frigeāt extrema eadē die morit̄: vel si subascellis frigidus sudor sentiatur. Et qn̄ est a flegmate inter oēs minorē dolorē infert. Principalis intentio in qua maior pars cure consistit ad prohibenduꝫ augmentum apostematis est diuersio:⁊ hec cōpletur ꝑ flo-

bothomiã. Auicēna ꝓmo laudat eã vſqꝫ ad ſyncopim: po
ſtea timet ſyncopim dicēdo ꝙ eſt timēduꝫ virtute exñte
de ili. qꝛ nõ poſſunt cibũ accipere. Maxima exñte reple/
tione: debet fieri de ſaphena: poſtea de baſilica vel nigra:
deide de cephalica: ⁊ nõ ꝓmo a cephalica: qꝛ plus de mã
traheret̃ ad ſuꝑiora ꝙ̃ euacuaret̃. põt etiã fieri magis vl̃
minus copioſa ſm̃ diuerſitatẽ corpoꝝ ⁊ relinqtur diſcre/
tioni medici. Auicēna timet ſolutiua fortia: qꝛ agitant hu/
mores: qui poſtea fluũt ad locũ apatis ⁊ maxime in ꝓnci/
pio: debilia vero poſſumus exhibere vt dãdo. ℞. prunorũ
tamarindoꝝ. añ. ℥. j. ß. coquant̃ cũ. ℥. viij. aque ad cõſum/
ptionẽ tertie ꝑtis. decoctioni admiſceat̃ mãne electe. ℥. j.
ß. ⁊ fiat potio. Diuertimus cũ clyſterijs: que non ſunt acu/
ta: nec multũ fortia. Diuertimus etiã cũ applicatione ven
toſarũ in ſpatulis: in adiutorijs brachioꝝ: ſꝫ ꝓmo applicã
de ſunt in partibꝰ inferioribꝰ qꝛ magis diuertũt. Diuerti/
mus etiã cũ fricationibꝰ extremitatũ in aqua cal'a. Eſt in/
geniũ etiã vulgare cũ fricatione cõpreſſiua facta in parte
ſyluestri brachioꝝ ꝓpe iuncturã manꝰ vbi iueniunt̃ que/
dã parua ad modũ nerui ꝙ̃ tãdiu fricent̃ ꝙuſqꝫ videant̃
deleta: qḋ fieri nõ ꝑt abſqꝫ dolore: ⁊ ſic cũ dolore diuer/
tũt. ¶ Itẽ liget̃ modicũ ſpõgie cũ fortiſſimo filo ⁊ i mel/
le intingat̃: deinde ꝑcipiat̃ trãſglutiri: trãſglutitũ fortiter
extrahat̃: hoc enim rũpit apoſtema ⁊ mãm a loco remo/
uet. ¶ Idẽ facit fruſtũ carnis aliquãtulũ pinguis fortiter
ligatũ ⁊ extractũ. Inuoluat̃ locus cũ lana ſuccida infuſa.
in decoctione hyſſopi appoſito oleo oliuarũ vel camomi
leon. ¶ Itẽ in cauſa frigida bulliat̃ in vino fortiter agrip
pa: marciaton: dialtea: poſtea ſtuppe ibideꝫ intincte circa
collũ inuoluant̃: iſtud reſoluit ⁊ diaforeſim opat̃ ⁊ ſedeat
dolorẽ. ¶ Itẽ locus inũgat̃ cuꝫ melle in quo decocti ſint
anacardi. Gargariſmus fiat in fine augmẽti ⁊ in ſtatu cuꝫ
diſſolutiuis: vt eſt oxymel: ſynapis: caſtorei ⁊ coſti.

¶ De tuſſi. Caput. II.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§. I.

Tuſſis fere ꝓpter fauciũ exulcerationeꝫ
moleſta eſt que multis modis cõ
trahit̃: itaqꝫ illis reſtitutis ipa finit̃. Solet tñ
interdũ ꝑ ſe quoqꝫ male hẽre: ⁊ vix cũ vetꝰ fa/
cta eſt elidit̃: ac mõ arida eſt: mõ pituitaꝫ ci/
tat. Tuſſis grece ab altitudine vocat̃ a ꝓfundo pectoris
veniat. Tuſſis varie ſunt cauſe. Nam humor a capite in
aſperam defluẽs arteriã: tuſſim efficit: ⁊ aſperitas ſola tu/
nice ſubter illinientis intus aſperã arteriã: tuſſim irritat.
Que aũt inter bibẽdũ: vel comedẽdũ incidũt tuſſim mo/
uent. Uermes quoqꝫ in ſtõcho tumultũ faciẽtes exiguas
irritãt tuſſiculas: ſuccus quoqꝫ acutus ſtõchũ ꝑturbans: ⁊
quandã irritantẽ qualitatem gutturi imittẽdo tuſſis facit
imaginẽ: velut ex eis que ſtõchũ lancinãt ⁊ ſputa faciunt
nulla ꝑturbatione tracheã arteriã occupãte. diſtẽperãtia
quoqꝫ frigida reſpirãtium inſtrumẽtoꝝ tuſſis cauſa eſt.
Hi aũt tuſſiunt mediocriter ⁊ ſine violẽtia: eo mõ vt non
ſolũ tenere poſſint ⁊ ipedire tuſſim ſpũm retinẽdo: ſed ẽt
mederi ei ſepe nũo. reſpirationis retentione refrigeratas
calefaciẽdo partes. Auxilia nũc ſubijciamꝰ inſiſtẽdo ſim
plicibus medicaminibꝰ. Indefinita igit̃ a veteribꝰ tradi/
ta remedia ſint huiꝰ. Styrax potus nucis põtice magni/
tudine tuſſes parat: ⁊ deſtillatiões: iuuatqꝫ raucitates. Fi/
cus aride pingues madefacte vino dulci cũ fuerint vinũ
mixtũ ſorbendũ dato hoc nãqꝫ attenuat: ⁊ educit ſcinden
do ⁊ colãdo. Inſparge dulcedinẽ vt farinã: ⁊ dato ad ſor/
bẽdũ: facitqꝫ ad hemoptocos. ¶ Aliud ad turbãtes per
noctem tuſſes. Menthe ramulus teratur ⁊ imitatur ace/
tum cocleari quantitate dato inde in cui bili ſorbẽdũ: eſt
aũt facile ꝯcoqbile ⁊ bonuꝫ ſtõcho ⁊ craſſitudinẽ diſijcit.

Ad turbãtes per noctem tuſſes.

¶ Ad tuſſim vetuſtã cumini: piperis: vrtice ſeminis. añ.
℥. mellis diſpumati acetabulũ: facito ſint leuigatiſſima ſu
me inde ⁊ fac bulliãt aliquãtulũ inde repone: ac vtit̃ ꝑbẽ/
do coclearijs. ¶ Aliḋ ad tuſſim ꝓbatũ. Nucleoꝝ pineo/
rũ frictoꝝ: amyli: glycyrice: vrtice ſemi. añ. ʒ. ij. iris: pipe:
hyſſopi: cartami ſeminis: amigdalaꝝ amaraꝝ. añ. ℥. mell'
egregie diſpumati ſume ꝙ̃tũ ſat̃ datoqꝫ coclearij ꝙ̃titatẽ
tuſſienti. ¶ Aliud ꝓbatũ ⁊ facit ad catarros igẽtes. Sty
racis caſtorei: piperis: cardamomi. añ. ʒ. iij. opij: çiçiphi:
hyoſcyami alb. ſe. añ. ʒ. iiij. ſume dulce aliqḋ vinũ ⁊ coqua
tur ⁊ facta ciceris magnitudine dato dormitũ eũtibus.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§. II.

Scias ꝙ tuſſis nõ accidit plimũ niſi ex hu/
miditate que currit: ⁊ hec qdẽ humi/
ditas aut eſt de ſurſum: aut venit de inferioribꝰ.
Que aũt eſt deſurſuꝫ a cerebro eſt. Que ab in/
ferioribus eſt ex mẽbris que nutriũt aut ex mẽbris reſpi
rãtibus. Et accidit qñqꝫ tuſſis abſqꝫ humiditate currẽte
ad pectꝰ: imo q fit in gibboſitate epatis: qm̃ ipſa ipellit ⁊
opprimit velamen. Et qñ coartatur velamen coartatur ⁊
pectus ⁊ ꝯſtringit̃. Et qñ ambo coartantur ſimul accidit
tuſſis: ⁊ fortaſſe accidit tuſſis abſqꝫ his duabꝰ rebus: ſcilꝫ
qñ ſentit cãna pulmonis mordicationẽ ⁊ aſperitatẽ ſicut
acetũ facit: qm̃ acetũ facit accidere tuſſim abſqꝫ medio.
Uerũtamen qñ aduenit cãne pulmonis ex eo aſperitas:
accidit tuſſis: qm̃ quãdo offenderit virtus in humiditatẽ:
accidit ex eo tuſſis. Et accidit tuſſis etiã ex malitia cõple/
xionis nec recte: ⁊ hec eſt frigida: ſcꝫ qñ facit accidere tuſ/
ſim: qḋ eſt qm̃ plurimuꝫ tuſſis nõ accidit niſi ex humidi/
tate. Cũ ergo dixi ꝙ tuſſis accidit ex malitia cõplexionis
nõ recte. nõ ſignificaui ꝙ hoc fit in mẽbris pectoris: imo
plurimũ fit in lacertis qui ſunt in medio coſtaꝝ quatuor
expãſarũ. Et ex eis declarat̃ ꝙ eſt velocioris ſanationis.
Et qñ ſentis anhelitũ: tũc poſſibilis eſt tibi ſignificatio ſu
per vnãquãqꝫ ſpecieꝝ tuſſis ſm̃ hunc modũ: qḋ eſt: qꝛ ſi
accidit cauſa malitie cõplexionis: tũc ſi eſt ex caliditate:
tũc qui hꝫ eã ſentit inflãmationẽ vehemẽtẽ in inſtrumẽ/
tis anhelitus. Et accidit in facie rubedo: quã ſeqtur vehe/
mens ſitis: ⁊ deſiderãt extinctionẽ: ⁊ iuuant̃ vẽto vl' attra
ctione aeris fridi ⁊ qḋ ſpuit̃ eſt decline ad chol'aꝫ in colo/
re ſuo ⁊ ſuo ſapore. Et ſi eſt ex friditate: tũc facies eſt plũ/
bea: ⁊ nõ ſentit̃ illic cal'itas: neqꝫ ſitis: ⁊ nocẽt eis res fri/
gide ⁊ ꝯferũt cal'e. ita cognoſcit̃ malitia cõplexionũ ſim/
pliciũ. Cõpoſitarũ vero ex cõpoſitione haꝝ ſimpliciũ. Et
cõpoſitio que cognoſcit̃ cũ mã ſimplici: cognoſcit̃ ex mul
titudine eius qḋ egredit̃ cũ tuſſi: ⁊ ex eo qḋ ſentit̃ ex gra/
uedine. Si aũt cal'a aut frida: tũc ex ſignionibꝰ quas dixi/
mus. Materiã aũt que deſcẽdit a capite cognoſcimus ꝑ
ſonitũ: ⁊ mordicationeꝫ que accidit in vulua: ⁊ pulmonis
cãna. ¶ Iſaac. Tuſſis eſt motꝰ aiaꝛe ṽtutis ⁊ nãlis iũctus
ſm̃ curſuꝫ nãe circa inſtr̃a ſpũs opantis ad expellẽdũ ſu/
perflua ſibi nocẽtia: virtꝰ eni nãlis cã ſui nocumẽti inſtr̃a
ſpũs mouere incipit. Qḋ cũ per ſe expellere non poſſit a
virtute aiata adiuuari expetit: qꝛ cartilagines pulmonis:
⁊ canales: ⁊ lacerti pectoris inobediẽtes ſunt virtuti nãli.
Si a virtute aiata moti lacerti pulmonis cõſtrictiui: aerẽ
expellẽdo a pulmone: cogunt̃ expellere que naturali vir/
tute videbant̃ nocere ⁊ obuiare. Naſcitur tuſſis ex omni
paſſione pectoris: vl'iter tamen ex mala complexione ca/
lida ⁊ frigida: que inſtrumentis ſpiritus dominat̃ vel ex
materia mala que intus eſt vel extra. ¶ Auicẽna. Tuſſis
eſt ex motibus qbus expellit nã nocumẽtum a membro
aliquo. Et tuſſis qdẽ pectori eſt ſicut ſternutatio cerebro.
Et ſcias ꝙ qñqꝫ egredit̃ cum tuſſi res petroſa ſil'is ciceri
aut grãdini. Et tuſſis frequẽs plerũqꝫ ꝑducit ad ſputum

sanguinis. Et scias q̄ res calide subtiliāt mām ⁊ nō expuitur. Et res frigide sicut syrupus de papauere: ⁊ pultes aggregāt mām ad spuēdū: ⁊ cū supfluūt ꝯgelāt. Et syrupus hyssopi nō est ꝯueniēs nisi cū querit̄ abstersio cōgregati grossi: ipe nāqꝫ est abstersor bon⁹. Et raucedo cū accidit: accidit ab humiditate pauca ⁊ cū multiplicat̄ paꝝ ꝑtremit ⁊ si multiplicant̄ plimuꝫ destruit̄. Et ille q̄ sentit initiū abscissionis vocis opꝫ vt incipiat ad curandū anteq̄ꝫ fortis fit. ℭ Rasis. Qn̄ fit ex re descēdēte ex capite ⁊ cōmouēte pulmonē: signū est tussis sicca sine sputo ⁊ fit fortis ꝓprie in nocte post somnū. ℭ Cura ei⁹ est vt det̄ i potu syrupus papaueris: ⁊ gargariçet ante somnū aquā decoctionis folioꝝ rosarū siccaꝝ: ⁊ balaustie: ⁊ teneat in ore suo has pil̄. ℞. amyli dragagā. amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ ⁊ fabaꝝ excorticataꝝ se. papaueris: ⁊ corticē ei⁹: gūmi arabici: ⁊ boliarmenici. an̄. ꝯficiant̄ cū mucilagine psilij ⁊ granoꝝ cydonioꝝ: ⁊ fiat ex eis que sint sicut lupini: teneāt in ore. ℭ Si nō sufficit. ℞. thurij masticis: ps. j. myrre: opij: croci. an̄. ʒ.ª ptis. j. succi ligritie. pars. j. fiāt pil̄. vj. pro. ʒ. ⁊ sumat ex eis in nocte a trib⁹ pill̄. ad. iiij. ℭ Cōfectio pil̄. de storace ad tussim que ingetat in nocte absqꝫ cal̄itate. ℞. myrre storacis: ligritie: opij. an̄. fiant pil̄. sicut cicer: ⁊ sumant̄ tres in hora dormiēdi. ℭ Cōfectio pillularū que tenent̄ in ore. Succi ligritie: pipis: çucchari. an̄. informent̄ pil̄. ℭ Cōfectio pil̄. ad tussim que est cum febre: succi ligritie: viol̄. an̄. ʒ. agarici q̄rta. ʒ. j. fiāt pil̄. ℭ Cōfectio alia ad tussim siccam infestantē: ⁊ ꝓhibet catarruꝫ caliduꝫ: opij: amyli: gūmi arabici: succi liquiritie: papaueris. an̄. fiant pill̄. sicut cicer. dosis a. ʒ. ij. ad. iiij. ⁊ sunt conuenientes pueris qui vomunt ex vehementia tussis.

ℭ Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

Digerendo mām faciētem tussim: siue fuerit calida siue frigida diuersimode ꝓcedim⁹: aliqn̄ ingrossamus: aliqn̄ subtiliamus: aliqn̄ incidimus: ⁊ aliqn̄ abstergimus: ⁊ hoc f̄m varietateꝫ māe. vꝫ. si est cal̄a ⁊ subtilis ingrossabimus cū infrigidātibus: si grossa eaꝫ subtiliamus: si viscosa incidimus. ℭ Facilitatiuū sputi tussis ⁊ anhelitus. ℞. çucchari viol̄. ℥. j. se. quatuor cōium maioꝝ fridorum. an̄. ʒ. j. se. malue. ʒ. j. ß. passulaꝝ nigraꝝ paruaꝝ trāsmarinaꝝ: se. coti. an̄. ʒ. iij. butyri. ʒ. ij. sebesten. pulpaꝝ. ℈. viij. capilloꝝ veneris. ʒ. ij. se. lini. ʒ. j. ß. se. fisticoꝝ granoꝝ pineaꝝ. an̄. ʒ. ij. farine orobi prassij. an̄. ʒ. j. ß. dragagāti frigidi. ℥. ß. croci. ḡna. iij. syrupi. de ligritia qd̄ sufficit ad oia simul debite incorporādū pro electuario. ℭ Pistāda pistent̄ ⁊ pulue. pul̄. oia seorsum ⁊ difformiter: vt decet f̄m canonē: deinde ex oibus simul mixtis totū redigat̄ in formam electuarij. ℭ Tussim mitigās sputū adiuuās: ⁊ catarrū sistēs. ℞. dragagāti descriptione Nico. ℥. ij. boliarmenici. ℥. j. dragagātū pistet̄: bolus armenus pulueriçet̄: deinde ex oib⁹ simul mixtis cū syrupo de myrto fiat cōfectio mediocriter solida in mortario sine igne. ℭ Istius teneat in ore ad quātitatē auellane tota nocte ter i hebdoā. Caputpurgiū catarrū diuertēs ipsuꝫ per nares euacuās. ℞. aque maiorane. ℥. ij. ordei excorticati. ℥. j. succi foliorū blitis. ℥. j. çucchari candi pulueriçati. ℥. ij. ℭ Isti⁹ liquorij tepidi attrahat ꝑ nares coclearia. iij. successiue stōcho ieiuno per horā ante prādiū semel aut bis i hebdoā. ℭ Aliō efficacius. ℞. caputpurgiū imediate suprascriptū: mellis electi. ʒ. ij. Si vult medicamē efficacius vtatur vt supra. ℭ Aliud efficacius. ℞. caputpurgiū imediate suprascriptū: māne electe. ℥. j. misce: fiat vt supra. ℭ Pill̄. Ioā. Damasceni. ℞. cydonioꝝ: cucu. amigda. dul̄. faba. se. malue. an̄. ʒ. viij. gūmi dragagāti arabici. an̄. ʒ. iij. fac puluerē tēpera cū mucilagine psilij: fac pill̄. in moduꝫ fabe. Et si ex vigilijs tussim patit̄: adde semē lactuce: ⁊ papauerij. ʒ. iiij. vel. v. ℭ Syrupus de iuiubis valēs. ℞. iuiubas cētū: ligritie. ʒ. xx. capilloꝝ veneris: viol̄. se. malue. an̄. ʒ. x. se. cydonioꝝ: papaueris: lactuce: dragagāti: ordei mundi. an̄. ʒ. vj. penidiarū ⁊ çucch. an̄. lib. ij. fiat syrup⁹. ℭ Syrupus de hyssopo ad tussim cholicā ⁊ dolorē lateꝝ. ℞. rad. feniculi. apij: ligritie. an̄. ʒ. x. hyssopi: capilloꝝ veneris: se. cydoniorū: dragagāti malue. an̄. ʒ. iiij. ordei mūdati. ʒ. v. iuiubarū. xxv. vue passe mūde. ℥. j. ficus. vj. ⁊ fac syrupū. Ungatur pectus cū cera alba: oleo viol̄. butyro vl̄ ex succis herbarum frigidarū: ⁊ vngule caballine: albumine oui lacte in oleo viol̄. butyro ⁊ cera. ℭ Cōfectio diacymini Alexādri ꝯ frigidā tussim. ℞. çinçibe. ʒ. iiij. cymini. ʒ. ij. cinamomi. ℈. ij. gariofiloꝝ: nucis muscate: macis: folij: spice: galāge: pipe. lōgi: cardamomi. an̄. ℈. ij. ß. cubebe: ligni aloes. an̄. ℈. j. ß. musci. ℈. j. mellis lib. j. ℭ Cōfectio diacymini preciosi. ℞. cinamomi. ʒ. ij. gariofiloꝝ: ligni aloes: macis: nucis muscate: galāge. an̄. ʒ. j. ß. cymini. ℈. ij. ambre. ℈. j. musci. grana. x. çucchari lib. iiij. fiat syrupus ex aqua rosaruꝫ ⁊ eo conficiatur: amoto cymino erit diambra.

ℭ De ptisi ⁊ peripleumonia. Caput. III.

ℭ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§. I.

Ptisis exulceratio pulmonis appellat̄ cū tabe: ⁊ extenuatiōe toti⁹ corpis: ac sanguinis excreatione: ⁊ est tabescere ꝯsumi: ⁊ ptisis sputuꝫ dr̄. Pleumonia siue pipleumonia seu corrupto vocabulo periplemonia: est inflāmatio pulmonis ex varijs causis: vl̄ ex distillatione vehemēti: vel suspirio: vl̄ pleuritide ꝓueniēs. Et dr̄ apo ⁊ tu pleumonos. i. a pulmone. pleumon eni latine pulmo dr̄. Inde pleumonici: ⁊ pipleumonici q̄ latine pulmonarij dici pn̄t: ⁊ vt Firmicus dicit in. ʒ. matheseos. Si saturnus in domo lune fuerit inuētus: si fuerit nocturna genitura: ⁊ si minuta fuerit luna luminib⁹ ei dn̄m decreuerit: facit pleumonicos: hydropicos: podagricos: caducos: spaticos ⁊c. Tu aūt corrigēs nō pleumonicos: sꝫ pneumonicos legito. ℭ Plinius. Mellis q̄dē nā talis est: vt putrescere corpora nō sinat: faucibus tonsillis: angine. cibusqꝫ oris desiderijs vtilissimū: arescētiqꝫ in febrib⁹ lingue: iaꝫ ꝯo pipleumonicis: pleureticisqꝫ decoctuꝫ. ℭ Et a Columella in reb⁹ rusticis. Quis pulmonaria dr̄: cuius pulmo afficit̄: illi apostema dicūt: nos abscessuꝫ corpis. Greci ptisin: nos tabē: illi spasmū: nos neruoꝝ rigorē: illi thetanuꝫ: nos neruoꝝ distētionē. Peripleumonia igit̄ est difficultas spirādi qn̄ a pulmone ꝓcedit. Ei⁹ morbi hec est cōditio. Pulmo totus afficit̄: nūc casuꝫ ei⁹ subseq̄t̄ tussis: bilē vl̄ pus trahēs ꝓcordioꝝ: totiusqꝫ pectoris grauitas: spūs difficultas: magne febres: ꝯtinua vigilia: cibi fastidiuꝫ: tabes. ℭ In cura pleumonic vtere eligmatis: que memorant̄ in pleureticis: oisqꝫ vict⁹ pipleumonicoꝝ sit q̄ pleureticoꝝ ⁊ purulētoꝝ thorax ipsoꝝ tegat̄ lana cū oleo: ⁊ nitro ⁊ cerote: tegito thoraca ⁊ latera rutbaceo vl̄ cyperino oleo: que habeat irim aridā inspsaꝫ ⁊ ex cera ⁊ terebentina: ⁊ medulla ceruina: ⁊ hyssopo hūido: butyro: ⁊ iri. dossolutissima epithema adhibeat̄: sintqꝫ eq̄liū oia ptiū. Cib⁹ aūt sit tenuās ptisanā coquēdo vl̄ origanū hyssopū paucū imittēdo. potū ꝯo paucū q̄ꝫtitate: malū eniꝫ pulmoni humor. sub lingua ꝯo dato mel ꝯtinēdū imisso in ipsum hyssopo inter coquēdū ⁊ calamite dissolutissima. Ptisis (vt dictū iā est) ꝓprie exulceratio est pulmonis sanguis ꝯn̄s corruptōes cū retēta sanguis eruptiōe ēt i purulētis: ⁊ pipleumonicis: est ēt qn̄ morboꝝ pleureticoꝝ: difficillimū aūt remediū est cū in pulmone sunt vlcera: neqꝫ. n. curari pn̄t nisi absit tussis: q2 tussiēdo vlcera disrūpunt̄ malaqꝫ redeūt sparsis nāqꝫ a tussi ardētib⁹ scdo rursus ꝯse-

quẽdus eſt ardoꝛ:rurſuſqȝ periculoſe pus repurgatur ex tuſſi:ꝓinde ex cũctis cõparat̃ curatu nõ facile:neqȝ poſ/ ſunt medicamina vlceri aduenire ꝑus q̃ȝ in vẽtre fuerint alterata:qꝛ̃qȝ pulmo reſpiratu ꝑpetuo mouet̃ ꝛ tuſſi di/ uellit̃.

Atheligma ſingulariſſimũ phyſicis.

Atheligma ptiſicis cõgruit huiꝰ mellis optimi li/ bꝛa vuaꝝ piguiũ dẽptis viuaceis.℥.ij.croci:iris hyoſcami ſeminis:tragagãtha.añ.ʒ.iiij.ſtiracis flãmi vncia:nucleoꝝ pineoꝝ.ʒ.vj.amili.℥.coclearių dato ieiuno.

Aliud ꝓbatũ.

¶ Aliud ꝓba tum.Succũ feniculi cũ melle equali diu coquẽdo imitte in acetabulũ vnũ.croci.ʒ. reupõtici.ʒ.ij.aliqñ etiã hypo/ ciſtidis.ʒ.qꝺ ſi fuerit circa guttur aſperitas:imitte etiam glycyriſe.ʒ.ij.dato coclearių poſt cibũ.

Antidotꝰ dia robu admodũ ꝓbata.

Ad ptiſicos puru/ lentos:inueteratasqȝ tuſſes purgat ꝛ obducit cicatricem: amigdalarũ amararũ dempto coꝛtice.℥.ij.orobini.ʒ.iiij. hyſſopi.℥.iij.ß.iris.℥.iiij.amyli.℥.ij papaueris:panacis ra dicis:croci.añ.ʒ.vj.olfacij ſucci aridi.ʒ.iiij.nucleorum pi/ neoꝝ frictoꝝ.℥.ij.mellis diſpumati lib.aceti.℥.orobinum aſꝑgat̃ aceto die vno ꝛ cogat̃:dato coclearių vnũ ieiuno.

¶ Ex traditione penoꝛum ꝛ arabum. .§.II.

Iſaac tertio viatici ca.7.

PTiſis eſt cõſumptio humectationis coꝛ poꝛis ꝛ mutatio augmẽtatio/ nis in diminutionem. Naſcit̃ enim multis mo/ dis:vel ex cõſumptione pulmonis:ꝛ hec eſt cer ta ptiſis:que fit tribꝰ modis.vel ex humoꝛibꝰ cholericis a capite deſcẽdẽtibus ſiue flegmaticis ꝛ nitroſis ꝛ ſalſis in ſuba pulmonis exiſtẽtibus vulnerãtibus eũ ꝛ putrefaciẽ/ tibus.Scꝺs modus eſt ex qbuſdã paſſionibꝰ in ſuba pul monis naſcẽtibꝰ:hoc genus antecedit ſanguinis ſcreatus ex venis aliquoꝝ inſtrumẽtoꝝ ruptis in pulmone i qua fiſſura naſcunt̃ vulnera empima:ꝛ ptiſis poſtea. Tertiꝰ modus eſt ex humoꝛibꝰ ad pulmonẽ aliunde q̃ȝ a capite currẽtibus:qꝺ duobꝰ modis ꝯtingit:vel ex mutatione vi/ cinoꝝ locoꝝ:ſicut in pleureſi ſquinãtia:vel ex alijs locis nõ vicinis:ſicut epate:coꝛde:ꝛ ſimilibꝰ.humoꝛes hi ſi cali di ꝛ acuti ſint patit̃ infirmus ruboꝛẽ in maxillis ſtrictu/ ram inflatiui ſitim febꝛis q̃eſcit in trahẽdo aerẽ frigidio/ rem.Si apoſtema peripleumonie ſit de flegmate ſalſo: ſtrictꝰ ꝛ anguſtus eſt anhelitus cũ grauitate:neqȝ doloꝛẽ ſentit:pulmo enim nõ hȝ neruũ:vñ ꝑfectũ hẽat ſenſuȝ:ſȝ tñ tuſſim cũ paruitate anhelitus ſcreant in tuſſi cũ apoſte ma ſe ruperit:ꝛ tũc tandem apoſtema certificat̃:ꝛ febꝛis adeſt.ꝛ etiã coꝛpꝰ minuit̃:vngues inclinant̃ : maxille ru/ bent.Que oĩa pulmonis vulnera deſignãt:vñ ptiſis eſt. Diſcoꝛdãt medici in vulneribꝰ pulmonis. Alij incurabi/ lia fatent̃.Gal'.tñ ſic teſtat̃. Si qs peripleumonicis vult ſuccurrere:ſuccurrat anteq̃ȝ apoſtema marceſcat ꝛ putre ſcat:ꝛ ſanabit̃ apoſtema.Si qs tãdiu negligat quo ad ſa/ niem putridã vulnera colligãt:ſunt incurabilia:omne enĩ vulnus difficulter curat̃ niſi mũdet̃:mundari nõ poteſt niſi per tuſſim:tuſſis inimica eſt ſolidãdo vulneri:dilatat enim ꝛ aperit.vñ magis putredines colligit:cũ eniȝ par/ tim purgat ꝛ partim colligat:inſanabile reddit a̋pa:dum ita circũdat.

Serapio.ij. breui.ca.27.

¶ Serapio.Cõplexiones que hãc velociter recipiũt egritudinẽ:ſcȝ ptiſim ſꝫm q̃ antiq dixerunt:ſunt cõplõnes eoꝝ quoꝝ pectoꝛa ſunt ſtricta:qbus nõ eſt cõ/ cauitas ita q̃ ſint ſpatule illoꝝ ſtricte denudate a carne ꝛ eminẽtes retro ſicut ale:quapꝛopter noiant̃ alati. Et ſi/ militer illis coꝛpoꝛibꝰ quoꝝ capita implent̃ vapoꝛibꝰ ꝛ ꝑducũt eos ad inſtra anhelitus:ꝛ parat̃ ptiſis:q̃ ſi aggre gant̃ in ea due ꝓꝑetates ſcȝ malitia cõplõnis pectoꝛis ꝛ debilitas capitis:eſt illud plus ꝑparatũ ad diſpoſitioneȝ ptiſis.Et ſuſcipiũt etiã ptiſim coꝛpoꝛa illa quoꝝ colla ſũt lõga:ꝛ quoꝝ gule ſunt eminẽtes:ꝛ quoꝝ pectoꝛa ſunt ſtri cta.Et nõ accidit hꝰ egritudo illis quoꝝ ſpatule ſunt con foꝛmes pectoꝛibꝰ eoꝝ:nõ annexe cũ eis:ꝛ ſunt carnes eo/ rum ꝛ oſſa ipſoꝝ groſſa:ꝛ nõ ſunt gule ipſoꝝ eminẽtes ni ſi raro:ita q̃ nõ accidit eis ſputũ ſanguinis niſi per accñs neceſſariũ.

¶ Auicẽna.De lactibꝰ magis ꝯueniẽs eſt lac mulieris ſuccũ ex mamilla:deinde lac aſinarum ꝛ lac ca/ ꝑarũ:ꝛ lac equinũ:ſed nõ eſt ei ꝯglutinatio ſꝫm q̃ exiſti/ mo:in lacte aũt ouino ꝛ vaccino eſt groſſitudo. Opoꝛtet ex aſinabus vt eligant̃ ille que a partu elõgate ſunt qua/ tuoꝛ aut qnqȝ mẽſibus.In lacte aũt capꝛino meliꝰ eſt vt miſceat̃ cũ recenti mulſo aliqd aque ꝛ igniant̃ lapides ꝛ ꝓijciant̃ in ipſum multotiẽs donec coquat̃ ꝛ auferat̃ eiꝰ aquoſitas:ꝛ eſt melioꝛ decoctio q̃ȝ decoctio ſuꝑ ignẽ. Et meliꝰ eſt vt comedãt carnes auiũ aſſatas:vt ſint vehemẽ tioꝛis exiccationis ꝛ incarnationis. Et ſi nõ timerem dici mẽdax:narrarẽ mirabilia:ꝛ referrẽ ſummã çucchari ro/ ſati:qua vſa eſt mulier ptiſica. Nã duȝ ad ipſaȝ q ꝯueni/ ret ad moꝛtẽ ꝛ vocaret̃ ꝑpararẽt ea que moꝛti neceſſaria ſunt:quidã frater eius curauit eaȝ hac cura ꝛ reuixit:ꝛ cu rata eſt ꝛ impinguata:ꝛ nõ eſt poſſibile vt dicã ſummaȝ eius qꝺ comedit de çuccharo roſato.

¶ Raſis.Ptiſis fit aut poſt pleureſim:aut poſt ſputum ſanguinis : aut poſt coꝛiçã ꝛ catarrum plurimum ex capite:aut poſt tuſſim longam. Peripleumonia eſt flegmatica ſꝫm plurimum: ꝛ qñqȝ eſt ſanguinea:ꝛ etiã chol'ica:ſed raro:ꝛ accidit ab a̋pate qꝺ eſt in pulmone.

¶ Serapio.Cura ſedat̃ calidi/ tas paulatim:ꝛ ꝯfert ſoꝛbitio facta cũ aqua oꝛdei:ꝛ eſt oꝛ/ deum ſine coꝛtice cũ melle ꝛ amigdalis amaris.Et qñ ici pit ſputũ ꝯfert iterũ decoctio hyſſopi in qua decoquãtur radices lilij celeſtis:ꝛ ad vltimũ res que ꝯueniũt pleure/ ſi:cõueniũt huic egritudini. Nõ eſt eniȝ niſi flegmon pul monis.Flegmon aũt nõ eſt niſi apoſtema calidum:ꝛ ſꝫm plurimuȝ non eſt niſi ſucceſſione catarroꝝ antiquoꝛum: aut ſquinantiaruȝ pleureſis aut egritudinis alterius que ſit ſicut iſte.Et foꝛtaſſe colligitur hec materia in pulmo/ ne ipſo abſqȝ his egritudinibus predictis.

¶ Ex traditione auctoꝛum recentium. .§.III.

QUandoqȝ fit ptiſis ex caloꝛe ſubſtãtiã pulmonis diſſoluẽte: vñ ſe/ qtur fiſſura:vt videmus in eſtate in terra areſa cta. Item etiã fit aliqñ ex frigiditate vel ſiccita/ te pulmonis:vel totius coꝛpoꝛis:nimia eniȝ ꝯſtrictio per accidẽs rũpit partes ꝛ diſcõtinuat.Itẽ aliqñ vlcerat̃ pul mo ex reumaticis ſalſis vel amaris vel acutis : que a ca/ pite ad ipſum deſcẽdunt:vel etiã ex ſtillicidio ꝛ ex diutur na percuſſione:vt videmus exterius in lapide:q̃ gutta ca ueat lapidẽ nõ bis:ſed ſepe cadẽdo.Item aliqñ fit ex re/ tentione mẽſtruoꝝ vel hemoꝛroidaꝝ:vñ malus ſanguis coꝛroſiuus vel putrefactus ad pulmonẽ mãdat̃:vñ pul/ mo vlcerat̃:nunq̃ȝ eniȝ eſt vera ptiſis niſi pulmo vlcere/ tur:hoc idẽ etiã fit ex a̋pate pulmonis vel lateris:vel alte rius male diſcurſionis:vel etiã a ſquinantia male ſanata. Sanies enim in his gñata ſi ad pulmonẽ mãdet̃ ꝛ lõgaȝ moꝛã ibi faciat ſui acumine pulmonẽ vlcerat. Ex cauſis etiã ꝑmitiuis exterioꝛibꝰ ptiſis aliqñ cauſat̃ : vt eſt ꝑcuſ/ ſio:caſus:malus aer fumus:vel puluis acutus cũ aere at/ tractus:vt ꝯtingit q̃ metalloꝝ fuſoꝛes:ꝛ liquefactoꝛes vl' foſſoꝛes argẽti ptiſim incurrũt ꝛ pallidũ coloꝛẽ. Quia g̈ ptiſis eſt ꝯſumptio que ex vlcere pulmonis cauſat̃:idcir co de eius cura eſt ꝑmo videndũ:hoc ꝑnotato q̃ in vlcere pulmonis medicãdo medici diſſentiũt. Quidã eniȝ dixe runt q̃ vlcera pulmonis impoſſibile eſt curari:qꝛ in cu/ ratione indigẽt ꝯſolidatione:cõſolidatio quiete:quies aũt impoſſibilis eſt in pulmone.Galenus ꝟo diſtinxit dicẽs q̃ ſi in pulmone nulla ſit diſcõtinuitas abſqȝ coꝛroſione vel ſubſtãtie deperditione ꝛ q̃ pars pulmonis mũdifica ta ꝯuerſa ſit in saniẽ:tũc poſſibile eſt curari.Sed ſi vlcus

ſit ſanioſaȝ:

fit saniosum:non est possibile vt sanet. Ulcera tñ pectoris vel pulmonis in ptibus carnosis bñ pñt sanari:lz facta fuerit saniosa. In vlcere pulmõis mũd. sanioso possibilis est cura. Signa aut pbtysis sunt paulatina corpis extenuatio:⁊ febris lenta inseparabilis cũ proiectione saniei fetentis ⁊ vnguiũ gibbositas:⁊ color plumbeus:⁊ cũ citrinitate frõtis ⁊ genaꝝ:⁊ cũ pustul' in tybys ⁊saliua salsa ⁊ amara:casus capilloꝝ:⁊ rugitus vẽtris:⁊ tussis. Et dicit Auicẽna ꝙ si appet pustula sup spatulas eius ad modũ fabe morit᷑ post.xl.dies. Solutiuũ materieꝝ cõium ab itestinis ⁊ lenitiuũ eoꝝ. ℞.olei.cõis.ʒ.x.vitellos ouorũ numero.ij.salis.ʒ.j.misce det᷑ per inferius. ¶ Solutiuũ facillimũ. ℞.mãne.ʒ.ij.brodij pulli macri qð sufficit ad ei⁹ dissolutionẽ. Digestiuũ. ℞.iulep. viol'.ʒ.j.ß.aq̃ decoctionis excorticate liquiritie.ʒ.ij.hoc assumat in aurora dieb⁹.vj.cõtinuis post solutiuũ. ¶ Solutiuũ facillimũ. ℞.solutiuũ ex mãna suprascriptũ:hoc sumat modis dictis post cõpletã sumptionẽ digestiui suprascripti: die 3ª. Utat᷑ diadragãto descriptione Nicolai. ¶ Itez fiãt fricatiões in brachys a cubito infra.⁊ crurib⁹ a genu infra in mane cũ surgit:prius tñ babito ventris bñficio. ¶ Cõfectio pulmonis linitiua. ℞.diamidi.ʒ.vj.seminũ cõiuz maiorũ frigidorũ.ʒ.ß.misce ⁊ fiat ꝯfectio sine igne mediocriter solida in mortario:de.ʒ.iij. ꝓ quolibet assumet vnuz morsellũ in mane:deinde stet ieiunus tribus horis. ¶ Digestiuuz aliud efficacius p̃mo. ℞. syrupi de ligritia.ʒ.j.iulep.viol'.ʒ.ß.aquaꝝ ordei excorticati vngule caballine.aã.ʒ.j.ß.istud digestiuũ assumat calidum in aurora. ¶ Solutiuũ facile efficacius priori. ℞. pillu.de hiera simplici.℈.ij.agarici.℈.j.salis gẽme granũ.j.viol'. pulueriçatarũ.℈.j.misce ⁊ cũ iulep. viol'.fiant pillul'.v. pro.ʒ.sumat in aurora.ʒ.j. ¶ Electuariũ pectoris cõfortatiuũ. ℞.pillu.specieꝝ diarodõ.ʒ.j.seminũ q̃tuor frigidoꝝ maioꝝ.ʒ.j.çucchari dissoluti in aqua vngule caballine qð sufficit:fiat electuariuz assumat.ʒ.ß.in mane:⁊ postea ieiunet horis tribus. ¶ Confectio pectoris linitiua. ℞.diadraganti.ʒ.j.papaueris albi.ʒ.ß.misce:⁊ cũ syrupo de ligritia fiat ꝯfectio in mortario cũ pistello sine igne ⁊ teneat frustũ istius confectionis in ore inter genã ⁊ maxillaz in nocte. Mundificatio vlceris ⁊ cõsolidatio fit cũ vsu istius syrupi. ℞. ligritie munde.ʒ.iij.passulaꝝ ordei mundi capilloꝝ veneris.aã.ʒ.j.ß. papaueris albi.ʒ.ß.arnoglosse.M.j.çucchari.lib.j.fiat syrupus.dosis.ʒ.j.ß. Ad candẽ intẽtionez fiat istud. ℞.cancroꝝ fluuialiũ lotoꝝ ſm artẽ.ʒ.ij.iuiubaꝝ.xx.numero passularũ ligritie.aã.ʒ.j.capilloꝝ veneris:lingue canis:arnoglosse:virge pastoris.aã.ʒ.j.bulliant᷑ in aqua sufficiẽti vsq3 ad cõsumptionẽ duaꝝ partiũ:⁊ ex decoctione accipiant᷑.ʒ.viij. addat᷑ çucchari:syrupi de papauere.aã.ʒ.iij.reducatur vsq3 ad spissitudinẽ mellis:deinde addat᷑ se.cucurbite:gũmi arabici:dragagãti.aã.ʒ.vj.se.portulace:amigdalaꝝ dulciũ: se.cydonioꝝ:se. papaueris albi.aã.ʒ.ß.icorporent᷑ oĩa sil' bona mixtione.dosis sit coclear vnũ paruũ sero qñ vadit dormitum sumat lãbẽdo. ¶ Diuersio catarri fiat cũ appõne hui⁹ pulueris ad caput. ℞.calamẽti: corticũ citri:macis.aã.ʒ.ij.gariofi.ʒ.j.fiat puluis subtilis i sacculo paruo ⁊ ex panno raro ⁊ calefiat sup regulã aspersaz vino icẽsaz tal'r ꝙ sacculus nõ madefiat.ponat᷑ sup caput ⁊ teneat᷑ quotidie:nisi afferat tediũ:⁊ illud est diuersiuũ leue catarri a quo incipim⁹. ¶ Probibitiuũ ipressionis eius in pulmone. ℞.pulmõis vulpis.aque rosaꝝ in qua bullierit parũ granoꝝ myrtilloꝝ.v3.lib.j.aque rosaꝝ.ʒ.ß.post myrtilloꝝ lauationẽ diuidatur in frusta parua ⁊ exiccet᷑ in loco calido ⁊ non sub sole: post exiccationem pulueriçet᷑:⁊ cõgreget᷑ cũ equali pte çucchari albi:⁊ sumat de hoc coclear vnũ paruũ de q̃rto in quartũ:⁊ mane tẽpestiue bibat cũ eo parũ aque çucchari:vel paꝝ vini limphati ſm ꝙ appet ex desiderio ei⁹ ⁊ abominatiõe eius:⁊ eo mane quo sumit nõ sumat syrupũ. ¶ Electuariũ restauratiuũ. ℞.ligritie rase munde:rosaꝝ.aã.ʒ.ij. dragaganti:gũmi arabici.aã.ʒ.j. sandaloꝝ alboꝝ ⁊ rub. aã.ʒ.vj.se.papaueris albi.ʒ.ß. berberoꝝ.ʒ.j.passulaꝝ.ʒ.ß.succi ligritie amigdalaꝝ dulciuz mundataꝝ. se.lactuce scariole.aã.ʒ.j.gariofiloꝝ.ʒ.j.penidiaruz.ʒ.ij.cinamomi.ʒ.ß. storacis.ʒ.ij. croci.ʒ.j.se. citruli. melonis : cucurbite: cucumeris mũdatoꝝ.aã.ʒ.ij.se. malue.ʒ.j. violatoꝝ.ʒ.ß. pulpe vni⁹ testudinis:⁊ cũ sufficiẽti q̃titate çucchari fiat electuariũ. Cura ꝑipleumonie est q̃si eadẽ cũ cura pleuresis:s3 q̃ sit dr̃ia vide ab Auicẽna ⁊ Rasi ⁊ Serapiõe.

Marginal notes (left column, partly cut off at the binding): ...olutiuuz p ...ferius. — ...olutiuuz p ...perius. — ...igestiuum. — ...onfectio le...tiua. — ...igestiuum. — ...olutiuum. — ...lectuarium ...fortatiuuz.

Marginal note (right): Electuariũ restauratiuum.

¶ De sputo sanguis siue emoptoyca passiõe ⁊ epimate. Capl'm. IIII.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§.I.

EMoptisis idest sanguis sputio: ide emoptisici sãguinẽ spuẽtes:quos aliq emoptoicos appellãt. Ex thorace enim ⁊ pulmone vel aspera arteria sanguinẽ expuimus oĩno cũ tussi respuitur. Si vo ex eis locis que circa fauces:vel gurgulionez feratur sanguis excreãdo excernit᷑. Sin vo ex aliquo oris loco: vel oĩno ex gingiuis. Est ẽt qñ ex capite vel ptibus que circa gurgulionẽ defert᷑ sanguis ⁊ gutturi intercidit: tussimq3 cit:videturq3 ex thorace eyci. Si qs igit᷑ excreat ⁊ emũgit sanguinẽ pluribus cõsequẽtibus diebus:neq3 vllus sit capitis dolor:vel grauitas vl' p̃sens vel p̃terita: neq3 ꝑcussiõe ibidẽ facta:ꝯsiderare cõuenit eius meatũ sanguinis totũ pẽsiculate locũq3 illũ oris:vñ e palato in narẽ descendit᷑. Que vo medicamina cõposita veteres medici tradiderũt peculiaria hec fere. ¶ Potio sanguinẽ eyciẽtibus. Coralli lapidis:terre asteris:electri: mastiches.aã.ʒ.vj.amyli : thuris : gummi. aã.ʒ.iiij.da coclearium aridum cũ oxycrato. ¶ Aliud multũ ꝓbatũ testimonio multo libani ꝧ est thuris : terre asteris.aã.ʒ.viij. croci.ʒ.amyli.ʒ.arnoglossi:succi aridi.ʒ.⁊ scindendo ⁊ colãdo da coceariũ cuz oxycrato. ¶ Aliud Andromachi. Coralli fricti.ʒ.libani oboli.iiij. achatie.ʒ. balaustiorum oboli.v.gũmi oboli.ij.ouoꝝ duoꝝ albumina: hoꝝ ptez quartã dato cũ aqua cyatuz ⁊ dimidiũ. ¶ Aliud ꝓbatũ experiẽtia. Coralli.ʒ.viij.libani.ʒ.vij.dato coceariuz cũ vino myrteto mixto:facitq3 ad fluxũ muliebrẽ. ¶ Pastillus Dosithei admodũ ꝓbatus. Ruboꝝ ramuloꝝ.ʒ.ij.symphiti radicis:achantes egyptie fructus:hypocystidis succi:lycij:opij:thuris:reupontici:terre asteris.aã.ʒ.ij.rhu magirici.ʒ. iij.rosaꝝ aridaꝝ.ʒ.iiij. sume cum succo arnoglossi myrtoruz.ʒ.v.croci lemne sigillate:maceris corticis sume:vel vinum scybeliote:facitoq3 pastillos:datoq3 cum decoctione symphiti:vel polygoni. Cuz vo institerit sanguis illinito pectus:vel fluitãtes partes acero omphacio dissoluto ⁊ tepefacto.

Marginal notes (right): Potio singularis. — Aliud singulare. — Andromachi medicamen singulare. — Aliud expiẽtia probatuz. — Pastillus dosithei.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

SAnguinis qui ascendit ad os:alius est cuius ascẽsio fit ex ptib⁹ vẽtris ⁊ stomachi.⁊ alius ex instrumẽtis anhelitus:⁊ alius qui descẽdit a capite ⁊ palato. Et discernit᷑ iter istas spẽs ꝑ sensuz doloꝝ ⁊ locũ ei⁹ ⁊ dispõnẽ ascẽsiõis sanguis ipi⁹. Qð ẽ q2 sanguis q ascẽdit a stõcho ⁊ partib⁹ vẽtris nõ fit ascensio nisi cã vomitus cũ dolore ipsius loci. Et qui ascẽdit ex instrumẽtis anhelitus nõ ascẽdit nisi cuz tussi ⁊ dolore instrumẽtoꝝ anhelitus. Et ille qui descẽdit ex palato cuz rascatiõe. Et ille q ascẽdit ex mẽbris anhelitus:aut est ex pulmone:aut ex pectore:

Marginal note (right): Serapio secundo breuiarij.c.25.

verũtamẽ ille qui ascẽdit ex pectore est niger cõgelatus:
ꝛ ille qui ascẽdit ex pulmone si est ex vlcere in carne pul-
monis.s.ex sanie calida que vlcerauit carnẽ pulmonis:ꝛ
nõ fit adhuc sanies est sanguis spumosus declinis ad al-
bedinẽ:quapropter eius malicia est magna:qm̃ sequitur
eũ sputũ saniei ꝛ ptisis.Et si eius ascẽsio est ꝑpter lesio-
nem venarũ que sunt in pulmone ipso:est clarus subtilis
calidus.Uenarũ aũt egritudines sunt eruptio:corrosio:ꝛ
aptio.❡Auicẽna.In sputo sanguis qđ est ex pectore:nõ
est tãtũ timoris quãtũ est in eo qđ est ex pulmõe:illud.n.
qđ est ex pectore sanat̃ velociter:ꝛ si nõ sanat̃ nõ hꝫ ma-
liciã vlcerũ pulmonis. Sputũ sanguinis multiplicat̃ in
illis qui rixãtur ab oĩ re. Et caseus antiquus est nociuus
eis.recẽs ꝟo cõfert.Et qñqꝫ est eis cõueniens vt in potu
sumãt acetũ mixtũ cũ aqua.Hũmi enim ꝓhibet sangui-
nis cursuꝫ:ꝛ mũdificat ptes pectoris ꝛ pulmonis ex san-
guine si retinet̃ in ipso quare nõ ꝯgelat̃.Et ex rebus ex-
pertis in abscindẽdo iterationẽ sputi sanguinis est masti-
catio portulace ꝛ deglutio aque ipsius.❡Isaac.Medi-
cãdo sanguinẽ screanti oportet quietẽ iniungi:neqꝫ mul-
tũ flatũ emittat.Qđ si sit ꝟtuosus:ꝛ tẽperatũ sit tps:etas
cõueniẽs:basilica erit incidẽda:ꝛ bis vel ter erit minuẽ-
dus sanguis quoad totã supfluitatẽ exisse cõperiamus:ꝛ
in latere illo nisi erit dolor de vena que inter auricularẽ
ꝛ medicũ est minuat̃:ꝛ de eiusdẽ lateris basilica. Extra-
ctio aũt sanguinis sit quãtũ sufficiat.❡Rasis. Et in cu-
ratiõe gdẽ ei⁹ qui egredit̃ cũ rascatiõe ꝛ sonitu sibi simi-
li facili.ꝛ paruo si est parue quantitatis sufficit gargaris-
mus ex rebus stipticis:sicut q̃ fit ex aqua rosaruꝫ in qua
infusuꝫ est sumach:aut rob agreste:aut aqua cydoniorũ
ꝛ silibus.Si est plurime quãtitatis:tũc opꝫ vt flobotho-
met̃ cephalea:deinde gargariçet̃ cũ istis rebus.Si autẽ
in loco oris fuerit vlcus recẽs:imiscẽtur sup ipsuꝫ thus ꝛ
sanguis draconis:ꝛ teneat in ore aquã rosaceã:in qua bul
lierint cupule glãdiũ:aut semẽ tamarisci.Et si fuerit vlc⁹
malũ putridũ:curet̃ curatione cholere putride:ꝛ cõside-
ret̃ sanguis q egredit̃ in vomitu:ꝛ si fuerit plurimus:aut
assiduet plurib⁹ dieb⁹ flobothomet̃ basilica: deinde co-
medat res stipticas ꝛ glutinatiões faciẽtes paulatiꝫ vna
vice post aliã:ꝛ ꝓprie si eger iuenerit dolorẽ iter vtrasqꝫ
scapulas:tũc opꝫ vt trayciat aquã cydonioꝝ acetosoꝝ in
q̃ dissolutũ sit aliqđ thuris vicib⁹ plib⁹:ꝛ comedat ex glã-
dib⁹ ꝛ passis cũ suis iterioribus:ꝛ agresta ꝛ sumach:ꝛ bi-
bat de h̃ medicamie.℞. boli armeni: gũmi arabici:ba-
laustie:sang.drac.thuris aã.det̃ in potu cũ aq̃ cydonioꝝ:
aut cũ aq̃ maloꝝ.ꝛ deuitet oẽ calidũ ꝛ acutũ. Et fit gdeꝫ
egressio sanguinis ex pectore ꝛ pulmone cũ tussi : ꝛ ille q
est ex pulmone est multotiẽs cũ tussi pua.Et ille q est ex
pectore est parũ cũ tussi plurima.Sit g̊ plurimuꝫ study
tui in hac tussi:est.n.timorosa ꝑducẽs in plurib⁹ dispõni-
bus ad ptisim. Incipe ergo a flobothomia:deinde da in
potu hoc medicamẽ.℞.thuris:sangui.draco.aã.ptem.j.
endiuie karabe aã.ptẽ.s.emathitis:terre sigillate aã.ptẽ
j.ꝛ.s aluminis balaustie duas tertias ptis.j.dentur ex eo
in potu.ʒ.iij.cũ põdere cherat vni⁹ opij ꝛ cherate se.ius-
gami cinamomi tertia.ʒ.j.aut spice:aut costi aut myrre:
ꝛ gargariçet cũ aceto:ꝛ aq̃ rosaꝝ in matutinis ꝛ vespis:ꝛ
si inueneris in pectore dolorẽ cũ sputo sanguinis:tũc line
locũ doloris hoc medicamine cuius narratio precessit:ꝛ
da ei ex ipso in potu postq̃ꝫ confeceris ipsum cum vino.

Auicẽna fen x.tertij canonis.

Isaac tertio viatici, ca.7.

Rasis in diuisionibus.c.53.

Medicamẽ rasis.

Aliud medicamẽ Rasis.

❡Ex traditione recentium auctorum .§.III.

Emoptois est eiectio sanguinis p os: ꝛ
fit p sputũ:vel p screatũ.per
sputũ:cũ tussi educit̃:ꝛ a pectore.per screatũ a
capite ꝛ stomacho educit̃.Eiectio sputi sanguinei vel est
a pectore:vel eius adiacẽtibus mẽbris. A pectore vt ex
vulneribus pulmonis vel diafragmatis:vel ex apertiõe
venaꝝ pectoris vel mẽbroꝝ sui. Apertio tripliciter fit:
vel ex multitudie:qꝛ est plenitudo in vasis:qm̃ nequeũt
ꝯtinere vñ crepãt:ꝛ findunt̃ in exitu:ꝛ fluit sanguis mul-
tus ꝛ subito.Unde est plenitudo corporis ꝛ rubor ꝛ ve-
naꝝ grossicies.ꝛ vocat̃ rixis.Aut ex acumine humoris
corrodẽtis ꝛ soluẽtis ꝯtinuationẽ vt est cholere ꝛ flegma
tis salsi ꝛ similiũ:ꝛ paulatiꝫ fluit:ꝛ color portẽdit admi-
xtionẽ mãe que ꝯiungit̃ sanguini:ꝛ vocat̃ diabrosis.Aut
est ex debilitate sanguinis poros venaꝝ aperiẽtis qua-
re resudat extra ad modũ roris ꝛ paulatine. Et signũ ip-
sius est rubedo ꝛ claritas in colore:ꝛ vocat̃ antastramo-
sis.Itẽ aptio venarũ est aut ex fortitudine expulsiue:aut
defectiõe cõtentiue vt oris venaꝝ.Expulsio cõfortat̃ in
humoribus acutis ꝛ pungẽtibus ꝛ salsis.Defectio cõtẽti-
ue est ex mollitie oris venaꝝ ꝛ rarefactiõe eaꝝ.Eiectio
sanguis p screatũ : aut ex cerebro vt in catarro ꝛ vua:aut
stomacho ꝛ epate:vel splene:vel kili vena:vel matrice:
vel emorroide:vel redundat ad supiora:sꝫ talis raro ac-
cidit nisi ex crisi:ꝛ tũc nõ oꝫ medicari nisi cũ supfluit.Et
qñ est ex venis cerebri:totũ corp⁹ est graue:ꝛ oẽs sensus
debiliores maxie in horis nocturnis ꝛ frigido tpe:ꝛ venit
cũ rascatiõe ꝛ rubore faciei.Et qñ exit a stomacho dolo-
rẽ facit circa ꝑcordia ꝛ os stomachi:ꝛ adest fastidiũ ꝛ in-
digestio.Et qñ est ab epate:est dolor dextre partis.Si a
splene sinistre.Si a kili vena dolor spine.A mẽstruis in-
ferius.Si est a pulmone cũ tussi educit̃ ꝛ est spumosuꝫ.
Igit̃ a pectore in alijs locis si nõ est spumosuꝫ. Si est a
diafragmate:cũ tussi laboriosa educit̃:ꝛ est aliquãtuluꝫ
spumosuꝫ.Ruptura venaꝝ aliqñ est interior aliqñ ex-
terior.Exterior fit vel ex vulnerib⁹:vel ex distẽtiõibus
vulnerib⁹:ex ꝑcussiõibus ꝛ casibus.Distẽtionibus vl' ex
saltu:vel ex nimijs clamoribus:vel cõpressionibus. Qñ
aũt est ex cã iteriore ꝛ erit sepe ꝛ multũ peior est ceteris.
❡Uolẽti g̊ medicari ab eiectiõe sanguinis icipiat.Opꝫ
vt caueat ab ira:coitu:vigilijs:ieiunio:acetosis salsis:acu-
tis:ꝛ ꝑcipue cymino:calefactiõe nimia:sõno:ꝛ maxie ꝓ-
fundo:balneis:ꝛ exercitijs corporis:ꝛ sollicitudinib⁹ ꝛ cu-
ris e qb⁹ calefit spũs ꝛ ꝓrũpit ad exteriora.Fiat iste syru-
pus de quo sumat oĩ mane.℥.j.s.cũ aqua extictiõis ferri.
℞.vge pastoris:arnoglosse.aã.M.j.consolide maioris.
M.s.rosaꝝ rub.se.papaueris albi:ligritie:passulaꝝ pa-
rũ torrefactarũ.aã.℥.j.fisticoꝝ.se.portulace.aã.ʒ.vij.çuc
chari albi.℥.viij.fiat syrupus.In sero qñ vadit dormitũ
sumat.℥.j.hui⁹ mixtiõis.℞.aq̃ rosaꝝ:aq̃ distillatiõis ar-
noglosse.aã.lib.s.misceant̃.si vĩ ꝙ febriat febre lẽta:ꝛ ꝙ
ꝓcedat in extenuatiõe:vĩ mihi ꝙ vtat̃ hac mixtiõe.℞.
diadragãti frigidi:diapenidion: diapapaueris: çucchari
rosati.aã.℥.s.coralloꝝ rub.margaritaꝝ.aã.ʒ.iij. misceã-
tur.Teneat in ore pillulas Auẽçoar factas ex dragagan-
to:gũmi arabico:ꝛ se.cydonioꝝ:rosaꝝ: ꝛ terra sigillata:
cõficiat̃ cũ syrupo ligritie.Ponat̃ supra cõmissurã capi-
tis sacculus de pãno raro in quo iste puluis sit.℞.gario-
filoꝝ:macis:corticũ citri:calamẽti.aã.ʒ.ij.Et si h̃ nõ ipri-
mit:fiat aliqđ ruptioꝝ leue. Si sanies iciperet appare-
re:opꝫ alia remedia facere.si poteris eã defendere a ma-
lignitate vlceris pulmonis:tũc poterit melius sputo san-
guinis subueniri.❡Syrupus ex descriptiõe Isaac ꝯtra
spuẽtẽ sanguinẽ.℞.succi arnoglosse:succi cucurbite: cu-
cumeris:citrulorum aque rosaꝝ.aã.lib.ij.succi myrtillo-
rũ.lib.j.succi piroꝝ:cydonioꝝ.aã.lib.j.coque donec fiat
quasi sapa:deinde gdã addunt çucchari quãtũ sufficit ꝛ
syrupiçant.Alius cõtra fluxũ sanguinis.℞. balaustiaꝝ:
rosaꝝ:virge pastoris: caude equine:endiuie: plãtaginis.
aã.M.j.

añ.M.j.ligritie raf.℥.5.seminū cōiuz frigidoꝝ:se.portu lace:se.papaueris albi.añ.℥.j. sandaloꝝ rub.spody.añ. ʒ.ij.passulaꝝ.℥.j.epatis adip.℥.5.ex his oibus fiat deco/ ctio:deinde accipe de p̄dicta decoctiōe lib.ij. succi plā/ taginis.℥.iiij.vel aque eius.℥.vj. fiat syrupus cū çuccha/ ro albo:ꝛ in fine decoctiōis addat̄ puluis iste.℞.sangui. draco.boli armenici:gūmi arabici dragagāti.añ.ʒ.ij.mi/ sceant̄ cū eis. ¶ Syrupus alius cōtra sputum sangui/ nis ex pectore.℞.epatice:lupuloꝝ:endiuie: arnoglosse: capil.vene.añ.M.j.ligritie.℥.ij.passulaꝝ:ordei mundi: mellis.añ.℥.j.sandaloꝝ rub. berberoꝝ:semi. papaueris albi.añ.℥.5.succi ligritie:dragaganti.añ.℥.ij.iuiubaꝝ nu/ mero.viij.aq̄ arnoglosse.℥.ij.çucchari albi.℥.vj.penidia/ rū.℥.iiij.fiat syrup⁹. ¶ Solutiuū facillimū.℞.cassiefi/ stule.℥.j.5.aq̄ꝝ violaꝝ:plātaginis.añ.℥.j.5.fiat potio assu/ mat in aurora:postea stet ieiun⁹ horis.iiij. ¶ Cōstrictiuū sanguinis:vene ꝯsolidatiuū:ꝛ pectoris ꝛ pulmonis ꝯfor/ tatiuū.℞.se.altee:boli armeni:coralloꝝ rub.coriādroꝝ: p̄paratoꝝ:succi plātaginis qd̄ sufficit ad icorporādū:pul ueriçāda pul.forment̄ pillule.vij.pro.ʒ. assumat a trib⁹ ad.v.ad libitū in aurora bis in hebdomada masticet suc cū folioꝝ portulace crude. ¶ Aliud sanguinē sistēs.℞. trociscoꝝ de terra sigillata:de karabe.añ.ʒ.5.aquaꝝ:plā taginis portulace.añ.℥.j.5.penidiarū.ʒ.j.misce. Assumat in aurora frigidū p̄terq̄ꝫ tpe hyemali:quo tpe assumat ca lidū:stet postea ieiun⁹ horis.iiij. ¶ Preter sputū sangui nis:de quo dictū est:aliqñ expuit̄ ab inferiori parte fle/ gma grossuz:viscosuz coagulatū:aliqñ sanies:qd̄ vtrūqꝫ pōt cōtingere ꝑꝑ catarros ad inferiora descēdētes: aut ꝑꝑ malā in pectore mām cōtentā:siue a mēbris alijs in/ ferioribus ad spūalia mādatā. Inter grossum flegma ꝛ saniē per sputū eductā dr̄ia est:qꝛ sanies est fetida ꝛ viru lenta:posita sup aqua descēdit ad fundū:ꝛ posita in igne fortiter fetet.flegma ꝟo natās sup aquā non fetet siue in igne siue extra ignē:neqꝫ cuz corporis cōsumptione est: sicut sanies. Sanies ꝟo sine infectiōe pulmonis ꝛ lesio/ ne ꝛ corrosiōe eius:aliqñ est ꝑꝑ vlcera pectoris ꝛ diafra gmatis ꝛ alioꝝ pāniculoꝝ vel lacertorū vel pleuresim: vel peripleumoniā que in saniē sunt cōuersa. Si aūt ꝑꝑ vlcera sit pectoris minus malū est:qꝛ sunt in partib⁹ car/ nosis:ꝛ cito cōsolidant̄. In pāniculosis ꝟo partib⁹ mole stiora sunt. In pulmōe ꝟo vlcera valde mala sunt. Ubi/ cūqꝫ sit sanies in mēbris spūalibus si pauca sit:cito cuz sputo educit̄:ꝛ p̄cipue si v̄tus sit fortis. Si aūt multa sit sanies ꝛ maxime cū v̄tute debili:aliqñ declinat ad stoma chū:ꝛ euomit̄ ꝛ euacuat̄ per inferiora. Aliqñ declinat ad epar per venā ꝓfundā:ꝛ si ꝟsus gibbū exit per vrinā:ꝛ aliqñ ꝑ alia mēbra:aliqñ figit̄ in pectore ꝛ ibidē morat̄: ꝛ cōuersa ad pulmonē ip̄m corrodit ꝛ putrefacit:ꝛ ptbi/ sim inducit cū febre acuta vel ethica:vel minuta: qñ in infirmo nō est v̄tus ad expellēdū. Signū aūt qꝛ ad pul/ monē corrodēdū sanies se ꝯuertit:est tremor q accidit in tussiēdo cū rubedine maxillaꝝ ꝑꝑ vapores calidos sur/ suz eleuatos:ꝛ calefactio digitoꝝ cū lēta febre:ꝛ pustulis pedū qui semꝑ cōtingūt. ¶ Minoratiuū.℞. pillⁱaꝝ de hiera simplici.℈.ij.agarici.℈.j.salis gēme gra.j.misce ꝛ cū syrupo de ligritia forment̄ pillule. vij.pro.ʒ. ¶ Di/ gestiuū.℞. syrupi de hyssopo.℥.5. syrupi de ligritia.℥.j. aquaꝝ ameos.℥.j.ordei excorticati.℥.ij.misce. ¶ Eradi/ catiuū.℞.Cassiefistule.℥.j.agarici albi.℈.ij.salis gēme gra.j.aquaꝝ capillorūz veneris.℥.j.ordei excorticati.℥.ij. agaric⁹ minutim incisus infundat̄ in dictis aqs ꝑ horas. xij.ad min⁹:deinde exp̄mat̄ ꝛ colet̄:ꝛ colature reliq̄ oia addant̄:ꝛ fiat potio sabstātia agarici p̄us abiecta. ¶ Ele ctuariū digestiuū pectoris mundificatiuū.℞. electuarij

Syrupus alius.

Constrictiuū ꝛ vene ꝯsoli datiuum.

Aliō sangui/ nem sistens.

De epimate siue sputo sa nioso.

Minoratiuū in epimate.

Digestiuū in epimate.

Eradicatiuū

Electuarium ad idem.

diarodon abbatis.℥.ij.se.cōmuniū frigidoꝝ maiorūz.℥.j. pulueris ireos hyssopi sicce.añ.ʒ.5. dragagāti.ʒ.j. mellis passulaꝝ ad corinthios qd̄ sufficit pro electuario misce. Cōfectio ad idē.℞.loch.sani ꝛ expti diaprassij diadra/ gāti.añ.℥.j.diahyssopi.ʒ.iij.misce ꝛ cū aqua capilloꝝ ve/ neris fiat cōfectio. ¶ Cōfectio screare faciēs ꝛ ꝓhibens vene pectoris pulmōis ꝛ trachee arterie apturā.℞. boli armenici.ʒ.j.5.diadragāti.℥.j.misce ꝛ cū syrupo de myr/ to fiat cōfectio solida in morsellis triū.ʒ. ¶ Pillule ad idē.℞.gūmi arabici:dragagāti.añ.ʒ.5.coralloꝝ rubeoꝝ boli armeni.añ.℈.j.trociscoꝝ de terra sigillata:çucchari albi.añ.℈.j.iulep.viol'.qd̄ sufficit:dragagātū:ꝛ gūmi ara bicū ifundant̄ in dicto iulep donec sufficiēter mollefiāt: deinde misce oia ꝛ fiāt pillule leniter p̄sse. ¶ Cōfectio re staurās ad idē.℞. diamidi.℥.vj.coralloꝝ rubeoꝝ: boli armenici.añ.ʒ.ij.misce cū pistello ꝛ fiat cōfectio cū syru/ po cydonioꝝ. Si appet vestigiū sanguinis ꝛ timor sit de aptura vene:aut cēt apta:tūc flobothomia p̄mo fit de sa/ phena pedis dextri de qua trahant̄.℥.ij. sanguinis: aut fiat flobothomia vtriusqꝫ saphene que sunt infra talū pe duz seu infra clauiculas:ex quaꝝ qualibet extrahat̄.℥.j. sanguinis:deide 3ª die fiat flobothomia brachij dextri de basilica hora tertiaꝝ stomacho ieiuno ex qua extrahā tur.℥.ij. aut.iiij. sanguinis. Cibi sint glutinatiui lenitiui. ¶ Euitet oēs res sanguinē mouētes:sic̄ sunt calefaciētes apitiue:potus vini plurimi:ꝛ ꝓprie vinosi:saltus clamo/ res:rixas:anhelitus altos:locutionē plurimā:multitudi/ nē balneatiōis:coitū:itinera res rubeas medicinas cale/ faciētes ꝛ apiētes:sic̄ aloes.apiū caseū āntiquū:sisimbriū.

Confectio fa ciēs screare.

Pillule ad idem.

Confectio re stauratiua.

Dieta in epi mate.

¶ De orthopnoea ꝛ aschmate. Cap.V.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. .§.I.

ASchma est cū difficultas spirādi vehe menter est:vt spirare eger sine sono ꝛ anhelatiōe nō possit.dꝫ dū modica est: neqꝫ ex toto strangulat dyspnoea appellat̄. Cū accessit id quoqꝫ ne nisi recta ceruice spi ritus trahat̄ orthopnoea. Aschmaticū aliq appellāt q dif ficile respirat. Sicut igit̄ orthopnoeici qui hn̄t difficul/ taté spirādi:vt nisi recta ceruice stent spirare nō possint. Est eniꝫ orthon rectū:ꝛ pneo idest spiro:quos Galeni in/ terp̄tes:ꝛ medici recētiores orthopnoicos corrupte enū/ tiāt:ꝛ ip̄m morbū corruptius orthomiā. Aschmatici sunt qui cū difficultate anhelitū ducūt. Aschma eniꝫ anhelit⁹ anxietas dr̄:q̄s ꝑperā recētiores asmaticos dicūt:ꝛ asma morbū. Dyspnoeci q spirādi difficultatē patiunt̄: quos ꝑperā recētiores disnoicos ꝛ dispnoicos vocant:ꝛ mor/ bū disnoiā vl' dispnoiam. Nā dysetimoriō cacos cepnio cepnō:hoc est dys particula est male vel mali atqꝫ diffi/ cultatis:ꝛ pnio:idest spiro vel pnoe spirit⁹ vel flat⁹. De orthopnoea meminit Pli.lib.xxvij.c.xij. Rhecoma her ba sumit̄ epaticis spleneticis ischiadicis ad renū vitia su/ spiria orthopnoeas arterie scrubritias sanat. Uideturqꝫ Plini.suspiria gn̄alr̄ alibi accipere ꝓ omni difficultate spirādi. Inde latine gn̄alr̄ suspiriosi:ꝛ anhelatores acci/ piunt̄ ꝓ illis q cū difficultate spirāt. ¶ Fit igit̄ angustia meatuū spiritus interna petētis cū multitudo ꝯferta hu/ moꝝ crassoꝝ ꝛ glutinosoꝝ ipacta fuerit ꝓ obyce spiri/ tui:vl' tumor aliqs apostematicus obstiterit:itidē ꝟo dis/ poicis ꝛ qui asperas hn̄t arterias ml'to catarro refertas: ex p̄rimis locis fluxu in arterias affluēte fit morboꝝ di scrimen inter ip̄os inuicē:manifesta de cā in sanos subito incidēte catarro vt plurimū citra febrem postq̄ꝫ comitā tur ꝓpria catarri signa. Qd̄ si tumor apostematic⁹ in pul mone fuerit:fiat febris necesse est:ac nō multo post mu/ tato ardore pus cū tussi respuit̄:qd̄ si incōcoctuz phyma

De aschmati cis ex Gale no.

fuerit:sicut medico euenit antipatro in leui pulmōis arteria:hi pondus maximū nō sentiūt neqȝ ab orthopnea tñ pturbanť. Qui xō ꝑprie orthpnoici:ꝛ dispnoici sunt appellati fere sunt sine febre:pondusqȝ sentitur grauis: neqȝ purulentuȝ respuunt. Si aūt curāduȝ tibi scito cōe quiddā esse in his affectionibus: ꝛ quiddā propriuȝ. cōe quidē ad cōsumendā ac absumēdā supfluā essentiā humiditatis morbos gignentis. ꝑpriū glutinosoꝝ ꝛ crassoruȝ humoꝝ essentiā detrahentis tenuātibus ꝛ arefacientibus medicaminibus:que sane cōis est rō ad oīa in intimo corpis apostemata:vini aūt potio ambobus cōgruit qð sit substātia tenue:cūctis potus sit paucus qui lāguēt apostemate. Nā mult⁹ implet meatus glutinosis ꝛ crassis humorib⁹. Nā abstergētia huiusmodi humores medicamina tusses quatiant necesse est:nō facile aūt respuitur ob crassitudinē qð abstersuȝ est:maiori igiť humiditate opus est:quo facile eyciať:ꝛ ob hoc plus potus dāduȝ est aschmaticis.

Ex archigene,

❡ Magnū īqt Archigenes medicamen est purgatio iugis ex validioribus facta medicaminibus: ꝛ vomitus ex raffanidibus ꝛ perunctionibus sumpti:cataplasmata ex ficub⁹ ꝛ farina ordeacea: vt habeat resinā cerā cū melle. Impinguať aūt ei etiam iris:ꝛ manna:ꝛ malagmata quecūqȝ cutē exhulcerāt: ꝛ sanieȝ abstrahūt vt est cissophōtus:ꝛ diadapnidō diacēthryos. Ad orthopnoicos aschmaticos:armenie:boli.ʒ.dato potanduȝ cū vino diluto.

Ex esculapio

❡ Aliud egregiū ex Esculapio ꝛ Diascoride. Aristologia rotunda cū aqua pota aschmaticis succurrit: ꝛ magni centuary radix:ꝛ exigui succi ꝛ siccitas dissolutissima pota cuȝ aqua : ꝛ spōdely fructus ꝛ calaminthe montane coma ꝛ hyssopi iris:ꝛ melāthiuȝ: ꝛ struthium album: frige in testaceo vase super prunis. albicantes xō tere ꝛ sumito ꝛ cū melle coquito dato lingendum ante cibum ꝛ post cibum:ꝛ proderit plurimuȝ.

❡ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

Isaac tertio viatici.c.II.

Difficultas anhelitus fit trib⁹ modis: vel enim fit ex necessitate nimia anhelādi sicut in sanis nimy exercity:vł ex angusto spatio pectoris:sicut in apostematibus ꝛ in pectore vulneratis:vel ex angustia in capite viaruȝ spiritus:sicut patiunť qui in lacertis gutturis apostemanť que ex vtraqȝ sunt pessima. Hanc speciē Hippocrates orthomiā vocauit:qꝛ homini in sanitate sua pectoris tm̄ mouenť inferiora:patiēti alterutrū hoꝝ triū mouenť supiora ꝛ inferiora:ꝛ vsqȝ ad spatulas. Pōt aliter intelligi ꝛ orthomia vocari. Qui eniȝ eā patiunť erigi ꝛ stare cogunť cū infirmus anhelosus totū pectus vsqȝ ad spatulas:ꝛ a spatulis vsqȝ ad cubitos moueat:ꝛ cubiti in motu laxenť tribus ex causis intelligiť:sicut testať Gal. vel ex defectiōe virtutis lacertos pectoris mouētis:ꝛ in infirmitate sui:vel ex cōstipatione instrumentoꝝ spiritus:vel ex calore nimio cordi ꝛ pulmōi dñante. Defectio vtutis lacertos pectoris mouentis ex mala cōplexione calida vł frigida solet fieri. Cōstipatio instrumētoꝝ spiritus ex grossis ꝛ viscosis humorib⁹ est: vel ex grossa vētositate vias anhelit⁹ oppilāte: vel ex apostemate in diafragmate:que aliqñ oīa in vno loco adunanť:aliqñ duo insimul raro euadunt:qui hec oīa coadunata incurrunt.

Auicē.fen.x. tertij canonis

❡ Auicēna. Asma est egritudo pulmonis cū qua patiēs nō inuenit excusationē ab anhelitu frequēti:sic est anhelitus ꝑfocatus ꝛ festinatus. hec egritudo est ex egritudinibus longis:habēs cū hoc paroxismos acutos ꝓm similitudinē paroxismoꝝ epilepsie: ꝛ spasmi. Et egritudo hec cū accidit decrepitis nō forsitan sanať neqȝ maturatur: qūo eniȝ cū ipsa in iuuenib⁹ ēt sit difficilis ꝓm plurimū: ꝛ augmētať apud resupinationē. Et opȝ vt elōgeť inter cibū ꝛ potū:ꝛ nō satieť ex aqua subito:imo pluribus vicib⁹. Et somn⁹ post cibū est res nocibilior eis. Uitet potare post cibū siue sit aqua siue vinuȝ. Et scias ꝙ crocus est ex summa medicinaꝝ malitie anhelitus ꝛ difficultati ipsi⁹:qꝛ ꝯfortat instrumētū anhelit⁹:ꝛ facilē ipm efficit. Et catarrus qui fit ex debilitate substantie cerebri curatiōnē nō hȝ.

Serapio ...

❡ Serapio. Illi qui habēt asma absqȝ febre assimilanť illis qui incedūt cū velocitate ꝛ vehementia: deriuať ergo nomē asmatis ex actione illoꝝ. Et accidit ei hec egritudo ex humore viscoso:qui adheret cāne pulmonis:ꝛ ꝑparatio anhelit⁹ est hui⁹ generis.s.qð oppilat meat⁹ aeris:ꝛ est vna specieꝝ anhelit⁹.s.qꝛ est diuersa ab anhelitu asmatis:ꝛ ab anhelitu sanoꝝ. Et fit ēt qñ iplenť vene grosse que sunt in pulmōe humore grosso ꝛ flegmatico:donec putrescit ꝛ igniť. Et opȝ vt scias ꝙ cāna pulmonis qñ descēdit ad pectus diuidiť in venas grossas q̄ sunt calidiores nā eius. Cū ergo inuoluiť cū eis caro rara: cōpleť cū eis pulmo:ꝛ iste sunt thesauri vēti:quapp etiā qñ occupat locū vēti substātia alia:ꝯstringiť anhelitus:ꝛ accidit pectori:ꝛ collo toti ꝑparatio recta. Qð est qꝛ patiētes hāc egritudinē timēt ꝙ cadāt quedaȝ ptes corpis sup quasdā quare ꝑfocanť:qm̄ ipi iaȝ sciūt expimēto qd accidat in h⁰ ex corruptiōe. Rectificāt ergo pectora sua ꝛ colla sua donec ꝑparať eis anhelitus. pp id ergo noiať hec egritudo directio anhelitus ex hoc nō ꝑparať ei qui hȝ egritudinē anhelit⁹:nisi qñ est directus sedēs.

Rasis ... sionibus 57.

❡ Rasis. Disnia plurimuȝ fit ex flegmate grosso implente cānam pulmōis:ꝛ sunt cū ea oregmō magnus in pectore ꝛ cōstrictio anhelitus:ꝛ id qð faciunt canes in anhelitu qñ currūt ꝛ ꝑprie apud motū. Et cura eius est id qð educit illos humores grossos ex pectore:ꝛ iā diximus id in tussi humida. Et fit qñqȝ ex siccitate pulmōis:ꝛ signa ei⁹ sunt sitis ꝛ subtilitas vocis. Et cura ei⁹ est sumere lac in potu.

Cōfectio Rasis ad a...

❡ Cōfectio Rasis ad asma educens humores grossos ꝛ saniē ex pectore. ℞. succi ligritie:hyssopi sicce.añ.ʒ.x.capilloꝝ veneris.ʒ.vij.se:vtice:ireos:cordumeni:piperis: aristologie rotūde baurach:nasturcy: carui campestris: amigdalaꝝ amararū.añ.ʒ.v.cōficianť cū melle quātuȝ ipsa sunt:ꝛ deť in potu cum decoctione hyssopi maiori.

Alia ... Rasis.

❡ Confectio pillularuȝ quibus soluuntur habentes disniam frigidam. ℞. pulpe coloquintide.ʒ.j. tertia: agarici.ʒ.ß.baurach.tertia.ʒ.j.succi ligritie.ʒ.j.se. vtice ireos. añ.ʒ.ß.ꝛ fiant pillule.ꝛ est dosis.j.

❡ Ex traditione auctorum recentium. .§.III.

Omnes dispositiones anhelitus ꝯtra nām quodāmō ad asma ꝛ ad disniā reducunť:iō de asmate ꝑmo videamus:cui⁹ tres spēs distiguunť.s. Sāsugiū:Orthomia: Anhelosus. Noie ğ spāli dr̄ sansugiuȝ difficultas expirādi:qð est:qꝛ cānales pulmōis interi⁹ sunt valde repleti:vñ nō pñt ꝯstringi. Anhelosus xō dr̄ qñ pulmo exteri⁹ est cōpressus:vñ est difficultas inspirādi.i.intus spirandi vel aera attrahēdi:qꝛ pulmo nō pōt dilatari. Orthomia xō qꝛ interius ꝛ exterius pulmo est compressus : vnde non pōt dilatari nec cōstringi:ꝛ ideo pariter impeditur inspiratio ꝛ expiratio:cū cōtingit raritatē pulmonis totaliter imbibi ꝛ repleri. Hec aūt passio in senibus nō curať:que in minoribus ꝛ fortibus vix curať. Hec aūt passio generať ꝑpter catarros a capite descendentes:ꝛ qñqȝ ꝑpter malas materias in spūalibus collectas:ꝛ qñqȝ ꝑpter nocumētū aliorū mēbrorum:sicut stomachi splenis epatis diafragmatis cōprimētiū:vel malas materias mādātiū. vel ꝑpter dislocationē spōdiliū. vel ꝑpter vētositatem plurimā. vel ꝑpter paruitatē pectoris nimiā. vel ꝑpter malas cōplexiones spūaliū:vt est frigiditas: vel siccitas immoderata.

imoderata. Signa aūt isti⁹ passiōis sumunꝛ a nocumēto mēbroꝝ patiētiū ꝛ a signis reumatū: que passio si sit cuꝫ mā erit in pn° grauitas spuēdi. Si aūt sit solū nocumētū in spūalib⁹: adest pulsus tremulosus: ꝛ tremor cordis. Si aūt cā sit extra spiritualia: non adest tussis. Si aūt sit ex apostematibus satis significaꝛ per dolorē loci. Si sit ex aspitate ꝛ siccitate: adest sitis: ꝛ nihil expuit. Si sit a vētositate cognosciꝛ per inflationem loci ꝛ eructatiōes. Si a frigiditate pulsus est debilis tardus ꝛ rarus. Regimē ex nutriēte potus sit vinū pauciferū nō vinosuꝫ mediꝫ coloris dulcedine pticipās. Cib⁹ fercula ptisana ordei optie cocta in brodio pulli pinguis: vel galline pultes ex farina amyli decocte comeste nō spisse. Offe ex micis panis lotis panis optime farine frumēti debite fermentati cū brodio pulli vel galline amigdale dulces optime pus bñ pistate: deinde cocte in brodio pulli vitelli ouoꝝ cuꝫ eoꝝ albumine ꝯquassati optime in brodio pulli. Spinachie ptes tres: boraginis ptē vnā: ꝛ feniculi pauci: oēs sint debite cocti in brodio pulli: portulaca cū aliquātulo boragis simul bullita ꝛ cocta in brodio pulli. Oua sorbilia gallinaꝝ cū eoꝝ albumie in pn° mēse ꝛ pprie in pn° prādiꝫ iuuāt si nō timet vētris solutionē pternaturalē: blitis partes tres: boraginis partē vnā debite cocta in brodio pulli. Cucurbita prius bullita: deinde cū modico mēthe debite cocti cū brodio pulli. In oibus suprascriptis ferculis pinguibus ꝛ macris vtaꝛ sepe lactis amigdalaꝝ dulciū ptibus trib⁹: seminū maioꝝ frigidoꝝ pte vna: oibus simul mixtis cū dicto ferculo. Et hoc itellige vbi patiēs nō horret ista: in oib⁹ ferculis vtaꝛ sepe çucchuro tabarçet triū coctaruꝫ. Carnes vtiles sunt pulli: pulle: pdices elixe: fasiani: turdi cocti vt supra aliqñ: alaude parue. Et aliqñ assenꝛ: sꝫ raro: ita elixe pstātiores sunt. Uituli lactētis. Haçelli seu caprioli: pulmōes elixi supradictaꝝ auiū cōuenietes sunt: ꝛ pariter epata ipsaꝝ: pulmo vulpis elixus debite coctus. pisces petrosi parui elixi nō assati nec frixi. Timali: luciꝫ pui. Acrumina oia euitet: vt sūt allea: cepe: porri: raffani ꝛ silia. Res acetosas euitet. Res pariter agrestes vt lymones ꝛ aranci vētos euitet: tā calidos q̄ frigidos: radios solis ꝛ lune silr. ¶ Digestiuū catarri siue māe fluētis ad pectus. ℞. aque mellis facte ſm canones. ℥. iiꝫ. aq̄ decoctiōis ordei excorticati. ℥. iiiꝫ. çucchari albissimi. ℥. ß. misce assumat calide duob⁹ dieb⁹ in singula hebdomada in sero dū vadit dormitū. ¶ Anhelitū facilitās ventrē leniēs: pectus mūdificās. ℞. ficus siccas albas ꝛ pingues numero. iiiꝫ. passulaꝝ ad corinthios. ℥. ß. brodiꝫ pulli. ℥. vj. çucchari albissimi cū brodio dicti mixti. ℥. ß. ficus per vnū quartū hore ante prādiū comedat: deinde imediate passulas. ¶ Ultio imediate dictū brodiū bibat. hac comestiōe ꝛ potione simul talr vtaꝛ sepe. Aqua mellis de qua supra fit mētio sic fit. ℞. mellis ptem. j. aq̄ fluuialis mūde ꝛ clare ptes. viiꝫ. misce. deinde bulliāt ad ignē vsqꝫ ad cōsumptionē tertie partis coque ꝯtinue dispumādo: vltimo per petiā lineā subtilē ꝛ albā colēꝛ: ꝛ ipsa vtaꝛ vt supra. ¶ Digestiuū screatū iuuans: tussim mitigās: ꝛ anhelitū facilitās. ℞. syrupoꝝ de prassio cōfecti cū seminib⁹ Mesue. ℥. j. de absinthio: de calamēto: iulep violati. aā. ʒ. ij. aquaꝝ decoctionis ordei excorticati. ℥. j. capilloꝝ veneris. ℥. ij. misce. Assumat calidū in aurora trib⁹ diebus. ¶ Solutiuū vsuale ꝛ facile. ℞. pillulaꝝ elephāginaꝝ. ℈. ij. agarici. ℈. j. salis gēme: çinçi. aā. gra. j. calamēti. ℈. j. absinthiꝫ gra. iiiꝫ. misce ꝛ cū syrupo de prassio qd̄ sufficit ad incorporādū formenꝛ pillule. vij. pro. ʒ. Assumat in aurora a duab⁹ vsqꝫ ad qnqꝫ libitū: stet ieiunus horis q̄tuor ad min⁹: ꝛ iterū dormiat desup hora vna. ¶ Digestiuū aliud anhelitū facilitans.

Digestiuum māe fluentis ad pectus.

Medicamē anhelitū facilitans.

Compositio aque mellis.

Digestiuum.

Solutiuum vsuale.

Digestiuum.

℞. aquaꝝ capilloꝝ veneris. ℥. j. prassij. ℥. ß. enule cāpane. ℥. j. hyssopi. ℥. ß. croci. gra. j. çucchari albi. ʒ. ij. misce. Assumat calidū in aurora ter in singlo mēse. ¶ Cōfortatiuū plmōis ꝛ dilatatiuū eductiuūqꝫ māeꝝ i ipo ꝯtētaꝝ. ℞. succi cauliū: mellis clari. aā. lib. j. pulmōis vulpis pparati. ʒ. iiiꝫ. bulliāt simul succ⁹ ꝛ mel semp dispumādo vsqꝫ ad succi cōsumptionēꝫ: ꝛ in fine addaꝛ pulmo vulpis: ꝛ fiat electuariū. De hoc electuario sumat. ʒ. iiꝫ. in mane ꝛ in sero. ʒ. ij. per horā añ cenā. ¶ Aqua expta pro asmate frigido: qd̄ durauit. xij. annis in quadā muliere. ℞. prassiꝫ: capilloꝝ veneris: vngule caballine. aā. M. j. passularū ireos: se. vrtice ligritie: hyssopi. aā. ℥. j. ficuū siccaꝝ numero. x. fiat decoctio: de q̄ sumat oi die. ℥. ij. ¶ In asmate fiat syrup⁹ vt sequiꝛ. ℞. prassiꝫ hortulani. M. ij. capilloꝝ veneris: hyssopi ligritie. aā. ℥. j. passulaꝝ: ficuū siccarū: dactyloꝝ. aā. ℥. j. ß. enule sicce: se. vrtice: ireos: radicis feniculi: petro. aā. ℥. ß. gūmi dragagāti arabici: se. anisi: cinamomi. aā. ʒ. ij. penidiaꝝ. ℥. iiꝫ. mellis. ℥. viiꝫ. fiat syrup⁹ distēpereꝛ cū aq̄ prassiꝫ cōtinuet triginta dieb⁹. De octauo in octauū diē sumat istas pillas. ℞. agarici. ʒ. iiꝫ. ireos prassiꝫ: mēthe. aā. ʒ. j. turbith. ʒ. v. hiere simplicis. ℥. ß. colognt ide: sarcocole. aā. ʒ. j. ß. çç. ℈. iiiꝫ. fiant pillule cū sapa. dosis. ʒ. j. Et sumat de hoc loch. ℞. diadragāti calidi: diapenidion: diaristologie. aā. ℥. ß. pineaꝝ mūdataꝝ. ℥. ij. misceanꝛ cū sapa. ¶ Aqua pectoralis. ℞. violaꝝ: capilloꝝ veneris: ordei mūdi: ligritie: passulaꝝ. aā. ℥. j. iuiubaꝝ. ficuū siccaꝝ. aā. nūo. v. hyssopi. ℥. ß. bulliāt in aqua: clarifica cū çucchuro: penidiaꝝ. aā. ℥. iiꝫ. ¶ Syrupus solutiu⁹ in mā pectorali in hoie antiquo tpe estatis. ℞. capilloꝝ vene. endiuie. aā. M. ß. ligritie passulaꝝ: ordei mūdi. aā. ℥. j. radicum feniculi petro. aā. ℥. ß. hyssopi. ʒ. ij. iuiubaruꝫ nūo. x. agarici albi: turbith: reubarbari. aā. ℥. ß. se. anisi: feniculi çinçi. aā. ʒ. j. spice salis gēme. aā. ℈. j. çucchari lib. j. fiat syrup⁹. dosis. ℥. ß. oi die de 3° in tertiū cū aq̄ calida.

Cōfortatiuū pulmonis.

Aque singularis i asmate.

Syrupus.

Pillle singulares i asmate.

Aqua pectoralis.

Syrupus solutiuus.

¶ De pleuretide seu pleuresi. Cap. VI.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. .§. I.

PLeuretica mēbrana est pāniculus sub costis firmior ꝛ peritoneo silr̄is: singule tñ coste mēbranullis suis integunꝛ. hic mēbrana annexa est: q̄ medios deducit pulmonis: pectori spineqꝫ annectitur: vt altera pulmones: pte lesa: altera icolumis seruetꝛ. Pleuritis idis. recētiores dicūt pleuresis. Et est morbus laterū satis asper: ꝛ dr̄ apotes. pleuris. i. a latere. hic pleuretic⁹: q hūc morbū patiꝛ. Integra pleuritis ardor est hypeçocotis in latere tunice vehemēs dolor obtūdēs illat⁹ cū acutissima febri: flat⁹ difficultas hoc comitaꝛ. ꝛ tussis qñqꝫ arida: aliqñ cū eductione: a pn° qdē cruēta: postea xo cocto ardore purulētoꝝ pulsus ꝯsedit asp ꝛ velut calpēs. Qd̄ si dolor circa mamā isedit: extēditurqꝫ ad vertebrā vsqꝫ coxēdicis: detrahēdus est sanguis q̄tuꝫ satis: sinautē infra ad hypochōdriū fuerit dolor purgādū est. sinaūt mediocris fuerit dolor: neqꝫ cōpungēs: neqꝫ cum tussi ac febri acuta nō magna eget auxilio. Clyster nāqꝫ in his prius admitaꝛ. inde oportuna alui subductio asp̄sioqꝫ adhibeaꝛ languēti lateri: obducaturqꝫ sacculus ex furfuribus: ꝛ glithone ꝛ anheto: sitqꝫ vict⁹ attenuās. At in acute egrotātibus: vt dictū est: si circa mamā ꝛ clauē fuerit dolor: secare (vt dictū est) opꝫ in ancone venā ardēte latē: nō adixim brachiꝫ sꝫ ex opposito: neqꝫ tātū sanguinis detrahaꝛ vt aia deficiat: nā ex hoc subest piculū peripneumōte: refrigerato eni admodū sanguie: pulmo qui rarus ꝛ calidus est: lateriqꝫ vicin⁹: facile excipit morbū: expedit nimirū ei mediocrē detrahere aliquo ēt interueniēte interuallo: ꝛ adhuc mediocre detrahere: q̄ si anime

Ex archigene.

defectus timet̄:si amplius detrahitur inde clysteribus
aluus erit subducēda:si par nō videat̄:vtendū erit oleo
rutbaceo in quo coliquefacta sit terebentina ⁊ butyrum.
inde lateri oleū admouēdū est calidū in quo rutba anbe
tū:cypri flores incocti sint:⁊ lana apponat̄ cū eo liquo/
re:ac sulpburata:vel ipm sulphur dissolutū oleo calido ⁊
thimo dissolutissimo iposito:ligatoqz leniter ⁊ ꝯtinue id:
hacqz aspersione ad tertiū vsqz diē vtitur:hec eniz sunt
q̄ ab archigene narrata sūt. ¶ Epithima ꝑstās pleureti/
cis ꝫm eundē. Oppoponacis vncia:ruthe folioꝝ.ʒ.ij.cy/
prini libra:cere.ʒ.vj.terebentine.ʒ.vij. galbanes vncia ⁊
dimidia. oppoponacis cyprino dissoluat̄. Galbane ꝟo
ruthe folijs colluat̄ que liquefacta ⁊ frigefacta misceant̄
dissolutis. ¶ Aliō epithima mlte expientie. Ruthe.ʒ.ij.
sulphuris extincti.ʒ.j.nitri.ʒ.5.adipis porcine.ʒ.iiij.cere.
ʒ.vj.terebentine.ʒ.j.pota aūt iuuāt pleureticos : a ꝑnº q/
dē mellicratū in quo cocta sit rutba:postea hyssopus:vel
calamicithe:vel origanuz:vel iris vel radix aristologie.
¶ Aliud butyrū recens cū equa pte mellis cogto:daqz
coclearium. Inueteratis aūt pleureticis da balsami fru/
ctus.ʒ.cū mellicrato:vel gentiane.ʒ.ij.centuarij maioris
radicis.ʒ.ij.cū vino:vel symphiti radicis cū mellicrato.
Si autez humida ⁊ incocta reijciat.hoc congruet çinçi/
beris:troglytidis.ʒ.ij.croci.ʒ.piperis grañ.xv.mellis di/
spumati lib.dato coclearij dimidium.

Epithima ꝑstās pleureticis. — *Aliud epithima.* — *Aliud remedium.*

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. §.II.

Scias ꝙ pleuresis est flegmō velaminis li
gātis viscera qō cooperit costas de
intus. Et opz vt scias ꝙ pectº est cōpositū ex
xxiiij.costis ⁊ iter istas costas sunt lacerti qdaz
positi ad cōstringēdū pectus ⁊ dilatandū ipm. Cū ergo
apostemat̄ velamē ligās quoad cooperit costas has ⁊ la
certos qui sunt inter eas:noiat̄ hec egritudo caluritºꝫ est
pleuresis:qñ ꝟo apostema est in lacertis:tūc qdā nomi/
nant caluritis nō verū. Sz distinguit̄ inter veruz ⁊ non
verū per istas significatiōes: qō est qꝛ si est cū dolore pū
gitiuo ordinato:tunc pleuresis est vera:qm̄ velamen est
neruosum in nā sua sentiēs ex quo est punctio ⁊ dolor:⁊
dolor pūgit in hac egritudine velamen. Est ergo ille qui
extēdit̄ ex cētro ꝫm rotūditatē ad terminū:⁊ cētrū eius
est fluxū locatū. Et significatiōes que sunt ꝓprie ei sunt
ex tussi ⁊ dolore cū pūctura ⁊ fe.acuta ⁊ ꝯstrictiōe anhe/
litus ⁊ dolore clamoso. Et ꝫm plurimū nō accidit pleu/
resis nisi ex sanguie cholerico.s. ex mā calida. Et opz vt
administret̄ flobothomia qñ dolor iā ascēderit ad duas
furculas:⁊ post illud damus infirmo decoctionē de iuiu/
bis ⁊ sebestē: passulis:papauere albo: dragagāto cū vio/
lis cōditis cū çucchara ⁊ oleo de amigdalis dulcibus:sz
die vno:⁊ post illud aquā ordei. Et dū mā in ꝑnº ꝑmanet
currēs:trahamus ipam ad locū ꝯriū ei ex dorso ad lōgi/
tudinē. Si aūt egritudo iaz cōfirmata est:⁊ abscissuz est
qō currebat:tūc necesse est vt flobothomemus ex latere
doloroso. ¶ Haliabbas. Si apostema opimēto costas
subinuoluēti accidit pleuresis vocat̄ ⁊ cū in pectoris la/
certis:dolor dr̄ lateris. Et huic adherētia passioni accidē
tia qbus significat̄;febris est indeficiēs:que ab ipsius in
ꝑnº nō sepat̄:ac tussis que nihil in ꝑncipijs emittit anhe/
litº angustatio:pōgēs dolor.⁊ cū passio difficilis est do/
lor a costis icipit:⁊ ad furculaꝝ ascēdit ptes:eo in latere
in quo apostema est:nōnunꝗ̄ aūt ad inferiora descēdit
in ptes que subsunt hypocūdrijs. ¶ Sanguis augmēta/
tus:⁊ cū interiori calore corpis feruidus capiti ascēdētez
fumū mittit:qui cū ieniat clausurā capitis ⁊ poros oppi
latos nō ꝑmittit̄ exire:deinde calefit morās in capite cū
cerebri calore dissolutus redit ad inferiora corpis: sicut

Serapio secūdo breuiarij.c.21. — *Haliabbas.* — *Isaac tertio viatici.c.12.*

videmus in humectatione fumi balnei:qui fumus cū te/
cta penetrare nequeat:redit ad inferiora. Si aqua a capi
te distillat ad diafragma calidū apostema generat:⁊ in/
de fit pleuresis vera. Si in lacertos veniat vel carnes q̄
sunt iter costas pleuresis nō vera dr̄. Sepe pleuresis in/
uadit hoies calide ⁊ humide cōplexōis in vere nāliter:in
hieme accidētalr̄. Et plurima pleuresis ex puritate na/
scit̄ sanguinis. Aliqñ ex sanguine calido ⁊ cholerico:ali/
qñ grosso ⁊ melācholico:aliqñ humido ⁊ flegmatico:ali/
qñ ex oibus:aliqñ ex qbusdā humoribus. Si videamus
ꝙ apostema diafragmatis sit sanguineū:si sequant̄ tps:
etas:cōsuetudo:⁊ virtus infirmi:festinemus vt de basili/
ca vena minuamº de latē vbi ifirmº patit̄ anꝗ̄ augmētat̄:
maxie si dolor ascēdat vsqz ad furculas:qō in ꝑiconoxeō
ꝑcipit Hippocrates. Si vtº sit fortis:nō est cura alia adhi/
bēda:ꝗ̄ que flobothomia ꝑcipimus obseruāda:sz flobo/
thomandus est maxime si sit sanguinea morbi spēs. Un̄
si virtus defecerit nō opz flobothomari:sz quātomagis
possumus vtutē custodiri: flobothomia eni est molestis/
sima cū defectione vtutis:opz ergo epithimata q̄ri ⁊ cata
plasmata acumē sanguinis mitigātia ⁊ dissoluētia: sicut
sunt malue:viole:radices eoꝝ:ordeū mūdū in aq̄ coctuz
⁊ colatū cū oleo viol̄.mixtū:deide pāni linei subtiles in/
fundant̄:⁊ loco dolēti supponant̄ frigidi tpe calido tepi/
di tpe frigido. ¶ Isaac. Pleuresis vera est caliduz apo/
stema nascēs in diafragmate ꝑꝑ humores a cerebro ad
pectus fluētes. Aliqñ hec mā descēdit ad lacertos costas
velantes:⁊ aliqñ in pulmonē: ⁊ nōnunꝗ̄ in diafragma.
Si fuerit in pulmōe erit dolor leuior:qꝛ pulmo est insen
sibilis ꝑꝑ neruos ab eo ablatos. Spūs tñ est angustior:
qꝛ pulmo est maius istrumētū spūs. Qō si mā venit ad
diafragma:fit spūs leuior:⁊ dolor fortior ꝑꝑ multitudi/
nē neruoꝝ in eo existētē ⁊ colligātiā:quā ipz cū cerebro
hz. Proinde si vulnera patit̄:dura sunt ad sanādū:maxi/
me si fuerit in neruosa pte diafragmatis carnē nō hñtis.
vulnera enim in loco nō carnoso:incurabilia sunt: que si
fuerint in carnoso:sunt dura ad sanādū ꝑꝑ nimietatē sui
motus:⁊ nō solū vulnera diafragmatis sunt difficilia ad
curādū:sz ēt ea q̄ sunt sub oibº locis diafragmatis existē/
tibº sicut circūdātis vētris ⁊ itestinoꝝ:qꝛ corruptio oiuz
humoꝝ ad hec loca venit:qꝛ sunt vicina locis fecū.ꝑꝑ h̄
opz medico vt desiccet vulnera q̄ sunt in his locis quātū
vtus tolerare poterit. ¶ Auicēna. Pleuresis ꝟa est apo/
stema calidū in ptibus pectoris:aut in lacertis itrinsecis
⁊ in velamine cooperiēte pectº:⁊ in velamie distiguēte:⁊
est illud qō est purū. Nō vera fit in lacerto extriseco ap/
parēte:aut in velamine extriseco cū cōitate cutis ⁊ absqz
cōitate:⁊ tūc est nō vera. Et maiº istis ⁊ terribiliº est illō
qō est in ipo velamine distinguēte:⁊ est prauiº eis. Et oē
apostema aut resoluit̄:aut indurat̄:aut collectionē facit.
Et opz vt vtus ꝯfortet̄ in hac hora:vt fortis fiat ad tussiz
sputi. Hec nāqz opatio duabº cōplet̄ vtutibº: quaꝝ vna
est nālis maturatiua ⁊ expulsiua:⁊ altera est voluntaria
expulsiua:⁊ nisi cōfortent̄ possibile est vt deficiant ad
mūdificandū. Et qñqz accidit ex vehemētia febris: fre/
quētia anhelitus:⁊ viscositas sputi:⁊ ex viscositate sputi
vehemētia laboris:⁊ additio in inflamatiōe:⁊ sic nō ces/
sant adiuuare se sup malitiā. Ueritas tñ est ꝙ ꝓpinqua
parti sinistre est deterior:sz est ꝯueniētior ad hoc vt ma/
turet̄ ⁊ recipiat solutionē. Et pleuresis minorat̄ in decre
pitis:⁊ si forte accidit interficit ꝓpter debilitatē virtutū
eaꝝ in spuēdo ⁊ mūdificando. Et sunt quinqz signa vere
pleuresis.s.febris inseparabilis:dolor pūgitiuus sub co/
stis:constrictio anhelitus:pulsus serrinus:⁊ tussis. Et ap/
paritio fluxus sanguinis nariuz est ex signis bonis vlti/
mis in

Rasis diuisi[one] 54. — *Isaac lib. febriū cap. pleuresi.* — *Auic. fen. tertij can[onis].*

mis in pleuresi. Et oīs pleuresis cuius doloꝛ nō quiescit per sputū: neqꝫ minutionē: neqꝫ per alia: tūc spera ex casaniositatē: aut moꝛtē ante ipsaꝫ ꝑm reliquas significationes. Et omne sputū cum quo nō quiescit nocumentū: nō est bonū. Et laudabilius sputū est qđ est facilius ⁊ velocius: ⁊ plurimū ⁊ magis maturū ⁊ albū planū equale in quo nō est viscositas: imo equalitas substātie. ¶ Rasis.

Rasis in lib. diuisionū ca. 54.

Fit ex sanguine: cuius signa sunt rubedo coloꝛis: repletio pulsus ⁊ vehemētia cōstrictionis anhelitus post multaꝫ repletionē vini: ⁊ si sputū iaꝫ inceperit: erit rubedo in eo plus. Cura eius est flobothomia basilice ex latere opposito: deinde iteratio flobothomie ex latere doloꝛis in die tertia. Et fit pleuresis ex cholera: ⁊ signa sunt eius punctura ⁊ doloꝛ in latere: ⁊ caliditas foꝛtioꝛ q̄ꝫ eius que fit ex sanguine: ⁊ pulsus minoꝛ ⁊ durioꝛ ⁊ febꝛis acutioꝛ. Et cura eius est flobothomia: sed ex latere doloꝛis de basilica. Et fit ex sanguie adusto nigro: ⁊ signa eius sunt vehementia puncture cuꝫ siccitate oꝛis ⁊ foꝛtitudine febꝛis: ⁊ asperitas lingue: ⁊ postpositio sputi: ⁊ tarditas eius: ⁊ difficultas ipsi⁹ ⁊ nigredo coloꝛis ipsius: ⁊ plurimū est moꝛtale. Et cura eius est flobothomia. Et fit pleuresis ex sanguine in quo dn̄atur flegma: ⁊ est magis quieta ⁊ leuioꝛ: ⁊ febꝛis nō hꝫ magnū dominiū: ⁊ nō est punctura in latere: ⁊ est sputum in hac egritudine albius: ⁊ in ipso est rubedo parua. Et cura eius est flobothomia ēt: deinde decoctio hyssopi: ⁊ viol'. ⁊ reliqua que diximus: verūtamen extinctio ⁊ humectatio opoꝛtet vt sint minoꝛes.

¶ Ex traditione auctoꝛum recentium. .§.III.

Vera pleuresis a non vera differt cū ꝓpꝛijs eius significatiōibus: que sunt duritia febꝛis: angustia spiritus: tussis in initio moꝛbi sicca: pūctio in latere: q̄ accidētia sequit̄ extēsio pulsus. Hec duritia est sil'is dētibus serre: cūqꝫ apostema fuerit maturatū rūpit̄: neqꝫ vulnus ab oī mūdificat̄ sanie: velociter moueт̄ mā ⁊ mutat̄ ab īterioꝛi diafragmate ad exterioꝛa: ⁊ iūcta cū pulmōe generat ꝑipleumoniā: qua de cā doloꝛ qescit: qꝛ pulmo est īsensibilis. Et aliqn̄ incidūt in ꝑipleumoniā p̄usq̄ꝫ apostema rūpat̄. Nō vera aūt pleuresis hꝫ significatiōes has .s. grauitatē lateris absqꝫ tussi ⁊ sputo: qꝛ moꝛb⁹ est extra spūs instrumēta: ꝓinde pulsus eoꝝ est mollis: ⁊ posita exterius manu sup̱ locū passiōis mox sentiūt doloꝛē: ⁊ aliqn̄ tumoꝛ apostematis ap̱pet extrinsecus: qđ in futuro cū chirurgia curat̄. Apostema epatis qn̄ vr̄ eē pleureticū cū nō sit. Calidū itaqꝫ epatis apostema cognoscit̄ ꝑ citrinitatē vultus patiētis: qꝛ epar est fundamentū sanguinis: qđ cū deficit in mūdificatiōe sanguinis imūdus sanguis ꝑmanēs ⁊ coꝛpus nutriens mutat illud in citrinitateꝫ: ⁊ sicce tussiūt: qꝛ mā extra spiritus instrumētū est pulsus eoꝝ est durioꝛ pleuretico pulsu. Species pleuresis differunt inter se in coloꝛe sputi: qualitate infirmi: qꝛ si materia sit sanguinea: sputū erit rubeū: tussis humida: coꝛpus plenum: tactus mollis ⁊ suauis: sitis parua: pulsus magnus ⁊ largus: vrina v̄miculosa ⁊ tēperata in liquoꝛe aut aliquātulū grossa. ꝙ si mā fuerit cholerica sputū erit citrinū: tussis sicca: coꝛpus macilentū: caloꝛ pungitiuus ⁊ acutus: sitis magna pulsus velox ⁊ acutus: vrina subtilis ⁊ lucida. Si aūt mā sit flegmatica: sputū erit albū: tussis humida: coꝛpus pingue: effigies mollis ⁊ paruꝫ coloꝛata: febꝛis debilis: sitis parua: pulsus latus ⁊ tardus: vrina vitellina: aut citrina: liquoꝛ grossius: ⁊ aliqn̄ subtilis ⁊ albus: qđ est maluꝫ: mā melancholica sputū hꝫ liuidū vel nigrū: coꝛpus macidū ⁊ siccū: pulsū subtilē ⁊ tardū: vrinā colūbinā: aut aliquātuluꝫ pertinētē ad viriditatē. Qđ si mā de oībus aut de plurib⁹ fuerit humoꝛib⁹ cōposita: fit sputi coloꝛ cōmixt⁹ multū siue parū ꝑm humoꝝ cōmixtionē. Sil'r cetere patiētis qualitates erūt mixte. Sꝫ bonū est si an̄ mā digestionē sputū egrediat̄ albū ⁊ aliquātulū mixtū cū ruboꝛe: qꝛ mām significat eē leuē ⁊ nō obediētē. ꝙ si ap̱pеat sanguinolētū: significat ꝙ moꝛb⁹ est sanguineus. Doloꝛe aūt ad furculas ascēdente: an̄ oīa flobothomabis: deinde occurere cū cataplasmatibus acumē sanguinis extīguētibus: ⁊ dissolutiuis: sicut est succus malue: bismalue: viol'. oꝛdeū mūdū. oībus coctis ⁊ colatis addito oleo viol'. pānus in eis infusus: sup̱ patiētē ponat̄ frigidus tp̄e calido: calidus tp̄e frigido: ꝙ si caloꝛ febꝛis non est foꝛtis addimus cataplasma cuꝫ oleo camomillino. Et si v̄tus patiētis sit foꝛtis: etas: cōplexio: tp̄s: regio: ꝯsuetudo: sintqꝫ cōueniētia: festināda est sanguinis detractio: p̄iusq̄ꝫ moꝛb⁹ augmētari incipiat: ⁊ febꝛis augmentet̄. Maluꝫ enīꝫ est (vt vult Isaac) si postea minuat̄ ꝓp nature debilitateꝫ. Materiaꝫ ēt si certissime noueris esse sanguineā: ⁊ v̄tus infirmi sit foꝛtis flobothomia ꝯueniēs erit: etsi cetera incōueniētia sint: caue tn̄ ne sanguis temere minuat̄ cuꝫ v̄tus debilis est: qꝛ molestū est. ꝙ si mīuat̄. ꝯuenit vt sit de basilica vena ⁊ de latere īfirmo. Sūt nōnulli tā ex italis q̄ꝫ ex nostris in sanguie mittēdo audacioꝛes: quos medici sapiētes admoduꝫ detestant̄. Nā sanguis est atre bilis tēperamētū: spūs fomes: vite thesaur⁹. Dieta in pleuresi sit talis. Da mane ptisanū colatū cū amigdalis ⁊ çucchāro: aut cū syrupo viol'. si vēter fuerit cōstipatus. vespere micā panis lotā cū amigdaleō ⁊ çuccharo tritā. Succuꝫ etiā maloꝝ granatoꝝ valde dulciū soꝛbeāt. ꝙ si ꝯsuetudo infirmi fuerit multū comedēdi: ⁊ fuerit german⁹: aut scot⁹: ⁊ ptisanū ⁊ amigdalatū nō suffecerit: da spinachiā: maluā: cucurbitā. oīa cocta cū amigdalis ⁊ pariter oꝛdeaceū cū amigdalis: ⁊ micā panis. Sꝫ in die nūtiatiua decet dietā subtiliare: ⁊ solū ptisanū aut oꝛdeaceū clarū dare. ꝙ si sputū in q̄rta die fuerit albuꝫ lene multū facile: q̄ cū vna aut duabus egrediat̄ tussibus nūtiat crisim esse vēturā in .vij. die. Si aūt in quarta rubeuꝫ fuerit ⁊ aliqđ signū coctiōis apparuerit: ⁊ sputū fuerit lene iūctū viscosuꝫ ⁊ mixtū cū aliquāto albedinis ⁊ leuiter exeat: indicat bonā crisim esse vēturā in .xj. vel .xiiij. maxime si apparuerint cū eo signa salutis: q̄ sunt v̄tutis bonitas: leuitas: somni leuitas: appetitus bonitas: maxime in hoꝛa q̄ erāt soliti illū hr̄e in sanitate ⁊ signū coctionis in vrina: eadeꝫ hoꝛa sanitatis. Si sputū in q̄rta die roseū apparuerit: nūtiat crisiꝫ in .xiiij. aut .xxj. ꝑm ꝙ mā moꝛbi leuis aut grauis apparuerit. Qđ si citrinū in quarta apparuerit: longitudinē significat moꝛbi: sꝫ tn̄ nōdū timoꝛē aut salutē demōstrat. Sꝫ tn̄ si in .vij. mutet̄ in ruboꝛē: etiaꝫ alia bona signa appareant in longo tp̄e salutē nūtiat eē vēturā. Si aūt vsqꝫ in .vij. ap̱pеat citrinū ⁊ illaudabiles appareāt significatiōes: timoꝛē demōstrat vicinū. Si aūt significatiōes sint mediocres: fit tarditas timoꝛis ꝑꝫ cōmixtiōes significationū. Cauēdū est aūt ne multū soluat̄ vēter: qꝛ postea vix cōstipat̄. Si pleureticus fiat sine sputo ⁊ sic cū doloꝛe hypocūdrioꝝ ꝑ vrinā purgabit̄ potius q̄ꝫ per egestionē. In pleuresi semp̱ est punctura vnius lateris: vel vtriusqꝫ: sꝫ tn̄ vrina intēdit̄ cū est in dextro. In peripleumonia v̄o nulla est lateris punctura: sed grauedo sinistre spatule cū genarū ruboꝛe: ⁊ docēt in his facere flobothomiā p̄imo per antipasim: ⁊ post per metathesiꝫ. Pleureticus si nō purget̄ in .14. diebus in empima trāsit ⁊ vix euadit. Quidā autē arbitrant̄ in pleuresi empimate ⁊ peripleumonia curā nō esse variādā: quibusdaꝫ contrariuꝫ videtur ꝑm diuersitatē humoꝝ in causa existentium curas esse variandas: vt Constantinus Isaac ⁊ Rasis. In his tamē passionibus nō sunt apponenda re-

percussiua:nec actualr̃ frigida:sicut nec in apostematibꝰ aliq̄bus interioꝝ mēbroꝝ:ſʒ diaforeticis magis ⁊ mollitiuis insistēdū: vt si mã est calida:minus calida apponãtur. Si frigida:magis frigida apponant̃. Et pariter nihil actualr̃ frigidū dʒ exhiberi per os:⁊ nihil acetosum:vel salsum. Nec appropinquet se pulueri vel fumo vel vento vel splendori:⁊ loquat̃ submissa voce:⁊ sit in loco obscuro tuto a frigore ⁊ calore:vnde carbones igniti sine fumo añ lectū debēt apponi. Nihil actualr̃ frigidū eū extra tãgat. Aliq̄ q̄rūt an cōueniat flobothomia in pleuresi ⁊ pipleumonia in pñº qñ fuerit cū fluxu vētris. Et in hoc casu dicit Alexãder ꝙ pmo itercipiat̃ fluxus:⁊ post fiat flobothomia. Aliȷ dicūt ꝙ siue fiat vi nãe siue vi sinthomatis a pñº ꝑticularibus cōueniētibus forti existente nã faciēda est flobothomia. Multi aūt in distinctiōe signorū pleuresis ⁊ apostemate epatis decipiunt̃:ſʒ discernūtur. Epatis aūt apostema a pñº est ad modū lune nouelle cornibꝰ depssis inferiꝰ. ❡ Itē empici statiʒ extenuant̃ ⁊ discolorant̃. ❡ Itē in empicis magis tingit̃ vrina q̃ȝ in pleuresi. ❡ Itē empici sanguinolētas hñt egestiones:⁊ vrinã sanguinolētã. ❡ Itē empici sentiūt dolorē inferiꝰ magis q̃ȝ pleuretici. In pleuresi dolor est pungitiuus:in empimate magis aggrauatiuꝰ. In pleuresi tussis est humida:in empimate sicca. Differt aūt pleuresis a pipleumonia:q̄r in pipleumonia maior est ꝯstrictio anhelitus: ⁊ dolor aggrauatiuꝰ:in dextro latere nulla adest pūctio: q̄r pulmo nō est mēbrū sensibile. ❡ Itē in pipleumonia dolor sentit̃ in dorso ⁊ iter duas spatulas:in pleuresi nō. ❡ Itē adest rubedo vel citrinitas in maxillis in pipleumonia:in pleuresi nō. ❡ Itē in pipleumōia leuius iacet sup dextrū latus vbi est apostema:in pleuresi ecōuerso. In pipleumonia lingua rubescit multū in pñº:ſʒ postea nigrescit. ❡ Itē pleuresis frequēter mutat̃ in pipleumoniã:ſʒ nō ecōuerso aut raro. ❡ Itē pleuresis sinistre ꝑtis est deterior q̃ȝ dextre. ❡ Itē pleuresis sinistre ꝑtis multotiēs in pipleumoniã mutat̃. ecōuerso raro. ❡ Itē pleuresis accidit in vere frigido ⁊ sicco:⁊ ꝑꝑ potū aq̄ frigide: ⁊ ꝑꝑ multã repletionē humoꝝ. ❡ In pleuresi post flobothomiã ⁊ clysteria fiat vnguētū ad pectꝰ. ℞. mucillaginis se. cydonioꝝ. se. altee. añ. ʒ. ß. mucillaginis ordei bñ cocti. ʒ. j. succi radicū liliȷ:succi ireos. añ. ʒ. ß. olei viol. olei amigd. dulciū. añ. ʒ. ij. cere q̄d suffic̄ fiat vnguētū. ❡ Emplastrū ad pectꝰ q̄d ponit̃ sup vnguētū. ℞. farine ordei. ʒ. iiij. se. lini se. altee. añ. ʒ. j. floꝝ camomille fenugreci. añ. ʒ. j. bulliãt in aqua ⁊ fiat emplastrū ad pectꝰ. ❡ Syrupꝰ valēs pleureticis. ℞. ligritie ras. ʒ. j. ß. ordei mūdi:passulaꝝ. añ. ʒ. j. iuiubaꝝ nũo. v. capilloꝝ veneris:recētiū violaꝝ. añ. ʒ. ß. çucchari lib. ß. fiat iulep. Qñ pleuresis est de mã mixta:ſʒ magis flegmatica facta flobothomia. ℞. syrupi iuiubaꝝ. ʒ. j. ß. sumat duabꝰ vicibꝰ. Postea capiat de isto syrupo. ℞. ordei mūdi:ligritie. añ. ʒ. j. ß. passulaꝝ violaꝝ. añ. ʒ. ß. iuiubaꝝ. x. nũo:capilloꝝ vene. M. ß. dactylorū nũo. ij. çucchari lib. ß. fiat syrupꝰ aromatiçatus cū puluere diadragãti fridi. ʒ. ß. ❡ Sumat de ista mixtiōe. ℞. çucchari viol. buglossati:boraginati: diapenidiō. añ. ʒ. j. misceant̃ ⁊ coopiant̃ foliȷs auri. Vnguētū ad pectꝰ. ℞. mucillaginis se. altee mucillaginis se. lini. añ. ʒ. j. olei camomille viol. olei amigda. dulciū. añ. ʒ. j. cere q̃ȝtū sufficit fiat vnguentū ꝓ pectore. ❡ Sumat de istis aq̄s q̄nq̄ʒ in die. ℞. aq̄ millisse:aq̄ buglosse. aq̄ scabiose. añ. lib. ß. prassiȷ. ʒ. iiij. ponant̃ in ifusiōe ligritie. ʒ. ij. cū çuccha. lib. ß. clarificet̃. Fiat postea talis syrupꝰ. ℞. passulaꝝ ligritie. añ. ʒ. ij. iuiubaꝝ sebesten. añ. nũo. x. capilloꝝ veneris:prassiȷ hortulani. añ. M. j. hyssopi corticū radicū feniculi petrosiliȷ. añ. ʒ. ß. endiuie. M. j. çucchari. ʒ. viij. fiat syrupus.

Vnguētū ad pectus.

Emplastrū.

Syrupus.

Syrupus.

Mixtura.

Aque ad idē

❡ De cardiaca passione ⁊ synctexi. Cap. VII.

❡ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. I.

Cor cuius grã oĩa ꝯstãt:in medio corpore collocat̃. Natura eni rē nobiliorē locis nobilioribꝰ ꝯstituere solet: verū potiꝰ supius q̃ȝ inferiꝰ:ac in ꝑte pore q̃ȝ posteriore:potiusq̄ʒ ad leuã q̃ȝ ad dextrã nō sine ratione collocatū est:viscerū pncipale mēbrū q̄d in oĩbus aĩalibus cōspicit̃. Naʒ cor caloris officina est vite mētisq̄ʒ origo:sanguinis spūsq̄ʒ pncipiū. Ouiʒ eni partiū primū sanguinolētū conspicit̃:vt in ouis triduo icubatis pūcti magnitudine apparet. Formato corpe ꝓtinus q̄si alterū intus aĩal palpitare sentit̃ thoraci. Cor sanguinis fons est ⁊ pncipiuʒ calide humideq̄ʒ nature: vt Auerroi placet:vel tēperate si Aristoteli credit̃. In corde vitalis caloris:nutrimētiq̄ʒ pncipiū habet̃:irascētieq̄ʒ sedes:pulmo ad custodiã id ambit vt stragulū tãta est visceris pncipalis reuerētia:ꝙ inter oĩa mēbra solū vitiȷs nō maceratur:nec vite supplicia trahit grauiora. Cordi (vt inquit Aristo.) nulla bilis appropinquare pōt:qm̄ illud affectū nulluʒ patitur violentū: mortem ilico trahit lesum. Cor ipsuʒ natura carnosum:ac musculosuʒ in summo pingue sine osse:preterq̃ȝ nōnullis aĩalibus inuenit̃: vt in ceruoruʒ cordibus. A corde oēs vene maiores tanq̃ȝ ex stipite oriri cernunt̃:q̄r in eo nulle vene sunt reliqua mēbra sanguinē non habent nisi in venis:tanq̃ȝ in cōceptaculis. Et sanguis ex corde ad venas inde ad mēbra deriuat:in fibris aūt iecoris aquosa potius sanies apparet:nec sanguinis naturã habet nisi prius in corde acceperit. Arterieq̄ʒ ad iecur non perueniunt:qm̄ cordis peculiares sunt. Cardiacus morbus appellat̃:qui ad tabeʒ hoiem perducit: q̄d Galenꝰ in symia sua dissecta perspexit. Et dĩ a potes cardias a corde vel ab ore stomachi:q̄d cardiã etiã greci vocãt. Seneca bibere ⁊ sudare vita cardiaci est. Synctexis est defectio animi:que latine defectio dĩ:inde syntectici defecti. Lypotimici ⁊ lypopsychi isto morbo laborantes: aĩaq̄ʒ ⁊ spū deficiētes. ❡ Cordis tremor ⁊ cōcussio multis sanis adolescētibus ⁊ pubescētibꝰ ꝑspectꝰ aduenisse: dolet his caput absq̄ʒ alia ⁊ exteriore causa:⁊ hi oēs detracto sanguine subleuati sunt:⁊ pfecte quidaʒ ab eo casu liberati sunt:attenuãte victu post sanguinis detractionē vtētes:itidē medicaminibus. Noui inq̄t Galenus quēdã veris tpe lãguētē tremore cordis triēnioq̄ʒ vsum sanguinis detractiōe:⁊ adiutū. ꝓuenisse aūt in sanguinis detractiōe q̄rto anno: anq̃ȝ in eū laberet̃ casuʒ:atq̄ʒ deinceps pluribꝰ fecisse annis: vsuʒ ēt victu cōgruo: verūtñ ipm anq̃ȝ senesceret e vita decessisse sicut ⁊ aliȷ oēs. Quidã in febribus acutis statiʒ in syncopē deuoluti itidē moriunt̃:aliq̄ vel citra syncopē apoplexie ritu statim vitaʒ cū morte cōmutarūt. plures qui ita lãguēt etatē agētes minorē q̄nquaginta annoꝝ:pluriū certe q̃ȝ quadraginta etatē aliȷ nō vidēt. Nomē q̄dē aĩe defectꝰ:q̄ lipothymia nuncupat̃:vnū est. cãe ꝟo multe:cureq̄ʒ in q̄libet specie. Nūc de his tãtū dicemꝰ:q̃ȝtū q̄spiã satis nosse possit: vbi cōfestiʒ in paroxismis inciderint. Differt aūt lipothymia a syncope ꝙ lipothimya q̄dē subito icidit sine sensu ⁊ immobilē efficit hoieʒ:ac nō oĩno sudat̃. At syncope ⁊ vigilãtibus ⁊ delatis in somnū accidit:⁊ ꝓfusis sudoribus ex cōsuetudine dictis syncopē inuehit. Quibus aūt a flaua bile os vētris oblesum est:labētibus in syncopeʒ potus frigidus est dãdus:vinū quidē natura calidū citrinū tenue ac vetustuʒ. Sunt etiã cause alie ex quibus syncope fiunt:dolor ingēs:vigilia:imoderata euacuatio: in delinquentibus quoq̄ʒ idest inuenire ⁊ principiū distemperãtia:celerrima extinctio:abolitioq̄ʒ est languente cerebro.

De cordis moribus Galeno.

❡ Ex

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

Isaac 3° viatici ca.13.

Tremor cordis ex humiditate est coaduńata in circūſtantib⁹ cor pellicuĺis: hic morb⁹ fit ſanis ⁊ infirmis dubito: cū hec humiditas influit cordi. Si humiditas ſanguinea vel cholˈica ſit: fit cuȝ tremore cordis: ⁊ calor ⁊ ſitis ⁊ altus anhelitus ineſt. Si ex groſſo ſanguine ⁊ melācholico: fit timor ⁊ triſtitia ⁊ pigritia ſine ſiti: aliqñ fit cardiac⁹ morb⁹ cū neccia cordi minuanť: ſicut ſanguis ſubtilis ⁊ clarus ab epate egrediēs: qḋ intelligim⁹ in epate: vel in locis vicinis infirmātib⁹ ſicut in ſtōcho. Aliqñ humores coadunanť in ſtōcho acuti: pūgētes fortiter: vñ morb⁹ cardiac⁹ naſciť. Syncopis xᵒo eſt abſolute defectio cordis ⁊ coadunatio totius ſue virtutis in ſe: atqȝ ablatio fumi ſui expellēdi. Impoſſibile enim eſt eſſe ſyncopim ſine paſſiōe cordis. Fit ergo diuerſis modis. ſ. ex plenitudine nimia: vel multa inanitione: vel ſubita caloris mutatione in frigidū: vľ fridi in nimia caloris mutatione. Plenitudo eni fit vel ex hūorib⁹ toti⁹ corpis vľ ſoli⁹ ſtōchi vľ inteſtinoꝝ vľ matricis.

Serapio 2° breui.ca.27.

¶ Serapio. In ſpēb⁹ ſyncopis que accidit cū dolore quorūdā mēbroꝝ: opȝ vt ſit ſtudiū nr̄m de mēbro qḋ eſt cā egritudis: ⁊ rectificatōe ei⁹ cū reb⁹ q̄ ꝯueniūt ei pter ꝙ tardem⁹ i ꝯfortatōe cordis etiā.

Auicēna fen 11ª tertij canonis.

¶ Auicē. Et tremor q̄dē cordis qñ ſupfluit pmutať ad ſyncopiȝ: ⁊ qñ magis ſuperfluit pmutať ad mortē. Et tremor cordis q ſanguine⁹ eſt: adiuuať coitu: ⁊ īfridatio eſt eꝫ. Et ad vltimū oīs medicina odorifera eſt cordialis. Syncopis ē deſtructio maioris ptis plˈimū v̄tutū. ſ. motiue ⁊ ſenſibilis. Cā ſyncopis qñqȝ eſt applicatio virtutis ꝯ̄rie ſubalˈr cōplˈoni cordis ⁊ ſpūs: ſicut olfat⁹ fetoris: ⁊ peſtilētia aeris ex cadauerib⁹: ⁊ penetratione v̄tutū venenoꝝ ad cor: ⁊ qñqȝ pp arterias. Et ēt qñqȝ accidit ſyncopis cā v̄miū q aſcēdūt ad os ſtōchi. Dolor aūt facit ꝯtingere ſyncopim: qꝛ ſupflue reſoluit ſpūm ⁊ in fine pp vehemētiam infrigidationis cordis. Et debilitas oris ſtōchi: aut effuſio rei ad ipȝ: eſt cā ſyncopis illius qui flōmať. Et cauſa q̄re aliqs patiť in pma flobothomia ſui eſt: qꝛ ſubitū eſt qḋ nō ꝯſueuit.

Raſis in lib. diuiſionū. c.7.

¶ Raſis. Egritudines cordis quas curari poſſibile eſt: ſunt alteratio cōplexionis anteq̄ȝ cōfirmeť: ⁊ tremor cordis: ⁊ ſyncopis: ⁊ dolor qui nō confirmať: ⁊ debilitas. Apoſtema xᵒo diſruptio aut corruptio cōplexionis cōfirmate nō ſunt faciles ad curandū. Et tremor cordis ꝭm plˈimū fit cū calore. Et cura eius eſt flōmia cephalee ex latere ſiniſtro: ⁊ dare in potu lac acetoſuȝ: trociſcos de cāphora ꝭm ꝙ dixim⁹. Et fit tremor cordis: raro tñ ex multitudine melˈie in ſanguine: ⁊ hec ſpēs tremoris cordis eſt nocibilior ſpēꝝ tremoris cordis: ⁊ ſigna ei⁹ ſūt corruptio cogitationis: ⁊ timor: ⁊ ſylueſtreitas: ⁊ diſpoſitio ꝓxia melˈie que eſt ex dñio cholere nigre in ſanguine. Et cura ei⁹ eſt id qḋ dixim⁹ in melancholia que eſt ex dñio cholˈe nigre in ſanguinē.

Confectio ad pulſū cordis.

¶ Cōfectio trociſcoruȝ ad pulſum cordis. ℞. thuris. ʒ. v. enule ſicce. ʒ. iij. ſucci calamēti folioꝝ ruthe. añ. ʒ. ij. ſiſimbrij. ʒ. iij. origani. ʒ. j. ſ. ameos tantūdē deť in potu ex eo aureuȝ vnū cū decoctione cymini. Sūt enim boni ad inflationeȝ vētris: ⁊ pūcturam venenoſam.

Trociſci de muſco.

¶ Cōfectio trociſcoꝝ de muſco ad pulſuȝ cordis ſyncopim hydropiſiȝ ⁊ extenuationē. ℞. maſticis, xiloaloes crudi: cinamomi: gariofiloꝝ: gallie: ſpice: nucis muſcate: cubebe: cardamomi: olei de citro. añ. aureū. j. muſci: ambre. añ. ſextā. ʒ. vni⁹: fiāt trociſci cū keſmes.

Medicamē de muſco.

¶ Cōfectio medicamis de muſco ad pulſum cordis ⁊ ſyncopim. ℞. maſti. cinamo. xiloaloes crudi: gariofi. gallie: ſpice: nucis muſcate: cubebe: cardamoⁱ: cipi ſgnāti: folˈ. citri: ſanſuci: ſiſimbrij. ꝯꝯ. macropiperis: margaritarū: coralli: karabe: ſete crude: folij indi: been. añ. ʒ. x. muſci. ʒ. j. tertiā puri: aggregenť oia cū melle mirabolanoruȝ kebuloꝝ ꝯditoꝝ.

Confectio de xiloaloes.

¶ Cōfectio de xiloaloes ad ſyncopim ⁊ vomitū ⁊ cholericā paſſionē. ℞. thuris. ʒ. iij. roſaruȝ. ʒ. xj. xiloaloes: gallie: gariofiloꝝ: ſpice crete que comeditur de coraſceni: ſpodij. añ. ʒ. j. cubebe. ʒ. j. fiant trociſci.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§.III.

Humiditas frigida vel groſſa vētoſitas qñqȝ colligūť circa cor: q̊ꝝ collectio ad cordis ꝯſtrictiōeȝ ſua friditate opatur: cor xᵒo ſua calˈitate aptionē intēdit ⁊ dilatationē. Ex his ꝯ̄rijs g̊ cauſis fiūt ꝯ̄rij mot⁹ ⁊ tremor: vñ ſi apponať man⁹ ſupra regionē cordis: ſentiť tremor cordis cū ſaltu: ⁊ pp h̄ appellať cardiaca tremēs. Et aliqñ colligiť circa cor hūiditas cholˈica: vľ fum⁹ acut⁹: vñ reſoluiť hūiditas circūquaqȝ: ⁊ fit ſudor ꝯtinu⁹ in furcula ⁊ in pectore: ⁊ circa collū: ⁊ h̄ appellať cardiaca diaforetica: ex hac nō ſeqť defectio patiētis ⁊ nimia extenuatio: ſic g̊ fit q̄dā paſſio cardiaca de frida cā: q̄dā de calˈa: vtrūqȝ tñ iſtoꝝ hȝ fieri a cauſis pͥmitiuis añtib⁹: vt a cāis remotis. Cāe pͥmitiue ſūt accñtia aīe dolores: pot⁹ venenoſus: morſus ſpētis. Añtes ſūt morb⁹ ꝯſilˈis cū mā vľ ſine mā: vľ officialis vľ cōis q̄ ſūt in ſolo corde: vľ in ſtōcho epate ſplene vľ mr̄ice. Morb⁹ g̊ ſilˈis cordis ⁊ alioꝝ mēbroruȝ ꝯſilˈiuȝ ſine mā: aut erit calˈitas: aut friditas ⁊ ſic de alijs. Cū mā xᵒo aut erit ſanguinea: aut cholˈica: aut flˈatica: aut melˈica: aut ex his oīb⁹ mixtis. hec aūt paſſio frequēter in febrib⁹ peſtilētialibus accidit. Syncopis xᵒo eſt defectio v̄tutꝭ motiue ⁊ ſenſibilis ꝭm maiorē ſui ptē. Diri⁹ aūt paſſionis cā ꝓpinqua ⁊ imediata cordis eſt debilitatio: vľ pp cām puatā i ipſo corde exñtē: vľ pp cām aliūde veniēteȝ. Ex h̄ pȝ ꝙ ſyncopis aliqñ eſt a cā añte vel pͥmitiua. A cā pͥmitiua ſicut a fortib⁹ aīe accñtib⁹: vt a gaudio ſupfluo: triſtitia: dolore: ⁊ ab horribili fetore: ſicut a cadaueribus mortuoꝝ: ⁊ lacunis: vel a loco ⁊ peſtilētia aeris ⁊ ſilˈibus. Cāe añtes ſunt oppilatio: ⁊ vermes ad ſtōchū aſcēdētes: ⁊ ſubita mutatio de loco ad locū māe: vt in ſqnātia pleureſi: ⁊ pipleumonia: qñ māe trāſferūť circa cor. ¶ Itē pp repletionē cerebri: vt in apoplexia. ¶ Itē pp repletionē ciboꝝ vľ potuū: vel pp ſupfluā euacuationē: vľ pp pūcturā ⁊ morſuȝ venenoſoꝝ aīaliū. Sed talia magis ad cām pͥmitiuam ſicut timor in flōmia vel aſpect⁹ rei terribilis. Quibus aūt facili⁹ accidit ſyncopis: ſunt infantes ⁊ decrepiti ⁊ ꝯualeſcētes. Syncopis aūt ꝯfirmata curari nō pōt: qḋ ſigť viriditas faciei ⁊ ꝯuerſio: ⁊ diſtortio: quāto autem diuti⁹ pſeuerat ſyncopis: tāto deterior eſt ⁊ magis pnicioſa: imo talis ſyncopis ppetua. Tremor aūt cordis ⁊ ſyncopis in criſib⁹ frequēter accidūt pp reſolˈonē fumoꝝ ⁊ maxime diſpſionē: vñ ſi v̄tus nālis ſit fortis: nō eſt timēduȝ: aliogn nō eſt ſine piculo. Signa aūt tremoris ⁊ ſyncopis eadem ſūt in gñe. In ſyncopi multo tñ ſūt fortiora: qꝛ tremor cuȝ fortificať ſyncopim facit. Syncopis aūt diuturna mortē infert. Syncopis cuȝ nauſea ⁊ abominatione ⁊ punctione in ore ſtōchi ex ſtōcho gñať.

Enema.

Quantū ad curaȝ tremoris cordis: primo euacuenť māe cōes ſupfluētes in vijs ductuū: vt cū enematib⁹ ⁊ potionib⁹: ⁊ pͥmo cum enematib⁹ mollitiuis ipſaꝝ materierū ⁊ viaꝝ ductuū inciſiuis ſubtiliatiuis abſterſiuis lenitiuis lauatiuis ⁊ eductiuis vt infra. ℞. folioꝝ blitis maluaꝝ. añ. M. j. mercurialˈ M. j. ſ. ordei excorticati. ℥. j. floꝝ camomil. rad. altee. añ. M. ſ. epithimi arthemiſie. añ. q̄rtā ptē. fenugreci carthami. añ. ℥. ſ. ficuū ſiccarū albaꝝ nūo. iij. vitelluȝ oui nūo. j. caſſieſ. mūde. ℥. j. bñdicte. ʒ. iij. ꝯuč. ℥. j. olei lilioꝝ alboꝝ. ℥. iij. ſalis. ʒ. j. ⁊ fiat enema vt decet ꝭm artē. Iſtḋ enema ſumat ſemel ante oēm medicinā.

Lenitiuū facile.

¶ Lenitiuū per ſuperi⁹. ℞. caſſiefiſtule. ℥. j. tamarindoꝝ ſucci violˈ. ſucci roſaruȝ. añ. ʒ. ſ. aque fumiterre. ℥. j. ſeri caprini qḋ ſufficit pro po/

tione misce. Istud assumat calidū in aurora: dormiat per mediā horā post. ¶ Alia potio lenitiua vt supra. ℞. mā ne. ℥. ß. prunoꝝ damascenoꝝ. ℥. ß. syrupi violati. ℥. j. succi rosarū. ℥. ß. aque fumiterre. ℥. j. seri caprini qđ sufficit pro potione: capiat vt supra. ¶ Potio minoratiua. ℞. cassie fistule reubarbari electuarij indi maioris descriptione Mesue. amota scamonea syrupi de biçātijs aque decoctionis iuniperi seri caprini qđ sufficit pro potiōe reubarbarum infundat̄ in sero horis. xij. ⁊ dicte expressioni reliqua addantur: ⁊ fiat potio vt decet. Istud assumat in aurora diebus octo post lenitiuū suprascriptū. ¶ Aliud minoratiuum. ℞. pillulaꝝ de hiera simplici indarū fetidarū amota scamonea. an̄. ℈. j. agarici. ℈. ß. salis gēme. gra. j. misce ⁊ cū electuarij indi sine scamonea qđ sufficit fiant pill'e. vij. pro. ʒ. Scamonea non ingrediat̄ in passionibus cordis: q2 multū inimicat̄ cordi. Istud assumat vbi precedens nō debite solueret. ¶ Diuersiuū. ℞. floꝝ camomille anheti abrotani. an̄. M. j. ß. iuniperi. ℥. ij. rorismarini. M. j. ß. fumiterre. M. j. cōtundant̄ omnia grosso modo: deinde misce ⁊ bulliant̄ in sufficiēti quantitate aque vsq3 ad cōsumptionez tertie partis aque: deinde vsui reserua. Ista lotione calida post materie euacuationē lauent̄ crura qua vtat̄ bis in hebdā: ⁊ ea die qua non vtitur lotione: vtat̄ fricationib⁹ a genu infra stōcho ieiuno cū pāno suauiter calido: ita vt nō inducant violentiā. Digerant̄ dicte antecedētes cause ⁊ materie flegmatice vētosabiles ⁊ genite ex indigestione ⁊ ꝓprie stomacho ⁊ matrice. ¶ Syrupus. ℞. syrupi de biçātijs de absinthio oxymellis simplicis. an̄. ℥. ß. aquaꝝ capilloꝝ veneris apij fumiterre. an̄. ℥. j. Assumat istū syrupū calidū in aurora dieb⁹ cōtinuis: ⁊ hoc per sex dies post assumptionē: solutiui post hūc syrupū assumat sexto die syrupū eradicatiuū suprascriptū. Efficacius a matrice ꝓuocent̄ mēstrua flobothomijs vētosis cū scarificationibus subtiliātibus aperiētibus ꝓuocantibus mēstrua efficaciter suppositorijs suffumigijs ⁊ ebibitis. Cōfortet̄ stōchus matricis splen ⁊ epar. ¶ Ad syncopim ꝓuenientē ex qbusdā vaporib⁹ eleuatis a partibus vesice. ℞. calamenti ruthe se. agni casti aristologie rotūde diptami cymini anisi spice celtice. an̄. ʒ. ij. ⁊ ponātur super fumen. ¶ Ad pulsuz cordis expertū. ℞. melisse buglosse. an̄. M. j. ß. corticū citri croci. an̄. ʒ. j. gariof. ℈. ß. çucchari albi lib. ß. fiat syrupus. ¶ Confectio cordialis valde nobilis in debilitate cordis ex febre maligna. ℞. margaritarū. ʒ. j. ß. hiacinti. ʒ. ß. cinnamomi gariofilorum macis. an̄. ℈. j. limature auri ⁊ argēti. an̄. ʒ. j. çucchari albi lib. j. distēperent̄ in aqua rosaꝝ. ℥. viij. fiat ꝯfectio in tabulis: cooperiant̄ folijs auri. ¶ Confectio imperialis cuius ꝓprietas est cōfortare cor: clarificare spiritū ⁊ sanguinē: hoiem reddit hilarē cōfortat omnia nutritiua mēbra ⁊ cerebrū ⁊ neruos: ⁊ subuenit casibus syncopis: ⁊ pōt dari in omni etate ⁊ omni tēpore: q2 parū excedit in qualitatib⁹. ℞. rosarū ligritie cinnamomi se. cucumeris melonuz cucurbite citruli. an̄. ℥. ß. pineaꝝ mundataꝝ infusaꝝ in aqua calida passulaꝝ. an̄. ℥. j. fisticoꝝ. ℥. ß. candi. ℥. j. nucis muscate: gariofiloꝝ: ligni aloes: blacte biçātie: masticis: sirici crudi: reubarbari electi. an̄. ʒ. ij. folij been albi ⁊ rub. semi. oçimi: çedoarie: doronici: çinçiberis: galāge: calamēti: cardamomi. an̄. ʒ. j. sandaloꝝ alboꝝ ⁊ rub. an̄. ʒ. ß. fiat el'arium: qđ possit sumi cū spatula cū çucchari lib. iij. eliquat̄ çuccharūz in succo boraginis ⁊ buglosse ⁊ maxime in estate: ⁊ in hieme pōt dissolui in vino optimo: ⁊ aromatiçet̄ cuz musci ambre. an̄. g̃. ij. sed in estate sufficit gra. j. dosis eius est coclear vnū paruū siue de mane ante cibū: siue in sero. Et istā confectionē scribit Gentilis in tractatu de corde.

¶ Finitur Liber Tertius.

Alia lenitiuā.

Potio minoratiua.

Minoratiuū aliud.

Diuersiuum.

Syrupus.

Cōfectio imperialis ad syncopim ⁊ cordis egritudines.

¶ Liber Quartus eiusdē Aggregatoris ⁊c̄.

¶ De egritudinibus stomachi. Caput. I.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. I.

Stomachus intestinoꝝ principium est neruosus. A quo fit stomachor verbum: qđ ⁊ fastidio: ⁊ cum stomacho aliqd dicere vl' facere dicim⁹: hēst cū indignatione siue fastidio: ⁊ stomachosus qđ facile indignatur ac cuncta fastidit ⁊ stomachose fastidiose. Concoquit enim stomachus ⁊ immutat: paterfamilias vocitatus est: quia totum animal solus gubernat. Nam si egrescat vita in ancipiti est. Inter lienē ⁊ iecoris fibras ab vtroq3 latere comprehenditur: supra infraq3 inter diaphragma ⁊ intestina medius positum habet. Hunc in anteriori parte omentuz a posteriori vene grandes fouent. A superiori parte in sinistrā vergit: ab inferiori in dextram declinat: ita orificiorum suorū ratio exposcere videtur: ob id atram bilem in superiorez sui partem decurrentem: certo meatu a liene assumit. In imam ꝟo a folliculo fellis flauē bilem porro delatā accipit. Uētriculus in medio tumet: ac pendet qui mēbranis tenuibus septo cōnectit̄: lieni: iecori: cordi: cerebroq3: venis: arterijs: neruis: vn̄ in ictu capitis sepe stomachi subuersio euenit. Exterior stomachi tunica carnosa stamineā venaz in latitudinem protendit qua materia ciboꝝ subigit̄: ⁊ a digestione superflua: dum sese astringit: secernere dicitur. Huic potentie apocritica nomē est. Interior rursus tunica tactus sensum habet vnde cibi apparētia ꝓuenit: exterior ꝟo cibū potionēq3 mutat: ac cōfundit: ea vis a grecis alloetica vocat̄: cui relique obsequunt̄ virtutes. Stomachus intus denticulatus est callo in moduz rubi ad conficiendos cibos decrescētibus crenis versus orificia: nouissima asperitas vt scobina fabri: ab his fibre: que ob similitudinez messenterice dicuntur: oriunt̄ que inter venam ⁊ neruum naturaz habent a quibus humor attrahitur: inde per maiores venas ad iecur transmittit̄: s3 duz concoquit stomachus nec sui ignarus est: quoniā in fame ac siti ꝓtinus humorē attrahit: ac ꝑmus recreat̄. ¶ Stomachi infirmitate animo ruentes deficientesq3 sebleuamus cataplasmatis vtendo: que stomachum confirmēt: diaphinicon ⁊ vino ⁊ farina: ⁊ croco: ⁊ aloe: ⁊ mastice. aspsionibusq3 ex absinthio ⁊ melino: ⁊ mastichino oleo: ⁊ nardino: ⁊ vino. At si stomachum exurant miscenda sunt: que refrigerent: vt colloquintide succus: vl' lactuce: vel portulace: vel strychni: vel seris: vel oxylapati: vel olfacis: qui non solum refrigerat: verumetiam obstruit: multumq3 eos iuuat extremarum partium confrictio: qđ si his melius habeant conflagrantes in lauacrum statim agendi sunt eis qui frigus sentiant aliquantulum diatrionpiperis dandum est: aut ipsum piper albū. ¶ Cuz autem multa ⁊ frigida pituita in stomacho congesta fuerit: ⁊ consequatur exolutio: stomachum aspergimus multum oleo calido: in quo fuerit decoctum absinthium: inde dandum mellicratum ⁊ hyssopum: vel aliquid simile in ipsum inuergendo oxymelle: ⁊ pipere: ⁊ diatriōpiperis aut diospoliticum medicamen: cunctaq3 in victu: que vim secandi habeant. ¶ Si stomachus fuerit infirmus: sunt superimponenda que possint ipsum cōfirmare: qualia sunt dactylorum ⁊ vini ⁊ farine: ⁊ croci: ⁊ mastices: ⁊ aloes: inuergendūq3 ex absinthio: ⁊ melino: ⁊ masticino: ⁊ nardo: ⁊ vino: ⁊ admisceant̄ refrigerantia vt collogntide succus: ⁊ lactuce: ⁊ portulace: ⁊ strychni: ⁊ intibi ⁊ ol

facis. Qđ si inflāmatū aliqd circa p̄cordia appareat ad/ miscēdum etiā inuergēdo: qđ sedet: vt ex oleo camomelli/ no ⁊ ciprino adipe galline: vel anseris ⁊ bdellio vl' armo/ niaco: ⁊ id genꝰ alijs in cataplasmatis ex apij semine ⁊ te/ lis ⁊ altee ⁊ camomille floris: que cōposita vim habeant parādi tenuitate sua ⁊ amaritudine ⁊ ꝯctione. ℂ Medi/ camen faciēs ad inflationē ⁊ languorē: ⁊ cōmuniter oēm stomachi dolorē: succi papaueris albi. ʒ. ij. piperis casto/ rei. aā. ʒ. j. petroselini. ʒ. iiij. nardi syriaci. ʒ. j. terito i pulue/ rem potū prebe in cubili: ⁊ ad cubile qui bene valēt plus dato: doloris expers est: ⁊ facit cōcoctionē in primis celia cis mulieribꝰ: necnon viros celiacos inflationes ⁊ crudita tes: ⁊ febriū: ⁊ hypocūdrioꝝ dolores: ⁊ i cruditatū: febres ⁊ tusses: lateruꝫ dolores: ⁊ spasmata: ⁊ vbi opus sit citare vrinā. ℂ Alia antidotꝰ optima. Nardi spice piperis. aā. ʒ. j. cassiefistule costi. aā. ʒ. ij. da ex aqua noctu: facitqꝫ non solū stomaticis: sꝫ etiā epaticis: ⁊ nefreticis ⁊ audacter vte re. ℂ Aliud p̄sentaneū remediū pluris experiētie. māsuꝫ heleni. ʒ. iiij. maratri se. ʒ. iij. piperis. ʒ. ij. petroselini se. ʒ. j. mellis attici crudi optimi lib. ij. qđ si nō habeat̄ alterius dispumati. Ego aūt adieci eruce semen ad. ʒ. ij. ⁊ oino suc/ cessit egregie. ℂ Aliud stomachū: petroselini macedoni/ ci: se. cumini. aā. ʒ. iiij. capit̄ a ieiuno: ⁊ in vespera cuꝫ pau co vino diluto. Hec Alexā. ℂ Itē stomacho frigido iuni/ peri se. piperis. aā. ʒ. ij. çinçiberis. ʒ. iiij. petroselini. ʒ. j. mel lis quantū satis sit vtere. pro melle saccarum adieci.

[margin: Id inflatio/ stomachi.]
[margin: Aliis ad idē.]
[margin: ex alexādro]

ℂ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§. II.

[margin: ...traplo 3° ...uiarij. c. 1.]

STomachus in duas diuidit̄ sectio/ nes. s. os stōchi: ⁊ cōca/ uum eiꝰ: ⁊ iter vtrāqꝫ est dr̄ia in sub̄a ⁊ actio/ ne: quoniā os stomachi est plures habēs nu/ meros ⁊ plures sensus. In actione quidē qm̄ q̄uis ambe diuisiones simul has duas efficiant actiones scꝫ appetitiuā ⁊ digestiuā. Nā magis ꝓpriū interiori par/ ti stomachi est digestio: ⁊ magis ꝓpriū ori eiꝰ est appetitꝰ: ⁊ interiori eius est etiā appetitus: verūtn̄ est minor appe/ titus ori stomachi: ⁊ os stomachi digerit: verūtamen mi/ nus q̄ꝫ interior pars. Hoc aūt membrū infirmat̄ egritudi nibus multis cōmuniter ⁊ ꝓprie. Cōmunes aūt sunt sicut reliquoꝝ mēbroꝝ sil'ium partiū ⁊ officialiū ⁊ sol'o impa/ ris. Et accidūt in eo caliditates: qn̄ infirmat̄ per malitiaꝫ cōplexionis. Qđ aūt accidit in eo ex egritudinibꝰ officia/ libus est sicut flegmon: aut apostema flegmaticuꝫ qđ di/ cit̄ molle: aut apostema melancholicuꝫ: aut almesira: aut solutio cōtinuitatis sicut incisio aut foramen. Et iste egri/ tudines quidē cōmunicāt stōcho ⁊ alijs mēbris. Que vo stomacho ⁊ ori eiꝰ sunt ꝓprie destructio digestionis: ⁊ eiꝰ diminutio ⁊ malitia: ⁊ destructio appetitus: ⁊ appetitꝰ ca ninus ⁊ singultus ⁊ nausea: vomitꝰ ⁊ qbusdā aduenit syn/ copis ꝓportionata ad stomachū ꝓpter lesioneꝫ oris sto/ machi ⁊ ꝯsequit̄ eos spasmus: ⁊ subeth: ⁊ epilepsia: ⁊ inge tudo. Et nos quidē iam vidimus quosdā febriētes: quos cōsecutus est spasmus subito: p̄ter qđ appareat in eis ali/ qua significationū quibus significaret̄ illud. Postq̄ꝫ ergo euomuerūt cholerā euaserūt statim: verūtn̄ oēs iste egri/ tudines nō accidūt nisi qn̄ alia ledunt̄ mēbra: ⁊ ledit̄ sto/ machus lesione eoꝝ: ⁊ appetitus comedēdi lutū ⁊ carbo/ nes ⁊ que sunt illis similia: plurimū accidit cū lesione mē bri. Et fortasse putrefit aliqd in stomacho: ⁊ facit accide/ re paucitatē delectationis ⁊ nauseā: ⁊ fortasse adheret in stomacho humor in pāniculo intrinseco eiꝰ sil'is glutino: ⁊ facit accidere syncopim: ⁊ fortasse natat ⁊ attrahit vomi tum. ℂ Cōstātinus. Incipiamus a mery qđ ab ore cibuꝫ ad stomachū ducit. Istud mery magnū iuuamētū est cor poris: cū portet cibū ad stomachū ⁊ potuꝫ: ⁊ patit̄ tribus

[margin: ...nstātinus ...4° viatici ...5. 1.]

modis: vel ex mutatione cōplexionis: vel ex apate: vel ex vulnere: vnde eiꝰ actio mutat̄: ⁊ trāsglutiēdi vsus aufert̄. ℂ Desideriū cibi ⁊ potus esse intelligimus sensum stōchi exinaniti in venis recepta suggētibus. Corruptio deside/ rij fit tribus modis. Ex humoribus crudis: vel cholericis ori stōchi dominātibus: vel ex ablatione virtutis deside/ rabilis: ⁊ sensibilis mortificatione sui: vel ex corruptione mētis appetitū nullius cibi neciuꝫ intelligētis. ℂ Appe/ titio canina tribus modis fit: vel ex frigida complexione oris stōchi dn̄ante vel ex acidis humoribꝰ ibidē coaduna/ tibus: vel ex vltimitate exinaniēdi: quaꝫ patit̄ vis corpis ex frigida cōplexione de aliquo acido humore: nimiā seq solutionē est videre: vn̄ corpꝰ debilitat̄: ⁊ plus q̄ꝫ digerat māducat: omnis enim digestio ex calore fit tēperato vel nimio. Cū ergo aliqs hac laborat infirmitate: qr caret ca/ lore plus q̄ꝫ digerat potest māducare. Cum enim ex defe ctione ꝯtingit virtutis cōtētiue qđ māducat̄ in stōcho nō digerit̄: sed fere sicut intrat crudū ⁊ indigestū: itidē emit/ tit̄ per secessuꝫ. ℂ Et aliqn̄ qdā hoies appetūt irrationa/ biliter: sicut cretā lateres carbones: ⁊ sil'ia corpꝰ nō adiu/ uantia: ⁊ hec sepe fiūt in mulieribꝰ frigide nāe: ⁊ pregnā/ tibus maxime: qđ fit ex malis ⁊ putridis humoribus sto/ machū inuiscātibus: vel ex alijs mēbris ad ipsuꝫ cōfluē/ tibus: sicut mēstrua in mulieribꝰ: que dum ꝯcipiūt ipsaꝝ mēstrua ad stōchū veniūt. ℂ Diuersitas huius appetitꝰ s̄m qualitates humoꝝ in stōcho se coadunantiū conside/ ratur. Et aliqn̄ rursus bibēdi aufert̄ appetitus: qđ sil'iter tribus modis efficit̄: vel ex nimijs ⁊ humidis humoribꝰ stōcho dn̄antibus: vel ex defectione v̄tutis sensibilis: vel ex corruptione mētis. ℂ Aliqn̄ sitis augmētat̄ ex cōplo/ ne calidoꝝ humoꝝ mēbroꝝ pectoris dn̄atiua vel epatis siue ex apatibus calidis in eis. ℂ Et aliqn̄ fit eructuatio extra tēperamētū nature: cuius causa vētositas inflatiua est quā per os expellit nā. vētositas hec est ex stōchi defe ctione: ⁊ stōchi defectio est ex mala cōplexione: vel quo/ rundā humoꝝ dn̄atione. Si humores sint cal'i fumose ru ctuabit̄: si frigidi acide. Acida ructuatio q̄tuor ex causis est: ex frigiditate stōchi: vel ex adunatione cibi: ⁊ multitu dine sui: vl' ex nā frigidissima. Uniuersaliter cā ructuādi est ex defectione caloris in stomacho: ne cibo dn̄et̄ ⁊ dige stioni: sicut videmꝰ in paruo foco si multa ligna ⁊ viridia apponamꝰ. ℂ Aliqn̄ aūt fit singultꝰ: qui malus est motꝰ virtutis desiderātis expellere rē nociuaꝫ: qui multis mo/ dis fit. De repletione: ⁊ de inanitione: de corruptione cibi infra stomachū: ⁊ sui permutatione in pūgitiuas qualita/ tes: de frigiditate oris stōchi: de vētositate inflatiua stōchi ex repletione: vel ex multis hūoribꝰ humidis: vel ex mul titudine potus ⁊ cibi. Et qcūqꝫ ꝯtinuā vult custodire sa/ nitatē stōchū custodiat: ne sibi neciuꝫ cibū ꝓhibeat: neqꝫ plus det q̄ꝫ digerere valeat. Antiq parū comedere prece/ perūt: vt calor nālis dn̄etur sue digōni. ℂ Si eniꝫ come/ damus hec que calor nālis nequeat digerere: fastidiū ge/ nerat̄. Fastidiū magnū est nocumētū ad sanguinē corrū/ pendū: ⁊ morbū generādū. q̄ si sit ex malis cibis grossis generātibꝰ chimos grossos: morbi duri ⁊ diuturni gn̄ant̄. Et cū hō anteq̄ꝫ cibū accipiat abominationē patiat̄: mali chimi i stōcho eē itelligunt̄: q si sint in spatiositate stōchi facile cū vomitu pn̄t expelli. ℂ Si ꝯclusi in suis pellicu/ lis abominatio fit inde: neqꝫ vomitum facit: qr humores illi inclusi sunt ⁊ inuiscati ori stōchi si sint calidi generant sitim: ⁊ fumose faciūt ructuari. si sint frigidi appetitus ni/ mius fit sine siti. ℂ Et bonū est corpi si vomitꝰ nō neciuus sibi sit: ⁊ si necesse hēat vt s̄m crisim fiat. Est aūt vomitꝰ cū os stōchi moueat̄ in expellendis eum grauantibꝰ vel pungentibus cibis: siue humoribus: aliquādo fit vomitus

[margin: Vn̄ causetur desideriū ex Cōstantino.]
[margin: De canino appetitu ex Cōstantino.]
[margin: De irrōnabili appetitu ex Constātino.]
[margin: De defectu appetēdi potum ex Constantino.]
[margin: De siti.]
[margin: De eructuatione.]
[margin: De singultu.]
[margin: De fastidio.]
[margin: De abominatione.]
[margin: De vomitu.]

ex stomachi defectionibus: cū retinere cibos vel humores nō valeat quos nā sursum eleuat: cū pars stōchi inferior ore sit fortior: vel inferius nā deprimat: cuz os stōchi sit fortius parte inferiori. Et in stomacho aliqñ est inflatio: que est aer nō coctus frigidus ꝛ grossius nascēs ꝑprie in stomacho de inordinata dieta. Aliqñ in capite fit vētositas: qꝛ vēti motio nāliter petit supiora: nascit̄ ꝛ tūc in toto corpore maxie in hydropicis. ¶ Est aūt inflatio vl' de humoribus crudis: vel melācholicis: sed differūt adinuicem: qꝛ de crudis humoribus mollis ꝛ humida: de melancholicis sicca ꝛ dura. ¶ Auicēna. Stomachus nutrit̄ tribus modis. vnus est quo fouet̄ cibo adhuc in eo existēte. Et secūdus est eius qđ ad ipsuz venit de nutrimēto in venis. Et tertius est eius qđ ad ipsuz effundit̄ tēpore famis vehemētis ab epate ex sanguine rubeo puro ꝛ nutrit ipz. Et vsus medicinarū ꝛ vt assuescat stomachus vti adiutorio medicine in oꝑationibus suis ex causis est egritudinū stomachi. Et stomachus quidē vehemētis sensus parat⁹ est ledi ꝛ impediri a qualibet causa gñatiua humoꝝ: ꝛ nō est aliqd ita vaporosuz vt fructus. Et scias ꝙ egritudines stomachi qñ ꝓlongant̄: perducūt ad raritatē texture villoꝝ eius: ꝛ fit difficile succurrere ꝛ medicari. Cūqz aūt bonitas adest gustus: ꝛ est sanus nō eligit saporē supra dulcem. Et plime egritudines stomachi sunt frigide: ꝛ color stomatichoꝝ est plūbeus. Malitiā cōplexionis cal'e stomachi significat sitis: nisi supfluat ꝛ deyciat vtutē. Et malitia cōplexiōis frigide stomachi: qñqz ꝑducit ad hydropisim ꝛ iliacā. Et cura malitie cōplexionis in qualitatib⁹ actiuis facillima est: qꝛ facillime inuenim⁹ medicinas cōtrarias eis vehemētis virtutis. In passiuis xͦo est difficillima ꝛ ꝑprie cōplexionis sicce. Et cū mā egritudinis stomachi est ambigua: tūc nō est qđ magis cōferat ꝙ̄ hierapigra: sed cū eius malitia est sine mā: tūc ipsa nocet cal'o ꝛ sicco. Et qñqz positio vētosarum sup stomachuz in doloribus frigidis maximū affert iuuamētū. Et aloe quidē est cōueniens in euacuationib⁹ stomachi. Et scamonea est nociua stōcho ꝛ inimica ei: nō igit̄ audeas dare ipsaz nisi cū necessitas adest. Et aqua ferri mineralis: aut in qua extinguitur ferrū ignitū multotiēs est adunatiua stōchi humidi hois. Et scias ꝙ debilitas stomachi fortasse est cā oīuz egritudinuz corporis. Et deterior debilitas stōchi est illa que ꝯtingit in rarificatione texture villoꝝ eius. Et frigus quidē vehemētius ꝑtinet ad appetitum. Et oīa olea ꝛ vnctuosa ꝛ ꝑprie butyrū ꝓsternunt appetitū. Et fames ꝭm plurimū est a supfluitate caloris in corpore toto ꝛ extremitatib⁹ eius. Qñqz fit fames ꝑpter vermes ꝛ serpentes magnos: cū cito incipiūt venire ad comesta: ꝛ appropinquant eis: ꝛ dimittūt corp⁹ ꝛ stomachū famelica. Et multotiens caninus appetitus ꝑducit ad bolismū ꝛ subeth ꝛ mortē. Et est bolismus fames vaccina: ꝛ est fames membrorū cum satietate stōchi: sunt igit̄ mēbra famelica valde indigētia nutrimēto: ꝛ stomachus respuens ipsum. Et scias ꝙ digestio est fundi stomachi: ꝛ appetitus oris eius. Et quotiēs festinat digestio festinat descensus: ꝛ si tardat: tardat. Et cū medicaueris aꝑata cal'a stomachi: tunc caue ne in potu sumas solutiuū forte: aut qđ vomere facit: naz administratio vomitus error est. Et ille qui vomit sanıez ex stōcho suo est ad desperationē ꝓpinquior ꝙ̄ ad spem. Et subuersio stomachi est motus expulsoris: cui nō associatur motus expulsi. Vomitus xͦo est vt associet̄ motui facto ab expulsore motus expellēdi ad exteriora. Et nausea est dispositio stomachi que quasi suscipit hos motus: ꝛ est quasi declinatio ad hos motus. Et vomitus quidem sanguinis cū egredit̄ a necessitate portēdit mortē. Et vomitus quidē purus est malus cholericus quidē significat superfluitatē cal'itatis: ꝛ flegmaticus supfluitatē frigoris simplicis puri. Et vomitus diuersoꝝ coloruz deterior est nigro. Et sanior quidē vomitus est permixtus medius in grossitate ꝛ subtilitate. Singultus est motus diuersus cōpositus: sicut spasmus cōstrictiuus cū tentione dilatiua in ore stomachi: aut in toto corpore eius: aut mery: ꝛ est motus debilior motu vomitus ꝛ quasi motus ad vomitū debilis. Et si homo habuerit singultuz ex mā ꝛ accidit ei in seipso sitis ei⁹ singultus resoluit̄. ¶ Rasis. Egritudines stōchi sunt debilitas digōnis: ꝛ malitia istimbre: paruitas appetitus: ꝛ supfluitas eius: ꝛ dolor qui cōmouet̄ post comestionem: ꝛ vomitus eius qđ comedit̄: ꝛ aꝑa ꝛ vlcera.

De inflatiōe stomachi.

Auicēna fen 13ª tertij.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

Stomachus diuisus est in duas ꝑtes. Prima dicit̄ os stōchi. i. mery siue ysophagus. Scđa xͦo inferior ei⁹ est cōcauitas. He aūt partes differūt inter se: scilz in substātia ꝛ actione. In substātia: qm̄ os stomachi idest substātia mery magis est lacertosum ꝛ neruosum. Concauitas xͦo stomachi est magis carnosa ꝛ min⁹ neruosa. Et hoc sic intellige: qꝛ in mery minus est de carne ꝛ plus de neruo ꝛ ligamēto ex quibus est lacertus. In concauitate xͦo stomachi minus est de ligamentis ꝛ neruis: ꝛ plus de carne: ꝛ quāto plus descēdit tāto plus caro augmētat̄ ꝑꝑ digestionē. In actione xͦo differunt: qꝛ ꝙ̄uis vtraqz pars digestionē efficiat: ꝛ appetituz. pars xͦo superior plus hꝫ de appetitu: ꝛ minus de digestione. Cōcauitas ecōuerso. Et qm̄ lacerti qui mouent mery ad attrahēdū: ortum habent a primis spōdilib⁹ colli: ꝛ dicunt̄ longitudinales: qꝛ ꝑ eos fit attractio: ꝛ actio trāsglutiendi que est nālis actio ipsius stomachi. Vomitus aūt nō est actio nālis: imo fit per quosdā lacertos: qui nō sunt intra subaz mery: sꝫ sunt in quadam pellicula exterius ipsum inuoluēte: ꝛ dicūtur latitudinales: per illos eniz fit expulsio superflui illuc decurrentis. Passiones aūt mery siue oris stomachi multe sunt ꝛ diuerse: vt est defectio transglutiēdi: corruptio appetitus vel desidery: caninus appetit⁹: bolismus: ablatio appetitus vel irrationalis: dolor ꝑcordioꝝ: sitis: singult⁹: vomitus: eructuatio: natatio cibi in ore stomachi. Passiones xͦo partis inferioris stomachi sunt: eructuatio: singultus: fastidiū: abominatio: vomitus: inflatio stomachi. Cuz ergo vtraqz pars stomachi diuersas passiones incurrat: primo dicemus de aliquib⁹ passionib⁹ mery. Nā de oīb⁹ dicere mare esset magnum. Incurrit ergo mery morbos cōsil'es ꝛ officiales ꝛ cōes: sicut omnia gñā apostematum ꝛ oppilationes: qñ coartat̄ a spōdilibus colli dislocatis: aut ꝑpter apostema membri circūstantis: aut ꝑpter supfluum fluxum sanguinis. hec enim omnia impediūt officium trāsglutiendi: ꝛ insuper nocumentū accidit in lacertis latitudinalibus: que etiā adiuuāt illā eandem operationem: ex eo ꝙ longitudinales attrahunt superius: latitudinales xͦo inferius comprimūt. Harū passionum cause per sua signa inuestigant̄. Signa aūt morboꝝ cōsimiliū per se patent ꝑpter accidentia malaꝝ cōplexionū. Apostemata xͦo tactu vel visu cognoscunt̄: vel per sua signa. Coartatio aūt ꝑpter dislocationē spondiliū per dolorem colli manifestat̄. Destructio seu ablatio appetitus eiusqz diminutio: seu famis que est ꝭm Galenum cibi indigētia: seu desideriū calidi ꝛ sicci: sicut sitis est indigentia potus: ꝛ desideriū frigidi ꝛ humidi: cui⁹ organū os stomachi nā instituit sunt mote: sunt enim spēs nocumenti appetitiue actionis. ¶ Electuariū cū aqua cydonioꝝ: qđ facit appetere cibū. ℞. aque cydonioꝝ lib. iiij. mellis lib. ij. aceti fortis lib. j. ß. decoquant̄ sup prunas ꝛ accipe spumā ei⁹: deinde sumant̄ zinziberis, ʒ. iiij. triōpiperō. añ. ʒ. ij. ß. terātur

cū p̄dictis:ꝛ decoquat̄ donec fiat ſicut ſubſtātia mellis:ꝛ detur ex eo coclear vnū:det̄ in ieiuno ante prādium per duas horas. ¶ Trifera mūdificās ſtōchū a cholꝰa ꝛ fl'ate ꝛ ſoluit vētrem cū facilitate:ꝛ facit appetere cibū. ℞.mirabolanoꝝ citrinoꝝ chebuloꝝ emblicoꝝ ꝛ belliricorū. aā.ʒ.x.liquiritie raſe.ʒ.v.turbith albi mūdati.ʒ.vj.çinçiberis.ʒ.iij.cinnamomi beil.aā.ʒ.ij.terant̄ ꝛ cribellentur: ꝛ liniant̄ cū oleo de amigdalis dulcibꝰ:ꝛ ꝯfice cū melle:ꝛ det̄ ex ea potio integra.ʒ.ij.aut.iij.cū aq̄ calꝰa. Medicamen expellēs appetitū bolismi. ℞.cardamomi maioris: cubebe.aā.ptē.j.çucchari albi partes.ij.doſis ſit aureꝰ.j.

[margin: ...ifera faci... appetere ...um.]

¶ Pillule educētes flegma acetoſuꝫ de ſtōcho:cōueniētes appetitui canino ex frigiditate cū humoris vitio acetoſi. ℞.turbith albi ꝛ mūdi agarici.aā.ʒ.j.ſpice.℈.j.cōfice cū oxymelle ſquillitico:ꝛ dent̄:deinde det̄ diatrionpipereon:diacyminū qđ digerit ꝛ ꝯſumit humorē acetoſuꝫ: ꝛ alterat diſcraſiā ſtōchi frigidā. Cū xo adeſt fluxus: qđ eſt plimū:tūc cōueniēs eſt ꝯfectio electuarij elephāgine: qđ fit in tēpore eſtatis. Cibus aūt expertus eſt ex raffano vitellis ouoꝝ ꝛ vnctuoſis ꝛ pinguedinibꝰ multis:cōſumit humores:aufert diſcraſiā frigidā:ꝛ ſenſuꝫ obtūdit ſeu appetitū.

[margin: Raſis ...ſioni... / ...ille ꝯueni... ...es appeti... canino.]

¶ Electuariū curās caninū appetitū:ꝛ corruptuꝫ deſideriū. ℞.paſſulaꝝ enucleataꝝ.ʒ.vj.cupulaꝝ glādiū ʒ.ij.ſ.aniſi.ʒ.iij.myrre mirabo.nigroꝝ emblicoꝝ ꝛ belliricoꝝ.aā.ʒ.vij.ſcorie ferri infuſe in aceto exiccate ꝛ torrefacte.ʒ.viij.cardamomi maior꜠ cubebe.aā.ʒ.ij.çucchari tabarçet qđ ſufficit.doſis eſt.ʒ.j.cū aqua anthos ſtōcho ieiuno.

[margin: ...ectuarium ...ās caninū ...petitum.]

¶ Pillule p̄ſeruātes ſtōchū ab omni leſione intrinſeca:nec p̄mittūt putrefieri humores in eo:imo abſtergūt ꝛ mūdificāt rugas ꝛ parietes:ꝛ q̄ aſſiduat vſum eaꝝ diebus ſingulis p̄manebit illeſus a dolorībꝰ ſtomachi:nec a dolorībus capitis vexabitur vnq̄ꝫ: ꝛ nihil eſt oculis ſalubrius:ꝛ eſt medicina m̄ricis vitioſe. ℞.maſticis.℥.ſ.aloes electi.ʒ.x.agarici boni.ʒ.ij.cōficiant̄ cū ſucco altilie vꝰl cū ſucco bethonice.doſis eſt.ij.pillꝰe vel.iij.qñ itur dormitū: ꝛ poſſunt recipi ſꝫm modū volūtariū vſqꝫ ad. vij.aut.ix. vel.xj.

[margin: ...ille p̄ſer... ...es ſtōchuꝫ ...oi leſione.]

¶ Electuariū ꝯfortās cor cerebrū ꝛ totuꝫ corpus: ꝓuocat mēſtrua:ꝛ eſt exp̄tū ꝯ putrefactiones in ſtōcho:ꝛ ſubuenit ap̄atibꝰ ſtōchi:nec patit̄ aliquā putrefactionem in eo. ℞.triōpiperō. aā.ʒ.j.gariofiloꝝ.ʒ.ij.ariſtologie lōge çedoarie violaꝝ bethonice.aā. ʒ.iij.ſalꝰ gēme.ʒ.ij.myrre electe ad pōdus oiuꝫ.Cōfice cū ſyrupo de ſpica.doſis eſt a.ʒ.ſ.vſqꝫ ad.ʒ.j.ſ.

[margin: ...ariū ꝯ pu... ...factōes ſto... ...chi.]

¶ Medicamē imp̄atoris in ſitive hemēti. ℞.aquā frigidā ꝛ irrora deſup̄ acetū albuꝫ puꝝ quātū tolerare poteris:ꝛ da bibere ſtōcho ieiuno quantū eſt cupa. ¶ Itē epithimet̄ ſtōchus cor ꝛ epar ex puluere cāphore ſandaloꝝ cū ſucco raſure cucurbite:aqua roſarū ꝛ pauco aceto:ꝛ cataplaſmet̄ cū folijs ſalicis vitis ī aq̄ roſata. ¶ Itē fiat iulep de ſucco lymonū:vel de cucurbita: ꝛ teneat in ore cryſtallū.

[margin: ...edicamē ...iti vehe... ...nti.]

¶ Syrupus extinguēs ſitim ex cauſa calida ꝛ ſicca. ℞.cicoree endiuie epatice lupuli boraginis acetoſelle.aā.℥.j.violaꝝ roſaꝝ:floꝝ nenupharis ꝛ cucurbite lēticulaꝝ aque floꝝ vue.aā.ʒ.vj.ordei mūdi ℥.j.prunoꝝ ſebeſten iuiubaꝝ.aā.nūo.xx.ſeminū frigidorum.aā.℥.j.pſilij integri ſe.cydonioꝝ. aā.ʒ. vij. çucchari albi lib.j.ſucci granatoꝝ muçoꝝ lib.ſ.cāphore. ℈.ſ.croci grana.v.ſumat cū aqua frida.

[margin: ...yrupꝰ exti... ...ens ſitim.]

¶ Electuariū nobile cōfortās ſtomachū. ℞.galāge nucis muſcate:cardamomi. aā.ʒ.ij.anthos.℥.ſ.mēthe aſſe.aā.ʒ.iij.ſyrupi de corticibꝰ citri quātū ſufficit.

[margin: ...ariū ꝯfor... ...ſtōchum.]

¶ Cerotū filij Zacharie cōfortās ſtomachū. ℞.cere mūde.℥.iij.terebētine. ℥.ij.ſ.olei nardini. ℥.ij.liquefac eas:ꝛ ſup̄aſperge puluerē. ℞.myrre maſticis aloes.aā.℥.j.roſaꝝ.ʒ.vj.peonie caſtorei.aā.ʒ.ij.aniſi.ʒ. v.calamēti.ʒ.vij.gariofilo.nucis muſcate cardamomi calami aromatici reup̄ōtici.aā.℥.ſ.Cōfice vt hū ſtōcho adhereāt.

[margin: ...rotum ad ...m. / Contra ... ...tū app...]

[margin: Pillꝰe reſtrigētes vomitū]

¶ Pillule reſtringētes vomitū. ℞.myrre maſticis:ſanguinis draconis.aā. ʒ.ij.anthere.ʒ.j.ꝯfice cū ſucco mēthe:ꝛ da mane ꝛ ſero.

[margin: Syrupus de berberis.]

¶ Cōfectio ſyrupi de berberis ꝯueniēs ad idē. ℞.berberis ſpodij.aā. ℥.ſ.vue acerbe.℥. ij.cicoree.M.ſ.çucchari lib.ij.ꝛ da ieiuno ſtōcho cuꝫ aq̄ maſticis.

[margin: Ad vomitus infantium.]

¶ Ad vomitū infantiū. ℞.ſucci cydonioꝝ mēthe:vini pontici aā.equales partes:fac bullire:ꝛ miſce in eis maſticis:corticū thuris.aā.℥.ſ.ſpice cinnamomi gariofili nucis muſ.gallie muſ.aā.ʒ.ij.ꝛ infuſa birra ſcarlete bene calꝰa applicet̄.

[margin: Caſus notabilis in debilitate ſtōchi ꝛ calꝰitate epatꝭ.]

¶ Cōtra debilitatem digeſtiue ſtōchi ꝛ ꝯñter epatis ꝛ renū caliditatē vbi ſunt hec accidētia. vꝫ. debilitas digeſtiue ſtomachi frida flegmatica:dolor aſſiduus quaſi quedā vētoſitas in eo gñata q̄ ſepe ꝛ minuit ꝛ augmētat:epatis calꝰitas exceſſiua cōplexionalis magis q̄ꝫ mālis:deſcēſus humiditatis ſiue catarri a capite:dolor in eo aggrauatiuus ex cauſa frigida:inflāmatio renuꝫ cōpoſitionalis magis:dolor in eis ex cauſa eadē. In tali caſu valēt remedia ſequētia.

[margin: Digeſtiuum.]

¶ Digeſtiuū facile. ℞.ſyrupi de abſinthio.℥.j.mellis roſati colati.℥.ſ.aquarū abſinthij ℥.ſ.cicoree capilloꝝ veneris.aā.℥.j.ſ.miſce. Aſſumat calidum ꝛ nō tepidū in aurora decē diebꝰ cōtinuis:ſtet poſtea ieiunꝰ horis tribꝰ:dormiat deſup̄ horis duabꝰ.

[margin: Solutiuū facile.]

¶ Solutiuū facile. ℞.pillꝰaꝝ elephāginarū de reubarbaro agarici electi. Agaricus minutim inciſus in fruſta ponat̄ in infuſione oxymel.ſimpli.p̄ horas. x.deinde ex ipſo cum alijs fiāt pillꝰe.vij.pro.ʒ.iſtaꝝ pillꝰaꝝ accipiat vſqꝫ ad.v. aut tres in mane in aurora ꝛ hoc in capite.v.dieruꝫ:ita q̄ cū aſſumpſerit.v.diebꝰ de ſyrupo accipiat pillꝰas:deinde alijs.v.vicibꝰ accipiat de ſyrupo vt ſupra:ꝛ demū de pillulis.

[margin: Cōfectio ſtomachi cōfortatiua.]

¶ Cōfectio ſtōchi ꝛ epatis ꝯfortatiua. ℞.ſpecieruꝫ diarodō abbatis aromatici roſati deſcrip. Gabrielis.aā. ʒ.ij.ſ.çucchari albiſſimi.℥.xij.fiat cōfectio ſolida in morſellis.ʒ.iij.pro morſello cū aqua abſinthij ꝛ endiuie: accipiat omni die vnū morſellū in aurora:ꝛ de ſero ante cenā per horā aliū:ꝛ ſic cōtinuet.viij.diebus iteratis illis duabus purgationibus dictis ſupra.

[margin: Unctio ſtomachi cōfortatiua.]

¶ Unctio ſtomachi cōfortatiua. ℞.oleoꝝ maſticis.℥.j.abſinthij. ℥.j.ſ.cydoniorum anheti.aā.℥.ſ.pulueris abſinthij maſticis mēthe.aā. ℈.j.gariof.℈.ſ.calami aro.℈.j.gallie muſ.℈.ſ.cinamo. ℈.j. corralloꝝ rub.coriā.p̄para.aā.℈.ij.ꝛ cū modico cere fiat vnguētū pro ſtōcho.vngat̄ ſtomachus mane ꝛ ſero ante paſtuꝫ horis duabꝰ:ſupponat̄ deinde pānus calidus:hac vnctione vtat̄ facta p̄ma purgatione.

[margin: Epatꝭ vnctio confortatiua.]

¶ Unctio epatis ꝯfortatiua:ꝛ eius calꝰitatis remiſſiua. ℞. oleoꝝ de ſpica.℥.j.roſati.℥.ſ.pulueris ſandaloꝝ rub.ʒ.j. ſpodij.℈. ij.ꝛ cum modico cere ꝛ aceto fiat vnguētum.vngat̄ epar vt de ſtomacho dictum eſt:ꝛ ſuperponat̄ petia non calida:ſed tepida:precedant tñ hanc vnctioneꝫ purgationes dicte.

[margin: Pillule confortatiue.]

¶ Pillule ſtomachi cōfortatiue:ꝛ caliditatis epatis remiſſiue. ℞.trociſcorum de ſpodio.ʒ.j.trociſcorū de roſis deſcrip. Meſue.ʒ.ij.cum ſyrupo de abſinthio fiāt pillule.viij.pro.ʒ.poſtq̄ꝫ complete fuerint purgationes ꝛ confectiones dicte:incipiat vti his pillulis diebus.x.continuis q̄nqꝫ in aurora:ſtetqꝫ ieiunus horis tribus:ꝛ dū vadit dormitum lōge a cena accipiat tres.

[margin: Stōchi ꝛ epatis confortatiuum.]

¶ Stomachi ꝛ epatis ꝯfortatiuū. ℞.ſummitatū abſinthij qđ ſufficit pro rafiolo paſſularuꝫ ad corinthios tantūdem pulueris maſticis coriādroꝝ p̄paratoꝝ:endiuie. aā.quātūlibet.abſinthium minutim incidat̄ ꝛ nō piſtet̄:deinde oia ſimul incorporent̄:ꝛ fiat cuꝫ pauco paſte ſubtiliſſime rafiolus. Aſſumat de hac mixtura octo diebꝰ ꝯtinuis mane:ꝛ etiaꝫ poſt ipſiꝰ aſſumptionē capiat vnū coclear paſſularuꝫ ad corinthios:deinde ſumat vini mediocris caloris. ℥.iij.deinde ſtet ieiunꝰ horis tribꝰ:poſtea prādeat.

[margin: Unctio ad renū calꝰitatem.]

¶ Unctio familiaris ad renū calꝰitatē exceſſiuā. ℞.oleoꝝ. nenufaris

rosati violati.añ.ʒ.ſ.sandalo rub.ʒ.j.cinnamomi.ʒ.ſ.aceti.ʒ.ſ.⁊ cū modico cere fiat vnguentū. Iſta vnctione vngantur renes ſero cū vadit dormitū:ſupponat̄ pānus linius tepidus.

De eructuatione.

⸿ Et eructuatio ſi multiplicet̄ digōnē corrūpit ⁊ qñ minorat̄ inflat ſtōchuʒ:⁊ confert ei maſticatio thuris ⁊ cymini:⁊ qñ multiplicat̄ vtat̄ vomitu ante cibū ⁊ eluario diapipeon:⁊ çinçibere cōdito ⁊ balneo.

De ſingultu ⁊ eius cura.

⸿ Singultus aut fit ꝑpter groſſam vētoſitatē:aut ꝑp rem mordicātē os ſtōchi:aut ꝑpter apoſtema in epate:aut ꝑpter euacuationē ſupfluā.Et ſigna ei⁹ ꝙ accidit a mordicatione oris ſtomachi ſunt ꝙ fit poſt comeſtionem rei calide:aut vomitus cholere rubee:aut viridis aut nigre. Et cura ei⁹ eſt traycere aquā calidā aliquotiēs:deide ſumat oleū amigdalarū:aut ſumat de butyro recēti paulatim:⁊ ſi ſedatur bene:⁊ ſi non:adminiſtra vomitū dando in potu ſyrupum acetoſum ⁊ aquā calidā:⁊ euomat eū multotiens:deinde da ei oleum ⁊ ſorbitiones lenes factas ex amylo ⁊ oleo amigdalarū ⁊ çucchαro.Et qñ eſt ex vētoſitate groſſa ⁊ accidit infantib⁹ poſt repletionē lactis:⁊ cōferunt ei ameos.çç.calamentū maſticis quoꝝ ſumat̄ puluis pondere.ʒ.j.ſ.cū vino puro.Et eius qui fit ex apate epate calido ſigna ſunt:febris acuta ⁊ nauſea. Et cura eius eſt flobothomia baſilice:⁊ ſumere in potu aquā ordei ⁊ granatorum:⁊ emplaſtret̄ epar ſandal̄.⁊ aqua roſ.⁊ aceto ⁊ cāphora:⁊ ſumere in potu aquā ſolatri ⁊ endiuie bullitaʒ cū ſyrupo acetoſo.Et fit ſingultus poſt diariā ⁊ ſolutionē vētris ⁊ eius debilitatē:⁊ plurimū eius curationē nō habet:⁊ eſt ſignū malū ⁊ curat̄ ſm diſpōnē ſumēdo in potu lac ſemp:⁊ ſorbitiones lenes:⁊ vinuʒ plurime cōmixtionis:⁊ aquā carnis.

Cōfectio contra ſingultū.

⸿ Confectio Hippo. Rectificās malaʒ cōplexionē ſtomachi frigidā:expellēs vētoſitatē:⁊ liberans a ſingultu. ℞.corticū fiſticoꝝ exteriorū:coſti amari:caſtorei:petroſilini. añ.ʒ.j.balſamite:calamēti : aniſi:maſticis:ſpice.añ.ʒ.vj.ariſtologie.ʒ.iij. Cōfice cū oxymelle ſqlliti co:⁊ da.ʒ.j.cū aqua ſiſimbrij.Et ſemen ruthe cum nitro:⁊ aqua mellis curat ſingultū ex ventoſitatibus groſſis:que ſunt ex guloſitate.

Decoctio.

⸿ Et decoctio ſquinātí:⁊ corticuʒ fiſticorum cuʒ qualitate liberat ab eo.

Pillule contra ſingultū.

⸿ Pillule ſingulares cōtra ſingultū calidū:⁊ humores acutos aſcēdētes ad ſtomachum ex epate ⁊ malitiā eius calidā ⁊ ſiccaʒ ⁊ febres. ℞.ſpodij ſe.endiuie portulace:ligni aloes.añ.ʒ.j.ſ.pulpe tamarindoꝝ.ʒ.ſ.raued electi.ʒ.j.conficiantur cum aceto.

Emplaſtruʒ ad idem.

⸿ Empl̄m ad idē. ℞.triū ſandaloꝝ.ſpodij farine ordei.añ.partes equales:confice cū ſucco ſempuiue. ⸿ Emplaſtrum cōtra ſingultū ex groſſis humoribus:⁊ delet dolorem eius. ℞.galange baccaruʒ lauri ariſtologie rotunde ruthe gētiane.añ.ʒ.iij.myrre caſtorei.añ. ʒ.ij.garioſi.ʒ.v.roſaꝝ.ʒ.ij.maſticis.ʒ.ſ.cōfice cum aqua mellis ſanſuci.

⸿ De egritudinibus epatis. Caput.II.

⸿ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§.I.

IEcur a dextra parte eſt ſub ꝑcordijs:⁊ in quatuor fibras ſecatur. Dicit̄ ⁊ iecinus. Huic mēbro ſanguinis originē recētiores phyſici attribuere:quod ſi validuʒ eſt aucto ſanguine augeri mēbra vident̄:inualido decreſcere nō dubiū eſſe ſi extenuata in nobis mēbra ſunt eo cōualeſcēte facile implent̄. Plato ℞o noſter Jecur nobiliſſimū mēbruʒ eſſe putauit:in quo diuinationis gratiā collocauit:quo priuato nec euidēs quicq̄ fit vaticinij ſignū. Jecur iter exta ꝑportione maximū eſt.ſub precordijs a dextra parte ſuſpēdit̄ ſanguine ⁊ ſpiritu nāli refertum. Jntrinſecus cauū:extrinſecus gibboſum:e regione lienis.vētriculo leniter ꝑmittens inſidet:quē fouet:in viuēte magis pēdet. Jn eo multiplex vis eſt:naʒ attrahit retinet cōcoquit:digerit ⁊ expellit.ſuccū eniʒ omnē in ſanıem:in bilē:ac atrā bilem digerit:eē potētie ex tēperato cordis calore nutritiue virtuti deſeruiunt congenite. Jecinori varij deputant̄ morbi. Nam infirmitate ⁊ inflāmatiōe heryſipilatibus:dicit̄ enim heryſipilas a grecis cuʒ ſuper inflāmationē rubor vlcus ambit:⁊ ſciris ⁊ abſceſſibus corporis que apoſtemata nominant̄:⁊ vlcerib⁹:⁊ oppilationibus capitur. De infirmitate igit̄ ipſius ꝑmo dicendum:qua epaticos ꝑprie languētes appellare conſueuimus. Si itaqʒ ſuccos exhaurit ſeceſſus:humidiora ℞o in iecur redeāt:aut in totū venter vacet morbo:exiſtimāda eſt iecoris vis ad trahendū infirma. Si ℞o ſimili ablutioni recētis carnis videant̄ excrementa:alteratiua ⁊ ſanguinis effectrix dicenda eſt. Uerū ſi ob calidaʒ diſtemperantiā.primū qdem putrefactiones fiēt humorū. Deinde carnis ipſius iecoris:⁊ cōpunctiones vētris male olētes:bilis ad modū craſſa ⁊ affluens colore:vt in peſtilētib⁹ febribus apparet. Cōtabefacto aūt iecore totū contabeſcit corpus:⁊ febricitāt languētes:appetitūqʒ amittūt:⁊ feculentū hauriūt:⁊ bilē vomūt. Si frigida ℞o fuerit diſtēperantia:neqʒ perpetue excretiones:neqʒ multe fiunt inueteréſcit morbus:diebuſqʒ aliquot fluit confertim venter male olens velut lutū ſanguinis craſſi ſi'lis atre bili multos varioſqʒ colores frigida oſtēdit diſtēperātia:cū obſcura ſubeſt febris cōſtanſqʒ facies magis appetētes ſunt cibi:qūocūqʒ tales fuerint diſtēperātie vbi ariditas ſubeſt:excremēta docent:ſitis adeſt ſi paucitas ſumit̄:cuʒ humiditas:humidiora ⁊plura minuſqʒ ſitiūt. Jnflāmato aūt iecore:cōmuniter quidē omnib⁹ dolor orit̄ in dextris ꝑcordijs ſurſum penetrans ad iugulū vſqʒ humerūqʒ partis eiuſdē. Deorſum ℞o ad latus vſqʒ qd̄ nothū vocāt:⁊ acuta febris:⁊ tuſſis arida:⁊ ſitis ⁊ appetitus amiſſio ſpirandiqʒ difficultas:⁊ lingua ꝑmo quidē rubra videt̄:poſt ℞o atra:vomūtqʒ bilem:⁊ vēter aſtringit̄:ſigna fere ſunt que pleureticis. Cū aūt heryſipilas cōſtiterit in iecore:inflāmationes intēdunt̄:⁊ exeſtuant:exiccatioqʒ ⁊ maraſmus inſurgit:q ſimā iecoris partē inflāmatā hn̄t nauſeā:⁊ vomūt:appetitūqʒ amittūt:⁊ inflāmationes intēdunt̄ ⁊ cōſternant̄ aīa intercluſa frequēter refrigerant̄:vt hinc itercutē morb⁹ ſumat initiū. Cū ℞o iecoris cōuexa inflāmātur:ꝑterea que dicta manifeſto turgent viſu tactuqʒ ſi tenuior obſcuriorqʒ fuerit iubebim⁹ q̄ maxime reſpirare:qd̄ ſi in dextris ꝑcordijs dolor appareat iecoris mediocris exiſtimāda eſt inflāmatio ſin iuxta poſitū ſubiectoꝝ muſculoꝝ ſpatioſus inflāmationis timor videat̄:nihilqʒ iam dictoꝝ affuerit:illos ipſos inflāmari intelligam⁹:grauitas in tenore doloreqʒ ſentit̄ in dextris ꝑcordijs citra tumorē ac febrem oppilationē indicat venaꝝ:qua in pte eſtuāt:inflāmatione ℞o verſa in apā:dolor ipſis cū tenore auget̄ inexpectatiqʒ fiūt rigores:neqʒ in ſiniſtrū latus pōt languēs inclinari impēſius dolēte iecore. Confracto aūt apate:aut ꝑ vrinā aut ꝑ vētrē excremētū euadit ſuppurationibus refertū. Si ℞o in affectionē ſecabilē tumor deciderit:dolores cōminuunt̄:tumor certe euidēs cū duritie:at corpa circū attenuant̄:ꝑcedēte porro tpe cogſcere difficile eſt ꝙ aq̄ iterc⁹ fieri icipiat:vniuerſaqʒ ꝑcordia ſub humore cōtegunt̄. Ad calidā iecinoris diſtēperātiaʒ vtendum refrigerātibus:⁊ cōfirmātibus mediocriter inteſtinū. Si frigida ſit diſtēperantia per ꝯria eunduʒ eſt.

⸿ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

DEbilitas fit in epate propter aliquid malitie cōplexionis que vincit:aut in ſubſtantia eius:aut in inſtrumētis:aut in materijs retentis in inſtrumētis ſuis. Et epati quidē ſunt quatuor virtutes:ſcʒ illa que attrahit ſuccoſitatē ciboꝝ poſtq̄ digerunt̄ in ſtōcho ⁊ inteſtinis:⁊ il-

la que ponit eā fecē ⁊ alteratā ad sanguinez:⁊ illa que ab/
stergit supfluitates gn̄atas in eo. Dico ergo ꝙ necesse est:
vt sint nobis due intentiones in curatione malitie cōple/
xionū que sunt in epate:scz ɔ̄rietas spēi ex qua vincit ma
litiam cōplexionis:⁊ ɔfortatio epatis ipsius. Et pͥma gdē
cōpleť cū eis que sunt ɔ̄ria cause inuēte. Et secūda cū me/
dicinis bonoꝝ odoꝝ que miscenť in rebus que admini/
stranť interius ⁊ exterius:qð est qꝛ nō opz vt sit studium
nostrū in destruēdo causaz que facit corruptionē tm̄:sed
etiā ad ɔseruandā subalitatē ipsius mēbri lesi:⁊ ꝑprie qn̄
lediť aliqð mēbrū pͥncipale:aut illud cui est operatio cō/
munis sicut epar:in cōltatibus aūt opz vt ɔsidereť ad hꝰ
accidētia. In ꝑprijs ꝟo tūc si est lesio epatis ꝑpter ma/
litiam cōplexionis calide:tūc administramus res infrigi
dātes extinguētes caliditatē ipsam exterius ⁊ interius. Et
si vincit super epar malitia cōplexionis frigide:tunc opz
vt detur panis infusus in vino:⁊ denť ex carnibꝰ qð est ve
locis digestionis sicut parue aues. Malitie aūt cōplexio/
nis sicce aut humide que sunt in epate:opz vt medicētur
cum regiminibus ɔferētibus:⁊ eliganť ex eis res de pro/
prietate quaꝝ est vt humectent ⁊ exiccent pͥter ꝙ appet
calefactio eaꝝ ⁊ infrigidatio ⁊ hoc in inceptione. Nā ipse
cum magnificanť faciūt cadere in hydropisim carnosaz.

Auicēna fen 4ª tertij.

¶ Auicēna. Epar gdez hoīs maius est epate omnis ani/
malis appropinquātis ei in quātitate. Et est mēbrum qð
generat sanguinē:qȝuis meseraice ɔuertant chiluz ad san
guinē cōuersione aliqua ꝑpter illud qð est in eis de virtu
te epatis. Et caro gdem epatis sensum nō habet:sed illud
qð de ea sequiť pāniculū sentit. Et diciť ꝙ omne animal
plus comedēs ⁊ debilioris cordis:est habēs maius epar.
Et nō opz vt ad summū perueniať in infrigidatione epa
tis quantū possibile est:⁊ pducat ad hydropisim:neqȝ in
calefactione ⁊ perducat ad arefactionem. Et epar adip.i.
lupi iuuatiuū est cū ꝑprietate sua:⁊ carnes lymaciaꝝ si/
militer. Et medicus quidē expertus cognoscit epaticuz ⁊
stomaticū omnē per colorē suū:nō agēs cū eo significa/
tione alia:⁊ nō est ad illud nomen significās illud ꝑpor/
tionale ꝑprium. Et scias ꝙ qn̄qȝ fit omnis debilitas ex
omni malitia cōplexionis:⁊ qn̄qȝ est necessitas vt infrigi
detur ita vt digerat ⁊ ita vt attrahat:igiť cōsidera malitiā
cōplexionis dn̄antis anteꝗ̄ cōsideres debilitatē. Et plu/
rimū oppilationū nō fit nisi in latere cōcauo:qn̄qȝ etiam
fiunt in gibbo. Oppilationes quidez sunt ex materiebus
egritudinū epatꝭ. Et oppilationē gdē hn̄s est pauci sangui
nis:⁊ corrupti coloris. Et qn̄qȝ antiquať oppilatio indi/
gens flobothomia basilice ⁊ solutione. Et habēs oppila/
tionē elonget inter comestionē ⁊ potū ⁊ ꝑprie potū vini:
ipsum enim vinū intromittit cibū indigestuz ad epar. Et
scias ꝙ cū apati epatis associať vētris solutio est mortale.
Et qn̄qȝ pducūt oēs spēs apatum calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ ad
hydropisim. Et si virtꝰ est fortis attrahere qð necessariū
est de sanguine in vice vna:⁊ si nō partire ⁊ segrega in vi
ces plurimas:nō euadit aliqs ex apate duro quiescēte cō
firmato:⁊ illi qui sananť ex eo sunt q curanť in initio sui.
Cacesia est dispositio in primis anꝭ hydropisim:⁊ appro
priať noīe corruptionis cōplexionis. Et cū accidit vlcus
ei:fit difficilis eius cōsolidatio ꝑpter corruptionē cōple/
xionis. Et qn̄qȝ accidit cacesia ꝑpter aggregationē aque
in pulmone:⁊ fit forma eā patiētis sil'is forme hydropici.

[Co]nstātinus [pan]tatici.c.1.

Serapi[o] breuiari[o]

¶ Cōstantinus. Epar duobꝰ modis pati diciť:scz ex sue
essentie ꝑprietate:vel ex alioꝝ mēbroꝝ vicinitate. Ex sui
ꝑprietate tribꝰ morboꝝ generibus:sicut ⁊ omnia mēbra
corpis patiunť. Mutatione cōplonis sicut si refrigescat:
vel calefiat:humecteť:vel desicceť:simplr seu cōposite.
Scōm genus ꝟo morbi officiales vocantur:sicut oppila/
tiones vel apostemata. Tertium dissolutio imparitatis:
idest separatio iūcture appellať sicut sunt vulnera:exco/
riationes:incisiones:⁊ sil'ia. De aūt passiones generāt hy/
dropisim. Si ꝟo epati diuersarū cōplexionū vna domi/
netur:qua virtus sua nālis supereť:durities ⁊ tumores in
ipso cōficiunť. hec mala cōplexio vel est sine mā:vel cuz
mā. Cū ꝟo epar vnum sit de illis mēbris qbus animalia
viuūt:cū corrūpiť cōplexio sua vidēdū est vn̄ corruptio
fiat. si ex calore fit:opz basilicā flobothomari: si tempus
etas:cōsuetudo nos adiuuēt. Qð si non:refrigeremus cuz
spodio çuccha. psillio:syrupo albo oxyçaccara. Demus se/
rum cuz oxyçaccara:succū herbaꝝ endiuie scariole sola/
tri bn̄ coctū ⁊ colatū. Epar ꝟo oppilať multis modis:vel
ex grosso sanguine ab epate ad mēbra currēte:cū non dz
currere:vel ex humoribus grossis ⁊ viscosis in venarum
extremitatibus inuiscatis:que de maiori vena egrediunť:
⁊ ibi generať oppilatio. Item epar oppilať de quorūdaz
mēbroꝝ incisione:similiter oppilatio in muliere nascitur
cū mēstrua sua ante tēpus auferanť. Apostema nasciť in
epate duobus locis:scz in superiori parte:vl' inferiori. Si
sit in superiori cum tactu sentiť:maxime si sit magnum.
Si in inferiori intelligiť ex suis accidētibus. Apostema/
ta in epate nascētia duobus modis sunt:vel de causa exte
riori:sicut percussione:vel collisione:vl' de interiori:sicut
si in epate quidā humores includātur:⁊ ipsis putrefactis
generanť apostemata.

Rasis in lib. diuisionum cap. 63.

¶ Rasis. Egritudines epatis aut
apostema cal'm aut durum:⁊ nō forsitan sit flegmaticuz
aut oppilatio:aut malitia cōplexionis frigide aut calide:
aut debilitas eius tm̄:aut vētositas grossa sub eo:⁊ icteri/
tia:⁊ hydropisis. Et signa apostematis calidi sunt febris
inseparabilis:⁊ vehemētia sitis:⁊ vomitꝰ cholere:⁊ qn̄qȝ
fit cū eo singultus:⁊ icteritia:⁊ tussis sicca in qua non est
sputum omnino:⁊ casus appetitus. Apostematis autē du
ri signū est ꝙ apparet tactui res dura sub costis:⁊ corrū/
pitur color ⁊ minorať appetitus. Oppilationis aūt signū
est grauitas quā inuenit infirmꝰ in dextro latere sine do/
lore:⁊ nō est febris:⁊ paruitas digōnis:⁊ lenitas ventris.
Malitiā aūt cōplexionis in epate que calida est:sequun/
tur febris:⁊ sitis:⁊ siccitas vētris multa:⁊ paruitas appe/
titus:⁊ asperitas lingue absqȝ grauitate:⁊ non est dolor
sub costis dextris:⁊ rubet aqua valde. Malitia autez cō/
plexionis frigide est cum solutione ventris:⁊ mollitie cor
poris ⁊ corruptione coloris:⁊ tumore faciei:⁊ prauitate
appetitus:⁊ digestionis grauitate:⁊ dolore sub latere de/
xtro. Debilitatis ꝟo eius signum est tm̄ egestio similis
aque recentis carnis cum abluitur:cum paucitate appeti
tus:⁊ extenuatione corporis. Uentositatis autem que est
sub ipso signa sunt tēsio que est sub latere dextro que cō/
mouetur cum digeritur cibus:⁊ sedatio per compressio/
nem vehementem super ipsum:⁊ existimant stulti medi/
ci ꝙ est oppilatio vel apostema.

¶ Ex traditione auctorum recentium. §.III.

Morborum epatis quidam sunt a cau/
sa ꝑpria seu ꝑpria passio/
ne ipsius epatis:⁊ quidam a cōpassione. Mor/
bus proueniens a propria causa diuidiť in tria.
In morbos consimiles:officiales:⁊ cōmunes. Primo de
morbo cōsimili epatis calido venit dicendū. Talis ergo
mala complexio calida:siue sit materialis:siue non:sitim
generat:⁊ ardorem:⁊ siccitatē in lingua. Sed si adest ma
teria sequitur nausea vel vomitus. si ꝟo non:non fit. Itez
cum materia vrina est magis citrina:⁊ magis turbata:⁊
sepe adest febris:⁊ dextrum hypocundrium sentitur cali
dum. Si in frigiditate sit mutata in hoc habet sua ꝑpria
signa:nimiā famē:qð est:qꝛ frigiditas comprimit cibaria

ad fundū stōchi: ꝛ ita fit inanitio in ore stōchi: ꝛ ita fames ꝛ appetitus sequunt̄. Hanc sepe sequit̄ diaria ptisanaria: qꝛ deficit attractio in epate: ꝛ digestio: sanguis minuit̄: ga minuit̄ digestio: ꝛ non est febris: sed est magis via ad hydropisim: nisi forte post longū tēpus: qn̄ ingrossatum est corrūpit̄: vnde putrescit ꝛ facit febrē: subtilis est vrina: qꝛ liquidius ꝯsumit̄ in humore: ꝛ igrossat̄ humor: ꝛ nō exit: nisi qđ liquidius est.

Cura male cō plexionis cali de epatis.

Cura male cōplexionis cal'e epatis est aqua ordei: ꝛ aque citruli: ꝛ aq̄ cucurbite: ꝛ syrupus acetosus purus: ꝛ aqua endiuie: ꝛ aqua solatri ꝑpric: ꝛ assiduatio emplastrationis epatis cū sandalis ꝛ rof. ꝛ cāphora: ꝛ nō sit cibariū nisi acetosum: comedant̄ carnes hedi ꝛ lactētis vituli: ꝛ berberis: agresta: ꝛ potet̄ aqua veri frigoris: ꝛ sit dimissio vini oino.

Cura male cō plexionis frigide.

Cura male cōplexionis frigide est omne qđ calefacit epar ex medicinis ꝛ cibis sicut piper ꝛ calamētū çinçiber cōditū ꝛ vinū vetus purū ꝛ emplastratio extrinsecus cū ciperis ꝛ spica ꝛ squināto ꝛ myrra ꝛ costo ꝛ vino odorifero stiptico, veteri.

Cura apātis calidi.

Cura apātis calidi epatis cū est incipiēs: ꝛ vsqꝫ ad hebdām ꝛm Raf. est flōmia cephalice in latere dextro: ꝛ emplastret̄ epar sandalis ꝛ cāphora ꝛ rof. añ. ꝛ infrigidet̄ epar semꝑ: ꝛ sit ꝯtērus pro cibo ordeaceo ꝛ det̄ in potu aq̄ granatoꝝ acetosoꝝ ꝛ aqua endiuie ꝛ aqua solatri cū syrupo acetoso de çucchꝫaro puro. Cū ergo alleuiat̄ febris: sint cibi ex herbis ꝛ agresta cū pullis: ꝛ dimittat vinū oino vsquequo verificet̄ ei sanitas.

Cura apātis duri epatis.

Cura apātis duri epatis est vt in potu sumat diacurcumā ꝛ athanasiā ꝛ trociscos de bdellio: quoꝝ confectio ꝛm Rasim est hec. ℞. rosaꝝ tritaꝝ. ʒ. x. spice nardi. ʒ. ij. cētauree. ʒ. j. lacce. ʒ. j. ß. myrre. ʒ. j. costi. ʒ. j. ß. masticis. ʒ. ij. amigda. amaraꝝ. ʒ. ij. bdellij. ʒ. iij. resoluat̄ bdelliū cū vino: ꝛ ꝯficiant̄ cū eo medicine: ꝛ fiāt inde trocisci: ꝛ sumant̄ de eis in potu. ʒ. ij. aut. iij. cuꝫ aqua endiuie si fuerit cal'itas: ꝛ si nō cū aq̄ mellis: aut cuꝫ aqua ꝛ vino.

Cura oppilationis epatis.

Cura oppilatiōis epatis est si cū ea fuerit cal'itas: syrupus acetosus cū aqua endiuie: ꝛ si fuerit cuꝫ ea frigiditas diacurcuma maior cū aqua radicū: ꝛ dimittat cibos grossos viscosos sicut pultes: ꝛ panis açimus: ꝛ pedes ꝛ case⁹: ꝛ oīa dulcia que hn̄t grossitiē: ꝛ comedat res cū quib⁹ fit abstersio: ꝛ multiplicet̄ sal in pane suo ꝛ fermētū.

Cura debilitatis epatis.

Cura debilitatis epatis est emplastratio cū rebus calidis stipticis: sicut sūt masticis ciperi spice thuris nucis cupressi gallia muscata: vinū vetus purū. Et fiāt cibi ei⁹ ex granis granatoꝝ ꝛ passulis cum suis interioribus: ipse enim confortant epar ꝛ impinguant ipsum. Epar adip exiccatus teratur optime ꝛ bibatur ex eo coclear vnuꝫ ꝛ est aure. ij. cum vino dulci: ꝛ si habeat febrem cum aqua frigida solum. confert enim vt vult Rasis iuuamentum maxime ei qui in epate suo hꝫ egritudinē.

Syrupus de epatica.

Syrupus de epatica ad epatis calefactionē ꝛ debilitatē mirabilis. ℞. epatice. M. j. lenticulaꝝ aque. M. j. ß. floꝝ cucurbite: violaꝝ rosarū. añ. ℥. j. cymarū squināti. ʒ. j. ß. çucchꝫari tabarçet lib. j. irroret̄ cū succi granatoꝝ. ℥. iiij. ꝛ aromatiçet̄ cuꝫ sandal'. vtriusqꝫ ꝛ spodij. añ. ʒ. j.

Syrupus magistralis.

Alius syrupus. ℞. succi endiuie: succi solatri: succi cucurbite. añ. lib. j. succi granatoruꝫ muçoꝝ lib. ß. çucchꝫari lib. j. ꝛ aromatiça vt supra. da. ℥. ij. cū aqua rostri porcini ꝛ vno trocisco de cāphora.

Solutiuū filij Serapiōis

Solutiuū bonū filij Serapionis ad oppilationem epatis ex grossis ꝛ viscosis humorib⁹. ℞. hierapigre simplicis. ℥. j. agarici pulueriçati. ʒ. j. da cum aqua polypodij absinthij. apij: anisi: assari: ꝛ masticis. añ. ʒ. j.

Syrup⁹ ꝯtra oppilationeꝫ epatis.

Syrupus valens ꝯ oppilationē epatis ꝛ splenis: dissoluit vētositatem ꝛ digestionez iuuat: colorē reparat: renes ꝛ vesicā apiēdo mūdificat. ℞. masticis cinnamomi croci gariof. nucis muscate galāge: çinçib. añ. ʒ. j. apij: anisi: carui: feniculi: petrosilini: capparis. añ. ʒ. iij. saxifragie: sticados: folliculoꝝ sene: thimi: epithimi. añ. ℥. ß. çucchꝫari qđ sufficit.

Pill'e ex ... ad oppil... neni visc...

Pillule expte ad omnē oppilationē viscerū antiquā valēt hydropisi in icteritia ꝛ quartana. ℞. succi eupatorij: cuscute: absinthij: fumiterre: epithimi: folliculoruꝫ sene. añ. ʒ. ß. agarici albi: reubar. hierepigre. añ. ʒ. ij. spice: ligni aloes: squināti: çinçib. gariofi. se. anisi: apij. añ. ℈. j. pulpe collogntide: scrapini: armoniaci: lacce lote: oppoponaci: lapidis laçuli loti: pluribus vicibus cū succo buglosse: folioꝝ meçereon repressoꝝ in aceto salis gēme polij. añ. ʒ. ij. turbith: mirabola. citri. añ. ʒ. ij. dissoluant̄ gūmi in vino odorifero: ꝛ cuꝫ succo fumiterre vel endiuie informent̄ pill'e. dosis est a. ʒ. j. ad. ij. cū prudētia tn̄ medici ꝛ virtute patientis.

Empl'r ... ta resol...

Descriptio empl'i resoluētis apāta epatis laudabilis. ℞. storacis cere. añ. ℥. j. ß. olei masticis: olei rosarū. añ. ℥. ß. vini. ℥. j. liquefiat cera ꝛ oleū ꝛ misceat̄ cū eis. Aliud. ℞. aloes. ℥. iij. masticis. ℥. j. camomille: ꝛ melliloti. añ. ℥. iij. olei de lilio quantū sufficit.

Puluis ... cussion...

Puluis valēs ad ꝑcussionez epatis ꝛ casum. ℞. balaustiarum: cyperi: violaꝝ myrre boli amidi. añ. ʒ. iij. sanguinis draconis lacce. añ. ʒ. j. ß. dosis. ʒ. j. cū apoçimate de rosis masticis ꝛ arnoglosse.

De hydrope quaꝫ nostri corrupto vocabulo hydropisim vocant. Caput. III.

Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. §. I.

Hydrops grece latine aqua interc⁹ dicitur. Serenus samoniacus.
Corrupti iecoris vitio vel splenis acuto. Crescit hydrops: aut cum siccate felle medulle.
Atqꝫ auide fauces gelidū traxere liquorem.

Et vt dicit Firmicus maternus lib. 3. matheseos. Si a saturno defluēs luna sit minuta luminib⁹ faciet circa ventrez frigus acciduū: qđ greci psychro crelio vocāt: ꝛ infinitis flegmatū vitijs laborātes macros: splenicos: lipesetricos: hydropicos: flegmaticos vel dysiriacos ꝛc. hydropisis si dicit̄ apud illustres nescio: nōduꝫ enim legi.

Isaac. v. v... ci. cap. vi...

Uētrē indecoꝝ reddit hydropesis: cui⁹ spēs ascites dicit̄: ex qua extrahēde rō aque in alijs libris dicet̄: locū enim ad ilia versus deligimus: vbi peritonei sola fere nuditas est. Suminis eni crassitudo oino vitāda est: cutisqꝫ digito dimouēda: imisoqꝫ cultello vsqꝫ ad omētū: qđ ꝑmuꝫ sub peritoneo occurrerit: penetrandum est: qđ paracentesin vocat Paulus egyneta.

Paulus ... neta.

Nec id nimiū audacter: nec temere intestina vulnerētur tn̄qꝫ humoris colligenduꝫ est: ne vires intermoriant̄: vitalē enim spūm is humor cōtinet: demū remissa cute: vulnus per se obstruit̄ atqꝫ ita sensim singulis diebus demit̄ aqua: quare vires idoneo cibo tuentur medici. Jecinore ergo vehemēter frigefacto: aut inflāmato: aut obdurato: vel quoquo alio mō languēte cū membroꝝ alioꝝ languore frustratio quedā est sanguinis ꝯuersionis: vocaturqꝫ morb⁹ hydorus in quo creber intus est spūs cū exiguo humore cōgregat̄ inter intestina: vt si pulsetur vēter tympani fere sonitū edat. Ideo ab alijs tympanites: ab alijs tympanias humor vocitat̄ ab inflationibus que circa stōchū ꝛ aluū ꝛ colon intestinū: ꝛ in veteratis febribus: qn̄qꝫ a duritia peritonei: vel in mulieribus vulne. Qn̄qꝫ ecōtrario vis magna humoris est cū exiguo spiritu in eisdē coit locis tanq̄ꝫ in vtre aliquo contentus: inde morbus Ascites humor nominatus q ex ꝑdictis iaꝫ causis ipse quoqꝫ cōstat.

Serapio ... breuia... cap. vij.

Plurimum aūt a duritia que in splene ꝛ iecore fluxibusqꝫ circa intestina diuturnis: ex quibus ꝯtingit ventrē turgere: ꝛ reliquū corpus altū eliquari. Est aūt cū per vniuersi corporis tumorē frigidior ꝛ pituitosior cōprehēdit̄ sanguis: mō ab iecore delatus: modo ab omni corpis carne: quasi stillāte aqua: vt albū ꝛ pituitosuꝫ corpus videat̄ mortuo ꝑsil'e vocat̄ leucoflegmatias hyposarcidis humor vel anasarca que fit ex lōgis febribus:

bribus:⁊ stomachi malo habitu:⁊ vetustis sanguinis flu/xibus:⁊ fluxu muliebri:⁊ spirandi difficultate:⁊ vigilijs imoderatis:ac huiusmodi de causis. Nos igit̃ curabim⁹ a detractiõe incipiendo:veꝝ in asclite:⁊ tympanite medicaminibus vtemur aqueuz humorẽ educẽtibus : in ana/sarca ṽo sanguinez detrahẽdo curabimus presertiz he/morroidibus:aut purgãdo languorẽ mẽstrui nisi in ma/lo habitu ꝓcesserit sanguinis detractio. Hinc igitur vt in malis habitibus expedit particulatim deiectionẽ admi/nistrare:inde stercus bubuluz bene arefactũ eliquare in oxycrato coqui:vel oxymelle : ⁊ sulphuris quarta parte: inde emplastrũ toti apposito ventri. Aut spiratuz capre in vrina capre vel pueri:⁊ vẽtri cataplasma facito. Hec vehemẽter purgant.Clysteribus autẽ vtenduz acribus: nisi vẽter spõte humectetur:tum enim arefacere potius expediet.In mulieribus autẽ hydropicis pessõ vtẽdum huiusmodi:aniso:cardamomo:cumino:nitro:aristologia: teli:glichone interno ficuum ⁊ naturalibus aquis:postea ac psamismo.In anasarca ṽo reliqsqz partibus enuden tur:⁊ quoad fieri põt in sole aridis rebus fricent̃. Reli/quis autẽ virtus aridior sit.Salsamenta igitur in synapi comedãt:⁊ allea:agrestes volucres ⁊ aridas comedãt ex olerib⁹ asparagũ:gingida:porra:synapi:⁊ cancalidas:⁊ reliqua agrestia ⁊ tyriacas : vino vtantur vetere tenui vri/nam ciẽre atqz ex infusa marina aqua: parũ tamẽ potẽt: aque nihil prorsus.s.cũ aqua iter cute febricitẽt:a calidis ⁊ acribus edulijs adminiculisqz abstineãt mixtimqz eis vtantur purgamine corporis ꝓbentur eliquentia: ⁊ vri/nam cientia:queqz attentient distrahantqz spiritus:tũ in/tus:tum foris:perpetuisqz vtendum inanibus cucurbicu lis:que ventri impinguãtur:qui asclite opprimẽtur supe/rioribus vtantur opitulamentis.

Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

Isaac.v.via/ci.cap.vij.

Hydropisos est errare virtutẽ in epate naturalẽ: ṽtus enim dige/stiua epatis cũ mutare cibi succos in sanguino/lentos humores deserit:cũ qbus ⁊ tres humo/res.Cũ inqꝫ hec virtus pigrescat in complẽda actiõe sua necesse est sanguinẽ corrũpat:qui indigestus corpus ma/le nutrit.vñ fit vt totũ corp⁹ tumescat. Hydropisis ergo ex sola defectione virtutis est mutabilis:corruptio enim sanguinis ex infirmitate est huius ṽtutis.Gale. dixit im/possibile est hydropisim sine passione epatis esse. Non enim nascit̃ nisi ex debilitate virtutis digestiue ⁊ sangui nis generatiue:qᵭ ꝓpriũ est epatis. Sed tñ non qñcũqz epar in sua ꝓprietate deficit:vel in aliorũ mẽbrorũ vici/nitate deficit hec ṽtus:nõ cessat tñ a cõplemẽto sue actio/nis.Epar eniz aliqñ patit̃:⁊ tñ hec ṽtus actionẽ naturalẽ suã nõ pretergredit̃.Augmẽtata tñ ipsius passione ⁊ ma/xime dñante:necesse est hanc deficere. Neqz succuz cibi mutat vt sanguinẽ inde faciat. Qui cũ sit crudus ⁊ indi/gestus permanebit:hydropisim faciet. Serapio. Hy/dropisis fit aut ex epate qñ forte fit frigus eius:aut ex san guine frigido qui aggregat̃ in reliquo corpore: ⁊ fit etiaz ex multitudine frigiditatis mẽbrorũ alioꝝ:de ꝓprietate quoruz est vt infrigidẽt corpus.Species ṽo hydropisis sunt tres:⁊ vna quidẽ eaꝝ fit ex multitudine humiditatis que aggregatur in peritoneon:⁊ est velamen qᵭ est inter superiora mẽbra ⁊ inferiora:⁊ inter itestina.Et alia fit ex vẽtositate:que replet illa loca. Et in tertia corpus totum vr̃:sicut corpus mortui:qᵭ iã inflatũ est.Et ꝓma haꝝ no/minat̃ asclites:⁊ scđa tympanites ⁊ tertia hyposarca. Et in oĩbus spẽb⁹ hydropisis inflatio pedũ est accidẽs cõe: ⁊ illud qm̃ caliditas innata in eis est debilis: ⁊ nõ expel/lunt̃ vapores ad illud qᵭ appet de corpe: ꝓpter id ergo

Serapio tr/ breuiarij cap.vij.

fit qᵭ venit ad pedes ꝺm modũ cibi:⁊ resoluit̃ ibi:⁊ mu/tat̃ ad superfluitates malas.qꝫ si dixeris quare nõ influat̃ manus:dicemus qm̃ manus sunt propinque cordi:⁊ qm̃ cor est fons caloris naturalis : tũc iuuãtur a calore nãli:⁊ nõ ꝯsequit̃ eas corruptio.Et nobis est vt dicam⁹: qꝛ hec est cã alia:⁊ est qꝛ manus sunt facilioris motus qꝫ pedes: propter ergo multitudinẽ suoꝝ motuũ resoluit̃ qᵭ effun dit̃ ad eas.Et hec est cã tertia.Et est qꝛ de ꝓprietate va/porũ grossorũ est vt descẽdat mã inferius: ꝓpter illud ꝙ ponũt pedes inflatos.Et diaria est accidẽs cõe in hydro/pisi que accidit in locis vacuis viscerũ qñ accidit eis apo stema.Et si ledunt̃ per apostemata:tũc est egritudo hy/dropisis.Et dr̃ia inter hydropisim que accidit ex epate ⁊ inter speciẽ que fit ex locis vacuis viscerũ est:qm̃ infla tio que fit ex epate descẽdit sub digitis:qñ tangis eã sup mollicieẽ:⁊ remanet locus eius submersus ⁊ post paulu/luz redit ad habitudinẽ suã ꝓmã:⁊ nõ est altera ꝺm hoc: qᵭ est:qꝛ cã inflatiõis illic est flegma:⁊ hec cã eius est vẽ tositas.In hydropisi autez que fit ꝑꝑ mẽbra anhelitus:⁊ tussis est accidens ꝓpriũ:⁊ inflatio cruriũ ẽt: ⁊ ꝓprie in hydropisi que fit ex pulmone. Hydropisim autẽ que fit ꝑꝑ apostema epatis:sequunt̃ motio tussis:⁊ dimiutio in eo qᵭ descẽdit ex fece ⁊ siccitas.Si aũt cũ tussi sit sputũ: ⁊ fetor:tũc nõ sperat̃ de infirmo: qᵭ est:qꝛ hoc significat qꝫ pulmo iam repletus est istis materijs:ꝑꝑ illud ergo moriunt̃ velociter:qm̃ anhelitus eoꝝ cõstringit̃ ⁊ prefo cat̃.Et si hydropisis est cũ febre nõ opꝫ vt administres que calefaciũt:nec exteri⁹ sup viscera:neqz cũ cibis ⁊ po/tibus:imo est necesse vt det̃ infirmo aqua solatri:⁊ aqua alkekengi:⁊ aqua apij cũ lacca abluta ⁊ rauedseni ⁊ cro/co ⁊ mirabo.citri.Et conferunt proprie species endiuie amare.Et nõ opꝫ vt in potu sumãt cõfectiões calefaciẽ/tes:neqz medicinas solutiuas multe caliditatis: qm̃ ipse ꝯfortãt sitiz:⁊ adurũt apostemata ⁊ viscera. Auicẽna. Hydropisis est egritudo mãlis: cuius cã est mã exube/rans frigida ingrediẽs mẽbra:⁊ crescũt per eã qdaz mẽ/bra manifesta oĩa aut loca vacua partiũ in qbus sunt re/gimẽ nutrimenti ⁊ humores.Et dignius est vt sit asclites malignior oĩbus speciebus hydropisis. Et hõ de quo ve hemẽtius timet̃ cũ aduenit ei hydropisis:est ille cui⁹ cõ/plexio nãlis est calida ⁊ sicca:nõ enim egrotat ꝑ ꝯtriũ sue cõplexiõis:nisi ꝑꝑ rẽ magnã.Et fluxus vẽtris in hydro/pisi ẽ mortalis.Et plurimũ statio aquositatis nõ est nisi inter çyrbũ ⁊ syphac intrinsecũ.Et qñ expellit nã ex hy/dropico aquositatẽ hydropisis ꝑ seipaz significat euasio nẽ.Et fluxus qdẽ vẽtris qñqz est iuuatiuus valde in hy/posarcha.s.ṽtute forti.Et plurimũ causarũ tympanitis est corruptio digestiõis ꝓme:ꝑꝑ ṽtutẽ aut ꝑꝑ mãm. Et cũ asclite est grauitas sensibilis in vẽtre:⁊ cũ ꝑcutit̃ venter nõ est ei sonitus:sꝫ qñ cõmouet̃ ex eo audit̃ sonitus aque cõmote:⁊ silr̃ qñ ꝑmutat̃ hñs eã ex latere ad lat⁹.Et cũ est hyposarcha appet cũ ea iflatio in corpe toto:sicut acci dit corpi mortui:⁊ ĩprimunt̃ digiti in oĩ loco corpis eius. In tympanite egredit̃ sumẽ plurio exitu:⁊ eius vẽter est quasi chorda tẽsa:⁊ cũ vẽter ꝑcutit̃ manu:audit̃ ex eo so nit⁹ vẽtris in quo est iflatio.Et scias qꝫ euacuatio cũ me dicinis laudabilior est:qꝫ q̃ fit sectione ⁊ resudatiõe:⁊ fit difficile succurrere eis.Et spes est ad oẽm hydropisiz in diacurcuma ⁊ syrupo sqllitico ⁊ tyriaca ⁊ ꝓprie in fine hydropisis.Et opꝫ vt euacuatio cũ solutiuis non sit subi to:imo ꝺm vices. Nã illud qᵭ subitũ ẽ mortale ẽ. Et no/cumẽtũ paruũ debilitat epar. Aloes aũt valde malũ est epati. Nõ respicias aũt ad illud qᵭ dicũt sophiste qꝫ nã lactis est ꝯtria hydropisi:imo scias qꝫ est medicamẽ iuua tiuũ ꝑꝑ illud qᵭ in ipso est de abstersiõe:⁊ est iterũ ꝯue/

Auic.fen.14 tertij canõis.

niēs ꝓp illud qđ in ipso est de ꝓprietate sua. Lac aūt camelinū ⁊ caprinū in potu detˀ cū eis que solutionē vētris educūt aquositatē: ⁊ subtiliāt ⁊ ꝓuocant. Et de incisione myrach scias ꝙ parū ꝓficit nisi in corpore valde forti: ⁊ opꝫ vt nō audeat fieri dū possibilis est cura alia. Pillule de mesereon vltime sunt in asclite: ⁊ pillule de reubarbaro in hyposarcha. Opꝫ ꝟo vt cibus hydropicorū sit paucus ⁊ semel in die: ⁊ si possibile est abstineat a pane tritici ꝓp suā viscositatē ⁊ oppilationē: ⁊ sint ꝯtenti pane ordei cū seminibꝰ. Et ius galline est iuuamētū eis: ipꝫ enī aggregat ad ꝓuocationē ⁊ rectificationē epatis. Uino aūt nō appropinquet calidā habēs hydropisim. In frigida aūt nō opꝫ vt bibat ex eo nisi subtile ⁊ antiquū parū: nō cū est ieiunus: nec sup cibū: imo post horā: ⁊ cū est cibi descēsio a stomacho: ⁊ oia diuretica ꝯferūt eis. Et in hyposarcha que fit a cā calida: opꝫ vt flobothomia fiat: vt egrediatˀ virus malū ⁊ ꝓuocetˀ. Et flobothomia non igreditˀ in tympanite nisi raro. Et qn̄qꝫ necessariū est in tympanite ponere vētosas euacuatiuas sup vētrē eiꝰ mlˀtotiēs. ¶ Rasis. Emplastrū asclitici cōueniēs. ℞. farine ordei: stercoris ouini veteris: ciperis: baurach: boli armeni añ. ꝑtes equales. Ex his oibus tritis fiat epithima sup ventrē. Et si in palpebris ⁊ extremitatibꝰ fuerit apostema molle: ⁊ testiculi apostemantˀ: faciesqꝫ ac totū corpꝰ mollitie quadā teneantˀ: erit tūc hypochrisis spēs que hyposarcha noiatˀ. Egro itaqꝫ hac laborāti trocisci de lacca cū apoçimate de radicibus sunt tribuēdi: ⁊ vēter quaqꝫ hebdōa ex pillulis de reubarbaro est soluēdus: ⁊ patiens in arena calida sepeliēdus. Et ꝓterea est precipiendū vt exercitio vtatˀ: ⁊ famē ac sitiꝫ sepe patiatˀ. Si ꝟo venter inflatus ac tēsus fuerit: ⁊ cū ꝑcutitˀ sonū reddit vt tympanū hydropisis spēs adesse significabitˀ: que tympanites dˀ. Quā qui patitˀ a cōmestione olerū abstinere dꝫ: atqꝫ eoꝝ oiū que vētositatꝫ sunt gñatiua. Uēter quoqꝫ oi die ex panno est vaporādus: ⁊ vētose sup vētrē ponēde: medicamina tumorē dissoluētia danda sunt vt diacyminū: electuariū de baccis lauri. Eger preterea exercitio vti assuescat: ⁊ famē pati: ⁊ ex collyrys que ventositatē dissoluūt sibi subyciat. Uenter quoqꝫ cū mantili donec incipiat rubere fricetur: ⁊ ex oleo ruthaceo clysteriçetur.

Rasis in diuisionibus, ca. lxix.

¶ Ex traditione recentium auctorum. .§. III.

Hydrops est passio chronica ex frigiditate epatis generata: qꝛ ꝟtus epatis cibos nō coquit: nec in sanguinis substantiā ꝯuertit. In hoc ꝯueniūt oēs auctores: ꝙ cā hydropisis est ꝓprie mālis frigida: lꝫ aliqn̄ calor supfluus pōt eē cā remota. Hydrops aūt est apostema aquosum vniuersale: sicut vult Aboali in .c. de apostemate: lꝫ alicubi dicatˀ hydrops mala cōplexio: sꝫ h̄ est ipolˀe. Dicit aūt Alexāder ꝙ hydropisis tria sunt genera. Unū est qđ ex tenui humore: ⁊ ex vētositate generatˀ ⁊ vocatˀ asclites: aut ex vētositate spūs: ⁊ dˀ tympanites: tertiū est de flegmatico sanguie supfluo in toto sanguine: ⁊ dˀ hyposarcha: siue leucoflegmātia: cū quo cōueniūt Auicēna ⁊ Serapio ⁊ Isaac in viatico: q̄uis dicatˀ eē Cōstātini: qđ sibi falso ascribitˀ. Cāe hydropisis due sunt in genere. Aut ꝓp ꝓpriā passionē epatis: aut ꝓp cōpassionē. Propter passionē ꝓpriā tribꝰ modis: aut ꝓp suos cōsimiles morbos: vel officiales: vel cōes: ꝓp malitiā cōplexionis: ꝓp malā cōplexionē q̄tuor modis ꝫm q̄tuor malas cōplexiones: ꝓp malas cōplexiōes cōpositas: ⁊ māles: qꝛ calor superfluus operatˀ ad innati caloris epatis resolutionē: ⁊ corrūpit nālē: vñ epar spiritibus resolutis ⁊ calore innato resoluto ifrigidatˀ. De frigiditate epatis satis pꝫ siue sit cōiuncta sicco: siue humido. Uñ pꝫ ꝙ hydropisis generalˀr est morbꝰ aquosus: lꝫ qn̄qꝫ fuerit a calore: qđ est: qꝛ calor inālis oꝑatˀ ad aptionē poroꝝ ⁊ corruptionē caloris nālis: qui cū debilis sit cito resoluitˀ: vñ corpus infrigidatˀ: ⁊ ita generatˀ humor aquosus: ⁊ hydropisis. Item morbi officiales epatis sunt sicut oppilatiōes vel apostemata eius: que debilitāt mām vel digestiuā. Calidū enim apostema ad resolutionē caloris innati oꝑatˀ. Oppilatio silˀr cōstringēdo humiditates: vñ calor inatus suffocatˀ. Dupliciter enim cōtingit corrūpi calorē nālē interiorē sicut exteriorē: ꝑ viā resolutiōis: ⁊ cōpressionis ⁊ cōdēsatiōis: sicut pꝫ in igne nō coopto. Morbus cōis: siue solutio cōtinuitatis epatis: sicut incisio vlˀ corrosio oꝑatˀ eadē. Per cōpassionē aūt gñatˀ hydropisis qn̄ cōpatitˀ epar stomacho aut intestinis spleni vlˀ matrici: vlˀ renibꝰ vel pulmoni: vel diafragmati vel spine dorsi: ⁊ vniuersalˀr in oibus mēbris errore debilitatˀ ⁊ ꝟtus epatis: vñ deficiēs in decoctiōe chimoꝝ: sicut pꝫ in apostematibus cuiuscūqꝫ nobilis mēbri: vñ fit febris: qꝛ apostema ad se trahit ipm: ⁊ calorē innatū sicut ventosa: vñ infrigidatˀ epar: vel ēt ex sola febre acuta cū fortis calor extraneus resoluat ⁊ corrūpat calorē nālem. Iuxta illud. Ois hydrops in acuta egritudine malū. Hydropisiꝫ factā ꝓp apostema stomachi vel meseraicarū vlˀ intestinoꝝ vlˀ lumboꝝ significat diuturna vētris solutio: qꝛ chilus in stomacho vlˀ in intestinis nō pōt gñari: qꝛ cibus nō tādiu retinetˀ in his mēbris lesis ꝓp apostema vel solutionē cōtinuitatis: vel si oppilentˀ meseraice chilus non penetrat ad epar: ⁊ ꝓp h̄ est ꝯtinuus fluxus chili: mā hydropisis nō euacuata: vñ nō deficit calor ⁊ tumor. Sed hydropisis ꝓp apostema epatis significatˀ ꝑ tussiculā: qꝛ ꝟtus nititˀ expellere nocumētū: sed deficit. ¶ Itē adest difficultas egerendi: ⁊ qđ egreditˀ cū angustia exit: qꝛ fortis calor epatis ad se trahit stomachi ⁊ intestinoꝝ succositatē: residuū ꝟo induratˀ ⁊ trāsit in squibala. ¶ Itē minuta fiunt apostemata que cito recedūt: qꝛ mā subtilis est ⁊ vaporosa: sꝫ statim redeunt: qꝛ nimia est mā. Mutatio aūt caloris nālis in nō nālē signū est cacochimie ⁊ hydropisis: ⁊ tumor vniuersalis vlˀ ꝑticularis ⁊ squaliditas ⁊ pruritus ꝓp vaporē corruptū ad exteriora ꝓrūpentē. Et cōe accidēs in oi hydropisi est tumor pedū ⁊ inflatio. Sꝫ qꝛ pedes remoti sunt a fonte caloris: ⁊ ꝓp hoc nutrimētū nō cōuertitˀ: ⁊ qꝛ ibi remanet nō ꝯuersū: tumorē facit. Signa aūt distinctiua sunt hec: qn̄qꝫ in hyposarcha est tumor equalis per totū corpus: qꝛ epatis ꝟtus fortis expellit a se: ⁊ mēbra attrahūt: qꝛ intēdūt se nutrire: ⁊ mā nō est eis ꝓportionalis: nō conuertūt eā. In tympanite ꝟo ⁊ asclite manus brachia collū ⁊ caput gracilantˀ: qꝛ ad ea nihil attrahitˀ nec mādatˀ ab epate iā defecto: color mutatˀ: ita hn̄t liuiditatem. differt aūt asclites a tympanite: qꝛ asclites vētre cōmoto sonat: sicut vter semiplenꝰ aqua. In tympanite sonat ad modū tympani: ⁊ multū iuuantˀ per oscitationes ⁊ eructuationes: ⁊ nō conuenit in alys. Asclites ꝟo magis ꝑ sudorē ⁊ aquositatis resolutionē iuuatˀ. Cāe aūt remote hydropisis sunt timorose valde: sicut nimius fluxus vētris vel matricis: vel nimia retentio supfluitatū: vel nimius potus aque frigide: ⁊ ꝓcipue in ieiunio: vlˀ subita cōplexiōis mutatio: vlˀ debilitas totiꝰ corpis suas supfluitates ad epar resudātis: quas oēs difficile est trāscurrere. Et facilior ad curandū est hyposarcha: alie due difficiles: oēs tñ sunt curabiles in ꝓnᵒ si virtus sit fortis ⁊ necessaria exterius applicentˀ. ¶ Medicine efficaces ⁊ ꝟtutis nō valde moleste: ⁊ asclitici multū cōgruētes sunt iste. ¶ Solutiuū aquositatis hydropisis. ℞. pillˀaꝝ de raued Mesue. ʒ. ij. agarici radicis ireos. añ. ʒ. j. salis gēme çinçib. añ. gra. ij. eupatorij. ʒ. ß. pulueriçāda pul. ⁊ cum

cū syrupo de absinthio fiant pillule.vij.pro.ʒ. ❡Solutiuū aquositatis ꝛ ipsius exiccatiuum.℞.vnguēti arthanite quātū ꝑ vnguento sufficit:aceti acuti qḋ sufficit ad incorporādū:misce hoc vnguēto vngat̄ vēter manu calida.

Unguentum epatis confortatiuum.

❡Epatis ꝛ stomachi cōfortatiuū:oppilationū aperitiuū:ꝛ aquositatis exiccatiuū.℞.seminū agni casti apij anisi.añ.℈.j.feniculi.ʒ.ß.calami aromatici spice.añ.℈.j. calamēti.ʒ.ß. absinthij sicci.ʒ.ij.se.endiuie.ʒ.j.solatri.ʒ.ß. pulueriçent̄ oīa vt decet:ꝛ cū syrupo ḋ absinthio fiāt pillule.vij.pro.ʒ.Assumat.v.in singula hebdomada duob⁹ diebus preterq̄ tpe calido.

Aliud.

❡Aliud fortius.℞. radicis cameleonte.ʒ.ß.bethonice.℈.j.cuscute.℈.ij. cinamomi. ℈.j.eupatorij.ʒ.j. radicis enule.ʒ.ß. macis.℈.j. origani polij.añ.ʒ.ß.reubarbari electi.añ.ʒ.j.ß.radicis squinanti. ℈.j.se.solatri.ʒ.j.pulueriçent̄ pul̕.ꝛ cū syrupo de absinthio fiāt pillule.vij.ꝑ.ʒ.vtat̄ vt supra.

Solutiuum aliqualiter.

❡Aliud solutiuū aliq̄l̕r.℞.hiere Archigenis.ʒ.j.ß. aque absinthij qḋ sufficit ꝑ potione ꝛ fiat potio. ❡Aliḋ efficaci⁹ solutiuū.℞. trifere feruginate descriptione Nico.ʒ.j.ß.aque absinthij qḋ sufficit pro potione ꝛ fiat potio.vtat̄ aliqn̄ in mane.

Solutiuum vsuale.

❡Medicine remisse potētia v̄tuti familiares ꝛ cū hoc vsuales.Solutiuū vsuale ꝛ ꝓpriū.℞. seri caprini.℥.iiij. radicis ireos pulueriçate grosso mō.ʒ.ß.çuc.albi.ʒ.ij.misce.ꝛ fiat potio.Assumat oibus.xv.dieb⁹ ordine solutiuorū.Si v̄o vult fortius:tūc huic toti addat iterū radicuȝ ireos.ʒ.ß.

Cōfortatiuū epatis.

❡Epatis cōfortatiuū:sȝ nō solutiuū.℞.vrine hois masculi pueri etatis intra terminuȝ a.v. anno vsq; ad.xij.annū inclusiue.℥.vj.eupatorij.ʒ.j. spice gra.ij.coralli rub.℈.j.se. endiuie.ʒ.ß.çucchari albissimi.ʒ.ij.misce ꝛ fiat potio vtat̄ aliqn̄.

Aliḋ ad idē.

❡Aliud vt supra.℞. lactis capre calidi dū mulget̄ ab vbere.℥.iiij.eupatorij.ʒ.j.spodij gra.iij.çucchari albi.ʒ.ij.misce capiat in mane ad libituȝ. ❡Epatis cōfortatiuū.℞.specierꝫ cōfectionis de eupatorio Mesue.ʒ.ß.diarodō abbatis.ʒ.j. macis.℈.ij. se.anisi integrorꝫ.ʒ.ß.spodij gra.v.seminū endiuie.℈.j. solatri.℈.ß.coriādrorꝫ ꝑparatorꝫ.ʒ.j.çucchari albi lib.j. pulueriçent̄ pul̕.misce ꝛ cū aqua absinthij fiat cōfectio solida in morsellis.iij.ʒ.ꝑ quolibet. Assumat vnū morsellū in alternis dieb⁹ cuȝ surgit. Hec oīa supradicta valent in asclite

Syrup⁹ pro hyposarcho.

❡Syrupus solutiu⁹ pro hyposarcho.℞. radicū feniculi petro.apij spagi brusci acori radicū spine albe.añ.℥.j.scolopēdrie prassij melisse eupatorij.añ.M. j.radicū capparis cyperi.se.anisi feniculi cinamomi.añ. ʒ.ij.camedreos tamarindorꝫ.añ.℥.ß. turbith agarici.añ. ʒ.iij. polypodij.℥.j.ß.passularꝫ.℥.j.sal̕ gēme.ʒ.j.çucchari lib.j.fiat syrup⁹ vtat̄ ad discretionē medici.

Puluis laxatiu⁹ in hyposarcha.

❡Puluis expertus in hyposarcha.℞.anisi.ʒ.ij.cinnamomi.℥.j. cataputie.℥.ß.çucchari albi.℥.ij.fiat puluis.dosis.ʒ.iij. vl̕.iiij. in māe cū vino vl̕ aq̄. ❡Syrup⁹ in tympanite.℞.lactuce syluestris epatice scolopēdrie endiuie.añ.M.j.eupatorij melisse tamaridorꝫ.añ.M.ß.radicū feniculi petro. ligritie spodij corticis radicū ebuli.añ.℥.j.capparorꝫ passularꝫ.añ.℥.ß.sandalorꝫ rub. se.endiuie anisi cinamomi. añ.ʒ.ij.çucchari albi lib.j.fiat syrupus.dosis.℥.ß.cū pauca aqua calida:in qua extinguat̄ ferrū.Et oi mane semel vsq; ad decē dies:postea purget̄ cuȝ.ʒ.iiij. aut.v. huius mixtionis.℞.electuarij ad melancholiaȝ diameçereon diasiniconis.añ.ʒ.iiij.reubarbari.ʒ.ij.misceantur:sumat in mane cū aq̄ calida:ꝯsidera tn̄ v̄tutē patiētis.

Confectio.

❡Et fiat cōfectio de qua sumat mane ꝛ sero añ cibū.℞. trociscorū de spodio ligritie.añ.ʒ.j.cinamomi macis se.endiuie xyloaloes asari masticis gallie muscate corallorꝫ rubeo. añ.℈.ij.margaritarꝫ sandalorꝫ seminis oçimi.añ.ʒ.j.çucchari lib.j.fiat confectio in vase:dosis.ʒ.v.cū pauco vini puri.

Puluis.

❡Et fiat puluis quo vtat̄ in cibis suis tpibus frigidis.℞.cinamomi.℥.j.ß.croci.ʒ.j.fiat puluis.

Sacculus ad stomachum.

❡Et fiat sacculus ad stomachū.℞.absinthij squinanti calamenti myrtillorꝫ rosarꝫ masticis.añ.℥.ß.bulliāt in vino aromatico ꝛ ponat̄ ad stomachū añ cibū.

Unguentuȝ.

❡Et cū surgit a lecto inungat stomachū ex hoc.℞.olei nardini olei masticini olei absinthij.añ.℥.ß.misceant̄ ꝛ vngat̄ calidū cū abstersione.

Aliḋ vnguētum.

q̄ si aliqn̄ apparet distēperatuȝ inungat̄ ex h̄.℞. sandalorꝫ triū spodij.añ.ʒ.ij.olei ros.℥.iij.olei absinthij. ℥.j.cere qḋ sufficit fiat vnguentū.

Lotio cruris.

❡Cruris fiat lotio ex aq̄ decoctionis radicū ebuli ꝛ florꝫ origani.Si appet aliqḋ vestigiū hemorroidarꝫ erit bonū eas ꝓuocare.Si sumēdo syrupū p̄dictū appet flux⁹ vētris:vn̄ suspicarent̄ medici de solutiuo p̄dicto:dimittāt illḋ ꝛ nihilomin⁹ det̄ ℥.ß.diacatolicōis cū.ʒ.ß.reubarbari:ꝛ dissoluat̄ cū aq̄ decoctiōis raḋ.corticis mirabo. citrinorꝫ.ʒ.v.

De asclite.

❡In asclite v̄o remota que posset eē cā ꝑmitiua:qḋ fit ꝑ malū regimen:ꝛ ēt añcedēte mala cōpl̕one epatis calida:tūc veniēdum est ad euacuationē aque citrine a cōcauitate epatis que s̄m quosdā est cā añcedēs:ꝛ s̄m aliquos est cā ꝯiuncta:lȝ Auicenna dicat.ʒ.canonis:q̄ debilitas digestiue epatis est cā cōiuncta:nō dicit simpl̕r q̄ sit cōiuncta cā: sed dicit est q̄si cōiuncta cā:quasi vtplurimū debilitatē sequit̄ cacesia:que est mala cōplexio:dispositio p̄cedens ad hydropisim:ꝛ ipsa aqua que vr̄ fere cā cōiuncta citrina:nō tn̄ inde curandū est quecūq; sit ista aqua. Sȝ ad euacuandū ip̄m ꝛ exiccādū oēs auctores studēt:qua euacuata cessat tumor aquosus qui est ipsa hydropisis.Euacuat̄ aūt infallibil̕r vt poteris expiri: cū succo kachile:q̄ latine dr̄ soldania.herba est nascēs in littoribus maris:ꝛ p̄cipue meridiani nostri:de quo succo sumat a media libra vsq; ad.℥.viij.cū.℥.j.çucchari rub.tepefiat aliquātuluȝ sumant̄ in matutinis:ꝛ videbis mirabilia de euacuatione aque citrine ꝛ illo die nihil vl̕ parū comedat eger. ꝛ hoc fiat de decimo in decimū diē. Hec eniȝ herba a tota specie ꝯfortat epar:ꝛ educit aquā citrinā:que duo sunt q̄si basis in cura hydropisis.

Mirāda hic dicuntur de herba quam arabes kachile vocāt:latini v̄o soldaniam.

❡Et notatu dignū est scire q̄ apud arabes inuenit̄ cacele ꝛ kachile.Cacele est cardamomū:sȝ kachile est herba soldania iā dicta:ꝛ in hoc appet error Gerardi cremonensis in trāslatione. Nā in tertio canonis capitulo de cura asclitis:purget̄ cuȝ aqua cardamomi:nunq̄ eniȝ cardamomū euacuat:neq; est solutiuū:sȝ errauit nō intelligēdo vocabulū. Hic error manifeste apparet inde simplicibus.ipse eniȝ ponit duo capitula.vȝ.cacele.i.cardamomuȝ ꝛ cachile.i. soldania: de qua nos magnā habem⁹ copiā. Hec ēt Rasis.ʒ.Almansoris tāgit dicēs.cachile aquā citrinā euacuat:ꝛ vrinā ꝓuocat.Et ipse Gerardus trāstulit vtrūq; librū:ꝛ iō vtrobiq; errauit:lȝ sit error in vocabulo tm̄:nō tn̄ est paru⁹: nā qn̄q; error resultat maximus in ope:post tertiā purgationē opȝ vt voluent̄ in arena maris subtilissima tpe estatis ꝛ meridie tpe magni estus bn̄ coopto toto vētre ab hora sexta vsq; ad vesperas tribus diebus ꝯtinuis:ita vt sit tot⁹ sepult⁹ in arena.Si v̄o nō sit ibi mare:ꝛ sit in hieme: calefacere opȝ arenā maris vel aliā arenā cū admixtiōe octaue partis de sale in furno calido:ita q̄ arena sit multū calida:ꝛ tūc in solio domus sepeliat̄ eger in arena p̄dicta calefacta in tres ꝑtes:ita vt cū vna pars infrigidat̄:alia renouet̄ videbis vētrē diminui ꝛ ad nihilū deuenire tumorē.

Et fortasse desiccātia exteri⁹ apponere:ꝛ medicinas abstergētes ē euacuare: quēadmodū hydropisi patientes faciunt iuuamēta sepeliēdi in arena.

❡In cura asclitis cū ap̄ate calido vl̕ frigido:nō te intromittas.

Cura hyposarche notabilis.

❡In cura v̄o hyposarche ꝓcedas euacuādo ꝛ purgādo cuȝ electuario facto in hunc modū.Accipiat̄ fructus cucumeris asinini tpe canicula riū dierꝫ:ꝛ exiccet̄ ad solē semꝑ ꝓiciendo aquā:que supnatat donec siccet̄:tūc.℞.eiusdē succi.℥.j.bdellij.ʒ.j. masticis.ʒ.ß.salis gēme.℈.ij.icorporent simul:ꝛ cū volue

ris dare:forma pillulā istā ad modū pipis ciceris vel fabe:da in sero eunti dormitū vnā solā:ꝛ videbis mirabilia:verūtñ sit medicus prudēs in exhibēdo cucumer asininū:nā a solis prudētib⁹ medicis exhiberi dꝫ. ❡ Cōfortet epar cuꝫ oleo nardino ꝛ emplastro qđ scribit Rasis nono Almāsoris capitulo de egritudinib⁹ epatis:in quo egredit calamus aromaticus spice roſ.ꝛc. ❡ Et det eadē mixtura ex diacurcuma ꝛ rosata nouella. Ultimo deueniat ad arenā calidā. Ad asclitē cū tympanite fiat iste syrupus:ꝛ sumat de eo oī mane.℥.j.℞.scolopēdrie mellisse.ān.M.j.radicū feniculi:petrosilini:tamarisci: liquiritie:eupatorij.ān.℥.j.seminis portulace cappaꝝ.ān.℥.ſ.seminuꝫ anisi endiuie feniculi sandaloꝝ rubeoꝝ.ān.℥.ij.zuccbari lib.j.fiat syrupus:sumit cū decoctione scolopēdrie. ❡ Itē fiat sacculus in quo bulliāt hec.℞.absinthij seminis anbeti capparoꝝ tamarisci camomille calamēti.ān.℥.ſ.ꝛ frequēter ponat ad splenē ieiuno stomacho. Sero ad minus vna hora ante cenam sumat.ʒ.ij.diarodon abbatis cum pauco potu vini puri:vel parum limphati:comedat carnes pullinas vel perdicum: bibat vina mediocria parum limphata.

Mixtura.

Sacculus.

❡ De regio morbo: quem Ictericum seu Icteritiam recentiores vocant. Cap. IIII.

❡ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. §.I.

Icterus a grecis:a nobis morb⁹ regi⁹ dī. Est eniꝫ morbus cū ꝑ totū corpus bilis suffundit q̄ interdū nigra interdū flaua est. Et dicitur ab ictero aue:de qua Plini⁹ lib.30.nālis hystorie.c.3. Auis (inqt) icter⁹ vocat a colore:q̄ si spectet sanari id malū tradūt:ꝛ auē mori. Hāc puto latine vocari galbulā.hec ille.ꝙ aūt alij dicūt morbū vocari icteritiā:vix inuenies apud receptos:ꝙ si aforismi Hippocratis ita habeāt:ꝛ alie recētiores trāslationes:nō mihi faciunt auctoritatē dum ego de fonte vñ hauriunt.ꝛ ex illustribus auctoribus me accipere ꝓfitear:nec in hoc accusandus Hippocrates:sed librarij imperiti qui optios libros mēdosissime exscribere cōsuerūt:nec vitiositas codicū nisi in librarios retorquēda. Sꝫ redeam⁹. Ictericus dī qui patit icteꝝ:qui morb⁹ diuersis alijs noīb⁹ appellat.dī eni a Plinio:Uarrone Horatio ꝛ Sereno morb⁹ regius:ꝛ quare sic dicat reddit Samonic⁹ rōnē duob⁹ xsib⁹.Regi⁹ est xo signat⁹ noie morb⁹.Molliter hic qñ celsa curat in aula. Aliter hic morb⁹ a Celso aurigo appellat:ꝛ hō auriginosus:q patitur. Dicit ꝛ arquatus:a colore celestis arcus:vt dicit Noni⁹. Et vt dicit Acron sup artē poeticā Horatij, qdā demoniacū nōnulli comitabilē:alij aquarium vocāt. Et Iuuenalisictericon satyra sexta. Cōsulit icterice lēto de funere mřis. De hoc morbo Hippocrates ait. Si post se ptimū diē febricitāte egro supuenit tutū eſſe:mollib⁹ tñ mō ꝑcordijs substātib⁹. Dyocles ex toto si post febrē orītur ēt ꝓdesse:si post hunc febris:occidere. Color aūt euꝫ morbū detegi maxime oculoꝝ:in qbus qđ albū esse dꝫ: fit luteū Asclepiades aquā quoqꝫ salsaꝫ ꝛ quidē ꝑ biduū purgationis cā bibere cogebat:ij͛s que vrinā mouēt relectis. Est aūt icteros (auctore Paulo egyneta) morb⁹ cū per totū corpus bilis suffundit:que interdū nigrā:interdū flaua est. Potionandi sunt arquati apij:vel adianthi: vel lapathi:vel serpilli trita decoctione:aut absinthium potui ingere. Prodest aūt multū raffani succus cū vino potus cyatus:ꝛ succus cicorij cyatorū.ij.vel.iij.per se vl̄ cū vino. In inflāmatione xo iecoris arquatos potionatoꝛ cenomelle aut coctione tenuis aristologie:aut iperici: aut adianthi:aut struthij:aut erythrodani: aut abrasure cornu ceruī.ʒ.j. cū vino:aut sulphuris apiri.ʒ.in ouis absorbeatur. Hec plurimum ad oppilationem faciūt:dato cinnamomum trium digitorum quātitate tolle cū cenomelle cyatum:aut myrram fabe magnitudinem cū piperis granis.v.tantūdem cinnamomi.

❡ Ex traditione penorum ꝛ arabum. §.II.

Icteritia quidem fit aut ꝑ caliditatē epatis multam per seipsum natā:aut qñ epar calefactuꝫ est ex cibis:aut medicinis calidis:aut apate:aut oppilatione:aut ꝑpter multitudinē cholere rubee:aut ꝑpterea qꝛ nā expellit eam ad exteriora corpis aut ex morsione vermiū:aut aīaliū venenosoꝝ calidoꝝ:aut ꝑꝑ debilitatē fellis ab attractione chole rubee:aut ꝑꝑ oppilatione meat⁹ quo attrabit cholera ab epate:aut ꝑꝑ oppilationē meatus quo expellitur cholera ad intestina:ꝛ illoꝝ qdē quoꝝ epata ſꝫ nāꝫ sunt calida colores sunt citrini semp:ꝛ in albugie oculoꝝ eoꝝ semp est citrinitas:ꝛ nō accidit eis ide maximū nocumē tū:nisi cū illud supfluit in eis. ❡ Serapio. Icteritia non est nisi victoria cholere citrine in toto corpore:ꝛ nō vincit hec nisi aut qñ nō mūdat ab ea corpus ſm ꝙ est necesse:aut qñ ipsa generat sup illud qđ est necesse.aut ex aggregatione duaꝝ reꝝ simul. Etcā pma nō est nisi aut ex egritudine que accidit in epate:aut in felle. Qđ est:qꝛ epar qñ apostemat:aut indurat sicut lapis:aut oppilat meatus eius donec oppilant mäe meatus:qbus mūdificat fel ꝛ coarctat ipsos:tūc necīo qñ permiscet sanguis cū felle:ꝛ effundit sanguis cōmixtus cū felle ad oīa mēbra corporis:accidit ex eo icteritia:ꝛ fortasse totū corpus fellis ledit:ꝛ fortasse accidit in vno meatuuꝫ eius.s.aut in meatu supiori qui recipit cholerā ab epate:aut inferiori in quo descēdit fel ad itestina:ꝛ vnusquisqꝫ eoꝝ ledit: aut ꝑꝑ debilitatē q̄ cōsequit euꝫ ex malitia cōplexionis aut ex aliqua re apatis:qđ accidit in eo:ꝛ ꝓhibet a penetratione. Qđ est:qꝛ meat⁹ supior qñ debilitat:tūc oppilatur donec nō attrahat cholerā ab epate:ꝛ mūdet ipm tūc fel apud ipm ꝑmiscet cū sanguine:ꝛ spargit in reliquuꝫ corpus. Et ſm hāc formā ēt in meatu inferiori qñ nō expellit fel ad intestina ſm ꝯsuetudinē nālē:tūc ipm redit ad supiora cuꝫ acuitate:ꝛ figit in reliquo corpe:ꝛ in ipso corpore fellis fortasse accidit qđ accidit in vesica recipiēte vrinā qñ implet sup mēsurā. Qđ est:qꝛ qñ ipsuꝫ extēdit ex multitudine fellis:qđ aggregat in eo: mollificat adeo donec nō pōt expellere cholerā ad inferiora: ſꝫ redit ad supiora eꝯrio rei nālī. Et iā accidit icteritia ex doloribus splenis ēt. Et fortasse icteritia accidit ſm viā crisis pter ꝙ sit cā eius aliqd eoꝝ que narrauimus. Et iteꝝ accidit ex flegmone in epate aut in duobus meatib⁹ mūdificātibus fel:ꝛ sequunt grauitas in latere dextro ꝛ febris. Tibi ḡ inest vt diiaꝫ facias iter icteritiā que fit ex epate:ꝛ inter illā que fit ex felle:qñ diligēter consideras vrinā ꝛ stercora. Qđ est:qꝛ si tingit egestio cū felle:tunc nō est egritudo in felle:ꝛ in meatib⁹ eius:ſꝫ in epate:ꝙ si egestio est alba:tūc significat lesionē duoꝝ meatuū mūdificātiū fel.ꝛ si vrina est remanēs ſm colorē suū nāleꝫ tūc nō est egritudo in epate:ꝙ si color vrine est cholericus acutus:tūc significat lesionē epatis:ēt vrina decliuis ad nigredinē significat doloreꝫ splenis. Et egestio facta etiā in icteritia ex splene nō est mlte albedinis:qđ est:qꝛ nā cōstringit:ꝛ exiccat multū in his causis. ❡ Auicēna. Icteritia est alteratio coloris corpis feda ad citrinitateꝫ tendēs:aut nigredinē ꝑꝑ cursum humoris citrini vel nigri ad cutē:ꝛ que sequūtur ipsam sine putrefactione:que si ei associet faciet accidere tertianaꝫ in citrina:ꝛ quartanā in nigra. Et mēbrū qdē generās cholerā in natura est epar. Nā cū valde calefit cōplexio epatis facit cholerā.

Icteritia

Rasis ... diuision 64.

Serapi breui.c

Cōstātin ... tatici, ca

Auicēna 15a tertij nonis.

Icteritia que est in colica fit ꝑpter ea ꝙ humor viscosus glutinat faciē meatus:quare cholera nō effundit̄ ad intestina. Icteritia aūt nigra splenetica ipsa in modū sue generationis est ſm icteritiā cholericā. Et in illo qui hꝫ icteritiā factā:⁊ nō curat̄ neqꝫ resoluit̄ eius mā est timor:⁊ pluribus eoꝝ associat̄ mors subita. Scias ꝙ in pluribꝰ ictericis citrina ⁊ nigra tingitur vrina:⁊ quāto vrina est plus citrina ⁊ acutior: est magis significatiua sanitatis epatis ⁊ v̄tutis ipsiꝰ. Et facta a cōplōne calida epatis nō albescit cū ea egestio:ea albedine quaꝫ hꝫ in oppilatiua: imo qñqꝫ tingit̄ plus:⁊ non sentit̄ grauitas que sentit̄ in oppilatiua. Et albificat̄ ex oppilatione egestio in ꝑmis: deinde accidit icteritia. Et cū epatica nō albificat̄ egestio nisi gradatiꝫ. Cōtinua nō fit a splene oīno:lꝫ nigra qñqꝫ fiat ab epate:veruꝫ nigra splenetica maioris est nigredinis. Et vomitus iuuatiuꝰ est in oī citrina. Et istis qdē nō cōcedit̄ vt bibāt vinū nisi plīme ꝑmixtū:⁊ vt nō ꝑueniat nisi ad illud qꝺ est lene ex carnibus:⁊ ad ius carnis auis. Et oīs q hꝫ icteritiā ex cā calida:opꝫ vt deuitet vigilias: ⁊ irā:⁊ motū plurimū:⁊ balneuꝫ. Et dr̄ ꝙ icteritiā patiētes iuuant̄ per cōsiderationē in rebꝰ citrinis. Illud enim mouet naturā ad expellēdū materiā citrinaꝫ totā ad cutē. Ego v̄o nō sum ex illis qui negēt huiusmodi curationes:sicut negant plures eoꝝ qui philosophantur ad eas. ¶ Cōstātinus. Nomen icteritie a sil'i sumptū est:a volucri.s.aurei vl' crocei coloris:que media estate solet esse in colore deserta. Icteritia autē est cōmixtio cholere ⁊ sanguinis:diffundēs se per oīa mēbra corpis cuꝫ sanguine:⁊ apparēs in corpis supꝼicie. Nutriamus cū chrisolocāna. portulacis:bliti:cū amigdaleo:demus ptisanā: pisces recentes:pullos cū aceto ⁊ çucchar o. Trocisci valentes ad icteritiam oppilationem epatis ⁊ splenis. ℞. bierepigre absinthy:succi eupatory.añ.ʒ.y.rose:spody.squinanti:foly asari.añ.ʒ.j.ß.lacce reubarbari.añ.ʒ.j.croci:scamonee. añ.ʒ.ß.tēpera cuꝫ succo endiuie:fac trocis.de.ʒ.j.ß.⁊ da.j. cum succo endiuie ⁊ oxyçacchara in mane.

¶ Ex traditione recentium auctorum. .§.III.

ICteritia est cutis defedatio vniuersalis ꝑp humorē innālēꝫ in exterioribus corpis dispsum. Et differt a morphea:qꝛ morphea est maculosa nō ꝯtinua. ¶ Itē icteritia fit ꝑp vitiū in scōa digestione:morphea aūt ꝑp vitiū in tertia digestiōe:qꝛ deficit v̄tus assimilatiua. Icteritia aūt qñqꝫ generat̄ a rebus exterioribꝰ:vt a morsu reptiliuꝫ scorpionis:aut a veneno sumpto interius sanguineꝫ corrūpētibus. Qñqꝫ causat̄ a cā interiori: ⁊ hoc dupliciter:vt aliqñ vi nāe:aliqñ vi synthomatis. Ui nāe qñ nā cōfortat̄ ad expellēdū feces in die septimo:vel alia die cretica sibi ꝑportionata:⁊ hec est bonū signū. Ui auteꝫ morbi:sicut ex abundātia māe in die nō cretica ad exteriora exeunte ⁊ ꝑrūpente:⁊ p̄cipue si fiat in febre añ septimū diē. ⁊ talis semꝑ est mala:qꝛ mortē ⁊ morbi prolixitateꝫ significat. ¶ Itē icteritia aliqñ fit cū febre:aliqñ sine febre:⁊ ſm h̄ est regimen eius diuersificādū. Diuidit̄ aūt icteritia in tres spēs.s.in aurea:in agriatapegaseleātos:⁊ in melāchiron. Aurea fit de cholera mala:nō tñ adusta:vñ retinet ꝑpriū colorē.s.ruffum vel subruffum: vñ denoīat̄ ab auro:tales eniꝫ icterici similes sunt auro. Agriatapegaseleantos noīat̄ a psitaco habēte viridē colorē:qui psitacus dr̄:ab agriata qꝺ est agreste:pegaseleātis qꝺ psitacus:tales eniꝫ sunt virides:qꝛ cholera adusta exterius eos sic depingit. Melanchiron v̄o dr̄ a melan qꝺ est nigrū:⁊ chimus:qꝛ fit de chimo nigro melancholico cutē exterius denigrāte. ¶ In cura aūt istius passionis nec̄ia est cognitio cāe:que per ꝑpria signa est cognoscēda:hoc tñ ab initio sciēdū ꝙ icteritia ex febre añ.vy. diē generata a medico est relinquēda:rarissime eniꝫ ista curat̄.nisi sit cū fortissima v̄tute:pōt aūt gñari in febre:⁊ sine febre. Sꝫ in febre non est ex eadē causa ex qua gñatur sine febre. ¶ In icteritia v̄o curanda siue curabili.ꝑ videndū est vtrū sit cū febre:aut sine febre. Si sit cū febre:ꝑmo febri subueniēdū est:mām digerēdo: ⁊ eiꝰ maliā reprimēdo. Cessante febre attendēdū est vtruꝫ mā remaneat euacuanda:⁊ si h̄:in declinatione febris acute digerat̄:⁊ sil'r expellatur. si fiat icteritia sine febre:mala mā existens in corꝑe digerēda ⁊ euacuāda est:⁊ corpus ꝑfecte mūdificādū:sꝫ si in corpore postea infectio remaneat cū dissolutiuis est insistēdū. Si ergo icteritia fit ex mala epatis cōplōne vel venaꝝ: insistat̄ cuꝫ alteratiuis corꝑe mūdificato. Si fiat ex a͞pate fiat mūdificatio ſm cām a͞patis ⁊ epatis. Si aūt fit ex oppilatione vtēdū est de oppilatiuis:que ab auctoribꝰ ponunt̄. Cōtra infectionē in corꝑe remanentē sic ꝑprie operandū est. singulis diebus.ʒ.y.bibantur de succo lactuce: ⁊ loco eius ponit̄ lactucella si iueniat̄. ¶ Itē fiat stupha vt pori cutꝭ relaxent̄:postea v̄o lauet̄ facies cū succo maligranati ⁊ forti aceto:⁊ due gutte succi maligra.oculis instillent̄. ¶ Iteꝫ aliter. fiat puluis de spodio:rastura eboris sandal'.rub.rosaꝝ mirabola.citri.⁊ reubarbaro.⁊ illo puluere vtat̄ singulis diebꝰ cū succo endiuie:⁊ cū vino tepido albo ⁊ subtili. ¶ Solutiuū minoratiuū in icteritia. ℞. cassiefistule.℥.j.tamarindoꝝ.ʒ.y. reubarbari electi.ʒ.j.aque fumiterre.℥.j.seri caprini qꝺ sufficit pro potione. Reubarbarū prius minutiꝫ incisum infundat̄ in dicto sero per horas.xy.deinde optime exprimat̄:colet̄:⁊ substātia abyciat̄:⁊ expressioni reliqua oīa addant̄:misce ⁊ fiat potio. ¶ Digestiuū. ℞. syrupi acetosi simplicis:iulep violati. añ.℥.j.aq̄ꝝ endiuie cucuste raffani.añ.℥.j.misce. ¶ Solutiuū eradicatiuū. ℞.cassiefistule.℥.j.tamarin.ʒ.y. reubarbari electi:electuary de succo rosaꝝ.añ.ʒ.j.aque fumiterre.℥.j.seri caprini qꝺ sufficit pro potione. Reubarbaꝝ in frusta minuta diuisum ⁊ nō pistatuꝫ infundat̄ in dicto sero vt supra.reliq̄ oīa addant̄:misce ⁊ fiat potio. ¶ Cōfectio. ℞.specieꝝ diarodon abbatis.℈.j. triasandalorum.ʒ.ß.trociscorum de reubarbaro.℈.ß.seminum cōium maioꝝ frigidoꝝ.ʒ.iy. çucchari albi.℥.y. misce:⁊ cū aqua cucuste qꝺ sufficit ad incorporādū fiat cōfectio in morsellis.ʒ.iy.pro morsello. ¶ Solutiuū vsuale. ℞. lactis caprini:cartami cōtusi infundant̄ in dicto lacte tribus horis:deinde totum aggregatum cuꝫ coagulo coaguletur:⁊ taliter dimittatur per horas.xy. vltimo in dicto lacte in frusta diuiso auferatur serum: deinde. ℞. dicti seri.℥.iiy.çucchari albissimi.℥.j. aque endiuie.℥.j. misce. hoc enim singularissimum est. ¶ Digestiuuꝫ vsuale loco syrupi. ℞.aquarum endiuie.℥.y. cucuste.℥.j. çucchari albi.ʒ.j.misce. Ad sanandam icteritiam vtatur quotidie scariola cuꝫ cibis ⁊ potibus. Experimentum in icteritia est vt coquat̄ cortex fabaꝝ in aceto ⁊ mixta palea ordei fiat suffumigatio:⁊ si vis admisce parum de absinthio.

Stupha.

Puluis ad icteritiam.

Solutiuū minoratiuum.

Digestiuum.

Eradicatiuū

¶ De passionibus lienis seu splenis. Cap.V.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§.I.

IN sinistra parte aduersus iecur lien parum inferior suillo similis habet̄:purgamenti sanguinis receptaculū eum humorem atram bilem nostri:greci melancholiam dicunt. hic nō vt iecur precordus: sed sinisteriori ventriculi parti ⁊ omento committitur. Eius quidem materia mollis est rara ac fistulosa longitudinis crassitudinisqꝫ modice:sed lienosis ita plerūqꝫ intumescit ob humoris confluuium:vt çona veluti cin-

gere hoīem videat̃ cuz sordibus(vt Plato inquit)iecur abundat:lienis raritas id purgat:ꝛ eas cōbibit:qm̄ cōcauum est ꝛ exangue:vnde purgamētis impletū excrescit cursoribus(vt tradit̃)peculiare impedimentū. ꝑpterea qn̄qꝫ nōnullis laborātibus splen inurit̃. Adimi posse homini sine vite piculo verisimile nō est. Liene solito ab iecore humorē attrahere melancholicuz:qui veluti corporis est lutū:si eiꝰ attrahēdi vis ifringat̃ debiliteturqꝫ: aut meatus oppilet̃:quo prius atrum humorez venabatur:sanguis impurus per totū dilabit̃ corpus. Uerum si tenor dolorqꝫ in liene sit oppilatio indicat̃:qđ si horum nihil sitqꝫ potestatis attrahendi imbecillis:sitqꝫ atre bilis vomitus sicce febri:aliaqꝫ cacoetes qualitate lienis ostēdit retentionē vimqꝫ debilitari. Si excernendi ipsiꝰ imbecillitas amoueat appetitum:neqꝫ fertur melancholici humoris redundantia ad hos ventris:vt exacuat appetitum. Obstructo in liene humore melancholico. Primo qdez inflāmatio fit feruore ꝛ dolore tenoreqꝫ demōstrata. Posterius etiā in cirū cadit:feruore ꝛ dolore pacato. Tumore aūt ꝛ duritia permanēte his nimirū corpus male olens euadit:ꝛ gingiue abrodunt̃:ꝛ in cruribꝰ vlcera sine cicatrice permanent:in q̄bus iecore pariter elanguente:vt diximus:aqua intercus euadit:lienisqꝫ distemperantias propemodū: vt iecoris curabimus. Permanēte ꝯo inflāmatione ab ancone sinistro venā secabimus. aut in extrema manu qđ ex lōgiore interuallo fiat cōuulsio:aut ob aliquam naturalem affinitatem. ¶ Inde apponēda cataplasmata per attenuantia:ne manifestus aliquis calor appareat astringentia apponendo aliqua:id autez est sue nature quod salis flos appellatur:idqꝫ cataplasma mirificū est:telis.℥.iiij.ordeacee cardamomi.an̄.℥.ficuum pinguiū.xxxj.peristerionis herbe aride.℥.ficus irrigandi sunt acerimo aceto:ꝛ coquendi cū alijs iam discissis. ¶ Inde rursus coquendus fimus capre cum cruda lysi:coquendo in oxycrato cataplasma facito. habeat quoqꝫ si velis salis florem:calefacto cyprino cum pauco aceto vtere. ¶ In cataplasmatis primo quidem simplicioribus cuiusmodi est cere.ʒ.xxxij.tauri tantūdē:nitri.℥.ij.resine terebentine agni semine:capparis radicis corticis.an̄.℥.iij.coquendo:inflāmatione in aridam duritiem incidente validioribus vtendum vt superficies remollescat:vt est ex capraruz fimo:qui spirachi dicuntur:ꝛ citrino. Conferūt etiam duritiei capparis cortex aceto eliquatus:ꝛ cataplasma factus:qui sane etiaz potus ex aceto:vl' oxymelle exaurit crassos ꝛ tenaces humores. Est ēt salicis quoqꝫ cortex sil'r illitꝰ.cētuarij quoqꝫ.succꝰ foris appositꝰ:ꝛ potꝰ:ꝛ lupinoꝝ amaroꝝ decoctio cū rutha ꝛ pipere pota farinaqꝫ ipsoꝝ ipacta ꝑ cataplasma:necnō aq̄ in qua sepe cādēs ferrū extinctū sit per se data cyatis.iij. febricitātibꝰ:sine febri aūt cū vino:ꝛ cū aceto cyatus:vel lapati agrestis radicis cū scilla triobolus:vel dato acetū scilleticū vel oxymel ꝛ cōposita panacis radicis armoniaci capparis radicis corticis strucij scille toste internū equis partibus.ʒ.dato.facit ēt hoc asmaticis ꝛ hydropicis. ¶ Epithima iecori superimpositū leuās eius tumorē mirifice ex Alexandro traliano. Cydoniatū:tolle farinā ordei:fenū grecū cōtusuz equis portionibꝰ:oīa subige oleo rosaceo:ꝛ iecori super impone. nardus cū aqua frigida pota epaticis:ꝛ nefreticis ꝛ ꝛ ictericis succurrit. lapatus cocta in aceto ꝛ apposita spleni medetur.

Ex alexādro traliano.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

Cōstantinꝰ siue Jsaac.li.5 viatici.c.11.

SPlenis passio durities est sui:q̄ in ꝑpatulo est sensui:qꝛ facile pōt tangi:vn̄ fit vt nō alia significatio necessaria sit:ꝛ cū splen magis magnificat̃:multoplus corpus maceratur aliqn̄ splenetici vomūt sanguinē cholere nigre pertinentem:ꝛ aliquando emittitur cum egestione: quandoqꝫ eorum appetitus ad comestionem augmētatur:ꝛ aliquando pigritia totius corporis cum tristitia ꝛ risus paruitate cōtingit ex sanguinis corruptione ꝛ paruitate eius in eorum corporibus:vnde Gledius Alexādrinus. Splen inq̄t est instrumentū risus:cuius actio est turbulentiaz sanguinis trahere sibi. Cum autē virtus deficit in turbulentiaz trahendo sanguinis remanet in sanguine clausa:ꝛ obscuritatem cuz nigredine prestat:vnde per totū corpus obscurus vadit ꝛ melancholicus:ꝛ ideo color naturalis imutatur ꝛ niger efficitur. Cuz aūt splen trahat sanguinis turbulentiaz:ꝛ feces clarificet sui subiecti:necesse est vt sit clarus:ꝛ tēperatus:ꝛ per totum corpus dispergatur sanguis:cū huius temperamēti sit atqꝫ clarificationis animam non sollicitam ꝛ gaudentez reddit. quod Gledius intellexit cum splenez esse instrumentum risus dixit. Si splenis passio certificetur anteq̄ꝫ cōfortatior ꝛ durior sit:facilius fit in curatione:ꝛ obediens in medicamine. ꝙ si neglexeris donec in oppilationez ꝛ apostema indurauerit durus est ad curanduz:ꝛ cū splen habet duritiem : medicari oportet cum cataplasmate ꝛ epithimate:ꝛ emplastris non solū exterius:sed fortis ad bibendum detur:qꝛ splen medicinam accipit epate fortiorem ꝛ grossiorē. ¶ Serapio. In splene quatuor sunt virtutes sicut in epate. Una est earū que attrahit sanguinez melancholicū ab epate. Et secunda virtus digerens hunc sanguinē quo nutritur. Et tertia eius virtus est que expellit superfluitates melancholicas ad stomachū. Et quarta virtus qua retinetur melancholia ꝛ sanguis grossus qui effunditur ad ipsum:donec recipiat digestionez. Dum ergo virtutes iste permanent remanentes ꝺm dispositionem suam naturalem tunc corpus mundificatur a superfluitatibus melancholicis:sicut oportet ꝛ splē ēt est sanum:nec est egritudo in eo. Et quando debilitatur vna earum:tunc nocumentum ingreditur super operationem que completur per eam:quod est:qꝛ si debilitat̃ virtus attractiua que est in eo:tunc effundit̃ sanguis melancholicus ab epate ad totum corpus preter qđ fit mūdus:ꝛ ꝑpter illud denigratur color eius ꝛ accidit ab eo icteritia nigra. Et si debilitatur virtus mutatiua que est in eo:tunc ꝺm quātitatē qua mutatur eius humor melancholicus qui effundit̃ ad ipsuz:sunt accidentia in corpore. Qđ est:qꝛ si est decliuis ad acetositatē: facit accidere virtutem appetitus cibi qn̄ funditur ad os stomachi:ꝛ si adurit̃ facit accidere tristitiā melancholicā:ꝛ fortasse facit accidere subuersionem stomachi:ꝛ fortasse facit accidere accidentia alia multa qn̄ sunt ei dispositiones multe. Uirtus autē retentiua que est in eo qn̄ debilitat̃:tunc sequit̃ illud euacuatio humoris melancholici indigesti: qn̄qꝫ per vomitū cū nausea:ꝛ qn̄qꝫ per solutionez ventris ꝺm declinationē sup̄fluitatis ꝛ quātitatez eius. Apostemata aūt que fiunt in splene nō sunt ꝺm plurimū nisi dura lapidosa ꝑpter grossitudinem humoris qui venit ad ipsum:ꝛ fortasse fit in ipso etiaz flegmon:qđ est:qꝛ in eo sunt arterie multe continentes sanguinem calidū valde. Et iam extenditur ꝛ coarctatur splen : ꝛ opprimitur etiam ex ventositate inflatiua que cōtinetur in eo. Et cognoscuntur apostemata facta in splene ex grauitate que accidit in latere sinistro vbi est splen. Quod si apostema est flegmon: tunc accidit ebullitio ꝛ dolor ex tensione ꝛ grauitate. Et si apostema est melancholicum est absqꝫ ebullitione:ꝛ neqꝫ est caliditas neqꝫ dolor : imo accidit grauitas in duritie fixa. Cōmunitas aūt splenis ad epar in dolore qn̄ dolet facit accidere etiā sicut diximus ante.

Serapio breuiar 10.

Et ventositas

Et vētositas que inflat splenē: ⁊ apostemat ipsuz ⁊ opprimit eū: cognoscit̄ in alia ꝯrietatū opprimētē tactū: per h̄ ꝙ apostema expellit tactū ⁊ tensionē vehementē absq̄ grauitate. ¶ Auicēna. Extenuatio splenis significat bonitatē humoꝝ: ⁊ pinguedo ipsius malitiā ipsoꝝ. Et eius cura ꝓxima est curationibus epatis: ⁊ indiget vt sint medicine fortiores ⁊ penetrabiliores eis. Plura igit̄ apostemata splenis sunt dura. Et spleneticus est ille qui h̄z duritiē in splene suo. Et cum scis ꝙ causa in illo est oppilatio ex sanguine plurimo melancholico: oportet vt flobothomes basilicā ⁊ saluatellā: ⁊ dimittas saluatellā cōstringi per seipsam cuz constringit̄ ante casum v̄tutis. Et oē lac preter lac camelaruz est malū spleni. Et qn̄ nō conferūt medicine: oportet vt ponant̄ ventose ⁊ scarificatio super ipsum. Et aqua ipsoꝝ sit aqua ferrarioꝝ: ⁊ omne in quo extinguit̄ ferrū ignitū multotiēs. ¶ Rasis. Egritudines splenis aut sunt debilitas eius ab attractione melancholie: aut magnitudo ipsius: ⁊ magnitudo eius: aut fit post febres aut cū febre: aut sine febre. est aūt ex apostemate duro vehemēti: aut sine illo: aut est inflatio eius sola. Debilitatis autē eius ab attractione melancholie signa sunt corruptio coloris: ⁊ cōuersio eius ad nigredinē: ⁊ cōturbatio albuginis oculoꝝ cū casu appetit⁹. Et cura eius est positio vētosaꝝ sup splenē sine incisione vice vna: ⁊ emplastret̄ cū medicamie ꝯfortāte splenē altera: ⁊ fricatio ⁊ cōmotio ei⁹: ⁊ motio ipsi⁹ cū manu: ⁊ eq̄tatio: ⁊ exercitiū.

Auicēna fen 15ª tertij canonis.

Rasis in diuisiōib⁹. ca. 66.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

Splen est membrū oblōgū spongiosuz porosum cauernosum in sinistra p̄te collocatuz a media p̄te stomachi vsq̄ ad sinistrā pelliculā epatis porrectū. Et ad magnitudinē eius sequit̄ extenuatio corporis. Et eius extenuatio ⁊ paruitas significat bonitatez cōplx̄onis. Ex magnitudine v̄o splenis multarū egritudinū fit generatio: sicut hydropisis: ptisis: ⁊ omniū febriū cōpositaꝝ. Splenetici aūt cōtinuū patiunt̄ dolorē in sinistro latere: mestitiā multotiēs patiunt̄ ꝑꝑ vapores melancholicos vētriculos cordis ingrediētes. Crassi v̄o vel repleti maiorez dolorē sentiunt ꝑꝑ splenis repletionē. Splenetici aūt colorē habēt fedum: q2 vel citrinū ad liuiditatē pertinentē vel pallidum aut nigrū. Grauedinē patiunt̄ in tibijs ꝑꝑ descensuz melancholie: ascensus mōtis eos grauat: q2 eis deficit anhelitus. Appetitus aūt in quibusdā cōfortat̄: in quibusdā corrūpit̄ ꝑꝑ diuersitatē m̄ae calide corrūpētis appetitū vel frigide ꝯfortantis. Spleneticis multotiens cōtingit vomitus: ⁊ euomūt cholerā: qđ est signū splenez egrotare de cā calida: vel euomūt melancholiā acetosaz que cadens super terrā ebullit sicut acetū. Spleneticoꝝ vrina quāto subtilior tāto deterior: q2 significat humorē cōpactū. quāto aūt intēsior ⁊ magis substātiata: tāto melior: q2 significat malas splenis hūiditates cū vrina currere: ⁊ malas splenis habitudines. per talē aūt vrinā splenis frequenter soluit̄ egritudo. passio aūt splenis calida materialis vel sine materia sinistrū latus inflāmat: sitim generat: lingue ariditatē ⁊ coloris citrinitatē: casuz appetitus ꝑꝑ caliditatē replentē stomachū: frigiditas v̄o cōtraria cōsequit̄: ⁊ addit multū rugitū ⁊ acetosaz eructuationē. In sicca v̄o passione multa est durities: ⁊ sanguis grossius: ⁊ vrina est subtilis. Passio v̄o hūida molle vel lene efficit latus sinistruz: ⁊ humidū colorē cū paruitate sitis abundantia saliue. Splen positus est in obliquo: vn̄ a medicina transeunte cito non imutat̄: ⁊ fortiori indiget medicina q̄̄ epar: ⁊ ꝑꝑ sui remotionez a vijs medicine: ⁊ ꝓpter sui imobilitatē. Epar etiā nobile est mēbrū ⁊ substātie tenerioris. Flobothomia de basilica multuz valet in cā materiali calida: ⁊ flobothomia de saphenis in frigida passione splenis: ⁊ ēt in calida de saluatella. De aūt cōes sunt cure in oppilatione vl̄ apostemate. Apostemata autē generant̄ de quatuor humoribus simpliciter vel de eorum cōmixtione. Raro aūt de materia flegmatica generantur. Et inter passiones splenis oppilatio est frequentior. Est aūt differentia inter oppilationē ⁊ apostema: q2 in oppilatione omnes cauerne ⁊ pori sunt repleti absq̄ molesta extensione: ⁊ continuitatis solutione. In apostemate v̄o materia est in vno loco aggregata violēta. violentā distentionē ⁊ solutionē cōtinuitatis faciens: qua apostemata splenis quādoq̄ sunt rotūda: quādoq̄ oblonga: quandoq̄ torturam habentia vel formā triangularez: que visu ⁊ precipue tactu discernit̄: ⁊ signa m̄ae predicte cognoscunt̄. Malitia autē cōplexionis splenis absq̄ materia solū indiget alteratiuis: sed si sit cū materia fere indiget omni medicamine: sicut inunctionibus: infusionibus: euaporationib⁹ fricationibus ⁊ emplastris: digestiuis: euacuatiuis: ventosis: scarificatione: flobothomia: cauterijs. ¶ Contra duritiē splenis cū aliquali caliditate epatis regatur regimine cōuenienti: ⁊ fiat syrupus iste. ℞. tamarisci mediane corticuz salicis scolopendrie: prassij hortulani: endiuie syluestris. an̄. M. j. radicuz feniculi petrosilij apij acbori corticum capparoruz passularum. an̄. ℥. j. seminis portulace. ℥. ß. camedreos camepitheos. an̄. ℥. ß. seminis feniculi anisi endiuie. an̄. ʒ. ij. prunoruz numero quinq̄: pulueris zucchari lib. j. fiat syrupus paruz acetosus. dosis. ℥. j. ß. vsq̄ ad. ij. cum aqua calida. ¶ Sūpto syrupo purget̄ cū pillulis de lapide lazuli s̄m Mesue: ⁊ pillulis aggregatiuis s̄z eūdē an̄. ℈. ij. Et facta purgatione quiescat aliquibus diebus: postea recōficiatur syrupus predictus ⁊ addant̄ sibi ista. ℞. polypodij sene. an̄. ℥. ij. eupatorij. M. ß. epithimi. ℥. j. zucchari. ℥. iij. ponat̄ epithimum in fine decoctionis: ⁊ sumat. ℥. ij. in mane cum aqua calida. De tertio in tertiū vel de quarto in quartum diem: cum interuallo octo dieruz sumat. ℥. ß. diasene s̄m Nicolaum ex illo in quo intrat lapis armenus ⁊ lapis lazuli: ⁊ si videtur necessitas additionis pauci reubarbari fiat. Et in omnibus medicus pōderet virtutē infirmi cū medicina ne succūbat v̄tus a forti pharmaco. ¶ A principio cum incipit sumere syrupum: incipiat vngere bis duabus vnctionibus ad partem splenis ieiuno stomacho bis in die. Pria est hec. ℞. mucilaginis seminis altee. ℥. ij. mucilaginis seminis fenugreci adipis galline. an̄. ℥. ß. olei camomillini. ℥. ij. olei amigdalarū dulciū hyssopi humide. an̄. ℥. ß. cōquassent̄ omnia simul: ⁊ si expedit inspissetur cum pauca cera citrina. Secunduz vnguentū est quod ponit Mesue in capitulo de pane porcino. Utat̄ aqua extinctionis ferri: quā bibat post euacuationes factas. Et si expedit ꝓpter distemperātiā epatis vt epithimetur: illud cum sandalis fiat. ꝙ si hoc totuz regimen ⁊ assiduatio ⁊ iteratio eius non perducit ad sanitatem: intendat̄ regimini impinguatiuo cum electuarijs factis ex pineis: amigdalis: fisticis: ⁊ similib⁹: vt exhibitione lactis capreoli: nec (vt vult Gētilis) dubitetur de eo quod dicit̄ lac est malum spleni. Regimen aūt impinguatiuum est notum. Quando autez durities splenis est cū aliqua distemperātia epatis in calore: cura est difficilior: ⁊ si res ꝓlongabit̄ suspicandum est de hydropisi: nisi preueniatur alia accidentali egritudine. ¶ Confectio trociscorum Alexandri ad duritiem splenis ⁊ eius oppilationem ab humoribus viscosis ⁊ pinguibus. ℞. seminis anisi assari: seminis apij: absinthij: amigdalaruz amararū. an̄. qđ sufficit: fiat puluis: ⁊ postea trocisci fiāt. ¶ Cōfectio leuis stomacho ⁊ spleni dolētibus. ℞. galā-

Syrup⁹ ꝯtra duritiē splenis.

Pillule cōtra duritiem splenis.

Syrupus.

Unguētū ad duritiez splenis.

Cōfectio alexādri contra duritiē splenis.

Confectio.

ge cymini.añ.ʒ.ij.misceant̃ cum melle rof.ʒ.x.ꝛ det̃ co/
clear vnũ. ¶ Unguẽtum ad splenẽ durũ. ℞.succi panis

Unguentuʒ.

porcini ꝛ succi qui emulget̃ ex radicibus salicis.añ.lib.j.
succi extremitatuʒ tamarisci.ʒ.ij.olei irini. lib.ij. hyssopi
humide.ʒ.iij.achori.ʒ.ij.bdelij armoniaci.añ.ʒ.j.ß.cere ci
trine.ʒ.vj.fiat vnguentũ. ¶ Cura apostematũ splenis ex

Cura apostematum splenis.

cura oppilationũ ipsius ꝛ apostematũ epatis innotescit.
Curã ergo illoꝝ ꝓsequere ẜ; illoꝝ ĩtẽtiões ꝛ modos.Et
ex appropriatis in apostemate calido est alumen: in eo
enim est incisio aliqua cũ qualitate equali: ꝛ stipticitas: ꝛ
virtus frigiditatis: quare opʒ vt misceat̃ cum medicinis
cinis eius apocrusticis ꝛ resolutiuis.Et acetum ẽt est ex
illis: ꝛ aqua folioꝝ salicis ꝛ aqua portulace: ꝛ capilloruʒ
veneris humidi.Et sumere in potu de semine portulace.
ʒ.j.cuʒ aceto arnoglosse exiccate ꝛ puluerisate omni die
coclear vnũ: ꝛ alia que a proprietate operantur frigida.

¶ De dolore intestinorum colica ꝛ iliaca. Caput. VI.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. .§.I.

COlica passio est egritudo maximi cru/
ciatus in vẽtre sub cingulo in in/
testino qđ dĩ colon.Supra aluũ collocat̃ co
lon crassioris intestini pars: puiuʒ est ac late
fusum cellulis plurimis insinuatũ: in quibus
excrementa diutius imorant̃.Indeqʒ quãdam recipiũt
effigiẽ: catoceliã greci vocant: ab aliqbus aluũ etiã voca/
ri scio: reni sinistro inuolutius annectit̃: vnde nefreticis
colicisqʒ morbis dolores cõsimiles sentiunt̃: abstinentia
tñ inter ceteras notas discernunt̃: illos eleuat hos aggra
uat cibus.Deinde id intestinũ lienẽ attingit: sursum ver/
sus ad dexterã stomachũ scãdit huius ob id intestini no/
xius humor os stomachi afficit: ꝛ precordia.Unde lypo
timia sepe cõcidunt egri in sela aluũ deycientes: nec sine
rõne id itestinũ inter inferiora annumerat̃. ¶ Seren⁹.
Cũ colon inisuʒ morbi genus intima carpit.Mãde gale
ritã volucrẽ quã nomine dicũt.Hic morbus cordapsos
ẽt dici solet: ꝛ cordios apđ Celsuʒ in.4.Iliacea passio est
morbus graciliores intestini: eleos enim non ilios: inde
ileosi qui laborãt eo morbo.Iliosi ẜo dicunt̃ qui iliorũ
dolore torquent̃.Lagonoponos ẽt apud grecos dĩ ilioꝝ
dolor.Ilia eniʒ greci lagonas appellant laboreʒ vel do/
lorem. ¶ Remedia itaqʒ colice passioni sunt adhibẽda

Colice cura.

primuʒ quibus ex frigidis ꝛ tenacibus ꝛ crassis humori/
bus sunt dolores excitati.Prouidendũ ergo ne vehemẽ
ter incalescãt.Nã si multũ incaluerint huiusmodi humo
res magis inflãtur: quos interscindere cõcoquereqʒ opʒ
medicaminibus minime inflãtibus attenuantibusqʒ ac
arefaciẽtibus citra nimiã calefactionẽ in morbi primor/
dio: ex aluo igit̃ stercus educẽdũ cõmodis ei morbo cly
steribus.Adhibẽdũ oleũ in quo coctũ sit cuminũ: vel ru/
tha cũ adipe anserina: vel gallinacea: vl' ex radicib⁹ agre
stis cucumeris ex coctis: ꝛ myrra: ꝛ blito: ꝛ oleo cucume/
rino: ac sepe oleo cõmuni iniecto excernitur vitri faciem
habẽs pituita infestantẽqʒ ꝯfestim dolorẽ placat: ꝙ sine
ob doloris magnitudinẽ cõsternent̃ est balneum admo
uẽdũ ex melle cumino nitro ruthe semine arido brassice
caule probe feruefacto ꝛ salsore irrigato: aut brassice ci/
nis melle admixtus: anus autem illiniendus succo cicla/
mini cum melle ꝛ nitro: aut centuario cuʒ melle ꝛ nitro.
¶ Alexandri cura probat vt parum vmbilici excisi ab

Cura colice ex alexãdro.

infante cum nascitur argento: aut auro inclusuʒ sale ma/
ceratuʒ ne corrumpatur qui gestauerit morbi colici erit
expers.Mirifice prosunt etiaʒ cucurbitule circa vmbi/
licuʒ ad dolores auferendos.Caprinum epar vre dissol/
ue ꝛ da potandum cum vino ꝛ proderit.Stercus lupi si
fieri possit habens ossicula da ferendum coxe alligatum
aut lumbis: vt neqʒ terram: neqʒ aquam attingat: ꝛ leua/
bitur dolor: vt Alexãder tradit.At Diogenes tere inquit
in puluereʒ ꝛ cribella: da languenti ex aqua calida dimi/
dium coclearium.Potiones autem sint absinthiuʒ ꝛ cu/
minum equis partibus: vel panace cum aqua: vel casto/
rij ꝛ anisi: ꝛ piperis.ʒ.cum oxymelle.Attenuata autem
pituita cataputys huiusmodi purgabimus.Aloe eufor/
bio gnidio coceo puro scamonea equis partibus dentur.
ʒ.ij.His aũt cõgruit victus calidior ꝛ aridior. ¶ Acutis/
simus tenuioris intestini morbus ileus a grecis appella/

De tenuioris intestini morbo.

tus: dolor est cũ periculo: casuʒ graue secũ ferẽs: eo nãqʒ
detenti miseranda morte euocant̃: stercus per os postre
mo euadẽte.Cõstat aũt hic morbus cruditatibus ꝛ oppi
lationibus cũ corrupta ꝑmanserint: ꝛ mortifera medica/
mina cladẽqʒ afferũt intestinis frequẽter inflãmatis co/
lica succedẽte affectione.Pueri igit̃ irrigationibus ꝛ ca/
taplasmatis iniectionibus ꝛ balneis: vt in colicis dixim⁹
curãdi.Adolescẽtes ẜo ꝛ puberes sanguine leuãdi sunt:
si minus cucurbitule admouẽde sunt per totũ vẽtriculũ
multe ꝛ inanes: ꝛ vbi dolor confricanda astringendaqʒ
sunt membra.efficacibus clysteribus quoqʒ vtendum: ꝛ
in oleum iniectionibus antidotis ꝛ purgationibus oĩbus
quibus ꝛ in colicis oĩbus preterq̃ʒ qui acribus ꝛ vellicã/
tibus vexant̃ colici: de qbus dictũ humoribus: ꝛ si mirifi
ce humores vellicãtes euomuerint anhetũ coctũ potũqʒ
det̃.post potũ panẽ in calidã aquã imissuʒ: statim dato
manducãduʒ: cibos calidos preterea nõ cohibentes nu/
trimẽtũ rhun ꝛ cuminũ terendo dato potãdũ in oxymel
le cyatos sex: qui in letalẽ ileũ lapsi fuerint vomere cogi
to aque calide potione: inde oleo calido potionãdus: aut
iure pingui quo adhuc euomãt.post aliquot dies tyriaca
potionãdi: durante ẜo oppilatione scisso lacte cuʒ pauca
scamonea: vl' aloe: aut purgãte aliq̃ aluus deycienda est.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

EGritudines que accidunt in intesti/
nis ex colica: nõ accidũt
nisi aut ex apatibus: que sunt in eis: aut ex hu/

Serapio tractatio breuiarii ca.32.

moribꝰ acutis mordicatiuis ẜ; aliquẽ modoꝝ
difficilis dissolutionis fixis in eis: aut ex ventositatibus
grossis vaporosis retẽtis in eis.Et accidẽtia cõia que cõ/
tinuant̃ in hac egritudine ꝛ renũ sunt nausea vomit⁹ do/
lores retẽtio magna nãe ꝛ vẽtositates quaruʒ vie sunt vt
egrediant̃ supius ꝛ inferius: verũtamen ista accidẽtia in
hac egritudine sunt vehementiora: ꝛ plus consecutiua q̃ʒ
ipsa sunt in dolore renũ: ꝛ non figitur dolor in loco vno:
sʒ ꝑmutat̃ ꝑmutatione.In dolore renũ sunt debiliora: ꝛ
sunt in loco vno.Urina est etiaʒ in pn̄° egritudinis clara
aquosa: deinde post illud fit grossa: ꝛ hʒ sedimẽ: ꝛ in fine
fit in ea arenosuʒ sedimen: ꝛ ꝓprie qñ est dolor colice ex
apate qđ est flegmon: tunc eniʒ necessario sequit̃ ipm fe/
bris: ꝛ dolor grauis: ꝛ sensus ĩflãmatiõis: ꝛ sitis.Et sequũ
tur ista accidẽtia etiã illũ qui hʒ hanc egritudineʒ ꝓpter
humores mordicatiuos cũ dolore mordicatiuo ꝛ siccita/
te in lingua ꝛ sentit cuʒ acuitate vrine.Et si hec egritudo
est propter flegma grossum vitreum: aut ventositateʒ ꝛ
inflationem: tũc accidens commune in ea est frigiditas
inferioꝝ: ꝛ dolores chronici grossi ꝓpter humoris ipsi⁹
frigiditatẽ ꝛ tẽsionẽ mẽbroꝝ in quibus est cõtentus.Et
ꝓprie si est ex humore grosso viscoso: tunc est cũ grauita
te tẽsio.Et si est ex vẽtositate vaporosa: ꝛ inflatione: tũc
est tẽsio absqʒ grauitate: ꝛ si expellit nã fecẽ declarat̃ ꝙ
in ea sunt vẽtositates: ꝛ fortasse natat supra aquã: ꝛ simi/
lant̃ in substãtia sua stercori vaccino.Et egritudo ileos
accidit qñ oppilant̃ itestina gracilia: aut ex apostemate:
aut ex stercore duro: aut ex humiditate grossa ꝛ viscosa.

¶ Constantinus

[Margin: ...ſtātin⁹ ſi ... Iſaac.4. ...aci.c.17.]

¶ Conſtantinus ſiue Iſaac. Cauſa colice paſſionis eſt ſepriformis. Prima eſt cum augmentat̃ calor igneus ⁊ cholericus ſuper ſtercus: vñ ⁊ humiditas ſtercoris deſiccat̃ ⁊ indurat̃: ideoqꝫ nō egredit̃. Scđa cū cibus in ſua eſſentia eſt ſiccus ⁊ ſtipticus egeſtionē exire ꝓhibens. Tertia eſt cum flegma viſcoſum intra illud augmētatur inteſtinum ⁊ inuiſcat̃: vt oppilet vias eius: ⁊ ꝓhibeat exire ſtercus. Quarta cū groſſa vētoſitas in hoc inteſtino inuiſcat̃ vel cauſa frigide cōplexionis: vel ex defectione ſtomachi ad digerēdum: vel epatis: vel ex cibo in ſua eſſentia vētoſo ⁊ iflatiuo: ꝙ ſi iueniat iteſtinū defectū: ⁊ ad hāc paſſionem paratū: generat colicā paſſionē ꝓpter conſtrictionē vētoſitatis in egeſtione ſtercoris. Quinta cum naſcit̃ apoſtema in hoc inteſtino ꝓhibēs exire ſtercus. Sexta cum augmētant̃ in vētre lumbrici ⁊ aſcarides: q inuiſcati ⁊ intorti ſtercora nō permitiūt exire: vnde in colicā incidunt paſſionē. Septima cū ſenſus inteſtini deficit: neqꝫ nocumentū ſtercoris ſentit: vnde ſtercus in inteſtino remanēs nō exit. Multi antiquoꝝ dixerūt hāc paſſionē eſſe ex defectione in inteſtino expulſiue virtutis: vel ex defectione ſenſus inteſtini: qꝛ ſi expulſiua ad expellendū digeſtionē ab inferiori parte deficiat qualibet ex cā: vel ſenſus inteſtinorū lacertoꝝ innat⁹ exire nō ꝑmittat: neqꝫ ex vtroqꝫ latere inteſtinū opprimat: vt ad iferiora deponat: neceſſe eſt in ileon deueniat. Ileos ꝟo dolor eſt iteſtinoꝝ ꝓhibēs ſtercus exire ab inferiori parte: ⁊ aliqñ cogēs manere: cuius cauſa eſt bifaria: vel de calᷣo apate in ſubtili inteſtino naſcēte: vel de humorib⁹ frigidis groſſis ⁊ crudis inuiſcatis. Accidentia ſua inſeparabilia ſunt vomitus ſpiſſus: oīa que bibit euomit: dolor eſt nimius: tortura in ventre ſuperiori.

[Margin: Auicēna fen ...ª ter. ij ca ...nis.]

¶ Auicenna. Colica eſt integra inteſtinalis paſſio doloroſa: cum qua difficilis fit exitus eius quod egreditur per naturā. Et colica quidē ſm̃ veritatem eſt nomen eius in quo eſt cauſa in inteſtinis groſſis: ꝙ ſi eſt in inteſtinis gracilibus: tūc ꝓpriū nomen ei ſm̃ ſciētiam veraꝫ eſt ileos. Et malitiā cōplexionis humide ſingularis nō ſemper eſt cauſa colice: niſi per accidēs: ſcilicet ꝙ ſit calᷣa frigida ⁊ humida malis. Et quando accidunt colica ⁊ ileos ſm̃ ſemitam accidētis egritudinum peſtilentialiū aduenientium: ⁊ perueniunt de regione ad regionē: ⁊ de homine ad hominē: ⁊ iam retulit illud quidā medicus de antiquis: ⁊ dixit ꝙ perueniebāt quidam eoꝝ ad epilepſiam que erat mortalis. Et plurimū quidem accidit colica a flegmate groſſo: deinde a ventoſitate forti facta ⁊ penetrante in tunicis inteſtinorum: ⁊ villis ipſorum propter ſolutionem continuitatis ipſorum. Et colica quidē multotiēs permutat̃ ad paralyſim: ⁊ ſanat̃ per eam: ⁊ ſimilᷣr quandoqꝫ ſanat̃ per dolores iuncturarum: ⁊ quādoqꝫ ad dolorem dorſi: ⁊ quādoqꝫ ad melancholiam ⁊ epilepſiam: ⁊ quandoqꝫ ad hydropiſim. Fortitudo doloris vomitus: poſt vomitum ſudor frigidus: frigus extremitatū: ſingultus: poſt ſingultū turbatio rationis: ſpaſmus: retētio eius qđ egredi oportet ſaltem cuꝫ ingenio eſt res mortalis. Et dolor lapidis eſt paruus quaſi ſit acus: ⁊ colicus eſt magnus: ſcilicet ſpatio. Et colicus incipit ab inferiori parte dextri lateris ⁊ tendit ad ſuperiora ſiniſtri: ⁊ quādo cōfirmatur dilatat̃ in dextra ⁊ ſiniſtra. Renalis ꝟo incipit a ſuperioribus: ⁊ deſcendit paulatim: ⁊ eſt decliuior ad poſteriora. Renalis fit fortis in hora vacuitatis: ⁊ colicus alleuiatur in ea: ⁊ ſi fit fortis conſumit̃ aliquid. Colicus fit fortis ſubito: ⁊ lapidoſus paulatim: ⁊ fit fortis in fine ſuo. Colicus ad partes mouet̃ plures: ⁊ renalis figit̃. Clyſteria ⁊ exitus vētoſitatis ⁊ fecis alleuiant colicū ⁊ non alleuiant renalē aliquo modo de quo ſit curandū in plurib⁹ diſpoſitionib⁹: ⁊ ecōuerſo lapidē frangētes. Et ileos accidit ex oībus cauſis ex quibus accidit colica: ⁊ quandoqꝫ accidit ꝓpter potationeꝫ ſpecieꝝ venenoſaꝝ facientium ileos. Et deterior ileos eſt ille in quo expellit̃ ſtercus ad ſuperiora: ⁊ nominat̃ fetidus: deinde ille in quo eſt ſudor fetidus: deinde ille in quo eſt anhelit⁹ fetidus: deinde ille in quo eſt eructuatio fetida: deinde ille in quo eſt inferior vētoſitas fetida. Signa ileos ſunt vt ſit dolor ſuꝑ vmbilicum: ⁊ nō egrediat̃ aliqd omnino deſubtus: ⁊ nō fiat iuuamentum magnū cuꝫ clyſteri ſicut dicit Hippo. ⁊ qñqꝫ vomūt vermes ⁊ aſcarides in hac egritudine. Cura ileos appropinquat cure colice: verū eſt fortior: ⁊ illud qđ bibitur eſt magis iuuatiuū in eo: ⁊ eſt neceſſariū clyſtere etiā: nam illud eſt adiutoriū bonū bibito: ⁊ equale eſt ſiue premittat̃ ſiue poſtponat̃. Et flobothomia magis hic eſt neceſſaria: nam ſi fuerit apoſtema nō erit eius excuſatio: ⁊ ſi fuerit dolor fortis ex quo timeat̃ apoſtema: oportebit vti ea. ex hac enim quādoqꝫ accidit ſeparatio humoꝝ malorum in corpore ꝓpter retentioneꝫ eoꝝ a dolore. Curatur etiam cum vētoſis plurimis poſitis in ſuꝑioribus vētris.

[Margin: Raſis in diuiſionib⁹ ca. 39.]

¶ Raſis. Cōfectio pillulaꝝ ſoluētium colicaꝫ velociter ℞. aloes. ʒ. x. ſcamonee. ʒ. ij. ß. interioris collogntide. ʒ. iij. tertiam ſalis gēme. ʒ. ij. ſerapini. ʒ. iij. ſebrā tantūdē: ⁊ ſunt decē doſes ſm̃ Raſim. ¶ Confectio ad colicā frigidam ℞. cymini aniſi ameos. añ. pugillū vnū bulliāt bene ⁊ in colatura reſoluantur penidiarū. ʒ. v. ⁊ medulle caſſiefiſtule. ʒ. vj. ⁊ fundat̃ deſuper oleum amigdalarū dulciū. ʒ. iij. ¶ Cōfectio medicaminis: qđ datur cuꝫ dolor vehemens cōmouet̃: ⁊ ſedat dolorē quando timet̃ ꝙ egro ſuꝑueniat ſyncopis ꝓpter vehemētiam doloris. ℞. çinçiberis macropiperis ſtoracis liquide croci ſe. iuſquiami. añ. caſtorei apy. añ. ꝑtē. ß. fiāt pillᷣe ſicut cicer. doſis ab aur̃. ß. vſqꝫ ad aur̃. j. Modus confectionis ad colicā mirabilis. ℞. cartami. ʒ. j. ſerapini. ʒ. x. cōficiant̃ cū penidys. doſis. ʒ. v. ¶ Cōfectio olei quo vngitur venter ⁊ ſpargit ventoſitatem. ℞. olei ruthacei. ʒ. x. cuꝫ quo diſſoluantur caſtorei. ʒ. ij. euforbij. ʒ. j. ⁊ fiat inunctio cum eo.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

Colica ꝟo quedaꝫ eſt mala ⁊ diſperata: ſicut illa in qua eſt vomitus ꝯtinuus: ſudor frigus: ⁊ frigiditas extremitatum: ⁊ multus ſingultus: ⁊ ſpaſmus: ⁊ permixtio rationis: ⁊ omnimoda vētris cōſtipatio. Hec omnia ſunt mortalia. Itē ſi appareat puſtula nigra ſicut faba ſuꝑ ventrē: ſequēti die morietur. Significatio ꝟo bona dolor mutabilis: ⁊ euacuatio per ventrē aliquāta: ⁊ alleuiatio poſt ſuppoſitoria: vlᷣ clyſteria: ⁊ priuatio ſignoꝝ maloꝝ ꝑnominatoꝝ. Signa ſpecialia diuerſaꝝ ſpecieꝝ colice partim ſumunt̃ ab indicio patiētis: ſicut ab eo qđ preceſſit ad regimen: ⁊ iterū a rebus naturalibus: ⁊ nō nālibus: ⁊ eoꝝ que ſunt cōtra naturā. Ileos ſimilᷣr quedam incurabilis eſt: vt illa in qua eſt ſpaſmus: vomitus continuus: ſingultus: ⁊ ꝑmixtio rōnis. Item ileos in qua vrina exit cum diſtillatione mortalis eſt in ſeptimo die: niſi ſoluat̃ per febrem ſuꝑuenientem. Item ileos in qua eſt inferior vētoſitas multū fetida mala eſt: peior aūt eſt illa in qua eructuatio eſt fetida: ⁊ in qua anhelitus eſt fetidus: ⁊ illa peſſima in qua ſtercus eſt fetiduꝫ: ⁊ exit per ſuperiora. Cura aūt colice ꝑpoſterat̃ ⁊ permutat̃ ꝓpter vehemētiā doloris. Cura eni recta ⁊ ordinata in colica dꝫ inchoari a remotione cauſe aūtis per ſuppoſitoriuꝫ vel clyſtere: ⁊ per medicinas laxatiuas ab interiori ſumptas. In hoc tamen caſu aliquando cōpellimur inchoare ab accidentibus morbi: ⁊ non a cauſa mitigando nimium dolorē per ſacellationes: embrocationes: epithimata: ⁊ quādoqꝫ per narcotica: ſicut dicunt auctores. Cura aūt ileos curabilis multuꝫ eſt difficilis. Fit ergo

per inunctiones:epithimata per flobothomiā ꝛ per frica/
tionem extremitatū:ꝛ per medicinas laxatiuas:ꝛ per sy/
rupos:ꝛ per clysteria:ꝛ per alia que comeduntˀ ꝛ bibuntˀ.
Est aūt cura colice ꝛ iliace cōsil̄is:sicut morbi ꝯsil̄es sunt:
ea tamē que bibuntˀ ꝛ per superiora sumuntˀ:magis sunt
ꝓpria in iliaca q̄ꝫ clystere:ita tamē ꝙ post assumpta per
os mouētia mām clystere adhibeatˀ.materia enim prius
mota facilius cū clysteri educitur. Item in ileon multuꝫ
confert flobothomia ab initio.Dentur syrupi in causa ca/
lida:ꝛ oxymel in frigida cum aqua multuꝫ calida:postea
fiat clystere. Itē aq̄ valde cal̄a p. se bibita:vel exteri⁹ per
vesicaꝫ eneam applicata multum valet. Item in frigida
multum cōfert hierapigra. ¶ Contra colicā ventosam ꝛ
partim ex fece fiat tale enema. ℞.oleoꝝ anheti spice.an̄.
℥.ij.olei liliorum alborum.℥.iiij.vitella ouorum.ij.misce.

Ad colicā vētosam remedia.

¶ Aliud. ℞.olei camomille.℥.v.oleorū anheti lilioꝝ si/
samini.an̄.℥.ij.vitellū oui.j.misce. ¶ Aliud. ℞.decoctio/
nis capitis castrati arietis.℥.xij.oleorum spice liliorum
alborum anheti sisamini.an̄.℥.ij.vitellum oui.j.hiere/
pigre.℥.ß.misce ꝛ fiat clystere. ¶ Enema aliud. ℞.vini
albi vinosi.℥.viij.butyri.℥.vj.vitellos ouoꝝ.ij.croci.ʒ.ß.
misce dormiat sup̄ vētrē cōpressum. Si leniatˀ ex aliquo
istoꝝ postea fricetˀ suauitˀ loc⁹ doloris cū manu v̄sus dor/
suꝫ. Dormiat multū si p̄t. ¶ Lenitiuū ꝛ mitigatiuū dolo
ris. Uitelli ouoꝝ sine albumine sumpti an̄ cibū cū modi
co croci iuuat. ¶ Mitigatiuū doloris ꝛ resolutiuum. ℞.
aque camomille.℥.iij.cinnamomi.℈.j.croci g̃.ij.çuccha
ri albi.ʒ.ß.misce ꝛ potetur stomacho ieiuno. ¶ Lenitiuū
doloris.bibat olei cōmunis.℥.vj.stomacho ieiuno si non
habet stomachi debilitatē. ¶ Solutiuuꝫ. ℞.hierepigre
Gal̄.ʒ.ij.cassiefistule.ʒ.vj.sebestē.ʒ.ij.aquaꝝ ruthe anhe/
ti.an̄.qd̄ sufficit misce ꝛ fiat potio. ¶ Resolutiuū. ℞.pul
ueris se.ruthe.ʒ.ß.pul̄.se.carui.℈.ij.aque feniculi vini al/
bi aliqual̄r vinosi antiqui.℥.j.misce ꝛ potetˀ stomacho ie/
iuno. ¶ Euaporatiuuꝫ. ℞.milij ptes tres qd̄ sufficit pro
sacculo.salis ptes.ij.furfuris floꝝ camomille:floꝝ anheti
an̄.partē.j.misce ꝛ fiat sacculus ꝛ debite calidus loco do/
lenti appone. ¶ Confectio resolutiua. ℞.specieꝝ diacy/
mini.℈.ij.specieꝝ diagalāge.ʒ.j.cinnamomi.℈.ij.croci
℈.j.çucchari albi.℥.vj.misce ꝛ cū aquaꝝ ruthe ꝛ feniculi
an̄.qd̄ sufficit:fiat confectio solida in morsellis triū.ʒ.pro
quolibet morsello. ¶ Fomētatio euaporatiua. ℞.floruꝫ
anheti.M.j.ß.floꝝ camomille mellilo ti.an̄.M.ij.absin
thij.M.j.ß.folij ruthe.an̄.M.j.sgnanti.M.j.ß.arthemi
sie.M.j.eupatorij.M.j.ß.pulegij.M.ß.rorismari.M.
j.ß.calamēti camedreos camepiteos.an̄.M.ß.radicis ari
stologie ro.℥.j.se.cartami.℥.ß.se.iuniperi fenugreci.an̄.℥.j.
se.anisi feniculi carui ameos sileris mōtani.an̄.ʒ.iij.Con/
tundantur omnia grosso modo:deinde misce ꝛ bulliāt in
sufficiēti quantitate aque vsqꝫ ad ꝯsumptionē tertie par/
tis aq̄. ¶ Solutiuū facile. ℞.brodij galli ꝺcrepiti.℥.viij.
polypodij q̄rcini.M.j.floꝝ anheti.M.ß.se.cartami cōtu
si.℥.ß.sal̄.ʒ..j.gallus prius optime fusticetˀ:deinde occida/
tur ꝛ euisceretur:vltimo reliqua omnia in eius ventre in/
cludantˀ:ꝛ cū ipsis optime decoquatˀ:cuius decoctionis su
matur dicta:ꝛ fiat potio. ¶ Unctio mitigatiua doloris:ꝛ
resolutiua. ℞.oleoꝝ absinthij camomille.an̄.℥.j.oleoruꝫ
spice:lilioꝝ alboꝝ.an̄.ʒ.ij.olei ruthe.℥.ß.pulueris cinna/
momi.ʒ.j.pulueris sileris montani cassielignee spice.an̄.
℈.j.cere qd̄ sufficit:misce ꝛ cum modico aceti fiat vnctio
mollis. ¶ Suppositoriū resolutiuū vētositatis. ℞.pule/
gij spice.an̄.ʒ.ß.radicum ireos:radicuꝫ aristologie ro.an̄.
℈.ij.se.apij prassij.an̄.℈.j.se.ruthe.℈.ij.se.sileris mōta/
ni anisi feniculi carui ameos.an̄.℈.j.cinnamomi.℈.ij.cy
mini.ʒ.j.amigdalaꝝ amararū.℥.ß.bdellij.ʒ.ß.cassielignee
storacis sicce asse.an̄.℈.j.croci.ʒ.ß.salis cōmunis.ʒ.j.mel/
lis quantū sufficit pro suppositorijs ꝯficiendis. ¶ Syru/
pus ꝯferēs colice ꝛ iliace flegmatice ꝛ vētose. ℞.calamē/
ti origani hyssopi sansuci.an̄.M.j.anisi feniculi siseleos
carui se.apij raffani.an̄.ʒ.ß.rad̄.enule.℥.ß.ireos.ʒ.iij.meu:
fu:anisi acbori.an̄.℥.ß.squinātī se.vrtice.an̄.℥.ß.floꝝ roris/
marini boraginis buglosse.an̄.℈.j.mellis cōmunis dis/
pumati lib.ij.aceti sqllitici.℥.iiij.in petia bulliāt çinçibe/
ris galāge gariofi.an̄.ʒ.ij.spice.ʒ.j.Et q̄nqꝫ sufficit syrup⁹
ex melle sqllitico cuꝫ geleniabin.an̄.℥.j.cuꝫ aqua feniculi.

Clystere ... *Syrup*

¶ Pillule de quatuor reb⁹ expertissime. ℞.collogntide
serapini salis gēme diagredij cocti.an̄.partes equales:te/
rantur ꝛ cōficiantˀ cū succo porri.an̄.ʒ.j. ¶ Clystere bn̄di
ctum pro nobilibus cum suauitate educens flegma ꝛ me/
lancholiaꝫ:ꝛ sanat colicā. ℞.anisi triti polypodij triti.an̄.
℥.ij.ß.bulliant cum aqua lactis caprarum lib.v.ꝛ dissolue
hierepigre.℥.j.mellis.℥.ij.salis.ʒ.j.ß.olei violati.℥.ij.fac cū
reiteratione si oportet.

¶ De diaria dissinteria seu dissinterion:lienteria:ꝛ vermi/bus. Caput. VII.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. .§.I.

Diaria iugis ventris cursus sine vomitu.
liquida aluus ꝛ sepi⁹ q̄ꝫ ex cōsue/
tudine fertˀ:atqꝫ interdū tolerabilis dolor:est
interdū grauissim⁹:idqꝫ peius est. Sed vno
die fluere aluū sepe pro valitudine est:atqꝫ ēt
plurib⁹:dū febris absit:ꝛ intra septimū diē id cōquiescat.
Purgatˀ eni corp⁹:ꝛ qd̄ intus lesurū erat:vtil̄r effunditˀ:ve
rū spatiū p̄iculosuꝫ est. Proxima his iter intestinoꝝ ma/
la:tormina eē ꝯsueuerūt. Dissinterion grece vocitatˀ:lati/
ne v̄o tormē dr̄:ꝛ est intestinoꝝ exulceratio:a dis qd̄ ma/
lū sig̃t:ꝛ enteron qd̄ est intestinuꝫ. Tormen vel tormines
masculini gn̄is (vt ponit Noni⁹) a torquēdo dicitˀ. Et vt
Plini⁹ ingt:mēthastrū tormínib⁹ efficacissimū. Inde tor
minosi:ꝛ dissinterici q patiuntˀ. Recentiores medici acci/
piūt pro cruciatu vētris:sicut ꝛ Baptista Mātuanus de
patiētia:ſꝫ vix ita apud idoneos repitˀ:ſꝫ ille vt hic:ita se/
pe al̄s cū vulgo sentit de noibus morboꝝ. Intus itestina
exulcerantˀ. Ex his cruor manat vsqꝫ mō cū stercore aliq̄
semp̄ liqdo:mō cū qbuidā squaminosis excernitˀ. Inter/
dū sitˀ quedā carnosa descēdūt:frequēs deyciēdi cupidi/
tas:dolorqꝫ in ano est. Lienteria grece:hoc est intestinoꝝ
solutio latine:lyo.n.dissoluo valet:enteron intestinuꝫ. Est
aūt morb⁹ vbi cib⁹ nō p̄ficitˀ ꝛ digeritˀ:ſꝫ incoct⁹ egeritˀ:
inde liētericí q aluini dn̄r. Liēteria est exire comesta:vel
bibita in eadē q̄litate qua sūt accepta. Galen⁹ hāc passio/
nē diffiniuit dicēs. Liēteria est digōnis ablatio cū cib⁹ in
stōcho nullaten⁹ mutetˀ in liquorē:nec in colorē nec odo/
rē. Et cū sit liēteria duplex. Una qdē in sup̄ficie intestina
exulcerās in multis dissinterie ꝯsil̄is:ex alijs facta distil/
lationib⁹. Altera v̄o que ob ibecillitatē cibū in vētre disti
net:incoctaqꝫ egerit nutrimēta:leniaqꝫ exeūt icocta ꝛ hu/
mida vētre i totū distillāte. In liētericis facile incōcoctus
euadit cib⁹:eoqꝫ celiacis distinguuntˀ. Est ḡ vētri cataplas
ma faciēdū lino sp̄mi cū dactylis ꝛ echino ꝛ bato cū oxy/
melle coctis.qd̄ si iflatio affuerit misceantˀ cuminū anhe/
tū ꝛ rutha:aut[illegible]a porro distillatiōe pariter apponim⁹ ma
la cydonia:alumē humidū achatiā hypogstida cecidē:vl̄
ex his aliq̄:vl̄ oia. Cerote v̄o ex myrra:vinoqꝫ aliq̄ astri/
gēte. Potus aūt simplex arnoglossi semē:aut lapathi se/
mē:malipunici cortices:vua arida:vl̄ vue p̄mature succ⁹
aridus. Presentaneū v̄o remediū lapati agrestis semen
ad vnciam:arnoglossi seminis vncia:hypoquistidis.ʒ.vj.
gūmi vel achatie tantundem. Sume contritis cydonijs:
coctionem facito cumini piperis:rhois:syriaces:balaustri

Clysteria. — *Mitigatiua doloris.* — *Lenitiua.* — *Solutiuum.* — *Resolutiuuꝫ* — *Euaporatiuū* — *Fomētatio euaporatiua.* — *Solutiuum facile.* — *Mitigatiuū doloris.* — *Suppositorium.*

añ.ʒ.ij.corticis malipunici.ʒ.ſylphy.ʒ.vel aridi.ʒ.⁊ potui infunde:vel miſce oxymel mane:⁊ in veſpera myrti atri coclearíũ ⁊ dimidium:aniſi roſaꝝ aridaꝝ fac paſtillos:⁊ dato.ʒ.iiij.cũ aqua.Tyriaca quoqꝫ ex viperis p̄ſtans remediũ eſt.Diſſinteria vero que a latinis tormẽ appellatur: inteſtinorũ exulceratio eſt:quãdoqꝫ ex ceſſante tenaſmo: vel vẽtris fractura quapiã:quãdoqꝫ inde eſt morbi p̄ncipiũ vbi varia ſunt bilioſa excremẽta:deinde iuxta ꝓportionem cruenta:⁊ poſtremo purulenta cuiuſmodi e morticinis effluere cõſueuerunt.At que ab atra bile tormina principiũ ducunt:letalia ſunt:quippe que cũ exulceratione cancrum ſubeſſe indicant.Ex eo igit̃ qd̃ effluit cũ ſtercore egritudinis cauſa dignoſcit̃. excernit̃ nãqꝫ aliqñ nigrior q̄ eẽ ꝯſueuerit ſanguis:iecore exceptũ cibũ nõ ſatis cõmode cõcoquente:ac ob ipſius infirmitatem : vel vim extrariã ſepe e ventre excernitur quiddaꝫ ſimile eis:que ex ablutis recentibus eycit̃ carnibus:ob hoc he patriam hãc vocitant diſſinteriã. Cõmuniter igitur vtendũ eſt remedijs:quibus in celiacis alijſqꝫ cõtra naturam vtimur excretionibus:at ꝓpria cõmoda erit lemnia ſigillata : ſeu pota:ſeu adiecta priꝰ clyſtere facto ex mellicrato:inde ſalſor ⁊ portulace ſuccus idoneus a diſſintericis potꝰ ipſaqꝫ portulaca cocta in oxycrato mãſa.cõuenit etiã arnogloſſuꝫ ⁊ bati fructũ ac folia:⁊ altee radicis coctio. Hippuris ex aqua:vł vino pota : eiuſqꝫ ſuccꝰ. Fluores etiã alui arefaciũt oua ex aceto toſta ⁊ mãſa. Nõnunq̄ aũt(vt Celſo placet)lumbrici occupant aluum:hiqꝫ modo ex inferioribus partibus modo fedius ore reddunt̃.Atqꝫ interduꝫ latos eos : qui peiores ſunt: interdum teretes videmus. Si lati ſunt aqua potui dari debet:in qua lupinũ aut cortex mori decoctus ſit:aut cui adiectũ ſit cõtritum vel hyſſopum vel piperis acetabulũ:ſcamonee paulum:vel etiã pridie cũ multum alleum ediderit: vomat.poſteroqꝫ die malipunici tenues radiculas colligat quantũ manu comprehẽdet:eaſqꝫ ꝯtuſas in aque tribus ſextarijs decoquat: donec tertia pars ſuperſit.huc adijciat nitri paulũ ⁊ ieiunus bibat. Interpoſitis deinde tribus horis duas potiones ſumat aut aque:vel murie dure ſic adiecte:tum deſidat ſubiecta calida aqua in pelue.Si vero teretes ſunt:qui pueros maxime exercent:⁊ eadeꝫ dari poſſunt:⁊ quedaꝫ leuiora:vt cõtritũ ſemen vrtice:aut braſſice:aut cumini cũ aqua:vel mẽtha:vel abſinthium decoctuꝫ:vel hyſſopum ex aqua mulſa:vel naſturcij ſemen cũ aceto ꝯtritũ.Ediſſe etiã ⁊ lupinũ ⁊ alleũ ꝓdeſt:vel malue oleũ ſubter dediſſe.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§.II.

Quando aũt euacuatio eſt ſupra ꝯſuetudinẽ:tunc eſt aut ꝓpter grauitatẽ multitudinis eius qd̃ recipitur ſupra ſtomachũ:aut qm̃ mordicat ſtõchum acuitate ſua:⁊ vadit ꝓpter illud ad expellendũ illud:aut propter viſcoſitatem ciboꝝ ⁊ lubricitatẽ eoꝝ:⁊ ꝓprie quãdo ambulat qui accipit ipſos ſucceſſione ſuſceptionis eoruꝫ:aut ex debilitate eorum:qm̃ cibaria ſunt diminuta a neceſſitate:ſunt ſuperfluitates eoꝝ diminute:etiaꝫ ⁊ ſi ſunt groſſa pontica:tardatur in deſcenſione . Et non eſt tarditas euacuationis ſuperfluitatis:⁊ anteceſſio eius ꝓpter debilitatem ſtomachi ⁊ inteſtinoꝝ tm̃:ſed ꝓpter debilitatẽ lacertorum qui ſunt ſuper ſtomachum ⁊ pectus etiam. Et euacuationes cõtinue quidẽ fiunt:aut ꝓpter debilitatem:aut mordicationeꝫ.Scias q lubricitas ſtomachi non eſt niſi egritudo vẽtris ⁊ inteſtinorũ:que accidit vt lubricent comeſta velociter ꝓpter qd̃ alterent̃ penitus:nec qualitate ſua:nec ipſoꝝ ſubſtãtia. ¶ Conſtãtinus ſiue Iſaac. Lienteria naſcit̃ ex defectione virtutis cõtentiue in ſtomacho: vel ex vulneribus in ſuperficie ſtomachi ⁊ inteſtinorum. Defectio contẽtiue eſt ex mala cõplexione ſtomacho dominante:vel inteſtinis. Hec cõplexio ſi eſt perfecta ⁊ firmata vt exire nequeat:aliqñ inter ſtomachuꝫ ⁊ inteſtina humor ꝓprius vnde naſcitur eſt flegma : patit̃ infirmus ſemper oxyremiam.i.inſeparabile accidẽs:exit cibꝰ ilico cũ ingredit̃ ſine vlla digeſtione vel expreſſione virtutis: vulnera in ſuperficie ſtomachi vel inteſtinoꝝ cauſam habent:humores acutos calidos pungitiuos inſequẽtes contentiuam virtuteꝫ velociter anteq̄ digerere incipiat:hoc modo infirmus ſentit puncturã ⁊ ardorẽ:⁊ niſi feſtinemꝰ medicinã in diſſinteriã mutat̃. Hec ſpecies lienterie non habet oxyremiã in principio:que ſi quandoqꝫ appareat cibum morari in ſtomacho tãdiu ibi eſſe ſignificat donec natura aliquãtulum mutat:vnde naturã intelligimus in ſuam actionẽ reuerſam.Sed cũ videat̃ infirmus nihil tenere intra ſtomachũ:vnde hoc fiat inquirẽdũ eſt:aut eniꝫ eſt ex defectiõe virtutis cõtẽtiue in ſtõcho vel iteſtinis:vł ex vulneribus.Si ex defectione virtutis cõtentiue:vidẽdum eſt vnde defectio ſit:aut ex mala cõplexione ſibi dominante:aut de materia ibi coadunata. Si ſit ex materia ibi coadunata:mũdificandi ſunt humores cum medicina que cum expreſſione deponat.Si ex mala cõplexione ſit ſola:interrogemus infirmũ vtrũ ardorẽ ſentiat intra ſtomachũ:⁊ ſitum:⁊ fumoſaꝫ eructuationẽ. Ex his eniꝫ intelligimus:q2 ex incẽſione caloris ſit.Si nõ ſenſerint ⁊ multum comederint ⁊ parũ digeſſerint ꝑpendimus q ex frigore ſit:deinde medicãda ſunt cõtraria cõtrarijs. Diſſinteria eſt egeſtio ſanguinis cum excoriatione vel vulneratione ſui.Cauſa eius vel interior eſt vel exterior. Interior ſicut digeſtio ał's egeſtio cholīca acuta pungitiua:quã patitur infirmus cum per inteſtina cholā acuta tranſeat ꝑforans ⁊ excorians:vel ex ſuo acumine vulnerans:vł ex ſalſi flegmatis acumine:⁊ ſua ſalſugine idem in inteſtino faciẽte ſicut videmus in vitri actione:vel in vitreo flegmate vel aquoſa humiditate . Exterior ſicut de pharmacia: que ex virtute ſua ⁊ acumine facit ſimile.Cũ enim inteſtinum inueniat defectũ ⁊ diſcoopertum excoriat velociter ipſuꝫ.Uniuerſalis ſignificatio diſſinterie eſt tortura:⁊ anguſtia:⁊ egeſtio ſanguinolẽta mixta cũ cholā rubea:vł cũ re alia coagulata alba ⁊ viſcoſa in interiori quaſi veſtimẽtum inteſtini. Particularis ſignificatio diſſinterie eſt cuꝫ hec apparẽt in digeſtione. Si eniꝫ eſt cholerica:intelligimus eſſe ex cholera rubea. Si flegmatica cognoſcit̃ eſſe ex flegmate ſalſo.Si exterior ſit cauſa ex inquiſitione infirmi eſt intelligẽda. Aſcarides ⁊ lumbrici ſolent naſci in inteſtinis qui vł'iter ad rem extra naturã pertinent:vnde expelli opꝫ. Cauſa eorũ eſt ſaturitatis multitudo:⁊ indigeſtibilium ciborum acceptio:de quibus in inteſtinis crudi adunant̃ chimi:qbus cũ calor dominet̃ excoquentur:⁊ inde animalia illa generant̃.Sunt qui dominant̃ in ſubtili inteſtino ſuperiori:hi vocant̃ lumbrici:q2 longi ſunt : ⁊ quidam naſcunt̃ in groſſo inteſtino qd̃ eſt ſub vmbilico: ⁊ aſcarides vocant̃ ⁊ cucurbitini. Qui hanc habent ſpẽm: multum comedũt:⁊ ſi non comedant: ſentiũt puncturam: ⁊ inciſionem ſub vmbilico ⁊ in ventre. Sunt quidam naſcentes in inferiori inteſtino qd̃ vicinũ eſt ano:hi ſunt vermes minuti:qui ſi ibi remaneant vt creſcãt:patit̃ ĩfirmus moleſtationẽ ceteris prioribus maiorẽ:ſicut ablationem deſiderij cibi:ſtuporẽ:mẽtis alienationẽ:febreꝫ ⁊ aliquãdo ſtridorem dentium in ſomno: maxime ſi nõ ſaturẽtur cibo:aliqñ dormiẽtes garriunt:⁊ cum excitant̃ tremẽtes ſurgũt:plurimi linguã emittũt ab ore:⁊ quaſi maſticãt cũ nihil in ore habeant. Oportet ergo vt feſtinemus ad eos emittẽdos:q2 ſi in viſceribus remaneãt:corpus cõſumũt: mẽbra emolliunt:neqꝫ expellẽtur niſi prius interficiant̃.

[Marginal notes, left margin, partly lost in gutter:]
...rapio 13°
...ui. ca. 17.

...ic ſiue cõ
...tinus in
...ic 4° via
...ap. 14.

Auicēna fen 16ª tertij canonis.

¶ Auicēna. Scias ꝙ oīs flux⁹ vētris aut est ex cibarys ⁊ cibis: aut ex aere cōtinēte: aut ex mēbris. Et fluxus apoſus ſanioꝛ est ꝙ̃ʒ epaticus: ⁊ ille qui est ex debilitate: est ſuſceptibilioꝛ curationis. Quecūqꝫ autez excoꝛiatio melancholica est eueniens ſm̃ ſemitā inceptionis: est moꝛtalis. Et multotiēs qdem pfoꝛant̃ inteſtina hn̄tis vlcera: ⁊ moritur ſm̃ plurimū. Jnq̄t Hippocrates. Omnis fluxus vētris post egritudines ſubito est malus: ⁊ ſignificat moꝛtē ꝓpinquā. Et ſigultus in fluxu ventris est ſignificatio mala. Et fluxus ſtomachi ſanguineus ſine doloꝛe plurimo: ⁊ abſqꝫ nocumēto ſequēte ipſum in appetitu ⁊ alys: est ſaluus. Fluxus vētris ꝓhibet̃ inquātum est fluxus cum ſtipticitatē facientib⁹ ⁊ ingroſſantibus materias: ⁊ faciētib⁹ cōglutinationē: quādoqꝫ etiā neceſſaria ſunt narcotica. Et quādoqꝫ curat̃ fluxus vētris cū diureticis: ⁊ ſudoꝛem facientibus: ⁊ dilatantibus poꝛos: ⁊ vomituz faciētibus: oīa nāqꝫ hec mouēt materiā ad ꝯtrariā partē fluxus. Et ſcias ꝙ doꝛmire est ex rebus magis iuuātibus ei qui habet fluxum ventris. Et ex retinētibus fluxū est poſitio ventoſarum ſuper ventrē: ⁊ balneum: ⁊ fricatio. Et interdicat̃ eis vinum. ſi aūt nō fuerit excuſatio ꝓpter virtutē: tunc ſit nigrum ſapoꝛis ſtiptici ⁊ parū: ⁊ ſi expectauerint vt non bibant omnino: curat̃ per ſe. Opoꝛtet vt cuz ſciueris ꝙ cauſa in ipſo est oppilatio in epate ⁊ meſeraicarū: vt intēdas cum apertione oppilationis. Et ſcias ꝙ adeps capꝛarum bonum est ſupꝛa totū illud qđ aggregat̃ in clyſteri ex glutinatiuis: est enim ſuccurrens: ⁊ ſedans moꝛdicationem: ⁊ poꝛtat ſuper locum egritudinis velociter. Scias ꝙ clyſteria pinguia glutinatiua ſedāt doloꝛē eius qui habet vlcus in inteſtinis ſuis coꝛroſiuū: ſʒ nō ſanāt. Et nō cures in coꝛroſione niſi de medicinis cōferētibus coꝛroſioni: lʒ qn̄qꝫ ledāt: ⁊ doloꝛē faciāt: nō tn̄ reſpiciat̃ ad id. Nō opꝫ vt retineatur fluxus creticus cū nō perducit ad timoꝛē. Si tenaſmon fuerit ab vlcerib⁹ ⁊ coꝛroſione: nō cibentur amaris: neqꝫ ſalſis valde neqꝫ acutis: neqꝫ acetoſis valde: oīa enim iſta faciūt egeſtionē moꝛdicatiuā doloꝛoſaʒ aut excoꝛiatiuā. Et ſcias ꝙ frigus facit tenaſmon in pluꝛib⁹ hoꝛis.

Raſis in lib. diuiſionū. c. 68

¶ Raſis. Excoꝛiationis aūt que fit in ano ⁊ est tenaſmon: ſigna ſunt frequētia aſſellationis pauce ſicut ſputū. Uerbi gratia: cum doloꝛe ledente ꝓpe anum: ⁊ illud cuz quo egreditur egeſtio non est permixtuz cū fece: ⁊ iuuant̃ hn̄tes eā ſuppōne colyry plus ꝙ̃ʒ reliq̄s curatōib⁹. ¶ Cōfectio trociſci ad tenaſmon expti. ℞. ſe. iuſqami ſe. anbeti ſe. feniculi. an̄. ʒ. v. ameos. ʒ. ij. ſ. opy. ʒ. iij. ſe. apy. ʒ. j. fiāt trociſci aur̃. j. det̃. j. ⁊ adminiſtretur cū non est caliditas.

¶ Ex traditione auctoꝛum recentium. §. III.

IN hoc loco agit̃ de triplici fluxu ventris: ſ. de diaria lienteria ⁊ diſſinteria. Differētia aūt ponit̃ inter diariā: lienteriā ⁊ diſſinteriam: q2 in diaria est ſimplex fluxus humoꝛum: vt ciboꝝ ſine vētris excoꝛiatione: vel cōtinuitatis ſolutione. Jn lienteria est egreſſio ciboꝝ indigeſtoꝝ nōduz in humoꝛes cōuerſoꝝ. Diſſinteria est fluxus humoꝝ: ſed cum excoꝛiatione ⁊ cōtinuitatis ſolutione. Diaria vero de facili conuertitur in lienteriam ⁊ in diſſinteriam. Fit autem diaria vel ex nimia repletione humoꝛum: vel ex eoꝛum nimia liquiditate: vel a nimia fluxibilitate: vel a nimia vaſoꝝ vel oꝛificioꝝ largitate: vel a nimys reumatiſmis a capite ⁊ ab alys mēbꝛis ad ſtomachum ⁊ inteſtina deriuatis: vnde viſcera omnia ⁊ eoꝝ oꝛificia lenia ⁊ lubꝛica efficiunt̃: vnde cōtinēda nequeunt retinere. Lienteria aūt fit aut ex cibarys: aut ex ſuperflua humiditate: aut ex mēbꝛis. Fit aliqn̄ ex cibarys nimis pinguibus ⁊ viſcoſis: q̄ nō tādiu poſſunt ſuſtineri vt digerant̃: ſed talis liēteria cito recipit coꝛrectionē. Jtē fit lienteria ex mēbꝛis. i. ex vitio membꝛoꝝ: vt qn̄ lacerti qui ſunt inſtrumēta v̄tutis retentiue: ſunt paralyticati: ex paralyſi enim taliū deficit retentiua. Jtē fit lienteria post diſſinteriā ꝓpter abꝛaſionē villoꝝ ſtomachi ⁊ inteſtinoꝝ: ⁊ hec est incurabilis. Jtē fit lienteria ex vulneribus intrinſecis ſtomachi ⁊ inteſtinoꝝ que ſunt ab humoꝛibus acutis. Jtē fit lienteria ex defectu virtutis retētiue ꝓpter malitiā cōplōnis ſolū: ⁊ iteruz fit ꝓpter flegma viſcoſuz in villis adherēs: vnde oīa reddūtur lubꝛica: ⁊ talis lienteria lubꝛicitas ſtōchi ⁊ inteſtinoꝝ appellat̃ ꝓpter flegma viſcoſuz ⁊ lubꝛicū: ⁊ villos ſtōchi replet: vnde cib⁹ lubꝛicus nō pōt retineri donec imutet̃. Signa aūt lienterie incurabilis habent̃ per diſſinteriam precedētē. Signa lienterie ex paralyſi habent̃ p̱ inſenſibilitatē ⁊ friditatē. Signa lienterie ex vermib⁹ hn̄tur: q2 doloꝛ ⁊ moꝛdicatio p̄ceſſit. Signa aūt liēterie ex viſcoſo flāte ſumunt̃ ab egōnib⁹ viſcoſis flegmaticis. Lienteria vero ex defectu virtutis ꝯtentiue dignoſcit̃ per hec: ⁊ p̱ priuationē alioꝝ. Fluxus aūt qui est cū ſanie ⁊ ſanguine aut fit ex dubellati que erūpit̃: ⁊ illud fit ex p̱cuſſione: ⁊ ꝓuenit aut ſubito plīmū eius: aut paulatim: aut ꝓpter venaz ruptā: aut ꝓpter debilitatē epatis a digeſtione: aut ꝓpter excoꝛiationē: ⁊ excoꝛiatio fit in inteſtinis ſuperioꝛib⁹: aut inferioꝛibus: aut in ano. Et excoꝛiatio alia est mala putrida antiqua ⁊ alia cū qua nō est putrefactio: ⁊ alia que fit a cholā: ⁊ alia que fit a flegmate ſalſo: ⁊ alia que fit a cholera nigra: ⁊ de iſtis alia est in inteſtinis ſuperioꝛib⁹: ⁊ alia in inferioꝛibus. Egeſtio ſanguinis puri fit ꝓpter ſolōnem cōtinuitatis. Egeſtio vero ſicut ſuba carnis cā est maſſa ſanguinis coagulati ⁊ cōdenſati. Et aliqn̄ est fluxus vētris ex ſplene: aliqn̄ a capite ꝓpter catarrū deſcēdētez a cerebꝛo ad ſtōchū: ⁊ appellat̃ cerebꝛellaris. Aut fit flux⁹ a ſtomacho cū nō est digeſtus cibus: aut fit a toto coꝛpoꝛe: ⁊ qn̄qꝫ ad bonuz: qn̄qꝫ ad malū. Et aliqn̄ diſſinteria est epatica: aliqn̄ ab inteſtinis cū raſione ⁊ doloꝛe. Et aliqn̄ fit ꝓpter meſeraicas ꝓpter malā diſpoſitionē ipſaꝝ. Et aliqn̄ egeſtiones ſunt chiloſe: ⁊ cā est debilitas attractiue: que est in epate aut oppilatio vel apoſtema que ſunt in ſyma epatis: vel in meſeraicis: vnde nō poteſt chilus penetrare ad epar vt fluat chimus. Cauſe vero aquoſe egeſtionis vel ablutiue vel lauatiue est debilitas digeſtiue vel retentiue. Cauſa vero cholerice egeſtionis est multa cholā cum foꝛti expulſiua. Cauſa vero virulēte egeſtionis est foꝛtis aduſtio humoꝝ ⁊ coꝛruptio: ⁊ qn̄qꝫ ruptura a̅patis: ⁊ iſte fluxus aliqn̄ est p̱iodicus. Egeſtio vero nigra vel groſſa vel ſubtilis est ꝓpter rupturā a̅patis venenoſi: aut coꝛroſiones vel vlcera: aut ſanguinis aduſtionem circa epar vel in vaſis. Egeſtio melīca est a ſplene: qn̄ videlicet oppilatio aperit̃.

¶ Medicine ſimplices que valēt cōtra fluxum vētris. Primo coagulū lepoꝛis vel hedi ſumat̃. ʒ. j. cū. ℥. j. aq̄ plātaginis tepide. Secūdo tyriaca recens ꝓpter opium: que ſi nō recēs repiat̃: ſumat̃ de ipſa. ʒ. j. opy gra. v. ⁊ miſceat̃ cum aqua plātaginis tepida: vel vino groſſo de toꝛculari. Tertio ſunt lentes excoꝛticate: q2 cū coꝛticibus ſunt laxatiue ⁊ foꝛtiſſime bullite: ⁊ poſtea in patella aſſate cuz pinguedine mutonis: ⁊ miniſtrare cum pauco aceto. Quarto est ſanguis mutonis foꝛtiter decoctus ſine ſale ⁊ pinguedine cuz bꝛodio mutonis. Quinto est ſanguis turturis antique datus in potu cū vino groſſo de toꝛculari: ⁊ non coquatur ſanguis. Sexto est ſemen naſturcy integrū aſſatū in ſartagine miniſtratū cum lacte butyroſo in quo ferruz vel lapilli ſint extincti. Jtem magna vētoſa ſi patiens eā tolerare poteſt ſine ſcarificatione ſuper vmbilico. Jtē aliqui faciunt ſuffumigationes ab extra cū ſella p̱foꝛata: ⁊ fumus recipiat̃ p̱ anū cū aceto foꝛtiſſimo in quo p̱ycianttur p̱une ignee: vel lateres antiq̄ igniti. ¶ Jtē electuariū ad

idem. ℞.corticū citri cū çucchoro cōditoꝝ minutim inci sorum:carniū cydonioꝝ cōditoꝝ:cōserue rosarū antique añ.ℨ.ß.cōserue buglosse antique.ʒ.iiij.interioris cinnamomi electi:floꝝ cameleon.añ.ʒ.j.ß.coralli albi ⁊ rub. fortissime abluti cū aqs exiccatiuis.añ.ʒ.ij.sanguis draconis.ʒ.ij.ß.sandal.albi ⁊ rubei:coriādri ꝑparati achatie hypoquistidos.añ.ʒ.j.çucchari lib.j aq̄ buglosse:succi cydonioꝝ.añ.ℨ.ij.fiat electuariū per bolos. ⁋ Itē potus aque prunelloꝝ ⁊ sorbe ⁊ nespille comeste ante prandiū mirabilr̄ stringit. ⁋ Itē in thenasmōe qñ patiēs surgit de sella lauādo pudibūda cū aqua frigida:⁊ postea bōbacē supponendo in eo:qđ seqtur. ℞.olei rosati antiq.ʒ.j.vitelli ouorum fortiter cōquassatoꝝ duo:opij puluerizati.ʒ.j.misce ⁊ tepefiāt ⁊ hoc facto inungaṯ bōbix bene carminata que ponaṯ intra pudibūda quātū pōt. ⁋ Cōtra dissinteriam que sequuntur fiant clystere.ꝑmo pōt fieri tale. ℞.aque decoctionis ordei torrefacti:qđ sufficit pro decoctiōe herbarum infrascriptarū:folioꝝ plātaginis.M.iiij.corrigiole seu cētinodie.M.ij.⁊ vitellū oui nūo.j.olei ros.ℨ.iiij.gūmi arabici.ʒ.ß.pinguedinis hirci.ℨ.j.⁊ fiat decoctio:cuius colature.℞.ℨ.xv.reliqs ꝯo medicinas adde misce ⁊ fiat clystere. Istud clystere sibi imponat tepidū stōcho ieiuno saltē semel in die. ⁋ Julep potabile delitiosum in dissinteria. ℞.vini granatoꝝ.ℨ.vj.granorū ribes.ℨ.ij.sumach ℨ.ß.tamarindoꝝ.ʒ.iiij.margaritaꝝ.ʒ.ij.syrupoꝝ de acetositate citri.ℨ.vij.rosaꝝ.ℨ.vj.aquaꝝ plātaginis ptes.ij.acetose ptē.j.aqua cysterne calibeate ptes.iiij.de his trib⁹ simul qđ sufficit ad oīuꝫ supdictoꝝ decoctionē:⁊ fiat iulep vt decet ꝯm artē. ⁋ Puluis ad idē. ℞.coriādroꝝ ꝑparatoꝝ.ℨ.ß.se.plātaginis.ʒ.ij.coralloꝝ rub.se.acetose.añ.ʒ.j.puluerizenṯ subtilr̄:deinde misce ⁊ aliqñ capiat cum crusta panis asata in ꝑncipio prandij ⁊ cene:⁊ post comedat bolos tres cydonij optime decocti.bibat aquā cysterne ⁊ calibeatā:⁊ ipsam aquā aliqñ bibat mixtā cū tantūdē vini nigri nō multū vinosi. ⁋ Solutiuū facile ventreꝫ stipticū relinquēs. ℞.miclete.ℨ.ß.reubarbari torrefacti ꝯm canones.ʒ.j.aquaꝝ plātaginis partes.ij.acetose pteꝫ.j.de his aqs simul qđ sufficit fiat potio vt decet ꝯm artē. Istō assumat in aurora:⁊ postea dormiat per duas horas:⁊ postea stet ieiun⁹ horis quatuor:⁊ nō sumat lauatiuū aliqđ. ⁋ Potest etiā dari aliud remediū:ꝯm tñ discretionē medici vt. ℞.absinthij viridis.M.j.ß.mēthe viridis.M.ß.masticis.ℨ.ß.gariofiloꝝ.ʒ.j.macis.℈.ij.calami aromatici ℨ.j.rosaꝝ floꝝ lābrusce.añ.M.j.sumach myrtilli simul bulliāt in vini nigri ⁊ aqua fluuialis mūde ⁊ clare qđ sufficit pro fomentatione vsqꝫ ad cōsumptionē quarte ptis ipsius liquoris:deinde reliqua puluerizenṯ grosso modo:vltimo ipsa puluerizata dicte decoctioni addanṯ. ⁋ Digestiuum humoꝝ aqueoꝝ ⁊ cholere simplicis ⁊ aduste ⁊ flegmatis salsi:fluxūqꝫ itercipiēs:aut aliqualr̄ sistēs. ℞.aquarū rosaꝝ.ℨ.xij.acetose.ℨ.vj.sumach.ℨ.ß.masticis.ʒ.j.spodij.ʒ.ß.sumach spodiū ⁊ mastix ꝯtundanṯ grosso modo:deinde simul bulliāt in ipsis aquis ad lentū ignē vsqꝫ ad cōsumptionē quarte partis ipsaꝝ aquarū:⁊ vsui reserua. ⁋ Syrupus cōtra dissinteriā in gracilib⁹ intestinis ⁊ peruenit ad exeūtia epatica ⁊ ad singultū prauū. ℞.passularū.ℨ.ij.ligritie.ℨ.j.ß.sandaloꝝ rub.absinthij radicum feniculi petrosilij seminis endiuie berberis cinnamomi.añ.ℨ.j.rosaꝝ seminis anisi sgnāti.añ.ʒ.ij.spice.ʒ.j.reubarbari.ℨ.ß.çucchari.ℨ.vij.aque endiuie.ℨ.iiij.fiat syrupus.dosis.ℨ.j.ß.in mane. ⁋ Julep ad fluxū vētris. ℞.aque endiuie:aque lupuli.añ.ℨ.vj.ponaṯ in infusione cinamomi.ʒ.ij.çucchari.ℨ.v.fiat iulep. ⁋ Ad dissinteriā pueri lactētis cū febre. ℞.aque arnoglosse.ℨ.viij.passulaꝝ torrefactaꝝ ℨ.ß.semis ro.ʒ.ß.çucchari tabarzet.ℨ.vj.fiat iulep. ⁋ Ad idem in initio. ℞.olei olfancini:olei de cydonijs:olei masticini.añ.ℨ.ß.inungaṯ stōchus.

Clystere ꝯtra excoriationē.

⁋ Clystere in excoriatione intestini recti qñ esset ibi tenasmon. ℞.thuris albi sanguinis draconis:terre sigillate:boli armeni.añ.ʒ.j.croci.ʒ.ß.accipiaṯ ex istis puluerib⁹.℈.ij.⁊ cū cyato:succi arnoglosse:⁊ pauca aqua ordei:vel cum vno cyato plātaginis fiat clystere bonū ⁊ exptū.

Contra vermes remedia

⁋ Cōtra vermes ⁊ exitū ani. ℞.succi absinthij qđ sufficit ad infusionē infrascripte mice panis in canone infrascripto.aloes epatici.ʒ.j.gētiane.ʒ.ß.nigelle.℈.ij.masticis.ʒ.ß.lupinoꝝ.ʒ.j.myrre.ʒ.ß.coriādrorum ꝑparatoꝝ.ʒ.ij.coralloꝝ rubeoꝝ.℈.ß.fellis tauri aut bouis.℈.ij.puluerizāda puluerizenṯ seorsuꝫ ⁊ difformiter vt decet ꝯm canones:deinde i dicto succo absinthij infundanṯ:⁊ ex dicto succo imbibaṯ mica panis grossitiei vni⁹digiti ⁊ figure scutalis siue in modū scuti:postea ipsa mica panis talr̄ imbibita aspergaṯ ex dicta mixtura pulueris in felle tauri aut bouis:vltimo mica taliter imbibita ⁊ aspsa suauiter in velo serico subtili ⁊ raro ⁊c̄.

Clystere.

⁋ Clystere ꝯ vermes. ℞.lactis caprini.ℨ.xij.mellis.ℨ.ß.

Unctio.

⁋ Unctio. ℞.oleoꝝ masticis.ℨ.ß.absinthij amigdalarū amararum.añ.ℨ.j.pulueris aloes absinthij gētiane.añ.ʒ.ß.nigelle.℈.ij.seminis portulace coriandroꝝ coralloꝝ rubeorū añ.ʒ.ß.fellis tauri.ʒ.j.baurach.ʒ.ß.cere qđ sufficit pro vnguēto puluerizāda puluerizenṯ:deinde oīa simul misce ⁊ fiat vnguentū.

Pille cōtra vermes.

⁋ Pille solutiue vermiū ⁊ humoꝝ ipsoꝝ. ℞.aloes.ʒ.ij.myrre.ʒ.j.ß.croci.ʒ.ß.reubarbari.℈.ij.corticū radicū capparoꝝ baurach thimi.añ.℈.j.puluerizentur subtilr̄:deinde omnia simul misce:⁊ cū syrupo de absinthio qđ sufficit ad incorporandū reformenṯ pille.vij.pro.ʒ.

Potus digestiuus.

⁋ Potus digestiuus. ℞.agrimonie.M.ij.radicis graminis.M.j.siliginis.ℨ.ß.coriādroꝝ preparatoꝝ.ʒ.ij.se.portulace.ʒ.j.misce:deinde oīa bulliāt in sufficienti aq̄ ad cōsumptionē tertie partis:deinde exprimanṯ ⁊ colaturam vsui reserua.

Puluis pro epithimate.

⁋ Puluis. ℞.aloes absinthij.añ.ʒ.j.baurach.℈.j.gētiane.ʒ.ß.calamēti masticis nigelle menthe abrotani.añ.℈.ij.coriandroꝝ ꝑparatoꝝ corallorum rub.añ.ʒ.j.fellis tauri.ʒ.ij.succi cepe.ℨ.ß.pulue.pul.deinde oīa simul misce:⁊ semel aut bis in die inungaṯ stomachus ex oleo de absinthio calido:postea aspergaṯ ex isto puluere supra stōchū.ʒ.ß.

Cōfectio cōtra vermes.

⁋ Confectio. ℞.diptami albi.ʒ.j.nigelle.℈.j.se.portulace.ʒ.ij.coriandroꝝ ꝑparatorum ℈.ij.cornu cerui vsti.ʒ.j.çucchari albi lib.j.misce:⁊ cum aquis agrimonie gētiane.añ.qđ sufficit fiat ꝯfectio solida in forma rotūda. ⁋ Electuariuꝫ. ℞.tyriace antique.ʒ.ß.

Emplastruꝫ.

⁋ Emplastrū. ℞.radicis enule.ℨ.j.folioꝝ viridium absinthij ruthe mētꝫe abrotani.añ.M.j.nucleoꝝ persicoꝝ lupinoꝝ.añ.ℨ.ß.baurach.ʒ.j.thimi nigelle gentiane aloes añ.ʒ.j.ß.fellis tauri.ʒ.iiij.cepe.ʒ.j.coriandroꝝ ꝑparatoruꝫ sumach semi.portulace.añ.℈.ij.olei absinthij:olei amigdalarum amaraꝝ.añ.qđ sufficit. Radices herbe nuclei ⁊ cepe ꝯtūdanṯ:⁊ deinde sufficiēter bulliant. Ultimo oīa cū reliquis incorporenṯ:⁊ fiat emplastrū ad lentū ignem.

⁋ De hemorroidibus ⁊ egritudinibus ani. Caput. VIII.

⁋ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §.I.

ALui exitus anus dicitur vbi musculi sunt:qbus astringiṯ cum opus est:aut laxaṯ:inibi venaꝝ ora sunt tanq̄ ex capil'is qbusdā surgētia:que sepe tetrū sanguinē fūdūt:sic ⁊ narib⁹. Hemorroidas greci vocāt:eo ꝑ fluuio purgationis vice vtunṯ:nec valde imbecilliores ob id fiūt:ideo iportune qdā curati:cū sanguinis exitū nō hñt inclinata in ꝑcordia ac viscera dira illa mā subitis:ac grauissimis morbis correpti sunt in eadē parte:que corona est ⁊ sedes dicta condylomata innascuntur tubercula quedam que nūc dura:nūc mollia que ex inflā

mationē oriri solēt: verū si vetera ꝛ iam induruere: medi/ camētis causticis interdum adurunt. Anus sicut ꝛ vulua ꝓcidit quā sedis ꝓcidētiā vocam⁹ vel sedē ↄuersaz quā stipticis retro agimus: vlcera eidē ꝛ fungi similiaqz innascunt: que aduri solēt. Marisce itē ꝛ rhagades anū infestāt cute circūfissa. Hos morbos (ait bn̄dict⁹ Alexāder) lasciua luxurie ꝓcacitas: ꝛ estuās libido facit: nō sine nāe ꝛ maiestatis diuine iniuria: ꝛ vtriusqz lege calcata vitioꝝ inuētrix libido: que neglecta nā: diuerticula queritat: hoc est gen⁹ humanū perdere. Anus multa tedijqz plena mala recipit: nec iter se multū abhorrētes curationes habet. Interqz vitiū est cū ora venarū tanq̄ ex capit̄lis q̄busdaz surgētia vident̄: que sepe sanguinez fundūt hemorroidas greci vocāt: atqz in quibusdā paꝝ tute supprimit̄: qui sanguinis ꝓfluuio imbecilliores nō fiūt. Habēt enim purgationē hāc nō morbū: ideoqz curati q̄dem cū sanguinis exitum nō h̄ent: inclinata in p̄cordia: ac viscera mā subitis ꝛ grauissimis morbis correpti sunt: si cui ergo nocet succurrendū. Hemorroidū nimirū significatio nobis indicat̄ ex opatione: que ex deiectione euacuationeqz fuit: vt multis vtendū sit clysteribus: simul intestini supflua deijciētes simulqz anū irritātes ↄuersionē ad exeundū ex ano expeditiorē faciamus. Egrotū itaqz supinū ad apertā lucez sistemus. Si astrictione vtemur filū multipliciter obuolutum adhibētes laqueo: hemorroida astringemus vnum modo erūpendi locū sanguini superfluo relinquentes: qđ ita iubeat Hippocrates post astrictionem oleo ꝛ vinculo vsi eo loco cōmodo: oleo tepēti mellicratoqz vētrē curabimus: postea ex frigidantibus ꝛ croci cataplasmate vtemur: ꝛ post hemorroiduz lapsum vinū tollemus. Leonidas aūt filo non vtit̄: sed vua agresti cohibens aliquādiu hemorroidas excisorio scalpro execat: post man⁹ iniectionem: quā chirugiā vocāt greci: māna ꝛ amylo: ꝛ calcitide: vel adusta spōgia cū pice curat. Utēdū alij aiūt faustino pastillo ad absolutā adustionē.

De ↄdylomatis: vel exochijs ꝛ rhagadibus.

¶ Cōdyloma tuberculū est: qđ ex quadā inflāmatione nasci solet: in anoqz intumescere: cū plurib⁹ locis cutis excidit̄ rhagada greci vocant cōdyloma. Igit̄ inflāmatione: vel rhagade an̄te est. Primum igit̄ exochia nūcupat̄. Cū aūt callosum factum est cōdyloma. Expedit ergo vt illa ita hec mydio retēta excisorio scalpro excedere: crustaqz enata curare: rhagadas porro stercore maxime obduratas: ꝛ circa cicatricis ortū qđ calore euadētes diutius durēt recētes faciēde sunt vnguibus: vel scalpro dissecando: ac statim in cicatricez deducamus.

De teneson intestinoꝝ morbo quē tenasmon greci vocant.

Est aūt aliud leuius oib⁹ ꝓximis: qđ thenasmō greci vocāt id neqz acutis neqz lōgis morbis annumerari debet: cū ꝛ facile tollat̄: neqz vnq̄ (vt Celso placet) iugulet. In hoc eque atqz in torminibus freq̄ns desidendi cupiditas est: eque dolor vbi aliq̄d excernit̄: descēdūt aūt pituite mucisqz sil̄ia: interdū etiā leuiter subcruēta. Sed his interponunt̄ nōnunq̄ ex cibo quoqz recte coacta. Desiderare opz in aqua calida: sepiusqz ipsuz manu nutrire. Cui plura medicamēta idonea sunt: butyrū cū rosa achatia ex aceto liquata. ¶ Emplastrum id qđ tetrapharmacon greci vocāt: rosa liquatū: alumen lana circūdatū ꝛ ita appositū: eadēqz ex inferiore parte indita: que torminuz auxilia sunt: eadē verbene decocte: vt inferiores partes foueantur: alternis ꝯo diebus aqua: alternis leue ꝛ austerū vinum bibenduz est. Potio esse debet e gelida ꝛ frigida: ꝓprior rō victus talis qualē in tormine supra p̄cepimus.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

Isaac 4° viatici cap. 19.

Hemorrois est apertio oris illius vene que est in ano: vñ sanguis effluit: sicut videmus in multis sanis tēporibus interpolatis. Causa huius humores sunt grossi ꝛ viscosi in intestinis: quos virtus expulsiua expellit ꝛ a natibus eijcit: sicqz fit hemorrois apa ꝛ vulnera. Aliquādo hemorrois est ꝓpter acutos ꝛ pūgitiuos humores de potione acuta: ꝛ forti malos humores ad nates trahenti: ꝛ has passiones efficienti. Hemorroides semꝑ sequunt̄ ista accidētia: mutatio coloris in citrinitatē: ꝛ maxime si inueterescant: angustia in p̄cordijs: dolor dorsi: grauitas in coxis ꝛ cruribus inflatio in lateribus. Que si sint ex grossis humoribus: ꝛ viscosis: nimiā gurgulationē ꝛ inflationē in vētre habēt. Si ex acutis humoribus sit pruritus in natibus: ꝛ dolor: tenasmus. Putat infirmus se debere egerere cū nihil habeat. Uniuersaliter ad medicādū hec infirmitas dura est. Passiones ani sicut hemorrois apa vulnera ꝛ fissura nocēt: ꝛ dolorē faciūt: nates infirmum exprimere cogētes: q̄si ex q̄dā suauitate: vñ exit an⁹: aliq̄n quoqz egredit̄ ex mollitie lacerti volūtarij. Ideoqz sterc⁹ infirmi sine volūtate exit. Si ex depressione nascant̄ dolorez nimiuz faciūt.

Auic. 17° [...] non [...]

¶ Auicēna. Scias q̄ egritudines ani sunt difficiles ad sanandū: ꝓpter ea que aggregant̄ in eo: q̄n est callis: ꝛ q̄r est diuersum penetrās ab inferiori ad superius: ꝛ q̄r est vehemētis sensus: ꝛ q̄r est posit⁹ in inferiori. Hemorroides diuidunt̄ in verrucales ꝛ sunt deteriores alijs: ꝛ in vueas ꝛ morales: ꝛ in exterius natas: ꝛ ꝓfundas ꝛ sunt deteriores: ꝛ ꝓprie ille que tendūt ad partē virge: q̄nqz enim stringūt vrinā cū apate. Et pl̄imū quidē generant̄ hemorroides ex mel̄ia ꝛ sanguine melācholico: ꝛ parum ex flegmate: ꝛ sunt quasi ipse sint vesice vētrium pisciuz. Et nō est possibile vt accidāt hemorroides nisi aperiant̄ orificia venaꝝ in ano. Et nō opz q̄ ex hemorroidibus apertis currētibus sanguis currēs retineat̄ donec ꝑueniat ad debilitatē ꝛ mollificationē genuū: ꝛ cōprehensionē syncopis: ꝛ videatur sanguis nō niger. Et plurimis quidem habentib⁹ hemorroidas adest color ꝓprius eis: ꝛ est citrinitas declinās ad viriditatē. Oportet vt in inceptiōe eius rectificet̄ corp⁹: ꝛ euacuetur sanguis malus: ita vt flobothomet̄ saphena. Et ventosatio eius qđ est inter vtrasqz spatulas confert ad eas ꝛ ad humores melāchólicos. Et earum curatio perducit quandoqz ad fistulas ꝛ ad ragadias. Scias q̄ in sanguine qui currit ab hemorroidib⁹: ꝛ ex ano est securitas ab herpete estiomeno mania melācholia epilepsia herisipila milio cancro excoriatione scabie glabie: idest tinea lepra pleuresi peripleumonia ꝛ ceteris huiusmodi. Et impendatur studium in lenificatione nature vt non noceat durities fecis ano: ꝛ magnificetur labor. Et quando retinetur sanguis ex eis qui consuetus est manare timetur aliqua harum egritudinum: ꝛ hydropisis ꝛ ptisis.

Ras. [...] 96.

¶ Rasis. De egritudinibus ani sunt hemorroides: ꝛ fistule: ꝛ inflatio venaruz: ꝛ mollificatio ani: ꝛ ragadie: ꝛ vermes parui: ꝛ exitus ani cum fit egestio. De hemorroidibus alie sunt eminentes: alie profunde. De eminentibus quedam sunt verruce dure: ꝛ quedam sunt molles: crudum emittentes humorem ꝛ nominantur morales: ꝛ quedam sunt humide sanguinee. ¶ Confectio medicaminis eradicantis hemorroidas mirabiliter. ℞. iusquiami succi nigri aur̄. ij. succi iusquiami albi aur̄. iiij. aluminis iameni calcadis. an̄. aur̄. ij. afsius aur̄. j. ceruse tantundem: terantur ꝛ misceantur cum cera dissoluta cum oleo rosato: ꝛ liniatur super pannum: ꝛ ponatur desuper.

¶ Ex traditione recentium auctorum. .§.III.

Hemorrois nomen est equiuocum ad quinqz ramos vene kilis: qui terminantur in ano: ꝛ ad passiones illorum ramorum siue venarum: verūtamen sepe estimat aliquis habere hemorroidas ꝓpter sanguinis exituz ab ano

ab ano ⁊ nõ habet:sed habet vlcera in recto intestino interius vel exterius:vel in illis venis que sunt supra ipsum. Hemorroidarum species tres sunt:quedam sunt similes verrucis oblõgis:vnde ab Auicenna dicunꝫ verrucales:⁊ iste omnibꝰ alijs deteriores sunt:⁊ iste aliqñ sunt apibus similes ⁊ lõge. Alie sunt sĩles vuis:⁊ dicunꝫ vue:⁊ sunt ceteris leuiores. Alie sũt moris sĩles:⁊ dicunꝫ morales. Itẽ ꝓfunde deteriores sunt. Itẽ quedã sunt anteriores ex parte testiculoꝝ:⁊ sunt valde male: ⁊ quedam posteriores:⁊ sunt minus male. Et fiũt hemorroide quãdoqꝫ vi nature: quãdoqꝫ vi synthomatis. Si aũt vi nature ꝫm periodos vt de mense in mẽsem:quãdoqꝫ semel in mẽse:quãdoqꝫ semel in anno:⁊ maxime in autũno:quandoqꝫ sua grauitate descẽdit ad illas venas inferius:que si non aperiantur dolor fit magnus:⁊ si aperianꝫ qd̾ sup̄fluũ est sine dolore egrediꝫ. Mollificatio siue paralysis ani aut eiꝰ egressus inuolũtarius:fit quãdoqꝫ ꝓpter casus supra dorsuꝫ:⁊ ꝓpter percussionẽ vnde lacerti rumpunꝫ vel desiccanꝫ: quãdoqꝫ ꝟo ex nimia humiditate relaxãte:fit etiã ex retentione superfluitatũ:vnde longaon paralyticatur:⁊ fit insensibilis:fit etiam ꝓpter nimiã retẽtionẽ vrine: quandoqꝫ fit ex nimia cõpressione ⁊ nimio conatu ⁊ appetitu egerendi:vnde ꝓpter nimiã cõpressioneꝫ exit anus. Potest etiam fieri ꝓpter apostema:vnde anus expellitur ad exteriora:vel ex continua sessione super lapides:⁊ super sedes frigidas valde:vndecũqꝫ ꝯtingat passio est multuꝫ dolorosa. ¶ Cõtra dolorẽ hemorroidaruꝫ cura est suaue ꝓuocatiuũ ⁊ aperitiuũ illarum: vt. ℞. folioꝝ ficus ⁊ cum dorso eius fricet eas:⁊ hoc quãdo vniuersaliter volumus eas aperire vt sanguinẽ educant. Ista vtaꝫ fricatione plaries cum hemorroide tument ⁊ dolent:⁊ sanguinẽ querit educere:verũ hanc precedũt euãtiones debite ad hemorroidas. ¶ Unguentum mitigatiuum doloris earuꝫ si cũ eis est ardor. ℞. olei rosati:olei violarum albuminis oui cum vitello:cere albe fiat vnguentum molle:inungaꝫ petia in dicto vnguento:deinde ducatur circa candelã ⁊ imponatur:⁊ vltimo extrahat petia remanente. Et si nõ sentit ardoreꝫ:tamen dolet:addatur modicũ croci. Si est sine ardore apponaꝫ adeps anatis cum substãtia corpulenta accepto frusto longo aliqualiter filo alligato:⁊ sic integrum ano apponatur dolore infestãte:⁊ ꝓprie si est sine dolore. ¶ Contra exuberantẽ fluxũ hemorroidaruꝫ. ℞. mirabolanos kebulos nũo. ij. pulpas istoruꝫ comedat in aurora quatuor diebꝰ cõtinuis in quibus exuberanteꝫ fluxum patiꝫ:⁊ post stet ieiunus horis quatuor:dormiat desuper per horã. ¶ Aliud medicamen efficacius. ℞. pillularum de bdellio ⁊ a q̄nqꝫ vsqꝫ ad septẽ sumat in aurora cum modico vini nigri. Quidam patiebaꝫ fluxum dictũ vnde erat pallidus ⁊ dispositꝰ ad hydropẽ:incepit sumere oĩ mane vnuꝫ cyatũ aq̄ distillationis celidonie in fritellis cũ vitello oui ⁊ liberatus est. ¶ Ad doloreꝫ earuꝫ. ℞. olei rosꝫ. violꝫ. ãñ. ℥. j. ceruse. ℥. s. cãphore. ʒ. j. s. fiat vnguentum. ¶ Puluis cõsolidatiuus hemorroidaruꝫ. ℞. aloes thuris. ãñ. pulueriçenꝫ ⁊ accipiatur tela aranea molendini ⁊ albumen oui conquassati:madefiat: deinde puluere aspergatur supra dicto orificio hemorroidaꝝ a quo fluit sanguis supponatur. ¶ De exitu ani. Confert eis sessio in aqs stipticis ⁊ inunganꝫ cũ oleo rosaꝝ:⁊ puluericeꝫ desuper medicamẽ stipticũ:⁊ infrigidenꝫ. ¶ Medicaminis aũt stiptici ꝯfectio. ℞. karabe thus:balaustias gallas anthimoniũ:achatiã:⁊ alumen cribellata ⁊ simul puluericẽtur ⁊ ano asperganꝫ post inunctionem olei rosati:⁊ q̄nqꝫ addiꝫ in ipso cerusa ꝫm mensuram vnius illorum.

¶ Expletur Liber Quartus.

¶ Liber Quintus eiusdẽ Aggregatoris ⁊c.

¶ De egritudinibus renum ⁊ vesice. Caput. I.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. I.

Renes membranulis integuntur:quibꝰ sentiũt calculo laborãt:q̄a multi renes laborare videnꝫ. Duplices cõstituti sunt: vt equale corporis libramentum Galeno auctore aĩalibꝰ p̄staret ⁊ sup̄abundanti calore incõtinẽtia ⁊ vrine stillicidia sequunꝫ. In meatibusqꝫ arene mã ac calculi generantur. Uesica ꝟo neruosa est:aliter viris atqꝫ feminis posita:nã in illis iuxta rectũ intestinũ potiꝰ in sinistrã p̄tẽ inclinata: in his supra ora genitalia ꝯstituta est:sup̄qꝫ elapsa ab ipsa vulua sustineꝫ. Duo itẽ meatus ab aorta validi ⁊ p̄petui ad vesicã ꝓcedunt:nullusqꝫ a vena maiori huc tẽdit. Qui ꝟo de cauo renũ veniũt cũ vena maiore ꝯtinuatã nõ hñt mãm:vesice ꝟo ceruix carnosa est:musculis referta:q̄bꝰ humor ꝯtineꝫ atqꝫ laxeꝫ:cũ opꝰ est. Incisa sola coalescit: reliq̄ pars coire nõ põt:qd̾ e diuerso cõtigisse refert Aristoteles. In masculis vrine vie lõgiores atqꝫ cõpressiores ad imũ vsqꝫ collũ descẽdunt. In femineo ꝟo sexu breuiores plenioresqꝫ:cõiqꝫ demũ via ad vulue ceruicẽ se ostẽdũt. quapropter mulieres calculis minus afficiunꝫ:in vesica p̄ter calculos setaꝝ veluti quedã capillamẽta nõ sine diro cruciatu innascunꝫ ex mucosa eq̄dẽ mã. Quibꝰ modis extrahi lapides ꝯueniat:ne si chirurgicus loci errore letaliter egrotis vulnus inferat cultello locus ap̄iẽdus indicãdusqꝫ modus est. Aliq̄bꝰ quedã in vesica ꝯcrescũt:que nihilo a cõchilijs spem differũt. Sed iã ad renũ egritudines trãseamus. Cõmune est colicoꝝ:⁊ in renibꝰ calculos hñtiuꝫ a p̄ncipio cohiberi vẽtrẽ:⁊ multũ dolere:⁊ appetitum amoueri:suũ colicoꝝ est in his extẽdi. Nefreticoruꝫ aũt minus colicoꝝ potius in dextris ilibus doloreꝫ hr̄e:⁊ ad stõchũ vsqꝫ penetrare:⁊ iecur ⁊ lienẽ:⁊ stercus ꝓrsus inhiberi: vt neqꝫ inflatũ euadat:cum ꝟo nec̄io excernaꝫ inflatũ fit:⁊ par stercori bubulo:⁊ q̄nqꝫ etiã vitiosum flegma excernaꝫ:⁊ vrine plus ac ipsa ediꝫ pituitosa. Dolẽtibus aũt ex renibus:in ipsis dolor heret renibꝰ:quasi perforantis paxilli vicem gerẽs:e regioneqꝫ testiculus dolet: rariuscule educit excremẽtũ. Clysteribus aũt oĩno aluus inflata stercus edit biliosum. Urina ꝟo pauca ⁊ harenosa editur:meatusqꝫ vrine obstruitur:hec sunt in renibꝰ calculorum signa:in etate perfecta genitoꝝ:at in vesica calculoꝝ concretio pueris potius esse consueuit. Horuꝫ aũt signa sunt:cruda vrina:ac subalbicans continue cum arenosa hypostasi. Intendũturqꝫ pudibũda:strangulaturqꝫ vrina. Materialis igiꝫ causa ad calculos gignendos est crassus ac terrestris humor. Effectrix ꝟo flagrans renum calor:aut vesice. Uerum in renibus que calculos atterãt: secentqꝫ vtendum medicaminibus:ne tamen admoduꝫ calefaciant. Sunt aũt huiusmodi asparagi radices ⁊ bati: vtrũqꝫ exustum ⁊ agrestis radix:⁊ adianthum ⁊ bdelliũ: lauriqꝫ radicis cortex ⁊ altee semẽ:⁊ ciceris nigri ius:spõgiarũqꝫ lapilli:⁊ scilleticũ acetum:⁊ fu:⁊ minij ⁊ carpisia ⁊ saxiphagos. Sion etiã mansum ⁊ potuꝫ scolymiqꝫ radix ⁊ erysimum:⁊ prionites:lauacrisqꝫ iugibus vtenduꝫ: ⁊ post lauacrũ eorum que dicta sunt potent aliq̄d. Irrigationibus aũt vtenduꝫ ⁊ cataplasmatis:⁊ calefactionibus diminuentibus ⁊ placabilibꝰ ex colicis assumẽdo. ¶ Renum purgantia sunt cuncta secantia arnoglosse radix ⁊ folia ⁊ fructus arida dissoluta pota. Asparagus: myacintinus peonie radix:cicerum nigrorum coctio: amigdala presertim amara: eryngij radicis coctio: damasonium

De calculoꝝ morbo.

Renum purgantia.

adianthum:apy semen:feniculi:dauci:petroselini:ameis:
anesi:lybistici:assari:coctio:ruyi:fu:iunci flos : seselis:aco/
ri radix:agrestis vitis lachryma:ꝛ cortex.Sanguis hirci/
nus aridus.Opē aūt ferunt hec pota postq̄ pubescūt in/
flāmari.Impedit nāqꝫ durescē calculosqꝫ gigni.¶ Uri/
nam seu lotiū liber appellare vesica agit acori coctio po/
ta:assari:amaracinū oleū:amigdala amara cū vino dulci
pota.Altee radicis coctio:emathitis lapis solutus cuꝫ vi/
no potus:gallinaꝝ stercus aridū. Anchuse coctio:abrota/
ni:anisi semen:sanguis hircin⁹aridus:atraphaxys semen:
artemisie coctio:aristologie coctio:brathys solutissimi.ʒ.
j.cū hydromelle:nō febricitātib⁹ aūt cū vino:balsami fru
ctus:glādis coctio:bdelliū:bati semen:balaustys:bryonie
radix:glycirice succ⁹ glichon:glycisides fruct⁹:diptamū:
dracōtium:elates coctio:erythrodani coctio.Hec nō per/
mittunt gigni in vesica calculos ꝛ crassitudines feculen/
tias substātiasqꝫ tales amouēt:necnō impetiginosas ꝛ vl/
cerosas affectōes medicāt.¶ Cū plena vrina fuerit vesi/
ca:nec possit ꝓuocari exprimiqꝫ vrina:apponimus geni/
talis mēbri glandi hec:nitrū aqua dilutū salsuginēꝫ fel ci/
claminū.Calculos tum renū:tuꝫ vesice purgātia:que eos
quoqꝫ ꝯfringūt.Cardamomū cū lauri radicis cortice po/
tū cyperū amigdalinū oleū:paliuri semē bdelliū:feniculi
radix thus oxymyrsine folia:fruct⁹cerasoꝝ p̄cipue nuclei
poti cū vino albo:pruna apri vesica arida:litospermum:
tecolithū:bethonica:amigdalaꝝ amararū:lapaty radicis
coctio:triboli viridis coctio:adianthi coctio:vitis lachry/
ma:saxifragis:lapides qui in spōgys electrum.¶ Cōpo/
nantur aūt potiones hoc modo.Ruthe agrestis:ꝛ malue
agrestis ꝛ apy radices coquito cuꝫ vino ꝛ humorē expri/
mito aquāqꝫ admisceto:datoqꝫ cyatos.ij.¶ Item balsa/
mi fructus:calculi qui in spongys glichonis:aride malue
agrestis seminis equas potiones secato dato cū vino dilu
to cyatos duos:ꝛ arefactuꝫ sanguinē hircinū cicadas are/
factas absqꝫ alis ꝛ pedibus ad excernēdos calculos:ple/
rūqꝫ sanguinis iuuit detractio.

Que vesicaꝫ purgent.

Que apposita ꝓputio vrinam irritent.

Cōposite potiones.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

Serapio 4° breui.ca.12.

Apostemata facta i renib⁹ seq̄t do
lor i locis vacuis:ſm
h tñ q̄ si apostema est in suba renū carnosa:
sentit̄ cū eo grauitas in loco:ꝛ si āpa est in pā
niculo cōtinēte eos:aut in cōcauitate ipsoruꝫ:
aut in vys vrine que ꝓcedunt ex eis:tūc dolor est acutus:
ꝛ seq̄t illō q̄ infirm⁹ nō p̄t stare rect⁹:neqꝫ ambulare.Et
si est ibi mot⁹ volūtari⁹:aut nō volūtari⁹ sic̄ sternutatio:
aut alius ex illis que sunt eis siles:tūc clamat ifirm⁹:ꝛ cō/
querit̄ ꝛ nō fit ei facile dormire super vētrē suū:imo plu
rimū quietis eius est vt sint accubitata ꝛ geta vt non sint
suspēsa.Et ꝓpter id plimū getis eoꝝ est in resupinatione
sup dorso suo.Et dolor qui accidit ex āpate renū:qn̄qꝫ ex/
tendit̄ vsqꝫ ad epar:ꝛ qn̄qꝫ tēdit̄ vsqꝫ anchas ꝛ vesicā ꝛ
virgā.Et qn̄ vesica āpatur:dolet cū ea virga annexa col/
lo eius:ꝛ nō forsitan descēsus hui⁹ doloris sentit̄:ꝛ nocu/
mentū eius ad hūc locū semꝑ neqꝫ frequēter:imo interci
sim sparsim:ꝛ dolēt cū ea etiā anche:ꝛ infrigidant̄ extre/
mitates mēbroꝝ ꝛ ꝓprie cruriū ꝛ pedū. Urina aūt in p̄n
cipio fit subtilis:ꝛ aquosa ꝛ tingit̄:ꝛ in fine rubet. Et quā/
do apostemata renū sunt vehemētia:ꝛ velocis lapideita/
tis:tūc ex eis sunt in q̄bus nō est oīno curatio:ſꝫ firmātur
ꝛ plōgant̄:ꝛ liquefaciūt corpus:ꝛ extenuāt ip̄m.Et āpata
ex q̄bus fiūt dolores in istis mēbris nunq̄ꝫ fiūt nisi ex san
guine qui resudat in eis.Et vlcera que fiūt in mēbris vri/
ne:aut fiūt in renib⁹:aut i vesica:aut in vys vrine:ꝛ sequū
tur ex accn̄tib⁹ cōibus eis vt currāt cū vrina sanguis mul
tus:ꝛ sanies:ꝛ accidit eis difficultas vrine:donec ꝓhibet̄
id qō currit:si aūt abscindat̄ illud qō currit:erit inter ista
accn̄tia ꝓprie dr̄ia in situ ꝛ opōne:ꝛ spēbus solonis ven/
tris ꝛ virtute.In situ quidē qm̄ si vlcus est in renibus:est
sensus doloris posterius in anchis ꝛ alcatin:ꝛ si vlcus est
in vesica versus duo emūctoria:tūc dolor sentit̄ anterius
versus pectinē:ꝛ si est in vys vrine:tūc dolor est i medio.
Et si dolorē sequit̄ difficultas vrine ꝛ distillatio eius : tūc
vlceratio est in vesica:aut in vys vrine.Et si descēsus vri/
ne est ſm equalitatē absqꝫ lesione ꝛ sine difficultate:tunc
vlcus est in renib⁹. Et si vlcus in renib⁹ est:egrediunt̄ cū
vrina lamine ꝛ fila carnea:ꝛ vrina est equalis in grossitu/
dine.Et si vlcus est in vesica egrediunt̄ cū eo cortices si/
miles pāniculis ex vesica cum vrina fetida:ꝛ vlcera que
sunt in vesica sunt difficilis curationis ꝓpter illud qō cur/
rit ex sup̄fluitate aquosa salsa semꝑ ꝛ illa que sunt in reni/
bus:sunt facilis curationis.¶ Isaac.Apostemata in reni/
bus fiūt ex humorib⁹ ad ipsos descēdentib⁹:vñ dolor in
anchis sentit̄:ꝛ rigor cū febribus.Jaceat ergo infirm⁹ sup
sinistrū latus si doleat in dextro:ꝛ ecōuerso. Si q̄s suspē/
sos ꝛ graues sentit renes ex āpate est.si nimiū grauat̄ sa/
nies ibi colligit̄:ꝛ cito ap̄it̄:sanies ꝛ sanguis cū vrina egre
diunt̄.Si apostema sit ex cholicis humorib⁹ nimia sitis:
ꝛ dolores maximi sequunt̄:vrina rubea:febris acuta. Si
ex frigidis humorib⁹:paruus dolor est in renib⁹:ꝛ febris
lenis:ꝛ vrina alba.Aliqn̄ humores calidi ꝛ acuti descen/
dūt ad renes:ꝛ inuiscant̄ in eis faciētes vulnera ex acumi
nibus suis.Idē faciūt humores ad vesicā descēdētes:me/
dicina eoꝝ est equalis:ꝛ dieta silis. Et sanguinis egressio
cū vrina quatuor modis fit:vel de aptione vene epatis ru
pte:vel de aptione epatis solū:vel de incisione venaꝝ in/
ter renes ꝛ vesicā.Et in renib⁹ gn̄atur lapis:ꝛ in vesica pa
riter duob⁹ modis:vt si coquant̄ humores grossi ꝛ visco/
si ex calore igneo in renib⁹ in calorē extra nām exeūtib⁹:
vel si in renibus nascant̄ vulnera vñ sanies efficiat̄:neqꝫ
purget̄:sed remanēs in renib⁹ coagulat̄ lapisqꝫ efficiat̄.
Plurimū iuuenib⁹ lapides nascunt̄ in renib⁹:pueris i ve
sica:cuius collū in eis strictū est:ꝓhibēs māꝫ exire:vñ la/
pis cōcreat̄:ꝛ itē vesica eoꝝ calidior est.Maior causa la
pidū in pueris est grossities vrine nāliter grosse:ꝛ ex gros
sitie viscose:q̄r calor eoruꝫ nālis bene digerit ꝛ excoquit.
Res aūt viscosa coagulat̄ magis ꝛ cōglutinat̄.In mulie/
ribus xo raro nascit̄:q̄r mā vñ lapis cōcreat̄:nō adunat̄
multis ex causis in mulierib⁹ q̄r collū vesice eaꝝ curtuꝫ
est:ꝛ foramina sunt larga:ꝛ nō multū tortuosa sunt:ꝛ mi/
nus bibūt aquā q̄ꝫ pueri:lapis enim maxime nascitur:q̄r
aqua diuersa ꝛ turbida bibit̄:ex qua humores grossi ꝛ vi
scosi ad ꝯcreādū lapidē coadunant̄. Accidētia eius sunt
febris:ꝛ angustia vrine:dolor cōtinuus:si in renibus ꝛ in
anchis quasi pūctura acus intolerabilis sentit̄.Si in vesi
ca sit sentit̄ dolor in pectine:prurigo in virga:ita vt puer
eam scalpere cogat̄ ꝛ tenere in manibus:ꝛ semꝑ virga eri
gitur.Passionē diabeticā habēt etiā renes ex defectu con
tētiue virtutis:vnde semꝑ sitiūt infirmi:neqꝫ aq̄ possunt
saturari:quā ꝛ quātā bibūt:silr eā mingūt:sicut videmus
in canino appetitu:q̄cq̄d enim comedit̄ cū ferre nequeat
mouet̄ nā:ꝛ eycit foras:silr cū cōtentiua in renibus defi/
ciat nō pōt retineri:quā hꝫ aquosa humiditas:necesse est
ergo ad vesicā effluat.Renes enim cū humiditate exina
niunt̄ ꝛ mouent̄:ꝛ aquosa humiditas de venis sibi attra/
bitur:sangnis in venis desiccat̄:humiditas ab epate cum
appetitiua trahit̄ virtute:ꝛ epar silr suggit a stōcho:sicqꝫ
pars a parte sibi sumit donec ꝑueniatur ad os stōchi vbi
inde gn̄atur sitis:cū aquam biberit vene exeuntes epar a
stōcho sibi eā appetūt:ꝛ sic vicina a vicinis quousqꝫ pue/
nerit ad renes:qui ex calore sui cito trahūt sibi:ꝛ ex defe/
ctione

Isaac

ctione sue ꝯtētiue expellūt eā ad vesicā: ⁊ ide exit cū vri
na: vñ fit vt aq̄ nequeat satiari: neqȝ cesset sitis. ¶ Et pas
sio est ēt vesice in expellēda vrina anteq̄ȝ multa coadu/
neť quātitas appellať guttata vrina: qd̄ duobus fit mo/
dis: vel q2 vesica qualitatē vrine nō potuit pati: que acu/
ta ⁊ pungitiua: vel q2 defecta sit vt grauet anteq̄ȝ vrina
coaduneť: sed que ex acumine qualitatis cōtingit vrine:
subsequiť ardor nimius: punctura vesice: qd̄ duobus fit
modis: vel de passione renū vel ꝼm crisiȝ in quā natura
expellit materiā morbi: vnde morbus fuerat: ⁊ transit ꝑ
renes ⁊ vesicaȝ. ¶ Et q̄dā ignorāter lectos cōmingūt nō
sentiētes: qd̄ pueri plurimū patiunť ꝑꝑ grauitatē somni:
⁊ multitudinē humiditatis: aliqñ in maiori etate ꝯtingit
cū cōplexio sit humida: maxīe senioribus: q2 vesice eoꝝ
molles sunt ꝑꝑ humiditateȝ corpoꝝ. Et vrina aliqñ im/
pediť exire de vesicca vel renibus: sed in iuuenibus plu/
rimum de renibus ꝑꝑ calorē cōplōnis sue: pueris xo de
vesica ex inordinata dieta. ¶ Et hoc fit vt vult Rasis
in libro diuisionuȝ ꝑꝑ egritudinē in emunctorijs: aut ꝑꝑ
egritudineȝ virge: ⁊ egritudo aut est lapis in meatu vir/
ge: aut caro nata: aut oppilatio sanguis aut saniei. ¶ Si/
gna itaqȝ eius qd̄ fit ex emunctorijs: sunt grauitas in dor
so: ⁊ repletio vesice ex vrina: cuius cura est sumere in po
tu medicinas que lapidē frangūt. Et signa eius que fit ex
oppilatione meatus virge sunt repletio vesice ⁊ inflatio
eius: tentio vt chorda: grauitas quedā in pectine: ⁊ ancha
cū dolore vehemēti: ⁊ tentione supflua. Et fit aūt ꝑꝑ lapi
dē obsessuȝ: aut ꝑꝑ apā: aut ꝑꝑ carnē natā: aut ꝑꝑ oppila
tionē sanguinis aut saniei. Carnis aūt orte signū est: qd̄ fit
ꝼm plurimū post vlcera acidētia in hoc meatu: ⁊ nō ꝓhi
bet totā vrinā: sȝ modicū eius: ⁊ qñqȝ est inceptio exitu/
ra similis verruce in hoc meatu. qd̄ ergo ex ea est in emū
ctorijs curationē nō hȝ. Oppilatio aūt sanguinis ⁊ saniei
fit post mictū sanguinis ⁊ saniei. Apostematis aūt in ve/
sica signa sūt febris valde fortis caliditatis adustiua: ⁊ vehe
mētia doloris: ⁊ punctura in vesica. Et qñqȝ fit difficul/
tas vrine ex lapide cadente in ore meatus nō in meatu: ⁊
signū eius est ꝙ cū proieceris infirmū super dorsuȝ suū:
⁊ leuaueris pedes ad superiora: ⁊ vehemēter cōmoueris
egredieť vrina: ⁊ istud sine cessatione fiat ita donec egre/
diať lapis. Et qñqȝ fit difficultas vrine ex mollificatio/
ne lacerti vesice: cuius signū est ꝙ hñs eā mingit cū faci/
litate: qñ sup vesicā fit cōpressio: ⁊ eius cura est inunctio
eius cū oleo nardino costino ⁊ castoreo. Et qñqȝ fit dif/
ficultas vrine post vehemētē retentionē vrine: ⁊ signum
est ꝙ si fiat cōpressio sup vesicā: egrediť vrina tūc. Et cō
fert pluribus modis difficultatis vrine introitus in aquā
calidā: in qua decocta sunt folia cauliuȝ humida: ⁊ carta/
mū: fenugrecum: ⁊ rubea tinctorum: ⁊ emplastra pectē ⁊
alchatin cum eis: ⁊ conferunt quidem medicine ꝓuocā
tes cū vesica est vacua: ⁊ nocēt vehemēter cuȝ est plena.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

Renes parua sunt corpa rotūda rubea plu
rima pinguedine iuoluta in fine spi
ne circa caudaȝ: ⁊ sup lūbos posita. In renibus
adeo paruis accidit mala cōplexio: ⁊ statiȝ ex/
tēdit se ad lumbos. Sunt eniȝ lumbi carnes ille maculo
se: que spine adiacent a dextris ⁊ a sinistris valde tenerri
me ⁊ passibiles. Practici large sumunt renes pro cōtinē
te: idest pro lumbis ⁊ renibus ꝯtentis. Renū aūt passio/
nes triplicis sunt generis: sȝ species diuersificātur: q2 ꝑꝑ
hoc qd̄ fit morbus in renibus ex mala complexione cuȝ
materia: vel sine materia: ⁊ solutio continuitatis: fit in eis
etiā officialis morbus fere ⁊ ꝼm oēs sui species. Oppilā/
tur eniȝ renes ex lapide vel humiditate. Magnificātur
aūt aliqñ vel cōstringunť: vel paruificanť. In positione
etiā pñt diuersificari: pōt. n. in renib9 fieri corrosio. vlc9:
vuln9: collectio saniei: scabies: ⁊ nimia amplitudo in vijs
vel ꝯstrictio: vel v̄tutis corruptio vt in diabete: vñ ꝼm h̄
diuersa capita a Rasi Auicēna Isaac ⁊ a Serapione cō
stituunť. Apostema xo in renibus fortioreȝ efficit dolo/
reȝ: q2 operať solutionē cōtinuitatis: ⁊ malā cōplexionē:
que sunt due cause doloris. Apostema etiā vesice forteȝ
dolorē efficit circa renes ⁊ pectinē: ⁊ circa anchas cū dif/
ficultate vrine. In vtroqȝ aūt apostemate adest frigidi/
tas extremitatū: ⁊ ꝓprie crurū ⁊ pedū: vrina in p̄ncipio
subtilis est ⁊ aquosa: sȝ in fine tingiť ⁊ rubet: q2 nocumē/
tū extēdiť ad epar in statu apostematis: vñ corrūpiť di/
gestio in epate. Ulcera renū ⁊ corrosiones eoꝝ frequen/
ter post apostemata male curata fiunt: vel qñ ex sanie
corrosiua sine apāte: vel ex humoribus acutis cholericis
ad eos veniētibus. In sanie xo renū nō est multus fetor:
sicut in sanie vesice: ⁊ propterea dolor in vesica acutior
est magis descēdēs ad inferiora sicut circa pectinē ⁊ pe/
ritoneū. Significatio aūt taliū vlcerū renū est dolor cuȝ
grauitate: ⁊ mict9 sanguinis saniosi cū forti cōmixtione:
q2 ab vlcerib9 vesice exit sanguis ⁊ sanies nō fortiter cō/
mixta: sed quasi separata. Exitus aūt sanguinis aliqñ fit
a syma: ⁊ ꝑ intestina ⁊ egestiones: ⁊ aliqñ fit cū vrina nec
differūt nisi loco: q2 si cause sint ex ꝑte syme: tūc exit san/
guis cū egestione. Si aūt ex ꝑte gibbi cuȝ vrina. Renes
etiā ⁊ vesica cōicāt in lapidis generatione: nō aūt in istis
solis: sȝ in pulmone: ⁊ in qualibet corporis cōcauitate ge
nerať lapis: sicut dicit Galen9 in de interioribus: q2 fateť
se aliquē vidisse a pulmone lapidē eyciētē: vel excrean/
teȝ. Generať aūt lapis ex duobus: scilicet ex materia pa/
tiente: ⁊ causa agente cooperāte dispositione loci. Mate
ria aūt est viscosa similis vel flegmati vł sanguini: sanio/
sa grossa vel viscosa flegmatis melancholie vel sangui/
nis saniosi: qd̄ est raro ꝼm Auicēnaȝ. angustia meatuum
ad h̄ ēt opať. ¶ Alia est passio renū: q̄ tria hȝ noīa apud
Serapionē. dr̄ eniȝ diatos: idest sitire faciēs. Diciť diabe
ten: qd̄ interpretať penetratio: diciť samida: idest perfora
tio. Hoc aūt prouenit ex debilitate virtutis retentiue in
renibus: est eniȝ virtus attractiua. Attrahit eniȝ humidi/
tates a toto corpore ad ipsos renes aggrauať retētiua ex
multitudine eius qd̄ attrahiť: nō figiť ergo: sed succūbit
ꝑꝑ pondus attractoꝝ: vnde vincit super illā expulsiuā: ⁊
expellit ad vesicā a renibus totū illud vñ renes exiccā/
tur: ⁊ siccitate renum calor magis intendiť: calor eniȝ re/
nū magis efficiens est mala cōplexio renū: aut est absqȝ
mā: aut est cū mā que retētiuā debilitat: ⁊ attractiuā cō/
fortat p̄mo loco: ⁊ inde expulsiue fortitudo sequiť: vnde
humiditates corporis liquefiūt. He aūt passiones lubri/
citati intestinoꝝ cōparanť in velocitate euacuationis: ⁊
desiderij intētiōe: q2 caninus appetitus dr̄. sicut eniȝ cibi
accepti velociter egrediunť per intestina retentiua ⁊ di/
gestiua superatis: sic est hic: q2 qd̄ aliunde bibiť auidius
attrahiť ⁊ attractū euacuatur: neqȝ hic neqȝ ibi accepta
imutanť. Differentia est tñ in hoc ꝙ caninus appetitus
est ex passione vētris ⁊ totius corporis: diabetes xo ex
sola renū passione. Item appetitus caninus attrahit ci/
bos tñ: sed diabetes non desiderat nisi potū. Et in cani/
no appetitu adest lubricitas intestinoꝝ: hic aūt est lubri/
citas vesice per vrinā. ¶ Nocumētuȝ in emissione vri/
ne: vt ex predictis patet: aliqñ fit ex superfluitate sui exi/
tus: vt in diabete: aliqñ ex inordinato exitu ⁊ in volūta/
rio: aliqñ ex totali retētione vel eius diminutione: nō tñ
oīs diminutio est nociua: qm̄ aliqñ diminuiť vrina ꝼm
cursuȝ nāe vt in nimio fluxu vētris: vel in sudore copio/

[Marginal notes, left column:]
[D]e distillatio[ne] vrine.
[D]e cōmingē[ti]b9 in lecto.
Isaac ... [R]asis in lib. [di]uisionum ...
[D]e retētione [vri]ne ex rasi.

[Marginal notes, right column:]
De passione diabetica.
De exitu vri/ne.

ſo:vt dicit Iſaac in vrinis:qꝛ vna euacuatio aliam dimi/
nuit:vnde Hippocrates in affo. Urina multa facta no/
cte modicū ſeceſſuꝫ ⁊c̄.Sed ad curationē renū pmo ve/
niēdū.Et ꝯtra ipſoꝝ caliditatē fiēt hec remedia.¶So

Solutiuū ꝓ renibus.

lutiuuꝫ facilitatiuū.℞.tamarindoꝝ caſſie electe.aū.ʒ.j.
ſucci violaꝝ recentiū ⁊ in cōſerua çuccbari.ʒ.ij.ſucci ro/
ſaꝝ.ʒ.j.ſ.mirabolanoꝝ kebuloꝝ pulueriçatoꝝ.℈.j.dra
gagāti çuccbari cādi.aū.ʒ.ij.iulep violati aq̄ endiuie.aū.
qd̄ ſufficit ꝓ diſſolutione caſſie.⁊ tamarindi minutim in/
ciſi diſſoluent̄ cuꝫ dictis iulep ⁊ aqua ſufficienti ipſis re/
manētibus in forma electuarij:vltimo reliqua oīa addā

Unctio renū.

tur fiat electuariū.¶Unctio ꝓ renibus.℞.oleoꝝ nenu
pharis.ʒ.v.roſati ⁊ viol̄.aū.ʒ.ij.dragagāti ⁊ gūmi arabi/
ci.aū.℈.ſ.ſeminū.iiij.minoꝝ frigidoꝝ cōiuꝫ videlicet la
ctuce portulace endiuie ⁊ plātaginis.aū.℈.j.raſure ebo/
ris ſandaloꝝ rub.aū.℈.ſ.cere albiſſime qd̄ ſufficit:fiat
vnctio mollis ꝓ renibus.Si cōgruit efficacius pozi.℞.
vnguēti ſuprascripti.ʒ.j.ſ.mucillaginis pſilij.ʒ.ſ.miſce.

Medicamē ſingulare.

¶Si iteꝝ efficaci⁹ adde cāphore grana.vj.Si vo ad/
huc efficacius cōueniet remediū ſup loco renum ex di/
recto ponat vnā lamā plūbeā latitudis quatuor digito/
rum ⁊ longitudinis ſalteꝫ ſex:⁊ groſſitiei ſaltē vnius co/
ſte cultelli cōueniētis ad incidendū panē:perforatā plu/
rib⁹ foraminibus latitudinis ꝑtis groſſioris vnius acus
ſubtilis ſeu cōuenientis ad ſuendū:hāc teneat ſuper reni/

Cōtra calcu/luꝫ renaleꝫ ⁊ ventoſitateꝫ.

bus ſm̄ neceſſitatē.¶Doloris mitigatiuū:lapidis cōmi
nutiuū cauſaꝝ doloꝝ ⁊ materierū oium eductiuū:vento
ſitatiſqꝫ reſolutiuū ⁊ eductiuū.℞.oleoꝝ lilioꝝ alboꝝ.ʒ.
iiij.ſpice.ʒ.iij.anheti.ʒ.v.camomille.ʒ.iiij.vitellos ouoꝝ
numero.ij.pulueris cinnamomi.ʒ.ij.croci.ʒ.ſ.pulueris

Clyſtere.

çuccbari.ʒ.j.ſalis cōmunis.ʒ.ij.miſce fiat clyſtere.Iſtud
debite calidū debite iponat dolore ipm̄ vexāte:aut dum

Solutiuum.

vexatiōi ex dolore ꝑxim⁹ eſt.¶Solutiuū ⁊ ꝓpriū.℞.
caſſiefi.ʒ.j.bn̄dicte.ʒ.ij.electuarij indi.ʒ.j.aquaꝝ ſpara/
goꝝ ſcolopendrie.aū.qd̄ ſufficit pro potione:miſce ⁊ fiat
potio.Iſtd̄ ſolutiuū aſſumat debite calidū in aurora:⁊ cū

Doloris mi/tigatiuum in forma enema tis.

cuſtodia.¶Doloris mitigatiuū ⁊ lapidis cōminutiuū.
℞.pitarie.M.iiij.pulegij:camedreos:cala^ri^ ſenationuꝫ
ſauine camepitheos abrotani.aū.M.ſ.radicis altee fru/
ſtatim inciſaruꝫ.ʒ.j.ſe.lini fenugreci cartami.aū.ʒ.ſ.aniſi
feniculi ameos carui.aū.ʒ.ij.floruꝫ camomille mellilloti
alkecbēgi.aū.M.j.ſemina ꝯtūdātur groſſo mō:deinde
oia ſimul bulliant in ſufficienti quātitate aque fluuialis
vſqꝫ ad ꝯſumptionē medietatis aque:poſtea optime ex/
primant̄ ⁊ colent̄:cuius colature.℞.ʒ.xv.vel.xij.oleoꝝ
lilioꝝ alboꝝ anheti ſpice.aū.ʒ.ij.caſſiefiſtule.ʒ.j.bn̄dicte
ſimplicis çuccbari rub.aū.ʒ.ſ.vitellos oui.ij.numero:ſa
lis cōis.ʒ.ij.miſce ⁊ fiat clyſtere.¶Iteꝫ.℞.diacinamo/
mi.ʒ.j.aſſumat aliqbus diebus vnū morſellū ieiuno ſto

Aliud medi camen.

macho.¶Aliud doloꝝ mitigatiuū.℞.ſpōgias.ij.groſ/
ſioꝝ triū digitoꝝ ⁊ latitudinis ꝓportionalis loco dolēti:
⁊ ex decoctione ꝑcedenti fiat fomētatio cū ſpōgia ſm̄ ca/
nones quacūqꝫ hora dolore vexāte preterꝙ̄ renibus do

Singularia ſimplicia ad/ calculum re/ nuꝫ ⁊ veſice.

lentibus qbus hec fomētatio nō fiat.¶Simplicia que
calculū cōminuūt ſingularia libet ſub ordine quodā de/
ſcribere.Et ab herbis principiū ſumā:ex qbus eſt rutha
agreſtis:cardus:pulegiū:abrotanū: arthemiſia:apiū ſyl/
ueſtre:calamētuꝫ:abſinthiū: extremitates vitis albe:ca/
momilla:capil. veneris:politricū:ſenationes : paritaria:
pentafilon:malua:poliū mōtanū:ſauina:vrtica: ſerpillū:
hypericū:vſnee:gallitricū:tribulus:ſcolopēdria ſparagi:
ſiſimbriū:cicorea:cotula:herbena:bethonica:trifoliū cre
ſpula ſeu herba cancri:folia raffani:matricaria.Aliq aūt
arthemiſiā ꝓ matricaria ſuis in receptis ponūt:ſed fallū

Uſus ſimpli/cium.

tur in hoc.¶Harum autē herbaꝝ vſus talis erit.℞.de/
coctionē ex qua libuerit cuꝫ vino vel aqua a.ʒ.j.vſqꝫ ad
quatuor:⁊ ſit tibi doſis. ſublimantur quoqꝫ ⁊ fit ex his
aqua:cui⁹ eadeꝫ ſit doſis:vel ex his in vmbra deſiccatis
fiat puluis:cui⁹ a.ʒ.j.vſqꝫ ad.ij.cū vino albo dabis ſolū:
ſcilicet aut cū vino vl̄ alio liquore vt libuerit.Et iter iſtas
ſucc⁹ maxīe cōmēdat̄:vt ſunt folia raffani:⁊ maxime ſyl
ueſtris:folia ſilr̄ cardi comeſtibilis:⁊ iſtaꝝ duaꝝ ſuccus
ceteros excedit.fit itē ex gallitrico:tribulo pulegio:folijs
vitis albe:⁊ ſaxifragia: vrtica: cretano marino ⁊ politri/
co:ſparagi leniter cocti manducentur.Senationes vo
ex aceto oleo ⁊ ſale ꝯdiunt̄:ac cretani quoqꝫ marini:⁊ de
his tribus ferculū aliqn̄.¶Ex ſeminib⁹ ꝯueniūt puluis
ſeminis cardi:⁊ ſemē malue:carui:dauci: ſemē geneſtre:
nigella:ſemen porri:ſynapis:miliū ſolis:ſemen ſparagi:⁊
tribuli:canapis:cyperi:raffani:aniſi: cardamomi:fenicu/
li:citruli:cucumeris:melonis:⁊ cucurbite.Ex iſtoꝝ parte
maiori fit decoctio:cui⁹ vſus in caſu nr̄o ⁊ in oī calculo ⁊
a renulis renū eſt vtilis.Et ſup oia nigra cicera cōmedā/
tur:de quibus fit cōiter decoctio: iuſculū quoqꝫ laudat̄.
Potes tn̄ puluereꝫ ex aliqbus facere ſi vis:vt eſt ſemen
malue: aniſi : cardamomi:cyperi:feniculi : raffani:carui:
dauci:geneſtre:nigelle:porri:ſynapis:milij ſolis ſparagi:
⁊ tribuli:⁊ talis puluis cū vino aut decoctione rubeoꝝ ci
ceroꝝ ſeu aq̄ mellis cōiter dat̄:⁊ ſit doſis a.ʒ.ſ. vſqꝫ ad
ʒ.j.ſ.¶Ex radicibus laudant̄ infraſcripte:vt radix car/
di:tamariſci:xilobalſami.citruli: thimi:tribuli:coſti:pēta
filon:capparis:yringi:cortices radicis lauri:radix ſaxifra
gie:cyperi:radix caulis:radix apij agreſtis: herbene:la/
patij:feniculi graminis:ſparagi:raffani agreſtis ⁊ tenelli:
altee ⁊ acori.In iſtoꝝ quoqꝫ nūo ſquillaꝫ:atqꝫ ſcordeon
ponere libet:⁊ acetū ſqlle:⁊ oxymel maxime cōmēdant̄.
⁊ ex iſtis decoctionē in vino vel aq̄ potes facere:vel eas
ſublima ⁊ ꝙ̄maxime radices cardi:⁊ tā de decoctiōe ꝙ̄
de aqua ſublimationis a.ʒ.ij.ad.iiij.dabis.Ualet ⁊ ipſa/
rū ſucc⁹ cū vino potui datus:vel fiat puluis qui cū vino
ſubtili:aut ouo ſorbili dari pōt.Et inter ceteros laudat̄
puluis corticis radicis lauri:coſti:ſaxifragie:cyperi:yrin/
gi:capparis ⁊ acori:ac cinis radicis cauliū.iſtoꝝ aūt do/
ſis ſit a.ʒ.ſ.vſqꝫ ad.j.⁊ ſic de ceteris pōt vti.Ex fructib⁹
ꝯueniūt oſſa ceraſoꝝ ſylueſtriū:ex qbus ſubtiliſſime cō/
tritis fit lac:cui⁹.ʒ.iiij.ſtomacho vacuo date maxīe ꝓſunt.
Cōueniūt oliue cuꝫ aqua ⁊ ſale condite vt mos eſt apud
mōtēpeſſulanū. Cōueniūt melones fiſtici:ac pinee:ami/
gdale amare cū rob ſubtiliſſime terant̄:⁊ potui in ieiuno
dētur:⁊ aliq ipſoꝝ oleū cū modico pulueris ireos:potui
quoqꝫ tribuūt:puluis baccaꝝ lauri:lac ficus cū aqua bi/
bituꝫ:ac ficus ipſe comeſte:⁊ trociſci quoqꝫ ex ſucco po/
moruꝫ:ariſtologie rotunde facti.Itē trociſci ſeptē qui ex
granis ſeptuaginta piperis fiūt:quoꝝ vnū omni die pa/
tienti tuo cū aqua mellis ſtomacho vacuo dare efficaciſ/
ſimū cōpertuꝫ eſt apud Auicēnā.Ex gūmis valet gūma
prunoꝝ:amigdalaꝝ:gūma pini:gūma vitis gūma cera/
ſoꝝ.Ualet ſerapinū ac bdelliū:⁊ iſte gūme cuꝫ vino diſ/
ſolute:vel in puluerē ſubtilē redacte potui ſtomacho ie/
iuno dent̄.Ex folijs ſeu lignis:vel corticib⁹ arboꝝ valēt
folia amigdalaꝝ amaraꝝ: quoquo modo dederis ſeu in
decoctione aut in puluere: valet ⁊ decoctio folioꝝ rubi:
⁊ lac folioꝝ fici.¶Ex oleis cōueniūt balſaminū:cui⁹ do
ſis ſint gutte quatuor cū vino maluatico:vl̄ cōſimili diſ/
ſolute.Ualet oleū de ſauina:de piperibus: amigdalaruꝫ
amaraꝝ:⁊ bn̄dictū ſeu de laterib⁹:⁊ ſi ex his fit inunctio:
aut per ſiringā iniectio valet.¶Itē oleū de granis citri
ceraſoꝝ ac citranguloꝝ:tā inunctū ſcilicet ꝙ̄ bibitū.Ex
mineralibus ꝯueniunt lapis iudaicus:coralli:lapis ema/
thitis lapis renū ſeu qd̄ ab humana veſica per inciſionē
extrahitur:

extrabit̃:⁊ lapides qui inueniunt̃ in epate apri lapilli vē/
triũ gallinaꝝ vel columboꝝ ac lapis spongie. Et inter
mineralia multi nitrũ enumerant qđ (vt inq̄t Auicēna)
est inter lapides sicut stult⁹ inter homines: ⁊ talia debēt
subtilissime teri. Et aliqui ponũt ꝙ isti lapides debēt su/
per cote confricari: ⁊ dehinc ꝯo cũ vino aut decoctione ci/
cerũ: aut mellis aqua dari. Istoꝝ tñ dosis variat̃. Nam
lapidis lincis spõgie ⁊ iudaici dosis a. ℈.5. vsq; ad.j. alio
ruz ꝯo a.ʒ.5. vsq; ad.j. Ex animalibus infrascripta a ve/
teribus plurimuz cõmendant̃: vt cinis seu puluis vesice
apri sua cũ vrina desiccate puluis renũ asini: cinis testaꝝ
coclee: ac etiã totius coclee puluis pellicule ventris galli:
puluis iecoris hirci: ac ei⁹ desiccati sanguinis: puluis ster/
coris columborũ ac galloꝝ turturis quoq;: sed illa ster/
cora debent puluerizari subtilissime: ⁊ cum aqua mellis
propinari. Cõueniũt quoq; infrascriptoꝝ oium cineres:
vt cicade ac pulloꝝ hirũdinũ: ex q̄b⁹ quoq; fit ferculũ: de
quo infra laudat̃. ¶ Itē scarabeoꝝ cinis: scorpionũ: eri/
cy cũ suis spinis: grilli: locuste: lũbricoꝝ terrestriũ mille
pedes: testa oui a quo sit pullus egressus vermis de no/
cte lucētis ac alarũ anserũ suis cũ plumis: ac auicule par/
ue: que hiemali tēpore apud nos sepius apparent quã q̄/
dem caudam treumulaz vocamus. Hoc tñ infra qđ vis
istoꝝ in olla rudi pane extracto in furno ad desiccanduz
pone: in quo tã diu stet: ꝙ cõmode teri possit: cauēdo tñ
ne desiccet̃ intantũ ꝙ carbo fiat. Et ſm Apulleium que
esui in casu isto aialia nobis sunt: luna crescente capi de/
bēt. Uitellus itē oui recētis valet durus cũ croco trito co/
mestus. Ualēt passeres comesti atq; turturis decoctio.
Et sola quoq; vrina apri porci atq; capre ꝯuenit: que cũ
tanto vino albo nõ dulci dari debent. Et ista sunt simpli/
cia que huic crudeli morbo valere cõperi. ¶ Cõtra ar/
dorez vrine. ℞. syrupi de papauere pulpe cassie. aã. ℥.j.
pulueris subtilis trociscorum descriptoruz a Rasi nono
Almãso. ca. de mictu saniei. ʒ.iij. distēperent̃ oĩa cũ aqua
decoctionis seminũ cõiuz: que decoctio sit colata: ⁊ totuz
det̃ tepidũ anteꝗ̃ dormitũ vadat: ⁊ cõtinuet ℞ toto vno
mense de sero. ¶ Cõtra mictũ in lecto. Euitet diuretica
ꝓuocãtia vrinã. Euitet brodialia: ⁊ ferculũ in cena: sed in
prandio comedat ferculum: vtat̃ vino nigro nõ vinoso.
¶ Solutiuũ põt fieri tale. ℞. cassiefistule. ℥.5. mirabo/
lanoꝝ citrinoꝝ kebuloꝝ. aã. ℈.5. aque acetose qđ sufficit
ꝓ potione: misce ⁊ fiat potio: capiat in aurora ⁊ dormiat
parũꝑ postea. ¶ Unguētũ ad idē. ℞. oleoꝝ rosati. ℥.j.
myrtilloꝝ masticis. aã. ℥.5. dragaganti gũmi arabici. aã.
℈.5. albuminis oui optime spumati ⁊ ꝯquassati. ℥.5. san/
daloꝝ rub. ʒ.5. boli armeni. ʒ.ij. rasure eboꝝ. ʒ.5. cere no/
ue qđ sufficit pro vnguēto molli ⁊ cum pauco aceto fiat
vnguētum ad lentũ ignem vngant̃ renes ex hac vnctio/
ne actu frigida in sero dũ vadit dormitũ: ⁊ vti icipiat die
tertia post solutiuũ. ¶ Cõfectio emplastri ad diabetez.
℞. seminis portulace: solatri: carnis porcine se. melonis
citruli: aut rasure cucurbite: qđcũq; ꝑsto fuerit: ⁊ empla/
stret̃ cũ eo patiēs: ⁊ ꝑmutet̃ qñ fuerit tepidũ: sitq; cibus
eius lētes excorticate: acetũ: agresta: ⁊ oĩa que ingrossant
sanguinē. ¶ Cõfectio diabetis. ℞. spody succi ligritie.
aã. ʒ.x. se. lactuce. ʒ.x. se. portulace. ʒ.xxv. rosaꝝ coriandri
sicci. aã. ʒ.v. achatie: gũmi sandali citrini lentiũ excortica
taruz: balaustie boli armeni. aã. ʒ.ij. camphore. ʒ.5. fiant
trocisci. ʒ.iij. ⁊ det̃ vnus in potu cũ aqua rosaꝝ ⁊ aq̃ gra/
natoꝝ acetosoꝝ. ¶ Cõfectio q̄ retinet vrinã valde. ℞.
glandiũ. ʒ.j. thuris masculi. ʒ.xxx. coriãdri infusi in aceto.
mirabolanoꝝ nigroꝝ: boli armeni. aã. ʒ.x. fiat puluis: ⁊
sumat̃ ex eo oĩ sero ⁊ mane. ʒ.iij. ¶ Alia confectio que
retinet vrinaz. ℞. glandiũ. ʒ.x. rosaꝝ myrtilloꝝ. aã. ʒ.iij.
achatie. ʒ.ij. amili gũmi arabici boli ar. aã. ʒ.j. lentiuz ex/
corticatarũ. ʒ.x. oĩa misceant̃ simul vt decet ⁊ vtat̃ ſm
discretionez medici. ¶ Confectio ad distillationē vrine

Cõfectio ad distillationē.

sine ardore. ℞. glãdiuz thuris. aã. ʒ.xxx. cyperi: myrrhe:
galange: cinami: enule: achori. aã. ʒ.iij. terant̃ ⁊ suman̄t
de puluere eoꝝ. ʒ.ij.5. ¶ Cõfectio prouocans vrinã. ℞.

Cõfectio vri/nã ꝓuocans.

se. apij: meu: fu: dauci rubee qua tingit̃: petrosilini sauine
assari ameos feniculi gallie costi amigdalaꝝ amararum
excorticataꝝ. aã. ʒ.x. se. melonis. ʒ.v. cãtaridarũ. ʒ.j. armo
niaci aur̃. 5. dissoluant̃ cũ vino ⁊ fiãt pille siles auellanis
dosis. ʒ.ij.5. est eniz bona ad difficultatē vrine: ⁊ mollitiē
in corpe hydropisim hyposarchã: ⁊ egritudines in q̄bus
neccia est subtiliatio corporis: ⁊ qñ est caliditas addat̃ in
ea se. melonis ⁊ det̃ de ea. ʒ.j. plus vel min⁹. ¶ Cõfectio

Ad mictum sanguinis.

ad mictũ sanguis expta. ℞. boli armeni karabe. aã. ʒ.x.
achatie balaustie gũmi hypoq̄stidos. aã. ʒ.iij. se. apy ius/
quiami. aã. ʒ.ij. fiãt decē trocisci ⁊ dent̃ in potu cũ robub
stipticis ⁊ detur. j. ¶ Cõfectio emplastri ad rupturã ex/

Emplastruz ad rupturaz.

perti. ℞. nucis cupressi partes. ij. cyperi sansuci: gallaꝝ
achatie thuris gũmi arabici. aã. ꝑtes equales: dissoluat̃
gũmi in vino ⁊ aggregetur cum eo ⁊ fiat emplastrum.

¶ De egritudinibus membroꝝ generatiuoꝝ. Caput. II.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. .§. I.

SAtyrias vl' satyriasis est morbus qñ fit pulsus testiũ: ⁊ velut sin/
gult⁹ q̄dã inguinis seq̄ns inflãmatã quãdã
passionē seminalis receptaculi cũ intensione
⁊ tentigine. Qđ si nõ cessauerit pulsus ille: so/
lent seminis receptacula intēdi: vel spasmus nasci: vnde
celeriter moriunt̃ hoĩes. Et dr̃ satyriasis: qñ ea affecti fa
ciē similē satyris habēt: nasum crassa labra aures leniga
tas: vt scribit Galenus. ¶ Priapismus ꝯo est cũ genita/

Priapism⁹.

les ꝑtes in suã longitudinē ꝓtēdunt̃: ⁊ in circulũ intume
scũt sine appetitu venerī. ¶ Satyriasis (vt iã dcm̃ est)

Satyriasis.

pudēdoꝝ est tremor inflãmationis q̄dã affectione semi/
nalia seq̄ns vasa cũ tenore intestino: ⁊ nisi tremor lenia/
tur ꝯsueuit vasa seminalia abolere: aut distētionē neruo/
rũ spasmũq; iuehere: ⁊ inde statiz necare. Morientes aũt
inflant vētrē: ⁊ sudorē excutiũt frigidũ: raro hic apparet
morbus: ⁊ mulieribus poti⁹. Subito igit̃ sanguis e vena
detrahendus victusq; sit tennis nec vinũ potet languēs.
Beta ꝓdest ⁊ malua: ⁊ aliquãtulũ liuozostis. nõ impro/
bant̃ simplicia clysteria: que ad mingendũ sunt prohibē
da: cõfert in natibus refrigerãtia adhibere: vt strychno/
chylus: aut succus portulace: aut hyosciasmi: aut cony:
penis ⁊ vicina loca illiniēda refrigerãtib⁹: vt lythargiro:
cimolea: cerusa: aceto eliquata in aq̃: aut vino dulci: supi/
nũ gescere ꝑniciosuz est. Potare expedit nimpheã radi/
cē ⁊ irim: ⁊ adianthũ: ⁊ ruthe succ⁹: nutrimētũ sit paucus
cibus: sitis tolerãda: languore durãte cucurbicule a ꝑnci/
pio sunt admouēde: si multitudo exurat sanguisuge ad/
moueãt̃: vēter cruda lysi cataplasmate illiniat̃. ¶ Pria/

De papismo

pismus ꝯo est penis mēbriq; genitalis explicatio in lõ/
gitudinē ⁊ in gyrũ tumor. Turget eniz absq; venere. In/
dicat̃ nãq; manifesta iflatio cũ ea ꝑs spiritu turget me/
diocri: quadaz caliditate factus ex humidis tenacibusq;
ac crassis humoribus certũ est eã ꝑtē calefaciēdã nõ eē:
sed apte refrigerandã rosacea cerote cũ aqua discissa: ac
chamemelo pudēdisq; epithimata ponenda. Medica/
mina ꝯo inducēda que vim attenuãdi habeant: vt mani
festa absit calefactio: admouēdaq; sunt que naturaliter
exerceãt: nimphea bis potãda est: ⁊ agni semen: ruthaq;
viridis cibis admiscēda. Hoc tñ nõ est in ipso faciēdum
principio: qñ quidē satis calefacit: sed posterius: vt alioꝝ
attenuandi vim habentiũ vsus adueniat deiectione vtē/

duz est:idqz vomitũ faciẽdũ:ne inferne vẽtris ptes stil/
lantes ob vicinitatũ ledãt:exercitiũ frictioqz admittẽda
ob spirituũ distractionẽ. Coitus in his duob⁹ pxime me/
moratis morbis prorsus est alienus:nisi cõiectura conse/
quamur aliquã redundare materiã. Est ẽt circa natura/
lia vitiũ seminis nimia pfusio cõtinua siue pudẽdoꝝ in/
tẽtione:siue venere:siue nocturnis imaginib⁹:sic fert: vt
interposito spatio tabe hoiem cõsumat:id ex ibecillitate
potẽtie fit ꝛ succũbẽtibus virib⁹:vbi ges custodiẽda:cõ/
tegant nates ꝛ pecten:apponat vinũ ꝛ melinũ:vel cenã/
thinũ:cataplasmata fiãt diaphenicon maloꝝ cenanthes
achatie ꝛ hypoqstidis: ꝛ rhois:ꝛ similiũ. apponant iun/
ci:ꝛ bati:ꝛ hui⁹ in vino excoctiones:vl' ẽt aq̃. Cibis vtat
arefacientibus:reliqs tpibus exercitiũ ducat:quo totuz
corpus ꝛ languẽtes ptes in fluorẽ perducant. Cubile p
fuerit stomna frigidior:ꝛ medicamia frigida oia subilli/
ta natib⁹: ꝛ sub coleis:cuiusmodi sunt coriãdrũ ꝛ cicuta:
que coniũ noiat ꝛ cerusa ꝛ portulaca: coctaqz cuz aceto.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

Isaac.vi.via tici.ca.ij.

SI arterie ꝛ nerui virge impleant vẽto
sitate:necesse est virgã erige/
re:ꝛ erectaz diu pmanere: q̄ si diu permaneat:
neqz resideat:sine tñ volũtate ꝛ cõcupiscentia
coitus:passio est que porgesmos vocat:cui⁹ cã est vẽto/
sitas inflatiua ꝛ grossa humiditas viscosa ꝛ calor mode/
rat⁹. Galen⁹ ois inqt medicina vl' dieta:que coitũ augmẽ/
tat:huic passioni est nocitiua: cui medicãdũ est dãdo cõ/
traria ventositatem mitigantia ꝛ refrigerãtia. ¶ Rasis.

Rasis in lib. diuisionũ. c. lxxxi.

Qñqz accidit erectio assidua nocẽs ꝛ pducẽs ad spasmũ
ꝛ egritudines assiduas. Cura ei⁹ est si est caliditas flebo/
thomia:ꝛ si adest albedo coloris ꝛ paucitas sanguis: ad/
hibeat medicamẽ calidũ minorãs sperma. ¶ Serapio.

Serapio. v. breuiarij. ca. xij.

Scias q̄ euacuatio spmatis extra nãz aut fit ex spasmo
instrumẽtoꝝ spmatis:sicut accidit in epilepsia:ꝛ est cor/
ruptio sensus ꝛ mollificatio:aut ex debilitate vtutis retẽ/
tiue:que est in instrumẽtis spermatis donec nõ põt reti/
nere sperma:ꝛ totũ h accidit ẽt qñ mouet vtus euacuati
ua:q̃ est in istrumẽtis istis motu malo. Et sumat in potu
ex medicinis qbus est pprietas in curatione hui⁹ egritu/
dinis:sicut est nenufar cũ vino nigro stiptico: ꝛ aq̃ deco/
ctionis lentiũ:ꝛ aqua portulace:ꝛ semẽ ei⁹ cũ semine la/
ctuce. Et si nõ est caliditas apparẽs:pmisce ẽt semẽ agni
casti:ꝛ ruthe recẽtis in cibis eoꝝ. Et opz vt h administre
tur in fine:non in pncipio:qm̃ calefacit valde. Medica/
mẽ ad gomorreã. ℞. seminis agni casti ꝛ ruthe amborũ.
añ.ʒ.j.terat ꝛ cribellet:ꝛ det cũ aceto pmixto. ¶ Aliud
℞. semis ruthe anisi.añ.ʒ.ij.castorei semis iusqami albi
añ.ʒ.ß.rosaꝝ rubeaꝝ balaustiaꝝ.añ.ʒ.iij.terat ꝛ cribel/
let.dosis sit.ʒ.ij.cuz aq̃ frigida. ¶ Aliud. ℞. seminis la/
ctuce.ʒ.iij.sebedenegi.ʒ.ij.ß.se.ruthe.ʒ.j.ß.terat ꝛ det do/
sis.ʒ.ij.cũ secaniabin. Et post istos pot⁹ fiat vt infirmus
vtat exercitio donec stringat corpus eius. ¶ Et res que

De rebus ad coituz valentibus.

valẽt ad coitũ:ꝛ faciũt ad emissionẽ spmatis sunt semen
vrtice:ꝛ bulbus:ꝛ est cepa cãpestris:ꝛ semen napi:ꝛ napi
ipsi:ꝛ baucie:ꝛ semẽ eaꝝ:ꝛ mẽtha:ꝛ eruca:ꝛ cicer:ꝛ fabe:
ꝛ piscis qui di multoꝝ pedũ:ꝛ grana pini:ꝛ calamentuz:
ꝛ radix serpentarie:plane qñ coquit ꝛ comeditur ꝛ loca
que sunt in circuitu renũ:stinci:ꝛ oua perdicũ addunt in
erectione:ꝛ costus ẽt qñ accipit cũ gelaniabin de melle:
aut cuz syrupo de melle:testiculi vulpis: ẽt qñ accipitur
ex eis coclear vnũ addunt in erectione:ꝛ cepe:ꝛ sparagi:
ꝛ cerebella passerum. ¶ Isaac libro eodem. Et aposte/

Isaac.vi.via tici.c.v.

De apostemati⁹ vge ꝛ testiculorum.

mata ꝛ vulnera virge seu pustule sunt ex humoribus a
corpore descendentibus:qd palã est sensui:cuz hoc in p/
patulo sit intelligẽdũ vñ nascat:qm̃ ex infirmoꝝ cõple/
xionibus. Et humores a corpe ad testiculos descẽdentes
apostema ibi facere solẽt:qui si sint acuti vl' calidi:color
rubeus vel citrin⁹ inde exit cũ ardore dolore ꝛ pulsatio/
ne. Si materia sit frigida color apostematis fit talis qua
lis est color corpis:ꝛ sine dolore. Si vo ex pcussione vel
scissura fuerit:infirmus bene manifestabit. ¶ Uulnera
autem in testiculis deueniẽtia si sint calida sic sunt me/
dicanda. ¶ Accipiat chimolea cũ aqua:ꝛ achatia:ceru/
sa cũ oleo ros. lythargiriuz catinia argẽtea oleũ ro.ꝛ sup/
ponant:ꝛ ois crepatura in pelliculis ventris ꝛ testiculoꝝ
existẽs circũdatorijs est ex motu forti:sicut si post saturi
tatẽ graue tollat pondus:vel fortiter tussiat:seu alte vo/
ciferet:vl' post saturitatẽ coeat seu luctet:vel pp lubricã
humiditatẽ:vñ ꝛ mẽbrũ lubricũ fit:ꝛ sic locũ suũ dimit/
tẽs:ꝛ aliũ nõ accipiẽs:vñ ꝛ pellicula illius loci est fissa.s.
ita q̄ si neruus crepuerit nõ solidat:sed tñ quedã crepa/
tura est leuior altera:que cũ incẽsione curat:ꝛ ad dilata/
tionẽ retardat pp colligãtiã extremi nerui seu pellicule:
quod maxime cõtingit in pueris plusq̃ in alijs etatibus.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§.III.

IN mẽbris viroꝝ gñatiuis multe acci/
dũt passiones.s.coit⁹:vl' de/
fectus:vel effusio seminis sine delectatiõe ꝛ sen
su:vel imoderatus appetitus. Coitus paucitas
aut defect⁹ approximeron dici solet. Et huiusmodi pas/
sionis cã est in vga:aut in mẽbris spmatis:aut in mẽbris
pncipalibus vel generatiuis vel inferioribus: vel pp in/
flationis paruitatẽ in toto corpore:vel circa mẽbra gñã/
tiua. Cã vo facta in vga:aut est malitia sue cõplonis: aut
supflua ei⁹ mollificatio. Itez cã facta circa testiculos:aut
est eoꝝ siccitas imoderata:aut est frigus congelans hu/
miditates:quare nõ calefit sperma:neqz subtiliat. Causa
aũt mẽbroꝝ principaliũ aut est a parte cordis:qr dene/
gat calor testiculis:aut vapor aereus: aut ex parte epa/
tis:qr nõ mãdat mã spermatis generãda:aut a parte ce/
rebri:qr spiritus sensibilis ꝛ motiuus nõ põt penetrare:
aut pter impedimẽtum:qd est in via:aut pter id qd
est in cerebro:aut pter causas exteriores:vt qñ leditur
caput casu vel pcussiõe:ꝛ cõsimilib⁹. ¶ Itẽ cã est qñ mẽ
bra vicina nobilibus:vt pp nocumentũ qd est in stoma/
cho:aut renib⁹:aut in diafragmate. Aut cã est ab inferio
rib⁹ sicut in forti dolore ani:vel pp hemorroidas vel pp
cõcussionẽ:vel pp constrictionẽ in inferiori parte spine:
vñ mẽbra spmatis cõpatiunt:ꝛ vẽtositas iflatiua aufer/
tur. Itẽ accidẽtia anime horribilia vtutẽ coeundi debili/
tãt:sicut est dolor: sollicitudo:inhonestas coeundi vere/
cũdia ꝯuersio aie ad itell'm:ꝛ fit obliuio generãdi spma:
sicut obliuiscit nã gñare lac in mamillis femie remouẽ/
tis filiũ a lacte:vt dicit Auicẽna. Priapismus aũt ꝛ saty/
riasis passiões ẽt sunt mẽbroꝝ gñatiuoꝝ:sz he passiões
inter se ꝯueniũt ꝛ differũt. Conueniũt qr vtraqz opatur
imoderatã vge erectionẽ. Differũt tñ:qr in papismo nõ
est cõcupiscẽtia coitus:ꝛ nõ p coitũ mitigat. In satyriasi
est ꝯcupiscentia coitus:ꝛ per coitũ sedat. Priapism⁹ vo
est passio difficilior ad curãdũ:ꝛ ꝯtingit pp multitudinẽ
grosse vẽtositatis:q̃ in mẽbris spmatis est inclusa:vl' sup/
ueniẽs ex arterijs ex supfluo ꝛ aquoso sanguine repletis:
que ad integritatẽ vge cõueniunt. Satyriasis aũt magis
generat ex amore alicui⁹ psone desiderate:ꝛ circa quaz
diu fuerit fixa intẽtio. Hec.n.mãs mouet ad vasa spma/
tis:q̃ p easdẽ vias q̃rũt euacuari:vl' ẽt hũiditatis spmati/
ce multa collectio ex quacũqz cã. Hec g° cã diu pseuerãs
vasa spmatis pducit ad spasmũ ꝛ tethanũ:vl' apata cali/
da ꝛ venenosa.ꝛ iterficit ad vltimũ. Gomorrea aũt pas/
sio fit ex abũdantia humiditatis spermatice nãm aggra/
uantis

tiantis ⁊ debilitantis: vñ nihil pôt retinere: aliqñ eniz ex spasmo dindimos ⁊ vasa spmatis replête: vñ sllr aggrauat̃ nã aliqñ fit ex paralysi lacertoꝝ: aliqñ ꝟo ab acumine spmatis vl' nimia subtilitate. aliqñ aũt sua nimia liqditate. Aliqñ fit in nocte pollutio q̃ q̃tuoꝛ hz cãs: vl' nimiaꝝ ciboꝝ repletionẽ vt crapulã: vl' amoꝛẽ nimiũ ⁊ cõtinuã delectationẽ supa psonã mulieris dilecte: vl' decubituꝝ longũ supra spinã doꝛsi: q̃ qdẽ tria sunt cãe pmitiue: vl' nimia humoꝝ supabundãtia: q̃ est cã añs. Cãe pmitiue ab indicio patiẽtis cognoscunt̃. Pollutionẽ sepe hñtes cuz frigida medicina siue cibarys: siue vnguentis curentur.

Cõferẽtia ad multiplican/dũ sperma.

¶ Ad multiplicãdũ sperma ⁊ cõfoꝛtãdũ vias spermatis sic est ꝓcedẽdũ. Caueat ab herbis crudis: ⁊ oleribus ⁊ a pomis: ⁊ aqua pura: ⁊ a vino brusco. Comedat carnes agni castrati annualis ⁊ hedi lactẽtis: carnes pdicum: pipionũ: ⁊ poꝛci: ⁊ oua soꝛbilia ⁊ coꝛpus ciceꝛũ deiecto coꝛtice: ⁊ cepe decoctũ: ⁊ pisces fluuiales ꝯditos cũ specieb⁹ recentib⁹ ⁊ bibat vina declinãtia ad magnitudinẽ nõ nimis subtilia: nec multũ lymphata. Comedat panẽ mũdũ a furfure.

Confectio.

¶ Sumat de ista cõfectione oi sero qñ vadit doꝛmitũ. ℞. auellanaꝝ amigdalaꝝ dulciũ. aã. ʒ. j. pinearũ mũdataꝝ. ʒ. ij. ß. testiculoꝛuꝫ vulpis elixatoꝝ in lacte caprino. ʒ. ij. fisticoꝛuꝫ passulaꝝ. aã. ʒ. ß. lingue auis. ʒ. j. ß. been albi ⁊ rub. ʒinʒiberis galange se. eruce. aã. ʒ. j. ß. ʒuchari albi qd̃ sufficit fiat ꝯfectio.

Puluis.

¶ Et vtat̃ puluere isto. ℞. cinamomi piperis longi galange. aã. ʒ. j. macis croci. aã. ʒ. j. ʒinʒibe. albi. ʒ. ij. calamenti. ʒ. iij. ⁊ fiat puluis quo vtat̃ cũ quodãmõ decoctionis ceparũ in furno: ⁊ postea tritarũ: ⁊ postea iterũ decoctarũ cũ istis specieb⁹.

Pillule.

¶ Pillule mirabiles ad ꝓuocãdũ coitũ. ℞. eminũ cepaꝝ albaꝝ testiculoꝝ vulpis floꝝ palme thuris albi crebelloꝝ passerũ. aã. ʒ. ij. infoꝛment̃ pillule cũ aqua calida in modũ ciceris ⁊ dent̃ qnq3 vl' sex ⁊ nõ plures.

Ad gomorrẽã remedia.

¶ Ad gomorreaꝫ siue spermatis incontinentiã fiat hoc vnguentũ. ℞. succi solatri: succi plãtaginis: succi vngule pastoris. aã. ʒ. j. vnguẽtũ populeõ olei rosa. aã. ʒ. iij. olei nenupharis. ʒ. j. cãphoꝛe. ʒ. ß. fiat vnguẽtũ ⁊ inũgant̃ renes ⁊ pectinis partes.

Puluis.

¶ Sumat in sero qñ vadit doꝛmitũ: ⁊ aliquando in mane de puluere radicũ nenupharis quãtũ trib⁹ digitis pôt capi cũ pauco potu vini lymphati. Qd̃ si ista nõ sufficiãt: vtat̃ aq̃ distillationis plãtaginis: in qua bulliãt semina agni casti ⁊ cõtinuet̃: ⁊ iteret̃ multotiens. Ad pollutionez inuoluntariam fiat tale vnguentũ. ℞. olei rosati: olei nenupharis. aã. ʒ. j. succi folioꝝ salicis: succi lactuce: succi solatri aque poꝛtulace. aã. ʒ. ß. coꝛiandri: gallaꝝ masticis: seminis agni casti. aã. ʒ. j. aceti. ʒ. j. que sunt terenda terãtur: ⁊ fiat vnguẽtũ ꝓ renibus ⁊ testiculis.

Emplastrum magistrale in ruptura ⁊ hernia.

¶ Emplastrũ ad rupturã ⁊ herniã lõge cõpositionis: qd̃ laudibus multis extollendũ est. ℞. colofonie armoniaci galbani. aã. ʒ. v. ß. picis naualis. ʒ. j. lythargiry cere albe ⁊ rubee. aã. ʒ. v. visci q̃rcini gypsi thuris myrre. aã. ʒ. ij. ß. boli armeni nucis cupressi. aã. ʒ. j. ß. caballini masticis cõsolide maioris ⁊ minoꝛis. aã. ʒ. ß. ⁊. ʒ. j. aristologie longe ⁊ rotũde. aã. ʒ. ij. ⁊. ʒ. iij. galle. ʒ. ij. ⁊. ℈. ij. terebẽtine lote cũ aceto. ʒ. ij. ⁊ ℈. iij. sanguis humani. ʒ. iij. achatie: sang. draconis: mũmie. aã. ʒ. ß. pellis arietine depilate incise: que bulliant in aqua donec liquefiant: postea addant̃ glutinis scriptoꝝ: glutinis carpentarioꝛuꝫ: glutinis piscatoꝝ: glutinis licodemonũ. aã. ʒ. j. fiat emplastrũ. Hoc eniz emplastrũ diligẽtissima cõpositione paratũ supextẽdere opꝫ sufficiẽti syndoni aut coꝛio subtili: ⁊ rupture applicet̃: partib⁹ demũ cũ bombaci plumaçolũ habẽte supligare.

Mixtura.

¶ In primis tñ decẽ diebus cõtinuis laborãti ⁊ ieiuno danda est hec mixtura. ℞. hedere cõtrite. ʒ. j. ß. radicũ cõsolide maioꝛis ⁊ minoꝛis recẽtis minutim incise. ⁊ cõtuse aut sicce puluerizate. ʒ. ij. ß. ⁊ cõficiant̃ cũ ouo: sllr ⁊ coquant̃ ⁊ administrent̃ oi die.

Alia mixtura.

¶ Alys decẽ dieb⁹ sequẽtib⁹ offerat̃ hec. ℞. piloꝝ lepoꝛis minutoꝝ vt puluis sanguinis draconis. aã. ʒ. j. preparent̃: vel exhibeant̃ ꝓm eũ q dict⁹ est modus.

Puluis.

¶ Modus aũt ꝯdiẽdi cibos eius cũ medicinis est: vt in illis quos assũmit patiẽs hoꝛa cene: imponat̃ huiusmodi puluis. ℞. fauces lucy magni separatas a carne ⁊ cõbure eas in olla noua coopta in clibano. postea pulueriça: deinde accipe pulueris eius. ʒ. ß. ⁊ cõsolide maioꝛis ⁊ minoꝛis. aã. ʒ. iij. millefoly arnoglosse. aã. ʒ. ij. sang. draconis: masticis thuris volubilis minoꝛis. aã. ʒ. j. ß. gariofiloꝛuꝫ: cinamomi çinçib. cardamomi. aã. ʒ. ij. çuccbari quãtũ vis: reducant̃ in pulueres: ⁊ cõmisceant̃ oia: de quo sumat patiẽs frequẽter cũ cibis.

Syrupus ad rupturã singularis.

¶ Syrup⁹ huic itẽtioni appropriat̃. ℞. succi iacee nigre: succi epatice terrestris consolidaruꝫ oium. aã. lib. j. succi coꝛrigiole: succi plãtaginis. aã. lib. ß. succi ruthe virẽtis. ʒ. iiij. depurent̃ hi succi cũ decoctione haꝝ rerũ in illis. ℞. mũmie masticis thuris rosaruꝫ boli armeni san. draco. aã. ʒ. iij. myrthi sumach nastrucy coralli rub. cyperi. aã. ʒ. ij. nucis cupressi. ʒ. iij. myrre gariofiloꝛũ. aã. ʒ. j. bulliant hec oia in succis vsq3 ad consumptionem tertie partis ipsoꝛum: post colant̃ ⁊ syrupiçent̃ cũ çuccharo aut melle ꝓm naturã patientis. de tali igit̃ ⁊ tal' cõstructo syrupo decursu vigintiquinq3 dieꝝ vel alicuius tpis: emplastratione nequaq̃ ꝑtermissa exhibeat̃ laboꝛãti.

Apoçima in ruptura.

¶ Necesse est ẽt exhibere de hmõi apoçimate. ℞. radicũ herbe sancte marie: radi. ꝑuẽce: herbe sigilli Salomõis folioꝝ gramis ⁊ radi. aã. M. ij. radi. gariofilate. M. j. terant̃ ⁊ coquãt̃ in vino optio ⁊ subtili qð vinũ reseruet̃ ⁊ distẽperet̃ cũ eo syrup⁹ in hoꝛa sue exhibitionis ꝓm notã ꝓpoꝛtionalitatẽ: ⁊ perduret huiusmodi exhibitio per singulos dies vnius septimane aut duaꝝ si fuerit egritudo inobediẽs ⁊ difficilis.

Pillule expertę.

¶ Pillule mirabiles in ruptura. ℞. limature ferri. ʒ. j. piloꝝ lepoꝛis pulueriçatoꝝ. ʒ. ß. nucũ cupressi. ʒ. iij. mũmie sang. draconis olibani. aã. ʒ. j. cuꝫ succo millefoly incoꝛpoꝛent̃. dosis eaꝝ est. ʒ. ij. opꝫ aũt nocte qua poꝛrigũtur pillule sufficientem poꝛtionẽ magnetis leuẽ simul ⁊ applanatã loco supponere patienti emplastro deposito.

¶ De egritudinibus matricis. Caput. III.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. I.

Ostium vulue in muliere: ac in ceteris animalibus naturã atq3 os genitale vocari vidimus: in medio tunicula vtrinq3 apparens: nympha ⁊ cletoꝛis dicit̃: partẽ interioꝛẽ matricẽ: locosq3 appellam⁹: qui desiderio coitus sepe descẽdunt in his que acetabula sunt dicunt̃: qbus ꝑ vmbilicũ fetus auget̃. Uulua nulla vim imutãdi seminis: sed conseruatricẽ tm̃ possidet. Ex his acetabulis a partu mẽstrua ꝓfluunt: sil'is in marib⁹ est que in semen genitale per ꝯcoctionẽ vertit̃ mẽstrua. Cũ plurimũ lune motu singulis mensib⁹ profluunt: quo ꝓfluuio vginibus voꝝ mutat̃: vt in marsibus pmo coitu mame inde tumescũt: locoꝝ ostiũ in ꝯceptu aperit̃: ⁊ exinde claudit̃: nec amplius recludit̃: nisi mulier supfetet: vel fluxionibus laboꝛet: vel si menses fluant os id adeo occlusum est vt aer subire nequeat: loci ipsi siturã hñt inter spineime partẽ: quã os sacrũ vocam⁹: supra vesicã: cõtra mediã positi aluũ inde paulũ ad dexterioꝛeꝫ coxã cõuertunt̃: postea sup rectũ itestinũ ꝓgressi ilys. Uulua in virgine exigua est: in muliere nisi vbi grauida est: non multo maioꝛ q̃ꝫ manu cõprehendi possit. Ea coꝛdi arterys neruis cerebro spineq3 medulle cõmittitur: precoꝛdys itẽ mamis renibus vẽtri ilys coxis pubi: que oia in vulue strangulationibus percipiunt̃: quibus aĩa subdu

citur:vertigines sentiũt:capilli in vertice vl' o ccipitio cõ/
uelli arbitrant̃:lũbos ꝑterea femora inguina ꝛ stomachũ
dolẽt. Mẽses nõ nisi semen incoctũ ab Aristotele appel
lant̃:ex ꝑtibus que supra infraqꝫ renes sunt:ꝛ a lumbis
minimis venis ꝓdeũt ad vulue acetabula:q̃b⁹ fet⁹ in vte
ro alitur:vel a puerpio iuxta nãliuꝫ ora:ex venis quoqꝫ
duab⁹ ᷤm os pubis:iuxta vrine exitũ erumpũt:ex ea ꝑte
ꝛ feminaꝝ nõ ꝓlificũ semen in coitu effundit̃:tãto in ple
risqꝫ impetu vt masculoꝝ more longius exiliat:diuerse
equidẽ nature ab eo qð in vulue cauo ꝓlificũ restagnat.

De vulue mõ bo ꝛ curatiõi bus ex Celso.

¶ Ex vulua quoqꝫ feminis vehemẽs malũ nascit̃:ꝓxi/
meqꝫ a stomacho vel afficit̃ hec vel corpus afficit.inter/
dũ ẽt sic exanimat:vt tanq̃ꝫ comitiali morbo ꝓsternato.
Distat tñ hic casus:eo ꝙ neqꝫ oculi vertunt̃ nec spume
ꝓfluũt:nec nerui distendunt̃:sopor tantũ est idqꝫ q̃busꝫ/
daꝫ feminis crebro reuertẽs ꝑpetuũ est:vbi incidit:si sa/
tis viriũ est sanguis missus adiuuat. Si parũ est cucurbi
cule tñ defigende sunt in inguinib⁹. Si diutius aut iacet:
aut alioq̃n iacere ꝯsueuit:admouere opꝫ narib⁹ extinctũ
ex lucerna linamentuꝫ:vel aliud ex his que fedioris esse
odoris retuli:qð mulierẽ excitet. Ideqꝫ aque frigide ꝑ/
fusio efficit:adiuuatqꝫ rutha cõtrita cũ melle: vel ex cy/
prineo ceratuꝫ:vel q̃ðlibet calidũ ꝛ humidũ cataplasma
nãlibus pubetenus ipositũ. Inter hec ẽt ꝑfricare coxas
ꝛ poplites opꝫ. Deinde vbi ad se redit circũcidẽdũ vinũ
est in totũ annũ:ẽt si casus idẽ nõ reuertit̃. Frictiõe quo/
tidie vtẽdũ totius q̃deꝫ corporis:ꝑcipue ꝟo vẽtris ꝛ po/
plituꝫ. Cib⁹ ex media materia dandus. Synapi sup imũ
ventrem tertio quoqꝫ aut quarto die imponendũ donec
corp⁹ rubeat. Si durities manet mollire cõmode videt̃
solanũ in lac demissum:deinde cõtritũ:ꝛ cera alba atqꝫ
medulla ceruina cũ irino:aut seuũ taurinũ vel caprinuꝫ
cũ rosa mixtũ. Dandũ potui etiã vel castoreũ est:vel git
vl' anhetũ. Si parũ pura est purgat̃ iũco q̃drato. Si ꝟo
vulua exulcerata est:ceratum ex rosa fiet:ꝛ recens suilla
adeps:ꝛ ex ouis albũ misceat̃:idqꝫ apponat̃:vl' albũ ex
ouo cũ rosa mixtũ adiecto quo facili⁹ cõsistat cõtrite ro/
se puluere. Dolens ꝟo ea sulphure suffumigari dꝫ. At si
purgatio nimia mulieri nocet:remedio sunt cucurbicule
cute icisa iguinib⁹:vl' ẽt sub mãmis admote:ꝛ si maligna
purgatio est:subycięda sunt coeuntia:id faciũt ẽt albe oli
ue:ꝛ nigrũ papauer cũ melle assumptũ:ꝛ gũmi cuꝫ trito
semie apy liquatũ:ꝛ cũ cyato passi datũ:ꝑter hec (vt Cel
so placet) in oĩbus vesice dolorib⁹ idonee potiones sunt:
que ex odoribus fiũt:idest spica nardi croco cinamomo
cassia similibusqꝫ. Iteꝫ ẽt decocta lentiscus ꝑstat:si tñ in/
tolerabilis dolor est:ꝛ sanguis ꝓfluit:ẽt sanguinis detra/
ctio apta est:aut certe coxis admote cucurbicule cute in/
cisa. At cũ vrĩa sup potionũ modũ ẽt sine dolore ꝓfluẽs
maciẽ ꝛ periculũ facit si tenuis est:opus est exercitatiõe
ꝛ frictione:maximeqꝫ in sole vel ad ignẽ. Balneũ raruꝫ
esse dꝫ:neqꝫ longa in eo mora:cibus cõprimens. Uinum
austerũ meracũ per estatẽ frigidũ:per hiemẽ egelidũ:sꝫ
tantũ quãtũ minimũ sit. Infinita aluus quoqꝫ vel ducẽ/
da vel lacte purgãda est. Si crassa vrina est:vehemẽtior
esse dꝫ ꝛ exercitatio ꝛ frictio:lõgior in balneo mora cibis
opus est teneris:vinũ idẽ. In vtroqꝫ morbo vitanda oĩa
sunt:que vrinã mouere cõsueuerunt.

Que pota ci/tẽt menstrua ex traditione grecorum.

¶ Pota ꝟo a po/
dice sanguinẽ agũt cũcta vrinã citãtia:ꝛ erysimũ ꝛ assaꝝ
cũ mulso:calamus odoratus. Alumẽ castoreũ cicerũ de/
coctio cũ pipere ꝛ rutha. Asphodeli radix in vino deco/
cta. glichonis in vino decocte: eringy radicis decoctio:
abrotani fructus origani thymi thymbre ruthe decoctio
crithinus cuminũ synapi porri semẽ balsami fructus:gly
cysides fructus daphnidis myrra cardamomũ ciclami/
nũ sagapenũ feniculi semen nardi spica costus styrax cẽ/
taurei magni radix brathy iris aristologia cycodoniorũꝫ
flos ꝛ succus:lapathi radicis decoctio. Arthemisia dipta/
mus. Horum singula decocta cum vino:vel dissoluta ꝛ
pota sanguinem agere creduntur:congruunt autẽ in qui/
bus purgationes prepediuntur:vel strangulationes pur
gantur vel musculus podicis cõtractus ꝛ inclinationib⁹:
ꝛ recursibus podicis ꝛ suffocationibus.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum. .§.II.

Isaac. vi. uci ca. ii.

MEnstrua mulieribus eueniũt cuꝫ etate.
xliy. annoꝝ subeũt:sꝫ tñ si fe/
stinauerint mẽstrua in. xy. hec faciet nã:que sic
cõtingunt mulieribus: sicut pollutio masculis
cã eoꝝ est:qꝛ corpora mulierum frigida ꝛ humida sunt:
vnde multos humores colligunt:qui cũ ad inferiora de/
scẽdũt cũ mẽstruis exeunt:sicut in arboribus sepe vide/
mus quarũ humores cũ gũmis egrediunt̃. Cum exeunt
menstrua ᷤm ꝙ opꝫ in quãtitate ꝛ tpe:purgant̃ humoꝝ
supfluitates:qð si fiat ꝯtra in quãtitate sine tẽpore vel si
auferant̃ diuersitates passionuꝫ generant̃. Eoꝝ ablatio
aut est nãlis aut nõ nãlis que mulierib⁹ post q̃nquagin/
ta annos cõtingit:aliys in quadraginta:aliys in. xxxv. ma
xime multũ pinguib⁹ ꝛ carnosis.

De rete[ntione] mẽstruo[rum]

¶ Ablatio accidẽtalis
est vel ex virtute:vel ex organis:vel ex mã. Ex vtute vt
si mẽbris dñent̃ alique cõplonis male. s. naturalr vel ac/
cidẽtaliter. Ex organis ꝑꝑ substãtiã vulue:vl' venaꝝ sua/
rũ. Ex substantia vulue vt si sit spissa ꝛ viscosa naturalr
vl' accidẽtaliter. Ex venaꝝ substantia:si sint stricte sicut
pinguibus euenit:quibus venaꝝ ora sunt cõstricta natu/
raliter vl' accidẽtaliter:sicut ex oppilatione que innascit̃
eis ex humorib⁹ grossis ꝛ viscosis. De materia ᷤm quãti
tatẽ vel qualitatẽ:vel ex motu suo. De quãtitate si sit par
ua:que ꝑuitas vel est ex subtili dieta vel ex magnis exer
citys. Rursus mulieres se exercẽtes ꝛ nimiũ mouentes:
nõ multũ habent menstrua:sed que quiescũt ꝛ multũ co
medũt ꝛ suauiter viuũt multa indigent purgatione mẽ/
struoꝝ. Ex qualitate mãe:vel ex grossitudine ꝛ viscosita
te:vel de frigiditate ꝛ siccitate:sanguis enim ingrossatus
claudit vias neqꝫ faciliter exit. similiter infrigidatus vel
exiccatus nõ currit ꝑ venas facile. Ex motu mãe in alia
mẽbra se mouẽtis:sicut ꝛ in anũ ꝛ dicit̃ hemorrois:vl' in
nares:ꝛ dicit̃ fluxus sanguinis. Rursus si quedã mulie/
res multũ fluxũ sanguinis habuerint:ꝛ quedã ab hemor
roidib⁹:vel de pectore:vel de venis que crepuerint mul
tũ emiserint. He oẽs ꝛ silẽs mẽstrua descẽdẽtia nõ hñt.
Iteꝫ mẽstrua auferunt̃ ꝛ corrũpunt̃ ex cõtinua tristitia
motu gemitu timore ira ꝛ aliys anime passionibus. Cuꝫ
ꝟo ablatio mẽstruoꝝ ab eis diu elonget̃:passionẽ in sto
macho patiunt̃:vtpote defectioneꝫ appetitiue virtutis:
abominationeꝫ:malũ appetitũ:sicut pulueris terre car/
bonũ lateruꝫ ꝛ similiũ. Alia adhuc passio sequit̃ maior:
sicut colli dorsi capitis ꝛ oculoꝝ dolor. Patiunt̃ ẽt acu/
tas febres. Urina eaꝝ pertinet nigredini ꝛ rubori. Aliq̃n
est sicut lauatura carnis recẽtis. Uniuersaliter eniꝫ eaꝝ
corpora morbis maximis sunt appata:sicut ptisi hydro/
pisi manie morphee ꝛ talib⁹. flobothomem⁹ ex vena me
dia donec hora mẽstruoꝝ ablata erit maior.

De flux[u] [mẽ]struo[rum]

¶ Flux⁹ ãt
sanguinis exiens cũ mẽstruis plusq̃ꝫ opꝫ:vel de organis
erit:vl' apertis venis vulue. s. crepatis:ꝛ tũc sanguis subi
to ꝛ velociter exit rubeus ꝛ clarus:vel ex mã cũ augmẽ/
tet̃ sua quãtitas ꝑꝑ multaꝫ suauitateꝫ:ꝛ nimiã comestio/
nẽ:vel ꝓpter qualitatẽ:vt si sit acuta cholerica: vel salsa
flegmatica:vel ex acumine sanguinis:queꝫ vulua retine/
re nõ põt ꝛ festinat vt expellat. Si materia sit cholerica:
color eius citrin⁹ fit. si flegmatica albus. si sanguinea ru/
beus:

beus:hoc fit cū totius corporis corrūpit̄ sanguis ⁊ descē-
dēs ad vulnā effluit qđ nō pn̄t cōpati mēbra corpis pp
corruptionē sui:⁊ malignitatē sue q̄litatis. Si augmētat̄
fluxus iste:neqȝ cesset:patiunt̄ mulieres colorꝝ mutatio-
nes:fastidia:macilentiā:hydropisim:q₂ epar pp hoc ne-
cesse est refrigescat ⁊ actio sua deficiat:vñ opȝ vt si au-
gmētet̄:⁊ eū extinguere velim⁹:mulieres in supioribus
flobothomemus vt mā ad supiora trahat̄:hoc fit si san-
guis cā fuerit Si cholera rubea sit catarticū dādū est:qđ
eā purgare debeat:⁊ silr̄ in flegmate:vel in cholerica ni-
gra faciam⁹ catartica sibi ꝯueniētia:deide redeamus ad
medicinā stringētē sanguinē. ¶ Aliqñ mulieres patiunt̄
suffocationē matricis:vñ eaꝝ appetit⁹ deficit:⁊ corp⁹ re-
frigescit:sepe mulieres inde deficiūt ⁊ subtiliant̄: pulsus
earū paruissimus ⁊ debilissimus. Aliqñ ex toto aufert̄.
Aliqñ mulieres adeo coarctant̄ vt eaꝝ capita genibus
implicent̄. Unde Galenus. Uidi mulierem huiusmodi
patientē:que ⁊ flatū pdiderat vere ⁊ pulsum quasi mor-
tua esset:neqȝ distulit a mortua:nisi q₂ parū erat in me-
dio corporis calida:multi medicoꝝ eā mortuā esse puta-
bāt. Qđ certificare volētes lanā carpinatā rarissime ac-
ceperūt ⁊ naribus apposuerūt:de cuius motu eā viuere
certificati:q₂ flatū habebat:⁊ omne aīal flatū habens vi-
uit. Cā cuius passionis multitudo est spermatis: vel cor-
ruptio sui. Hec cōtingunt q₂ diu remote fuerūt a viroꝝ
cōiunctiōe:vñ necesse est vt augmētet̄ spma ⁊ corrūpat̄:
⁊ quasi venenū efficiat̄. Hāc egritudinē vidue plurimū
patiunt̄:maxime ꝑus maritate ⁊ parturiētes sepissime.
Silr̄ puelle patiunt̄ cū ad etatē veniūt:neqȝ cohabitent
cū masculis. Sperma eniȝ coadunat̄ in ipis:qđ expelle-
re sicut ⁊ masculis necesse est:hoc eniȝ nāe actio expetit:
cū mulier habere masculū nō valeat adunat̄ in ea sper-
ma:⁊ ab ipso factus fumus ascēdit ad diafragma:q₂ dia-
fragma ⁊ vulua cōiūcta sunt:q₂ ꝟo diafragma cōiunctū
est cū gula ⁊ instrumētis vocis:suffocatio inde contingit.
Iterū hic morbus est ex mēstruoꝝ ablationibus. Nā si
mēstrua auferant̄:⁊ spma augmētet̄ multo plus peiora-
tur:⁊ maxīe in autumno ⁊ hieme. ⁊ ꝑmo in hac egritudīe
machinandū est vt manus ⁊ pedes mulieris fricemus.
¶ Et aliqñ apāta nascunt̄ in vulua multiformia. Si ğ
adsit cholera rubea:calidū generat̄ apā:qđ tñ fit de vē-
tositate grossa:vel de percussione:vel de mēstruoꝝ abla
tione. Si eniȝ apā in vulue fit prora:sequit̄ dolor cū strā
guria:si in ore vulue vmbilici ⁊ natiuȝ aderit dolor:si in
eius puppa:sequit̄ dolor dorsi:ꝯstipatio digestionis:do-
lorqȝ sub hypocūdrys. Si apā sit cholericuȝ vel sangui-
neū:febres hȝ acutas sitim ⁊ dolorē. Si de humorib⁹ sit
grossis:tumor ⁊ durities ⁊ grauitas in anchis ⁊ coxis:vñ
opȝ succurri. ¶ In vulua vulnera generantur de acutis
apātibus:⁊ aliqñ de acutis medicaminibus vel de abor
su:que certificant̄ ex sanie inde effluēti:⁊ ex dolore ⁊ pul
satione in matrice. Si sit putrefacta sanies fit ex cholera
nigra cū putredine horribili ⁊ ardore nimio:vñ mulieri
est ꝑcipiendū:vt in vuluā ponat illa q̄bus vulnera mun
dificent̄:⁊ calor extinguat̄:⁊ dolor mitiget̄. ¶ Et aliqñ
vulua patit̄ mollitiem pp humiditatē nimiā:vel in loco
frigido multā sessionē:seu aque frigide īfusionē:his eniȝ
emollit̄:⁊ a suo loco egredit̄. aliqñ egredit̄ pp nimiā ex-
pressionē in ꝑtu. ¶ Auicēna. Mēstrua tēperata in quā-
titate ⁊ q̄litate ⁊ tēpore suo currētia ꝭm cōsuetudinē na-
turalē in oī spatio sunt cā sanitatis mulieris:⁊ mūdifica-
tionis corpis eius ⁊ faciūt ipam acqrere castitatē ⁊ pau-
citatē desidery. Mēstruatio eq̄lis est vt mēstruet̄ mu-
lier omni mēse vsqȝ ad triginta dies:⁊ qđ est supra illud
⁊ infra illud. s. qđ cadit in. xv. vel. xvij. est nō nāle. Ex no-

De suffocatiōe matricis.

De apostemate matricis.

De vulnere matricis.

De mollitie matricis.

Auicen. fen xxi. tertij canonis.

cumēto mēstruoꝝ. s. in euacuatiōe supflua ꝑuenit̄ ad ad-
ditionē debilitatis mulieris:⁊ alterationē forme illius:⁊
paucitatē cōceptionis:⁊ multitudinē aborsus:⁊ debilita-
teȝ fetus cū nascit̄. Et retentio mēstruoꝝ ⁊ paucitas eoꝝ
cōmouet in eis egritudines repletionis oēs vt apāta:do-
lores capitis:tenebrositatē visus:⁊ cōturbationē sensuuȝ
febres repletiones vasoꝝ spermatis quare fit desiderās
nō casta:⁊ nō suscipiēs filiū in impregnatione pp corru-
ptionē matricis ⁊ spermatis ⁊ prefocationē ⁊ syncopim:
⁊ qñqȝ morit̄. Et de mulieribus est cuius alteratio men-
struoꝝ festinat in. xxxv. vel. xl. anno vite sue:⁊ de eis est
in qua tardat̄ vsquequo veniat ad q̄nquagesimū annū.

¶ Ex traditione auctorum recentium. §. III.

Matrici accidunt cōplexionales passiones instrumentales ⁊ cōes. Et accidit
mulierib⁹ suffocatio matricis:vt qñ matrix pp
vaporē distensa:vl' superius eleuata cōprimit
diafragma. Item accidit eis precipitatio. s. vt descendat
plus q̄ȝ debeat vt in viris intestina:huiusmodi aūt egritu
dines accidunt quandoqȝ ex ꝓprio vitio matricis:qñqȝ
vitio alioꝝ membroꝝ q̄bus matrix cōpatit̄:inter quos
morbos agit̄ ꝑmo de retentione mēstruoꝝ ꝑter naturā:
q₂ ꝭm naturam retinent̄ vsqȝ ad. xij. annos vel. xiiij. vel
post. l. vlterius:⁊ aliqñ citius ꝭm naturā mulierū. In tē-
pore aūt intermedio retinent̄ preter naturaȝ:aliquando
languore:exercitio plurimo:fame:siti:⁊ accidētibus ani-
me:vbi nō valet calefactio aromatū:q₂ mēstrua ꝯsumū
tur interius per predicta. Itē in tpe intermedio retinent̄
iteruȝ ꝭm naturā:vt in pregnātibus:qđ medicus habet
cōsiderare:ne tūc ꝓuocās mēstrua fiat homicida vel cā
aborsus:nec semp credat feminā nō esse ipregnatā si mē
strua emittat:lȝ h̄ in paucis accidat: sicut in valde forti-
bus que sunt replete habitudinis ⁊ cōplōnis : in quibus
plurim⁹ sanguis est gñatus: q totus nō est necessari⁹ ad
fetus nutrimentuȝ:neqȝ ēt tūc tpis ille sanguis ꝓuenit a
matrice cū sit vehemēter clausa:sȝ a venis exterioribus
orificy exterioris:qđ semp est apertū. Retinent̄ iterum
mēstrua pp alias causas sicut pp sanguinis grossitudinē
vel pp oppilationē factā in venis:vel pp cōstrictionem
que accidit in vys ⁊ orificys eaꝝ:ꝭm plurimā frigidita-
tē:vl' viscositatē:vel pp apā factū ibi vel in locis vicinis
vñ sequit̄ fortis cōstrictio:vl' ex pinguedine supflua:vel
ex pāniculo ēt dēso qui generat̄ in orificys venaꝝ aliqñ
vñ ꝓhibent̄ mēstrua currere. In oīb⁹ his ꝓdest aroma-
tū calefactio. Retinent̄ etiā pp alias cās:sicut pp debili-
tatē virtutis:q₂ sanguis ad alia loca deriuat̄. Aliqñ mu-
lieres patiunt̄ nimiū fluxum mēstruoꝝ:⁊ hoc aliqñ fit:
q₂ orificia venaꝝ matricis nimis aperiuntur:⁊ sanguinē
nequeunt retinere:aliqñ fit q₂ ipse vene rūpuntur ex sal-
tu casu percussione:aliquando ꝟo ex nimio cibo ⁊ potu
⁊ assidua quiete:aliquādo ꝟo propter aborsuȝ: aliquan-
do ex acuitate sanguinis ⁊ nimia subtilitate:aliqñ ꝟo pp
difficultatem partus:aliquādo propter hemorroidas in
collo matricis:vnde pregnantes aliquando mingūt san-
guinem:aliquando ꝟo ex ragadys vel vlceribus malis
antiquis matricis: aliqñ ꝟo ex dominio mali humoris
in corpore naturalis vel innaturalis: sicut abundat san-
guis adustus:⁊ sanguis crudus aquosus flegmaticus. Est
alia passio matricis que suffocatio nominat̄ : ⁊ cā istius
passionis est plurima spermatis aggregatio circa testicu
los mulierum:vt contingit in puellis adultis vel viduis
continentibus:cū non vtuntur consueto coitu. Iteȝ ergo
sperma corruptum non valet exire:⁊ inde vapor pluri-
mus malus natus matricē eleuat ad superiora. Iteȝ pro-
uenit ex retentione menstruoꝝ:que cū in matrice aggre-

gant: ⁊ non euacuant: in vaporē resoluta idē operantur. Prouenit ēt ex quocūqȝ humore in matrice ꝑter nāȝ collecto.

Cura retētionis mēstruorum.

¶ In cura vo istaꝝ egritudinū caute ꝓcedēdū est. Et ꝑmo cōtra ꝑter nālez retentionē menstruoꝝ medicine efficaces ⁊ remisse ponēde sunt.

Digestiuuz.

¶ Digestiuū subtiliatiuū apitiuū incisiuū mēstruoꝝ ⁊ ꝓuocatiuuz. ℞. syrupi de biçātys oxymellis simplicis. aā. ℥.5. syrupi de absinthio. ℥.j. aquarum capil. ve. ⁊ matricarie. aā. ℥.j.5. misce.

Solutiuum.

¶ Uētris solutiuū apitiuū subtiliatiuū mēstruoꝝ ꝓuocatiuū. ℞. aloes succotrini electi. ʒ.j. myrre. ʒ.5. croci agarici. aā. ℈.j. salis gēme çinçibe. aā. gra.j. misce ⁊ cū syrupo de absinthio formentur pillule. vij. pro. ʒ.

Subtiliatiuum.

¶ Subtiliatiuū apitiuū mēstruoꝝ: matricis cōfortatiuuz. ℞. diachori. ℥.vj. floꝝ rorismarini. ℥.j. misce ambo simul in cōserua diachori.

Apritiuum aliud.

¶ Subtiliatiuuz aperitiuū vt supra. ℞. granoꝝ pini. ʒ.j. calami aromatici cassielignee. aā. ʒ.5. cinamomi. ℈.j. se. feniculi: gallie musca. aā. ʒ.5. ligni aloes. ℈.j. nigelle. ℈.j. musci gra. vij. çucchari albi qđ sufficit: ⁊ cū aq̄ matricarie fiat ꝯfectio vt supra.

Confectio.

¶ Alia cōfectio ad idez. ℞. amigdalaꝝ ama. ℥.j. se. anisi ⁊ baucie ⁊ carui. aā. ʒ.5. iuniperi. ʒ.ij. cinnamomi. ʒ.j.5. çucchari albi. ℥. xij. pistenꝭ oia subtil'r: deinde cuȝ aqua capil. vene. fiat cōfectio solida in morsellis. de. ʒ.iij.

Digestiuum.

¶ Digestiuuz vt supra. ℞. aquaꝝ ipericonis. ℥.5. feniculi ⁊ capil. vene. aā. ℥.j.5. cinamomi gra. iij. çucchari albi. ʒ.ij. misce.

Pillule.

¶ Pillule ad idē nō solutiue. ℞. trociscoꝝ de capparibꝰ. ʒ.j. speꝝ diarodon abbatis. ʒ.5. diamusci dulcis. ℈.j. absinthij. ℈.ij. cuscute. ℈.j. çucchari albi. ʒ.5. ⁊ cuȝ syrupo de absinthio formenꝭ pillule. vij. pro. ʒ.

Lenitiuum.

¶ Uentris lenitiuū. ℞. oleorū de been. ℥.vj. lilioꝝ alboꝝ. ℥.vij. absinthij. ℥.ij. amigdalarum dulciū. ℥.j. gallie muscate. ℈.5. fiat clystere: ⁊ tota quātitas est pro duabꝰ vicibus.

Puluis.

¶ Puluis. ℞. croci spice trociscoꝝ de myrra rubee tinctoꝝ. aā. ʒ.j. misce ⁊ fiat puluis ꝑ tribus vicibꝰ: ⁊ deꝭ cuȝ brodio aut vino albo. Nota ꝙ q̄ꝑrimū mēstrua effluūt debite: tūc nō vlteriꝰ medelis ad h̄ vtaꝭ dn̄a patiēs.

Cura fluxus.

¶ Cōtra fluxū mēstrualez denꝭ trocisci de karabe: flobothomeꝭ basilica: vētose apponanꝭ sub mamillis nutriaꝭ stipticis: supponaꝭ vulue h̄. ℞. balaustie: olibaꝰ gallaꝝ anthimonij achatie aluminis. aā. fiat puluis ⁊ misce. Femur deorsuȝ epithimeꝭ ex stipticis. Si fuerit ex repletione sanguinis fiat flobothomia. Si ex cholera fiat cholere euacuatio: ligenꝭ extrema ligatura: imo ⁊ coxe apud inguina: vētose ponanꝭ inter duas anchas.

Dieta.

¶ Nutriaꝭ vitellis ouoꝝ sorbiliū: aq̄ carnis valde nutritiua: acetosis ex succo sumach: aq̄ acetose: potibꝰ boni odoris: ex carne bona: sorbitiōibꝰ humidis ⁊ sumach ⁊ amilo: vino grosso nouo dulci. Euitet vinū antiquū subtile: cibeꝭ oi cibo velocis digestionis cōfortatiue arnoglossa ⁊ est ꝓpriū bibita ⁊ iniecta: cāphora bibita ⁊ supposita: lac decoctū cū ferro ignito in quo est scoria ferri: deꝭ in potu cū stipticis oi die acetositas citri est ꝓpriū.

Pillule.

¶ Cōtra fluxū sanguis mēstruoꝝ post aborsuȝ aut post ꝑtū nālē accipiat sequētia. ℞. Pillulaꝝ de bdellio. ʒ.j. trocisci de terra sigillata. ℈.j. misce ⁊ cū syrupi myrthini qđ sufficit fiāt pill'e. ix. p. ʒ. ¶ Itē. ℞. trocisci de karabe de terra sigillata. aā. ℈.j. misce ⁊ cū syrupo myrtilloꝝ qđ sufficit fiant pill'e vt. s̄. Istaꝝ pill'aꝝ assumat. ʒ.j. in aurora. ¶ Cōtra retētionē secūdie. ℞. ellebori al. ⁊ cū eo ꝓuoceꝭ sternutatio. Itē aliq̄tiēs ipa sternutāre teneat os clausuȝ ⁊ nares: ⁊ sil'r ad coxā per collū eius. ¶ Itē obstetrix imittat manū oleo sisamio inūctā: deinde ꝓuoceꝭ sternutatio: fiat sternutatio semꝑ tꝑe q̄ nō descēdit stōcho ieiuno tā de die q̄ȝ de nocte cū tāta q̄titate elle. al. ꝙ ꝓuocet sternutationē trigesies aut ampliꝰ ⁊ sufficit isufflādo i nares: ⁊ ad h̄ sufficit ꝑua quātitas. ¶ Itē supponaꝭ stercoris accipitrꝭ. ʒ.5. ¶ Suffumigeꝭ cū stercore colūbino: cū radice ari. ro. deꝭ in potu stercoris accipitris. ℈.j. Notare debes ꝙ oia ꝓuocātia aborsū educūt secūdinā: ⁊ oē genꝰ gūmi: oē genꝰ sal: oēs medicie cal'e in q̄rto: q̄s oēs regre. xxj. tertij. c. de ꝓuocatione aborsus. ¶ Itē suffumigeꝭ ꝑ embotū cū hac decoctiōe. ℞. ruthe prassij abrotani. aā. M.j. olei de lilio. ℥.ij. misce oia sil'.

¶ Cōtra prefocationē matricis suppositoriuȝ. ℞. gallie musca. ʒ.j. supponaꝭ ad itra vuluā ligata ꝑus in petia: vl' syndone rara. ¶ Aliud ad idē. ℞. ligni aloes. ℈.j. musci gra. v. ambre gariofi. gallie muscate. aā. ℈.5. contūdanꝭ grosso mō ⁊ misce: supponaꝭ h̄ medicamē in petia vt in alio. Suffumigiū ad nares. ℞. pēnas ꝑdicis vel fasiani qđ sufficit his ignitis suffumigenꝭ nares. ¶ Itē cuȝ assa fetida sup carbones ꝓiecta. ¶ Itē cū corio ignito veteri. Iste suffumigatiōes fiāt tꝑe ꝑoxismi ꝑfocationis: aut qn̄ timeꝭ sup eiꝰ aduētu ꝑxio incipiēdo a leuiori. Friceꝭ os vulue cū digitꝭ tinctis in oleo lilioꝝ alboꝝ. ¶ Clystere ℞. malue floꝝ camomil. melliloti. floꝝ anheti. aā. M.j. vitelluȝ oui. j. olei lilioꝝ alboꝝ: olei spice. aā. ℥.iij. salis cōis. ʒ.j. isto clysteri vtaꝭ stōcho ieiuno ⁊ aā paroxismū: qm̄ valet ꝑuisiōl a ꝑfocatiōe. ¶ Itē ꝯ vētositatē ꝯ febrē: aborsuȝ ⁊ vomitū ⁊ ꝯ tumorē mēbroꝝ solutiuuȝ facillimū. ℞. māne. ℥.ij. aq̄ absin. ℥.j. brodij ꝑdicis: pulli vl' fasiani qđ suffic̄ misce: vl' loco māne pone cassiā. Ad exitū m̄ricis vl' ani suffumigatio fcā ex corio anguille salite valet. Et ad idez valet suffumigatio fcā ex limatura plūbi.

¶ De egritudinibus iuncturarum. Caput. IIII.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. I.

GRECI dicūt arthreticā: quē nos morbum articularē ꝙ arthron greci articuluȝ vocāt. Est aūt morbꝰ q articulos ifestat: nec idē est morbꝰ articularis: ⁊ in greco chiragra ⁊ podagra: qđ luculētissime ōndit nobis Pliniꝰ nālis hystorie lib. 26. cap. 11. dicēs. Podagre morbus rarior solebat eē: nō mō patrū auorūqȝ memoria: vn̄ ēt nr̄a: ꝑegrinꝰ ⁊ ipse. Nā si italie fuisset: antiq̄tas latinū nomen inuenisset: cū ꝗ latinū nomē nō habeat: nō pōt eē articularis: cū ēt hic arthreticꝰ dicaꝭ. Recētiores semꝑ arthreticā vocāt: de quo Serenꝰ sic. Si vo articulos tabes inimica per oēs Deserit: ex ficu betas ac melle ligabis. Enniꝰ ipse pr̄ dū pocula siccat iniqua: Hoc vitio tales fertur meruisse dolores. Podagra pedū est dolor. pus. i. pes: ⁊ agra atrocitas vl' ifirmitas. Ouidiꝰ. Soluere nodosam nescit medicina podagrā. vl' ꝙ podas. i. pedes agrene. i. capit. Chiragra manuum dolor est: chir eniȝ manꝰ est: ⁊ agra dolor. Et sciatici dicunꝭ qbꝰ in coxē dice seu in coxe vtebra: q̄ scia dr̄: dolor inest: ⁊ ꝓpterea claudicāt. Podagra raro castratos vl' pueros aā femine coitū: vel mulieres nisi qbus mēstrua suppr̄ssa sunt tētāt: vbi sentiri ceperūt (vt Celso placet) sanguis mittēdus est. Id. n. inter initia stati factū sepe annuā: nōnunq̄ȝ ꝑꝑetuā valitudinē ꝑstat. Quidā ēt cū asininio lacte epoto se eluissent: in ꝑpetuuȝ hoc malū euaserūt Quidā cuȝ toto anno a vino mulso venere sibi tēperassent: securitatē totius vite ꝯsecuti sunt: idqȝ vtiqȝ post ꝑmū dolorē seruāduȝ est ēt si qeuit.

De coxarum morbis.

¶ Coxaꝝ morbꝰ de genere articulari est: nisi qđ insedit coxe eius cā est multꝰ ⁊ pituitosus humor in coxa cōcretus. Dolor aūt languētibus est ab vertebre loco: ⁊ inguine ad genu vsqȝ: in pluribꝰ aūt ad pedē vsqȝ trāsit.

De podagra ⁊ oi articulari morbo.

¶ Nō sola podagricū omnēqȝ morbū articularē efficit imbecillitas mēbroꝝ: sȝ ēt humoꝝ ꝯ nām redundās multiplicatio. Naȝ cū mēbroꝝ nutriendi vis subuulsa factaqȝ est ciboꝝ affluētia: inde ꝯcoctiones nō sunt: redundatqȝ humor in articulos quosuis: vt crura ⁊ pedes

pedes manusqz:neruorũqz nexus reuinciens dolorez su/scitat:mediaqz articulorz occupat loca crura media:vel coxas vl'cubitũ:vl'brachiũ.Cũ aũt pedes occuparit ptur bãs humor podagra morb⁹appellaẽ.At cũ in oẽs corpis trãsierit artus causa:iam articularis languor dici ↄsueuit: quo vertebre spine:z scapule:z coxẽdices:z ois art⁹ mor/bo subyciẽ:qbusdã aures quoqz z dẽtes z guttur:z qñqz secur z lien articulari dolore oblanguet:qb⁹ nisi celeriter succurraẽ:cõfestim imminet exitium. Redundãs itaqz z affinẽs humor:aliqñ biliosus:aliqñ sanguine⁹:aliqñ me/lancholicus:frequenter aũt pituitosus ac crudus est.ex ci/borz redundãtia z incoctionibus z ocio cõflaẽ.In articu/lis nãqz inueterascẽs dẽsescit:z glutinescit.Est z quãdoqz mixtus:ex pluribusqz cõstat:tuz nõ facile dignosciẽ:cura/turqz difficilius aut prorsus incurabilis egritudo.Princi/pium morbi frequẽter labor imẽsus:z valide deambula/tiones excipiũt:iugisqz equitatio:veneris in tempestiuus vsus:insuetaqz frigida potatio fridorz:aut multarz aut no xiarz escarũ vsus:aut vinũ multũ z austerũ. Principales aũt cãe q̃ suscitãt sũt anxietates z exitiales cure:z vigilie: z relique animi egritudines:que nõ modo admouent:sed etiã malũ humore gignũt. Varia nimiruz hui⁹ languoris est causa.Inde humorẽ differẽtie multifarie:biliosus igiẽ fluxus coloris liuẽtis:z ruffi:z calorem ingerit:acutioreqz efficit dolorẽ:z ppere ediẽ in cutem absqz ingẽti tumore: impositis calidis reb⁹ exacuiẽ:vt refrigerãtibus remittiẽ is lãguor. Plus alys aduenit pcipue biliosis:z in febrib⁹ frequẽter aduenit in ipsis paroxismorz accessionibus cũ sitibũdi sunt.Atrũ ꝟo colorẽ in melãcholicis videas. Al/bum ꝟo z aquosum in pituitosis tardioreqz dolorez:vt turgescat:vt sanguine⁹color est:qb⁹ sanguis humor redũ/darit:victũ in cunctis suũ esse expedit. ¶ Unguẽtum ad podagrã.fabe solide:lupinorz.añ.ʒ.iiij.tere simul z misce adipis suilli lib.impositoqz ad calãz frigidũ:z ad frigidã cal'm.Itẽ stercus cigonie cũ adipe porcino mixtũ z poda grã curat.Itẽ achatia cũ aceto inducta.Iterũ raffaninum oleũ cũ nitro z sale mixtũ z inductũ curat.Itidẽ hyoscya/mi folia tenera cũ axũgia z myrra:aut cum albugine oui: necnõ fel taurinũ cũ aloe mirũ crediẽ.Stercus quoqz pa uonis i aceto accerrimo dilutũ calefactũ podagre ipositũ sedare mirifice crediẽ. Cũ senseris pedes a podagra iflã/mari:capella alleũ ↄterere:z illine ad diẽ pmitte ne soluas.

Unguentum [a]d podagrã.

¶ Ex traditione penorum z arabum. .§.II.

Isaac 6° via/tici capi.18.

Passio sciatica nasciẽ ex humorib⁹ i neruũ illũ grossũz ↄscẽdẽtib⁹:qui scia vo catur:hec iter lacertos est coxe.Fit autẽ pluri mũz ex humorib⁹ flaticis z viscosis in cõcaui tate coxe se adunãtibus:aliqñ ex humorib⁹ sanguineis cũ cholera rubea mixtis z ibidez collectis:vnde patiunẽ do/lorẽ in coxis:aliqñ descendit dolor vsqz ad crura z calca/neum:z vsqz ad paruũ pedis digitũ:aliqñ est in vna pte: aliqñ in vtraqz.Si aũt sit in sinistra peior z molestior est q̃ in dextra.Si ex humorib⁹ sanguinolẽtis z cholericis: sequiẽ nimietas doloris z cõtinuatio pulsationis:z ardor z incẽsio:qd maxime ↄtingit iuuenibus.Si ex calidis cer tificeẽ esse humorib⁹:vena minuaẽ que saphena vocatur de calcaneo.Si passio sit in vtraqz parte flõmenẽ vtreqz vene.Hal.dixit tantũ valet hec flõmia vt vna die infirm⁹ euadat:aliqñ etiã vena in medio brachio est flobothomã/da de pte infirma:z maxime in initio hoc fiaẽ:si nos adiu/uerint tẽpus etas ↄsuetudo z regio:postea dãda est phar/macia que cholerã rub.purgat:sil'r clystere faciamus:nu/triam⁹ cũ dieta caloris extinctiua: sepe balneenẽ in aqua dulci:demus pillulas de mastice z aloe. Ungam⁹ epithi/matibus frigidis. ¶ Podagra est dolor calcanei:z plãte

De coxar[um] morbis.

De poda[gra] z oi artic[ulari] morbo.

[De] podagra.

pedis cũ distẽtione nerui z pulsatione sul nascẽs ex malis humoribus ad calcaneũ descẽdẽtib⁹.Qui si calidi sint z acuti:dolor nimi⁹ erit:z pulsatio ↄtinua incidẽs calcaneũ. si sint frigidi z grossi fit grauitas nimia:z extẽsio z sine do lore acuto z pulsatione nõ est tumor. Apostemata aũt po dagrice z arthetice passionis nõ sunt tumentia: qz tumor in solis mẽbris carnosis nasciẽ z multũ sanguis hñtibus. horz mẽbrorz humiditas viscosa z frigida est nutrimẽtũ. etiã qz sunt carne nuda non sunt tumẽtia.plurimũ nasciẽ hec passio suauiter z quiete viuẽtibus z exercitia negligẽ tibus:vel purgationes z mũdificationes corporis nolẽti/bus:maxie cũ multũ comedãt atqz bibãt. De eniz res in corpore creãt humores. Si aũt mã seu nã pedes inuene/rit debiles:descẽdẽt ad eos humores:mẽbra ꝟo cuz sint debilia nõ possunt eos expellere ex defectione sua:vnde hec passio venit maxime pncipib⁹ z suauiter viuẽtibus:z corpora humida habẽtib⁹:maxime si multo coitu vtunẽ: z cibis nimys impleanẽ.cõcathenatio mẽbrorz calefacit cũ motus ad coitũ fit:z calor humores sibi attrahit.Item assuefactione coitus nerui laxanẽ z rumpunẽ:plãte pedũ z calcaneũ mẽbra neruosa esse videnẽ:vnde fit vt qz non coeũt eunuchi nõ patiunẽ hũc morbum:z si habuerint:tñ raro:qd fit eis ex multitudine humorz ppter inordinatio/nem diete.Sicut etiã pueri nõ fiũt podagrici nisi ex inor dinatione diete z ciborz multitudine. Mulieres ꝟo non fiũt podagrice:qz nõ laborãt i coitu sicut masculi:z omni mẽse purganẽ mẽstruis.Quicqd diximus de podagricis illud intelligendũ est de arthericis. Hal.podagra ingt est passio incipiẽs in vere z in estate:sanaẽ in.lx.dieb⁹ vl'an/tea.Si in autũno z vsqz ad hiemẽ durauerit:durũ est eaz curari:z qñ opz nos eã curare flõmem⁹ eos si multũ san/guinẽ habuerint:z maxime sup manuz si in eis sanguinis abũdãtia vl'cholera sit cã:q2 si humores sint flatici phar macia flatis purgatiua sunt purgãdi sicut pillis de tapsia vel hermodactylis vt sunt iste. ℞.hermodact.mirabola. citrinorz.añ.ʒ.iiij.turbith.ʒ.j.ß.aloes.ʒ.vj.tẽpera cuz succo porri. ¶ Alie. ℞.mirabola.citri.bellirici z emblici ↄingi/beris.añ.ʒ.vj.origa'.ʒ.xj.tapsie.ʒ.iiij.hermodact.ʒ.xxxiiij. bdelly.ʒ.xxj.tẽpera cũ succo solatri fac pillulas.Diascori des dixit,opiũ z crocũ parũ cũ lacte tẽpera:qz mitigãt do lorẽ cal'e podagre apatũ. Frigidis podagricis valet scor/deon cũ aceto tẽperatum:vue passe mũdate:z rutha insi/mul pistata z cõmixta valẽt axũgia vulturis cũ stercore pecudũ. ¶ Auicẽna.Cum causa est in eis mã:tũc opz vt phibeaẽ qd efficiẽ p attractionẽ ad ↄriuz:z p minoratio/nẽ:z ↄforteẽ mẽbrũ vt nõ suscipiat z resoluat qd inuectũ est vt priueẽ:z redi in oibus illis ad canones vl'es. Et fa cta diuersione cũ flõmia in sanguinea administra vomi/tum z pprie qñ dolor est in inferiorib⁹:vomitus eniz ma gis iuuatiuus q̃ vẽtris solo:deinde administra solutiuũz vẽtris.Et incipe a re forti si nõ phibet priuatio maturita tis:z grossitudo materiei:quis facilis sit icolumior z gra/datio cõueniẽtior:deinde sequeẽ cũ solutiuis mũdificãti/bus fm gradationẽ.Et rectius est in hoc si mã est chole/rica subtilis festinare euacuationẽ cũ videẽ maturatio:z si est grossa nõ est malũ pmittere qd eã subtiliet z maturet. Et si mã fuerit cõposita:fac vt solutiuũ z emplastrũ sint cõposita:lz tñ melius sit vt blãde tracteẽ in pncipio:z nõ fiat flobothomia:facit enim flobothomia accrescere hu/mores:z facit eos currere in corp⁹:z nõ extrahit illud qd necesse est vt abstrahaẽ.Epithimata ꝟo calida z narcoti ca omnia sunt nociua:calida quidez ppter attractionem: sed narcotica ppter congelationem z cruditatẽ. Et iteruz epithimata infrigidãtia grossũz faciũt crudũ:z mortificãt subtile:z plongant egritudinẽ. Et aqua calida nociua est

Auicẽna fen xxij.tertij.

eis:qm̄ humectat iuncturas.Et semina fortia:sicut semen
feniculi quādoqȝ adurūt superfluitatē:ꝛ cōuertūt eā in la
pideitatē.Et caue ne in potu des in primis nisi medicinā
debilem:qm̄ ipsa mouet mām:ꝛ nō facit currere aliquid
de quo sit curandū:imo subtiliat fortasse materias cōgela
tas alias:ꝛ facit eas currere ad membra.Et facta euacua/
tione administra ꝓuocationē. Nā ꝓuocatio desiccat ma
teriam doloris iuncturarum:ꝛ ꝓpria in podagra cal'a.Et
plures habentiū dolores iūcturarū ꝛ cōplexiones humi/
das:nō iuuant̄ cū solutione plurima facta potatione ꝛ cly
steri:ꝛ cū medicant̄ diureticis sanant̄:extenuati xͦo non
tolerāt solutionē ꝛ ꝓuocationē plurimā.Et repcussio ma
teriei a mēbro nō opȝ vt fiat materia existēte fortis effu/
sionis ꝛ plurime resumptionis.i.quātitatis:qm̄ illud facit
duas res malas:quarū vna est ꝙ facit inobediētē mām.
quare accidit dolor magnus:ꝛ scd̄a est qm̄ fortasse cōuer/
tetur ad mēbra principalia:quare accidit timor. Et cum
materia nō est plurima:aut nō est magne effusionis:tunc
nō est malum repellere eam in primis nisi in sciatica:naȝ
repercussio in ea retinet materiā in ꝓfundo. Et nō opor/
tet vt approximent̄ ei resolutiua fortia in ꝑncipio rei an/
te euacuationeȝ:qm̄ facit euenire materias plurimas:de/
inde resoluet subtile earū:ꝛ inspissat residuū:ꝛ retinebunt
ipsum.Cum igit̄ fortes sunt dolores:ꝛ nō tolerant̄:nō est
excusatio quin tribuant̄ sedantia dolores ebibita ꝛ linita.
Et nō administres stupefaciēs nisi apud necessitatem:ꝛ
mēsura illud qd̄ sedat dolorē ꝛ malitiā summā doloris ꝛ
vtere eo cū audacia ꝛ temeritate plus. Et scias ꝙ rectius
est ꝙ permutatio fiat cū medicinis:qn̄qȝ enim est medi/
cina cōferēs vni mēbro ꝛ non alij:ꝛ qn̄qȝ cōfert in hora:
deinde nocet:ꝛ mouet dolorē.Et dimittāt vinū oino:con/
suetus tn̄ ꝭm gradationē:ꝛ vtat̄ cū ipsum dimittit diure/
ticis:ꝛ syrupus de diureticis cōfert eis. Et opȝ vt deuitet̄
caro in eo qd̄ frigidū est de hac egritudine:ꝙ si necessaria
fuerit:tūc det̄ caro auis mōtane:leporis:gaçeli:ꝛ ois caro
paucarū supfluitatū.Et in hermodactylis quidē creditur
causa plurimi iuuamēti:verum sunt nociui stōcho.quare
opȝ vt misceantur cū eis que sunt sicut piper ꝛ çinçiber ꝛ
cyminū.Et emplastratio cū stercore vaccino est fortis val
de in doloribꝰ iuncturaꝝ ꝛ dorsi ꝛ ieiuniū maxime ꝓdest.

Rasis in lib. diuisionum cap.102.

¶ Rasis. Dolores iuncturaꝝ ꝛ maxime in podagra plu
rimū fiunt ex humore crudo cui permixtū est aliqd cho/
lere:ꝛ ꝭm minus ex sanguine indigesto:ꝛ qn̄qȝ est cuȝ eis
caliditas vehemēs:ꝛ nō noiatur podagra:nisi qꝛ est in iū/
cturis pedū quibus ꝓpriū est ꝙ apostema eoꝝ nō fit sa/
niosum:ꝛ non facit collectionē saniei:sicut reliqua apata.
Sed aut resoluit̄:aut ingrossat̄:ꝛ fit lapis:ꝛ rumpunt̄ ex
eo digiti:ꝛ egrediuntur ex eis res diuerse ex sicco ꝛ humi
do.Et signa doloris iūcturarū ex cal'itate sunt rubedo co
loris loci:ꝛ caliditas tactus. ¶ Cura eiꝰ est flobothomia
ex sinistra manu si est in dextro:ꝛ ecōuerso. Et si est in pe
de sinistro:ex manu dextra. Et si est in dextro ex manu
sinistra:ꝛ nō opȝ vt dimittatur flōmia in hac egritudine
ꝓpter ꝓpinquitatem tēporis flobothomie. Sed oportet
vt fiat cum incipit apostema:ꝛ dolor:ꝛ pulsatio cū calidi/
tate in iuncturis:ꝛ ꝑcipue si est apostema quātitatis ma/
gne ꝛ rubei coloris.Si nō est magne quātitatis:sȝ est par
ua caliditas:extrahat̄ sanguis minus.

Serapio 4° breui.ca.23.

¶ Serapio.Et ma
teria ex qua fiūt iste egritudines:fortasse est ex caliditate
aut sanguinea:aut cholerica. Et fortasse est ex frigiditate:
sicut humor crudus qui nō digerit̄ qn̄ aggregat̄ in iūctu/
ris:ꝛ iste in essentia sua est similis saniei grosse:ꝛ cum mo
ratur in iūcturis tēpore lōgo nō solū ingrossat̄:sed acqui/
rit viscositatē multā siccā.Et fortasse est causa huius egri
tudinis humor melācholicus. Juncture aūt quas ꝯsequi/
tur egritudo ꝭm plurimū nō redit aliqua eaꝝ ad formaȝ
suā naturalē:ꝛ plurimū accidit hoc in sciatica:ꝛ duabꝰ an/
chis ꝛ podagra.Dolores aūt iūcturarū reliquarū fortasse
resoluunt̄ resol'one cōpleta:ꝛ ꝓprie qn̄ sunt ex supfluita/
te sanguinea:nā ꝗ̄uis redeāt iūcture anchaꝝ aut pedū in
egritudine sciatica:ꝛ podagra in hora ad dispositiones
suas naturales:tamē egritudo redit ex quibuslibet cau/
sis ꝓpter preparationem illarum iuncturarū ad recipiē/
dum materiam velociter.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§.III.

Gutta passio est ex reumatismis ꝓueniens
ad iūcturas:ꝛ habet tres species: chi/
ragram:sciaticā:ꝛ podagrā.Gutta aūt ꝛ arthetī/
ca apud recētiores medicos ita differūt.Arthe/
tica iūcturarū est dolor cū tumore vel sine a mala cōple/
xione humore seu vētositate in ipsarū existēte cōcathena
tione causatus.Membrū enim neruis seu ligamētis arta
tum artus dicit̄:a quo arthetica nomen accepit.Gutta xͦo
pro cuiuscūqȝ interdū humoris stillicidio ad quāuis no/
stri corporis partē defluentis accipit̄:qual'r vulgares hu/
miditatē quālibet taȝ ad pectus ꝗ̄ȝ indifferēter ad qd̄uis
membrū aliud defluentē:guttā vocāt. Alio modo capit̄
gutta prout est iūcturarū dolor ab humore in ipsarū con/
cathenatione a mēbris alijs defluēte causatꝰ. Queādmo/
dum enim mēbra ad seinuicē escā trahunt:ita ad seinuicē
superfluitates deponūt:vt Gal'.in de virtutibus nālibus.
Sciatica xͦo denoiatur a scia.i.ab illo osse cōcauo in quo
vertebrū vertit̄ in anchis ab vtraqȝ parte:ꝛ generat̄ ab
humore reumatiçante ad illā iūcturā:ꝛ imbibēte ligamē/
tum per qd̄ illa duo ossa cōtinuant̄.hoc ergo reuma siue
descēsus humoris ad istā iuncturā multis modis causat̄:
qꝛ tot modis quot generant̄ apostemata ꝛ pluribus. Ge/
nerat̄ ergo sciatica passio ex supfluitate humoꝝ ꝛ debili/
tate iuncture suscipiētis que debilitas quādoqȝ est a pri/
ma creatione:ꝛ quādoqȝ ab alio euētu vt casu percussio/
ne. Item causat̄ a largitate venarū aut viaruȝ:ꝛ quādoqȝ
per raritatem iuncture ꝛ capacitatē:quādoqȝ ꝓpter ſup/
fluam attractionē ibi factā a calido acq̄sito per motum ꝛ
fricationem:ꝛ iterū qꝛ iuncture ceteris mēbris sunt subie
cte.mēbra enim supposita subiectis mēbris superfluita/
tes frequēter expellūt:fit etiā quādoqȝ dolor in iunctura:
vnde plurimū fit attractio. Rumpitur etiam quādoqȝ li
gamentū:sed tūc nō est curabile:ꝛ aliqn̄ laxat̄ ꝛ lubricat:
vn̄ resilit vertebrū a scia:ꝛ bene curat̄. ¶ Cause iste sunt
antecedētes corporales.Cause aūt primitiue plures sunt:
sicut nimia satietas:ꝛ paucitas:vel malitia digestionis:ꝛ
longa tranquillitas:ꝛ ociositas assidua:ꝛ coitus imodera/
tus:ebrietas:ꝛ crapula:ꝛ cōsuetaꝝ euacuationū dimissio:
ꝛ hemorroidarum cōsuetarum retentio:omnia ista cali/
ditatem diminuunt innataȝ:sicut ligna plurima paruum
ignem:vnde sequitur superfluitatum aggregatio:ꝛ maxi/
me frigida compl'one iuuante istas causas. ¶ Causa etiā
guttarum primitiua est motus post cibum:vel comestio
in balneo:ꝛ potus etiam vini puri ante cibum maxime
generat guttas:qꝛ illius natura est penetrare ad totū an/
teꝗ̄ȝ etiā digerat̄ si vias repiat aptas. Jtē impuritas sper
matis ꝛ sanguinis has accelerat passiones:vnde noiantur
hereditarie a patribꝰ vel ab auis:sicut lepra. Labor iterū
imoderatus:ꝛ euacuationes attrahētes humores ad infe
riora cause sunt guttarum: natura enim supflua expellit
ad viam illam:ad quam consueuerūt declinare. Jtē fiunt
iste passiones ꝑ solā ꝛ simplicē qualitatē absqȝ humoris
vitio:sicut dicit Alexāder:vt ꝑ malā cōpl'onē calidaȝ fri/
gidam siccā ꝛ humidā.Sed hec per alterātia de facili cu
rat̄. ¶ Cause cōiuncte humorales aliqn̄ sunt sanguinee:

aliquando flegmatice: aliquãdo cholerice: aliquando melancholice: aliqñ ex duabꝰ: aliqñ ex pluribꝰ fit cõpositio. Sic ergo descripsimus cãs primitiuas añtes ꝛ cõiunctas: qꝛ cõiuncta appellatꝰ humoꝛ replẽs. In iuncturalibus membris diuerse nascunꝰ passiones: sicut sciatica: arthetica: apostema: spasmus: chiragra: podagra. Apostema ꝟo fit de mã coarctata in mẽbro carnoso. Doloꝛ enim fit ex humiditate vel vẽtositate in vno loco coarctata ad apostema. Spasmus fit ex neruoꝝ repletione cõtrahẽte mẽbꝛuz ꝛ abbreuiãte. Sciatica ꝟo chiragra podagra: que tria generali nomine appellanꝰ gutta: magis fiũt ex humiditate replẽte ligamẽtũ ipsum. Arthetica est doloꝛ ꝛ tumoꝛ que in ꝯcathenatione aut ꝯcauitate mẽbroꝝ est descẽdẽs: aliqñ a scia vsqꝫ ad genu: vel ad calcaneũ: vel ad oẽs digitos pedum. Arthetica igiꝰ fit ex humore eodẽ vt gutta ad exteriora se extendẽte: vñ fit cũ tumore: vt habeꝰ ab Isaac in pãthegni. In scia ꝟo vel podagra nõ est tumoꝛ: sicut dicit Gal. sup illũ afo. Podagrice egritudines in .xl. diebus ꝛc̃. Unde aliqñ p̄mo fit podagricus: ꝛ post artheticus cuz a ligamẽto humiditas spgaꝰ: cũ ergo podagrici fiãt: ꝛ post arthetici: nõ tñ impedit quin aliqñ fiat ecõuerso vt primo fiat doloꝛ ꝛ tumoꝛ in iũctura: ꝛ postea mã in ligamentum ꝓfundeꝰ: ꝛ fiat podagra. Et que est comparatio podagre ad artheticã: eadẽ põt eẽ sciatice ꝛ chiragre ad podagrã. Idẽ enim regimen eẽ debet chiragre ꝛ arthetice. Et lꝫ videaꝰ esse eadez cura scie ꝛ podagre: hec in summa pauca repetamus. Dico igiꝰ ꝙ cura podagre est per digestiua: ꝛ per laxatiua suauiter: ꝛ per resoluẽtia eius qꝺ est in iunctura imbibitũ: ꝛ per cõpletã mũdificationẽ: ꝛ per cõfortantia iũcturas: ꝛ siliꝛ loca vicina ne recipiãt amplius reumatismũ: qualia sunt frigida ꝛ sicca: vel frigida cũ pauca humiditate: vt si cholera acuta sit in causa. Et scias ꝙ vltimo loco ad cõfortandũ mẽbrũ mortificatũ potest vti talibus mũdificatiuis cũ excellẽtijs. In ṗncipijs ꝯfortationibus talibus est vtendũ aliqñ: vt quãdo humoꝛ est in fluxu: vel qñ acutissimus est doloꝛ: ꝛ ad doloꝛẽ mitigānduz: sed sic nõ debẽt esse fortia: sed quãtũcũqꝫ põt debilia: ne humoꝛ indigestus induceꝰ. Et huiꝰ patiẽtes in abstinẽtia viuere debẽt: ꝛ vti paucis cibis ꝛ digestibilibus in frigida causa. In causa ꝟo calida grossiori possunt vti dieta sicut carne bouina: ꝛ vẽtribus arietũ vt vult Alexãder: quia ex his humoꝛ generatus: cũ sit grossus nõ penetrat ad iũcturam: ꝛ cholerã vincens nõ cõuertit dietã grossam in choleram adurendo: vnde sic causa antecedẽs: vel coniuncta nõ generatur: isti tñ patiẽtes de cholera nunq̃ꝫ debent vti vino: ꝙ si pati nõ possunt in hieme parũ bibant vinũ cuz aqua plurima: in vere vel estate nullo modo. In frigida ꝟo causa parũ ꝓdest vinũ: qꝛ subtilitate sua cito penetrat deportans secuz humores: minus tamẽ ledit q̃ꝫ si esset de materia cal'a. Item tales acetosa semꝑ fugiant: qꝛ eorum est ꝓprietas ꝑcutere neruos: ꝛ iũcturas penetrare.

Canones vniuersales i sciatica.

¶ Canones vl'es contra sciaticam. Primus. Educanꝰ materie superflue in vijs ductuũ. Secũdus. Minoratiue soluanꝰ materie ꝓprie doloris sciatice añtes ꝛ trãsiture in coniunctas. Tertius. Diuertantur materie antecedẽtes a membro: vel mẽbris mandãtibus ad sciaticã. Quartus digerãtur paulatine materie añtes ꝛ cõiũcte dicte sciatice. Quintus. Eradicenꝰ paulatine dicte mãe. Sextus. Prouocentur per vrinã dicte materie. Septimus. Educanꝰ euaporatiue seu per cutis porositates dicte materie. Octauus. Cõfortenꝰ virtutes mẽbroꝝ mittentiũ ad sciaticã: ne de nouo generẽt humores supfluos. Nonus. Cõfortenꝰ ambe sciatice: ne humores supfluos recipiãt.

Enema educẽs materias siuunces.

¶ Enema educẽs materias supfluas cões in vijs ductuũ. ℞. folioꝝ blitis maluaꝝ. añ. M. j. mercurialis. M. j. ʒ. floꝝ camomille: mellilotꝝ: anheti. añ. M. j. seminuz fenugreci: lini: cartami. añ. ʒ. ʒ. vitellũ oui. j. cassiefi. ℥. j. bñdicte simplicis çucchari roꝭ. añ. ℥. ʒ. olei lilioꝝ alboꝝ. ℥. iiij. camomille. ℥. ij. salis cõis. ʒ. ij. herbe flores semina bulliãt simul in sufficiẽti quãtitate aq̃ pro enemate vsqꝫ ad ꝯsumptionẽ tertie ꝑtis aque: deinde optime exprimanꝰ ꝛ colenꝰ: vltimo de tribꝰ cyatis dicte colature reliq̃ oĩa addanꝰ ꝛ fiat clystere. Isto vtaꝰ bis in hebdõa stõcho ieiuno ꝛ plus ꝛ minꝰ ꝭm necessitatẽ. Minorãtia mãs ꝓprias doloris sciatici añtes ꝛ trãsituras in añtes.

De flõmia in sciatica.

¶ Fiat flõmia basilice ex manu lateris oppositi sciatice egrote ex qua extrahanꝰ. ℥. iiij. sanguinis vsqꝫ ad. vj. ꝛ plus ꝛ minus ꝭm vl'ez repletionẽ: ꝛ particularẽ sanguinis aut flegmatis mixti cũ eo. Ista fiant in mane hora tertiaruz stõcho ieiuno facto enemate in die ṗcedenti dictã flobothomiã: ꝛ eodẽ mane prius habito ventris beneficio: ꝛ non iteretur nisi incumbente necessitate.

Solutiuum.

¶ Solutiuũ minoratiuũ materiarũ ꝓpriarũ. ℞. cassie fistule. ℥. j. reubarbari. ʒ. ij. aque saluie. ℥. j. seri caprini. ℥. ij. Istud assũmat in auroꝛa quarta vel quinta die post flobothomiã cũ modis ꝛ ordinibus. Minorenꝰ materie ꝓprie antecedẽs ꝛ cõiuncta cũ abstinẽtia ꝛ exercitio ꝭm ꝓportionẽ ipsarũ ad virtutẽ: in omnẽ tñ euentuz ieiunet semel in hebdõa: in quo comedat oua nõ pisces nec caseũ.

Aliud solutiuum.

¶ Solutiuum aliud. ℞. folioꝝ sene. ʒ. j. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ꝛ kebuloꝝ. añ. ℈. ij. cũ syrupo de absinthio. ℥. j. aque iuniperi qꝺ sufficit: misce ꝛ fiat potio. Si ꝟo voluerit infusionẽ solũ quadruplicet sene: ꝛ triplicet aut duplicet mirabolanos. Diuertaꝰ mã cuz vomitu: ꝛ fricenꝰ brachia.

Digestiua.

¶ Digerentia paulatine materias antecedẽtes ꝛ cõiũctas. ℞. syrupi de eupatorio. ℥. j. mellis rosati colati. ℥. ʒ. pulueris aristologie rotun. ʒ. ʒ. aque saluie. ℥. ij. iuniperi. ℥. j. Istũ syrupũ debite calidũ assũmat ꝛ non tepidũ in auroꝛa: ꝛ ad minus per nouẽ horas post cenã: ꝛ post stet ieiunus horis quatuoꝛ.

Euacuantia eradicatiue.

¶ Euacuãtia materias dictas eradicatiue paulatine. ℞. pillulaꝝ iuuamẽti ꝭm Auicẽnaz de lapide arme. agarici. añ. ℈. j. ꝛ cũ electuario indo fiant pillule ꝛc̃.

Aliud euacuatiuum. Aliud solutiuum.

¶ Aliud. ℞. pillulaꝝ de hermodacty. ℈. ij. fetidaꝝ. ℈. j. misce ꝛ cũ electuario indo formenꝰ pillule. ¶ Aliud. ℞. cymini armeni çinçibe. añ. gra. iij. hermodactyloruz. ʒ. ʒ. aloes. ℈. ij. misce ꝛ cũ succo anheti formenꝰ pillule. Cõpletis duabus euonibus ordinarijs ex minoratiuis ꝛ digestiuis: tunc per sex dies post fiat flobothomia ꝛ extrahaꝰ ex sciatica. ℥. iij. sanguis: flobothomia tñ saphene fiat si doloꝛ est in ꝑte syluestri sciatice: ex qua extrahaꝰ sanguis vt añ. Si suprascripte flobothomie nõ iuuent fiet ꝯueniẽter: tũc flõmia poplitis ꝛ est melioꝛ suprascriptis siue doloꝛ sit in ꝑte domestica: siue syluestri sciatice per quã extrahanꝰ. ℥. iij. sanguinis. Et hec fiat ꝑ sex dies post precedentẽ flõmiã: ꝭm tñ tenorez ꝟtutis.

Euacuantia materiã antecedentẽ.

¶ Euacuantia ꝓuocantia mãm añtez. ℞. radicũ feniculi petrosilij. añ. M. ʒ. brusci. sparagi. añ. M. j. cicerum rub. ℥. iij. misce ꝛ bulliant in sufficiẽti quãtitate aque ad semidecoctionez: deinde colenꝰ ꝛ decoctione vtaꝰ cum modico çucchari.

Educẽtia cõiunctã mãm.

¶ Educẽtia materiã cõiunctã a cõcauitate sciatice cum euaporãtibus. ℞. sauine ruthe. añ. M. j. radicũ vtriusqꝫ aristologie. añ. M. ʒ. hyssopi sicci. M. ij. calamẽti. M. j. sulphuris viui. ʒ. iij. aque cysterne qꝺ sufficit misce ꝛ bulliãt vsqꝫ ad cõsumptionẽ tertie partis.

Rubificatiuũ in forma emplastri.

¶ Rubificatiuũ eductiuũ mãe cõiuncte a cõcauitate sciatice. ℞. Emplastri de synapi Mesue qꝺ sufficit ad rubificãdũ locũ vbi est doloꝛ fixus: pinguedinis galline. ʒ. j. ʒ. radicis altee. ʒ. ij. misce.

Cerotum.

¶ Cerotũ. ℞. picis naualis. ℥. ij. sulphuris. ℥. ʒ. olei spice qꝺ sufficit ad cõficiẽdũ cerotũ misce.

Rubificatiuũ aliud.

¶ Rubificatiuum ꝛ eductiuũ ad idẽ. ℞. seminis ruthe syluestris baccaꝝ lauri. añ. ʒ. j. pulpe collogntide. ʒ. ʒ. ameos cala/

mēti ſicci.añ. M.5.oppoponaci armoniaci. añ.ʒ.ij.nitri
ʒ.j.5.ſulphuris.ʒ.5.picis naualis.ʒ.j.olei de coſto ad ipin/
guandum qđ ſufficit:miſce pro emplaſtro. ¶ Euapora/
tiuũ ⁊ eſt cerotũ. ℞.oppoponaci. ʒ.iij.hyſſopi ſicci. M.
ij.radicũ ariſto.rotũ.ʒ.5.calamēti.M.j.picis naualis.ʒ.5.
olei coſtini qđ ſufficit:miſce ⁊ fiat cerotũ. ¶ Cõtra guttas
⁊ dolores earũ. ℞.mirabola. kebuloꝝ.ʒ.ij.5.turbith.ʒ.j.
çinçiberis. ℈.ij.ſe.petroſilij.ʒ.ij.ameos domeſtici.ʒ.ij.5.
çucchari albi ad põdus oĩuz pulueriçent̃ ⁊ capiat̃ pro vi/
ce.ʒ.iij.in aurora cũ vino bono caľo:⁊ facit aſellare ter vľ
quater ſuauiter:⁊ eſt medicina ſecura:nec eſt cuſtodia niſi
ꝙ cena ante aſſumptionẽ ſit per octo horas:vt meli⁹ ope/
ret̃ medicina. ¶ Cõtra nodoſitatẽ iuncturarũ man⁹ ⁊ ali
quãtulũ ſtuporẽ. ℞.mucillaginũ:ſeminuz lini:fenugreci:
mucillaginũ altee.añ.ʒ.5.pinguedinis galline.ʒ.j.dragagã
ti:gũmi arabici.añ.ʒ.j.pulpaꝝ ſebeſten.ʒ.j.pulueris cala/
mēti.ʒ.5.olei lilioꝝ alboꝝ.ʒ.j.terebẽtine.ʒ.ij.cere qđ ſuffi
cit pro ceroto:miſce ⁊ fiat cerotũ. Iſtud cerotuz partibus
manuũ leſis apponat̃:⁊ debite liget̃:⁊ taľr trib⁹ dieb⁹ te/
neat̃:deinde ſoluat̃:⁊ poſtea reiteret̃ applicando taľr ſm
neĉitatẽ. ¶ Si ṽo vult vnctionẽ:tũc minoret̃ quãtitas ce
re in hoc medicamine:⁊ totũ hoc redigat̃ in formã vnguē
ti ⁊ vngantur loca manuum leſa ſtõcho ieiuno:videlicet
ꝑ vnã horam ante prandium:⁊ ante cenã tantũdem:etiã
quando vadit dormitum:⁊ eo taliter vtatur ad libitũ fri/
gido ⁊ recenti:⁊ eſt ſingulariſſimum.

Euaporatiuũ

Contra dolores guttaruz.

Cõtra nodoſitatem iũcturarum.

Unguentum ad idem.

¶ Finitur Liber Quintus Aggregatoris Lugduneñ.

¶ De egritudinib⁹ cutis ꝑ modũ ſupplemēti.

¶ Ex traditione grecoꝝ penoꝝ arabũ ⁊ latinoꝝ. .§.I.

IMpetigo eſt que vulgo vo/
latica dici/
tur:ſm alios fedatio cutis ſerpẽs cũ pruri
tu:ſm alios ſicca ⁊ aſpera ſcabies: ⁊ ꝓmi/
nens. Alij diffiniũt morbũ ſiĺez ſcabiei ſq̃/
moſuz corpuſqꝫ dehoneſtantẽ. Caſſius ṽo
felix ita dicit. Impetiginez greci lechinas
dicũt:latini çernas.naſcunt̃ ex meľico humore:rotũdo ſi/
chemate in ſuꝑficie cutis cũ ingēti prurītu:dicit ⁊ ſerpigi/
nem dici:cũ ſerpere cepit:⁊ dr̃ impetigo ab impetu.vnde
Samonicus. Si ṽo vitiũ eſt qđ ducit ab impete nomen.
Hoc matutina poteris cobibere ſaliua. Ab ĩpetigine venit
impetiginoſus:quo noĩe vtit̃ Ulpian⁹.ff.de edi.edicto.l.
põponi⁹ dicẽs. Trebati⁹ ait. Impetiginoſuz morboꝝ nõ
eẽ neqꝫ vitioſuz:ſi eo mẽbro vbi ĩpetigo eẽt q̃ recte vtat̃.
¶ Lepra ⁊ pſora germani (vt volunt) ſunt morbi:ideo a
Paulo egyneta ſiĺ deſcribunt̃ in hãc ſñiam. Lepra ⁊ pſo/
ra ſunt in ſuꝑficie cutis aſperitates cũ prurĩtu ⁊ reſoľone
ex meľico humore ortuz hñtes. Sed lepra qdẽ cutẽ pro/
fundius depaſcit̃ in orbẽ ꝓcedẽs:atqꝫ in ea quedã veluti
ſquamule reſoluunt̃. Pſora ṽo magis in ſummo ꝯſiſtit:
varijſqꝫ modis figurat̃:⁊ furfuracea corpora abijcit. Le/
pra igit̃ apud Paulũ egynetã:eſt impetigo excorticatiua.
apud Auicẽnã:ſicuti impetigo nõ excorticata apud eũdẽ
eſt licheri:apud grecos elephantia vel elephãtiaſis:teſte
Paulo egyneta:eſt cãcer totum corp⁹ occupãs. Lepra vt
ingt Galen⁹:paſſio ſoli⁹ cutis eſt:ſed in elephãtiaſi nõ mo
do cutis:ſꝫ carnes ẽt atqꝫ oſſa:vt Celſus quoqꝫ teſtat̃ ple
rũqꝫ vitiant̃. Illud aũt admonẽdũ:aliud morbi gen⁹ ſi/
gnificari ṽbo elephãtiaſis in libris arabuz:aliud in libris
grecoꝝ. ¶ Raſis ſiqdẽ atqꝫ Auicẽna elephãtiaſim acci
piũt pro morbo in quo pedes ⁊ crura ſuꝑ modũ intume/
ſcũt. Gaľ. ⁊ Paulus egyneta oẽſqꝫ greci auctores morbũ
volũt quẽ Auicẽna ⁊ medici iuniores leprã appellãt. Ele/

Caſſius felix.

Samonicus.

Ulpianus.

Paulus egyneta.

Galenus.

Celſus.

Raſis.

Auicenna.

phãtiaſi aũt qui laborãt (vt ingt Galenus) carnez hñt ni/
grã ⁊ tuberib⁹ plenã:qualis eſt cutis elephãtũ:nõnulli di
ctã exiſtimãt ob morbi magnitudinẽ:qui nulli fere reme/
dio ſuccũbit. Et Plinius differentiam inter lepram ⁊ ele/
phantiã videt̃ velle:dum dicit lib.26.c.9. Serũ lactis qđ
ſchiſtũ appellauere:datur comitialibus melãcholicis pa/
ralyticis in lepris elephãtijs articularib⁹ morbis. Et idez
lib.26.cap.1. Diximus elephãtiaſim ante Põpei magni
etatẽ nõ accidiſſe in italia:⁊ ipſam a facie ſepius incipien/
tem in nare prima veluti lenticula mox inualeſcente per
totum corpus maculoſa varijs coloribus ⁊c̃. Inde lepro/
ſi elephantiaci ⁊ elephantioſi:quibus omnibus vtit̃ Fir/
micus maternus non ſemel.
¶ Uitiligo totius corporis eſt vitiũ. Nam vitiliginem fa/
ciunt diuerſi coloris macule per omnia mẽbra diſperſe.
Et dicit̃ vitiligo a vitio vel a vitulo:ꝓpter eius mẽbrane
cãdorem qua naſcitur inuolutus. Ioſephus lib. 7. iudaici
belli. Nec enim leproſis ſiue vitiliginoſis ⁊ ſemine fluen/
tibus:quos Gonoticos vocãt:neqꝫ mulieribus menſtruo
cruore pollutis:neqꝫ alijs inquinatis participare ſacrifi/
cia permittebantur. Ibi Ioſephus ſiue interpres Ruffi/
nus videt̃ non multũ diſtinguere vitiliginoſum hoc eſt vi
tiligine infectum:a leproſo. At perperã legitur gonoticos
apud eundem:gonorrheos enim dicendum fuerat. Sunt
enim Gonorrhei ſemine ⁊ genitura fluentes.gone eniz ſe/
men humanũ ⁊ genitura dicitur:⁊ reo ideſt fluo. Alij etiã
perperam gomorreos legunt.
¶ Porrigo eſt vbi inter pilos quedã quaſi ſquamule ſur/
gunt hec quoqꝫ a cute reſoluunt̃:⁊ interdũ madent:mul/
to ſepi⁹ ſicce ſunt:id euenit modo ſine vlcere:modo exul/
cerato loco.huic quoqꝫ mõ malo odore:modo nullo an/
tecedente:fereqꝫ id in capillo fit:rarius in barba:aliquan/
do etiaz in ſupercilio. Et dicit̃ porrigo ginis. penul. ꝓdu.
a porrigẽdo:ideſt extendendo:creſcendo enim extẽditur:
⁊ inde porriginoſus:qui porrigine infeſtatur.
¶ Parotides ſunt apoſtemata ſecus aures:para enim ad
ſignĩat:⁊ ota aures dicunt̃.paradontides ſiue paruludes
ſunt tubercula iuxta gingiuas cũ caro ĩ gingiua excreuit.
¶ Lentigo eſt macula ſubruffa:⁊ interdũ nigra in facie ⁊
alibi:ad lentis ſiĺitudinẽ.dñr ⁊ lenticule ⁊ greci hypopie.
¶ Clauus genus eſt vlceris:qđ nõnunq̃ꝫ alibi:ſed maxime
in pedibus naſcitur:doloremqꝫ ſi non aľs tamẽ ingrediẽ/
ti affert ⁊ qui clauum habet morboſus eſt:vt dicit Ulpia
nus.ff.de edi.edicto. Plinius.26. Clauos pedum extrahit
ladanum cum caſtoreo verbenaca ex vino:quo morbo
perijt Silius italicus egregius poeta.
¶ Myrmecie ſunt verruce ſiue vlcera duriuſcula:que ra/
dices altius exigũt:⁊ naſcunt̃ aut in palmis aut in inferio
ribus ꝑtib⁹ pedũ:⁊ ſunt in lupini amplitudine:ſic dicte:qr
formice modo pungãt:quas greci myrmecas vocãt. Gre/
ci igitur quedam genera verrucaruz myrecias ⁊ acrocor/
donas appellant. Sunt autem acrocordones amplitudi/
ne fabe. Uerruca aũt eſt tuberculũ caroqꝫ dura ⁊ callo/
ſa ſine prurĩtu:porrus vulgo dicta. Serenus. Interdũ exi
ſtit turpi verruca papilla. Inde verrucoſus verrucis ple
nus:⁊ verrucaria herba a latinis dicit̃ que verrucã tollit.
¶ Fiſtula eſt vlcus altum anguſtum ⁊ calloſum in corpo/
re:ſiue ex vulnere ſit:ſiue ex vitio orto:qđ ad ſuppuratio/
nẽ venerit. Cui⁹ meminit Iuriſcõ.ff.de varijs ⁊ extraor.
cog.dicẽs.medicos accipiet forſan qui alicuius partis ⁊c̃.
vtputa ſi auricularius:ſi fiſtule:ſi dentium. Inde Auricu
larius medicus:⁊ Dentarius:qui aures vel dentes curat.
Scrophula vel ſcropha dicit̃ eſſe tumor ſub aure:de quo
ita refert Perottus ſupontinus. Eſt tumor in quo ſubtus
cõcrete quedã ex pure ⁊ ſanguine quaſi glandule oriunt̃:

Plinius.

Plinius.

Auicenna. Galenus.

Firmicus maternus.

Plinius.

Celſus.

Ioſephus libro. 7. iudaici belli.

Celſus.

Serenus.

Celſus.

Ulpianus. Plinius.

Ulpianus.

Serenus.

Celſus.

Cato.

Iuriſconſultus.

ꝛ a scrophis:qm̄ eo morbo afficiuntur nomen accepit.

Plinius.

¶ Gemursa morbus est inter pedū digitos gemituꝫ inducens:de quo Plinius lib.26.in ꝓlogo.

¶ Sacer ignis est morbus quem sancti Antony igneꝫ vocant.Dicit̄ ꝛ pruna:ꝛ ignis persicus:ꝛ carbo.ꝛ a Diascoride vocat̄ herisipillas.Aly formicā miliarē vocāt.Dicitur itē antrax. Magna tn̄ est apud arabes ꝛ medicos recentiores de pruna ꝛ igne persico vel sacro ambiguitas. Aly prunā atqꝫ carbonē nō idē malū:sed diuersa existimant: cuꝫ tn̄ qd̄ ab Auicēna pruna dicit̄:a Galeno carbo latine vocat̄:ꝛ grece antrax. Aly q̄uis idē significant grece antrax qd̄ carbo latine:differre tn̄ volūt:sed de his modis ꝛ scropulis nihil ad me. De carbunculo ita loqtur Plinius lib.26.ca.1.Carbūculus morb⁹ est qui nascit̄ in occultissimis corpoꝝ partib⁹:ꝛ plerūqꝫ sub lingua duritia rubēs: rarius modo:sed nigricās capite al's liuido corpus incendens:neqꝫ tumescēs sine dolore. Et Celsus in 6°. Solent etiā carbūculi ex inflāmatione nasci:nōnūq̄ꝫ in ipsis oculis:nōnūq̄ꝫ in palpebris ꝛc̄. Inde carbunculātes dicunt̄ a Plinio:qui carbunculum patiuntur.

Auicenna. Galenus. Plinius. Celsus.

¶ Fungus est vlcus in sede sil'e fungo terrestri:queꝫ morbum recētiores putāt esse ficuꝫ:sed ficus vel sycos vel sicosis grece qd̄ est ideꝫ (vt vult Celsus ꝛ greci) in barba:ꝛ capillo est hoc:est germina quedā cū vlcere rotūda cum rubore:que dolor sequitur. Et dicit̄ ficus:qꝛ fici sil'itudine caro excrescit. Marisce ꝟo tubercula quedā cum vlcere ex turpi confricatione circa sedem nata.

Celsus.

¶ Condyloma morb⁹ est qui nascit̄ circa coronā podicis: tuberculum videlicet sanabile:ꝛ nascit̄ ex quadam inflāmatione:iuniores medici vocant eminentes tumores:nūc molles nunc duros figura rotūda nihil eminentes.

¶ Cancrena caro est mortua ex vlcere:vel inflāmatione ꝛ rubore albescens:cū ꝟo nigricans insensibilis fit:ꝛ fit maxime inter vngues ꝛ alas ꝛ inguina:ꝛ in senibus fere:atqꝫ his quoꝝ corpus mali habitus est.

¶ Furunculus est tuberculū acutū cū inflāmatione ac dolore in carnosis maxime partibus.de quo Serenus. Cuꝫ sanguis nimius puro cōmixtus atroci Estuat:ꝛ papulas alte sustullit acutas. Resina misces ꝛ saxis ordea fracta. dictus sic quasi fur noceat.

Serenus.

¶ Ozena (vt Corneli⁹ tradit) est cū vlcera circa nares sūt, plesue cruste:ꝛ odorē fedū hn̄t:cui malo vix mederi pōt.

Celsus.

¶ Polypus est humor p̄ter nām in narib⁹ cōsistēs a sil'itudine polypi marini piscis cognominatus:q̄ꝛ eius carni similis sit. In hoc autē morbo caro interiora nasi occupat intumescens:agitqꝫ radices plurimas: que tanq̄ꝫ pedes sunt. Inde polyposus qui patit̄ polypum:cuius meminit Ulpianus.ff.de edil.edic.dicēs eū eē morbū.ibidē in glosa. Accursius poletarius grāmaticus variā ꝛ falsam differentiam refert:quoad quātitatē inter polypū piscē ꝛ morbum dicens. Polypus est piscis:polypus lesio carnis.

Ulpianus.

¶ Carcimona est cācer morb⁹.fit maxime in superiorib⁹ partibus circa faciē:nares:aures:labra:mām̄as feminaꝝ: ꝛ in iecore:aut splene hic nascit̄.color ei⁹ rubor est:curationibus irritat̄. Cuius tres spēs ponit Celsus in 5°. Primum cacethes cum vlcus quidē pressium est:sed que circa sunt intumescunt. Scōm sine vlcere. Tertium qd̄ thymium vocant. Et cancer canceris pro morbo enim gene ꝛ cancer cancri apud Catoneꝫ in masculino reperit̄:ineptit vt alibi:in hoc vocabulo Grecismus.

Celsus. Cato.

¶ Pterygium s̄m Celsum est quādo recedit ab vngue caro cum magno dolore:videturqꝫ diminutiuū eē a pteron idest ala quā tunc maxime efficere videt̄ caro ab vngulis discedēs. Pterygiū in oculis vocat̄ membranula quedaꝫ neruosa que oriēs ab angulo nōnūq̄ꝫ ad pupillā venit: ei quoqꝫ officit:vt dicit Celsus in 7°. Pterigium ꝟo in digitis apud Paulum egynetam est cum caro excrescit ꝑtem illam contegens:que est in vngue.pterygiū inquit appellatur:qd̄ vitium ex paronychia fere nascitur.

Paulus egyneta.

¶ Alopetia morbus est in capite humano ꝛ barba ex vitio humoꝝ:q̄ fit cū ꝓfluuio capilloꝝ ꝓueniēs:dicta a vulpe que grece alopix dr̄:q̄ꝛ ea crebro id gen⁹ morbi patiat̄.

¶ Genera morboꝝ que in pudibūdis circa testiculos oriuntur sunt teste Celso in 7° medicinaruꝫ. Enterocela que dicit̄ cum intestina dilabuntur in scrotum. Epipocelecuꝫ omentū in scrotum descendit:hydrocela cum in alterum ex testibus humor confluit. Has omnis species generali vocabulo (qm̄ specialia apud latinos non habēt) nostri vocant hernias a duritie pellis:que fit post intestinorum descensum.hernium enim durum ꝛ asperum lingua sabinorum dicit̄. Inde herniosus:vt dicit̄ Leuitici.21.

Celsus.

¶ Ramex ꝟo has habet spēs. Porocelā que est cū ex abscessu aliquo circa scrotum materia subduruit. Sarcocelam:cum in ipso scroto cōcreuit caro. Cirsocelam:cuꝫ vene intumescunt tunicis testiuꝫ integris:vel in ipso scroto: vel cū bubonocela dicit̄ in inguine. Plinius tamen euterocelaꝫ dixit ramicē. Inde grece cilece:a nostris ramicosi ꝛ herniosi dicunt̄. Est etiam vt obiter tangā scrotū pellis:que testiculos cōtinet grece escheon dicit̄ teste Celso.

Plinius. Celsus.

¶ Plauci appellantur qui supra modum pedibus plani sunt. Scauri ꝟo sunt qui extātes talos habēt.panse quorum pedes incurui.

¶ Pernio est morbus pedum ex nimio frigore ꝓueniēs: ꝛ calcaneum infestans:cuius diminutiuū perniunculus.

¶ Hec sunt que tumultuaria tn̄ lectione de morboꝝ nominibus collegi:collecturus plura imposterum.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§.I.

De impetigine ꝛ serpigine.

IMpetigo ꝛ serpigo de genere sunt scabieꝝ:ꝛ sunt de materia calida ꝛ sicca multum ignita ꝛ superincensa. Impetigo tn̄ magis fit de mā magis ignita ꝛ ipetuosa magis q̄ꝫ serpigo:vn̄ ꝑambulat locum in circuitu sursum ꝛ deorsuꝫ occupans. Serpigo ꝟo fit de materia magis grossā ꝛ minus incensa:vnde nec ita mouet̄ sursum sicut prima:sed magis deorsum in gyrum occupat locuꝫ. Impetigo duobus modis fit:vel enim est equalis in superficie corporis:ꝛ fit de cholera nigra ꝛ fece sanguinis:aliquādo cum prurigine:vel superficietenus combusta:cuius color est citrinus:vel rubori cōtinuus siue cōtiguus:ꝛ est furfurea fissa ꝛ pruriginosa: nascens de materia mel'ica vel choelrica nimis incēsa. Prima spēs: vt vult Isaac medicabit̄ cū flōmia ꝛ pharmacia humores incēsos medicātibus. Scd̄a cū medicina chol'e nigre purgatiua:balneū aque dulcis assuescat:lauet̄ cū furfure farina fabe:vngat̄ oleo frumēti:aceto pomi citri carui pistata furfure cū aceto:cinere cum feminino lacte:ellebori nigri cum aceto ꝛ achatie.ʒ.vy. gūmi arabici.ʒ.vj.cū aceto vnge:post lauet̄ cū aqua dulci:ꝛ vngat̄ cū oleo rosaceo: ꝛ lapatium acutū mixtū cū aceto omnia extirpat. Differt aūt a lepra ꝛ morphea:qꝛ tales fiūt de mā frigida ꝛ sicca incinerata. Ista ꝟo de calida:vnde locus vritur cuꝫ pruritu ꝛ asperitate cutis.

Isaac.

¶ Cōtra scabiē sumat patiens decē vicibus serum caprinū cum isto puluere quātuꝫ capi potest trib⁹ digitis. ℞.folliculoꝝ scene.ʒ.y.cinnamomi seminis anisi.aā.℈.y.postq̄ꝫ sumpserit hoc sumat.℥.5.cōfectionis hamech maioris s̄m Mesue.distēperet̄ cū aqua calida. Deinde de tertio in tertium diem sumat.℥.5.huius mixtionis in mane ante diem cum aqua calida. ℞.diacatoliconis.℥.y.confectionis hamech ꝑdicte.℥.j.misceātur. Facta purgatione lauet crura ꝛ brachia cū aq̄ extinctio-

Ad scabiem euacuatiuꝫ.

nis ferri ⁊ eris in qua bullierint radices lapaty acuti ie/

Ad idem vnguentum.

iuno stomacho. ¶ Unguentum pro scabie facta purga/tione. ℞. succi lapaty acuti: succi spatule fetide: succi sca/biose: succi fumiterre oium. an̄. ℥. iy. axūgie porcine vetu/ste. ℥. iy. ʒ. auripigmēti: ellebori albi: sulphuris viui: thuris masticis: lythargiry. an̄. ʒ. y. argēti viui extincti. ʒ. j. ʒ. lique fiat axūgia ⁊ misceat̄ cū succis p̄dictis: deinde ponant̄ oīa subtilissime pulueriçata: ⁊ incorporent̄ simul: postea ad/datur aceti: ⁊ parū olei. ¶ Ad scabiē grossam balneum. ℞. sulphur: aluminis. an̄. lib. ʒ. fumiterre camomille. an̄. M. iy. aque scabiose vbi extinguat̄ ferrū amphorā vnā: ⁊ sumat̄ de alia aqua q̄tū sufficit: ⁊ balneū fiat in tina.

De lepra.

¶ Lepra ab Auicenna sic describit̄. Lepra est infirmitas mala, pueniēs ex dispōne male cōplonis in toto corpore: quare corrūpit̄ cōplexio ⁊ forma ⁊ figura ipsius ⁊ forsi/tan soluit̄ in fine cōtinuitas ita vt scindant̄ mēbra ⁊ vlce/rent̄: ⁊ cadāt pili: ⁊ est quasi cācer cōis toti corpori: aliqñ tñ vlcerant̄ mēbra: sicut in illa que fit de flegmate: siue de melīa flegmatica. Et est quedam lepra que tarde au/gmentat̄: vt est flegmatica vel melīca. Alia que cito au/gmētat̄ ⁊ cōfirmat̄: sicut cholīca ⁊ sanguinea. Est aūt le/pra ſm Isaac in viatico quadrifaria. vel enim est de cor/ruptione sanguinis: ⁊ vocat̄ allopitia. altera de cholā ru/bea: ⁊ dicit̄ leonina. alia de cholā nigra: ⁊ dicit̄ elephātia. quarta de flegmate: ⁊ dicit̄ tyria. De corruptione sangui/nis rubei cutis ⁊ putrida est nimis: tumet sanguis: ⁊ sanies inde fluit. de cholā rubea est pect⁹ siccū fissure manuū ⁊ pedū cōtractio ⁊ macilētia: hui⁹ calor si augmētet̄ magis q̄ siccitas: articuli separant̄ ⁊ cadēt. Si de cholā nigra sit color erit niger: ⁊ putrescit ⁊ grossescit grauescunt sensus: scindunt̄ man⁹ ⁊ pedes: ꝯbunt̄ digiti. Si de flegmate hu/mescit corp⁹: glādes nascunt̄: color est alb⁹: oculoꝝ flux⁹. Oportet aūt cū medicari disposuerimus incipiam⁹ a pur/gādis humoribus illis corruptis. Gal. diuturnū morbum medicaturi incipiāt a medicanda sua mā: ⁊ a corpore ex/pellēda. ꝙ si de corruptione sit sanguinis flobothomem⁹ de vena mediana. Qδ faciēdū erit cū mā intra vasa sit: si enim sit extra vasa flobothomia erit cauēda: cū multū ei noceat: itelligit̄ ex̄ venas eē de corruptione figure ifirmi: ⁊ pustulis in facie ⁊ putredine in toto corpe: vñ dimitten/da flōmia: ⁊ accipiēda pharmacia. Nutriamus euz dieta subtili nō cōuertibili neq̄ȝ corruptibili. Gal. in quadā sui particula vbi de melīa loqtur inqt. ſm ꝙ exptus sum. si quis voluerit purgare hanc mām: ⁊ mundificare corpus: inde a fortissima medicina incipiat: ⁊ ita forsan ne augmē/tet̄ mā ꝓhibet̄: ⁊ si fuerit cācer: idē opȝ nos facere: si me/dicina nostra corpori ꝓficiat: ⁊ color melioret̄ morbusq̄ȝ declinet: ⁊ infirmus confortet̄: medicinam hoc facientem assuefaciamus: ⁊ cū magnis medicaminibus adiuuemus: sicut hieralogo. ⁊ apoçimate de epithimo. sero cum epi/thimo vtatur. In intermissione: ⁊ cum non sit tempus da/re catarticum: demus tyriacam magnam factam cum pinguedine ⁊ carne tyri. Gale. nunq̄ inquit vidi in vita mea hominē hac infirmitate plenarie liberatum: nisi qui biberit vinum in quo tyrus ceciderit: ⁊ ibi computruerit: hunc enim vidi excoriari: ⁊ cutē expoliari: ⁊ cum vinum illud ebiberit: vnde certificaui cum testimonio visuali qδ dixerūt antiq de carne tyri: vel de pinguedine ⁊ sui iuua/mēti magnitudine: in hac ⁊ omni dura passione. Purga/to autē corpe supradicto medicamine debem⁹ eligere ty/riacā ⁊ sīlia corp⁹ custodiētia: putredinē mūdificātia: p̄ci/piat̄ vt balneet̄: sȝ nō tñ aqs dulcib⁹. Iterū iuuat incēsio ⁊ diete obseruatio: ⁊ cibi paruitas. Interrogat⁹ aūt Gale/nus que medicina summa habeat̄ inquit abstinentia.

De morphea

¶ Morphea mutatio iterpretat̄: qñ color nālis cutis mu/tat̄ in colorē nō nālē: ⁊ est corruptio sanguinis: vñ nutrit̄ corpis cutis sine macula intercutanea carnis: cuius cā est vīis defectio virtutis digestiue que cū defecerit sanguinē corrūpit: ⁊ ad cutē veniēs eā nutrit: si aūt eius qualitas sit flegmatica: alba fit morphea: si de cholā nigra: nigra erit morphea. ¶ Est aūt morphea triplex. vl̄ eni est liuidi co/loris nascēs de cholā ⁊ sanguine. vel nigra nascēs de san/guine melācholico. vl̄ alba: ⁊ est de flegmate salso: in qb⁹ trib⁹ gnīb⁹ sanguis nō est minuendus: sȝ opȝ vt forti pur/get̄ medicamine: sicut hierapigra hieralogo. Theodo. ⁊ sīlia. Uomit⁹ det̄ semel in mēse. Abstineāt a cibis malos chimos gñantib⁹ ⁊ dure digestibilib⁹: sepe balneent̄. Gal. morpheā medicari p̄cepit post mūdificationez corporis: vngat̄ aūt corp⁹ cū calce ⁊ anacardo ⁊ tapsia: aloe: lythar/girio: achatia: sulphure: elleboro albo. ¶ Itē Gal. apu syl/uestris succ⁹ valet cū lacte ficuū mixtus: sulphur ⁊ draga/gantū idē faciūt: sanguis leporinus valet. capparis radix valet sīl'r cū aceto. bibat aūt de hoc antidoto. ℞. mirabo/la. citrino. chebuloꝝ belli. embli. an̄. ʒ. xv. pulue. hierapi/gre. ʒ. xviy. siseleos. ʒ. xv. fumiterre. ʒ. xxx. sene. ʒ. xx. agari/ci turbith. an̄. ʒ. xxx. tapsie achori. an̄. ʒ. viy. fac pul. adde mellis qδ sufficit dans. ʒ. y. vel. iy. ¶ Unguētū morphee valens omnis coloris. ℞. tapsie cōdisi rubea synapis ni/gelle radicis pyretri. an̄. ʒ. iy. colloquintide ellebori nigri capparis radicis rube aluminis staphisagrie nitri. an̄. ʒ. j. ʒ. euforby: scamonee: salis armoniaci sandarache ameos an̄. ℈. y. fac puluerem tempera cum aceto vnge.

¶ Scrophule ⁊ glandule morbi sunt cōsīles: tñ differūt in mā: q̄ glādule fiūt de mā in qua flegma dominat̄. Scro/phule ꝟo magis fiunt a dominio melācholie. fiunt autez huiꝰ apostemata siue passiones frequētius in collo ⁊ sub ascellis ⁊ inguine. Scrophule semper plures reperiūtur: glandula quādoq̄ȝ vna sola apparet. Glandule sunt mol/les: scrophule ꝟo dure ⁊ solide ī modū lapidis. ſm Isaac in viatico. Scrophule sunt dura apostemata in molli car/ne nascētia: que sunt medicanda vnguētis emollientibus: ⁊ emollitiua sunt superponēda putride carnis corrosiua. Deinde alia medicamina desiccatiua ⁊ claudētia. Diasco/rides ireos cocta ⁊ cataplasmata valet: q̄ humectat. Si/militer fic⁹ nō mature ⁊ cocte: ireos cū aristologia ⁊ dial/tea mixta ad mūdificādas scrophulas valet: farina lupi/ni cū aqua tēperata. ¶ Idez facit elactery radix pistata cū rhāno valet: capparis radix cocta ⁊ pistata valet. Ni/trum ⁊ frumētū emolliūt. ¶ Cōfectio valēs ꝯ̄pati in col/lo ⁊ scrophulis. ℞. aristologie. ℥. j. çinçiberis. ʒ. j. ʒ. tēpera cuz aqua ⁊ desuper pone. ¶ Aliud. ℞. eruginis eris. ʒ. v. armoniaci. ʒ. iy. sarcocol. ʒ. j. ʒ. fac puluerē: temperans cuz melle ⁊ cum lycinio impone. ¶ Item cineris vitis picis vsualis. an̄. ʒ. x. olei qδ sufficit fac vnguentum.

¶ Gutta rosacea fit de sanguine vel cholā adusta vel me/lancholia innāli. Hec aūt mā semper est grossa ⁊ dura ⁊ sicca: vnde remollitiuis indiget ⁊ dissolutiuis vel digesti/uis: postea debet sequi euacuatio materie peccātis conue/nienter: p̄cedēte tamen flobothomia vel ventosa sub mē/to si videris expedire: deinde sequant̄ localia aliquātulū calida: q̄ frigida nō dissoluunt. ¶ Fiant ergo trocisci ta/les. ℞. boracis. ʒ. iy. farine cicerū rub. ʒ. y. farine fabaruz ℥. j. cāphore. ʒ. j. Hec omnia trita cum succo cepe distēpe/rentur: ⁊ cū melle rub. dispumato trocisci informentur ⁊ desiccentur in vmbra: cum opus fuerit cum eodem succo distemperētur: vel cum melle: ⁊ inde facies vngat̄. Dein/de modo predicto abluatur. ¶ Isaac in viatico dicit. Si in facie pustule nascuntur dure sicce atq̄ȝ parue: alumen gummi lentes pulueriçentur: ⁊ inde facies lauetur. Simi/liter gūmi arabicum ⁊ nitrum cum aceto tempera facies

de re omni mūdificat. ¶ Aliud ſm eundez. ℞.cathimie argētee exagiū.j.chimolee boli terre armenice.aā.ʒ.j.ſandarache.ʒ.ij.tēpera cū aqua roſ.⁊ lini faciez chimolea.i.terra ſub mola fabri:vel terre hyſpanie quam aliqui appellāt cretā:ſandarache.i.auripigmēti rubei. ¶ Unguentū p me pluries exptū in puſtulis faciei. ℞.ſulphuris viui.℥.j.amphore.ʒ.iij.axūgie porcine.℥.ij.miſceant ⁊ fiat vnguentum liniat facies dum vadit dormitum ⁊ in mane lauet faciem cum aqua roſarum.

Ad veſtigia delenda.

¶ Contra veſtigia ſiue ſint rubea:citrina liuida vel nigra. ℞.farinaꝝ cicerū fabarū.aā.ʒ.j.amili.ʒ.ij.medulle ſeminis melonuz.ʒ.j.dragagāti gūmi arabici.aā.℈.j.albumis oui ꝯquaſſati.ʒ.j.cere rubee lote pluries cū aq̄ pluuiali.ʒ.j.decoctionis vltime carniū abſtractarū:qđ ſufficit pro linimēto miſce:⁊ fiat linimētū.hoc linimēto vngat loc⁹ veſtigioꝝ in nocte:in die xo lauet cū iſta decoctōe. ℞.medulle melonis cōtuſe groſſo modo.℥.ſ.viol.M.ij.miſce ⁊ decoquant. ¶ Itē.℞.amili.ʒ.iij.dragagāti.℈.j.ceruſe lote vt ſupra.ʒ.j.ſ.lactis cuiuſlibet:ſz meli⁹ aſine qđ ſufficit pro linimēto:cū his ſilr liniat locus vt ſupra.Si xo locus eſt tumefactus retineat aliqb⁹ noctib⁹ lamina plūbi ſubtilis ligata cōpreſſa ſup dicto loco:pri⁹ tñ alternatim ad libitū. ¶ Mollitiuū ꝯſumpti:⁊ aliqualr dealbati.℞.mucillaginū ſeminis altee lini.aā.ʒ.j.ſ.fenugreci ſe.cōiuz maioꝝ fri.ʒ.iij.ſarcocol.ceruſe lote pluries cum aqua angurie batece.ʒ.j.pinguedinis galline.ʒ.iij.olei lilioꝝ alborum.ʒ.j.cere albe qđ ſufficit pro vnguento molli:miſce ⁊ fiat vnguentum:hoc vnguento vngatur vt ſupra.

De formica miliari.

¶ Aliquādo(vt vult Raſis)exeūt in corpore veſice:iter quas eſt aqua ſubtilis ſilis eis que accidunt ex aduſtione ignis:⁊ eius cura eſt flobothomia ſi corpus eſt plenum:⁊ detur egro aſſidue aqua prunoꝝ ⁊ aqua granatoꝝ acetoſorum ⁊ taxil.⁊ omnia que extinguunt ſanguinem:⁊ rumpantur veſice:⁊ currat ex eis totū qđ eſt in eis:⁊ liniat cū ceruſa plumbi lythargiro:myrtho cum aqua roſarum:⁊ aqua myrthi humide.

De igne perſico.

¶ Exeunt in corpore bothoꝛ parue:vna aut plures nūo:⁊ aḡatur locus aḡate paruo:⁊ qñq3 ſcindit:⁊ incipit vulnerari:⁊ vadit de loco ad locuz. Cuius cura eſt cum eis que educunt choleram:⁊ linire ipſam cum luto armeno diſſoluto cū aceto:aut cum epithimate heriſipile cum aceto.

De herpete ⁊ eſtiomeno ſꝫ Raſim.

¶ Herpes eſtiomenus cū accidit ab vlcere malo:aut bothoꝛ nigra:aut viridi:aut ea que habet colorē pauonis icipiēs ambulare ⁊ dilatari velociter:tūc opz vt feſtinet ad cauteriçandū ipſuz:aut ꝓyciat ſup ipm medicamen acutum ⁊ liniat in circuitu ei⁹ cū luto ⁊ aceto. Cū g̃ denigrat ⁊ molleſcit nigredo:tūc ponat ſup ipm ſulphur cōtritum cōfectum cū butyro vna vice poſt aliā donec cadat caro corroſa mala tota:deinde abluat cum aceto ⁊ aqua ⁊ curetur cū medicamine generatiuo carnis:⁊ nō ſit negligentia in ipſo:q2 occupabit ex corpore locū plurimum.

De aduſtione ignis ſm eundem Raſim.

¶ Aduſtioni ignis ꝯfert vnguentū de calce:⁊ vnguentū ceruſe:⁊ magis vltimū:qđ exptus eſt Raſis ad hoc:eſt vnguētū albū:⁊ cū eſt res magna ⁊ plīma indiget flōmia ex latere diuerſo:aut oppoſito:deinde curet cū vnguēto albo:volo ꝙ intelligat per vnguētū albū:illud qđ eſt factū de ceruſa ⁊ oleo roſato ⁊ cera ⁊ nō de pluribus.

De panaritiis ſm eūdem in curationibus.

¶ In panaritus cōfert vt igniat oleū ne adurat talr ⁊ imprimat in ipſo.Si ergo ſedat pulſatio:⁊ ſanat:tunc illud ſufficit:⁊ ſi nō:tūc ponat ſup ipſum qđ ſaniei faciat collectionē.Cū ergo colligit ſanies ⁊ maturat:ꝑforet foramie paruo ⁊ exprimat:deinde curet illud vt nō capiat radicē vnguis totius:⁊ curet cū medicamine generatiuo carnis:⁊ qñq3 cōfert ei in principio vt liniat cuz erugine ferri ⁊ aceto:⁊ ponatur in niue vſquequo obſtupeſcat.

Ad alopeciā.

¶ Ad alopetiaz.℞.ſpume maris.ʒ.x.baurach ſulphuris gūme ruthe agreſtis euforbij.aā.℥.ij.ſtaphiſagrie ⁊ cantaridū.aā.ʒ.j.terant oia:deinde fricet caput cū cepe donec rubeat:⁊ qñ mordicat inungat cū adipe vrſi:⁊ liniat cuz oleo antiquo:⁊ liniat cū hoc medicamine duab⁹ vicibus aut tribus cū vino veteri poſt fricationē cum cepe donec rubeat:⁊ qñ mordicat inūgat cū adipe vrſi:deide iteret.

Ad ſabafati.

¶ Ad ſabafati recentem ⁊ in corporibus teneris epithima ℞.alcāne:ariſtolo.lythargi.corticis ḡna.aā.terant ⁊ cribrent ⁊ liniant cuz aceto vini ⁊ oleo roſato. ¶ Confectio aūt epithimatis ad ſabafati antiquā.℞.ſalis ⁊ atramenti aduſti ſulphuris argenti viui galle lythargirij ariſtologie aā.teratur totum:⁊ adminiſtret ſicut primum.

Medicie ad clarificanduz faciem.

¶ Ad clarificandā faciē medicine.℞.amigdalarū dulciū dragagāti farine ciceris ⁊ fabarū ꝯficiant cū aqua ordei ⁊ liniat in nocte:abluat in mane cū aqua furfuris. Medicina alia clarificans faciē ⁊ rubificās eaz expta. ℞.croci rubee thuris myrre maſticis.aā. aggregent cū aqua bulbi ⁊ liniant ⁊ fiāt collyria ⁊ liniant cū aqua ⁊ dimittatur tribus horis:deinde lauentur cum aqua calida ⁊ multum vtat in mane cicerū ⁊ aqua ciceris etiam:⁊ ſumant pondus.ʒ.ij.puluerij hyſſopi ⁊ tertia.ʒ.j.de croco aliquot diebus. ¶ Confectio rubificans faciem.℞.ſynapis albe arſenici rubei conterantur ſimul cum lacte ⁊ liniatur facies cum eis.vij.diebus:⁊ vocatur Humera Raſis.

Medicie ad botiū gule.

¶ Ad botium gule puluis.℞.piperis longi çinçiberis nucis muſcate gariofiloꝝ ariſtologie pyretri.aā.ʒ.ij.pipis nigri cinnamomi aluminis ſalis gēme ſpongie combuſte aā.ʒ.ſ.çucchari albi.℥.iij.fiat puluis ⁊ deglutiat paulatiz detentus in ore. ¶ Ad idē.℞.ſpōgie marine galle marine aduſte.aā.℥.ſ.oſſiuz ſiple pyretri çinçiberis melegete cubebaꝝ cinamomi galāge ſalis gēme pumicis.aā.℈.ij.lymature acuum cōmertij combuſti.aā.ʒ.j.gallarum cupreſſi nūo.j.cocie marine.ʒ.ſ.ſeminis ſparagi bruſci.aā.ʒ.j.mellis lib.j.vini boni ⁊ clari lib.j.fiat loch. ¶ Ad idē.℞.ſpōgiā nouam ⁊ incide in fruſta ⁊ aſſet in teſta terrea noua multuz calefacta:⁊ ſic aſſata piſtetur ⁊ pulueriçet:⁊ iſto pul.vtatur in ferculis per multum tempus.

Ad rubedinē faciei.

¶ Ad rubedinem faciei ex ſanguine melancholico groſſo. ℞.ſucci lupuli depurati aque endiuie:aque bugloſſe.aā.lib.ſ.follicul ſcene.℥.ij.polypodij quercini.℥.j.ſ.ſandali albi ⁊ rubei.aā.ʒ.ij.ſpodij.ʒ.j.ponant in infuſione p dies ⁊ noctez:⁊ bulliant leni ebullitione:deinde coletur:⁊ cum çucchar.℥.viij.fiat iulep.vtatur bis aut ter in hebdomada ſm ꝙ videbitur ſufficere ad laxandum.

Medicine ad tineam.

¶ Ad tineā capitis cū vlcerib⁹ capitalib⁹.℞.ſucci cerfolij:ſucci blitis:ſucci celidonie.aā.lib.ſ.mellis lib.j.lardonis porci.℥.iij.ſaponis.℥.ij.bulliāt oia ſil:⁊ cōmiſceant ad ignē:⁊ ex eo lauet caput frequenter plībus diebus:⁊ poſt hoc lauet ſibi caput ex hoc.℞.mellis lib.j.liſciuij boni lib.j.ſ.bulliant ſimul ⁊ capite loto aſpergat ſuper ipſum puluis thuris aduſti. ¶ Emplaſtrū ad tineā.℞.ſucci celidonie lardonis aā.partes equales ⁊ ſit lardo liquefact⁹:deinde mittat tantūdem de oleo terreo qui cōdenſet ad modū vnius emplaſtri:⁊ ponat in die bis ſuper capite raſo:⁊ de tertio in tertiū emolliat caput in raſione cuz ſucco celidonie ⁊ cōtinuet emplaſtrū vſq3 ad finē cure:⁊ ſignū liberationis eſt qñ cruſte ſunt albe ſiue loca earū:⁊ ſignū optimum eſt rubedo. ¶ Ad idē.gallarū nō perforataruz ʒ.j.vrine pueri aceti aā.vnū cyatū coquat donec inſpiſſetur. ¶ Ad idez.ſeminis bōbacis.℥.j.aque roſaꝝ aceti.aā.℥.j.ſ.miſceantur ſimul ⁊ lauetur caput.

¶ Finitur tractatus de egritudinibus cutis.5.lib. Aggregatoris per modū ſupplemēti additus.

Simphoriani Cāperij Lugdunensis De generibus febriū: ⁊ nominibus veris ex traditione grecoꝝ: latinorum: penorum: arabum: ⁊ nouitiorum auctorum.

Diffinitio febris. Caput. I.

Ex traditione grecorum ⁊ latinorum.

Quid febris

FEbris est calor cōtra naturā cordis ⁊ arteriarum vitalē firmitudinē offendēs: planeqꝫ deyciens: sublata e ꝓfundo ⁊ acuta: ⁊ vellicans tactui incidēs pcipue in thoraca ⁊ vbi arterie explicate sunt magne. Ad huiꝰ ꝟo calitatē inequalitas quedā ⁊ ordinis imutatio specie ipsa febris pulsibꝰ aduenit. Em-

Empedoclis ⁊ Zenonis diffinitio.

pedocles ⁊ Zenon: necnō pleriqꝫ hippocratei febrem ita diffiniuerūt. Febris est cōtra naturā caliditas a corde sumens initiū: ex eoqꝫ ꝓcedēs per arterias ⁊ venas in totū corpus ⁊ nāles sensus offendit actiones. Febris a feruore dicta est: sicut pirettus greca dictione ab incēdio. Hinc leypiretos medicamen finiēs febres. Aristoteles in problematibus. Totius ingt corporis excedens calitas est febris. Alij a morbi feritate deducūt. Tria itaqꝫ sūt febriū genera. quotidianarū vnū: humidoꝝ tabidoꝝ alterū: tertium ethicaruꝫ. Primū itaqꝫ quotidianarum tractemus. Fiunt ergo huiꝰ febres citra humoꝝ tabē solo conflante

De effimeris febribus q̄s latini q̄tidianas vocāt

spiritu: ⁊ ob hoc quotidiane vocitant̄. Suū aūt ⁊ inseparabile signū quotidianarū febriū est per vrinas concoctio in p̄ma die: ⁊ caloris specie. Post getē ꝟo paroxismi certiorē firmiorēqꝫ cognitionē habebis: nā arteriarū motus omnifariā sanis assimilat̄: qđ in nulla alia febre inuenias. Languētis aūt affluētia ipsa quoqꝫ signū maxi-

Nouicij ꝟo effimeras.

mum erit liberationis: ⁊ vrine multo meliores post paroxismum: qui a principio febris fuit apparebunt: ac si lotis ipsis: neqꝫ horror aliqs insuetus fuerit: neqꝫ quepiaꝫ alia molestia: ⁊ si post ablutionē: inde affluētia maneat confidens: suggerito eis cibū: prebeasqꝫ potandū intrepide vinum quātū ipsoꝝ poscere nā videat̄. Facile aūt his febribus capi possunt: quibus meatus corporis nō euaporosi: sed acutū quiddā ⁊ fumosum habēt: ⁊ perinde si vnq̄ cobibuerint aggregatū ex ipsis calorē cōflagratio efficitur. Precipue horum sunt cause: labores: frigora: vigilie: cure: merores: animi irritationes in irā: rigor: estus: incōcoctio ⁊ cutis dēsitas: vt difficillime possit erūpere spūs. At qm̄ in diffinitione febris dictū est caliditatē ipsam esse cōtra naturā: par erit p̄mo qđ sit nālis aperire: qđqꝫ cōtra nām caliditas: genere nāqꝫ manifesto: fortassis etiā cuiꝰ sit ge-

Quid nālis caliditas ex Alexandro aphrodiseo.

nus nō ignorabit̄. Naturalis itaqꝫ est calitas: talis inquā est ⁊ insitus calor: cuius natura est aīalis p̄ncipiū: cuꝫ animali nāqꝫ nascit̄: ⁊ ob hoc dicit̄ nālis: instrumentum existēs in totū animalis potētie. Neqꝫ enim possibile est animā citra huiꝰ calorē in aliqđ agēdi munus descēdere. Omne nēpe instrumētū ꝓportionale cū eo cuius instr̄m esse necesse est. Id mirꝫ fuerit si secus frustra instr̄m atqꝫ ita in auribus per se aliqđ frustra ꝯiectū fuerit. Oportet ergo ⁊ insitā caliditatē anime esse instrumētū: ac indissolubilē simplicēqꝫ hꝫ cōplexionē. Ceterum sublata in aīe potētias: ⁊ in earū opa etiā illis erit ꝓportionalis: ⁊ perinde re mixta frigido ⁊ humido ⁊ arido ⁊ tēperata ⁊ moderata iureqꝫ ob id fuerit appellata nālis ⁊ insita cōplexio: sed magis ob ea nālis ⁊ insita cōplexio dicta fuerit calitas. Hec ipsa ob id in rationū cōplexione calitas ceteras superat: exceditqꝫ qualitates. Animalia nāqꝫ calida ꝓhibent̄: ob eā que in ipsis excedit caliditatē: reliquas vincētem qualitates: hoc nimirū ob eā que in ipsis excedēs est caliditatē: reliquas superātem qualitates: idqꝫ qđ omniū aliarū qualitatū calitas sit efficacissima: nulla siqđē ei vicina ipsam qualitas cōmittāt vt ca ipsa alijs: hec igit̄ nālis atqꝫ insita caliditas. Que ꝯtra naturā est: ea ex aliqua extrinseca cā que fit neqꝫ familiaris nature: neqꝫ ab ipsa capiēs p̄ncipiū corpori adueniēs nō ꝓportionale existēs instrumētū nālium potestatū: neqꝫ custodiēs ad cōgrua opera rōnē hec acquisiticia: ⁊ aliena est: que porro sua distemperātia mētiqꝫ ꝯseruās ad potētias ⁊ opa ꝓportionem: eiusmodi etiā diceret̄: cōtra naturā cōplexio ad maiorem calorē declinantē iuxta eā rōnem qua insita cognataqꝫ caliditas. Nos aūt ne p̄tereat ꝙ queadmodū insitā: ita ⁊ aduēticiā dicimus caliditatē: nec tñ vt aduēticiā asciticiāqꝫ: ita ⁊ cognatā dicimus frigiditatē: cuius oino causa nō simplr̄: ac per se frigiditas nature opus induit sicut ⁊ caliditas: extrariū enim ⁊ corruptoriū aiatoꝝ: ⁊ in primis aialiuꝫ frigiditas atqꝫ incōmobilitatis potius q̄ꝫ motus causa: nam q̄uis naturā comitari quodāmodo videat̄: nō vtiqꝫ per se: sed per accidēs. Ex eis igit̄ que dicta sunt: nō dubiū qn nālis ⁊ insita caliditas ab ea que cōtra naturaꝫ differat: p̄mo quidē causis: de in bona tēperie ac mala tēperie ac oino vt extremū medio. Nam queadmodū virtus ad vitiū: hinc quoqꝫ ꝯsequēter specie ac forma tanq̄ꝫ sanū ab egroto corpore differt. Nempe ambo circa ideꝫ subm̄ veluti cōtrarijs esse ꝯsueuit siue flatus siue humor siue aliqua portio fuerit in qua inter seinuicē faciūt ⁊ patiuntur sicut virtꝰ vitiūqꝫ: huiꝰ itaqꝫ nālis ⁊ ꝯtra naturā caliditas talibus inter seinuicem differētijs differunt.

Ex traditione penorum ⁊ arabum.

FEbris est calor preter naturā in initio petens cor per mediocritateꝫ arteriarum: deinde subito se diuidēs cū nāli calore per totū corpus nāli nocet actioni. Extraneo eñi calore ad cor accedēte nālis egreditur a suo tēperamento. Cūqꝫ ipse per totius corporis mēbra diuidit̄ vt eis vitaꝫ tribuat: qꝛ egressus est a suo tēperamēto: necesse est vt eū mēbra recipiāt in ea qualitate in qua est: vnde calefacit ⁊ vrit ea: generatqꝫ toti corpori febrē actioni nāli subito nocentē. Palā ergo est ꝙ febris nihil aliud est: nisi calor extra naturā prius nāli nocēs actioni. Sed cū absolute dicimus calorē: intelligit̄ tā de calore febrili q̄ꝫ nāli q̄ꝫ etiā de extraneo sicut solis ignis ⁊ balneoꝝ ⁊ his silibus. Alij aūt diffiniūt febrē ita. Febris est calor exneꝰ accēsus in corde ⁊ ꝓcedēs ab eo mediātibꝰ spiritu ⁊ sanguine per arterias ⁊ venas in totū corpꝰ: ⁊ inflāmat̄ in eo inflāmatione que nocet opationibꝰ nālibus: nō sicut caliditas ire ⁊ laboris cū nō vltimat̄: ⁊ impedit operationē ita vt retineatur. Et est duplex. Una est febris egritudinalis. Alia febris accidens. Egritudinalis febris est illa inter quā ⁊ causaꝫ: que nō est egritudo: nō est mediū sicut febris putredinis. putredo enim est causa eius absqꝫ medio: ⁊ nō est putredo in seipsa egritudo: immo est causa egritudinis. Febris ꝟo accidēs est febris apatis exīs dum est sequēs ipsuꝫ apa: ⁊ apa est egritudo in seipso. Cūqꝫ dicimus calorem extra naturā: diuersuꝫ dicimus eē eū a nāli calore: qꝛ calor nālis semper est ab animalibus inseparabilis ⁊ calor febris est extraneus ⁊ ab eis separabilis. Ergo cū diuidit̄ per totuꝫ corpus: lꝫ nāli noceat actioni: differt tñ a nāli ⁊ ab alijs caloribus: sicut a calore solis: balnei ⁊ his silibus. Hoꝝ eniꝫ calor q̄uis sit ex̄ nāꝫ: insil' tñ iteriora ⁊ exteriora nō calefacit: nec actioni nocet nāli: ⁊ q̄ꝫq̄ꝫ ei noceat: tñ lesio nō est primitiua: qꝛ primū mutat̄ ad febrē: deinde febris nocet actioni. Illud ergo nocumentū est ꝓpter febrē: ⁊ nō propter solis calorē. Cum nālē dicimus actionē: intelligenda

sunt cibi

sunt cibi appetitio: somn⁹ ꝛ vigilia ambulatio ꝛ alia his silia. Hec eniȝ oia deficiūt ꝛ mutant̄ pp febrē. Ideoqȝ febris ceteris morbis est molestior: eiusqȝ disputatio dignior: qꝛ oēs morbi p̄ter febreȝ vni tm̄ mēbro eueniūt: ꝛ pmanēt aliquo tpis interuallo: nec subito actioni nocent nāli: sicut sciatica: hydropisis: ptisis: ꝛ his silia. Naȝ vnaqueqȝ hax̄ egritudinū vni corpis mēbro accidit: ꝛ nō oibus. Febris aūt econuerso est: qm̄ per eā corpus intus ꝛ extra patit̄. Nocet ēt spiritib⁹ ꝛ v̄tutib⁹ animatis actionibusqȝ nālibus. Et lȝ dicamus actionibus nālibus esse nocitiuam: nō tn̄ eas destruit. Actio eniȝ naturalis nunq̄ȝ destruit̄: nisi cū fit sepatio anime ꝛ corporis. ¶ Opȝ nos ergo dicere sigillatiȝ de vnaquaqȝ febre. Incipiēdū igit̄ est ab effimera: que fit in spiritu: sed erit eius disputatio breuis: qꝛ eius significatio ꝛ cura ad aliax̄ febriū cōparationeȝ facillima est ꝛ planissima. Caret eniȝ mā. spiritus eniȝ non hȝ māȝ: per quā calor permaneat. ¶ Auicēna. Hoies velocius cadentes in febres effimeras sunt calidi ꝛ sicci: deinde calidi ꝛ humidi: deinde calidi tm̄: deinde sicci tm̄. Cāe eniȝ oiuȝ speciex̄ febrium effimeraruȝ sunt cāe primitiue calefaciētes essentialiter aut per accidens. Et de eis sunt ex oppilationibus facte in qua cā nō est p̄mitiua. Cause eniȝ p̄mitiue plerūqȝ mouēt an̄tes. Et iste quidē febres plerūqȝ recedūt in die vno: ꝛ raro pertrāseunt tertiuȝ diē: nā si ptranseunt estimat̄ de esse eax̄ qđ ipse permutant̄. Et hec quidē febris est facilis curationis: ꝛ difficilis cognitionis: ꝛ silr p̄ncipiū ethice ꝛ est eius inflāmatio nō mordicatiua aspa: imo bona: sicut caliditas laborātis ꝛ ebrij. Et cū est in prima die vrina digesta ꝛ pulsus bonus: tūc iudica q̄ est febris effimera. Et non festinat in ea pulsus plus q̄ȝ nālis: nisi raro ꝛ velocitate pauca. Plurimū eradicationis eius est per sudorē similē sudori nāli ꝛ nō humoroso in quātitate sili nāli. Euacuatione aūt nō indiget aliqs eox̄: nisi habēs oppilationē repletionē ꝛ nauseatiuā satietatē: ꝛ habens effimerā ex soliditate cuius corpus est repletuȝ. Et in febribus effimeris sunt que oino cōparant̄ ad dispositiones animales: ꝛ de eis sunt que cōparant̄ ad dispositiones corporeas: ꝛ de eis sunt que comparant̄ ad res que eueniūt deforis. Exēplum p̄mi: vt ille que fit ex angustia: tristitia: estimatione: cogitatione: ira: vigilijs: somno: tranquillitate: timore: ꝛ gaudio. Exēpluȝ secundi de eis que sunt actiones ꝛ motus. ꝛ est illa que fit ex labore: trāquilitate: euacuatione: dolore: syncopi: fame: siti. Et de eis que non sunt actiones ꝛ motus: sunt illa que fit ex oppilatione: nauseatiua satietate: apostemate: soliditate. Exempluȝ tertij: scilicet de eis que adueniūt deforis sunt sicut illa que fit ex adustione: frigore: soliditate: ablutione: ꝛ similibus.

De febre effimera.

Auicēna fen prima quarti canonis.

¶ Ex traditione recentium auctorum.

Humana corpora tribus sunt modis cōposita: mēbris. vȝ. solidis: spiritu: ꝛ humoribus. Cūqȝ sint ex tribus cōposita necesse est vt gen⁹ eius febris triplex sit. Unū in solidis mēbris: sicut carne: pinguedine: venis: neruis: cartilagine: ꝛ his silibus. Aliud in humoribus queadmodū in sanguine: flegmate ꝛ vtraqȝ cholera. Tertiū in spiritib⁹. s. in vitali: q est fundamētū caloris nālis: ꝛ in spūali: qui est fundamētū sensus ꝛ motus volūtarij: ꝛ in nāli: qui est fundamētū quatuor nāliū v̄tutū. s. appetitiue: cōtentiue: digestiue: ꝛ expulsiue. Unūqđqȝ corpis mēbruȝ has q̄tuor hȝ: sȝ tn̄ stomachus ꝛ epar fortius has habent v̄tutes. Nam sunt eis familiares plus q̄ȝ ceteris mēbris: qꝛ lȝ cū eis operent̄ pp nutrienda semetipsa. Naȝ tn̄ faciūt operationē pp oia corpis mēbra. Quapropter qdaȝ antiq nām stulto ꝛ iniusto regi assimilauerunt dicentes. Quedā eniȝ mēbra facere delectari alia mēbra: ꝛ quedā laborātia cā iuuādi alia. Ipsi ēt arbitrati sunt stomachū ꝛ epar duas ꝛ diuersas hr̄e actiones. Quax̄ vna sit ppria ad eox̄ nutrimētū. Alia sit cōis oibus corporis mēbris. Fecerūt ēt augmētū de hax̄ actionū diuersitate ꝛ de remotione eax̄ nō in vno tpe veniētiuȝ. Dicūt eniȝ stomachū in initio vlem facere actioneȝ: ꝛ cibū mutare in chimū q̄si ptisanā. Deinde suā pticulariter opans actionē: cū ppriertate quā hȝ: ꝛ digerē s cibū: ꝛ cōuertit eū ad nutriēdū suā essentiā. hac de cā autumāt eū duas hr̄e actiones ppriā. vȝ. ꝛ cōem. Quox̄ intētio sic est destruēda: qꝛ argumētū eox̄ duobus modis est corruptū. Uno si eniȝ duas v̄tutes digestiuas ppriā. vȝ. ꝛ cōeȝ: put asserūt: stomachus hȝ: necesse est vt sint remote ac diuerse. Unā. s. in vno operans tpe: ꝛ alteraȝ in alio: aut sint cōmixte: vt vtreqȝ in vna hora suas faciāt actiones. q̄ si vnius actio ab alterius differret opatione: ꝛ tn̄ vtraqȝ in vno fuerit loco: atqȝ vno mēbro: impossibile est nō mutari cibū s̄ȝ illius mēbri nām. Cōuertit̄ eniȝ ꝛ assimilat̄ essentie illi⁹ mēbri. Queadmodū videm⁹ cibū oibus corpis mēbris assimilari. Naturalis eniȝ actio nihil aliud in oibus mēbris videt̄ opari: nisi cōuertere ad eox̄ essentiā illud qđ eis fuerit simile. Stomachus ergo qm̄ est vnuȝ mēbruȝ vnā v̄tutē necesse est hȝ digestiuā. q̄ ille due v̄tutes propria. vȝ. ꝛ cōis duo stomachi loca habuerit necesse est vt ille stomachi ptes cibū p totū corp⁹ digerētes pmaneāt absqȝ nutrimēto: ppria eniȝ idiget v̄tute: qua cib⁹ digerī possit ꝛ imutari ad eox̄ siltudinē: q: h oia mēbra ppriā hn̄t v̄tutē: per quā cibus ꝯuertat̄ ad eox̄ essentiā: vn̄ nutriunt̄: regunt̄ ꝛ augmētant̄. Rursus si fuerim⁹ interrogati vtrū virtus digestiua vnius sit nāe: calide. vȝ. ꝛ humide: an diuerse: vt in qbusdam mēbris calide ꝛ sicce sit cōplonis: ꝛ qbusdaȝ frigide ꝛ sicce: alijs fride ꝛ humide. Respōdebimus v̄tus digestiua in oi corporis mēbro calide ꝛ humide est nāe: sȝ tn̄ ab vnoquoqȝ mēbro quādā sumit ppriētatem: per quā cibum mutat ad eox̄ simile. Quia si aliter esset: oia corporis mēbra fuissent equalia in forma ꝛ substātia: ossa. s. eēnt caro: ꝛ caro ossa: ꝛ sic cetera. Iterū si dixerint q̄uo sensualiter actionē: stomachi videmus diuersam esse: cuȝ sit vna. Nā mō cōspicimus cibū in stomacho in ptisanū mutari: ꝛ postea videmus eū cōuerti in essentiā stomachi. Respōdetur sic. Q̄r̄q̄ȝ actio virtutis digestiue in stomacho videat̄ eē diuersa: vna tn̄ ꝛ eadē est: qm̄ digestio cibū in stomacho mutās in ptisanū q̄dā est p̄paratio cibuȝ postea cōmutās ad stomachi simile: deinde finita digestione: quādā accipit ptē que est ei similis ꝛ nutrit̄ ex ea. Ceterū aūt qđ ex cibo restat desinit abire: qꝛ est sibi ꝯtrariū ꝛ supfluū: qđ ideo dimittit vt alia nutriat mēbra: sed qm̄ stomachuȝ aggrauat: neqt ab eo teneri. Un̄ Gal. Cā inquā nutrimēti qnqȝ modis. prima est cā scđe. secūda tertie. sic ꝛ alie. Prima eniȝ est inanitio humiditatis mēbrox̄: ꝛ dissolutio ei⁹ que fit p corporis poros. Scđa est nāle desiderium in oibus mēbris consistens: qđ cogit mēbra vt appetant cibū. Tertia est conculcatio substātie stomachi ac intestinox̄ ppter meseraicas eā suggētes. Quarta est sensualitas cibi inanitionē sentiēs. Quinta est quedā virtus appetitū faciēs: q̄ fit ppter cholerā nigrā a splene ad os stomachi ascēdentē: qꝛ ipsa os stomachi mordicāte fit appetit⁹. q̄ si dixerint cur nō dixistis q̄ cū appetit⁹ sit inanitio ꝛ pauptas cibi in stōcho existēs: queadmodū dixeratis sensuȝ mēbrox̄ inanitionē cibi sentientē esse causam euacuandi venas ꝛ venarū euacuationē esse causaȝ premēdi stomachū. Fames silr quare nō est causa stomachū cōstringens. Respondendū est. Si appetitus sit in stomacho pp venarū

ꝛ mēbroꝝ euacuationē: necesse est eius actio non sit nāliter sꝫ materialr: qꝛ cū actio eius fiat ꝑꝑ aliud ꝛ desideret aliqͣd lōge ab eo remotū: necesse est sit cū rōne. Quā rē si possibile est fieri in vna q̄litate: necesse est fiat in oibus. Opꝫ ergo vt ignis nō ardeat: nisi cū volum⁹ aliqͣd vrere. Cui⁹ qōnis falsitas palā pꝫ itellectui. Hoc testat̄ Hippocrates: cū dicit. Qē ingt digestiōis cōplemētū fit cū attractione rei attrahēde ꝛ eius mutatione eiusdē. ꝛ cā ois attractionis est desideriū. ois ēt desideriꝫ cā est paupꝑtas ꝛ eius rei indigentia quā desiderat. Cui⁹ sermonis intētio talis est. Uirtus digestiua nō digerit nisi ꝑus opet̄ ṽtus appetitiua: qꝛ appetitiua semꝑ est añ digestiuā. Silr appetitiua nihil opat̄: nisi prius sit inanitio cibi. Appetitio ergo cibi inanitio ꝛ sensibilitas nō sunt in stomacho nisi vt nutriāt se. Nūc ad febrē vñ digressi sum⁹ veniēdū est.

Febris fit ꝓpter aliqͦd accidēs humores ꝛ spiritū calefaciēs: ꝛ eos exire faciēs tēperamētū: que tribus modis fit. Est eniꝫ cā generās febrē. est ꝛ alia custodiēs eaꝫ. est ꝛ cā qua febris auget̄ ꝛ augmētat̄. Cā ṽo febris generatiua: est fortis ꝛ nimia corpis ꝛ aie rō: ꝛ putredo atqꝫ humoꝝ ebullitio. Cā aūt qua febris custodit̄ vt nō dissoluat̄: corporis est oppilatio: ꝛ poroꝝ cōstipatio per quos fumus claudit̄ in corpoꝝ interioribus. Cā ṽo eaꝫ augmētans: calida sunt cibaria: ꝛ calida medicina. Febris cā generaliter est triplex. s. generatiua: custoditiua: ꝛ augmētatiua. Sꝫ generatiua duobus modis fit: aut est p̄sens: aut preterita. Presens sicut cā extrinsecus corpus ꝑcutiens: que tripliciter diuiditur. Una nimius est feruor: sicut solis ꝛ ignis. Scda est nimia frigiditas: sicut nix ꝛ similia. Tertia putridus ꝛ horribilis ꝛ corruptibilis odor: sicut cadaueris bestiarū reptiliū ꝛ his silibus. Preterita quēadmodū egritudo que fit ꝑꝑ angustiā ꝛ tristitiaꝫ: ꝛ humoꝝ copiā ad putredinē prepatoꝝ: sicut diximus de actione nature: qꝛ nā nō inueniens cibū oino laudabilē: ꝛ humano corpori similē: illā cibi partē que corpori est incōueniēs ac dissimilis: separat a simili cōgrua. ꝛ claudit eā in quibusdā locis corporis. Pars ṽo que est mūdificata ꝛ corpori vtilis: nutrit totū corpus. Supfluitate cibi augmētata: ꝛc in loco quo clausa fuerat multiplicata egreditur foras implens locū cū sua multitudine: que a nā dimittitur nec ab ea regit̄. Qꝛ cū fuerat in loco quo nā eā posuerit: rexit ꝛ custodiuit eā: egressa ṽo inde: odio tenet̄ nature nec ab ea regit̄ sꝫ ꝑmanet in aliqua mēbroꝝ cōcauitate: vñ cū aliqͦd euenit accidēs sicut mutatio tēpoꝝ: vl' regionis: aut loci: vel aeris ꝛ his similiū: illa supfluitas mutat̄ ꝛ putrefiens morbos generat. Et qꝛ in h̄ loco nr̄e disputationis est finis: ꝛ nostrā absolute cōpleuim⁹ disputationē: opꝫ nos ergo de vnaquaqꝫ febre aliquid dicere. Incipiēduꝫ est ergo ab effimera q̄ fit in spiritu: sꝫ de ipsa pauca: qꝛ ei⁹ disputatio ꝛ significatio ad aliaꝝ febriū cōparationē facillima est: ꝛ eius curatio leuissima. Ipsa tñ est qñqꝫ cā aliarum febriuꝫ: ꝛ nulla alia est cā ipsius: vt plurimū tñ nō transit vnum diem ꝛ raro ad quartū diē accedit: possibile tñ est vt cā effimere in corꝑe diu manētis: vrat̄ sanguis ꝛ febris nascat̄ cōtinua: ꝛ aliqñ mutatur etiā in causon. Causa eius fit multis modis: de gbus dictū est pauloante. Habet tamen tres significationes quibus a febribus putredinū differt. Una qꝛ calor effimere est lenis ꝛ suauis: que cū ad statū venerit: nullaꝫ facit angustiā aut laboreꝫ nature. Caret eniꝫ materia in qua natura laboraret ad digerendū ꝛ expellendū. Secunda qꝛ vrina habentiū effimerā: est quasi sanoꝝ: in colore liquore hypostasi: que lꝫ inter se differāt: modica tñ erit discordia eoꝝ in colore ꝛ rubore. Tertia: qꝛ pulsus effimere nō differt a sanoꝝ pulsu: nisi in dilationibus velocitate ꝛ cōstrictionis tarditate. Tarditas eniꝫ cōstrictionis pulsus significat māꝫ in corꝑe partē arteriaꝝ ꝯstringētē: vt illa exterius expellat̄. velocitas ṽo pulsus acutam ꝛ calidā innuit qualitatē: vñ necesse est vt nā organoꝝ partē velociter dilatet: vt multā aeris quātitatē attrahat: per quā illius q̄litatis acumen refrigeret̄. Effimera enim febris: qꝛ fit ex sola q̄litate. i. calore sine mā: non est sibi necesse vt constringat velociter partem organoꝝ: qꝛ non habet quod expellat: proinde fit motus pulsus in dilatione ad attrahendam aeris subtilitatem: qua calor refrigeratur plus ꝛ velocius: q̄ꝫ cum pulsus constrictione.

¶ De febrib⁹ tabidis: q̄s recētiores putridas vocāt. C. II.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum.

Tabes mutatio est in corruptionē p̄sentis essentie tabidi corporis cōtra nāꝫ calore ꝓducta. Cā ṽo cōtinuaꝝ febriū est qꝛ humores extra vasa non excidant: aut copia: aut crassitudo: aut ipsorum tenacitas. Queadmodū igit̄ aliq̄ inanimata corpora cōtabescunt anteq̄ꝫ eyciamus ab ipsis quātū iā ꝯtabuit inde reliquū diu custodimus in aere frigido flatus refrigerātes medi tati: eodeꝫ mō medebimur tabi in humanis corporibus qͦd iā corruptū est exinaniēdo quoquo mō. Reliquū ṽo gestationibus mediocribus ꝛ difflationibus refrigerātibus in integraꝫ ꝛ nālē mediocritatē reducēdo curamus. Quare primū tradem⁹ de febribus neutiq̄ꝫ deficiētibus: inde ex ordine reliquas prosequemur. Continue febres eiusdē sunt cui⁹ ēt deficiētes generis. Eiusdē eqͣdē voco tertiane qͣdē integre. itegrū causum: amphemerino autē quotidianū paroxismū nō cessantē in non feruiduꝫ estū. Nā cū sincerus causus cunctas alias custodiens integre tertiane deprehensiones. Solū ṽo neqꝫ in rigore se immittit neqꝫ ad nō feruidū estum cessat ab illa distat: que quotidie ꝑoxismū exuscitat. Silr cūcte hñt deprehēsiones: ꝛc integre amphemerine. Qͦd ṽo in nō feruidū estū cessāt: eiusdē cū eis est generis. Hac aūt ratione: q̄ ex q̄rtane febris est exuscitata: ad nō feruidū ṽo estū neutiq̄ꝫ cessans eiusdē generis est cū quartana. Certū autē est rigoreꝫ paroxismos nō anteire: neqꝫ sudorē cōsequi: sicut ne qͣdem causum singulis paroxismis. ¶ In causo nāqꝫ rigore aduētante soluit̄ egritudo. Differt aūt causus ab in tabe synocho: qꝛ ille in putrido sanguine consistit: ꝛ a ꝑ̄ncipio ad solutionis vsqꝫ finē vnū hñt paroxismū. Causus ṽo in flaua bile tabidus cōflagrat: ꝛ tertio exuscitatus habet estus in minutionē quādā: ꝛ veluti remissionē: at synochus cōsimilis sibi est quoad resoluat̄. Est igitur in flaua bile tabida succēsa cōtinua febris estuosissima: que neqꝫ medicis: neqꝫ languentibus seriē tenēs. In his nāqꝫ lingua arida ꝛ nigra: a primordio: vellicatio vētris ingens: ꝛ sitis intolerabilis: atqꝫ vigilia: ꝛ qñqꝫ deliriuꝫ. Primū igit̄ ipsi cōsolando ꝛ suadēdo oportet inherere. Cū ṽo ad vrine ꝑuentū fuerit signa ꝛ concoctionis: ꝛ pubescit egritudo: tū demū est cōtentiose instādū: ꝛ ad frigide aque potum perueniendum est: nisi ex eis que dicta a Galeno sunt: aliqua prohibeant: quominus aqua frigida prebeat̄. Prima causo ardentiuꝫ sunt auxilia: declinatio ex locis refrigerantibus bene spirātibus aere puro respirantibus: stratūqꝫ molle: ꝛ dēsum recenter instructū circūductiones cōtinue permutate ꝛ satis tenues ꝛ nō sordide latitudinē largā habētes: vt alias atqꝫ alias primitus calefactis mēbra transducant̄: flabello ꝯtinue dimoueat̄ aer: sed epithimata ipsis cōueniunt in pectore: stomachoqꝫ imposita: diffundant̄ circa egrotū folia salicū: ꝛ in hac ꝛ in biliosa ol febre: circūuolant̄ autē herbis frigidis singulis mice panis: vl' farine. In vehemētissimis

autem

aūt caulis ēt acetū paucū circūfundere nō erit alienum erit nāqꝫ efficax. victus aūt admouēdus causo detentis ex humidissimis cibis: nihilqꝫ acutū habētibus: vt caulis lactucaꝝ decoctus cū oxycrato aquoso: vel exhibeaṫ ptisane succus tenuior absqꝫ sale: aut altera mixtione. Ubi confidimus nos aliqđ intestinuꝫ nō oblesuros: sinceram purāqꝫ frigidā aquā damus: in quibus aūt metus aliqs etiam perexiguus impedimēto est. Primā vtiqꝫ potionē ꝓferemus potū inquā frigidū quassatū. Quatitur aūt ac frangiṫ si quis eucrati calidi cyatum vnuꝫ cū quinqꝫ misceat itēperati frigidi sinceri liquoris. Hoc nāqꝫ corpibus apponitur valde suspectis. Quod si neqꝫ remedia prodesse possunt: neqꝫ quicꝗ̄ humanum: ad nature deū: qui cūcta ꝓduxit tollendus animus est. illius vnicum superest auxilium. Is nāqꝫ cū prestat: ⁊ vult: ⁊ potest optimus vsqꝫquaqꝫ bonis succurrere mortalibus.

Ex Cōstātino, vij, viatici,

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum.

Causon est febris magnū corpi ꝑstās incēdiū: cuiꝰ signa sunt hec: sitis nimia ⁊ cōtinua: dolor incensiuus ⁊ molestissimꝰ nāe repugnatiuꝰ ⁊ ab initio corruptiuꝰ ꝑꝑ acumē māe vñ generaṫ: mā̄ eniꝫ acuta est ⁊ ignea ⁊ cholerica in concauitate venaꝝ: que cordi vicine sunt: adunata maxie in venis oris stōchi ⁊ cōcauitate epatis ⁊ pulmonis.

Isaac lib, iiij febrium,

¶ Isaac filiꝰ Salomonis. Differt causon a tertiana que est intra venas: qꝛ tertiane cholera est in venis a corde remotis. Sed causon cholera de qua generaṫ: magis est in ꝯcauitate venaꝝ que sunt in corde vel sibi vicināntes: ħ testaṫ duritia febris: furiositas suiqꝫ acumē: ⁊ fortitudo: ⁊ cōtinuatio sitis. Cā ꝟo fortitudinis ⁊ acuminis ⁊ ꝯtinuitatis febris est hec: qꝛ materia est in venis que sunt in ore stomachi ⁊ in epate: qđ est duobus modis. Uno qꝛ est acutissima ⁊ feruētissima: sua eniꝫ mā̄ cholera rubea est cū nulla humiditate mixta. Est ⁊ alia que nō est tanti feruoris: qꝛ mā̄ sua est cholera citrina cū quadā portiuncula flegmatis. s. cōmixta. ꝑinde antiq vocauerunt ꝑmā causon ꝑꝑ suā vstionē. Eius eniꝫ mā̄ est de pura cholera ardentissima. Secūdā ꝟo noiauerunt acutā absolute: qꝛ mā̄ eius est aliquātuluꝫ sanguinolēta.

Auicē. fen. ꝑma q̄rti canonis.

¶ Auicēna. Causon est de genere cōtinue: qm̄ differentia inter eius vehementiā ⁊ eius tecporē est insensata: ⁊ accidentia eius sunt vehementia. Et cā in eo est acuitas materiei ⁊ multitudo eius cū eius causus sit circa cor. ⁊ in venis oris stomachi: aut in ꝑtibus epatis ꝓprie: ⁊ ad summū in mēbris nobilibus vicinis cordi. In tertiana ꝟo ꝑiodica cholera est in carne: ⁊ ad partes cutis: ⁊ in cōtinua cholera est sparsa in venis corporis que elongantur a corde.

Rasis i. x. ad Almāsorem ca, v,

¶ Rasis. Causon de genere est tertiane: ea tñ fortior existit: ⁊ maioris caloris. Que quidē vna die fit validior: alia ꝟo minus calida. A corpore tñ nō separaṫ: neqꝫ horripilatio cū ea accidit: neqꝫ sudor nisi cū recedit. Alia aūt tertiane accidentia sunt cū ea: vehemētiora tñ ⁊ firmiora. Lingua preterea ac labia citrina fiūt: aut denigranṫ: aut absqꝫ dubio exasperanṫ si febris non valde fuerit fortis. Asperitas ꝟo lingue cū pāno lineo fricetur: deinde psilij mucillagine cū çuccharo lābēdo hauriat. Nucleus quoqꝫ pruni parum adhuc carnositatis retinens in ore retinendus detur: ⁊ pāni aqua rosacea infusi epati ac cordi in pluribus superponanṫ horis.

Joānes Serapionis, vj, breuiarij. ca, xiij,

¶ Serapio. Differentia inter tertianā assiduā ⁊ cōburentem est: ꝙ tertiana assidua fit ex inflāmatione cholere: ⁊ eius ebullitione in eis: ⁊ in oibus instrumētis: ⁊ in reliquo corpore equaliter. Et in cōburente est inflāmatio ꝓprie in instrumentis que sunt in circuitu cordis. Et qñqꝫ accidit causon sicut dicitur in libro subuenientium egritudinum ex flegmate salso.

¶ Ex traditione recentium auctorum.

Dicitur causon febris incensiua insultum ⁊ impetū magnū faciens ẜm naturam: qꝛ fit de cholera ignea acutissima pura in venis cordi ꝓpinquis. Et hꝫ quedaꝫ accidētia insepabilia ⁊ ꝓpria: per que ab alijs febribꝰ distinguiṫ. Habet ⁊ accidētia alia cōtingentia sibi: ⁊ alijs febribus pertinentia. Propria auteꝫ ⁊ inseparabilia sunt accidentia: vehemētia acuminis in calore: fortitudo ⁊ duritia intollerabilis: adustio corpis: ⁊ nimia sitis que in statu vehementissime sunt intensa. Accidentia ꝟo inseparabilia ei ⁊ alijs febribus cōia duobꝰ modis sunt: aut sunt signa significatiua salutis: aut timoris: aut deꝑditionis: aut desperationis: que Isaac in libro febiuꝫ cōtinuat ordinate.

Uersus de causone.

¶ Signa autē salutis his versibus comprehenduntur.

Uis: leuitas: sensus: mens: somnus: spiritus: ictus. Appetit. ⁊ calor est equalis: coctio: fluxus. Accidentia ꝟo timoris significatiua sunt duobus modis. Quedā enim soluꝫ timorem significant: quedam ꝟo perditionē manifestā.

¶ Signa solū timorē significantia his ꝟsibꝰ ꝑñt notari.

Estuat atqꝫ sitit: vigilat: stupet: est febris ingens.
Et calor est varius vomitus: fex ignea: crudus
Est liquor: ⁊ limus in dentibus: ⁊ cruor exit:
Insanit: sudat: febris acrior: ⁊ sitis instat.

¶ Signa ꝟo perditionis hec sunt.

Uirtus pulmonis: cordis: stomachi: cadit: heret
Anxius: insanit: sudore: cruore fluente
Naribus absqꝫ crisi: riget: icterus: alget: ⁊ absens
Est sitis: osqꝫ sonat: plorat: decoctio cessat:
Liuor in extremis apparet: fronte citrina:
Est vrina minor egestio cruda liuescit.

Cura causonis ⁊ cōtinue tertiane.

¶ In causone sit dieta tenuis: qꝛ cito venit egritudo ad statū: ⁊ attendatur virtus egrotantis. Deṫ ergo mica panis bis vel ter lota in aqua cum çucchаro ⁊ bibat ptisanam colatam: deturqꝫ etiam succus granatorum acetosorum: qꝛ feruorem caloris reprimit: sitim mitigat: materiam digerit: ⁊ detur syrupus de aqua melonis palestini factus. Sit domus lata habens septentrionales portas. Spargantur ibi frigide herbe vt myrthe: viole: frondes salicis ⁊ arūdinis. fiat ibi cursus aquarum cuꝫ aliquo instrumento. Indumenta sint leuia: ⁊ non flobothomenṫ nisi forte carnosi: ⁊ qui sanguine fuerint pleni. post septimū diem adiungatur reubarbarum syrupis infrigidantibus. ℈. ij. vel. ʒ. j. ⁊ ponatur in sero in aqua endiuie ⁊ in aurora coleṫ: ⁊ cū syrupis cōuenientibus offeraṫ. Purgētur cum decoctione violarum ⁊ prunorum cassiefistule ⁊ tamarindorum. ⁊ si fortis fuerit eger: purgetur cuꝫ decoctione mirabolanoꝝ citrinorum. Consueuit superuenire frenesis: ideoqꝫ si alienare ceperit: radatur caput ⁊ lauetur cum succo apij ⁊ aceto. fricenṫ extrema ⁊ fiant auxilia freneticorum que superius diximus capitulo de frenesi. Et si post materiei digestionē aqua frigida in multa quantitate bibatur: cōsueuit prodesse. Nā ⁊ calorem mitigat: ⁊ vomitū prouocat. In tertiana continua eadeꝫ est curatio vt in causone: nisi ꝙ in tertiana continua mitius frigidis expedit vti.

Clystere.

¶ Dentur clysteria lenitiua: vt. ℞. malue: violarum. añ. M. j. aque fluialis lib. j. ß. fiat decoctio ad consumptionē tertie partis: cui addanṫ olei violati. ℥. iiij. cassiefistule nouiter extracte. ℥. j. sal. ʒ. ß. fiat clystere. Statim ergo cuꝫ occurris infirmo febre acuta fac lenitiuum clystere ad vtilitates multas: etiam vt intestina preparenṫ solutioni fiende in crastinū per solutiuuꝫ.

Lenitiuum per os.

¶ Lenitiuuꝫ per superius potest dari. Nam aliquando clysteria plus ledunt: ꝙ̄ lenitiua per os vt sepe vidi. ℞. cassiefistule nouiter extracte. ʒ. x. aut. ℥. j. aq̄ ordei. ℥. iiij.

Minoratiuū cōe.

cū aqua dicta cassia extrahaẗ. ¶ Itē aliud. ℞. māne. ʒ. j. syrupi violati. ʒ. iiij. aque ordei. ʒ. ij. ¶ Minoratiuū cōe qđ diciẗ tale: quoniā materias cōmunes siue in vijs cōmunibus existentes: vt sunt stomachus ꝛ intestina euacuat. ℞. tamarindorū. ʒ. ß. vel loco illorum tantūdē prunorū decoquantur in. ʒ. x. aque vsqꝫ ad consumptionem tertie partis ꝛ coleẗ ꝛ fortiter exprimaẗ: de qua colatura ℞. ʒ. iiij. ꝛ adde māne. ʒ. j. vel cassie tātūdez si māna careres: ꝛ hoc magis respicit cholerā. Et si volueris sanguinē a cholera mūdificare: pone tamarindos in decoctione. ꝙ si flegma ꝛ cholerā: sed principaliter flegma: adde agaricū in dicta decoctiōe: ꝛ cū tamarindis bulliāt. ʒ. ij. agarici nō pistati: sꝫ icisi nō multū subtiliter. ¶ Minoratiuū

Cholere minoratiuum.

ꝓpriū cholere: ꝛ maxime respiciēs cholerā tanꝙ peccātez materiā. ℞. decoctionis supradicte tamarindoꝝ. ʒ. iiij. aut. v. māne. ʒ. j. vel cassie tantūdem succi rosaꝝ. ʒ. ij. vꝉ loco succi reubarbari electi. ʒ. j. qđ si fuerit flegma. ℞. cassie. ʒ. j. electuarij indi. ʒ. j. ß. extrahaẗ cū decoctione lupuloꝝ sebesten ꝛ tamarindoꝝ. ¶ Poniẗ aūt hic (ne vacuus recedas) digestiuū ꝛ extictiuū febris acute. ℞. oxy

Digestiuū in febre ꝯtinua.

çacchare simplicis. ʒ. iiij. succi aranciorꝝ. ʒ. iij. seminū cōminū frigidoꝝ maiorū mundatorū. ʒ. ij. seminis endiuie lactuce. aā. ʒ. ij. aquaꝝ endiuie lupuloꝝ. aā. ʒ. iij. acetose. ʒ. iiij. nenupharis. ʒ. iij. violaꝝ rosaꝝ. aā. ʒ. ij. pistanda pisteṅ: deinde oīa misce ꝛ leniter ebulliant: deinde aromatiçenẗ cū pauco sandaloꝝ rubeoꝝ ꝛ corallorū aā. ꝛ oīa sic ad colatoriū ponanẗ: quo digestiuo vti debet febriens vsqꝫ ad statū inclusiue dando de eo. ʒ. j. in aurora ordinate: ꝛ frigidis tēporibus calidis: ꝛ calidis tēporibus frigidis: ꝛ infra diem ꝛ noctē pluries ac abunde vt voluerit.

¶ Tertiane sincere cognitio. Caput. III.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum.

Tertianarū sincerarꝫ ꝛ nōrarꝫ cognitio.

Ignitur tertiana ex flaua bile putrida ꝛ commota ꝛ extra vasa delata. A principio statiz rigor nō segnis inferẗ: qui a quartane rigore differt qđ in tertianis compungere videaẗ: corpusqꝫ sauciare. Nā in quartanis iniectio in frigiditatē euadit magnā: ꝛ magis ad intima penetrat: at Amphemerinū rigor frequenter precedit at magis refrigeranẗ. Est etiam in tertianis febribus series integra pulsuū ꝛ qualitas: suscitaẗ autem in ascensibus paroxismorū pulsus in vehementiam ac magnitudinem: densitatēqꝫ sitimqꝫ fert homini presertim in vigore ꝛ ardore vt enudētur ꝛ abijciat languēs palia: ꝛ multū ꝛ spisse respiret: ꝛ sufflet tanꝙ flāma aliqua: frigidāqꝫ aquaꝫ bibere concupiscat: ꝛ paulopost calor equalꝛ per vniuersum corpus extēdiẗ: ꝛ si in thorace manū ponas ꝑma qdē iniectione cuncta calore multo ꝛ acuto cōcalescunt ꝛ tanꝙ vapore quodā sublata. Tuꝫ demuꝫ languēti iaꝫ bibēdi tꝑs est quo potante cōfestim vis multa penetrat vaporis calidi per cutē sudores ꝓnūcians vomitus apparet bilis: ꝛ aluus subduciẗ: vrine bis biliose ꝛ subrutile ꝛ flaue: ꝛ mediocriter crasse: ꝛ aliquāto post: vel nebulā albā vel eleuamen bonū efficiunt. Si vrine fuerint ignite: nec aliqđ affuerit eleuamē: neqꝫ nebula in prima periodo ambituqꝫ appareat: egritudo ad septē vsqꝫ periodos extendeẗ: at sincera tertiana primo die in vrinis ꝓnunciabit hypostasim albā ꝛ lenē ꝛ equalez: neqꝫ tertiā excedet periodū. Hec febris in nō estuātez feruorem desinit ad paroxismū: totū tꝑs paroxismi faciēdo horis nō pluribus duodeciꝫ. Hec demū sincera tertiana noieẗ. Qui ꝟo diuturniore tꝑe: ꝙ qđ diximꝰ: in paroxismo oblāguerint: hāc ꝯtensaꝫ appellamus tertianaꝫ. Sinautem quotidie paroxismus insurgat cum rigore ingenti: cunctaqꝫ secū iam cognita ferat in pulsibus atqꝫ vrinis: reliquoqꝫ corpore: hoc duplicē tertianam nuncupamus. id euenit ob multitudinē ꝛ crassitudinem: ꝛ bilis partiuꝫ inequalitatē: vt facile est intueri. Sincera auteꝫ tertiana in biliosis natura corporibus frequētissime cōsistit: ꝛ in florida etate: precipue estatis tempore: ꝛ in calidis: aridisqꝫ temperamento locis: ꝛ statu circūfusi nobis aeris: cuꝫ vita in laboribus in curis: ꝛ vigilijs: in estubus: in vino austero minime diluto poto: in paucissimo nutrimento: eodēqꝫ calido ꝛ arido: ceterum dulcium ꝛ calefacientium ꝛ arefacientium potuum: ac medicaminū vsus immoderatus facillime tertianā inuehit febrē. Abstinenduꝫ ꝟo cū primū occupat febris: a dulcibus ꝛ acutis oībus: ꝛ salsis ꝛ odoratis odore aromatico edulijs ꝛ potibus: necnon veteri ꝛ natura calido vino: his ꝑ͞quā tanꝙ a toxico abstinendū. Cibi sunt tradendi qui humectent: ꝛ refrigerēt: hi nāqꝫ sinceris tertianis vtiles: quātitas aūt erit quāta ab ipsis cōcoqui potuerit. Holerū aūt cōgrua erūt atriplex: blitūqꝫ ꝛ malua ꝛ lactuca ꝛ buglossa ꝛ ptisane succus: ex piscibus saxatiles volucrū que mollis fuerint carnis: ꝛ gallorum testiculi: ꝛ porcoꝝ pedes ꝛ cerebrum: ꝛ ouoꝝ vitelli absorbendi: fructus deniẗ minime cōcoctu difficiles: vue premature succus: pruna damascena. Huic febri vsqꝫquaqꝫ syrupus acidus potu cōuenit: syrupus violaceus: aqua ex ordeo cocta: aqua quoqꝫ frigida: vt stomachi tñ ratio habeatur. aqua ex tertia vini parte cocta. ¶ At in non sinceris tertianis: que plurimuꝫ calefaciūt: ꝛ arefaciūt: ꝑcipue ꝟo aspersione absinthij vti licebit cōtinue post diē septimuꝫ ꝛ oxymel potū multis profuit: aliquidqꝫ purgationis adhibēduꝫ cōcoctione in vrinis bona apparēte. At in cibis vomitus ꝓuocetur in huiusmodi longis febris languoribus: quibus feruntur a prestantissimis medicis multi plerūqꝫ liberati: neqꝫ statim a principio lauari bonū est: sed cū iaꝫ signa cōcoctionis apparuerint. Quies eis confert: ꝛ cōfoueanẗ que ad hypocūdria: sorbitiones: que bene concoquanẗ clysmata inferni vētris nō admodū mollia. Ceterū etiaꝫ aliqđ secātis admittaẗ: vtpote crassiorē subiectā bilē: nec admodū calidiorē: precipue cōgruet ipsis ptisane succus iniecto pipere: ꝛ hyssopo quādoqꝫ vel origano coquendo cū mellicrato dato potionem: aliaqꝫ que vrinam moueant.

Serapio breuiarij. iiij.

Notarū [...] tertianarum

Ras. ... māsor. ... iiij.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum.

Cōstātinus ue Isaac ... Salomon pāthegni ... viij. ꝛ non ter os Isaac nā Isaac se ꝯposui ... hꝫ pāthe vt pꝫ lib. febriū. ... dieb' ... crisis: ꝛ ... lege.

Tertiana febris aut de re naturali: aut de re extra naturam nascitur. De naturali cū calida ꝛ sicca est natura infirmi cui cholera dn̄atur rubea. Etas est iuuenilis: tēpus anni estas: aer calidus ꝛ siccus. De non naturali cū infirmus anteꝙ ceciderit: calidū aut siccū comederit: ꝛ habet tristitiā: angustiaꝫ: vigilias: laborē nimiū: longi temporis ieiuniū: ars eius ferraria: aut fornacina. Que oīa corpus calefaciunt ꝛ desiccant: ꝛ choleraꝫ rubeam generant. De re extra naturam: qꝛ quedam febris cum calore est forti: ꝛ sicut cuspis acus pūgibilis: ꝙ ex cholere rubee est acumine. calor eius in tactu fortis ꝛ acutus atqꝫ pungitiuꝰ: pulsus in initio peryodi paruus ꝛ defectus atqꝫ rarus: sꝫ tñ non permanens nisi per paruū tempus: ꝛ in magnitudinem ꝛ diuersitateꝫ mutatur. Magnitudo eius qꝛ cholera rubea est leuis: nec grauat ꝟtutē ꝛ itē ex magna necessitate refrigerandi calorem. Urina eius est ignea: ꝛ est cū siti nimia. Angustia cū vomitu cholere rubee: ꝛ nimio sudore ꝓpter subtilitatē materie: aliqñ succedit digestio cholere rubee ꝛ cū has significationes inuenias: aut eoꝝ plurimas iudicanda est esse vera tertiana. ¶ Auicenna. Pura tertiana est subtilis leuis: cuius paroxismus consumitur a quatuor horis vsqꝫ ad duodecim: ꝛ non addit super eas multum: ꝛ si addit additione multa: tunc non est pura:

Auicenna ꝓpria ... nonis.

est pura:⁊ est ſm plurimū pueniens ad horas septez. Et calefit corpus in ea velociter:⁊ vides caliditatē pcedere ex corde:⁊ extremiates adhuc sunt frigide. Pura non addit cū non accedit error sup. vij. periodos:⁊ qñqȝ cōsumitur ppter subtilitatem sue materie in paroxismo vno in quo accidit vomitus:aut ventris solutio mundificās. Apparet digestio in vrina prima die:aut tertio:aut q̄rto: aut septimo. Et cum vides principium cum rigore:⁊ statum cum sudore exuberante:tunc non dubites quin ipsa sit pura. Et cum non pura inuenitur grauitas plurima in capite:⁊ extensio ⁊ plongatur rigor donec perueniat ad horas. xxiiij. aut. xxx. vsqȝ ad horam suā:⁊ tepescit donec cōplētur. xlviij. hore. Et per quātitatem additionis paroxismi super duodecim horas:est eius elongatio a puritate. Et in tertiana quidem non pura tardat̄ apparitio digestionis:⁊ non apparet in forma offuscatio:neqȝ extenuatio:⁊ accidentia sua minorātur in ea. ¶ Serapio. Et oportet vt inquiratur etiam de cholera citrina:⁊ cholera nigra quomodo est possibile vt putrefiant cum ipse sint sicce. Et causa dicit̄ esse in hoc:qm̄ illa que dicunt̄ sicca: aut sunt sicca in corporibus suis diuersa in cōplexionib⁹ suis:sicut lapides ⁊ ferrū:⁊ que sunt illis similia:aut sunt sicca in cōplexionibus suis: humida in corporibus suis resoluta:sicut mel ⁊ vinuz ⁊ cholera citrina:⁊ cholera nigra que putrefiūt propter humiditatem corpoꝝ suoꝝ ⁊ coꝝ resolutionez:non ppter cōplexiones suas ⁊ v̄tutes.

Serapio. vj. breuiarij. ca. xiij.

In febre autez tertiana pura ea que fiunt sunt due res. s. malitia cōplexionis materiei:⁊ multitudo eius: ergo cogeris adhibere cōtraria eis simul. Qđ est:q̄ tu cōtraria adhibes malitie complexionis calide ⁊ sicce per illđ qđ infrigidat ⁊ humectat. Et adhibes cōtraria multitudini materiei per euacuationē. ¶ Rasis Si eger fuerit debilis aut delitiosus:⁊ tēpus fuerit estas:circa vnāquāqȝ noctem pondus. ʒ. x. tamarindorum:⁊ pruna sicca:⁊ grossa. xx. sumātur:⁊ in duabus libris aque vsqȝquo sint dissoluta coquantur:deinde manibus fricata colent̄ ⁊ misceātur huic colature çucchari tabarçet. ʒ. x. ⁊ in potu anteq̄ȝ dormiat sumatur:cūqȝ mane factū fuerit:⁊ sol eleuari ceperit:ex aqua ordei ſm magnam quātitatem bibat:⁊ in loco bñ geto vel olēte moret̄:donec cibus digerat̄:deinde ex olerib⁹ frigidis in q̄bus nō est amaritudo nutriat̄.

Ras. x. ad almansorē cap. iiij.

¶ Ex traditione recentium auctorum.

Causa putride febris calor est extra naturā operās in fece chimoꝝ:que fit de tertia digestione in oībus mēbris facta. Que fex ideo est:q̄ qđ accipimus siue sit potus vel cibus:nō sunt oīno laudabilia:vnde cibi veniētes ad stomachū:⁊ facti quasi ptisanū:epar trahit colamentū eius ad se:qđ digestū ⁊ in sanguinē cōuersum:mādat̄ mēbris vt ex eo nutriant̄ qđ sue conuenit complexioni. Fex aūt q̄ non conuenit per poros in fumo ⁊ sudore expellitur. Qđ si mēbra sint defecta ad expellēdū fecē ppter mutationē suaꝝ cōplexionū vel cōpositionū:vel ppter oppilationē poroꝝ:vel ppter grauitatē materie si fuerit multa in quātitate aut grossa aut viscosa:fex pmanet in cōcauitate mēbroꝝ ⁊ raritate eoꝝ:sicut pulmonis ⁊ splenis ⁊ cōcauitate venaꝝ stomachi ⁊ similiuz. Que si mouet̄ in quibusdā tēporibus aut ppter mala cibaria eius qualitatez augmentātia:aut ppter aeris mutationē ⁊ similium: odio tenet̄ a natura ppter sui corruptionē:nec regit eaz: que sine regimine permanēs:calefit in interiore corpore calore suo ⁊ fumositate:proinde bullit ⁊ calefit ⁊ putrefit sicut humores cadaueris bullientes corrūpunt̄ ⁊ putrefiūt:cū naturalem perdiderint calorē ⁊ regimen nature. Que putrefacta generat febrem ſm suam cōplexionem vnde naturā accipit a suo elemento. Si eniz materia sit cholerica:veram tertianam generat duodecim horas tenens:⁊ trigintasex requiescēs. Si sit flegmatica:amphemerinam facit: ⁊ decēocto horis mouetur ⁊. vj. quiescit. Qꝺ si sit melancholica:quartanā generat que. xxiiij. horis mouet̄ ⁊ affligit:⁊. xlviij. quiescit. Causa diuersitatis haꝝ grauitas vel leuitas est materie ad putredinem conuenientis vel inconueniētis:sicut dicit̄ de synoca:que fit ex putredine sanguinis. Omnis enim putrefactio nō fit nisi cū calore ⁊ humiditate. Quecūqȝ igit̄ materia huius fuerit cōplexionis aut ei vicina:fit facilior ad putrefactionem:contraria ꝯo cōtrarie. Unde quartana :q̄ materia eius frigida est ⁊ sicca:⁊ causa putredinis est calidum ⁊ humidum:repugnat putredini cuz vtraqȝ qualitate. Dimissio eius est. xlviij. horis:⁊ motio. xxiiij. necesse est eni vt calor extraneus. xxiiij. horas habeat in mutanda illa vna qualitate:necesse etiā sunt alie. xxiiij. in mutāda alia qualitate. Qđ si aliqui nos reprehendāt dicentes: quare iste terminus non est maior vel minor. xxiiij. horis: Respondemus quia omne quod generatur sub lunari circulo est ex quatuor elemētis adinuicē cōpositis. Destruere enim est conuersio vnius in aliud. Uerbi gratia. Elemēta mutantur in cibuz:cibus in mēbra. Itē cū destruitur corpus:humores reuertuntur in aquam: spiritus in aerem:ossa in terram. Actio enim elementorum adinuicem facta fuit ppter motum solis ⁊ lune:⁊ stellaruz motū huiū. Sol quoqȝ est cā ceteroꝝ:⁊ dñator:⁊ cursus ei⁹ ab ortu suo exiēs ⁊ vsqȝ ad eūdē rediēs:nō manet. n. nisi vigitiq̄tuor horis. vñ si mā i aliq̄ pte putredini obediat: fit tps actiōis ei⁹ certi⁹. Iō tertiana q̄ calide ⁊ sicce ē materie:⁊ cū vna q̄litate. i. calore ꝯuenit putredini:⁊ cuz alia nō:nec̄io calor ex̄ne⁹ morat̄ in tertiana. xxvj. horis in mutāda siccitate i putredinē. Uñ si q̄rāt alij cur calor ex̄ne⁹ in q̄rtana. xxiiij. morat̄ ad vnā q̄litatē. s. siccitatē:⁊ i tertiana ad eādē siccitatē moret̄. xxxvj. horis: Rñ°. q̄ siccitas corpis duob⁹ modis fit:aut cū calore:aut cū friditate. Calor aūt desiccat corp⁹: q̄ illđ rarificat:⁊ hūores desiccat. Friditas ꝯo mām coadunat ⁊ ꝯgelat:vñ hūor in ea claudit̄:ad quē calore ex̄neo accedēte ꝯstipata apit̄ mā ⁊ humor ei⁹ defluit:putredini obediēs. In ea āt q̄ pp calorē ē desiccata:q̄ hūores nō sūt i ea clausi:nec coagulati:nec̄io calor ex̄neus tardat̄ in ea liq̄faciēda ⁊ diuidēda. Silr̄ si opposuerit de amphimerio cur amphimerin⁹ sit facilior putredini q̄ȝ tertiana:cur ēt repugnet putredini cuz vna q̄litate. i. friditate: Rñ°. fl'a eē sanguinē secūdo coctū ⁊ in albedinē ⁊ frigiditatē mutatū. Uel(vt alij volūt)eē sanguinē diminute coctū:videm⁹. n. nāȝ mutare mēstruū sanginē in lac in mamillis:⁊ in spma in testiculis. Iō nā mādauit fl'a cū sanguine p totū corp⁹:nec clausit illud in aliq̄ loco: sic̄ vtrāqȝ chol'az. Q̄ aliqñ corp⁹ ex eo nutrit̄:cū pauptatē sanguis habuerit:ḡ fl'a erit ꝯtinuati obediēs putredini sic̄ sanguis:nisi pp puitatē sue friditatis:in q̄ calor ex̄ne⁹ aliquāto tpe morat̄ in mutādā illi⁹ q̄litatē in putredinē. ¶ Propterea dicim⁹ febrē tertianā de chol'ico humore ⁊ putredo nasci:pp id qđ diximꝰ: q̄ chol'a cū dñat̄ corpi:aut putrefit:aut nō. q̄ nō putrefit: aut ē i toto corpe: aut i vno mēbro. Si sit i toto corpe:icteritiā gñat sine febre. Que aūt ē in q̄busdā mēbris fac̄ tiriā. Putrefacta āt aut ē i toto corpe:aut in vno mēbro. Si sit i vno mēbro: gñat apa qđ dr̄ herisipila. Si sit in toto corpe:aut est itra vasa:aut ex̄. Si sit itra vasa:tertianā sine rigore gñat aut causon. Si sit ex̄ vasa:faciet tertianā iterpolatā. Ea. n. mā q̄ est itra vasa nō fac̄ rigorē:eo qꝺ ē in vasis clausa:nō pōt trāsire p loca sēsibilia ⁊ pūgē ea. Rigor ei nō est aliđ nisi mā pūgēs mēbra sensibilia. Sȝ hec febris lȝ sit cū iterpolatiōe:in die tñ dimissiōis nō q̄escit:sic̄ ea q̄ est ex̄ vasa:q̄ mā eius est mixta cū sanguie:⁊ cuz eo mouet̄:sȝ tñ in die

Tertiana vñ nascatur.

cur sine ore:

ſtla tranglla mitigaẗ aliquātulū:vñ a die exacerbationis
differt. Et moueẗ chol'a de tertio in tertiū ſl'a omni die:
ꝛ melācholia de quarto in quartū. Et cā eſt hec.vz.que/
dā ꝑportio inter ipam nām ꝛ ipſos humores. Et prout
nā ꝑpinquior eſt ipſi humori:ꝛ humor ipſi nāe. Et quā/
tuz inter eos maior cōcordantia ꝛ cōueniētia ꝛ amicabi/
litas cōſiſtit ꝛ minor mutabilitas:tātū nā citius ad ipſuz
moueẗ:ꝛ ideo citius moueẗ ad ſanguinē.ſcđo ad flegma,
tertio ad cholerā.quarto ad melācholiā. Sufficit quātū
diximus de ſignis tertiane. Opz nos plane dicere:quare
ꝛ q̄ñ cholera rubea recipit putredinē:cū eius nā calida
ſit ꝛ ſicca:qꝛ diximus ꝙ putredo nō eſt niſi caliditatis ꝛ
humiditatis. Iterū diximus ꝙ quedā ſunt natural'r ſic/
ca:ꝛ ſubſtātia eoꝝ eſt liquida:ſicut mel:vinū:cholera ru/
bea:aqua ſalſa ꝛ ſimilia. Sunt ēt quedā in nā humida:ꝛ
in ſubſtātia ſicca:ſicut pip longū:çinçiber: cicer: ꝛ ſil'ia.
Sūt ꝛ alia in nā ſicca ꝛ dura:ꝛ etiā in ſubſtātia: ſicut fer/
rū:lapis:ꝛ ſil'ia. Qđ ergo in ſubſtātia eſt ſiccū:ꝛ in nā hu/
midū:recipit putredinē:qꝛ calor extrane⁹ humiditatē in
eo iueniēs:dilatat eā faciēs eā fluē. ¶ Itē di ꝙ ois ebul/
litio ꝛ ꝑturbatio que ſunt extra actionē nāe:faciūt putre/
dinem. Qđ ēt in nā eſt ſiccū:ꝛ in ſuba liqduz ſuſcipit pu/
trefactionē:qꝛ calor extraneus inueniens liquorē in eius
ſubſtātia dilatat:ꝛ facit eaz fluere. Qđ aūt in nā ꝛ in ſub/
ſtantia ſiccū eſt:nunq̄z recipit putredinez. Nā ex vtraqz
pte ſiccū eſt.ꝑinde calor extraneus nullā in eo inueniēs
humiditatē:fit cā eā ſicciorē ꝛ duriorē facere. Palā ergo
intelligimus:qꝛ qđ in ſuo corpore fuerit humidū:ſuſcipit
putredinē:lz natural'r ſiccū ſit:vnde cholera rubea:lz in
ſubſtātia ſit liquida:in natura tñ eſt ſicca:recipit ergo pu
tredinē:ſimiliter ꝛ cholera nigra. Palā ergo eſt ꝙ chole/
ra rubea ꝛ nigra nō recipiūt putredinē ꝑꝑ eaꝝ cōpl'onē
ꝛ naturā:ſed ꝑꝑ ſubſtātialē humiditatē illaꝝ atqz liquo/
rē. Et qꝛ cōpleuimus cām putredinis cholere rubee ab/
ſolute.opz nos diffinire ſpeciē cholere rubee que recipit
putredinē:ꝛ que nō. ¶ Vñ dicim⁹ cholerā rubeā diuer/
ſis modis eſſe. Eſt eniz naturalis:ꝛ nō nālis. Naturalis
eſt ruffa habitās in felle:ꝛ virtus eius in epate. Nō nālis
eſt in ſtomacho. Eſt aūt diuerſa:qꝛ quedam eſt vitellina:
quedā crocea:alia praſſina:ꝛ alia eruginoſa. Vitellina ꝛ
crocea minoris ſunt caloris ꝛ ſiccitatis q̄z ruffa:q̄ eſt na/
turalis. Praſſina aūt ꝛ eruginoſa maiorem hñt calorē ꝛ
ſiccitatē q̄z nālis. Cā qꝛ nālis cholera ad ſtomachuz ve/
niēs miſceẗ cū humoribus in ſtomacho exiſtētibus.ꝙ ſi
fuerint laudabiles ꝛ tēperati ſicut humores q oriunẗ de
pane bñ fermētato:agno annuali:hedulo lac adhuc ſug/
gēte.ꝯuertiẗ cholera rubea in croceā nāli vicinātē. Qđ ſi
humores qbus cholera eſt mixta fuerint ad humiditatē
ꝛ frigiditatē ptinētes:ſicut ei qui nutriẗ de piſcib⁹:mutaẗ
cholera in vitellinā:ideoqz vitellina minus eſt calida ꝛ
ſicca q̄z crocea:ꝛ crocea min⁹ q̄z ruffa. Qđ ſi iuenerint hu
mores in ſtōcho calidos ꝛ acutos ſicut hi q generanẗ ex
pipe:ſynapi:porris aleis:ꝛ ſimilibus augmentaẗ calor:ꝛ
cholera fit praſſij coloris. Si aūt illa cholera in ſuo ꝑmā
ſerit acumine:ꝛ calefacit eā calor extrane⁹:ſicut caliditas
tpis:ꝛ aliaꝝ rerū itēdiẗ:fitqz eruginoſa. Crocea vo aliqñ
naſciẗ in epate:cū ſanguis ſit humidior q̄z decet.proinde
nālis cholera in iuuenib⁹ eſt ruffa:ſenib⁹ vo ꝛ pueris eſt
crocea:ſeniorib⁹ vitellina.praſſina aūt impoſſibile eſt ge
nereẗ in epate:nec trāſit a ſtomacho:nec generat febrez:
qꝛ nō tanto tpe in corpore ꝑmanet vt putrefiat ꝛ febrez
generet. Nā eniz ſemꝑ ſe adiuuat:vt eā a corꝑe expellat
ꝑꝑ eius malignitatē.ꝙ ſi nā defecerit eā expellē negens:
incēdiẗ corp⁹:ꝛ hō moriẗ. Ergo ſi talia de praſſina acci/
dūt:quāto maiora ꝛ ſicciora de eruginoſa eueniūt. Neceſ
ſe eſt ergo vt ruffa crocea ꝛ vitellina:recipiāt putredinē

Quedā ſunt natural'r ſicca:ſubſtātial'r vo humida ꝛ ediuerſo.

Cholera rubea ē duplex.

ꝛ febrē generēt. Sz ſi mā febris fuerit vā cholera ideſt
ruffa:generaẗ cauſon. Si fuerit crocea:generaẗ tertiana.
Si eſt vitellina:naſciẗ emitrithe⁹. Febris tertiana mole/
ſtior eſt ceteris putridis febrib⁹:ꝑꝑ acumē ei⁹ māe:ꝛ qꝛ
eſt cauſon vicina. Que cū fuerit vā fit eius criſis in ſeptē
ꝑiodis:ſicut Hippocrates dixit. Si non ſit vā:trāſit hūc
terminū ꝛ ſcđam mām cū qua miſceẗ:fit longitudo ſue
determinationis. Que aliqñ icipit in autumno ꝛ dimitit
in vere. Solet aūt patiētibus in nocte euenire anteq̄z ac/
ceſſio veniat anguſtia ꝛ vigilia:veniēte aūt acceſſiōe ac/
cedūt ꝑua frigiditas:ſitis ꝛ calor:vñ opz medicuz in hac
febre ſibi cauere ab initio vt nō det infirmo rē calefaciē
tē ne mā calefacta cū ſui acumie ad caput ſaliat:ꝛ frene/
ſim generet fiantqz timor ꝛ moleſtatio peiores. Cholere
eniz rubee acumē ꝛ velocitas nō ſuſtinēt medici ſtultitiā
ꝛ ignorātiā ifirmi. ¶ Cura tertiane vere ſi mā ē i ſtōcho
in ꝑncipio deẗ ſyrupus acetoſus cū calida:aut vinū ma/
loꝝ granatoꝝ acetoſoꝝ coctū cū çucchara vſqz ad ſpiſ/
ſitudinē:ꝑpineẗ ieiunus cuz calida. Dieta ſit panis ꝛ aq̄
lacti ſcariol'.malua:atriplex.ſpinachia:malagranata ace/
toſa: pruna damaſcena:ꝛ deẗ decoctio violaꝝ ꝛ prunoꝝ.
Pro dolore capitis vngaẗ frōs ꝛ timpora de oleo roſaꝝ
ꝛ aceto vel populeō. Cōtra ſitiz ꝛ lingue ſiccitatē indige/
mus aſſiduatiōe in ore ꝛ gutture patiētis reb⁹ ꝓhibēti/
bus exiccationē. ℞.q̄tuor ſeminū frigidoꝝ minoꝝ ſemi
nis pſilly:ſemis cydonioꝝ fortiter cōquaſſatoꝝ.añ.ʒ.ij.
ſeminis bōbacis mūdati.ʒ.j.ſucci ligritie.ʒ.j.fiāt pui ſac/
celli in forma amigdalaꝝ in latitudine tenues ligati:qui
ſacelli madefiant in mucillagine:quaꝝ recepta ſequiẗ.
℞.ſeminū imediate dictoꝝ.añ.ʒ.ij. cōquaſſata fortiter
infundanẗ ꝑ horaz in aqs nenupharis:capil'.veneris cu/
curbite cucumeris ꝛ alijs ſil'ib⁹ oibus:vl' q̄s hre poteris:
ꝛ poſtq̄z aque ꝛ ſemina ſimul ꝑ horā ſteterint videbis ſu
per natare mucillaginē quā collige ꝛ poſt ibidez tēpera
ſaccellos dictos ꝛ pone vnū in ore patiētis:poſtq̄z ibidē
parū ſteterit:abyce ꝛ remitte vt tēpereẗ quoſqz os ſuffi/
ciēter humecteẗ. Clyſteria quoqz fiāt que in capitulo de
cauſone docuimus. Si mā eſt in ore ſtōchi vomit⁹ pro/
uoceẗ cū decoctione atriplicuz ſeminis raffani aut cū ſy/
rupo acetoſo. Qđ ſi nō ſuſtinent vomitū:purgenẗ cū de/
coctione violaꝝ prunoꝝ tamarindoꝝ addita caſſiafiſtu
la. Si nō:cū decoctiōe mirabolanoꝝ ꝛ infuſione reubar/
bari. Fomēteẗ aūt manus ꝛ pedes cū aqua vbi cocta ſit
malua:atriplex:viole roſe ꝛ papauer. Et ſi mā eſt in epa
te:ꝛ vrina ſit ſpiſſa:flōmeẗ de vena baſilica:maxie ſi ſan
guis abūdet:ꝛ fac minutionē poſt duas vl' tres acceſſio/
nes. Aer quoqz artificial'r ſit frigidus:ꝛ epar epithimeẗ
ſi in eo eſt mā multū calida.fiat cataplaſma de ſandalis
albis ꝛ rubeis cū oleo violarū ꝛ roſis ꝛ ſpodio. Cōtingit
qñqz vt nimio vomitu ac vētris ſolutiōe moleſtenẗ. Ad
vomitū itaqz cōpeſcēdū ſpōgia in aceto infuſa bulliēte:
ꝛ cū puluere maſticis ſtomacho apponaẗ. Ad fluxū vē/
tris cōprimēdū fiat fomētū de plātagie:mirtha:corrigio
la roſ.in aq̄ pluuiali. Vtātur coctanis coctis. Facta pur/
gatione ſi dolor capitis ꝑſeuerat:deẗ rubea in ſero cū aq̄
tepida. ¶ In tertiana notha eiſdē fere curis vti debem⁹:
niſi ꝙ min⁹ frigida ſunt dāda. Qñqz admiſcēda ſunt cali
da:atqz in dieb⁹ qetis vtanẗ vino aq̄ m'ta diluto. Pullis
ouis ſorbilib⁹:pedib⁹ porcoꝝ ꝛ ſil'ib⁹ vtanẗ. ptiſana in q̄
bullierūt carice:vue paſſe:hyſſop⁹:pulegiū. Ad materiei
inciſionē ꝛ diſionez ſyru.aceto. ꝛ oxiçacchara:ꝛ oxymel.
Ad purgationē aūt eiſdē decoctionib⁹ vtimur:ſz addim⁹
polypodiū ſe.aniſi maratri. purgam⁹ cū trifera ſaraceni/
ca bñdicta pigra. H.reubarbaro.poſt purgationē nō ſolū
rubeā:ſz ꝛ triferā magnā:aut aureā:aut metridatū admi/
niſtramus. Sz nūc aliqua ponenda ſunt remedia magis
ſpecialia:

Cura tertiane.

Cura tertiane nothe.

Syrup⁹ magistralis i tertiana pura.

specialia: tā in cura tertiane vere q̄ȝ nothe. ¶ Syrup⁹ magistralis in tertiana vera. ℞. floꝝ boraginis buglosse rosarū. M. ʒ. viol'. lactuce papa. albi: endiuie: scaril'. an̄. M. j. se. endiuie lactuce. an̄. ℥. ʒ. se. q̄tuor fri. an̄. ʒ. vj. decoquant̄ de qua decoctione. ℞. lib. j. saccari. ℥. iij. aceti. ℥. ij. vini granatoꝝ. ℥. j. fiat syrupus. q̄ si volueris facere longuȝ dabis de eo. ℥. iiij. loco digestiui. Si breuis fuerit siue debite coctus da. ℥. ij. cū aq̄ endiuie. ℥. iij. Uel. ℞. syr' acetosi simpl'. ℥. j. oxyçacchare. ℥. ʒ. aq̄ endiuie. ℥. ij. aceti. ℥. j. ꝛ sic de alijs.

Syrupus bti Ambrosij.

¶ Syrup⁹ sancti Ambrosij faciēs sudare mirabil'r ꝛ sitim extinguit. ℞. milij excorticati quātitatē cōuenientē: ꝛ fac eū decoqui vsqȝ ad eius apturā. ¶ Deinde. ℞. ℥. v. vel circa ei⁹ brodij ebulliētis ꝛ infunde vini albi odoriferi. ℥. ij. ꝛ sic calidū da patiēti: ꝛ bn̄ euȝ tūc coopias: sudabit mirabil'r. curabat sic Mediolanēses: ꝛ adhuc eo vtūtur.

Emplastruȝ.

¶ Emplastrū factū ex fuligine sale apio aq̄tico sup volas manuū ꝛ plātas pedū positū an̄ accessionē p tres horas tollit illā.

Emperica.

¶ Itez dicit q̄. ʒ. j. rad̄ gētiane bibita cū vino an̄ poxismū tollit illū: sil'r succus ipiconis. ¶ Ista tn̄ sunt empica: qb⁹ nō assentio satis: sed a Nicolo scripta inueni: ꝛ ppea hic apposui.

Solutiuum.

¶ Solutiuū. ℞. cassie extracte cum aq̄ endiuie ꝛ absinthij. ℥. j. reubar. electi. ʒ. j. ʒ. spice vl' sgnāti ǧ. iiij. misce. da oi hora diarodō abbatꝭ.

Expertum in tertiana.

¶ Ex exptis in febre tertiana pura est succ⁹ corrigiole tepidus bibit⁹ an̄ poxismū p horā. dosis. ℥. v. phibet. n. poxismū in ea eueni re. Idez opat̄ succ⁹ vue acerbe si. ix. dieb⁹ mane sic bibat̄. Idē succ⁹ cicoree. Et tu hec ɔfice cū saccaro vl' iulep aliq̄. Et si dant̄. ℥. iiij. vini ǧnatoꝝ: muçoꝝ: vl' acetoꝫ cū. ℥. ij. aq̄ endiuie p horas duas an̄ accessionē poxismi ipȝ tollit: aut minuit: maxime si cōtinuet̄ aliqb⁹ dieb⁹. Tu tn̄ in h' cōsidera stōchi dispōnē: ꝛ da deinde sequēti die euacuatiuū.

Remedia in nota tertiana ex chol'a aq̄sa seu citrina ꝛ flegmate.

¶ Et qn̄ mixtio est ex cholera ꝛ flegmate tenui ꝛ chol'a citrina. ℞. aquarum endiuie scariole cicoree. an̄. ℥. j. ʒ. absinthij: feniculi. an̄. ℥. j. syrupi acetosi simplicis mellis rosati colati. an̄. ℥. j. ʒ. misce. Uel si vis magistralē. ℞. endiuie scariole lactuce adiāthos hyssopi cicoree. an̄. M. j. radicū feniculi. ℥. ij. ʒ. radicis apij. ℥. j. seminū endiuie scariole. an̄. ℥. ʒ. çucchari qd̄ sufficit: aceti. ℥. iiij. ꝛ fac lōgū aut breueȝ vt placebit: ꝛ aromatiça cū cinnamomo.

Solutiuum.

¶ Ex solutiuis da cassie extracte. ℥. j. cū. ʒ. j. ʒ. turbith pparati: extrahat̄ cū aq̄ absinthij ꝛ endiuie. an̄. ℞. el'uarij indi. ʒ. j. el'uarij de suc° rosaꝝ. ʒ. j. ʒ. cū aq̄ endiuie absinthij. an̄. ℥. j.

Cōfectiones aromatice.

¶ Cōfectiōes ꝛ el'uaria cōpone ex cal'is ꝛ fridis. vt. ℞. spēꝝ aroma^ci rosati descriptiōe Gabrielis. ʒ. j. ʒ. spēꝝ triasandaloꝝ. ʒ. ij. q2 chol'a vincit in vigore. saccari tabarçet. ℥. x. fiat confectio solida.

Trocisci.

¶ Ex trociscis ɔueniūt trocisci rosati minores maxime post dies. xiiij. Si fuerit ex chol'a vitellina: ɔsil'r dic de simplicib⁹.

Syrupi compositi.

¶ Ex cōpositis xo. ℞. syrupi acetosi simplicis. ℥. j. ʒ. mellis rosati colati. ℥. ʒ. aq̄ endiuie feniculi. an̄. ℥. ij.

Syrup⁹ magistralis.

¶ Ex magr̄alib⁹. ℞. radicū fenic'li sparagi. an̄. ℥. j. scolopēdrie endiuie scariole assari. an̄. ℥. ʒ. fiat decoctio ꝛ cuȝ lib. j. ʒ. çucchari ꝛ. ℥. iiij. aceti. Uel si magis vis incidē aceti sqllitici: fiat syrup⁹ lōgus aut breuis: ꝛ det̄ vt supra cū aliqb⁹ ex appropriatis aqs: aut sine aqs.

Solutiua.

¶ Ex solutiuis cōuenit. ℞. diafiniconis vl' el'uarij indi. ʒ. j. ʒ. electuarij succi rosaꝝ. ʒ. j. etiā ɔuenit agarici. ʒ. ij. vl' turbith māna pariter ꝛ cassia ꝟm tenorē vtutis. Et in hoc caplo laudat Auicēna turbith: agaricū ꝛ scamoneā: valet ꝛ reubarbarū ꝛ in suba ꝛ in infusione datū.

Notatu dignum.

¶ Et bn̄ cōmēdes memorie pp egritudinē chronicā te oportere de debili ad forte pcedere ꝛ sepe replicare. Ex trociscis cōmendantur de eupatorio.

Cōfectiones.

¶ Ex ɔfectionib⁹ ɔueniūt diarodon: triasandal'. aromati cū rosatū: de gēmis sil' mixtis ꝛ cū çucchāro fiat electuariuȝ vt decet: ꝛ de ipsis plus aut minus pone ꝟm q̄ videbis.

Tertiana per admixtionez melie.

¶ Et si fuerit nō pura per admixtionē mel'ie in se genite p adustionē: tūc simplicia videant̄ que ɔferūt chol'e pure ꝛ mel'e ꝛ ex illis aggrega: vt xbi grā magr̄al'r. ℞. floꝝ violaꝝ: boraginis: buglosse rosaꝝ rub. endiuie scariole lactuce. an̄. M. j. se. frigidoꝝ maioꝝ scolopēdrie succi boraginis succi pomoꝝ redolētiū acetosoꝝ. an̄. ℥. iij. succi fumiterre. ℥. ij. ʒ. bulliāt in lib. vj. aque ad cōsumptionem tertie partis: ꝛ cum lib. ij. saccari fiat syrupus cū. ℥. iij. aceti squillitici ꝛ clarificetur ꝛ detur de eo plus vl' minus. Uel ℞. ex cōpositis syrupus viol'. ℥. j. syrupi de fumoterre. ℥. ʒ. aque buglosse. ℥. ij. aque fumiterre. ℥. j. misce.

Solutiua.

¶ Ex solutiuis. ℞. reubarbari electi. ʒ. j. ʒ. spice grana. v. infunde in aqua lactis ꝛ modico vini albi: stetqȝ p horas octo in infusione: deinde exprime: cui expressioni addat̄ cassie vl' māne. ℥. j. extrahat̄ cassia cū aq̄ fumiterre boraginis endiuie an̄. ¶ Confectiones ꝛ electuaria fabrica: vt xbi grā. ℞. spēꝝ el'uarij de gēmis. ʒ. j. triasandaloꝝ vel diarodon. ʒ. ij. ʒ. saccari albi. ℥. x.

De tertiana q̄ fit per admixtionē chol'e nigre ab extra venientis.

Qd̄ si fuerit nō nālis p admixtionem chol'e nigre ab extra venientis: ɔsil'r opare ex pte simplicū. vt xbi grā. ℞. mellisse scolopendrie endiuie scariole: floꝝ boraginis: buglosse: violaꝝ. an̄. M. j. radicū feniculi petrosilini. an̄. ℥. j. ʒ. liquiritie rosaruȝ passulaꝝ. an̄. ℥. j. fiat decoctio: ꝛ cum lib. j. decoctionis ponant̄. ℥. iij. saccari. ꝛ. ℥. ij. aceti: ꝛ fiat syrupus longus aut breuis: vt dictū est. Uel ℞. syrupi violati acetosati. ℥. j. de fumoterre. ℥. ʒ. aquaruȝ scolopendrie buglosse. an̄. ℥. j. ʒ. ¶ De solutiuo. ℞. cassie aut māne. ℥. j. diasene. ℥. ʒ. vel electuarij hamech. ʒ. j. ʒ. cum aquis conuenientibus: ꝛ da vt supra.

¶ Amphemerini febris cognitio a nostris quotidiana appellatur. Caput. IIII.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum.

Amphemerinus febris vocitata est: q̄ diei noctisqȝ spatia aliq̄ obtineat. in naturis magis pituitosis residet: ꝛ hiberno tpe: ꝛ in statibus humidiorib⁹ ꝛ frigidiorib⁹: senesqȝ ꝛ pueros magis infestat pp̄ter edacitates: ꝛ p̄cipue in humidis frigidisqȝ locis degētibus: ꝛ vitis segnib⁹ cū saturitate: ꝛ magis cū in cibis ɔtinue sese lauerint: ac multo magis cū ipsa cibaria nā suapte sunt magis pituitosa: ꝛ manifesto inordinata. Febris igit̄ nō cū rigore statim p̄mo die inuadit: sed frigiditate circūcepti magis difficilē calorē hn̄t. In pulsibus aūt manifesta inordinatio: ꝛ ineq̄litas ɔsidet in paroxismi inuasione: p̄sertim motus crassitudo: ꝛ ipsis non est vehemētia: neqȝ languētes hec exurit febris: neqȝ in densum cogit respirare: neqȝ sufflare: seu frigus exgrere. Uerum ho⁹ febres neutiq̄ṡ sitculose sunt: sȝ vomētibus pituitose: ꝛ quecūqȝ per vētrē ipsis iferne exinaniunt̄ frigidiora: ꝛ pallidiora sunt crudiora: ꝛ magis aquosa fere sese pferunt p̄mis dieb⁹: hi neutiq̄ṡ sudāt: neqȝ ad pfectā a conflagratione imunitatē pueniūt: eoꝝ color albus: vrine albe ꝛ tenues p̄mis emingunt̄ dieb⁹: post tum crasse: tum turbide: is humor quotidie paroxismū suscitat. Cōquiescit aūt a ɔflagratione imunis ppetuo horis decē ꝛ octo: nec multo secus: ꝛ perinde amphemerinus est vocitata: q̄ diei noctisqȝ spatia aliq̄ obtineat. Curātes amphemerinum oxymelle vtimur post p̄mos dies: ꝛ qui possunt bene vrinas aduertere: ꝛ vniuersa victus spēs sit secabilior. puidendū aūt est vētri circa vigorē: p̄cipue oi vētris cauēduȝ: deide euomēdū a cibis ꝛ radiculis: ꝛ pituitā exhauriētib⁹ vtēdū adminiculis. Cetera xo victus sunt ad cōes reijciēda intētiones victu: vt vtamur tenuāti: ꝛ medicaminib⁹ secātib⁹.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum.

Isaac filius Salomonis lib. 5. febriū de cura quotidiane.

Quia febris flegmatica de mā nascitur frigida ꝛ humida. Naȝ flegma nāliter est frigidū ꝛ humidū: necesse est vt hec febris curet̄ cū reb⁹ grossoꝝ hūoꝝ attenuatiuis. Sed tn̄ q2 fl'a diuerso mō est: q2 q̄dā spēs fl'atis est

grossior ꝛ frigidior nãli: ꝛ quedã calidior: necesse est cum materia est frigidior dari plus eã attenuantia: ꝙ cũ fuerit calidior. Unde medicum oportet inuestigare: vt certissime cognoscat quomõ eam debeat curare: ꝛ faciat hoc ꝑm oppositionẽ qualitatũ. Res eni subtiliãtes ꝛ attenuantes diuerso sunt modo in qualitate: qꝛ est flegma frigidum ꝛ humidũ: ꝛ hec species est naturalis: que est de colamenti sanguinis aquositate. proinde sanguis nõ perfecte coctus vel digestus est flegma. Est ꝛ flegma frigidius ꝛ grossius qd dr acetosuz: qd signãt frigiditatẽ sanguini dñantẽ. Est ꝛ alid calidi⁹ ꝛ leui⁹ sicut salsuz: qd õndit calorẽ aquositati sanguinis dñari. Similr ꝛ attenuatiua diuersa sunt: qꝛ quedam cũ nimio calore ꝛ incẽsione sunt attenuatiua: sicut radices origani calamenti çinçiber: ꝛ silĩa. Sũt ꝛ quedaz que attenuãt absqꝫ calore ꝛ frigore: quẽadmodũ maratruz: lupinũ: apiũ: ꝛ silĩa. Sũt ꝛ alia attenuatiua ꝛ acutũ calorẽ extinguentia: sicut prisanũ: oxyçaccbara: ꝛ his silĩa.

Auicẽna fen p⁹ q̃rti canonis de febre flegmatica.

¶ Auicẽna. Febris flegmatica non est ex mã que faciat pũctionez: ita vt sit causa rigoris in via expressionis. eius nãqꝫ putredo est rei lenis. In febre flegmatica ex vitreo humore fit frigus ꝑpter illud qd nõ putruit: ꝛ horripilatio ꝑpter illud qd iam putruit: ꝛ maius eius frigus ꝛ ipsi⁹ rigor insunt periodis status. Et multotiẽs incipit cum syncopi: ꝛ fit. s. syncopis ꝑpter debilitatẽ oris stõchi: ꝛ casum appetitus ꝛ priuationẽ istimbre. i. digestionis que est fundamentũ mãe nutrimẽti ꝛ virtutis. Illã aũt que fit ex flegmate salso sequit̃ horripilatio: ꝛ non fit vehemẽs frigus eius. In hac febre diuersificat̃ eius passio a caliditate: scꝫ in sensu tactus: sicut accidit in reliquijs viscosis cũ bulliũt: ipsa enim disrũpunt̃ in quibusdã locis: ꝛ in q̃busdam nõ. Et febres quidez flegmatis sunt multe oppilationis: ꝛ sudoris pauci: ꝛ cũ sudare facit est res nõ exuberãs. Et sitis q̃dẽ minorat̃ in febrib⁹ fl'aticis ꝑꝑ cãz salsedinis. Et signt eã vt sit paroxism⁹ ei⁹. xviij. horis: ꝛ dimissio ei⁹. vj. horis ꝛ nõ est dimissio ei⁹ mũda: qm̃ mã cũ multitudie ꝛ viscositate est multa. Minor horaꝝ sui ꝑncipij ꝑm plurimum est. xviij. dierũ: ꝛ eius eradicatio in plurib⁹ est intra. xliiij. dies: aliq̃ hñt intra. lxiiij. Saluior eaꝝ est illa: que est mũdoꝝ tẽpoꝝ: ꝛ ꝑcipue illa que est multi sudoris: significat enim subtilitatẽ materiei ꝛ paucitatẽ ei⁹ ꝛ raritatẽ corpis.

Rasis. 10. ad Almansorez cap. 7.

¶ Rasis. Accidit aũt hec febris sepius pueris: ꝛ mulieribus: ꝛ eunuchis: ꝛ corpora habẽtibus humida: ꝛ eis q̃ multum comedũt: ꝛ parũ euacuant̃: ꝛ parũ exercitant̃: ꝛ in tẽporibus: ꝛ in regionibus frigidis ꝛ humidis. Urina ꝟo in hac febre alba est ꝛ subtilis: aut rubea ꝛ spissa ꝛ turbida. Et ꝑm maius in principio est in prima dispõne: sꝫ postea succedẽte tẽpore in aliã mutat̃ dispõnez. Eiusqꝫ interpolatio in plurib⁹ in recessione diei ꝯtingit: ꝛ iuxta noctem. Neqꝫ tũ sudore separat̃: ꝛ ꝑcipue in ꝑmis dieb⁹. Sudor ꝛ si cũ ea fuerit: erit paucus ꝛ viscosus. De vomitu ꝟo ita sit vt res se habuerit. Eger ꝟo nõ est fatigãdus: vt hoc modo oĩno mũdificet̃: ꝛ vt prorsus inuestiget̃. Ex medicamine qd fit ex turbith quaqꝫ nocte est ei danduz: qd. ℞. turbith fricati ꝛ cribellati cũ panno sericino. ʒ. x. masticis çinçiberis: amboꝝ. añ. ʒ. j. çucchari quantũ de oĩbus. Ex hoc quaqꝫ nocte põdus aurei vnius in potu detur: nisi venter a nã bis aut amplius inter diẽ ꝛ noctẽ soluat̃. Nutriẽdus ꝟo est eger ex aceto ꝛ oleo abluto: ꝛ çuccharo ꝛ pauca mẽtha: ꝛ ex olerib⁹ huic similib⁹. ꝙ si egri virtus debilitata fuerit: pulli assati: ꝛ preparati in patella dent̃: ꝛ separẽtur a iure ꝛ micis. Et obseruandũ est ne aquã frigidaz patiẽs in hac febre bibat: neqꝫ aliq̃d eoꝝ que ei similia sunt ex reb⁹ frigidis. Et hoc si neglexerit febris fiet lõgissima.

Cõstãtin⁹ lib. 8. pãthegni d significatione putredinis febrium.

¶ Cõstãtin⁹. Signãtio q̃tidiane febris: aut de re nãli: aut nõ nãli: aut ex nãz est. De re nãli sic si cõpl'o ĩfirmi frida ꝛ humida sit: ꝛ sibi dñet̃ fl'a. Etas eius: aut pueritia: aut seniũ. Pueritia ꝑꝑ gulositatẽ. Seniũ ꝑꝑ multitudinẽ fl'atis in corpore eoꝝ. De nõ nãli cum infirmus in sanitate sua gulosus: multũ quiescẽs: piger: sepe balneãs post cibum. De re extra naturã cũ infirmus sentit dolorẽ in ore stõchi ꝛ humiditatẽ in lingua: inflationẽ in latere mutato colore: sitis ꝑua: rigorẽ ꝛ frigus nimiũ hꝫ in extremitate corpis ꝛ diu. Cũ aũt tãgas corp⁹i hora accessiõis: nõ appet calor nisi cũ morat̃ manus. Hꝫ. n. calor hũiditatẽ ꝑꝑ flegma: parum acut⁹ est ꝑꝑ putredinẽ: aliq̃ñ sudans parũ: aliq̃ñ nõ.

¶ Ex traditione auctorum recentium.

Febris amphimerina que quotidiana dr: de putredine humoruz fl'aticoꝝ nascit̃. Flegma eni si cõplexioni corpis dñet̃: aut putrefit: aut nõ. Nã putrefactũ: aut est in toto corpe: aut in pte. Si fuerit in toto corpe: gñat aut hyposarcã: aut friditatẽ ꝯtinuã sine febre. Cã huius diuersitatis est fortitudo ꝛ defectio mẽbroꝝ: qꝛ mẽbra cũ fuerint fortia: expellũt paulatim illud fl'a: nec dimittũt illd coadunari: vt hyposarca gñet̃. Qd si fuerit defecta: coadunat̃ in corpe: vñ hyposarca nascit̃. Si aũt fuerit in vno loco: facit humidũ apa: qd çimia nũcupat̃. Si aũt fuerit putrefactum: aut est in toto corpore: aut in vno mẽbro. Si est in vno mẽbro: generat vulnera aut pustulas: de q̃bus humores saniosi fluũt ꝛ aquosi. Si fuerit in toto corpore: aut est intra vasa: aut extra. Si est intrinsecus: generat quotidianã cõtinuã sine rigore. Si extrinsecus: generat quotidianã cũ interpolatione. Quã trib⁹ modis intelligimus vt superi⁹ dictũ est aucte Cõstãtini: sicut etiã de tertiana dicit̃: scꝫ re nãli: nõ nãli: ꝛ re extra naturã. Res nãlis est etas cõplexio. Non nãlis est tempus regio aer ꝛ artificiũ infirmi. Res extra naturã sunt accidentia que ex hac febre generant̃: que sunt ĩfirmo accidẽtia: medico ꝟo significationes. Habet etiã hec febris ꝓprietates que sũt ab ea inseparabiles: scꝫ dolor stomachi: ꝛ splenis: sed tñ maior est in stõcho. Proinde patiens euomit flegma ꝛ facies eius fit tumida: ꝛ mutat̃ in liuidũ aut plumbeum colorẽ. Os eius semꝑ est humidũ ꝛ insipidum: nec vllã patiunt̃ sitim: ꝛ si in statu sitierunt: fit modica que sitis nõ est ꝑpter flegmaticã materiã: sed accidẽtalr ꝑpter calorẽ flegma putrefaciẽtẽ: sicut eis qui pisces ꝛ melones comederũt: hec enim cibaria si calorẽ esse in stõcho accumulatũ inuenerint: cito in eius naturã cõuertunt̃: ꝛ sitim generãt: qꝛ nãliter sunt cõuertibilia. Qd si vltimitas caloris in vnaquaqꝫ febre venerit: mutat̃ eius facies in citrinitatẽ: vrina fit rubea: ꝛ pulsus fortis. hec sunt ꝑpter calorem flegma putrefacientẽ: cessante quasi calore cõuertit̃ facies eius in plũbeũ ꝛ albũ colorẽ: ꝛ vrina in albedinem ꝛ cruditatẽ. Causa q̃a materia est cruda. pulsus eius fit latus: tardus: diuersus: ꝛ debilis. Latitudo ꝑpter abundantiã ꝛ humiditatẽ materie. Defectio ꝛ tarditas ꝑpter paruitatẽ caloris naturalis. Diuersitas eius: q̃a natura aliq̃ñ materie dominat̃ vnde pulsum facit fortem: ꝛ aliquãdo materia nature dominat̃ vnde pulsus fit debilis. Ueniẽte aũt morbo ad finem ꝛ materia digesta: fit vrina digesta ꝛ rubea ꝛ turbida: ꝛ significat ꝓpinq̃tatez crisis. ¶ Qd si aliq̃ nos rephẽderint dicẽtes: si nã febris est cal'a ꝛ sicca: ꝛ fl'a est fridũ ꝛ humidũ: q̃uo ex eo flegmate febris nascit̃? ¶ Rñdeo ꝙ nõ dicim⁹ febrẽ de fl'ate gñari ꝑm suã nãm ꝓpriã existẽtẽ: sꝫ dicim⁹ ꝙ oĩs mã fl'atica aut cholerica aut mel'ica cũ putrefit bullit ꝛ calefit vñ febris gñat̃: q̃ si non putrefit: febrẽ nullo mõ facit: sꝫ nãlr fit cal'a. Hoc ꝟo testificat̃ per icteritiam: que nascitur de cholera rubea mixta cum sanguine per totũ corp⁹: ꝛ tñ patiẽs nullã febrẽ patitur: qꝛ chol'a nõ est putrefacta. Palã ergo intelligimus ꝙ flegma nõ generat febrẽ naturalr: sꝫ ꝑpter sui bullitionẽ de putredine ꝓcedentem. Ubi grã. aqua calida incendit

De cura quotidiane febris

nō ꝑpter sui naturā:sed ꝑpter calorē quem ab igne suscipit. ¶ Ueniendo igit̄ ad curā si flegma intelligit̄ eē frigidius ⁊ grossi⁹:medicet̄ cū cal'a ⁊ humectatiua medicina. Sidō flegma fuerit calidius ⁊ lenius:curetur in initio cū extenuatiuis ⁊ refrigeratiuis. Febre aūt mitigari incipiēte:patiens curet̄ cum re extenuatiua:⁊ nō calefactiua:aut aliquāti caloris actiua:q2 si data fuerint refrigeratiua calore febris decrescēte timemus ne materia induret̄ ⁊ ingrosset̄. flegma enim lz calefiat accidētaliter:natural'r tamen recipit cito frigiditatē ⁊ humiditatem. Itē si calidas medicinas assuefaciamus:augmentatur materia plus q̄3 fuerat prius:q2 si calorē consumat frigidū suscepit:quāto magis est paratū ad suscipiēdum calorē cum accidental'r sit calidu3. proinde necesse est vt sit medicina mediocris idest attenuans sine calore:aut cum modico calore:⁊ hoc fiat ab initio:vsq3 du3 materia fuerit digesta. Cūq3 signū coctionis in vrina aly sue locis apparuerit:festinari oportet ad expellendum materiā extrinsecus:hoc enim si neglexerit:timendū est ne materia ingrosset̄ ⁊ induret̄:quia sicca est eius natura. Signū etiā coctionis si nō apparuerit in vrina:queādmodum si cruda appareat:⁊ alia signa monstrent motā esse materiam:ne credatur vrine. Possibile enim est vt cruditas vrine fiat ex cibi ⁊ potus inordinatione:vnde nec tuam actionē dimittas ꝑpter vrinam: sed purga materiā cum ventris solutione post digestionē ḟm q̄ op3.

Digestiua materie flatice.

¶ Ex cōpositis vsualibus in febre flegmatica ex flegmate dulci. ℞. syrupi acetosi simplicis. ℥.j.ß. aque fluuialis cocte. ℥.iij. saccari. ℥.j.ß. Trāseo ad forti⁹:da oxymellis. ℥.j. aque feniculi. ℥.iij. Item vlterius ad fortius:da acetosi de duab⁹ radicibus cū aqua feniculi vt dosatū est. Et ad fortius:da syrupum acetosum de quinq3 radicib⁹: vel syrupū de biçātys cū aqua eupatory:⁊ cū aqua absinthy ⁊ huius:ita q̄ semper a debili ad forte:⁊ sic ꝓcedas dādo ipsa digestiua de quinq3 vel sex dieb⁹ in sex dies:⁊ aliquādo intercipe tēpus vt nā quiescat a grauamine medicaminū ⁊ vt videat̄ q̄d operabit̄ natura nō impedita ab ipsis medicinis.

Syrup⁹ magistralis in feb. quotidiana.

¶ Si cupis digestiuū magistrale fac sic. ℞. eupatory absinthy bedeguar. aā. ℥.j. radicu3 feniculi apy liquiritie passularū. aā. ℥.ß. rosarū ameos. aā. ʒ. iij. seminis endiuie feniculi. aā. ʒ.ij. bulliant in libris quatuor aque vsq3 ad ꝯsumptionē medietatis:⁊ cū libra vna mellis dispumati fiat syrupus:⁊ maxime in hieme:estate fac cum saccaro albo. Et hic attēde q̄ ipsum est forte ⁊ cōueniens in fine.

Solutiuu3 in quotidiana.

¶ Materia digesta. ℞. agarici:turbith. aā. ℈.j. spice salis gēme. aā. grana. iiij. çinçiberis. ℈.ß. infundantur in aqua mellis:deinde sufficiēter exprimantur:in qua aqua dissolue cassie:aut māne. ℥.j.

Confectio de turbith.

¶ Ordinatur cōfectio de turbith hoc modo in casu cōmendata. ℞. çinçiberis. ʒ.iij. galange piperis lōgi. aā. ℈.ij. macis croci. aā. ℈.ß. turbith gūmosi ⁊ electi. ʒ.xij. saccari albissimi lib.j. ⁊ cū aqua absinthy:⁊ pauco vino cydonioꝝ fiat cōfectio solida:de qua capiat morsellū:dosis. ʒ.iij.

Confectio singularis.

¶ Ex confectionibus conueniūt. ℞. specieꝝ aromatici rosati. ʒ.j. diarodon abbatis. ʒ.ß. gēmaru3 electuary de gēmis. ℈.ij. saccari albissimi. ℥.v. fiat cōfectio solida cu3 aqua absinthy:de qua capiat morsellum vnū per horā ante pastū mane ⁊ sero.

Dubi… tabilis… sponsi… *Electuarium conueniens.*

¶ Electuariū ordina sic. ℞. saccari boraginati:buglossati:violati. aā. ℥.iiij. pulueris anthos. ʒ.j. specierū aromatici rosati. ʒ.j.ß. diarodon. ʒ.j. specierū electuary de gēmis. ʒ.ß. cōfice ⁊ deaura:de quo dabis vt de cōfectione dictu3 est.

Trocisci in quotidiana.

¶ Ex trociscis. ℞. specierū diarodon cinnamomi electi aā. ʒ.ij. incorporent̄ cu3 succo eupatory:⁊ q̄a puluerişati non sunt in vsu:da eos in forma pillulaꝝ:⁊ ex eisdē potes cū saccaro ꝯfectionē facere. Laudant̄ etiā trocisci de rosis:q̄ñ sunt stomachi cōfortatiui. ¶ Ad extra stomachū inunge:vt. ℞. olei masticis. ℥.j. nardini siue de spica. ʒ.ß. de absinthio. ℥.j. pulueris gariofiloꝝ. ʒ.ß. ligni aloes. ℈.ij. coralloꝝ rubeoꝝ. ʒ.j. coriandroꝝ preparatoꝝ. ʒ.ß. pulueris rosarū. ℈.j. aceti nigri parū:⁊ cum cera fac vnguentū.

Emperica in quotidiana febre.

¶ Ex expertis puluis vnius foly pentafilon cū vno grano piperis:cum vino potanti datū ante accessionem per horam:qd̄ tēpus semper intellige de similibus datis. Synapis tritum cum hydromelle datum quotidiana3 tollit: materiā in fumū cōuertēdo. Idē operat̄ tyriaca cū aqua calida exhibita ante horam accessionis per horas duas:⁊ hoc de quarto in quartū precedentibus euacuationibus.

Alchif cōtra quotidiana3.

¶ Alchif cōtra febrē de flegmate dulci vel nāli. ℞. succi fumiterre. ℥.j. agarici. ʒ.ß. succi feniculi. ℥.j. detur ante accessione3 per tres horas:⁊ liberabit̄ eger. Si aūt fuerit quotidiana ꝑiodica ex flegmate salso fac que sequunt̄.

Amphimerina ex flegmate salso.

¶ Ex digestiuis magistralib⁹. ℞. endiuie scariole buglosse. aā. M.j. radicū feniculi apy. aā. M.ß. florum buglosse violarum boraginis. aā. M.j. se. frigidoꝝ. ℥.j. liquiritie passularu3. aā. ℥.iij. anisi feniculi. aā. ℥.ij. fiat decoctio in lib. iiij. aque vsq3 ad cōsumptionem medietatis:deinde cū lib.j. saccari albi ⁊ media mellis fiat syrup⁹:de quo dabis. ℥.j. cum aque endiuie. ℥.j.ß. buglosse. ℥.j.

Solutiuū flegmatis.

¶ Ex solutiuis. ℞. violaꝝ. M.ß. passularum. ℥.ß. radicū feniculi. ʒ. ij. fiat ex his decoctio cum aqua cū qua extrahe cassie. ℥.ß. diafiniconis:vel electuary indi. ʒ.j. vel cum dicta decoctione da diafiniconis. ʒ.iij. vel reubarbari aut turbith. ℈. ij. çinçiberis spice. aā. ℈.ß. ⁊ infunde reubarbarū in vino subtili per noctem cum ipsa spica:⁊ cū decoctione precedenti ⁊ cassie. ℥.j. ⁊ electuary de succo rosarū. ℈.ij. da. ¶ Ex ꝯfectionibus ꝯueniunt manuschristi perlatū cū modico sandalorum factum. Item. ℞. coralloru3 rubeoꝝ. ʒ.j. cinnamomi. ℈.iiij. margaritarū. ʒ.ß. sandaloꝝ rubeorū. ℈.j. ligni aloes macis. aā. ℈.ß. saccari albissimi. ℥.viij. fiat cōfectio in morsellis:cum aqua rosata : de qua accipiat vt in precedēti rubrica:vel ex specieb⁹ diarodon abbatis ⁊ electuary de gēmis:aut aromatici rosati fiat ꝯfectio. ¶ Electuariu3 fiat ex saccaro rosato violato buglossato. aā. ℥.ij.ß. manuschristi perlato diarodon abbatis. aā. ʒ.x. specierū electuary de gēmis. ℥.ß. deauretur. ¶ Ex trociscis qui tamen non sunt multum in vsu. ℞. trociscoꝝ de eupatorio: trociscoꝝ de spodio. aā. cōfice cum iulep viol'. ⁊ da vt in precedenti rubrica.

De cura quotidiane ex flegmate mucilaginoso : vitreo ⁊ aq̄so.

¶ De cura flegmatice periodice ex flegmate mucilaginoso ⁊ vitreo ⁊ aquoso. ¶ Ex compositis vsualib⁹ digestiuis in tali febre. ℞. mellis rosati colati. ℥.j. syrupi acetosi simplicis. ℥.ß. aquarum feniculi buglosse. aā. ℥.j.ß. Et ex isto transeas ad fortius gradando vt predictum est.

Syrup⁹ magistralis.

¶ Magistrale. ℞. radicū sparagi brusci feniculi. aā. ℥.j. melisse buglosse. aā. M.j. se. anisi feniculi. aā. ℥.j. ameos. ℥.ß. passularū. ℥.iiij. ⁊ cu3 quatuor lib. aque fiat decoctio ad cōsumptione3 medietatis:deinde cū lib. j. mellis ⁊. ℥.iiij. aceti fiat syrupus in hieme:in estate cum çuccharo:⁊ fac acetosius ⁊ minus vt videat̄:⁊ valet iam digesta materia. In principio fac cum minus aperitiuis: vnde vide ꝯditiones digestiui in hac mā attendendas in primis capitulis superi⁹ adductis. ¶ Ex solutiuis habes pill'as ⁊ alia vt ꝑ te scire debes. ¶ Ex magr̄alib⁹. ℞. pul'. hierepigre. ʒ.ij. agarici turbith. aā. ʒ.j. spice. çç. salis gēme aā. gra. vj. informent̄ cū oxymelle:⁊ i hoc casu agaric⁹ est medicina ꝑpria. Et ꝯfectiones ꝯueniūt vt in flegmate dulci dictu3 est:que adhuc eleuabis in gradu cal'itatis magis q̄ñ flegma vitreū est frigidi⁹ dulci. ¶ De vnguētis vide ꝑ teipṡ3.

Cura febris periodice ꝑmixte.

De cura flatice ꝑiodice ꝑmixte. Scd̄3 cōpōnē humoris cōpone simplicia. ¶ Uñ ex vsualibus digestiuis. ℞. mell' rof. colati. ℥.j. syrupi acetosi simplicis. ℥.ß. aq̄ çuccarate. ℥.j. aq̄ fenicl'i. ℥.ij.

Solutiuum.

¶ Ex solutiuis. ℞. cassie. ℥.j. tur-

bith.ʒ.j.extrahat cū decoctione tamarindoꝝ:capillorum

Confectio.

veneris passularū ⁊ ligritie. ¶ Et cōfectionē ordina. ℞. cinnamomi. ℈.ij.sandali rubei. ℈.j.ß. margaritaruꝫ.ʒ.ß. çucchari lib.j.fac cū aq̄ buglosse boraginis ⁊ feniculi. an̄. ¶ Electuariū ordina. ℞.çucchari boraginis manuschristi perlati.an̄.℥.ij.specierū electuarij de gēmis.ʒ.ß.corallorꝝ rubeorꝝ.℈.ß.syrupi de citro quātū sufficit ⁊ deaura.

Digestiuum.

Ex trociscis ⁊ alijs ordina vt de flegmate salso. ¶ Digestiuum vsuale saltē in principio. ℞. oxymellis simplicis. ℥.j.ß.mellis rosati colati.℥.ß. aque buglosse:aque feniculi: aque çuccharate.an̄.℥.j.

Pillule.

¶ Solutiuū. ℞.pillularꝝ indarꝝ ʒ.ß.pillularꝝ de turbith.ʒ.j.incorporent cū oxymelle simplici ⁊ da vsqꝫ ad.v. ¶ Transferas te deinde ad syrupuꝫ

Syrup⁹ magistralis.

fortiorē:⁊ si vis magistralē. ℞. radicū quinqꝫ. an̄.ʒ.ij.capillorꝝ veneris hyssopi.an̄.ʒ.j.scolopendrie endiuie cicoree buglosse.an̄.ʒ.ij.fiat decoctio:⁊ in fine adde epithimi. ʒ.ij.sed cola:deinde cū çuccharo syrupiça ⁊ aromatiça cū cinnamomo:⁊ maxime estate:hieme v̄o potes syrupū cū melle facere. ¶ Solutiuū magistrale. ℞. liquiritie passularū capillorꝝ veneris polypodij thimi epithimi fiat decoctio:⁊ cū aqua extrahant.ʒ.vj.cassie aut māne:quibus addas agarici.ʒ.j.turbith. ʒ.ß.çinçiberis. ℈.ß. salis gēme grana.vj.

Confectio.

¶ Ex cōfectionibus cōuenit. ℞.spēꝝ diarodō abbatis.ʒ.j.specierꝝ electuarij de gēmis. ℈.ij.çucchari.ʒ. x.fiat cū aqua feniculi buglosse.an̄.

Electuariuꝫ.

¶ Electuarium.vꝫ.de gēmis. ℞.çucchari buglossati boraginati.an̄.℥.iiij. spēruꝫ ꝯfectionis de gēmis:vel diamusci vel aromatici rosati.ʒ. j.ß.diarodon abbatis.ʒ.ß.deaura.

¶ De emitritheo. Caput.V.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum.

Curatio semitertiane febris que emitritheos dicit

ATvbi id genus tertiane est:qđ emitritheon medici appellant:magna cura opus est:ne id fallat. Habet eni(vt Celso placet)plerūqꝫ frequentiores accessiones decessionesqꝫ:vt aliud morbi genus videri possit:porrigitqꝫ febris inter horas vigintiquatuor ⁊ trigintasex:vt qđ idē est:nō idē eē videat. Febris hec mixta est tabida:putridaqꝫ pituita cū amara bili tabida cōposita ex vtrisqꝫ Amphemerino quidē cū frigiditate ingrediente:tertiana v̄o cū rigore mixta ex vtraqꝫ horrorē incutit:rigorē quideꝫ minus aliquatenus hn̄te. Maius aūt circū ingruēte frigore:quibus mixtis nihil est extremum maximūqꝫ. Eius aūt ortus modus est duplex:vel conueniētibus duobus in vnum paroxismis statim a principio mixtis inuicē ambobus vel singulis per se. Cum igit̃ tertiana dominat̃ horridior est febris:tametsi rigoris significationeꝫ admittit:statim aūt hec calidior:⁊ bilis vomitu: vel separatione leuat̃. At pituita affluēte dn̄at̃ extremis frigiditas. Exigui aūt horrores:neqꝫ sitibundi sunt:neqꝫ estuosi.cum aūt magnitudine pares extiterint:cum deficit tertiana ⁊ ꝯtinua amphemerina:inuasio paroxismi cū horrore effecit̃. Cuꝫ v̄o pituite tēpus imperiū exhibet:systole fiunt:⁊ horrores. Cū bilis dn̄atur cōglobatim concalescunt:atqꝫ is est sincerus emitritheus ex imbecilli tēperamēto duarū factus febriuꝫ:tertiana deficiēte:⁊ amphemerina cōtinua:at nō integer emitritheus vel biliosuꝫ humorem multū possidet:vel pituitosum. Ex amboḃ itaqꝫ iam dictis humoribus cū febris emitritheus ꝯstet mixtā caliditatem habeat opus est:proinde cura erit composita ex iam dicta tertiana ⁊ amphemerino.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum.

Isaac lib.5° febriū de emitritheo.

EMitritheus nascit̃ de materia cholerica extra vasa existēte: ⁊ flegmatica intra vasa:que vtraqꝫ in qualitate est equalis:vnde Hippocrates in p̄mo libro epidimie. Emitritheus icipit nō dimittit:qđ bene dixit:quia vna suarꝝ materierꝝ est intra vasa. Materia enim cū fuerit intra vasa:nō quiescit patiēs:qꝛ nō habet interpolationē:quāuis fuerint interpolate nāliter:⁊ hec febris de duabus nascit̃ extraneis materijs:scilꝫ flegmate ⁊ cholera:fit in die tertiane accn̄tis significatio cōmixta:⁊ molestatio: febris valida:qꝛ molestatio est de duabus febrib⁹ ꝯrijs. In die aūt amphemerini signa simplicia apparēt ⁊ molestatio febris mollior ⁊ lenior:qꝛ vnius febris est.

Auicē. prima canonis.

¶ Auicēna. Emitritheus est febris cōposita cū duabus febribus: quarū vna est tertiana:⁊ altera est flegmatica:⁊ fit in die vno paroxismus tertiane ⁊ quotidiane simul:aut ſm semitam coalternationis:aut cōitatis aut introitus:⁊ prima est difficilior ad cognoscenduꝫ:deinde secūda. Et fortasse extēditur emitritheus lōgo tēpore:scꝫ vsqꝫ ad septē menses ⁊ supra. Et qn̄qꝫ est de febrib⁹ magis interficientib⁹: quoniaꝫ perducit ad ethicā ⁊ egritudines chronicas difficiles. Et ex hac que est emitritheus corpus nō mundificatur integre. Absinthium iuuat ad rectificandum materiā ⁊ maturandum ipsam ⁊ succurrendū nocumentis ei⁹ post septem ⁊ apparitionem digestionis:⁊ cum festinatur cuꝫ eo mouet humores:⁊ nō euacuat eos. Cum sumit̃ scilicet ante facit accidere angustiā ⁊ tristitiam ⁊ nauseaꝫ:deinde reuertit̃ super eos cum sua caliditate:⁊ exiccat eos:⁊ cum sua stipticitate facit eos pigros. Ponit hic Auicēna de eo qui contradixit Galeno:qꝛ Galenus dabat in cura emitrithei aquā ordei cū pipere ⁊ reprehēdit euꝫ.

Serapio. breuia.

¶ Serapio. Emitritheus est trium specieruꝫ. Qđ est:qꝛ aut vincit sup eam cholera citrina pura:aut flegma:aut sunt cū equalitate. Et hec quidem febris est in die prima vehemens:⁊ in secūda est qeta. Et causa in illo est:qꝛ sunt in die p̄mo due febres:scilꝫ illa que est ex cholera citrina:⁊ illa que est ex flegmate:⁊ in secunda illa que fit ex flegmate tm̄. Et curatio huius febris est ſm quantitatem humoris vincentis in ea. Quod si vincant duo humores facientes eum:simul cum equalitate.

¶ Ex traditione recentium auctorum.

EMitritheus omnis fit ex cholera putrefacta intra:vel extra: vel ex alio humore vt ex flegmate vel melāncholia. Sūt aūt emitrithei tres:minor:medius:maior. Minor fit ex cholera putrefacta intus:cum flegmate extra. Medius ex flegmate intus ⁊ chol'a extra. Maior de cholera intra ⁊ melancholia extra.

Ex Hippocrate de natura homi.

In omni nāqꝫ emitritheo ille humor putrefit extra vasa:qui est materia illi⁹ interpolate:cui ꝯiungit̃. Inde est ꝙ in minori emitritheo qui quotidiane assimilat̃:flegma putrefit extra vn̄ quotidie fit paroxismus ⁊ cum typo. In medio qui assimilatur tertiane:putrefit cholera extra. In maiori qui quartane coniungit̃:putrefit melancholia extra. Qđ si quidaꝫ nos reprehenderint ⁊ dicant. Si emitritheus est de duab⁹ cōposita febribus:idest amphimerino ⁊ tertiana:⁊ amphimerinus palaꝫ in ea apparet:eiusqꝫ significationes apparent:quare accepit nomen a tertiana:⁊ non ab amphimerino: Respondeo:qꝛ amphimerinus aperte apparet sensui:non est sibi necessitas vt ei nomen impendatur. Sed tertiana quia est omnino occulta si nomine careret:⁊ ipsa omnimodo negaretur. Sed si iterum dixerint quomodo possumus cognoscere tertianā mām vtrū sit extra vasa: ⁊ amphimerinū intra vasa: Dicim⁹:qꝛ si frigiditas:que solita erat in amphimerino venire nō appet:⁊ rigor tertiane apparet:intelligit̃ mā amphimerini intra vasa. Preterea cū hec febris quotidie accidat:cognoscim⁹ eā flegmaticam habere materiam:que frigore caret:⁊ rigorē habet noscimus ei cholericam materiam esse cōmixtam. Emi-

tritheus q de cholerica mã ꝛ flegmatica est:necesse est vt sit curatio eius mediocris inter rem calefactiuã ꝛ refrigeratiuã. Et quia omnis cõmixtio aut est in potestate:aut in actu eq̃lis:aut vna est fortior altera:opꝫ vtraqꝫ hui⁹ emitrithei mã aut sit equalis:aut inequalis. Si sit equalis: vera emitrithei curatio fit cũ rebus attenuantib⁹ ꝛ dissoluentibus nullum calorem aut frigiditatē facientibus:sicut lupulo:maratri succo:mãna:viol'.çuccharo:ptisano cũ oxymelle. Qd̃ si cholera fuerit maior fit facilior ꝛ leuior: quã curare decet cũ rebus mundificatiuis ꝛ modicuꝫ refrigeratiuis:sicut endiuia:maratro:viol'.çuccharo:manna prunis:ptisano cum oxyçaccara. Si aũt flegma videt̃ dominari:fit emitritheus molestior:tũc medicinet̃ cũ mundificatiuis ꝛ dissolutiuis ꝛ aliquantuluꝫ calefactiuis:quẽadmodũ mellicratũ cũ aqua calida:syrupo absinthij ptisano:in quo cocta fuerint radices apij:maratri:anhetũ calamentũ. Oxymel accipiãt ꝛ trociscos de ros. ꝛ trociscos de herbis omnia cũ succo maratri ꝛ oxymelle sumat:vel rosa cũ mastice:aniso maratro ꝛ aqua calida. Si videris materiã attenuari ꝛ moueri vt egrediat̃:ꝛ signũ coctionis in vrina apparuerit:dabis pharmaciã suauiter solutionē facientẽ. Et bonũ est si post cibũ vomitus ꝓuocet̃:ꝛ diuretica tribuant̃:sicut trocisci de absinthio:ꝛ de lacca cum succo maratri endiuie ꝛ apij. Ex solutiuis cõueniũt tales pillule. ℞.hierepigre calamẽti.añ.ʒ.v.anisi:maratri:apij añ.ʒ.iij.succi eupatorij:succi absinthij.añ.ʒ.ij.tempera cũ succo fumiterre ꝛ fac pillulas:da potui.ʒ.ij.cuꝫ aqua calida. ¶ Alie ad idẽ valẽtes. ℞.calamẽti.ʒ.iij.hierepigre.ʒ.v.apij anisi maratri.añ.ʒ.j.s.fac puluerẽ:tẽpera cũ succo apij:da.ʒ.ij.cũ tepida aq̃. Tetrate⁹ seu maior emitrithe⁹ de chimo nascit̃ melico. Cui⁹ mã ẽ aut putrefacta:aut nõ putrefacta. Nõ putrefacta aut est ĩ toto corpe:aut in vno mẽbro. Si fuerit in toto corpore:nigrã generat icteritiã: que fit ex defectione splenis sanguinis fecem ab epate trahere nequeuntis. Qd̃ si fuerit in vno mẽbro:generat apostema durum quod vocatur sciliros. Si fuerit putrefacta: aut est in toto corpore:aut in vno membro. Si fuerit in vno membro:facit cancrum membra corrodens. Si est in toto corpore:aut est intra vasa:aut extra. Si est intrinsecus:facit quartanam sine rigore:nec interpolatur. Si fuerit extrinsecus est cum interpolatione:ꝛ facit quartanã febrem:de qua dicetur loco suo.

¶ De quartane integre cognitione. Caput. VI.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum.

Ex Hippocrate de natura hominis.

QUartana febris longe diuturnior tertianis est:tum q̃a minus bilis habẽs estũ afferẽtis:tuꝫ q̃ corpus ampli⁹ refrigescit:qd̃ ab atra bile id superãtis materie ꝓficiscit̃:ac difficulter euellit̃. Nam cũ ea inter oẽs corporis humores lẽtissima ꝛ glutinosissima sit: diuturniores sedes cõstituit. Qd̃ aũt febres quartane atre bilis participes sint:hac re tibi patebit:q̃ hoies autũnali potissimũ tẽpore ꝛ in etate vigintiquinqꝫ annoꝝ vsqꝫ ad quadragesimũquintũ annũ:que ex omnibus etatib⁹ maxime atra bile detinet̃:corripiunt̃ quartanis:quibus autũnus inter alia omnia anni tẽpora expositissim⁹ est. Quis igit̃ vltra citraue id tẽpus:ac eam etatẽ quartana accesserit:pro cõperto habere debes hanc febrẽ minime diuturnam fore:nisi quid aliud homini officiat. Hec aũt febris vtplurimũ nõ statim a primo cũ rigore inuadit:sed q̃nqꝫ ex alijs ex hoc lapsus est ab errantibus:ꝛ que sine ordine dicunt̃:in hãc ꝓcedẽti aũt gignit̃ rigor:sensus aũt languẽtibus non est cõpũcta ꝛ vellicata cute:sicut fit in tertianis: sed refrigeratis:ꝛ vehemẽter perturbatis ad ossa vsqꝫ:ita nãqꝫ audias:qui ab ea teneant̃ febri dicere:vt ossa quati: ꝛ caro tota videat̃:pulsus autẽ exigui ꝛ hebetes:ꝛ tardi:ꝛ rari in significationũ sunt primordijs:vt in nulla alia affectione:accessiu nãqꝫ quartane ligata tibi videbit̃ arteria:ꝛ interi⁹ rapi ꝛ impediri:quo minus exurgat:quare tametsi iuuenis fuerit egrotus senectutis extreme:motũ tñ imitatur arteria. Nam si spectes egrotãtis nãlem pulsum: vel in altero morbo in ꝑncipio paroxismi aliud non expectabis:quo affirmes quartanã esse:que tñ primuꝫ inuasit febris:nõ antea nãqꝫ visa pulsus mutatio apparebit in raritatem:ꝛ tarditatẽ. Urina aũt his in principio quidē alba:ac tenuis:ꝛ aquosa:vtpote penetrans ꝑ materie crassitudinem:ꝓcedẽte aũt morbo iuxta ꝓportionẽ coloratior efficit̃:hypostasimqꝫ crassam habet:sudorũqꝫ consequit̃ multitudo iuxta vigoris accessũ ipsius paroxismi. ¶ Ex ꝯsuetudine quartana febricitãtib⁹ ꝓfero inquit Archigenes ꝛ bituminis:ꝛ trifolij quantũ sit dragma semis in cyatis quatuor mellicrati:miro quodã modo:ipsos etiã iuuat iudaicũ bitumen potũ lene cum vino mixtum quãtitate dragme: medicamine minime molesto:quo aqua intercus lauat̃. hedere corimbite folia q̃nqꝫ cũ myrra troglodytica fabe magnitudine dissoluta in acetabulo mellicrati dulcioris dant̃:ꝛ castoreũ potũ rigores mitigat:ꝛ morbosum carnis assũmit:ꝛ cõcoctionibus que in venis opitulat̃:segnesqꝫ mot⁹ dimouet. ¶ Alexãdri remediũ tale est. Feruefactio scorpturi: siue sorpioidis herbe mirifice ꝓdest. Facit ꝓpemodũ ad oẽs pota ante febris significationem. Juuat nõ solũ rõne nãli:sed etiã per vẽtrẽ:ꝛ per vomitũ educẽdo materiã. Ferũt etiã si quis a mẽto hirci pilos subtrahat:ꝛ eis languentẽ vinciat:miro modo curatum iri. ¶ Aliud quo se vsuꝫ ait Aetius ipsi⁹ Asclepiadis somnũ faciẽs. Piperis longi myrre troglodytice:succi papaueris:castorei eque ex omnibus copinge:ꝛ vtitur prebens obolũ:vel dimidiũ cũ melle horis duab⁹ ante significationẽ. ¶ Ex Ruffo que primordiuꝫ a splene capiunt quartane febres sũt lõgiores:colore aũt dignoscunt̃:atqꝫ incõcoctionibus:q̃qꝫ non facile aluus deijciat̃:splenisqꝫ tumore: exqꝫ sinistra magis iudicat̃:piculũqꝫ est ne diuturnitate homo in aqua inter cutem incidat. Cũ aũt ex iecoris inflãmatione est titillatio:vel dolor in dextro latere: suntqꝫ albi coloris ꝛ aquosi toto corpore languẽtes:ꝛ vrine:que sandarache facieꝫ habẽt:ꝛ subruffe:cũqꝫ succedũtur tumor succedit dextri hypocundrij:he sunt molestiores splenicis:ꝛ succumbunt:ꝛ infeste terminate magis periculosos morbos a qua inter cute incidunt.

Ex Archigene remedium.

Quartanis ex alexãdro simplex medicamen.

Quartanis ex Asclepiade ꝛ Aetio medicamen.

Ex Ruffo.

¶ Ex traditione penorum ꝛ arabum.

Cõstantinus ꝛ. viatici. c. 5.

FEbris quartana de putrida cholera nigra nascitur:que si sit intra vasa: generat̃ sine rigore quartana:que vocat̃ continua. Si extra vasa generat̃ iterpolata. Uera aũt quartana. xxiiij. horis tenet:ꝛ intermittit. xlviij. Quedã quartana de pura nascit̃ cholera nigra: que frigida est ꝛ sicca. Et iteruꝫ alia est de cholera nigra: que de incẽsionib⁹ ꝛ alioꝝ humoruꝫ:sicut sang. ꝛ cholere rub. ꝛ flegmatis:opꝫ ꝫo suis ꝓprietatibus vnãquãqꝫ discerni:vt medicina sua singulis ordinetur. ¶ Auicẽna. Et plurimũ quidẽ quartana accidit in successione febriũ putridarũ ꝓpter diuersitatẽ humoꝝ ex quib⁹ gñat̃. Et plurimuꝫ quartane est periodica ꝛ minorat̃ casus quartane inseparabilis. Et saluior quartana est illa que nõ accidit ab apate aut alijs:ꝛ cũ qua nõ est apa splenis:nã hoc multotiens ducit ad hydropisim ꝛ perniciem. Et quartana que salua est:liberat ab egritudinibus malis melãcholicis:sicut epilepsia:melancholia:ꝛ in eo est securitas a spasmo: q̃ñ est humor siccus:ꝛ est ẽm plimum egritudo salua. Et si nõ accidit in ea error:nõ addit supra annũ:ꝛ q̃nqꝫ per

Auicẽna fen p^a quarti canonis.

durat.xij.annis:ꝛ qđ est infra eos. Et que ex ea longa est: perducit ad hydropisim:ꝛ autũnus est inimicus quartane. Et sudoꝛ in quartana est plurimus per cõparationez ad flegmaticã:ꝛ non per cõparationẽ ad alias febꝛes. Et necesse est vt ꝓhibeatur in die paroxismi a comestione:ꝛ precipiat̃ ieiuniũ:ꝛ ꝓhibeat̃ ab aqua frigida illa die. Est enim necessariũ reliqs dieb⁹ vti carne. Et scias ꝙ aq̃ casei est bonũ vehiculũ ei qđ administrat̃ de virtutibus medicinarũ:ꝛ foꝛtasse cõfert administratio ei⁹ solius qñ est caliditas violẽta. Si melãcholia fuerit iuuabit̃ cũ flobotbomia ex basilica:ꝛ hoc genus velociter recipit curationez. Si dederis in potu ante digestionẽ tyriacã:ꝛ similia cõpones quartanã cũ quartana:ꝛ foꝛtasse attrahes egritudines alias ꝛ ꝓpꝛie in hieme. Inquit Galenus sanaui gentẽ plurimã a q̃rtana ita:dedi ei in potu post digestionẽ solutiuũ:deide eis dedi in potu succũ absinthij:ꝛ deide tyriacam.

Isaac li. 5° febrium.

Isaac. Quartana cũ interpolatione intelligit̃ tribus modis scz de re nãli:nõ nãli:ꝛ cõtra naturã. De re naturali sic cognoscit̃:qꝛ plurime accidit:qbus frigida ꝛ sicca dñatur cõplexio:cuius etas est senectus a. xxxvj. vsqz ad.xl.annos:maxime si fuerint calidi ꝛ sicci:vene eoꝛum anguste ꝛ occulte:ꝛ aliqñ fit calidas ꝛ siccas hñtib⁹ cõplexiones ꝛ quoꝝ cõplexiones cal'e fuerint ꝛ sicce accñtal'r: qꝛ grossi chimi si fuerint in coꝛpoꝛe cal'o ꝛ sicco clausi: si moꝛant̃ illi vincunt̃ ex coꝛpoꝛis caloꝛe: coꝛũqz humiditas desiccat̃:ꝛ mutat̃ in cholerã nigraz. De re non nãli sic cognoscit̃.nascit̃ enim tẽpoꝛib⁹ frigidis ꝛ siccis:eis qui frigida ꝛ sicca fuerint regione ꝛ aere simili mõ exñte. De re extra nãz sic cognoscit̃:qꝛ hec febꝛis cũ incipit:magn⁹ patiẽti euenit doloꝛ:ꝛ ossiũ fractura:qꝛ frigiditas ꝛ grossities mãe currit ad mẽbꝛa sensibilia aggrauãs multũ mẽbꝛa frãgit:ꝛ sup ea lõgo moꝛat̃ tpe ꝓpter suã grossitiẽ nõ cito vrit̃:que cũ incipit vri:nimirũ facit calidũz. Sed disturbat coꝛpus ꝓpter mãm nature laboꝛẽ faciẽtẽ:ꝛ aliqñ mã nature dñante gescit infirmus:ꝛ aliqñ moꝛb⁹ prestat nature nocumẽtum:vñ patiẽs molestat̃. Et sicut tertiana ꝓpꝛie facit doloꝛẽ capitis:ꝛ amphimerin⁹ doloꝛẽ stõchi: sic ꝛ quartanã ꝓpꝛie doloꝛ ꝛ duritia splenis ꝯsequit̃ ꝓpꝛie.

Serapio 6° breui, ca. 15.

Serapio. Scias ꝙ febꝛis melãcholica cognoscit̃ ex reb⁹ extra nãm ẜm hũc moduz. Qđ est qꝛ ꝓcedit eam aduent⁹ febꝛiũ erraticarũ ẜm plurimũ:qm̃ humoꝛ faciẽs eã nõ est nisi ex adustione humoꝝ alioꝝ. Et foꝛtasse incipit cũ ledit̃ splen ꝛ non attrahit sicut opz: remanet chol'a nigra ꝛ quãdo multiplicatio fit ex comestionibus que generant choleram nigram:donec generet̃ nigra cholera super illud qđ possibile est spleni mundificare.

Ex traditione auctoꝛum recentium.

Quartana febꝛis fit de melãcholia dura ꝛ grossa respectu alioꝝ humorum:ideo opz medicum in ipsa inuestigare ꝛ cõsiderare quatuoꝛ res:ꝛ ipsas ꝓuidere. Quarum vna est:vt in initio nõ det rẽ multũ calidã:ne calefiat mã ꝛ due febꝛes generent̃:vna acuta ꝛ cõtinua:alia interpolata:quib⁹ virtus patiẽtis deficiat:ꝛ ipse patiẽs subeat periculũ.nã enim nõ est tãte v̾tutis:vt possit moꝛbi acumen eiusqz ꝓlixitatẽ tolerare. Scđa:ne cõsumat ac debile faciat coꝛp⁹:cũ dieta subtili ꝛ nimia abstinẽtia. Nam aliqñ subtilis dieta ducit patientẽ ad ethicã ꝛ ptisim. Tertia ne det refrigeratiua:ne congeletur mã ꝛ coagulet̃ vñ induretur ꝛ moꝛet̃ ad digerendũ ꝛ ad dissoluendũ:fiatqz cã ꝓlixi moꝛbi:ꝛ eius ꝑuersitatis. Quarta ne cõfundat coꝛpus cũ pharmacia:ꝛ maxime in initio moꝛbi pꝛiusq̃ȝ mã moꝛbi digerat̃:ꝛ sit obediẽs actioni nãe. Sed opz medicũ habere studiũ in sua actione:vt donet rẽ maturãtẽ:ꝛ digerẽtem:ꝛ cito eycientẽ:ꝛ ingeniet purgare mãm cũ leui vomitu. Studeat etiã in regimine ꝛ ꝯfoꝛtatiõe epatis ꝛ splenis:qꝛ epar gñat sanguinẽ:ꝛ splen mũdificat eũ. Qđ si defecerit eũqz nõ purificauerit:permanet cõmixtus cũ putridis humoꝛib⁹ vñ putrefit ipse ꝛ incẽdit̃. Splen aũt gatrahit fecẽ ꝛ sanguinis turbiditatẽ:si defecerit:permanet fex in sanguine ꝛ coꝛrũpit̃:vñ idẽ sanguis putrefit ꝛ incẽditur hac de cã. Quidaz dant post tres euones vinũ decoctionis mẽthe:mẽthastri cũ ꝑmixtiõe.ʒ.j. vel.ij. tyriace:ꝛ ʒ.iiij.aque vite:ꝛ hoc per mediã hoꝛã ante accessionem:ꝛ vinũ sit calidũ:ꝛ bene cooperiũt eos: ꝛ sic faciunt ter vel quater:vt videt̃ eis expedire:ꝛ sic eos liberãt vt affirmãt. Quidã idẽ operant̃ cũ aqua vite ꝛ puluere gariofiloꝛuz. Quidã dant vinũ purũ aromaticũ cũ puluere gẽtiane calidũ ꝛ est secretũ. Itez se. ypericonis cũ vino datũ quartanam soluit. Et tu scis ex positis supꝛa ꝙ talia debent dari ante accessionẽ per vnã hoꝛã vel circa. Quidaz ꝓdicatoꝛ quartanarios oẽs curabat cũ hac recepta. ℞. floꝝ boꝛaginis violaꝝ.añ.℥.j.sene thimi epithimi. añ.℥.j.ʃ.mirabolanoꝝ citrinoꝝ reubarbari electi.añ.℥.ʃ.coquẽda coquant̃ vsqz ad quartã.j.ꝛ post colent̃:ꝛ iterũ coquant̃ oĩa:ꝛ redigant̃ ad.℥.ij.in fine decoctionis reubarbaꝝ ponat̃:ꝛ acuat̃ cũ.ʒ.j.esule:dent̃ per vnã hoꝛã ante accessionẽ. Ipse cum hac recepta vt asserebat oẽs curabat. Ista sunt emperica q̃uis materiei mel'ice cõueniãt:ꝛ ipsam euacuent. Digeratur mã pꝛi⁹ cũ oxymelle simplici:postea cuz cõposito. Digerat̃ etiã cũ diasene ꝛ diacalamẽto. Deinde det̃ oxymel squilliticũ. Puluis digerens mel'iaz in quartana. ℞. gentiane enule ireos thimi çinçiberis pyretri eufrasie seminis vꝛtice camedreos memithe fenugreci iuniperi mẽthe gũmi hedere penidiarũ qđ sufficit ad dulcedinẽ in cibis vtat̃. Si sit delicatus euacuet̃ mã cũ tali syrupo laxatiuo. ℞. radicis feniculi petrosilij apij raffani thimi epithimi quercule maioꝛis ꝛ minoꝛis sene polypodij bulliãt in aceto foꝛtissimo ꝛ addito çinçibere fiat syrup⁹:q quolibet die detur cũ aqua cal'a. Uel cũ hac decoctiõe. ℞. feniculi apij petrosilij sparagi brusci cũ seminib⁹ suis:in aq̃ bulliãt ꝛ collature addat̃ puluis lapidis laçuli.ʒ.j.mirabolanoꝝ citri.ʒ.j.ʃ.indoꝝ.ʒ.j.stent in nocte sub diuo:mane colatura det̃ cũ çuc.vel syrupo viol'.ꝑꝑ amaritudinẽ.

De empialis ꝛ lipparijs febꝛibus. Caput. VII.

Ex traditione grecoꝛum ꝛ latinoꝛum.

Fleumatosi humoꝛis est ꝓpꝛie nominata empialis febꝛis:cuz simul febꝛicitant:ꝛ rigent: ꝛ vtrũqz sentiunt vno eodẽqz tpe in omni coꝛpoꝛis parte. Nam acuta pituita:ꝛ que vitreosa dicit̃ absqz febꝛe qdẽ rigoꝛẽ infert. Si v̾o quedaz tabida mediocriter ipsis insita fit:empialũ efficit febꝛem:sin plus putrescat:precedit quidez rigoꝛ:cõsequit̃ v̾o febꝛis exuperata nã excessu caliditatis:vt nõ appareat in excessu ꝛ vigoꝛe paroxismoꝝ: fere etiã vitreosa pituita acutã participat qualitatẽ. Cura v̾o ꝓpe modũ:vt qui amphemerino egrotant magis secantem capiens modum:hoc nãqz obtineat peculiare.

De empialis febribus.

Ex traditione penoꝛum ꝛ arabum.

Empiala est febꝛis ex flegmate vitreo:sz est cõpꝛehẽsuz in occulto ꝓfundo qđ infrigidat̃ vbi est:verũ ipsi iã accidit putredo:quare spargit̃ ex eo vapoꝛ eius:qđ cũ putruit ꝛ dispargit̃ ꝛ inflãmatur in exterioꝛib⁹:ꝛ illud qđ nõ est putrefactũ:ĩfrigidat̃ in ĩterioꝛib⁹. Lipparia est febꝛis in qua occultat̃ caloꝛ:ꝛ appet in ea frigus ꝛ ẜm plurimũ est flegmatica:ꝛ quandoqz est cholerica ex cholera grossa valde. Quomodo erit febꝛis:ꝛ non procedet caliditas ex coꝛde in totum coꝛpus? Respondeo ꝙ attenditur vna conditio:scilicet vt non sit quod pꝛohibeat sicut hic.

Serapio

Serapio. vi. breuiarij ca. xvij.

¶ Serapio. Scias ꝙ flegma vitreū frigidū valde est inter spēs flegmatis. Si aūt putrefit pars eius ⁊ nō putrefit pars: accidit febris que nominatur empialos: ⁊ ipsa quidē facit frigus interius ⁊ exterius calorem. Et febris empialos quidē: hec nō permanet multum: qḋ est: qꝛ fortasse moratur. xx. diebus: ⁊ fortasse addit sup illud parū: ⁊ minuit̃. Et illa que dicitur liparia sicut dictū est a Galeno: est illa in qua infrigidant̃ extremitates mēbrorum: ⁊ qḋ apparet ex corpore: ⁊ aduruntur in ea profundum corporis: ⁊ viscera cū siti vehemēti: ⁊ asperitate lingue: ⁊ pulsus paruus lenis. Et liparia quidē est cōtraria empialos: qḋ est qꝛ frigus in empialos est interius: ⁊ inflāmatio exterius: ⁊ in liparia accidit cōtrarium illius. Et oportet vt solliciti simus in empialos ꝓprie de stomacho. s. cum vomitu ⁊ potibus qui infrigidāt ⁊ mūdificāt stomachū: ⁊ ꝓuocant vrinā: sicut aqua feniculi ⁊ apij cū geleniabin ⁊ secaniabin.

Isaac libro v. febrium.

¶ Isaac. Empialos que de vitreo nascitur flegmate: necesse est vt curetur sicut amphimerina. Sꝫ tamē flegma qḋ est in empialos: qꝛ est frigidius: oportet fieri mām calidiorē ꝫm ꝙ eius materia fuerit frigida. Sed decet ab initio incipi a medicinis que debiliter sunt calefacientes: donec eas natura assuescat. Deinde paulatim ad calidiores accedere: quousqꝫ ad illā caloris quātitatem veniant: in qua nostra fuit intētio. Plurimum ṽo nostra intētio est in hac febre vt mūdificetur stomachus cū re purgatiua ⁊ colatiua. Purget̃ etiā materia per vomitū ⁊ vrinā cū oxymelle: ⁊ aqua calida in qua cocta sint spica anisum ⁊ similia. Qḋ si materia ceperit se mouere: ⁊ signū coctionis in vrina apparuerit: purget̃ cū apozimate de fetida. Clystere fiat eis in quo intrauerit semen croci hortēsis: centaurea: anhetū: abrotanū: herba policaria: ameos bdelliū: serapinū: coloquintida ⁊ his similia. Post purgationē nature hoc assuefaciant antidotū: vbi asa ⁊ castoreū ponunt̃: ⁊ pillulas in qbus eupatoriū: mastix: absinthiū: aristologia rotūda: spica crocus: ⁊ similia intrabunt. Dietam accipiant que sit lauatiua ⁊ diuretica: sicut est ius ciceris cū obsomogaro: cymio ⁊ amygdaleō: blitis: radicibus sparagi: ⁊ porris omnibus coctis ⁊ gobsomogaro cōditis. potēt oxymel squilliticū cū aqua. Accipiant post cibū diacyminū: diatrionpipereon: diacalamētū: ⁊ silia. In liparios aūt: qꝛ materia eius flegma: cū cholera mixtū: dari opꝫ minus calida: ꝙ̄ in empialos sicut mel rof. oxiçacchară: apoçia de aloe ⁊ hierapigra: ⁊ oxyçacchară cū succo maratri: apij: masticis: ⁊ his similibus.

De ... febribus

¶ Ex traditione recentium auctorum. §. III.

Flegmata non naturalia sunt quatuor. vnū dulce. 2m salsum. tertiū acetosum. quartū vitreū. Dulce ṽo vicinū est naturali: sed tñ modicū est calidū ꝓpter suam dulcedinē. Nō enim est aliud nisi sanguis non ꝑfecte coctus: proinde natura cū naturali indiget flegmate: hꝫ dulce vice sanguinis: ⁊ digerit cū sanguine illud: ⁊ emollit cū eo mēbrorū cōcathenatiōes: vt facile moueant̃: facit etiā illud expulsiue virtutis esse materiā. Salsum ṽo ⁊ acetosum sunt in stomacho. Causa enim eorū est: aut enim est calor extraneus complexioni naturali dñans: aut nimia frigiditas: qꝛ flegma naturale ad stomachum veniēs ad augmētādā ⁊ cōfortādā expulsiuam virtutē: si extraneū in stomacho inuenerit calorē calefacit: ⁊ in salsum cōuertitur. Qḋ si extraneā ibi inuenerit frigiditatē: deficit calor naturalis: ⁊ sua augmētatur frigiditas: vnde in acetositatem mutatur. Causa enim salsitudinis duobus est modis: aut est putredo flegma calefaciens naturale: illudqꝫ conuertēs in aciditatē: vnde fit salsum: aut est nimius calor flegmatis humiditatē desiccās: qua de re suā amittēs

Auice... quarti ... nis p...

saporositatem conuertit in salsum. Flegma autē vitreū grossissimū ⁊ viscosissimū est: qꝛ causa eius est nimia frigiditas naturali dñans flegmati vnde ingrossatur: ⁊ fundus eius est quasi liquidū vitrū. Proinde nō ponit illud natura in regimēto corporis ꝓpter eius duritiā actioni nature inobedientē: vnde naturalis calor cū ad illud deuenerit: nequit illud putrefacere: sed partē eius que facilior est putrefacit: ⁊ aliā putrefacere nō valet. Ideoqꝫ in febre empialos interiora corporis sunt calida ⁊ exteriora frigida. Quia parti flegmatis iterius existēti calor extraneus accidit: cui qꝛ ipsa obedierat: putrefacit eā: pars autē corporis exteriora habitās: qm̄ illi nō obedit calori non putrefit: sed in sua cōstat natura: vnde naturaliter generat frigiditatē. Febris aūt liparios causa est cholerica materia incensa mixta cū vitreo flegmate: aut cū melancholica materia: vnde conuertit̃ ⁊ a natura cholere egredit̃.

Digestiuū in empialos.

¶ Digestiuū vsuale in empialos saltē i ꝑncipio. ℞. oxymellis simplicis. ℥. j. ß. rob agreste. ℥. ß. aque buglosse: feniculi: absinthij añ. ℥. j. aromatiça cū cinamomo. Et qꝛ Auicēna laudat vnū solutiuū volo tibi illud hoc loco narrare. ℞. mirabol. citrino. ⁊ nigrorum. añ. ʒ. j. turbith. ʒ. ß. çinçiberis. ℈. ß. infunde in oxymelle simplici per. x. horas: deide addas aq̄ lacti caprax. ℥. iij. ⁊ parꝫ calefiāt: dei de fiat forti expssio ⁊ addas cassie vl' māne. ʒ. vj. ⁊ tribue.

¶ De ethicis febribus. Caput. VIII.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum.

Duplex genus est febrium ethicarum. Naꝫ inter causi species febriles vt multa erumpunt: eousqꝫ extenditur calor vt diuturnitate humorem depascatur ipsius cordis. Qui ṽo manente cordis adhuc humiditate febricitant hinc exuruntur: sicut lucernarū flāma filū incensum conflagrat manēte adhuc in lucerna oleo: atqꝫ hic vnus est ortus. alter autē cum a principio statiꝫ exoritur silis. Effimeris: in merore ⁊ furore: plurimaqꝫ mentis agitatione: ⁊ labore plurimo exestuans erumpit. Ethica enim febris nominatur cum in tantam immoderantiam contra naturam peruenit febris vt in habitu solide essentie sit similium partiū corporis cor ipsum. Ob hoc difficulter hec constructio dissoluitur. Primū nāqꝫ liquefacit ⁊ exiccat: ⁊ absumit que aduersatur nature caliditas essentiam veluti humore compactā in membris cuiusmodi est adeps ⁊ caro. Inde suam absumit humiditatē qua corpora nutriuntur: que diffunditur ⁊ dispargit̃ in roris modū in omnes animalis partes: hinc transcēdit in corpulentū genus inter ines ⁊ tuniculosas partes corporū solidorū: quas coquēdo discerpendo ines abyciūt. Integrū ṽo complementi in solida essentia partiū consimiliū efficit̃ aridior: que febris ēt marasmodes vt si deflorescēs flauescensue dicat̃. Has igit̃ febres haud quaꝙ̄ difficulter curaueris: at ex ipsis in marasmū ꝑuenientes medicari haud quaꝙ̄ possis. Nā nāqꝫ ipsorū est calida ⁊ arida patiēte ꝓpemodū corde: qḋ in lucerna cōflagrans filū: qḋ cum plurimū exustum fuerit dissoluitur: si parum des olei flāma magis incēdit̃ quoad extinguat̃. Hec plane febris cognitu expeditissima est: ꝑus. n. ꝙ̄ cōflagrent pulsus imoderatas tibi licebit cauitates intueri tanꝙ̄ in foueis demersos oculos lipitudineſqꝫ ꝑ sese illatas aridas ⁊ quādā squalētē affectionē: quēadmodū multo affecti puluere: q aliquādiu fuere sub sole ꝑpetuo: obliterauit aūt ipsorū etiā coloris vitalē florem: cuteqꝫ arentē fecit que circa frontē extēditur. cilia tanꝙ̄ somniculosorū intumescūt: estqꝫ nō somnus languor: sed vigilandi nulla potestas: ꝯcidūtqꝫ tēpora: vt in ipsis caue appeant ꝑtes: nēpe nil aliud ꝙ̄ ossa pellisqꝫ est corpus vniuersū:

vt si nudos intueare: vētrēqȝ spectes putes in eo nulla ite/
stina nulla esse viscera: hypocūdrion valde a thorace re/
uulsum cutēqȝ totā inaruisse exiccatāqȝ putes: ac si digi/
tis capiēdo distēdas tanq̄ȝ coriū sistat. Quare sincera fe/
bris marasmodes: vt iaȝ dictū incurabilis est. Uniuersuȝ
nāqȝ in ipsis deflorescit corpus: ferme vt postremo exa/
rescit: aut ꝓpinqua flāma: aut vehemēti imoderatoqȝ sq̄/
lore. Tale nāqȝ corpꝰ euadit per nāȝ absqȝ febri in extre
mā ꝓuenientiū senectutē: pedepressim agnata euanescēte
caliditate: verū per nām senescentiū mors nā suapte sine
molestia est in frigiditate ariditateqȝ cōsistēs. Ad id gdē
curari nō pōt. Uerꝝ febriū cunctarū ethicarꝝ cōmune est:
enerues fractosqȝ eque in toto corpore esse a pͥmordio ad
extremū vsqȝ spirituȝ. Maxima quoqȝ ⁊ indubitata co/
gnitio nāe ipsius sit homini ingesto nutrimento ꝙ calor
incēdit: pulsus capit incremētū: ac celerior fit: vt his ꝓpe/
modum eueniat: vt in calce saxisqȝ exustis: in que si frigi/
dissimā infundas aquā: multo calidiora euadunt vapida
in his caliditate ab humida aspersa essentia: quoad igitur
essentie humide qppiam modo custodiet ethica dūtaxat
est febris. Cū vero in periculū ventū fuerit: nihil hꝫ supesse
humiditas sincerus iam marasmus ꝯsistit. Frigefacimus
quoquo modo ethicas febres: statiȝ prius q̄ȝ in marasmū
perficiēdū deueniāt. Sine ꝯtrouersia vero humida ⁊ frigi
da nutrimēta esse ꝯuenit: que vtilia futura sint ethicis fe/
bribus: quo aūt ethicarꝝ febriū calor fuerit intēsior: tanto
etiā frigidiora cōuenit esse adminicula: plus q̄ȝ examinis
adhibere: ne forte detrimētū aliqđ cōsequat: si validiori/
bus vsi fuerimus adminiculis prodesse cupientes.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. .§. II.

Rasis lib. x. ad almāsorē.

Cum febris tribus diebus aut amplius permāserit nec se mouerit: nec calor eius: nec inflāmatio vehemens fuerit: nec accidētia: que febres acutas comitari cōsue/
uerūt: cū ea affuerint: vt est pulsus magnitudo: ⁊ calidita/
tis: ⁊ ingetudinis vehemētia: ⁊ anxietas: ⁊ lingue siccitas:
atqȝ eius nigredo: ipsa tñ sic vno modo ꝑseuerauerit: nec
pōt in ea deprehendi dimissio aliq̄: nec paroxismus: pͥter
hec etiā ipsa inuenit qeta: ⁊ quasi tepida: tūc ethica adesse
credit. Est itaqȝ ipsius veritas sic experiēda. Egro vt in di
uersis comedat horis: est pͥcipiendū. Qđ si inuētus fuerit
semper post comestionē a febre magis infestari: ethicam
ꝓculdubio esse ꝓnūciādū est. Qđ si cū hoc esset facies eiꝰ
iam extenuata ⁊ oculi concaui: ⁊ caro iminuta: atqȝ cutis
desiccata fuerit: ethica iam nō est in eo in pͥncipio: imo in
ipso cōfirmata est: ⁊ oꝑata: ⁊ diu est ex quo ipsum inuasit.
Hec aūt febris in pͥncipio sui cū nondū: scȝ ad ariditatem
peruenit curabilis est. Ptisis itaqȝ signa cognoscēda sūt:
vt dum aliqs de egri sanitate cōfidit ad eandē curandam
ꝓperet. Dicemus igit ꝙ cuius quidē ethica in ptisim trā/
sit: tēpora vehemēter plana fiunt: ⁊ oculi cōcauant: ⁊ na/
res subtiliant: ⁊ fiūt tornalitates: ⁊ aures minorant: ⁊ earꝝ
corpꝰ subtiliat: faciei quoqȝ ac frōtis tēdit cutis: ac si eēt
coriū qđ suꝑ ossa faciei desiccatū foret: ⁊ totuȝ corpus: silr
a carne nudū existit. Collū pͥterea tenue fit: ⁊ epiglotis fo/
ris ꝓminet. Cūqȝ pectoris ossa tactu aut visu cōsiderata
fuerint: vnūqđqȝ eorꝝ cum suis extremitatibus notari po
terit: ⁊ postremo corpus nō videt nisi coriū ⁊ ossa. Eiusqȝ
vox exilis audit ⁊ debilis: ⁊ virtus omnino destructa vide/
tur: ⁊ pulsus subtilis: ⁊ debilis: ⁊ cū hoc ēt durus. Chorde
quoqȝ manifeste apparēt: q̄ȝ caro dissoluta est: ⁊ vene silr:
⁊ cū hoc a sanguine vacue: neqȝ earꝝ cōcauitas magna rei
capax existit. Pulchritudo quoqȝ atqȝ claritas ab ipsius
corpore oino recesserūt: ⁊ cutis desiccata est: ⁊ cuti existētis
in senio silis facta est. Uenter etiā eius attenuat ⁊ debili/
tatur donec videat acsi costis adhereat: ⁊ ꝙ nihil in se cō
tineat. Myrach pͥterea vētris intantū subtiliat: vt non vi
deat esse nisi solūmodo coriū ⁊ pͥter hoc spasmat ⁊ desic/
catur. Ossa quoqȝ raschete ⁊ pectinis manuū plerūqȝ ap
parēt: ⁊ vngues curuant. Cū vero capilli cadūt alicui: ⁊ vē/
ter soluit: mors ei ꝓpinqua est. ¶ Isaac. Dicamus prius

Isaac lib. febrium.

q̄ȝ de ethica ⁊ ptisi disputemus ptisim esse corporis humi
ditatis ꝯsumptionē: que vel est nālis: vel nō nālis. Natu/
ralis sicut patiunt senes ⁊ decrepiti: cū nālis eorꝝ vtus in
digerēdis cibis: ⁊ in humiditate nutritiua attrahēda defi/
cit: vt restauret corporis humiditas: que per fumū ⁊ sudo
rem dissoluta est. Hec est causa ꝯsumptionis decrepitorꝝ
corporꝝ. Arborꝝ vero ⁊ terrenascentiū cōsumptio tribꝰ mo
dis fit. Unus nimiꝰ calor est subalez humiditatē desiccās:
sicut calor solis facit in estate. Scđs humorꝝ nutriētiū est
ablatio: sicut fit in hieme nō pluuiosa. Tertius humorum
nutritiuorꝝ est corruptio: ⁊ eorꝝ ad malas qualitates ꝑmu
tatio: sicut ad nitrositatē: sulphureitatē: aluminositatem: ⁊
silia. Sic ⁊ in humanis corporibꝰ ꝯtingit. Cōsumit enim
ablatis humoribꝰ ea nutriētibus. Natura in digerēdo ci/
bo ꝓut opȝ deficiēte: nec mēbra que dissoluta sunt: restau
rare valēte: sicut senibus euenire diximus: vñ antiqui hāc
speciē ptisis decrepitā vocauerūt. Corpus etiā calore ex/
traneo corpori dñante: ⁊ substātialē humiditatē desiccāte
cōsumit: sicut fit causa acutarū egritudinū eā pͥcedentiuȝ.
Silr de angustia ⁊ diuturna tristitia. Preterea corpꝰ alr
cōsumit cū sanguis corporis nutritiuus: ⁊ a sua dulcedine
⁊ saporositate mutat: queadmodū ꝓpter diuturnā egritu
dinem mutat: q̄ȝ in diuturna egritudine sanguis corrūpi/
tur: ⁊ ꝓpriū ꝑdit saporē vnde a mēbrorꝝ nā odio tenetur:
neqȝ ex eo nutriunt. Mēbra ergo nutrimēto carentia in/
frigidant desiccant ⁊ cōsumunt: q̄ȝ nō nutriunt. Infrigi/
dant q̄ȝ sanguine qui est cali. ⁊ humi. cessante necesse est
mēbra infrigident: que solebāt ex sanguine calefieri. Qđ
si nos reprehēdant dicētes: q̄re antiq dicūt seniores sicca
hre corpora: cū sensus mōstret ꝯriū. Inuenimꝰ eniȝ senio/
res maioris esse humiditatis q̄ȝ iuuenes. Respōdebimꝰ
ꝙ humiditas decrepitorꝝ fit accidētalr ꝓpter defectū ca
loris nālis eorꝝ cibaria ꝓut opȝ: digerere nequeūtis: ⁊ ꝑꝑ
debilitatē mēbrorꝝ tertie digōnis suꝑfluitatem expellere
nō valentiū: qđ testant hydropici. Corpora enim eorum
sunt plene carne aq̄: mēbra tñ hñt macilenta ⁊ ꝯsumpta.
Non nālis itaqȝ cōsumptio duobꝰ modis est: aut cum fe/
bre: aut sine febre. Sine febre aut est cali. aut frigi. Frigi/
di vero cōsumit corpꝰ vel ꝓpter diuturna aꝑata: vel ꝓpter
alios diuturnos morbos. Hi enim morbi: q̄ȝ sunt diutur/
ni: nimiū de subali corporis humiditate dissoluūt: vñ ifri/
gidato corpore: virtus digestiua deficit. Ideoqȝ cibaria
cruda ac indigesta ꝑmanēt. Qđ cū ita sit: membra corꝑis
abhorrēt ea neqȝ ex eis nutriunt. Quā quidē molestiam
patiētes: pulsuȝ habēt debilē: tardū ⁊ strictū: vrinā crudā
albā ⁊ subtilē. Pulsus est debilis ex dissolutione virtutis
ꝓpter egritudinis diuturnitateȝ. Tardus ꝓpter caloris
nālis defectionē: suiqȝ cōgelationē. Cruditas vrine est ꝑꝑ
frigiditatē cōplōni corꝑis dñantē: ⁊ ꝓpter nālē calorē in
loco coctionis deficiētē. Subtilitas ⁊ claritas sunt ꝓpter
corꝑis siccitatē: ⁊ ꝓpter nālis humiditatis indigētiā. Con
sumptio que est calida ⁊ sine febre: fit ꝓpter calidos chi/
mos cordi oppositos: quorꝝ fumus ad cor ascēdēs mutat
eius cōplexionē: eiqȝ accidētalē pͥstat calorē: vñ sanguis
corrūpit: ⁊ ꝓpria eius saporositas mutatur: ⁊ mēbra eum
odientia: nec ab eo nutrita cōsumunt. Uñ Hal. vidi ingt
hūc chimū sensualr: volēs eñi corporis interiora ꝑscruta/
ri sicut stōchuȝ intestina: ⁊ silia: ⁊ precepi in spacioso loco
symiam poni: ⁊ sepe perquiri vt qualiter corpus eius ꝯsu/
meretur

meretur cognoscerem. Tandem per medium diuidens eam inueni ad cor eius humores corruptos: quorũ fumũ ad cor ascendisse: ꝛ suã complexionẽ corrupisse credidi. Quocirca antiqui hãc cõsumptionẽ ptisim decrepitam vocauerunt: ꝛ sic est de ptisi naturali ꝛ non naturali.

¶ Ex traditione neotericoꝝ seu nouitioꝝ auctoꝝ. §. III.

ALiquando ptisis cum febre fit: ꝛ hoc duobus modis: teste Salomonis filio: aut ipsa ꝑ se est morbꝰ: aut ꝓpter aliud. Que ꝟo per se est morbus fit ex rebꝰ calefaciẽtibus ꝛ desiccãtibus: plurimũ tñ eius cã est effimera maxĩe si ꝓpter exercitia aĩe fiũt: sicut ꝓpter vigilias: cogitationes: tristitiã angustiã: legere: ꝛ inuestigare. ex oĩbus enĩ istis animalis spiritus fatigatur: ꝛ etiã spiritualis ꝛ accidentalẽ accipiũt calorẽ. Qui calor cũ morabit̃: substantialẽ desiccat humiditatẽ: ꝛ ꝯsumit maxime si corꝑa fuerint preꝑata: sicut sunt calidã ꝛ siccã complexionẽ habentes: macilẽti stricta habẽtes pectora: ꝛ capita spatularum foris exeũtia sicut auiũ ale: in etate stantes iuuenili videlicet que est a. xviij. annis vsq; ad. xxxv. precipue si estas fuerit: vel calidus aer: aut regio calida. Nõnunq̃ʒ ẽt fit ꝓpter corporea exercitia: sicut est ꝓpter eq̃tare: aliosue labores facere: aut ꝓpter calida cibaria: potuʒ ꝛ medicinam. Ptisis ꝟo que est cũ febre: fitq; ꝓpter aliũ morbũ: est quatuor modis. Quia aut est de effimera que morat̃ in corpore: ꝛ ꝓpriũ terminũ trãsit ꝛ sanguinem calefacit. Aut est ꝓpter acutã febrẽ cũ calefacit ꝛ extenuat sanguinem: ꝛ dominãs substantialẽ cõsumit humiditatem. Aut est ꝓpter febres putredinis cũ cõmiscent̃ ꝛ suas mutant interpolationes. Aut est ꝓpter diuturnas egritudĩes cõsumentes mẽbrorũ humiditates: sicut contingit ex tussi: dolore pectoris: pulmonis diafragmatis: renũ ꝛ ylij dolore qui est de calore ꝛ de omnibus apostematibꝰ: que sunt prolixa corpus calefaciẽtia ꝛ ꝯsumẽtia. Humores in corporibus nostris sunt quatuor. Unus est in vasis sanguineus. videlicet humor in venis existens: sicut humiditas arborũ terreq; nascẽtiũ permanẽs in summitatibus eoꝝ ꝛ circa: ꝛ velut humiditas in ramis vitis existens. Scẽs est humiditas que est in mẽbrorũ cõcauitate: in q̃bus natura nõdũ tertiã perfecit digestionẽ: nec eaʒ mẽbris assimilauit: sicut aquosa humiditas que est in arboribꝰ ꝛ terre nascẽtibus: ꝛ velut humiditas que est in frumento ꝛ in vuis nõduʒ maturis. Tertius est humiditas mẽbrorum quã natura incepit oꝑari: sʒ tñ nõdũ coagulauit neq; ꝑfecit eã: sicut caro tenera que nõ est mẽbris assimilata: ꝛ sic hũiditas frumenti que cepit coagulari ꝛ saporifera fieri: mollis tñ adhuc ꝑmanet: ꝛ sicut humiditas vue cogulari ꝛ dulcis fieri incipiẽs: sʒ tñ nõdũ est desiccata nec ad duriciẽ ꝯuersa. Quartus est humiditas mẽbra regens ꝛ custodiẽs sicut humiditas in mẽbris coagulata: ꝛ ad ea cõuersa: ꝛ cũ mẽbris vnũ effecta: ꝛ velut humiditas frumẽti coagulata: ꝛ substãtie frumẽti assimilata: illud ne putrefiat custodiẽs ꝛ sicut humiditas vuarũ passarũ substantiam earũ ne putrefiat obseruãs. Igit̃ q̃ corporea humiditas quadruplex est: nec̃io spẽs ethice tres sunt. Una est humiditas in mẽbrorũ cõcauitate ꝑmanẽs: in qua nã nõdũ tertiã digestionẽ operata est: nec mẽbris eã assimilauit. Scẽa est mẽbrorũ humiditas quã oꝑari natura incepit: ꝛ tñ nõ coagulauit: neq; eã perfecit. Tertia substantialis est humiditas: qua regunt̃ ꝛ custodiunt̃ membra. Causa prima est hec: humiditas enĩ sanguinis si augmẽtet̃ ꝛ naturã exuperet: odio tenebit̃: nec ab ea reget̃: nec mũdificabitur: que amplius morãs maxime bulliẽs calefit ꝛ putrefit ex corporis calore: ꝛ febris putrida ħʒ suã materiã intra vasa generabitur. Quod si non augmẽtet̃: nec a natura dimittat̃: sed solũ ꝓpter id qð in effimera diximus calefiat: ꝛ calor vsq; ad mundificãdũ sanguinẽ qui est in arteria deueniat coniũget̃: ꝛ cũ eo cõfortabit̃: ꝛ venarũ ꝛ arteriarũ substantiã calefaciens: calor etiã vsq; ad humiditatẽ in raritate mẽbrorũ permanẽtẽ accedet: ꝛ eius vnctuositatẽ desiccabit. Que q̃ vnctuositatẽ ꝛ saporem amisit: merito a mẽbris non suscipit̃. Mẽbra ergo nutrimẽto carẽtia cõsument̃: ꝛ hec est prima spẽs ethice. Proinde hec species ad curanduʒ facilis est: si patiẽs sapientis manũ incidat. Medicus ꝟo si incipiat vehemẽter corporis calorẽ extinguere cũ frigidis ꝛ hũidis: sicut cibo ꝛ potu aere odore ꝛ similibus: citissime calorẽ extinguet: ꝛ infirmũ sanabit. Cui nisi succurrat̃: ꝛ calor in corpore sic permanẽs ꝛ augmẽtatus ꝛ vsq; ad humiditateʒ mẽbrorum: que coagulationi est vicina deueniat: eorũq; desiccet vnctuositatẽ ꝛ saporositatẽ: mẽbris nõ assimilat̃ ipsis eã odiẽtibus: vñ cõsumptio ꝛ siccitas eorũ augmẽtata fiet: ꝛ hec est scẽa spẽs ethice: que molesta est ad curandũ. Qð si calor magis augmẽtet̃: ꝛ substãtiali mẽbrorũ humiditati dominet̃: ꝛ eã desiccet: ꝛ veniẽs ad humiditatẽ mẽbrorũ que fuerat cũ eis ab initio cõpositionis: desiccet eã: fit tertia spẽs ethice: que est ĩcurabilis. Calor eniʒ extraneus humiditatẽ mẽbra custodiẽtẽ desiccabit: oꝑans in ea: sicut calor solis in lapide ꝛ ligno oꝑat̃. Calor eniʒ solis in lõgo tꝑe lapidũ ꝛ lignorũ humiditatẽ desiccat: ꝛ eoꝝ iũcturas seꝑat: ꝛ ea q̃si cinerẽ facit. Causa est: q̃ lapis ꝛ lignũ sunt de q̃tuor elemẽtis cõposita: ꝓinde calor in eis hec oꝑat̃: qð testatur actio ignis in lapide. desiccat enĩ ꝛ ad calcẽ illũ ꝯuertit. Est ergo possibile vt simili modo operet̃ calor solis in longo tꝑe. Nulla enĩ est dr̃ia inter calorem solis ꝛ ignis: nisi q̃ ignis velociter: iste ꝟo tarde oꝑat̃. Possumus ergo intelligere ꝙ lapis substantialẽ hʒ humiditatẽ: cũ arbores ꝛ herbe in mõtibus ꝛ lapidibus oriant̃: que si humores nõ haberẽt: nutriri ꝛ augmẽtari minime possent.

¶ Quãtũ ad curaʒ ethice. Syrupi simplices in ethica cõuenientes sunt syrupus de pomis: de ꝑsicis: de succo acetose: de succo endiuie: cucurbite: de prunis: de granatis dulcibus ꝛ acetosis: de acetositate citri: ꝛ maxime si hi syrupi cũ aqua lactuce ꝛ cucurbite violarũ endiuie fuerint admixti ad ipsoꝝ cõtẽperandã siccitatẽ.

Cura in ethica febre. Simplices syrupi.

¶ Ex cõpositis ꝯueniẽtibus habemꝰ syrupũ de papauere factũ cũ çuccharo solũ: ꝛ nõ cũ penidijs: syrupũ de portulaca factũ sine aceto: syrupũ violatũ: syrupũ de iuiubis.

Syrupi cõpositi.

¶ Uel facias talẽ syrupũ magistralẽ. ℞. duas vel tres testudines nemorales in feruẽti aqua bene lotas suis abscissis extremitatibꝰ: ꝛ eas debite coque: quo facto accipe pulpas ꝛ eas in mortario bñ cõtere: quas in vase vitreo bene recõde: deinde accipe succi liq̃ritie: gũmi arabici dragagãti: se. papaueris albi: lactuce: portulace: malue: ꝛ quatuor seminũ frigidorũ maiorũ añ. ℥. ß. se. cydonioꝝ: se. bõbacis añ. ʒ. vj. passularũ enucleataꝝ mũdatarũ sebestẽ: berberis añ. ℥. ß. spodij. ʒ. iij. rosaꝝ: violarũ: ordei excorticati: capillorũ vene. boraginis. buglosse añ. M. j. cõtũdant̃ ꝛ ponant̃ cũ carnibus illis suꝑ quas proijce tres pintas aque fontis: deinde vas cũ argilla vł pasta diligenter obturet̃ vt nequeat expirare: ꝛ vsq; ad tertie ꝑtis cõsumptionẽ in alio vase aqua pleno bulliat: demũ totũ extrahat̃ ꝛ fortiter exprimat̃: ꝛ cũ tali expssione in libris. iiij. çucchari fiat syrupus.

Magistralis syrupus.

¶ Cõueniẽs mixtura in hoc casu est talis. ℞. cõserue viol. buglos. añ. ʒ. ij. cõserue boraginis ꝛ floruʒ nenupharis añ. ʒ. j. ß. çucchari albi. ℥. ij. margaritarũ. ℈. ij. fragmentorum saphyri smaragdi hiacynthi granati rubini añ. ℈. j. pãnoruʒ auri numero. ij. fiat mixtura ꝛ deauret̃.

Mixtura cõueniens.

¶ Ex cõfectionibus in hoc casu ꝯueniẽtibus solidis cõueniũt manuschristi cum

Cõfectiones solide.

perlis factum cū aqua violarū: diapapauer: diarodō abbatis: diadragantū frigidū. Trocisci huic ꝓposito ꝑtinētes sunt trocisci de cāphora: ⁊ sunt Auicēne. ℞. spodij boli armeni añ. ℥. ß. rosarꝝ. ʒ. vj. carabe se. portulace cucurbite vel cucumeris añ. ℥. ij. fiāt trocisci cū mucilagine psilij vel dragagāti. ¶ Electuariū quo vtunt̃ reges ⁊ est mirabile in hoc casu: qꝛ alteratiuū ⁊ maxime resumptiuū. Accipe. ij. vel. iij. testudines nemorales ⁊ abscissis pedibus ⁊ capite amotisqꝫ visceribus ac testa debite lauent̃: deinde decoqui facias in aquā viol. vel rosarū. quo facto accipe de pulpis lib. ß. quas cū cultello minutiꝫ incide: ⁊ postea in mortario vltimata cōtritione terantur: vel potius in mola in qua synapis terit̃: perprius tñ bene lota addēdo de brodio sic vt melius cōteri possint: vel de aqua rosarū vel violarū: deinde accipe. iiij. se. cōium añ. ℥. ß. se. lactuce se. endiuie se. portulace se. papaueris albi añ. ʒ. j. ista fortiter pistētur: supraqꝫ ꝓyciat̃ parū brodij vel aquarꝝ predictarū: ⁊ colētur ex his vltimatā expressionē faciendo: quo facto accipe amigdalarū dulciū mūdatarū. ʒ. vj. granorū pini. ℥. ß. fisticorū. ʒ. iij. ista vltima cōtritione terantur: ⁊ cū expressione suprascripta fiat lac: cū quo dissolue çucchari albi lib. j. ß. addēdo de brodio testudinis si opus fuerit: deinde coquat̃: cū coctū fuerit ⁊ incipit infrigidari: adde carnes illas cōtusas: ⁊ illas cuꝫ çucchbaro illo in caçiola ⁊ mortario debite misce. Ultio adde pulueres infrascriptos. ℞. gūmi arabici: dragagāti añ. ʒ. j. ß. margaritarꝝ triasan. añ. ʒ. ß. corallorū rub. ℈. iiij. cinamomi. ʒ. j. ⁊ fiat puluis: ⁊ si adderes. ℥. ß. succi liquiritie melius esset: sed electuariū non esset ita delectabile. Posses hoc electuariū cū gallinarū fasianorū caponū vel perdicum pulpis conficere: de quibus fac vt de testudinū carnibus: sed testudinis caro ꝑualet in isto casu. De his que ad extra conueniunt sunt balnea: vnctiones: epithimata: odoramenta: que ob breuitatem doctis relinquo.

Electuarium regū ⁊ mirabile ethica se.

¶ De febre sanguinea. Caput. IX.

¶ Ex traditione grecorum ⁊ latinorum. §. j.

Hec sūt vba Galeni in li. feb. ad glauconē. disti. ij. cap. j.

Nunc vero (ait Galen⁹ in libro febriū ad Glauconeꝫ) incipiam⁹ dicere de acutis febribus ⁊ periculosis synochis: que nō habēt anesim: idest declinationē induciarū: sed in vno eodēqꝫ motu ꝑseuerāt: aut in peius crescēdo: nō deficiunt ante creticū diē: idest ante. iij. diem: vel. iiij. aut. v. aut. vj. aut. ix. aut. xj. aut. xiij. aut. xiiij. aut vt satis. xvij. qꝛ difficile est vt ad decimūnonum aut ad vigesimū diē perueniētes isti crisim non faciant: aut vite: aut mortis: aut eniꝫ istis taliter febriētib⁹. aut vincit aut vincitur pugnādo sisis. i. corporis natura. Et hoc maxime in istis febrib⁹ synochis tā acutis ⁊ asperis artifices medici ꝓbant̃: periti autem arte medicine: medicinalibusqꝫ beneficijs armati succurrāt: ⁊ auxilient̃ anteqꝫ laxet̃ ⁊ vincat̃ cōtinuis febribus repugnādo nā. Synochū autē sic cognoscis. primū quidē si in. xxiiij. horis diei ⁊ noctis nō faciat anesim idest declinationeꝫ nec desinit: sed in eodē motu permanet: aut magis inuenitur acrior. Et si inequalē: ⁊ turbulētū augmentū fecerit: scito longinquiorē febrē futurā ⁊ non sine periculo. Synochi tres sunt species: idest omotenus qui est maior: ⁊ augmasticus que scdo loco ponim⁹. tertio vero epagmasticus dr̄: quorū quidē signa ⁊ curationes eorū sigillatim exponā. Inter synecim autē ⁊ synochum hec habetur distantia: ⁊ quāuis sit eis apertissima similitudo: tamē inter eos ita separatur atqꝫ distinguit̃ intellectus: nā synochus non hꝫ anesim: sed magis augmētatur. Synesis vero dum simili egritudine retineat caput: vnde tñ ⁊ si nō plene mūdarū habet horarū remissionem. Naꝫ synochus ex sanguine ⁊ felle ruffo cōmixtus nascitur. Synecis vero ex fellis ruffi abūdantia cōcreat̃. Que quidē simili modo vt synochus causon curari dꝫ: maxime flobothomo: si tñ etas aut tp̄s: aut fortitudo permiserit: aut si nō ecōtrario aliud occurrat qd̄ prohibeat: ⁊ quāuis tempore isto ratio in omnibus supradictis flobothomum adhiberi prohibeat: tamen ⁊ pro cā faciēdū est ei cubiculū: ⁊ p tp̄e: ꝑparatū si etas: aut fortitudo ꝑmittat: ita vt medietas sanguinis deducatur.

¶ Ex traditione penorum ⁊ arabum. §. ij.

Isaac li. viatici. c.

Nascitur febris cōtinua de puro sanguine cū intra vasa: non tñ putrescens calefiat. Et huic ꝓprium est inflare: qꝛ de puro sanguie nascitur: cuius in corde ⁊ pulmone plurima est virtus: vñ calor inflatiuus ista febris ab antiqs vocatur: qꝛ calor pectoris siue pulmonis est causa sue inflationis. Differt auteꝫ nascens de sanguinis putredine: ⁊ que nascit̃ de eiusdem ebullitione: qꝛ prioris febris fetet vrina: pulsus est diuersus: qꝛ cōstringi se vult magis ⁊ sepius qꝫ dilatari ꝓpter festinantiā nature in expellēdam superfluitatē vel fumosam putredinem. Altera nulla hꝫ: huiusmodi accidētia: qꝛ signa ꝑueniunt eā futurā ꝓnūciatiua anteqꝫ appareat: scꝫ fatigatio grauitas mēbrorū: plenitudo eorū: rubor caloris: calor supficiei corporis. Hec autē signa sequūtur eā: dolor capitis: incēsio: grauitas sui: tumor tēporū: egressio oculorum: paruitas sitis: ⁊ stupor assiduus: imaginatio ruffa añ oculos: pulsus velox ⁊ fortis: vrina rubicūda. Plurimū hāc sequuntur variole: que cū sint oportet ante statuꝫ morbi de virtute infirmi perquiri: ⁊ etate: atqꝫ cōplexione: aere: cōsuetudine: que si cōueniant: ⁊ virtus maxime flobothomādus est infirmus de sanguine quātū sufficit auferat̃. Si aūt morbi initiuꝫ propter nimiū sit cibū quē comederat infirmus: ⁊ adhuc in ventre sit coadunatus: oportet vt in die secūda vel altera suspēdat̃ flobothomia quatenus in digerendo cibo confortet̃ natura ⁊ a ventre excludat: qd̄ si nō fiat naturaliter: faciamus artificialiter. Si aūt nulla horū particularium cōueniāt signa: nisi virtus sola: scarificemus ⁊ nō flobothomemus: oibus vero alijs cōgruētibus: sola tamē virtute dissonāte: neqꝫ flobothomari: neqꝫ scarificari est necesse: qꝛ virtus sola semp morbo repugnat: vñ semper est inuestigāda ⁊ obseruāda cōfortāda quoqꝫ coadiuuāda pro posse nostro. Si vero obuiet̃ flobothomie ꝗbusdā ex causis quas debem⁹ dicere: caueat̃ maxime in statu: vel in augmētatione: etsi virtus videatur congruere. In his enim duobus tēporibus virtuti nō confidimus adeo laborāti in morbi repugnationibus: oportet ergo extinguere calorē ⁊ acumē sanguinis cū psillio: succo maligranati: syrupo violato syrupo de prunis: qꝛ si egestio obuiet erit humectanda cū oxyfenicia: cassiafistula: viol. māna ⁊ similibus.

Isaac lib. febrium.

¶ Rasis. Incipit calida sine tremore: ⁊ rubēt cū ea facies ⁊ oculi valde: ⁊ cōstringit̃ anhelitus: ⁊ tactus eius sicut tactus balneati: ⁊ fuit regimē cū eis que ꝑcesserunt. regimē multiplicatiuū sanguinis ⁊ est ante cōmotionem eius grauitas in corpore: ⁊ additio in somno: ⁊ pulsus est cū ea magnus ⁊ plenus: ⁊ vrina est rubea ⁊ spissa. Et cura eius est vt succurras ei in principio rei: ⁊ anteqꝫ virtus cadat valde cū flobothomia: ⁊ dimitte sanguineꝫ currere donec egro supueniat syncopis: ⁊ si fuerit debilis: ciba ipsuꝫ medulla panis cuꝫ aqua granati muçi ⁊ aqua agreste: deinde dimitte eū: ⁊ ad vltimū non dimittas qn precedat egressio sanguis vsqꝫ ad syncopiꝫ: ⁊ post illud da ei in potu aquā granati muçi: ⁊ ciba ipsuꝫ aqua ordei: ⁊ rege ipsuꝫ regimine habētiū causon febrē: sꝫ sit cuꝫ extinctione minori. Et si tardatur flobothomia in dispōne sua: stude ad dādū illi in potu aquā frigidā plurimam: ⁊

Rasis diuisio. cxlix.

da ei

da ei in potu ex illa vsquequoqz satietur aut infrigidetur ⁊ tremat. Si ergo declinat iam sufficit tibi: ⁊ si redit: ⁊ tu itera vsquequo declinet: ⁊ fiat febris leuis adherēs: ⁊ tūc quidem rege ipsum regimine febris flegmatice: hoc eniz regimen confert in hac febre: ⁊ ego iam expertus sum ⁊ probaui ipsum: ⁊ liberata per ipsum genus plurima que erat iuxta mortem a timore magno. Non sis ergo piger in dando in potu aquam frigidam cum vehemēs est necessitas: nec dimittas eam nisi quādo hec febris synocha est ex apostemate in stomacho: aut in epate: aut matrice: aut renibus: aut vesica: aut diafragmate ⁊ pulmone: ⁊ proprie in diafragmate ⁊ pulmone ⁊ pectore. ℂ Rasis. x. ad almansorem capi. vj. Synochus tres habet species. Una est in qua a sui principio non cessat augmētari malitia vsquequo veniat crisis: aut eger moriatur. Alia vero est que semper in vna moratur dispositione. Tertia quoqz est que quotidie a sui principio minuitur. Illa autez que semper augetur plus indiget munitione q̄ alie: postq̄ ea que vnius est tenoris, secundo eget: lz etiam tertia ea non sit priuanda. Ille tamen due plus indigent: ⁊ precipue ea que est cum augmento semper. ℂ Auicēna. Intētio in curatione febris sanguinis est euacuatio plīmi vsqz ad syncopim. Et ingrossatio substantie sanguinis si fuerit subtilis valde aquosus ⁊ cholericus. Et infrigidatio eius ⁊ mūdificatio ⁊ subtiliatio ipsius si fuerit grossus: ⁊ sumpserit eger prius generatiua sanguinis grossi: ⁊ generatiua humoris crudi. Et digestio materiei facientis febrem ⁊ eius resolutio. Euacuatio autez non est aliqua sicut flobothomia ex manu in quacūqz hora accidat. Et non expectatur crisis: neqz digestio nisi sit repletio nauseatiua: tunc enim caue eam ⁊ remoue ipsam. Qr si febris perseuerauerit: tunc flobothoma. Et non cesses flobothomare donec eger appropinquet syncopi aut cadat in syncopim si corpus fuerit forte. Syncopis enim infrigidat cōplexionem fortem. ℂ Isaac. Quia hec febris fit de putrido sanguine in vasis: decet flobothomari: priusq̄ nō putrefactus sanguis putrefiat: prius tamē consideratis virtute: etate: tempore: regione: ⁊ consuetudine: an sint cōuenientia: deinde minuatur sanguis ante statuz: quia flobothomia omnib⁹ curis synoche ⁊ synochi est melior. Synoche autem conuenientior est: quia sanguis eius purus est. Qr si omnia predicta sint conuenientia: virtus quoqz non sit imbecillis scarpellis bis succurrenduz est. ℂ Item omnibus supradictis bonis ⁊ virtute debili existente: ne temere sanguis minuatur cauendum est: sicut diximus in causa synoche: in qua monstrauimus sanguinem non debere minui in statu: nec in augmento: qr inde natura impeditur. Nam virtus lz in his vtrisqz febribus sit fortis: in augmēto ⁊ statu tamē nō oportet nos ei credere. In initio ergo nisi virtus obstiterit minuatur. Si autē in initio nō ausi fuerimus: extinguamus acumē sanguinis cū succo granatorū: oxysenitia ⁊ similibus.

Ras. x. ad almāsorē. c. vj. — *Auicē. fen p̄ma li. iiij. tra. ij. c. xlvj.* — *Isaac lib. v. febrium.* — *Rasis divisiō cxlix.*

ℂ Ex traditione neotericoruz seu auctorū recētium. ℌ. iiij.

De sanguine due generantur febres. Una que synocha inflatiua appellatur. Alia dicitur synochus putridus. Et si fuerimus interrogati que sit differētia inter febrem synochaz: que fit ex putredine sanguinis: ⁊ synocham que non fit ex putredine que inflatiua vocatur. Respondeo ꝙ in synocha que fit ex putredine sanguinis patiens facit vrinam putridam: ⁊ pulsuz habet inordinatum: qr constrictio eius velocior est: q̄ dilatatio propter naturam festinantem se ad expellēdam sanguinis putrefacti aquositatem. Inflatiua vero sic cognoscitur: qr vrina patientis nullam habet putredinem: qr materia eius est purus sanguis non putrefactus. Qr si reprehenderint nos quidā dicentes: quomodo accidit sanguini putredo: cum amicus sit nature ⁊ per euz regatur ⁊ nutriatur corpus? Respondetur ꝙ lz sanguis amicus sit nature: tamē aggrauat naturam cum augmentatur: vnde odio habetur ab ea: sicut pater odit filiuz cum ei non obedit. Sanguis ergo a tēperamento egressus a natura eycitur ⁊ per nares eycitur: aut per alias partes egreditur: quē si non poterit expellere: dimittit eum: vnde putrefactus synochuz generat. Rursum si dixerint que sit differentia inter febrem que fit de putredine sanguinis: ⁊ febrem continuā: que fit de putredine ceterorum humorum. Respondeo febris que fit de putredine humorum: lz videatur continua esse: bonus tamen medicus si bene eam inuestiget sentit eius interpolationem: que fit inter finem vnius accessionis: ⁊ initium alterius. Sed synocha nullam habet diuisionem: nec aliquid tranquillitatis: nisi in extremitatibus dierum cum aer fuerit frigidus: que mitigatio non fit propter febrem: sed qr infirmus gaudet de aeris frigiditate febris acumen mitigante. Que tribus modis est: ⁊ in tres species diuiditur. In augmasticā: epaugmasticā: omothenam: siue in febrem addentem: siue diminuentē: siue vnius tenoris. Epaugmastica est valde salubris. Augmastica est valde mortalis. Omothena medio modo se habet. Hec autem diuersitas prouenit propter diuersuz modum putrefaciendi: ⁊ propter diuersitatem resolutionis putridi fumi. Unum sumitur ex parte humoris: reliquū ex parte corporis. Si enim maior fiat resolutio vaporis horribilis ⁊ maior euentatio q̄ putrefactio humoris: fit epaugmastica. Si econuerso augmastica: si equaliter omothena: qr si sanguis sit multus acutus ⁊ calidus: totum corpus putrescit: ⁊ postea paulatim declinat: sicut patet in palea combusta. Si ergo libera sit euētatio ⁊ resolutio propter largos poros: hac via generatur epaugmastica in contraria dispositione febris cōtraria: scilicet augmastica: ⁊ in media dispositione febris media: scz omothena. ℂ Deinceps ad curā synochi putridi veniam⁹. In istius cura incipienduz est a sanguinis extractione a flobothomia basilice: si virtus ⁊ omnia alia particularia cōueniant: vel a ventosatiōe super humeros: si sola virtus conueniat: ⁊ alia particularia non sint conuenientia. Si autem sanguinis extractio prohibeatur: vel etiaz sanguine iam extracto: insistendum est cuz refrigeratiuis ⁊ dissolutiuis. In principio ergo talium dispositio sanguinis est attendenda: vtrū sit accutissimus cholericus aut grauis flegmaticus: aut medio modo. Si ergo vehementer sit calidus acutus: detur succus malorū granatorum psiliuz oxysenitia: ⁊ hoc cū succo granatorū ⁊ aqua resoluātur ⁊ exhibeantur: vel syrupus viol. vel nenupharis cuz cassiafistula ⁊ māna resolutis: demus aquaz ordei ad bibendum. Si autem sanguis sit grauis flegmaticus: resoluamus cassiam fistulam ⁊ mānam cum aqua decoctionis absinthy endiuie maratri prunis viol. Si medio mō se habeat: coquantur iniube semi. mundata endiuie: ⁊ resoluatur cassiefistule. ℥. ß. māne. ℥. j. exhibeantur. Si autē per hoc venter non laxatur: fiat suppositorium de succo mercuriali melle ⁊ sale ⁊. ℈. ß. scamonee. Si autem nec sic laxatur: fiat clystere cum refrigerantibus ⁊ humectātibus: vt sunt viole malue mercurialis ordeum mundatum lotura furfuris. In istoruz decoctione ponatur mel: ⁊ oleum violarum cum modico sale ⁊ eyciatur: ⁊ potest addi medulle cassiefistule. ℥. ß. vel. ℥ j. remouendo mel. Si adsit dolor capitis predicte fiant illinitiones: ⁊ fomentationes: ⁊ cataplasmata de sandalis rubeis ⁊ oleo viol. si tamen stupor ⁊ catarrus sint absentes. Si vero adsit vi/

Cura synochi putridi.

gilia raso capite humectetur caput cuꝫ aqua decoctionis
papaueris lactuce violarum absentibus catarro ꝛ stupo
re. Si adsit punctio in stomacho accipiat succuꝫ cucume
ris vel cucurbite cum succo malorum granatorum. Si
cardiacam tremorum patiantur: super os stomachi po/
nātur cataplasmata de sandalis rosꝫ. malua farina ordei
de cineribus fornacis fabrorum ꝛ pauca camphora. Hec
distemperentur cum succo portulace semperuiue arno/
glosse ꝛ aceto. In superfluo fluxu sanguinis per nares ar/
gillam cum aceto distemperatam super totam frontem
ꝛ faciem ponamus. ¶ Cura autē synoche inflatiue fere
est eadem cum cura synochi putridi: nisi q cura synochi
est grauior. Si tamen in ea omnia particularia conue/
niant: vt est virtus: regio: etas: tempus: consuetudo: habi/
tudo festineꝫ flobothomia de mediana: si pectus habeat
sanum ꝛ forte: si xo non habet pectus sanuꝫ ꝛ forte bene
de basilica: ꝛ sanguis extrahatur quantuꝫ virtus poterit
tollerare: qꝛ multa flobothomia quādoqꝫ sufficit ad cu/
raꝫ: ita vt per hāc vno die tota febris auferatur ꝛ cureꝫ.
Si autem virtus sit fortis ꝛ alia particularia non conue/
niant: sicut etas ꝛ supradicta: tūc scarpellemus solū: idest
ventosas super humeros ponamus cū forti scarificatio/
ne. hec eniꝫ cor ꝛ pulmonē infrigidat: ꝛ sanguinē tēperat
bullientē. Si autem virtus sit debilis: quocūqꝫ modo se
habeāt particularia: nec sic: nec aliter de sanguinis extra/
ctione nos intromittamus. Similiter si febris sit in au/
gmento: vel in statu quocūqꝫ modo se habeat virtus: vel
alia particularia: nunq̄ sanguinē extrahamus: ꝛ cuꝫ solis
infrigidatiuis est insistendū. Et sicut dictū est in synocho
putrido: procedere in cura synoche inflatiue debemus.
Cauēdū tamē ne aqua frigida exhibeatur cū sanguis est
grossus ꝛ indigestus: ꝛ cuꝫ viscera sunt debilia ꝛ aposte/
mata: nisi forte sit apostema vehementis caliditatis.

¶ De pestilenti febre. Caput. X.

¶ Ex traditione grecorum ꝛ latinorum. .§. j.

PRimus de ijs febrib⁹ in putride ma/
terie genere: quas acutas sim
pliciter vocamus: nunc transeundū est ad id
febris genus accutissimū: qd pestilentie casu
euenit: subitoqꝫ plīmos rapit: vano affectuuꝫ
euentu. Huius mali varie sunt cause: vt diligētiores phy/
sici tradidere. Aeris eniꝫ intēperies vi quadaꝫ venenata
regiones: ꝛ celi tractus ingentes infestat syderū errantiū
tabifico influxu: qui nobis circūfusus: per respirationem
cordis vitalia letaliter subit. Alij etiaꝫ per cutis meatus:
cui spiritus sanguisqꝫ cōmoti protinus accurrūt: quibus
infectis febris exinde pestifera oboritur. Prelio quoqꝫ
sanguinolēto strageqꝫ facta numerosissima: spiritus exi/
tialis (vt Galenus scribit) regionibus propinquis pesti/
lentiam inducit. Constatqꝫ affricā insigni quōdam pesti
lētia debilitatā fuisse: quā locuste innumerabiles imerse
mari ꝛ ad littus reiecte putrido vapore excitarunt. Post
itē magnos terrarū motus pestilentia sepe orta est: diro
in profundo latēte vapore: qui pigritia: longo situ: ꝛ eter/
na nocte torpescebat: hunc postea purū aerem liquidūqꝫ
infecit: ac polluit: vnde nouas febres attulit paucisqꝫ no/
tas. ¶ Paulus egyneta inter medicos auctor egregius:
omnes qualitates in aere noxias inueniri posse affirmat:
quibus humana habitudo in hūc morbū prolabi potest.
Inuenti eniꝫ sunt etate nostra: qui extrema senectute ra/
pti sunt: qui prius iuuenes in maximis pestilētijs tuti fue
re. Varie enim cause sunt ex quibus varij effectus proue
niunt. Mirūqꝫ vestimenta lanea presertim hanc pesteꝫ
diu conseruare. In primis hominis proprietatē: ac aeris
circūfusi: vel aque: vel alterius rei naturaꝫ nosce oportet:
quibus facile occurrimus contrarijs qualitatibus: vel ijs
que sine certa qualitate: sed speciali dūtaxat forma subue
niunt. ¶ Veruꝫ prius: qd diuinus Hippocrates icessan/
ter clamabat: perquā humida corpora siccāda: ipuraqꝫ
purganda: ac poros a periendos corporis: qd Galenus se
factitasse scribit: quo tēpore frequentes carbunculos ori/
ri videbat: certissima pestilentie auguria ex abūdanti pu
tredine. In quo casu sanguis mittēdus est: sed modus ser
uandus: magis tamē quibus in vsu est: vel quib⁹ sanguis
melācholicus substiterit: vt menses in mulieribus: ꝛ ma/
ribus hemorroides: aut in vtroqꝫ genere narium proflu/
uium: tempus idoneum est plenilunio. Qui venaꝫ secari
non patiuntur natibus cucurbitas imponant: aut sangui/
sugas: sanguineis ac morbidis corporibus id sepius fieri
debet. ¶ Vomitus obest nisi sponte fiat. Malam eniꝫ
materiā ad vitalia trahit. Aluus molliēda est rore syria/
co: qd māna vocant iudei: officinis nunc familiarissimo.
Siliqua egyptia quā cassiam fistulam falso appellauere:
cassiefistule odorate noīe errore manifesto Galeni Pli/
nijqꝫ graui testimonio: tamaridis quoqꝫ ac violacea po/
tiōe. Alij vbi aluus astricta est: clysterē īfundūt cōmunē.
¶ Paulus egyneta auctor grauissimus spondet Galeni
auctoritate: rubricam armeniacā potam dragme. j. sum/
mopere prodesse: ꝛ hieme tyriacam pari modo ex vipe/
ris compositaꝫ. Qua rome Galenus vsus est maxima in
pestilentia: que omnibus bibentibus salutaris fuit. Sed
eo peruenit audacia ꝛ non solum priora immutarunt: sed
etiam aliquid addiderunt. ¶ Cataputia sunt ruffo ascri/
pta: que ex ijs fiunt: aloes epatitis lote. ʒ. iiij. myrre puris/
sime quā stacten vocant: croci omnium. ʒ. ij. ex vino dan/
tur summo mane dragme. j. aut semidragme. Qui his ca
taputijs vsus est vt ruffus: neqꝫ pestilentia: neqꝫ cōtagio
ne vnq̄ correptus est. ¶ Paulus egyneta aliter descri/
bit hanc potionē propinandā: quā nostri in cataputia di/
gessere: quo deuoratu faciliora essent. Ille aūt ex ruffo ita
demonstrat. Aloes epatitis lote partibus duabus: armo/
niaci: thymiamatis tantūdem: myrre parte vna. Hec in
vino diluta meratiori danda sunt: prisci cyati mensura.
Vbi corpus refrigerandū est: violacea potione vtimur:
rosacea: vl' citrei mali admixta portulace aqua. Cichorij/
ue seris acetose: quā oxalidē quidā vocant: cretes oxyni/
dam vulgo dicūt. Sonchi buglossi illā scariolaꝫ vocant:
omniū semiūcia. ¶ Alia potio est diligentioribus obser/
uata: miri effect⁹ in qua ꝛ stomachi ꝛ cordis ratio habeꝫ.
Seris: sonchi: acetose: buglossi: singuloruꝫ manipulus: se/
minis itē acetose portulace seris ꝛ mali citrei excussis tu/
nicis omniū semiūcia: rosarū rubeaꝝ: violarū: nymphee:
lilia buglossi vtriusqꝫ generis omniū. ʒ. iij. rorismarini. ij.
aque rosacee triduo iusta infusione macerentur: postea
per furnibulum leni flāma destillans aqua excipiatur:
in qua ꝛ sacharum addimus: ꝛ cytrei mali succum: ꝛ san/
dalorum farinam: spodijqꝫ momentuꝫ: eadem facito in/
ferueant: ad liquidi mellis crassitudineꝫ: ex qua bine vn/
cie per se mane assumuntur: ꝛ tribus horis ante cenam.
¶ Vbi excalefacere opus esset pro celi qualitate ac ho/
minis habitudine: ea potio vtilis est: in qua bethonica ca/
medris cichorium calamenta sansucus omnium pares:
portiones: cortici medici mali: çedoarie: iunci odorati: sti/
cadis exiguo gariofilo ac cinamomo addito. Animad/
uertendum tamen est vbi hominis habitudo frigida est
ac celi qualitas contraria: naturam hominis sequi opor/
tere: in qua sententia ꝛ Galenum fuisse video nam aeris
caliditati sponte aduersaꝫ natura. Aerqꝫ ex omni cōfesso
id elaborandū est vt corporis omnino temperamentuꝫ:
victu exercitatiōe: potionibus: leto animo: ceterisqꝫ pre/
sidijs

Cura syno/che inflatiue.

Paulus egy/neta.

Hippocra/tes conu.

Vomit⁹ est in pestilentia.

Cura febris pestilētialis.

sidys conseruetur. ¶ Hinc ad curationes pestilentie trā/ seamus. Si vero neglecta obseruatione: aut per ignorātiā: aut ex improuiso: vel alio casu febris pestilēs ex familia/ ribus aliquē inuaserit: confestim mutādus est celi status: τ in plures partes distributa familia: longinque regiones petende sunt: vel ita segregādi omnes: ne si quis cōtagio/ ne male affectus est: alium quoqz cōtaminet. Plurimum ex sanguine biliqz ruffa: ex flegmate vero raro: cū vitio aq̄ vel pestiferi cibi fuerit: fieri solet. Galenus horā prādy: ac cene pro ꝯsuetudie laudauit. Aly vespertinā matutināqz preferūt interdiu τ sepe salutares mixturas cōfectiones: variosqz potus τ saluberrimos cōtinenter prebēt.

Cōfectiones in pestilētia.

¶ Cō fectiones sandaline plebi idonee sunt cum aqua rosacea. Alia minus iocunda: sed mire virtutis: ac facilior: in qua rosacee vncie tres: rubrice armeniace τ vini odorati non austeri singulorū vncia. Aly tyriacam dedere admixtio smaragdi gēme polline ex aqua rosacea. Aly alia impe/ rant: que palato naribus ac stomacho non conueniunt: de quibus obiter minus dicēdū putamus.

De sanguinis missione.

¶ Maximā de/ siderat animaduersionem in pestifera febri sanguinis di/ missio: que largior imperanda est: si sanguinis vitio conti gerit: si etas: ac vires sunt. Exilior cū vbi alter humor ad/ mixtus est: q si simplex fuerit: alui deiectio magis ꝓdest. Dādaqz opa ē ne iportune vena feriat̄: nihilqz nocētiꝰ est sanguinis dimissione: vbi necessaria nō est: vires. n. corpis maxie subducit. Catartici rō est: vt nihil venenatū: nihilqz molesti hēat.

Catarticū in bili ruffa.

¶ Si bilis ruffa infestat: hoc medicamēto tuto celeriterqz trahit̄: in quo ponunt̄ roris syriaci vncie due: radicis barbare p noctē infuse dragme due: in aqua cicory acetose meri albi omniū semiuncia. Summo ma ne lintheolo mundo radicē exprimes: in eo succo rorē sy riacum antedictum admiscebis: aqua buglossa prius ma/ ceratum. Hanc potionem statim saluberrimā dabis. Si ros antedictus pro egri fortuna emi nō potest: succus sili/ que alexandrine vicem implebit. At vbi pituita est agari cum oxymelite preparatum vtiliter datur qd̄ τ cordi con uenit. At polypodio: epithimo: sena: atra bilis eximie pur/ gat̄: adusta mā radice barbara fumiterre succo: ac capri/ no sero.

Simplicia pestilētie tēpore experta.

¶ Cōposita deniqz morbi mā compositis reme dys curatur. Narrant qui experta ꝓdunt: si quis initio pe stilētie febris kalendule succi vncias duas aut tres ad sū/ mum biberit: deinde vestimentis operiatur: liberū reddi ab ea labe. Hec vulgaris herba est sponte nascens in gal/ lia. Multi scabiose succū ad hos vsus efficacissimū pre/ dicant: quo veneni vis duodecim horarum spatio ꝓpella tur. Aly non minoribus laudibus succū verbene eiusdem effectus celebrauere. Mirā vim habet aduersus pestes tormentilla radice rubra odorata quam sparganiū greci vocant. Nam τ cōtra serpentes bibitur dragme due pon de. ex vino. Diptamū preterea laudatur cretense τ in al/ tissimis montibus inuentum a Diascoride: Galeno: Pli/ nioqz cōmendatum scrupuli ponde. ex rosacea. Aliq spē maximam in rubrica lemnia habent: solāqz ꝓdesse spon/ dent: cui maximam auctoritatem dedit Galenus in libris suis. Aly bethonicam summis laudibus predicauere: vel sicce farinam ex vino. Violentiam enim morbi ad extre/ ma expellit. Nonnulli cicorium preferunt estate. Aly vero maiora audentes: hoc modo aquā colligunt ex furnibulo Kalēdule sparganȳ diptami bethonice citreaginis diū manipulum: rubrice armeniace vnciā: machir dragmas tres: aceti libre: per noctem consperso destillationibus cō stituunt: ex quibus aque sexquiuncia satis est si mane ꝓpi natur. ¶ Sanū enim hominē a pestilentia reddit valē/ tissimo remedio.

Contra pestilē. carbunculi inunctio.

Inunctio quoqz cōtra pestilētie carbū/ culos: ac abscessus oēs fieri solet mirabilis effectus: que hoc modo fit. In vase enim vitreo sambuci florū partes sex imponunt: ebuli partes duas: hyperici partē vnā: olei peruetеris quantū satis sit: vt iusta infusione supernatet: obturato deinde ore estate vniuersa solibus continuis ꝓfi citur: atqz ita insolato: vbi opus est vtuntur. Carbūculos enim τ inflāmationes oēs siue impetus ter quaterue in die inungunt: aly totū corpꝰ: vnde vehemēti sudoris pro/ fluuio virus omne elicit̄.

Unguentum mirandi effectus in pestilenti febre.

¶ Oleum aliud siue vnguentū mirandi effectus: olei vetustissimi selibrā in phialā impo/ nunt: in qua triginta scorpiones nouem horarum spatio ociose lento igni deferuere faciunt. Aly cacabū aque ple num ad ignē componūt: in quo phialam antedictā impo/ nunt vt feruēte aqua oleum pariter intus ebulliat: in qua demum tyriace optime ligulam addunt. Iterūqz faciunt deferuere: demum eximunt: ex eo inungi debēt arteriarū pulsus in manibus: precordia ipsa ac iuguli lacus: τ cetere partes que arterys respōdēt: circaqz deniqz apata. Post horas sex iterū inungi debent eedē corporis partes: τ sta/ tim eger haud dubio cōualescet.

Potio salutaris sepe experta ab amico.

¶ Potio quoqz saluta/ ris sepe expta: nec vana vnq̄ inuenta: hē pulueris cordia/ lis dragmas duas: ramēti cornu ceruini dragmā: seminis sancti (ita vulgus vocat) myrre singulorū sexquidragmā: ex aceto q̄ acerrimo ad ignem ꝓtinus quum inguina ten tantur: bibitur: in promptu enim esse debet remediū: su/ dore enim prorumpente vndiqz virus elicit̄: atqz ita iu/ xta ignē calefactis lintheolis mēbra fedo sudore detergē/ da: mutandaqz sudariola sunt: donec sudoris graueolētia inter fricationes subsistat. Miro enim presidio: vt Alexā der bñdictus nostri amātissimus etate nostra doctissimꝰ affirmauit: Georgy valle auctoritate motus a pestilentia tentantes liberat: neminemqz qui eam opportune potio/ nem ieiunus biberit: ab hac violentia opprimi cōstat ma nifesto ac vulgato experimento.

¶ Ex traditione penorum τ arabum. .§. II.

Isaac. 5. feb.

Causa pestilentiarum plurimū est muta/ tio τ corruptio aeris in quatuor tē/ poribus anni. Mutatio aūt anni fit quatuor modis. aut cum dominat̄ ei vna ex qualitati/ bus. aut ꝓpter fumum τ puluerē terre eum perturbantem τ obscurantē. aut ꝓpter fumum maris τ lacuum atqz paludum. aut ꝓpter magnū fetorē sicut ca/ dauerum corporum animaliū: qd̄ est ceteris peius. Pro/ inde plurimum patiunt̄ pessimos morbos de pestilētia/ li genere: τ febres nō de genere humorꝝ: q2 sicut pessimꝰ morbus aut venenosus: silr τ aqua nocet τ destruit substā tiam eam accipientium: nec saluant̄ nisi rarissimi: sicut τ aer quando corrumpitur τ putrefit: quiqz patiuntur non euadunt nisi paucissimi. Aer etiam nocibilior est cibis τ potibus: τ velociter perforat ad cor: τ pulmonem cū fla/ tus attractu sine vlla remotione: proinde omnes infirmi τ sani plurimum infirmantur de aeris corruptione. Anti/ qui concordati fuerunt: τ maxime Hippocrates: q2 si in quatuor anni temporibus aer corrumpatur: generant̄ in illo anno pessime τ mortales passiones. Dixerunt etiā si venti quatuor in duobus mensibus hiemis: idest decem/ bri τ ianuario perflent: τ puluis in aere augmētet̄: τ aeris complexio in siccitate mutet̄ nullam habens pluuiam: τ dies in qualitate diuersant̄: vt scilicet vna dies sit calida: alia frigida fuerit: hec pessima signa in hieme. Vere autē accedente pluuiali τ turbido: cuius perturbatio nō dissol/ uitur nisi in quinto aut in septimo die: fiunt febres pessi/ me: non s̄m humores: sed plurimum nascuntur vario/ le τ pustule. Multo etiam plurimū tunc oriuntur mor/ tales pestilentie. Dixerunt etiam si ver τ hiems taliter fuerint: necesse est fit in estate aer turbidus: τ humidus:

Rasis in lib. diuisionū capi. 158.

non clarus: ⁊ arboribus ⁊ terrenascentibus puluis domine- tur: vnde fit causa in corpore desudationes generans. Corpora etiam non sudant: nec humectantur sicut sunt so- lita in estate humectari cuncta naturaliter. ¶ Rasis. Cū videris nauseam frequentem cum febre tepida: tūc scias ꝙ ipsa est febris pestilētialis: ⁊ propria quando cōmuni- cat ⁊ multiplicatur: ⁊ sunt pestilētie manifeste in aere cir- cundante eos: stude ergo tota intentione in confortando cor istorum: ⁊ temperando aerem continentem eos: ⁊ ad- hibe eis bene redolentia: ⁊ intromitte eos in domos odo- riferas mundas: ⁊ sterne eas plantis bene redolentibus ⁊ aspectu viridibus: ⁊ suffumiga eas cum sandalis ⁊ cāpho- ra: ⁊ asperge eas aqua rosarum ⁊ aceto: ⁊ asperge ex eis su- per frustum luti antiqui: aut super lateres domorū: si sunt antiqui veteres: ⁊ pone super timpora aquam rosaceaꝫ ⁊ camphoram: ⁊ sandal'. cum panno mundo in eis infuso: ⁊ fac eos odorare res odoriferas semper: ⁊ da eis in potu aquā frigidam veri frigoris valde: ⁊ rob granati acetosi: ⁊ rob agreste ⁊ acetositatem citri: ⁊ lac acetosum: ⁊ aquaꝫ mixtam cum aceto quādo non presto est aliud: ⁊ ciba eos pullis assatis: ⁊ vitello ouorum: ⁊ da eis in potu vinū albū boni odoris odoriferum: cui admixtum sit quantum est quintuplum eius aque dulcis.

Rasis. 10. ad Almansoreꝫ cap. 16.

¶ Rasis. 10. ad Almanso- rem. Febribus que ex aeris corruptione generantur: non videtur in principio multa inesse acuitas: neqꝫ caliditas cum tangitur eger: sunt tamen in occultis corporis parti- bus: ⁊ in ipsius profundo magni nocumenti: ⁊ sunt dece- ptorie: ⁊ vehementis operationis: ⁊ sunt febres lente ⁊ te- pide: sed concluse: cuꝫ quibus anhelitus: ⁊ quicquid a cor- pore egreditur: valde fetida sentiuntur. His ꝯo febribus laborantes tribulationē magnam: ⁊ sitim vehementē pa- tiuntur: eorūqꝫ anhelitus augmētatur: ⁊ fit spissius: ex quo- rum corporibus cū vomitu ⁊ egestione res feda egredit̄. ⁊ insolita: deinde icipit eis superuenire syncopis: ⁊ moriunt̄.

¶ Ex traditione auctorum recentium. .§. III.

Pestilentialis febris potest ab oib⁹ humoribus indifferē- ter ꝑuenire. Nā contingit interdum aerē esse infectū venenositate: puta a ꝯstellatione: vel ab aliquo vapore ab aliquo corpore resoluto: sicut exempli gratia: scilicet ab infectis cadaueribus: ⁊ a stagnis corruptis: a cimiteriis: sterquiliniis: aut consimi- libus qui aer sic infectus ad cor attractus: spiritus inficit venenositate: qui infecti humorem magis aptum talē in- fectionem suscipere inficiunt: ⁊ sic febris causatur pestilē- tialis. Interdum tamen in viscerib⁹ terre vapores inclu- duntur venenosi: qui plantas inficiunt: aut plantarum nu- trimentum: propter qꝺ illa terrenascentia comesta nō so- lum humores: quos generant inficiunt: verūetiam in cor- pore existentes. Ideo dicebat Auicēna secunda primi: do- ctrina secunda: cap. de iudiciis complexionis anni: ꝙ mor- talitates corrumpunt arbores ⁊ vegetabilia: ideoqꝫ corrū- puntur ex ea animalia que ea comedunt: ⁊ ideo homines qui eis vescuntur: corrumpuntur. Et si aliquis diceret: si corruptio aeris fiat per actionem motus stellarum: que necessitas fuit vt hec in libris scriberentur a medicis: cuꝫ ea defendere contra syderum repugnationes nequeunt: Respondeo ꝙ corruptio aeris non accidit nisi corporib⁹ ad eam preparatis. Unde cum medicus preuideat signi- ficationes aeris in vnoquoqꝫ tempore anni venturi: pote- rit mundificare materiam de corporibus ad corruptio- nem preparatis prius: ꝙ̄ corruptio accidat eis: ⁊ etiaꝫ tē- peramentum prestare scierit: vt vēture corruptioni repu- gnare valeat. Nam si preuiderit fore calorem nimium in aere: ⁊ siccitatem ⁊ adustioneꝫ: festinet ad purgandā cho- leram eorum in quibus est cholerica complexio: ne illius feruoris caloreꝫ facillime per similitudinē recipiat. Den- tur quoqꝫ frigida ⁊ humida venturo calori repugnantia: quia rationalis anima dignior stellis est: vt vult Isaac. v. febrium. Nam actio earuꝫ ei minime accidit nisi cū igno- rantia tenetur. Dum enim eam senserit eaꝫ omnino caue- bit. hoc testificatur ab eo qꝺ videmus ab optimis mathe- maticis: q₂ cuꝫ certissime nouerint dies particularis mor- tis: inferentes eis qui in mare ingrediunt̄: satis potest eos tueri. Similiter ⁊ illos qui in bello morituri sunt. In quo igitur differat homo a ceteris animalibus intelligenti cla- rissime patet. Nam ratio ⁊ discretio est ea semper inqui- rere ⁊ desiderare bona: ⁊ mala respuere: eisqꝫ repugnare: quia non est subditus naturali actioni vt vult beatus Au- gustinus in libro septuagintatriū questionum: nec est etiā subditus pestilentiali desiderio: vt vult Isaac vbi supra: nisi cum ignorātia tentus est. Sed cum scit ⁊ discernit bo- num a malo: verum a falso: ⁊ iustum ab iniusto: querit si- bi bonam parteꝫ que est ei similis: vnde homo est: ⁊ sper- nit partem malaꝫ que non est ei similis vnde est animal.

¶ Quantū ad curā istius febris sic procedamus: ad me- dicinalia condescendo. primo doctrinam insequens Aui- cenne. Si febris ab alio humore deuenerit ꝙ̄ a sanguine: sunt illi humores euacuandi: ⁊ si a sanguine ꝑuenerit: sta- tim fieri facias flobothomiaꝫ de vena media si infirmus equaliter senserit se grauatum: vel de basilica si magis ab inferioribus: vel de cephalica si magis a superiorib⁹ etate complexione ⁊ aliis consentientibus ipsaꝫ facere vsqꝫ ad lyppothomiā non vituperant recentiores medici: vel sal- tem fieri facias secundationem. Qꝺ si etas vel aliqꝺ taliū flobothomiam prohibuerit ventosas super nates: vel spa- tulas cū scarificatione ꝭm exigētiā apponi facias. Si aūt ab alio humore ꝙ̄ a sanguine ꝑuenerit: quem sanguini iu- dicares permixtuꝫ. Cōsimiliter fieri facias flobothomiā vel ventosas: non tamen sanguis in tanta extrahat̄ quāti- tate vt in casu precedēti. Et lꝫ hec febris possit a quocūqꝫ humore prouenire indifferenter: principaliter tamen hu- mori non attendimus: sed extinctioni caloris: ⁊ venenosi- tati materie: cor scilicet confortando. Nam materie dige- stio est ipsius venositatis correctio. Et ideo facias sic. ℞. aque buglosse violarum pimpinelle. aā. ʒ. iiii. aque rosa- rum lib. s. syrupi de acetositate citri: de limonib⁹. aā. ʒ. ii. syrupi de succo acetose. ʒ. ii. vini granatoꝝ. ʒ. iii. fiat iulep aromatiçatum cum sandalis muscatellinis de tali bibat sepe in omni hora qua vult. Item in isto casu multum va- let aqua herbe tunici facta cum suis radicibus ⁊ aqua tor- mētille facta: similiter ⁊ aqua diptami scabiose ⁊ acetose.

¶ Iteꝫ. ℞. syrupi de lymonibus de acetositate citri. aā. ʒ. ii. s. aque acetose scabiose. aā. ʒ. ii. aqua pimpinelle ⁊ her- be tunici. aā. ʒ. i. s. clarificet̄ pro duabus vicibus: ⁊ det̄ in aurora aromatiçando cum sandalis. Item cōueniūt odo- ramenta epithimata ⁊ vnguenta pro corde epate ⁊ testi- culis ⁊ renib⁹: que supra de causonide scripta sūt. ¶ Pro cōfectione da hanc mixturā. ℞. cōserue violarum bora- ginis buglosse. aā. ʒ. s. ꝯserue nenupharis. ʒ. iii. manuschri- sti cū perlis lib. s. fragmētorum omnium lapiduꝫ precio- sorum. ʒ. ii. margaritarum tritarū. ℈. ii. folioꝝ auri nume- ro. xii. fiat mixtura deaurata de qua sepe comedat: ⁊ de ea bibat cum aqua acetose si libuerit. ¶ Pillule salutis mirabiles preseruantes a peste: siue fuerit pestilentia ab aere corrupto: siue ab influentia syderum: siue a quacūqꝫ causa citra deū: quas habui ab amico in finib⁹ germanie: quib⁹ mediātibus oēs preseruabat a peste: siue sumātur ꝑ se: vel in forma opiate: ⁊ sub vtraqꝫ forma possunt fieri ℞. aloes cicotrini. ʒ. ii. s. myrre. ʒ. i. croci oriētalis. ʒ. s. cu-

mini coriādri p̄parati.añ. ʒ.iij.radicis tormentille. ℥.j.ß.
boli armeni.℥.j.terre sigillate siue terre lēnie. ℥.ß.seminis
basiliconis seminis citri.añ.ʒ.ij.seminis acetose. ʒ.ij.ß.ra/
dicis been albi ⁊ rubei.añ.ʒ.j.sandali albi ⁊ rubei. añ.ʒ.ß.
ligni aloes cassielignee.añ.℈.ij.ossis de corde cerui coral
li rubei spodij.añ.ʒ.ß.puluerizanda puluerizentur ⁊ cum
syrupo de acetositate citri formetur massa pro pillulis de
qua formentur.vj.pro.ʒ.capiat aliquādo tres dum vadit
dormitum:⁊ aliquando vnā in mane hieme ⁊ vere:⁊ tē/
pore pestilentie omni mane vnā.Et si velit facere in for
ma opiate pone de syrupo de acetositate citri quod suffi/
cit pro forma opiate:capiat in mane dum surgit a lecto.ʒ.
ß.aut.℈.ij.vel.ʒ.j.s̄m videbitur.

¶ De variolis ⁊ morbillis. Caput vltimum.

¶ Ex traditione arabum penorum ⁊ auctorum recentiū.

Isaac. 5. fe/briū.c.de cau/sis variolarū.

Causa variolarum (vt vult Isaac. v. fe/
brium) materia est in cōpositione
fetus in vulua existentis:quā in quibusdam
locis natura claudit a principalibus mēbris
remotis:cutiq; vicinantibus ꝓpter debilita/
tem membrorum fetus:qualitatem illius materie nō su/
stinentium.Que cum mouetur ꝓpter aliqđ exteriorū si/
cut ꝓpter pessimos chimos:aut corruptum aerē a suo lo/
co egredit̄:cum natura repugnans expellit eam ad cutē:
q2 sibi vicina est:hac de causa fiunt variole:nec aliquis re
manet quin eas habeat:q2 earum materia fit in composi/
tione fetus.Sed plurimum adolescentulis ⁊ pueris fiūt:
raro iuuenibus:decrepitis nunꝙ.Impossibile enim est in
corpore vsq; in decrepitam etatem permanere propter
mutationem etatis temporis ⁊ exercitiorum ⁊ cibariorū
⁊ ceterarum diuersitatum:q2 natura eam sibi assuefecit:
vnde non mouet illam nisi cū ipsa per se mouet̄.Ideoq;
adolescētuli ⁊ pueri plurimū patiunt̄:q2 sunt gulosi:⁊ ci/
bos inordinate sumunt nec cauent aerem:aliaq; acciden/
tia:⁊ illis quibus calida ⁊ humida complexio dominatur:
que est putredini conueniens ⁊ familiaris.¶ Rasis. Si/
gna generationis variolarū sunt febres acute caliditatis
conclusa:⁊ vehementia doloris dorsi ⁊ pruritus nasi:⁊ ti/
mor in somno.Si autem febris est vehementioris calidi/
tatis:⁊ angustia est maior:tunc portenditur morbillus.
Morbillus autem est maioris timoris ꝙ variole nisi in
oculo.¶ Cura variolarum cum incipiunt signa est flobo
thomia:sed postea non:sed attende ⁊ si fuerit eger bonus
in paruipendenda egritudine:⁊ non habuerit angustiam
vehementem:⁊ variole iam inceperint exire:tunc rege cū
eis que festinare faciunt exitum variolarum:⁊ non des ei
in potu aliquid frigidum cum frigiditate plurima:vt non
stet exitus variolarū:⁊ superueniat ei tarditas ⁊ difficul/
tas.¶ In cura morbilli intende cū eis que educunt cho/
leram cū facilitate absq; calefactione:sicut aqua pruno/
rum:⁊ granati contriti cum suis interioribus cum zuccha/
ro:⁊ aqua ordei ⁊ aqua melonis indi ⁊ citruli ⁊ cucurbite
⁊ mucillagine psilij.In variolis si videris eas pigri exit⁹:
tunc da ei decoctionem ficuum cum lacte ⁊ aliquantulū
croci:vt festinare faciat exitus illarum. ¶ Isaac. Vario/
le de sanguinis putridi nascunt̄ corruptione:⁊ sunt de ac/
cidentibus synochum concomitantibus.Medicādus est
ergo in initio cum calidis ⁊ humidis:que intus naturam
dissoluunt:⁊ extrinsecus expellunt. Caueatur frigida me/
dicina que humores claudit ⁊ cōgelat.Medicina Xova/
riolas cito eyciens:⁊ sine molestatione est succus mara/
tri:apij cum oxyzacchara.Accipiant de hac confectione
a nobis probata.℞.ficus siccas qnq; lentis mūdate.ʒ.x.
lacce.ʒ.v.dragaganti totidē:maratri.℥.ß.omnia coquant̄
in vna libra aque ℥.ß.vsq; ad vncias quatuor:deinde cola

Cura in pestilen[tia]

Rasis in lib. diuisionū ca/pi.159.
Cura variola/rum.

Digest[io] feb. p[es]/tiali.

Syrup[us] eadem

Isaac. 7.via/[ti]ci cap.8.

Pille[.] experte[.] gulare[.]

⁊ mitte.ʒ.j.zucchari:⁊ da bibere ante cibū ieiuno:⁊ hora
dormitionis donec tote appeāt:⁊ deinde cesset. ¶ Aliud
℞.rose lentis mundate.añ.℥.ß.lacce.ʒ.ij.maratri seminis
cydoniorū dragagāti.añ.ʒ.j.ß.masticis.ʒ.j.omnia coquan/
tur ⁊ colentur ⁊ bibere dent̄.ʒ.iij.cum oxyzacchara.De/
mus ptisanum:bliti chrysolocannam cucurbitam.Epithi
mata vitentur omnimode:ne forte vulnera reuertant̄ in/
tra:⁊ cadentes in cardiacam moriantur.Studendum est
in initio ne in oculis pustule nascantur:⁊ lauentur cum lo
tura oliue oculos mundificante:his mundificatis impo/
nenda est aqua rosarum cū succo mali granati:vel aqua
rosarum:⁊ sumach.Post septem dies oportet custodiri
de medicina:vel dieta dissolutiua:quia hec passio ꝓpria
est solutioni ventris superuenienti:q2 si adueniat oportet
eam constringi cum medicina in diaria dicta:vel in alijs
locis libri nostri.Pustulis effluentib⁹ ⁊ desiccari incipiē/
tibus impleat̄ culcitra vbi infirmus iacet de risi farina:
supponatur vulneribus farina risi vel milij cum croco.
¶ In cura violarum nullo modo oportet fieri repercus/
sionem:nec in illis que fiunt in pueris ex sanguine men/
struali matricis:nec in illis que synochū concomitantur:
nisi circa oculos cum materia fuerit furiosa.Cum eni ma
teria sit venenosa ⁊ furiosa:si repercutiatur faciet dissinte
riam:vel aliqđ pessimum synthoma.Circa oculos fiat re/
percussio:q2 eorum substantia est valde tenera:⁊ propter
furiositatem materie cito corrumpuntur.In alijs autem
mēbris est generale vt fiat extractio materie ad exterio/
ra.Ad extrahendum autem materiam accipe succum fe/
niculi apij:⁊ in ipso tepefacto intinge pannum lineum:⁊
inuolue corpus:totum illud trahit māam ad exteriora:⁊
in parte consumit.Vel aliter fieri potest in variolis pue/
rorum:decoquantur in aqua lenticule:⁊ eis postea proie/
ctis illiniatur illa aqua.Lenticula ꝙuis sit frigida:cortex
tamen eius est calidus:⁊ aq̄ decoctionis eius attractiua ⁊
cōsumptiua.Circa oculos autem leuis fiat repercussio cū
bombace vel panno lineo in aqua rosarum intincto.Ab
interiori autem alteratiua administrentur ad infrigidan/
dum sicut oxyzacchara.Hec enim alterat ebullitionem
sanguinis:⁊ ipsū ad exteriora expellit. Necessarium aūt
est in pueris curare ipsam passionem:ne leprā incurrāt
in maiori etate:⁊ in febre acuta laudabile est cū digestio/
ne:quia significat perfectam corporis mundificationem.
Si autem fiat excoriatio ⁊ putrefactio cutis:fiat puluis
de rosis:⁊ de fabis siccis:⁊ superaspergatur. Cauendū est
autem ne fiat inunctio aliqua:ne materia nocens interius
retineatur.Item puluis lythargiri ⁊ plumbi vsti cum ca/
rie lignorum multum valet ad variolarum exiccationē:
⁊ ad materie venenose consumptionem. Puluis aūt thu/
ris masticis sarcocolle carnē regenerat:⁊ cicatrizat:idest
consolidat:⁊ loca mundificat.Vestigia autem variolarū
longo tempore post solent remanere:aliqđ multū valet
corporis impinguatio ⁊ balneum sicut dicit Rasis:⁊ vn/
guentum citrinum ea que faciunt ad mundificationē fa/
ciei.Item precipit Isaac zuccharum rosa.⁊ crocum cum
succo apij.i.decoctionē apij vel maratri gargarizare:hoc
enim valde mundificat faciem.Medicine aūt que delent
vestigia variolarum ⁊ vlcerum s̄m Rasim in libro diui/
sionum sunt lythargirium conditum:radices canne sicce:
farina ciceris:ossa vetusta:farina risi maturi:grana alben:
costus:aggregentur ⁊ terantur ⁊ liniantur cum eis in no/
cte:⁊ abluatur cum eis in die in balneo.

Ex traditiōe recentiū auctorum.

¶ Finitur tractatus de gn̄ibus febriū editus a dn̄o Sim
phoriano Chāperio Lugduneñ.Illustris.p̄ncipis Ducis
Calabrie:Lothoringie:⁊ Barri ⁊c.primario physico.

FINIS.

¶ Explicit Practica Noua Aggregatoris Lugdunensis dn̄i Simphoriani Champerij de oibus morboꝝ gn̄ibus ex traditione grecoꝝ: latinoꝝ: arabuꝫ: penoꝝ ac recentiū auctoꝝ. Venetijs impensa ere ⁊ cura Heredum nobilis viri. q. dn̄i Octauiani Scoti Modoetiēsis: ac sociorum. Anno a natiuitate Dn̄i. 1522. Die. 22. mēsis Januarij.

Registrum.

A B C D E F H.

Omnes sunt Quaterni preter F H qui sunt Terni.